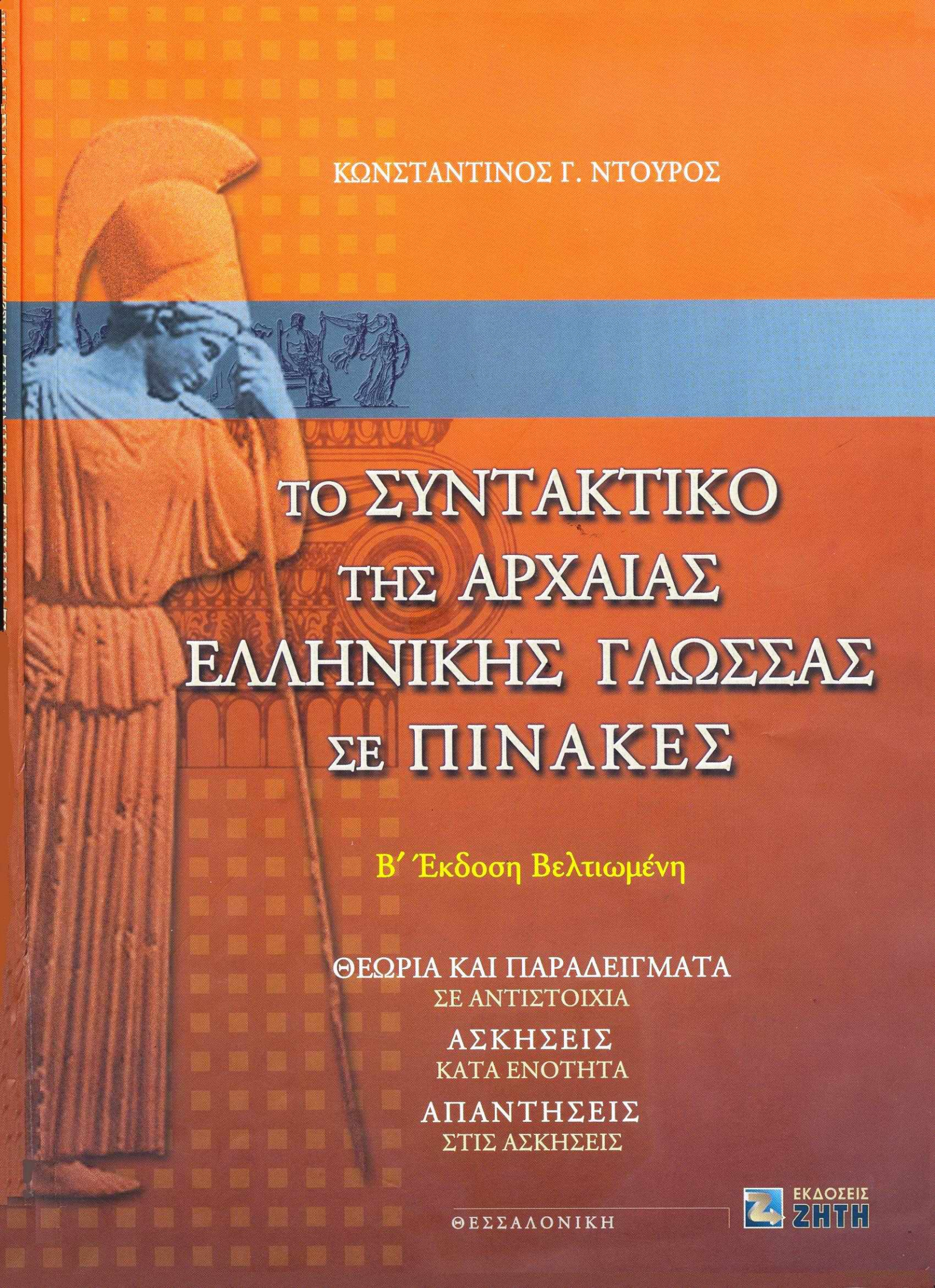

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΝΤΟΥΡΟΣ

ΤΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΣΕ ΠΙΝΑΚΕΣ

Β' Έκδοση Βελτιωμένη

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΣΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ

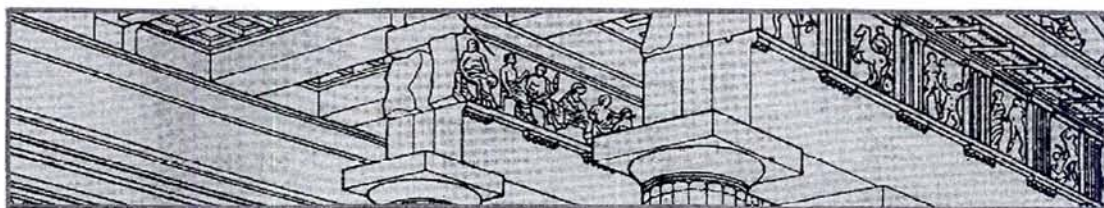
ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΖΗΤΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΝΤΟΥΡΟΣ

**ΤΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΣΕ ΠΙΝΑΚΕΣ**

**ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΣΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ**

**ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΕΝΟΤΗΤΑ**

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ**

Στο υιό μου,

Γιώργο

Πρόλογος

Το βιβλίο αυτό αποτελεί μια βελτιωμένη έκδοση του Συντακτικού της αρχαίας ελληνικής γλώσσας σε πίνακες που κυκλοφόρησε τον Οκτώβριο του 2000. Η επανέκδοσή του κρίθηκε αναγκαία προκειμένου να καλύψει πιο σωστά και μεθοδικά, με περισσότερες ασκήσεις και πιο σωστά καταναμημένες, το ήδη πλούσιο συντακτικό υλικό που διέθετε η προηγούμενη έκδοση. Και αυτό γιατί ο γράφων, μέσα από τη διδασκαλία, διέκρινε αυτή την αναγκαιότητα, η οποία υπηρετεί με μεγαλύτερη συνέπεια τον αρχικό στόχο που είναι να επισημάνει αλλά και να παρουσιάσει με τρόπο εύληπτο και ευκολοδιάβαστο τα βασικά συντακτικά φαινόμενα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Η ύλη του παραμένει διαρθρωμένη σε ενότητες, από τις οποίες το πρώτο μέρος περιλαμβάνει πίνακες που αντιστοιχούν τη θεωρία με τα οικεία της παραδείγματα, το δεύτερο μέρος εμβαθύνει στα συντακτικά φαινόμενα, φωτίζοντάς τα πολύπλευρα με παρατηρήσεις και σημειώσεις ενώ στο τρίτο μέρος παρατίθενται για εμπέδωση ασκήσεις, που αναφέρονται στα συντακτικά της φαινόμενα.

Συνολικά το βιβλίο περιέχει 79 ασκήσεις (η πρώτη έκδοση περιελάμβανε 40 ασκήσεις) και 2133 παραδείγματα, που προσφέρουν πλουσιότατο υλικό για διδασκαλία στο διδάσκοντα, για άσκηση και τριβή με την ύλη στο μαθητή. Στο τέλος του βιβλίου δίνονται απαντήσεις σε όλες τις ασκήσεις που παρατίθενται κατά ενότητες.

Η πρωτοτυπία της συγγραφικής αυτής προσπάθειας έγκειται κυρίως στο ότι η θεωρία δίνεται κατ' αντιστοιχία με το παράδειγμά της. Έτσι ο μαθητής την αντιλαμβάνεται, την κατανοεί αλλά και την αφομοιώνει άμεσα. Πέρα όμως απ' αυτό, η διάκριση των βασικών γνώσεων για κάθε συντακτικό φαινόμενο (πρώτο μέρος κάθε ενότητας) από την εμβάθυνση στο φαινόμενο αυτό με επιπλέον παρατηρήσεις σε ειδικότερες περιπτώσεις (δεύτερο μέρος κάθε ενότητας) καλύπτει τις ανάγκες τόσο του αρχάριου, όσο και εκείνου που αναζητά τη γνώση της δομής του λόγου με υψηλές απαιτήσεις. Τέλος, οι απαντήσεις επιτρέπουν στους μαθητές να ελέγξουν το κατά πόσο αντιμετώπισαν με επιτυχία τις προτεινόμενες ασκήσεις.

Το κύριο βάρος όμως της επανέκδοσης δόθηκε στην ταξινόμηση των ασκήσεων. Αυτές για κάθε συντακτικό φαινόμενο διακρίνονται σε δύο ομάδες ενώ κριτήριο κατάταξης σ' αυτές αποτέλεσε ο βαθμός δυσκολίας. Έτσι οι ασκήσεις της πρώτης ομάδας αφενός προσεγγίζονται ευκολότερα από το μαθητή και μπορούν να διδάσκονται στις μικρότερες τάξεις αφετέρου εξυπηρετεί το συνάδελφο καθηγητή. Επιπλέον έγινε προσπάθεια να συμπεριληφθούν στις ασκήσεις παραδείγματα από τα ήδη γνωστά στους μαθητές αρχαιοελληνικά κείμενα του Γυμνασίου και του Λυκείου.

Λαμβανομένου υπόψη αυτού αλλά και της όλης διάρθρωσης της ύλης, το συγκεκριμένο βιβλίο είναι κατάλληλο να λειτουργήσει και ως μία μέθοδος αυτοδιδασκα-

λίας για τους μαθητές που από μόνοι τους θέλουν να εντρυφήσουν στη δομή του αρχαίου λόγου. Αυτονόητο είναι βέβαια ότι η συγγραφική αυτή προσπάθεια φιλοδοξεί να λειτουργήσει και ως μια πρόταση προς το διδάσκοντα για μεθοδική διδασκαλία του συντακτικού της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Με την προσδοκία ότι το βιβλίο αυτό θα αποβεί χρήσιμο σε μαθητές και συναδέλφους φιλόλογους, εύχομαι καλή επιτυχία στο έργο τους.

Σεπτέμβριος 2004

Περιεχόμενα

Βασικοί Όροι της Πρότασης

✓ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	15
✓ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ (απλό – επιρρηματικό – προληπτικό – γενικής έννοιας).....	18
Γενική κατηγορηματική.....	23
Συμφωνία του κατηγορούμενου με το υποκείμενο.....	23
✓ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	25
Ρήματα	25
Σύνταξη του ρήματος.....	26
Με αιτιατική	26
Άμεσο και έμμεσο αντικείμενο – Με γενική.....	28
Με δοτική.....	31
Ρήματα με δύο αιτιατικές	33
Ρήματα με αιτιατική και δοτική.....	34
Ρήματα με αιτιατική και γενική.....	34
Ρήματα με γενική και δοτική.....	35

Προσδιορισμοί

Ομοιόπτωτοι – Ετερόπτωτοι – Επιρρηματικοί

✓ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ.....	39
Παράθεση.....	39
Επεξήγηση	41
Επιθετικός προσδιορισμός	44
Κατηγορηματικός προσδιορισμός	45
✓ ΕΤΕΡΟΠΤΩΤΟΙ και ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ.....	49
Η γενική από ουσιαστικά, επίθετα, αντωνυμίες, αριθμητικά, επιρρήματα, επιφωνήματα.....	49
Η γενική ως επιρρηματικός προσδιορισμός.....	54
Η δοτική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός.....	59
Η δοτική ως επιρρηματικός προσδιορισμός	61
Η αιτιατική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός	66
Η αιτιατική ως επιρρηματικός προσδιορισμός.....	66

Δοτική προσωπική – Σύγκριση – Αίτιο – Χρόνος – Εγκλίσεις – Είδη του ἄν – Απρόσωπα ρήματα – Ρηματικά επίθετα

→ ✓ ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ	71
→ ✓ ΣΥΓΚΡΙΣΗ	74
β' όρος σύγκρισης.....	74
Παράλειψη του β' όρου	75
Ενίσχυση του συγκριτικού και υπερθετικού	75

→ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΑ

Σύνταξη του υπερθετικού	75
ΕΚΦΟΡΑ ΤΟΥ ΛΙΠΙΟΥ (αναγκαστικό - τελικό - ποιητικό).....	78
ΕΚΦΟΡΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ.....	80
ΟΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	81
Α. Οριστική.....	81
Β. Υποτακτική	82
Γ. Ευκτική	82
Δ. Προστακτική.....	83
ΕΙΔΗ ΤΟΥ «άν»	86
✓ → ΑΠΡΟΣΩΠΙΑ ΡΗΜΑΤΑ και ΑΠΡΟΣΩΠΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ.....	89
✓ ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ	92
σε -τεος.....	92
σε -τος.....	93

Απαρέμφατο – Μετοχή (επιθετική – κατηγορηματική – επιρρηματική)

ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ.....	97
Διάκριση του απαρεμφάτου με βάση τη μετάφραση και το άρθρο.....	97
Αναρθρο απαρέμφατο	98
Το άρθρο απαρέμφατο ως αντικείμενο.....	99
Εναρθρο απαρέμφατο	104
Υποκείμενο του απαρεμφάτου	104
Το κατηγορούμενο στην ταυτοπροσωπία και ετεροπροσωπία	105
→ ΜΕΤΟΧΗ.....	107
Επιθετική μετοχή	107
Διάκριση της επιθετικής μετοχής.....	107
Κατηγορηματική μετοχή.....	109
Επιρρηματική μετοχή.....	116
Χρονική	116
Αιτιολογική.....	118
Τελική.....	119
Υποθετική	121
Εναντιωματική.....	122
Τροπική.....	123
✓ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ.....	127
Συνημμένη μετοχή.....	127
Απόλυτη μετοχή.....	127

Δευτερεύουσες προτάσεις

Αναφορική Έλξη – Ευθείες Ερωτηματικές Προτάσεις

✓ ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	133
Ειδικές προτάσεις	133
Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις.....	135
Μερικής άγνοιας – Πώς εισάγονται.....	135
Ενδοιαστικές προτάσεις.....	137
✓ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	141

Αιτιολογικές προτάσεις	141
Τελικές προτάσεις	142
Συμπερασματικές προτάσεις	144
Υποθετικές προτάσεις	145
Υποθετικοί λόγοι	145
Λανθάνοντες υποθετικοί λόγοι	150
Εναντιωματικές ή παραχωρητικές προτάσεις	151
Χρονικές προτάσεις	152
Σύνταξη του <i>πρίν</i>	153
✓ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	159
Απλές αναφορικές προτάσεις – Ονοματικές	159
Αναφορικές επιρρηματικές προτάσεις	160
Αναφορικές παραβολικές προτάσεις	163
✓ ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΕΛΞΗ	165
✓ ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	167

Πλάγιος Λόγος

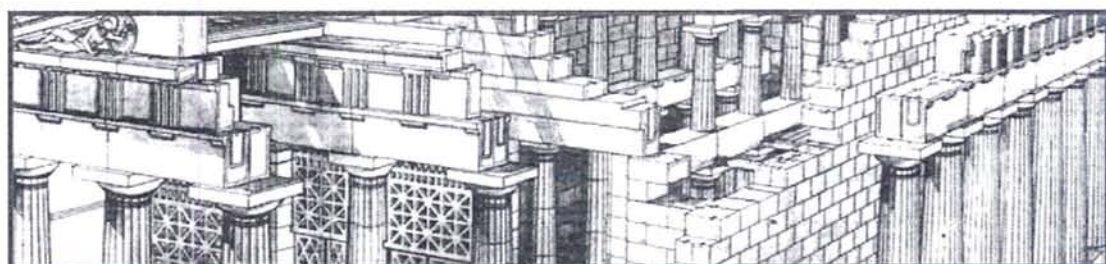
ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΥΘΥ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ	173
Η υπόθεση στον πλάγιο λόγο	177
ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ ΣΤΟΝ ΕΥΘΥ	179
Ανάλυση δυνητικού απαρεμφάτου ή μετοχής	180
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	187
Βιβλιογραφία	237

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

	Ερώτηση	Απάντηση
1) υποκείμενο	16	189
2) κατηγορούμενο	20	190
3) >>	22	191
4) γενική κατηγορηματική	24	191
5) αντικείμενο – σύνταξη του ρήματος με αιτιατική	27	192
6) >> >> >> >> >> >>	27	193
7) αντικείμενο – σύνταξη του ρήματος με γενική	30	193
8) αντικείμενο – σύνταξη του ρήματος με δοτική	32	194
9) αντικείμενο – δίπτωτων ρημάτων	35	195
10) παράθεση – επεξήγηση	42	196
11) επιθετικός – κατηγορηματικός	46	197
12) επιθετικός – κατηγορηματικός (ονοματικοί ομοιόπτωτοι προσδ.)	47	199
13) επιθετικός – κατηγορηματικός (παραθέσεις σε δευτερεύουσες προτάσεις)	48	199
14) ετερόπτωτοι - επιρρηματικοί προσδιορισμοί (γενική)	55	199
15) ετερόπτωτοι - επιρρηματικοί προσδιορισμοί (είδος γενικής)	56	200
16) ετερόπτωτοι - επιρρηματικοί προσδιορισμοί (ιδιαίτερο είδος γενικής)	57	201
17) ετερόπτωτοι - επιρρηματικοί προσδιορισμοί (γενικές αντικειμενικές – υποκειμενικές)	58	201
18) ετερόπτωτοι προσδιορισμοί (δοτική ως ετερόπτωτος)	60	202
19) ετερόπτωτοι προσδιορισμοί (δοτική ως επιρρηματικός)	63	202
20) ετερόπτωτοι προσδιορισμοί (δοτική ως επιρρηματικός)	64	203
21) ετερόπτωτοι προσδιορισμοί (δοτική ως επιρρηματικός)	65	203
22) ετερόπτωτοι - επιρρηματικοί προσδιορισμοί (αιτιατική)	68	204
23) δοτική προσωπική	72	205
24) β' όρος σύγκρισης	76	206
25) εκφορά του αιτίου	79	207
26) εκφορά του χρόνου	80	207
27) εγκλίσεις	83	208
28) εγκλίσεις	85	209
29) είδη του <i>άν</i>	87	209
30) απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις	90	210
31) ρηματικά επίθετα	93	210
32) άναρθρο απαρέμφατο	101	211
33) υποκείμενο του άναρθρου απαρεμφάτου	103	212
34) έναρθρο απαρέμφατο	105	213
35) επιθετική μετοχή	108	214
36) κατηγορηματική μετοχή – ρήμα εξάρτησης	112	214
37) κατηγορηματική μετοχή – δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις	113	215
38) μετοχή με ρήμα	114	215
39) δευτερεύουσες προτάσεις σε κατηγορηματική μετοχή	114	215
40) επιθετικές – κατηγορηματικές μετοχές	115	216
41) επιρρηματική – χρονική μετοχή	117	217
42) επιρρηματική – αιτιολογική μετοχή	119	217

	Ερώτηση	Απάντηση
43) τελική μετοχή.....	120	217
44) δευτερεύουσες προτάσεις σε μετοχή.....	120	218
45) δευτερεύουσες προτάσεις σε μετοχή.....	122	218
46) επιρρηματική μετοχή είδος.....	123	218
47) είδος μετοχής.....	125	220
48) είδος μετοχής.....	126	220
49) απόλυτη μετοχή.....	128	220
50) ειδικές προτάσεις.....	134	221
51) πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις.....	136	221
52) ενδοιαστικές προτάσεις.....	138	222
53) ονοματικές προτάσεις.....	139	222
54) τελικές προτάσεις αναγκαστικές.....	143	223
55) τελικές προτάσεις.....	143	224
56) συμπερασματικές προτάσεις.....	145	224
57) υποθετικές προτάσεις.....	148	224
58) υποθετικές προτάσεις.....	149	225
59) υποθετικοί λόγοι.....	149	225
60) λανθάνοντες υποθετικοί λόγοι.....	150	225
61) εναντιωματικές ή παραχωρητικές προτάσεις.....	152	226
62) χρονικές προτάσεις.....	154	226
63) χρονικές προτάσεις – εκφορά.....	155	226
64) δευτερεύουσες προτάσεις.....	156	227
65) υποθετικές προτάσεις – είδος υποθετικού λόγου (ει, εάν, αν, ήν).....	157	228
66) υποθετικές προτάσεις.....	158	229
67) αναφορικές προτάσεις – ονοματικές.....	159	229
68) αναφορικές προτάσεις – επιρρηματικές.....	162	230
69) αναφορική έλξη.....	166	230
70) ευθείες ερωτηματικές προτάσεις.....	167	231
71) προτάσεις που εισάγονται με τα ότι, ό,τι, ός, όστις, μή.....	168	231
72) από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο.....	175	232
73) από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο.....	176	233
74) η υπόθεση στον πλάγιο λόγο.....	177	233
75) από τον πλάγιο λόγο στον ευθύ.....	182	234
76) από τον πλάγιο λόγο στον ευθύ.....	183	234
77) από τον πλάγιο λόγο στον ευθύ.....	183	234
78) από τον πλάγιο λόγο στον ευθύ.....	185	235
79) από τον πλάγιο λόγο στον ευθύ.....	186	236

ΤΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΠΙΝΑΚΕΣ

Βασικοί όροι της πρότασης

ΥΠ. ΡΗΜΑΤΟΣ
 ΥΠ. ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ
 ΥΠ. ΜΕΤΟΧΗΣ
 ΥΠ. ΑΠΡΟΣΩΠΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ/ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Το υποκείμενο μιας απλής πρότασης είναι το πρόσωπο ή το πράγμα για το οποίο γίνεται λόγος μέσα σ' αυτήν.

ΣΕ ΤΙ ΠΤΩΣΗ ΤΙΘΕΤΑΙ	ΤΙ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΕΙΝΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Ονομαστική, όταν το ρήμα βρίσκεται σε μια από τις τέσσερις εγκλίσεις (οριστική, υποτακτική, ευκτική, προστακτική). 	<ul style="list-style-type: none"> ◀ ουσιαστικό ◀ επίθετο (συνήθως έναρθρο) ◀ αντωνυμία ◀ αριθμητικό ◀ έναρθρη μετοχή ◀ έναρθρο απαρέμφατο 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Η Ασία αὐτοῖς πολεμία ἦν. ▶ Οἱ πολλοὶ τὴν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι. ▶ Φεύγουσι καὶ οἱ θρασεῖς. ▶ Τίς οἶδεν εἰ κάτω εὐαγὴ ἐστὶν τάδε. ▶ Οἱ τριάκοντα ἦσαν τύραννοι. ▶ Οἱ πλέοντες ἦσαν πολλοί. ▶ Τὸ γὰρ περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα. ▶ Εἰκὸς ἐστὶ ἡμᾶς τὰ ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἠπιώτερα ἔξειν.
<ul style="list-style-type: none"> • Ονομαστική, όταν είναι υποκείμενο απαρεμφάτου και έχουμε ταυτοπροσωπία. 	<ul style="list-style-type: none"> ◀ ἀναρθρο απαρέμφατο ◀ ονομαστική πρόταση <ul style="list-style-type: none"> • ειδική • πλάγια • ενδοιαστική • αναφορική 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Δηλὸν ἐστὶ ὅτι τοῖς ἡμαρτηκόσι τὰ τοιαῦτα ἀμαρτήματα οὐκ ἐστὶν ἀπολογία. ▶ Ἀπορεῖται πότερον ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν μαθητὸν ἢ ἔθιστόν. ▶ Κίνδυνός ἐστὶ μὴ γένωνται μετὰ τῶν πολεμίων. ▶ Μακάριός ἐστὶν ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει. ▶ Οἱ πάλοι ἦσαν ἀνδρείοι. ▶ Οἱ μὲν οὐκ ἤλθον, οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν ἐποιοῦν. ▶ Τὸ γνώθι σαυτὸν ἐστὶν ἀρετὴ.
<ul style="list-style-type: none"> • Αιτιατική, όταν είναι υποκείμενο απαρεμφάτου και έχουμε ετεροπροσωπία. 	<ul style="list-style-type: none"> ◀ ἐπίρρημα με ἄρθρο ◀ σύνδεσμος με ἄρθρο 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Μακάριός ἐστὶν ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει. ▶ Οἱ πάλοι ἦσαν ἀνδρείοι. ▶ Οἱ μὲν οὐκ ἤλθον, οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν ἐποιοῦν. ▶ Τὸ γνώθι σαυτὸν ἐστὶν ἀρετὴ.
<ul style="list-style-type: none"> • Σε οποιαδήποτε πτώση, όταν είναι υποκείμενο μετοχής. 	<ul style="list-style-type: none"> ◀ ἄρθρο (το) και ολόκληρη φράση ◀ εἰς, ἀμφί, περί, πρὸς, ὑπέρ + αιτιατική (χρόνος ἢ ποσό κατὰ προσέγγιση). ◀ ἐπί + αιτιατική (έκταση) ◀ κατὰ + αιτιατική (χωρισμός ἢ διανομή). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Εφονεύθησαν εἰς ὄκτακοσίους. ▶ Τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος ἐπὶ μέγα κατέπεσε. ▶ Καθ' ἐκάστους ἐκαλοῦντο Ἕλληνες.

οἱ μὲν
οἱ βε
οἱ δε

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

☛ Γενικά ως υποκείμενο μπορεί να τεθεί και κάθε μέρος του λόγου ή οποιαδήποτε έκφραση, αρκεί να ισοδυναμεί με ουσιαστικό.

Εὐδαιμον μὲν οὖν καὶ θεοφιλές, εἴ τῳ ταῦτα πάντα θεῶν τις ἀπέδωκεν.

- ☞ Το ρήμα *έστι* ως προσωπικό - συνδυετικό παίρνει υποκείμενο όχι έναρθρο απαρέμφατο αλλά άναρθρο και συνοδεύεται από κατηγορούμενο ή γενική κατηγορηματική.

Τὰ μέλλοντα προγιγνώσκειν οὐ τῆς ἡμετέρας φύσεώς ἐστιν.

Τῶν νικάντων ἐστὶ καὶ τὰ ἐαυτῶν σφάζειν καὶ τὰ τῶν ἠττημένων λαμβάνειν.

Ορισμένες φορές απρόσωπα ρήματα παίρνουν ως υποκείμενο ομόρριζη έννοια, όταν αναλύονται: *δει* (ένδεια), *μέλει* (μέλησις), *μεταμέλει* (μεταμέλεια), *μέτεστι* (μετουσία) κ.ά.

Οὐ μέτεστι Κορινθίους Ἐπιδάμνον (οὐ μετουσία ἐστὶ Κορινθίους Ἐπιδάμνον).

☞ Τα απρόσωπα ρήματα (εκτός από τα *δει*, *χρη*) συνοδεύονται συνήθως από δοτική προσωπική, απ' την οποία σε αιτιατική πτώση παίρνουμε το υποκείμενο του απαρεμφάτου που εξαρτάται από το απρόσωπο.

Χαλεπὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆναι (Υ του στερηθῆναι: πατέρα καὶ μητέρα).

☞ **ΠΡΟΣΟΧΗ:** Το υποκείμενο των απαρεμφάτων *δειν*, *χρη*, *ανάγκη εἶναι*, όταν εξαρτάται από τα ρήματα *οἶμαι*, *ἡγοῦμαι*, *φημί* και εἶναι το ίδιο, μπαίνει σε πτώση ονομαστική, παρότι μεσολαβεῖ απρόσωπο.

Οὗτοι οἶονται δεῖν ἰέναι ὠπλισμένοι (οὗτοι: υποκ. του ἰέναι).

☞ Όταν το υποκείμενο του ρήματος εἶναι γένους ουδετέρου και πληθυντικού αριθμού, το ρήμα μπαίνει στο τρίτο ενικό πρόσωπο· το φαινόμενο αυτό λέγεται **αττική σύνταξη**.

Αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον.

ΑΣΚΗΣΗ 1 Να βρείτε τα υποκείμενά των ρημάτων και των ρηματικών τύπων.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 189

- 1) *Νέοις τὸ σιγᾶν κρείττον ἐστὶ τοῦ λαλεῖν.*
- 2) *Πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡγεμὼν ἐστὶν ἡ εὐσέβεια.*
- 3) *Τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.*
- 4) *Τὸ φυλάξαι τ' ἀγαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κτήσασθαι ἐστὶ.*
- 5) *Τὸ νικᾶν αὐτὸν πασῶν νικῶν πρώτη καὶ ἀρίστη.*
- 6) *Οἱ ἑπτὰ ἔλεγον.*
- 7) *Πάντες οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται.*
- 8) *Πόρρω τῶν πράγματων ἐστὶν ὅστις οἶεται τοὺς ἄλλους κοινῇ τι πράξειν ἀγαθόν.*
- 9) *Ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν, ὁ δὲ ἀπεκρίνατο.*
- 10) *Δηλὸν ἐστὶ ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκεν.*
- 11) *Ἀπέθανον περὶ τοὺς πεντακοσίους.*
- 12) *Πρὸς ἐσπέραν ἦν.*
- 13) *Ἐκατέρου τῶν τειχῶν κατεσκάφη ἐπὶ δέκα στάδια.*
- 14) *Οὐκ ἐστὶ τοῦ ἥθους τοῦ ὑμετέρου κύριον ποιῆσαι τοιοῦτον νόμον.*
- 15) *Δεινὸν ἦν καθ' ἕκαστον τῶν πραγμάτων.*
- 16) *Δηλὸν ἐστὶ ὅτι συμμάχων δεήσεται.*
- 17) *Προσῆκει ὑμῖν τιμωρεῖν τὸν Ἀγόρατον.*
- 18) *Φόβος ἐστὶ μὴ ἀμφοτέρων ἡμαρτήκαμεν.*
- 19) *Χαλεπὸν ἐστὶ τὰς παρούσας συμφορὰς λόγω κουφίσαι.*
- 20) *Ἐξεστὶν ὑμῖν εὐδαιμόσι γενέσθαι.*
- 21) *Οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε.*
- 22) *Κῦρος ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἑκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς.*

- 23) Προσήκει ὑμῖν ἀγαθοῖς εἶναι τὰ πολέμια.
 24) Τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν.
 25) Τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει.
 26) Τοὺς μὲν γὰρ ἰδιώτας ἐστὶ πολλὰ τὰ παιδεύοντα.
 27) Οὕτως ἔχει σοὶ ταῦτα.
 28) Ἐπειτα μήτηρ καὶ γυνὴ πλεκταῖσιν ἀρτάναισιν λωβᾶται βίον.
 29) Καλὸν μοι τοῦτο ποιούση θανεῖν.
 30) Τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται.
 31) Ἐκδέτους δὲ χρῆ γυναικας εἶναι τάσδε μὴδ' ἀνειμένας.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 189

- 1) Ἀλλ' ἢ τυραννίς πολλὰ τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ κάξεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἄ βούλεται.
 2) Σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφούντας ἐπανορθῶ.
 3) Εἶναι τινα ἐλεύθερον ἀντάξιόν ἐστι τῶν πάντων χρημάτων.
 4) Οὐ θαυμαστὸν εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμηθησαν;
 5) Ἐφασαν τοὺς στρατιώτας εἰς τοῦτο τρυφῆς ἐλθεῖν ὥστ' οὐκ ἐθέλειν πίνειν.
 6) Ὡς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ προὔχῳρει, αὐτοὶ ἀπῆλθον ἐπ' οἶκον.
 7) Μᾶλλον δ' ἅπαντος προσδεῖ τοῦ πόρου.
 8) Οὐ μεταμέλει μοι τούτου.
 9) Καὶ γὰρ, ὅτ' ἐδρῶμεν, ἐπ' ὠφελείᾳ ἐκινδυνεύετο.
 10) Ομολογεῖται παρὰ πᾶσιν τὴν πόλιν ἀρχαιοτέραν εἶναι.
 11) Ἐβουλεύοντο σύμπαντες καὶ καθ' ἑκάστους.
 12) Τοῖς ἄκουσιν ἀμαρτάνουσι μέτεστι συγγνώμης.
 13) Δεῖ χρημάτων.
 14) Ὡστ' ἐξ ἁπάντων τοῦτων εἰκὸς αὐτοὺς βελτίους γίνεσθαι.
 15) Πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν.
 16) Σὺ δ' εἶπέ μοι μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως, ἦδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε;
 17) Οὐ γὰρ τι νῦν γε κᾶχθές, ἀλλ' ἀείποτε ζῆ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἐξ ὄτου φάνη.
 18) Φανήσεται δ' ὁ πρυτανεύσας ταῦτα τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφηρημένος.
 19) Τοὺς ἀμφισβητούντας τοῦ φρονεῖν καὶ φάσκοντας εἶναι σοφιστὰς προσήκει διαφέρειν καὶ κρείττους εἶναι τῶν ἰδιωτῶν.
 20) Πρὸς ὀλιγαρχομένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω.
 21) Αἰσχρὸν γὰρ τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζῶων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμείσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων.
 22) Ἀλλ' ἄνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθᾶγειν πόλλ' αἰσχρὸν οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.
 23) Οὐκ ἐξ ἁπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν.
 24) Ὅσα ἐν τῇ ἀνόδῳ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς Κύρος ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατοπέδον ἐλθόντες οἱ Ἕλληνες ἐκοιμήθησαν οἴομενοι τὰ πάντα νικᾶν καὶ Κύρον ζῆν, ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται.
 25) Τὰ μὲν μικρὰ ράδιον τοῖς λόγοις ὑπερβαλέσθαι, τῶν δὲ χαλεπῶν τοῦ μεγέθους ἐφίκεσθαι.
 (τινὲς) (τινὲς) γ)

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

ΑΠΛΟ: Είναι το όνομα που αποδίδει στο υποκείμενο (άλλοτε στο αντικείμενο) μία ιδιότητα ή ποιότητα.

Φιλοκλῆς ἦν στρατηγός τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟ: Είναι το επίθετο (πάντα) που συμφωνεί τυπικά στο γένος, στον αριθμό και στην πτώση με το υποκείμενο (ή το αντικείμενο), ουσιαστικά όμως προσδιορίζει το ρήμα και ισοδυναμεί με επίρρημα.

Ἄλλαι ἑπτὰ πλήρεις νῆες ἀνήχθησαν ἀθρόαι.

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟ: Προλαβαίνει και αποδίδει προκαταβολικά στο υποκείμενο (ή στο αντικείμενο) μια ιδιότητα που πρόκειται να αποκτήσει, όταν ολοκληρωθεί εκείνο που σημαίνει το ρήμα.

Ὁ ἄνεμος ἐκπνεῖ μέγας.

Εἰς τις ὑπὸ τοῦ δήμου ἐτράφη μέγας.

ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ: Είναι το επιθετικό κατηγορούμενο που μπαίνει σε ουδέτερο γένος ενικού αριθμού, όταν το υποκείμενο είναι όνομα γενικής έννοιας, αρσενικού ή θηλυκού γένους και συνήθως πληθυντικού αριθμού.

Αἱ μεταβολαὶ λυπηρόν.

Τούτ' ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη.

Πονηρόν ὁ συκοφάντης.

ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ	ΤΙ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΕΙΝΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>ΑΠΛΟ <small>εἶναι ἀπὸ τῶν ἄντων εἶναι ἐὰν τὸ ἄντων</small> • εἰμί, ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελώ, ἔφυν, πέφικα. <small>εἶναι διαιρεῖται εἶναι ἐξ ἀποθεῖται μένω, διαφεύω, κτλ.</small></p> <p>ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ • Ὅσα ἔχουν τὴ σημασία του ἐκλέγεσθαι διορίζεσθαι (αἰωροῦμαι, χειροτονοῦμαι, ἀποδείκνυμαι, λαγχάνω). κ. α.</p> <p>ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ • Ὅσα ἔχουν τὴ σημασία του καλεῖσθαι - ὀνομάζεσθαι. <small>ἐπίκειται, καλεῖται, ὀνομάζεται, προσγορεῖται.</small></p>	<ul style="list-style-type: none"> ◀ ουσιαστικό ◀ επίθετο ◀ αντωνυμία ◀ μετοχή ◀ αριθμητικό ◀ ἀναρθρο ἀπαρέμφατο ◀ επίρρημα ◀ οποιοσδήποτε εμπρόθετος ◀ ολόκληρη πρόταση 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἐγὼ εἰμί ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ▶ Οἰκιστὴς ἐγένετο Φαλίας. ▶ Οὗτοι εἰσὶ ἀδικάτατοι. ▶ Φίλιππος ἐγένετο τηλικούτος. ▶ Αἰδὴς ἐστὶν ὁ παύσων τοῦσδε τοὺς γάμους ἐμοί. ▶ Οἱ στρατιῶται ἦσαν δισχίλιοι. ▶ Τὸ σιγᾶν ἐστὶ σωφρονεῖν. ▶ Ἡ πόλις ἦν πλησίον. ▶ Οὗτος ἦν ἐν τῷ φανερωῷ. ▶ Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἶποι τις. ▶ Ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων διατελεῖς. ▶ Ἐφυμεν γυναῖκες. ▶ Θηραμένης ἠρέθη στρατηγός. ▶ Δημοσθένης οὐκ ἔλαχε τειχοποιός. ▶ Οὗτοι κληθήσονται νομοθέται. ▶ Ἦρα προσγορευέτο Διὸς δάμαρ.

π.χ. κένω ἐλεύθερος.
 ἡ ψυχὴ ἐστὶν θάνατος

ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ	ΤΙ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΕΙΝΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p><i>ΔΟΞΑΣΤΙΖΑ ΠΑΘΗΤΕΙΑ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Όσα έχουν τη σημασία του νομίζεσθαι. <i>φαίνομαι, δοκώ, νομίζομαι, κρινόμαι, υπολάβνομαι κ.α</i> • Τα μεταποιητικά γίγνομαι, καθίσταμαι, αποβαίνω, εκβαίνω. • Τα ενεργητικά κλητικά και δοξαστικά παίρνουν κατηγορούμενο του αντικειμένου. • Τό χρώμαι συντάσσεται και με δύο δοτικές από τις οποίες η δεύτερη είναι κατηγορούμενο της πρώτης. 		<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ταῦτα νομίζεται ἄθλα. ▶ Σοφοῖς ὀμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσει σοφός. ▶ Οὗτος κατέστη εὐεργέτης. ▶ Οὐκ αἰσχύνομαι ζῦμπλον ἐμαυτῆν τοῦ πάθους ποιουμένη. ▶ Κρίνασα ἢ πόλις ἀνεπικλητότερον εἶναι Ἀγησίλαον καὶ τῷ γένει καὶ τῇ ἀρετῇ τοῦτον ἐστήσατο βασιλέα. ▶ Χρήσασθε δὴ παραδείγματι τῆ βουλή τοῦ Ἀρείου Πάγου.
ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟ		
<ul style="list-style-type: none"> • Κάθε ρήμα και κυρίως όσα δηλώνουν κίνηση. 	<ul style="list-style-type: none"> ◀ επίθετο (σπάνια ουσιαστικό) που δηλώνει χρόνο, τρόπο, τάξη, τόπο και σκοπό. <i>ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ</i> ↳ ΕΠΙΡΡΗΜΑ ↳ ΜΕ ΕΜΠΡΟΘΕΤΟ ↳ ΜΕ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΑ ΕΠΙΡΡ. ΑΡΧΑΪΣΤ ↳ ΕΠΙΘΕΤΟ (ἢ ΚΕΡΑΧΗ) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οἱ Ἕλληνες κατέβαινον εἰς τὰς κώμας σκοταῖοι. ▶ Ἀνήγοντο καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι. ▶ Ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες ἐπλανώμεθα δυστυχεῖς. ▶ Ἐπὶ πρώτους ἂν ὑμᾶς στρατεύσαιεν οἱ Θηβαῖοι. ▶ Ἐκ Περσῶν βοηθός ἡμῖν ὤρμηθης.
<p>Επίθετα που λειτουργούν ως επιρρηματικά κατηγορούμενα είναι τα εξής: <i>αὐτιμότητος</i> <i>ἢ ἀκαρίωτος</i> ἔκων, ἑκούσιος, ἑθελοντής, ἄκων, ἄσμενος, χρόνιος, ὀρθριος, ἐναντίος, ἀντιπρόσωπος, ὄρκιος, <i>ἢ ὄρκο</i> ὑπόσπονδος, ὑπαίθριος, σκοταῖος, αἰφνίδιος, μέσος, πρῶτος, πρότερος, ὕστατος, ὕστερος, τελευταῖος, τριταῖος, πελάγιος, ἀπότομος. κ.α.</p>		
ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟ		
<ul style="list-style-type: none"> • Τα ρήματα αἴρομαι, αὐξάνομαι, τρέφομαι, παιδεύομαι, ρέω, πνέω, ἐκδιδάσκομαι και κάθε ρήμα που δηλώνει εξέλιξη του υποκειμένου. <i>παρασκευάζομαι</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ◀ Είναι επίθετο και μεταφράζεται με <u>συμπερασματική πρόταση</u>. <i>ὥστε να - -</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Χρῆ παιδάς ἐκδιδάσκεσθαι σοφούς. ▶ Ἀντίπατρος ἐτράφη βασιλεύς. ▶ Θῆβαι οὐκ ἐπαίδευσάν σε κακόν. ▶ Κρέων τοὺς Ἀργείων νεκρούς ἔρριψεν ἀτάφους.

~ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

☞ Το κατηγορούμενο κανονικά δεν έχει άρθρο.

ΕΝΑΡΘΡΟ ΕΙΝΑΙ

- όταν δηλώνει μια γνωστή ιδιότητα του υποκειμένου.
Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητής μου.
- όταν δηλώνει ότι το υποκείμενο είναι πραγματικά αυτό που σημαίνει το κατηγορούμενο.
Οὗτός ἐστιν ὁ σώφρων καὶ ὁ ἀνδρείος.

☞ Το εἰμί δεν είναι συνδετικό:

α) όταν είναι υπαρκτικό.

Ἔστι Θεός.

β) όταν λειτουργεί απρόσωπα.

Ἐξεστι Λακεδαιμονίοις ἀσχημονεῖν.

γ) όταν συνιστά περιφραση.

Οὐκ ἔστιν ὅστις = οὐδείς.

☞ Όταν πρόκειται να δηλωθεί το περίπου ή ποσό κατά προσέγγιση το κατηγορούμενο – όπως και το υποκείμενο – εκφέρεται εμπρόθετα : εἰς, ἀμφί, περί, ὑπέρ + αιτιατική.

Οἱ περικύψαντες τοὺς Ἑρμᾶς εἰσὶν εἰς τριακοσίους.

ΑΣΚΗΣΗ 2 Στα παρακάτω παραδείγματα να σημειωθούν τα διάφορα είδη των κατηγορουμένων.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 190

- 1) Οἱ Λακεδαιμόνιοι πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιοι κατέστησαν.
- 2) Ὁ Σόλων ἔστι νομοθέτης.
- 3) Οὗτοί εἰσι ὠμολογηκότες.
- 4) Τοῦτ' ἔστιν ἡ ῥητορική.
- 5) Τὸ λακωνίζειν ἔστι φιλοσοφεῖν.
- 6) Γυνή χρηστή πηδάλιον ἔστ' οἰκίας.
- 7) Τὸ πάλαι οὐκ ἔστι νῦν.
- 8) Παρετάξαντο τὰς ναῦς ^{ἐπὶ το ἀγόνιστο πλοῦτος} μετεώρουσ.
- 9) Οἱ Πέρσαι ἀμφί τὰς δώδεκα μυριάδας εἰσὶν.
- 10) Οἱ πελτασταὶ ἦσαν περὶ τοὺς χιλίους.
- 11) Οἱ μισθοφόροι ἦσαν εἰς μυρίους.
- 12) Οὗτός ἔστιν ὁ προδούς με.
- 13) Οὗτός ἔστιν ὁ ἄδικος.
- 14) Οἱ γηράσκοντες δυσμαθεῖς ἀποβαίνουσιν.
- 15) Φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατήρ ὡς νῶν ἀπεχθῆς δυσκλεῆς τ' ἀπώλετο.
- 16) Εἴλεσθε ἐκεῖνον πρεσβευτήν.
- 17) Ἐπτὰ πλήρεις νῆες ἀνήχθησαν ἀθρόαι.
- 18) Ἀποκαλοῦσι τὸν πλοῦτον ἀργυρίδιον καὶ χρυσίδιον.
- 19) Μείζων γὰρ ὁ περίβολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως κινούντες ἠπείγοντο.
- 20) Κατέστησεν αὐτοὺς κοινωνοὺς τῆς σοφίας.
- 21) Ὁ ἄγγελος ἀφίκετο τριταῖος.
- 22) Ταῦτα βέλτιστα ὑμῖν ὑπολαμβάνω.
- 23) Οἱ στρατηγοὶ ἐξήλθον πρότοι.
- 24) Τὰς ναῦς ἐκούσας παρέλαβε.
- 25) Φίλοι μᾶλλον ἀλλήλοις ἢ πολέμοι ἔσμεν.
- 26) Ὑπερήφανον πρᾶγμα ἔστιν ὠραία γυνή.
- 27) Τὸ αἰσθάνεσθαι ἐπίστασθαι ἔστι.
- 28) Ἡ πατρίς ἔστι φίλτατον.
- 29) Κατεκλίθη ὕπτιος.
- 30) Ὁ Φίλιππος ἦρθη μέγας.
- 31) Οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἰκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

- 32) Οί Κορίνθιοι ἐπεμπον ἐς τὴν Ἐπίδαμον ἄσμενοι τὴν ὠφέλειαν.
- 33) Προεῖπον Ἐπίδαμνιων τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθείς ἀπιέναι· εἰ δὲ μὴ, ὡς πολεμίους χρή-
σεσθαι.
- 34) Αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπίδαμου ἦλθον ἄγγελοι.
- 35) Δεῖξεις τάχα εἴτ' εὐγενῆς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακῆ.
- 36) Τὸ δὲ βία τῶν πολιτῶν δρᾶν ἔφυν ἀμήχανος.
- 37) Εὐ τοῦτ' ἐπίστασο, ὄρκιος σοι λέγω.
- 38) Οὐχ ὑμῖν Αἰδῆς μόνος ἀρκέσει, πρὶν ἂν ζῶντες κρεμαστοὶ τήνδε δηλώσῃθ' ὕβριν.
- 39) Εἰ δὲ τοῦ χρόνου πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω.
- 40) Ἀρώσιμοι γὰρ χατέρων εἰσὶν γυῖα.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 191

- 1) Δέον ἐστὶ ἐμοὶ διάδοχόν τινα μεταπέμπειν. ΕΠΙΡΡ ΣΚΟΠΟΥ (1)
- 2) Οὐδὲν τῶν κτημάτων ἐὼ ἀθεράπευτον. ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΩ (2)
- 3) Ἡ κάπαπειλῶν ὡδ' ἐπεξέρχη θρασύς.
- 4) Ἦδε ὀλεῖται πλησία.
- 5) Ἡ πατρίς ἐστὶ φίλτατον.
- 6) Ἐνίων ἐπεισαν ὑμᾶς ἀκρίτων θάνατον καταψηφίσασθαι.
- 7) Οὐ χρή ἄνθρωπον, πρὶν ἂν τελευτήσῃ, καλεῖν ὄλβιον. ΚΑΤ. ΑΝΤΙΚ.
- 8) Κατέστησαν ἑαυτοὺς διδασκάλους καὶ κυρίους τοσοῦτων ἀγαθῶν. ΚΑΤ. ΑΝΤΙΚ.
- 9) Τὸ Κύρου ὄνομα μέγιστον ἠύξητο.
- 10) Ὁ ποταμὸς ἔρρῃ μέγας.
- 11) Ὁ δεσπότης μου μετέωρος αἶρεται.
- 12) Ἐξεστὶ σοι μηδένα δεσπότην ἔχοντα ζῆν. ΚΑΤ. ΑΝΤΙΚ.
- 13) Οἱ στρατιῶται ἐν ὄπλοις ἦσαν.
- 14) Ἐπραξε ταῦτα ὡς προστάτης τοῦ δήμου. ΕΠΙΡΡΗΜΙ ΚΑΤ ΤΡΟΠΟΥ
- 15) Αἱ νῆες ἐπλευσαν βοηθοί. ΕΠΙΡΡ ΣΚΟΠΟΥ
- 16) Γέρων ἔμαθέ τις τὰ Ἑλληνικά. ΕΠΙΡΡ ΧΡΟΝΟΥ
- 17) Ἀνὴρ, ἀναξ, βέβηκεν ἐξ ὄργῆς ταχύς.
- 18) Ἐχων τούτους Κύρος ἀφίκετο αἰφνίδιος.
- 19) Οἱ τούτων παῖδες ὀνομαστοὶ τραφήσονται. ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΩ
- 20) Τὴν δὲ πορείαν ὥστ' ἀσφαλῆ καὶ εὐτακτον εἶναι αὐτοὶ φυλάξατε.
- 21) Ἐυνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένη, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ τὰ
αὐτὰ ἐπιτηδειώτατον.
- 22) Ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτουν.
- 23) Νικίαν καὶ Δημοσθένη ἄκοντος τοῦ Γυλίππου ἀπέσφαξαν.
- 24) Ἀλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὦ ἄνδρες, ὃ τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπεν. ΕΠΙΡΡ ΤΑΡΧΗΣ / ΣΕΒΑΣΤΕ
- 25) Πρὸς δὲ ὀλιγαρχουμένους οὐδὲ τὴν φίλιαν νομίζω ἀσφαλῆ.
- 26) Λύσανδρος ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων.
- 27) Αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ παντελῶς κεναί.

- 28) Θεόπομπος ἀφικόμενος ἀπήγγειλε τριταίος. ἐπιβ. χρόνος.....

 29) Οἱ δὲ αὐτὸν ὑπέδεχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες.

 30) Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

 31) Εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ τῆς εἰρήνης ἤκοιεν. ἐπιβ. Τροπ......
 32) Εφοβοῦντο μὴ ἀπρακτοὶ ἤκοιεν.
 33) Τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν.
 34) Ἡμεῖς συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται.

 35) Ἐγένετο ἡ τῶν Ἐπιδαμνίων πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος.

 36) Τί γὰρ γένοιτ' ἂν ἔλκος μείζον ἢ φίλος κακός;
 37) Οὗτοι διαπτυχθέντες ὠφθησαν κενοί.
 38) Τὰ δὲ ἀντιτείνοντα αὐτόπρεμα ἀπόλλυται. ἐπιβ. Τροπ......

ΑΣΚΗΣΗ 3

Στα παρακάτω παραδείγματα να βάλετε στη σωστή πτώση τη λέξη που είναι στην παρενθεση.

⇒ Απάντηση σελ. 191

- 1) Ὅσot' ἐξ ἀπάντων τούτων εἰκὸς αὐτοὺς (βελτίων) γίνεσθαι.
 2) Τὰς μὲν ἐργασίας αὐτοῖς καθίστη (κερδαλέος), τὰς δὲ πραγματείας (ἐπιζήμιος), ἵνα τὰς μὲν φεύγωσιν, πρὸς δὲ τὰς προθυμότερον ἔχωσιν.

 3) Τοὺς ἀμφισβητοῦντας τοῦ φρονεῖν καὶ φάσκοντας εἶναι (σοφιστής) προσήκει διαφέρειν καὶ (κρείττων) εἶναι τῶν ἰδιωτῶν.
 4) Οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ (ἀπεχθής) ἔσει, τοῖς δὲ (φίλος) γενήσει.

 5) Ἔθιξε σεαυτὸν εἶναι μὴ (σκυθρωπός) ἀλλὰ (σύννοος).

 6) Σοφία γὰρ μόνον τῶν κτημάτων (ἀθάνατος).
 7) Ὅταν μὲν γὰρ ἀποβλέψωσιν εἰς (τούς) τὰς τιμὰς καὶ τοὺς πλοῦτους καὶ τὰς δυναστείας (ἔχοντας), (ισόθεος) ἅπαντες νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντας.

 8) Τὴν ἐμὴν φιλίαν (ἀσφαλέστατος) καὶ (βεβαίωτατος) εἶναι νομίζετε.

 9) Μὴ τὸ μὲν λαβεῖν (κέρδος) εἶναι νομίζετε, τὸ δ' ἀναλώσαι (ζημία).

 10) Τοὺς χρηματισμοὺς τοὺς παρὰ τὸ δίκαιον γιγνομένους ἡγείσθε μὴ (πλοῦτος), ἀλλὰ (κίνδυνος) ποιήσιν. .

Το φάρμακον είναι τῆς υγιείας του } (ΛΙΔΙΟΤΗΤΑΣ)
 Αυτόν είναι τῆς υγιείας του }
 Ο πῦρρον ἐστὶ ἐξω φρονίων.

το δακτυλίδι είναι τιμῆς ἀξίας (ΑΞΙΑΣ)
 = λειψὸν είναι τῆς κείνου (ΚΑΤΑΚΕΙΜΕΝΟ)

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ

- Γενική κατηγορηματική λέγεται το κατηγορούμενο (ουσιαστικό ή ουσιαστικοποιημένη λέξη) που μπαίνει σε πτώση γενική.

Σόλων τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐκλήθη } ΑΛΛΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΑ.
 Τι με κωλύει κληρονομαστικῶν ἐνείκα ἐρχάνων }

	ΕΙΔΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
1	• Γενική κατηγορηματική κτητική: δηλώνει τον κτήτορα του υποκειμένου.	• Ἡ ἡγεμονία ἐστὶ τῶν πολιτῶν. • Μεσσήνη ἐγένετο Λοκρῶν.
2	• Γενική κατηγορηματική διαιρετική: φανερώνει σύνολο, μέρος του οποίου είναι το υποκείμενο.	• Ἴπποκράτης ἐστὶ τῶν ἐπιχωρίων. • Βίας τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἦν.
3	• Γενική κατηγορηματική της ιδιότητας: δηλώνει ιδιότητα του υποκειμένου· είναι συνήθως αφηρημένη έννοια.	• Εἰ δέ τῷ δοκεῖ ταῦτα δαπάνης μεγάλης καὶ πόνων πολλῶν.... • Πείσανδρος καὶ Χαρικλῆς ἔλεγον ὡς εἴη τὰ γεγενημένα οὐκ ὀλίγων ἀνδρῶν.
4	• Γενική κατηγορηματική της ὕλης: φανερώνει την ὕλη ἀπὸ τῆς ὁποίας εἶναι φτιαγμένο το υποκείμενο.	• Οἱ στέφανοι οὐ ρόδων, ἀλλὰ χρυσοῦ ἦσαν. • Τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ἦν χρυσοῦ.
5	• Γενική κατηγορηματική της αξίας: δείχνει τὴν ἀξία του υποκειμένου.	• Ἡ ναὺς ἦν δύο ταλάντων.

6. Τῆς κατασκευῆς με ρήματα που σημαίνουν κατασκευῆ = ἀμί, γίγνομαι, ἔβην, πέφυκα

Ἔστε πατέρων ἀγαθῶν
 κατὰ κληρῶν πέφυκα
 ἀμείων ἢ Περιόλιδος γίγνεται καὶ ἐστὶ δύο.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

- ☞ Το κατηγορούμενο, αν είναι επίθετο, συμφωνεί με το υποκείμενο στο γένος, τον αριθμό και την πτώση.
Οἱ θεοὶ εἰσὶν ἀθάνατοι.
- ☞ Αν είναι ουσιαστικό συμφωνεί υποχρεωτικά στην πτώση, τυχαία στο γένος και τον αριθμό.
Ἡ πόλις φρούριον κατέστη.
Ἡ Δῆλος ἐστὶ νῆσος.
Ἡ Πάρνης ἐστὶ ὄρος.
Οἱ Δελφοὶ εἰσὶν πόλις.
- ☞ Αν το υποκείμενο είναι γενική έννοια, το κατηγορούμενο μπαίνει σε ουδέτερο γένος ενικού αριθμού.
Ἡ πατρίς ἐστὶ φίλτατον.
Αἱ μεταβολαὶ εἰσὶν λυπηρόν.
- ☞ Αν τα υποκείμενα είναι πολλά ἐμπυχα του ίδιου γένους, το κατηγορούμενο μπαίνει στον πληθυντικό αριθμό και στο γένος των υποκειμένων.
Σακράτης καὶ Πλάτων ἦσαν σοφοί.
- ☞ Αν τα υποκείμενα είναι ἐμπυχα διαφορετικού γένους, το κατηγορούμενο μπαίνει στον πληθυντικό αριθμό και στο ισχυρότερο γένος των υποκειμένων. Ισχυρότερο είναι το αρσενικό ἀπὸ τὸ θηλυκό και ουδέτερο, και τὸ θηλυκό ἀπὸ τὸ ουδέτερο.
Ἡ μήτηρ καὶ τὸ παιδίον ἀγαθαί εἰσιν.
Συνεληλυθότες ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά.

☞ Αν τα υποκείμενα είναι **άψυχα**, τότε το κατηγορούμενο μπαίνει στον **πληθυντικό αριθμό** και στο **ουδέτερο γένος**.

Αιδώς και φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν.

☞ Αν τα υποκείμενα είναι **πολλά άψυχα και έμφυχα**, τότε το κατηγορούμενο μπαίνει στο γένος των **έμφυχων υποκειμένων**.

Ἡ τύχη καὶ ὁ Φίλιππος ἦσαν τῶν ἔργων κύριοι.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 4 Να βρείτε τις γενικές κατηγορηματικές και να τις κατατάξετε ανάλογα με το είδος τους.

⇒ Απάντηση σελ. 191

- 1) Ὁ δοῦλος οὗτος Ἰάδμονος ἐγένετο.
- 2) Ἡ οἰκία αὕτη ἐστὶ εἴκοσι μνῶν.
- 3) Ἡ κρηπίς ἦν λίθου ξεστοῦ.
- 4) Σόλων τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐκλήθη.
- 5) Ὁ ἀνὴρ ἐστὶ μεγάλης ἀρετῆς.
- 6) Ἐγὼ ἀγαθοῦ τρόπου εἰμί.
- 7) Ἡ οἰκία ἐστὶ ταλάντου.
- 8) Ταῦτα τὰγαθὰ τῶν κρατούντων ἐστὶ.
- 9) Αἱ Ἴωνικαὶ πόλεις ἦσαν Τισσαφέρνους.
- 10) Ἀπαντα τὰ καλὰ τοῦ πονοῦντος γίνεταί.
- 11) Τὸ τεῖχος ἦν εἴκοσι ποδῶν.
- 12) Ταῦτα μεγάλης δαπάνης ἐστὶ.
- 13) Ἡ δικαιοσύνη τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐστὶ.
- 14) Λακεδαιμόνιοι Χίλωνα τῶν γερόντων ἐποίησαν.
- 15) Ἡ ἀγορὰ καὶ τὸ πρυτανεῖον παρίου λίθου ἦσαν.
- 16) Κλεπτῶν μὲν ἡ νύξ, τῆς δὲ ἀληθείας τὸ φῶς.
- 17) Σιγή ἐστὶ σώφρωνος τρόπου.
- 18) Ἀπαντες ἦσαν τῆς αὐτῆς γνώμης.
- 19) Τὸ λέγειν ἀληθῆ ἐστὶ ἐλευθέρου ἀνδρός.
- 20) Ὑμεῖς ἐστέ πατέρων ἀγαθῶν.
- 21) Ἦν δὲ οὗτος τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατενομένων.
- 22) Ἦν τοῦτο Περιάνδρου τὸ χωρίον.
- 23) Τὸ ἄρχειν οὐ παντός.
- 24) Οἱ κίονες πεντελικοῦ μαρμάρου ἦσαν.
- 25) Ἦν δ' αὐτῶν ὁ Φαλίνος.
- 26) Ἄ μὴ ἔθιγες μηδὲ ποιῶ σεαυτῆς.
- 27) Οὐ τοῦ κρατούντος νομίζεται ἡ πόλις;
- 28) Ὡν τοῦργον Αἰδῆς χοῖ κάτω ξυνίστορες.
- 29) Ὅποτέρων ἀν δικασθῆ εἶναι τὴν ἀποικίαν τούτους κρατεῖν.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

- Λέγεται η λέξη ή η φράση ή η πρόταση που φανερώνει πού πηγαίνει η ενέργεια του υποκειμένου του ρήματος· είναι ο όρος που συμπληρώνει άμεσα ή έμμεσα την έννοια του ρήματος.
- Μπαίνει σε μια από τις πλάγιες πτώσεις.

ΤΙ ΤΙΘΕΤΑΙ ΩΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
◀ Ουσιαστικό ή επίθετο	▶ Ὅρῳ τὸν ἄνδρα. Βοηθῶ τῇ πατρίδι.
◀ Αντωνυμία ή αριθμητικό	▶ Ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει.
◀ Μετοχή (επιθετική)	▶ Ἐαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.
◀ Αναρθρο απαρέμφατο	▶ Κύρος ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἑξακισχιλίους.
◀ Εναρθρο απαρέμφατο	▶ Σωκράτης τὰ μέγιστα πάντας τοὺς βουλομένους ὠφέλει.
◀ Ονοματική πρόταση	▶ Συμβουλευῶ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκποδῶν ποιέσθαι.
α. ειδική	▶ Τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπεστέρησαν.
β. ενδοιαστική	▶ Οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις;
γ. πλάγια	▶ Ὑποπτεύομεν καὶ ἡμεῖς μὴ οὐ κοινοὶ δικασταὶ ἀποβῆτε.
δ. αναφορική	▶ Χρὴ ὄρᾶν τοὺς Ἀργεῖους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος.
◀ Ἄρθρο καὶ ἀκλιτὴ λέξη ή φράση	▶ Κύρος ἔχων οὖς εἶρηκα ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων.
◀ Εἰς, περί, ὑπέρ + αιτιατική (ποσό κατά προσέγγιση)	▶ Ἡ δὲ τοὺς μὲν ἐνουθέτει τοῖς δ' ἠπείλει.
◀ κατά + αιτιατική (χωρισμό)	▶ Ξενοφῶν ἑώρα τὰ πέραν.
◀ ἐπί + αιτιατική (έκταση)	▶ Ἀθηναῖοι ἐξέβαλον ὑπὲρ τοὺς διακοσίους.
	▶ Νικίας ἠγγελλεν καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων.
	▶ Τοῦ οἰκοδομήματος ἐπὶ μέγα κατέσεισεν.

- ☞ **Αντικείμενο κατά πρόληψη** έχουμε, όταν το υποκείμενο μιας δευτερεύουσας πρότασης προλαμβάνεται και γίνεται αντικείμενο ή γενική αντικειμενική στην πρόταση απ' την οποία εξαρτάται η δευτερεύουσα. Μετά την πρόληψη η δευτερεύουσα γίνεται επεξήγηση στο υποκείμενό της.

Καὶ ἐφοβοῦντο τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποστῶσιν.

Μέγα σοι ἐρῶ τεκμήριον τοῦ νόμου ὅτι οὕτως ἔχει.

ΡΗΜΑΤΑ

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΡΗΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
• ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ λέγονται τα ρήματα που έχουν αντικείμενο.	▶ Ἄνθρωπος ὦν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης.
♦ μονόπρωτα (παίρνουν ένα μόνο αντικείμενο)	▶ Πᾶς τῷ ἀδικουμένῳ βοηθεῖτω.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΡΗΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ♦ δίπτωτα (παίρνουν δύο αντικείμενα) ♦ ΑΜΕΤΑΒΑΤΑ λέγονται τα ρήματα που δεν έχουν αντικείμενο. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Μετάδος ἡμῖν τῆς εὐπραξίας.</i> ▶ <i>Οἱ Κορίνθιοι χρήματα ἤτησαν τοὺς Θηβαίους.</i> ▶ <i>Ἐτελεύτησε Δαρεῖος.</i>

ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

ΜΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

- ☞ **Εξωτερικό αντικείμενο:** αυτό που υπάρχει πριν από την ενέργεια του υποκειμένου του ρήματος.
 - Οὔτοι πάντες πολεμικά ὄπλα κατεσκεύαζον.*
 - Ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε κήρυκας.*
- ☞ **Εσωτερικό αντικείμενο:**
 - 1) φανερώνει το **αποτέλεσμα** κάποιας ενέργειας. Με τέτοιο αντικείμενο συντάσσονται τα ρήματα που σημαίνουν δημιουργία.
 - Οἱ στρατιῶται ὠρυξαν τάφρον.*
 - Γράφω ἐπιστολήν.*
 - 2) κυρίως **εσωτερικό ή σύστοιχο:** είναι το κατ' αιτιατική αντικείμενο που ετυμολογικά προέρχεται από την ίδια τη ρίζα του ρήματος ή άλλου συνωνύμου.
 - Βλάπτω βλάβην. Ἀσθενῶ νόσον.*

ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΣΤΟΙΧΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Χωρίς επιθετικό προσδιορισμό. ◀ Με επιθετικό προσδιορισμό. ◀ Παράλειψη του σύστοιχου αντικειμένου, επειδή η έννοιά του καλύπτεται και εκφράζεται από το ρήμα, οπότε ο επιθετικός προσδιορισμός παραμένει αμετάβλητος ή μετατρέπεται στο ουδέτερο γένος πληθυντικού αριθμού και σπανιότερα ενικού. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Φυλάττουσι φυλακάς.</i> ▶ <i>Ἐνανμάχησαν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν.</i> ▶ <i>Ἡ πόλις μεγάλην ζημίαν ζημιώσεται.</i> ▶ <i>Πολλὴν φλυαρίαν φλυαροῦσι.</i> ▶ <i>Μεγίστους ἀγῶνας ἠγώνισμαι.</i> ▶ <i>Βάδιζεν τὴν εὐθείαν.</i> ▶ <i>Παῖσον διπλήν.</i> ▶ <i>Τί δεῖ λέγειν τὰ πολλά (τοὺς πολλοὺς λόγους).</i> ▶ <i>Υβρίζει δεινά (δεινὴν ὕβριν).</i> ▶ <i>Πράττουσι μέγα (μεγάλην πράξιν).</i>

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στα δικανικά ρήματα το σύστοιχο αντικείμενο **δίκην**, που συνήθως εννοείται προσδιορίζεται και από γενική της αιτίας.

Δικάζουσιν ἀχαριστίας (δίκην).

ΑΣΚΗΣΗ 5 Να βρείτε τα αντικείμενα των ρημάτων και των ρηματικών τύπων.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 192

- 1) Επιβουλήν οὖν ταύτην ἐπιβουλεύουσι.
- 2) Οἱ Καρχηδόνιοι αἰρούσιν ἐν τρισὶ μῆσιν δύο πόλεις Ἑλληνίδας.
- 3) Κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκβασιν.
- 4) Οἱ Ἀθηναῖοι τοσαύτας ἑορτάς ἑώρταζον, ὅσας οὐδεμία τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων πόλεων, καὶ τοσαύτας δίκας ἐδικάζοντο, ὅσας οὐδὲ πάντες ἄνθρωποι.
- 5) Οὗτοι ἀνέωξαν τὰς πύλας.
- 6) Θαύμαζε τὴν ἀρετὴν τῶν προγόνων.
- 7) Ἐλεγον τοιάδε.
- 8) Παῖσον διπλὴν πληγὴν.
- 9) Κύρος ἔτι παῖς ὧν θηράσας ἐκινδύνευσε τοὺς ἐσχάτους κινδύνους.
- 10) Δέομαι ὑμῶν δέησιν δικαίαν.
- 11) Ἡγωνίσαντο ἀνίσον ἀγῶνα καὶ πολλὰ ἔπαθον.
- 12) Τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκράτεις δουλεύουσιν.
- 13) Ἡ γλώσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγε.
- 14) Δοκεῖ ὑπ' αὐτοῦ μέγα βεβλάφθαι.
- 15) Φιλοκτῆτης δεινὴν νόσον ἐνόσει.
- 16) Ἐπέτρεπον τοὺς παῖδας διδασκάλοις.
- 17) Πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν.
- 18) Νικίας οὕτως τοὺς οἰκέτας ἔξω τῆς γῆς ἐξέπεμψε.
- 19) Ὁ τοῖνον Ἰσμηνίας περιελόμενος τὸν δακτύλιον ἔρριψεν ἀδήλως παρὰ τοὺς πόδας.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 192

- 1) Ζῶ βίον μοχθηρόν.
- 2) Δεῖ τὸν στρατιώτην φοβέισθαι τὸν ἄρχοντα, εἰ μέλλει φυλακὰς φυλάξειν.
- 3) Τοῦτον δὲ τὸν λόγον οὐ χαλεπὸν ἔστιν αὐτοῦ ἀφελέσθαι.
- 4) Ἠτύχησαν τοῦτο τὸ εὐτύχημα.
- 5) Ἐπιστέλλει Εὐβοεῦσιν ταύτας ἐπιστολάς.
- 6) Εἶλοντο αὐτὸν στρατηγόν.
- 7) Ἡ εἰρήνη τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ὑψηλὸν ἤρε.
- 8) Ἄς ἐλπίδας ὀνομάζομεν.
- 9) Τὴν ὁρμὴν, ἣν περὶ τὸ πρῶτον ὠρμήσαμεν.
- 10) Δεῖ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μαθάνειν.
- 11) Οὗτοι τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν.
- 12) Φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλον μετὰ, ὅσα πανουργήσασα.
- 13) Πολλὸν ἐχθίων ἔσει σιγῶς' ἐὰν μὴ κηρύξης πᾶσι τάδε.
- 14) Ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐμὴν δυσβουλίαν παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο.
- 15) Ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τ' ἀμήχανα.

ΑΣΚΗΣΗ 6 Να αναλύσετε τα σύστοιχα αντικείμενα σε ονοματικά σύνολα ἢ να παραλείψετε το καθαρό σύστοιχο αντικείμενο μετατρέποντας τον επιθετικό προσδιορισμό σε αντικείμενο.

⇒ Απάντηση σελ. 193

- 1) Λέγεις γὰρ οὐκ ἀνεκτά.
- 2) Σωθεῖς ὀφείλω τοῖς θεοῖς πολλὴν χάριν.

- 3) Φής, ἢ καταρνή μὴ δεδρακέναι τάδε.
- 4) Ἀλλ' ἢ τυραννίς πολλὰ τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ κάξεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἅ βούλεται.
- 5) Δέδρακα τοῦτο τὸ ἔργον.
- 6) Σὺ οὐ λέγεις ὀρθῶς τάδε.
- 7) Τοὺς πλείστους ἂν εὐροιμεν πλείστα περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτάνοντας.
- 8) Οὗτοι πλείστα τοὺς οἴκους τοὺς αὐτῶν ὠφελήσουσιν.
- 9) Πλείω τούτων ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ῥάδιον καταμαθεῖν.
- 10) Ὅστ' οὐ δέδοικα μὴ φανῶ μείζω λέγων τῶν ἐκείνῳ προσόντων.

▶ ΑΜΕΣΟ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

- Τα αντικείμενα των δίπτων ρημάτων λέγονται το ένα άμεσο και το άλλο έμμεσο.
- Αν το ρήμα συντάσσεται με δυο αιτιατικές,
 - η αιτιατική που δηλώνει πρόσωπο είναι το άμεσο, ενώ εκείνη που δηλώνει πράγμα είναι το έμμεσο.
Διδάσκω τὴν μουσικὴν (έμμεσο) σε (άμεσο).
- Αν το ρήμα συντάσσεται με αιτιατική και δοτική ή γενική,
 - η αιτιατική είναι το άμεσο και η γενική ή δοτική το έμμεσο.
*Μὴ καταγνῶς τοσαύτην δυστυχίαν (άμεσο) τῶν ἀνθρώπων (έμμεσο)
 Οἱ στρατηγοὶ ἐδίδουσαν μισθὸν τοῖς στρατιώταις.*
- Αν το ρήμα συντάσσεται με γενική και δοτική,
 - η δοτική είναι το έμμεσο αντικείμενο και η γενική το άμεσο.
Ἡ ολιγαρχία τοῖς πολλοῖς τῶν κινδύνων μεταδίδωσι.

▶ ΜΕ ΓΕΝΙΚΗ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΡΗΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
◀ Μνήμης ή λήθης (μιμνήσκομαι, μνημονεύω, ἐπιλανθάνομαι κ.ά.)	▶ Τούτων οὐ δεῖ ἀμνημονεῖν.
◀ Επιμέλειας, αμέλειας και φειδούς (ἐπιμέλομαι, κήδομαι, φροντίζω κ.ά.)	▶ Δέδοικα μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ.
◀ Επιθυμίας, απόλαυσης, μετοχής, πλησμονής, στέρησης (ἐπιθυμῶ, ὀρέγομαι, μετέχω, στεροῦμαι, ἀπολαύω, ἀπορῶ κ.ά.)	▶ Σοῦ γὰρ οὖν προκῆδομαι.
◀ Επιτυχίας, αποτυχίας, απόπειρας (ἐπιτυγχάνω, ἀξιούμαι, σφάλλομαι κ.ά.)	▶ Ἐαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.
◀ Έναρξης, λήξης (ἄρχω, ἄρχομαι, λήγω, παύομαι κ.ά.)	▶ Εἰ καὶ δυνήσῃ γε' ἄλλ' ἀμηχάνων ἐρᾶς.
◀ Αρχής και εξουσίας (ἄρχω, βασιλεύω, ἡγοῦμαι, δεσπόζω κ.ά.)	▶ Παῦσαι πρὶν ὀργῆς μεστῶσαι λέγων.
◀ Χωρισμού, απομάκρυνσης, απαλλαγής	▶ Μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων.
	▶ Τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐστερηθήσαν.
	▶ Οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν.
	▶ Οἱ Πελοποννήσιοι καὶ τούτου διήμαρτον.
	▶ Ταύτης τῆς ἐλπίδος ἐψεύσθημεν.
	▶ Οἱ κακοὶ ἄρχονται τῆς φυγῆς.
	▶ Θρήνων καὶ γόων ἐπαύσαντο.
	▶ Καλῶς ἐρήμης γ' ἂν σὺ γῆς ἄρχοις μόνος.
	▶ Ναυσὶ τῆς τε θαλάττης ἐκράτει καὶ τῶν νήσων.
	▶ Γλώσσης πανταχοῦ πειρῶ κρατεῖν.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΡΗΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
(ἀπέχω, ἀφίεμαι, ἀπαλλάττω κ.ά.)	▶ Ἐδοξέ μοι εἰς λόγους ἐλθεῖν, ὅπως ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν.
◄ Σύγκρισης, διαφοράς, υπεροχής (ὑπερέχω, διαφέρω, πλεονεκτῶ, μειονεκτῶ, περιγίγνομαι κ.ά.)	▶ Ἀπήλλαξέ με φλυαρίας.
◄ Αἰσθήσης, αφής, ακοής, ὀσφρησης, γεύσης, οσμής (αἰσθάνομαι, ἄπτομαι, ψάω, ἔχομαι, ἀντέχομαι, ὀσφραίνομαι, γεύομαι κ.ά.)	▶ Τοσοῦτον ἢ ἡμετέρα πόλις τῶν ἄλλων διήνεγκεν.
10	▶ Μετὰ τὴν ἐν Ἰσσοῦ μάχην οἱ περὶ Ἀλέξανδρον διαίτης βαρβαρικῆς ἐγεύσαντο.
◄ Σύνθετα με τις προθέσεις ἀπό, ἐκ, πρό, ὑπέρ, κατά.	▶ Ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἅ συμφέρει.
	▶ Οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες τῆς ἐπιστολῆς τὸν Νικίαν οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς.
	▶ Πυθέας πολλάκις κατεγέλα Δημοσθένους.
	▶ Οἶμοι ταλαίνης, ὡς ὑπερδέδοικά σου.

~ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Τα ρήματα που σημαίνουν συμμετοχή και μετάληψη συντάσσονται με γενική η οποία ουσιαστικά είναι διααιρετική.
Οὐ μετέλαβον τὸ πέμπτον (μέρος) τῶν ψήφων.
Οἱ ἀπολαύοντες τῶν σῶν ἀγαθῶν.
- ☞ Τα ρήματα που συντάσσονται κανονικά με αιτιατική, όταν πρόκειται να δηλωθεί ότι η ενέργειά τους εκτείνεται σε μέρος μόνο του αντικειμένου, συντάσσονται με γενική διααιρετική.
Ὁ βασιλεὺς τῶν ἑαυτοῦ ἐδίδου.
Ἔτεμον τῆς γῆς.
- ☞ Τα ρήματα ἀγαπῶ, ποθῶ, φιλῶ συντάσσονται με αιτιατική.
Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν.
- ☞ Το ἀγαπῶ, όταν συντάσσεται με δοτική, σημαίνει αρκούμαι.
Τισσαφέρνης οὐκ ἠγάπησεν τοῖς πεπραγμένοις.
- ☞ Το ὀρῶ συντάσσεται με αιτιατική.
Ἐώρα τὸ λιμνώδες τοῦ Στρυμόνος καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως.
- ☞ Τα ρήματα ἀκούω και αἰσθάνομαι συντάσσονται.
 - * με γενική, για να δηλωθεί η άμεση αντίληψη (αυτηκοῖα):
Πρῶτον χθές ἀληθινῶν λόγων ἤκουσα περὶ ἑμαυτοῦ.
Ἐγὼ ἠσθόμην τῶν τεχνωμένων.
 - * με αιτιατική, για να δηλωθεί η έμμεση αντίληψη (ετεροκοῖα).
Ἦσθετο τὴν βοήν.
Πάντα ἀκήκοας λόγον.
- ☞ Το κρατῶ με γενική σημαίνει εξουσιάζω, ενώ με αιτιατική σημαίνει νικῶ.
Ἐπὶ πολὺν χρόνον διαγωνισάμενος ἐπεκράτησε τῶν πολεμίων.
Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκράτησαν Λακεδαιμονίους.
- ☞ Η γενική των ρημάτων που δηλώνουν υπεροχή, διαφορά, σύγκριση είναι ταυτόχρονα και β' ὄρος σύγκρισης.
Ἀγαθὸς ἀρχων οὐδὲν διαφέρει πατρός ἀγαθοῦ.
- ☞ Η γενική κοντά στα ρήματα γίγνομαι, φύομαι, γεννώμαι δηλώνει την καταγωγή.
Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο.
- ☞ Τα ρήματα που σημαίνουν ποιεῖν τι ἔκ τινος συντάσσονται με γενική της ὕλης.
Φοίνικος αἰ θύρα πεποιημέναι.

☛ Τα ρήματα που σημαίνουν **πλησμονή** μπορούν να συνταχθούν με δοτική οργάνική.

Δακρύοισι γάρ Ἑλλάδ' ἄπασαν ἔπλησεν.

☛ Το **ἡγοῦμαι** με δοτική σημαίνει **οδηγῶ**.

Κῦρος ἡγήσατο τοῖς στρατιώταις εἰς Καστωλοῦ πεδίον.

Σ ΑΣΚΗΣΗ 7

Να βρείτε τα αντικείμενα των ρημάτων που συντάσσονται με γενική και να δηλώσετε τη σημασιολογική κατηγορία στην οποία ανήκει το ρήμα.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 193

- 1) Οὐδείς πολέμον ἐρά.
- 2) Ἐνέπλησεν πάντας ἐλπίδων.
- 3) Οἱ θεοὶ πάντων κρατοῦσι.
- 4) Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτοῖσι τὸν ἀγῶνα Αἰσχίνου.
- 5) Ἀγησίλαος ἔτι μὲν νέος ὢν ἔτυχε τῆς βασιλείας.
- 6) Σωκράτης τοῦ σώματος οὐκ ἠμέλει.
- 7) Λόφος ὑπέρκειται τῆς πεδιάδος.
- 8) Τῶν μὲν τιμῶν μετέχειν βούλεσθε, τῶν δὲ κινδύνων οὐ.
- 9) Μὴ ἐμοῦ προτάρβει τὸν σὸν ἐξόρθου πότμον.
- 10) Ἀναξαγόρου βιβλία γέμει τούτων τῶν λόγων.
- 11) Διεπειράτο τῆς ἀνδραγαθίας αὐτῶν.
- 12) Ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης.
- 13) Ἡλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν.
- 14) Κῦρος ἐπιλαθόμενος πάντων ὧν ἤκουσεν, ἐδίωκε τὴν ἔλαφον.
- 15) Ὅμως καὶ τούτων ὑπαρχόντων οὐκ ἂν ἀποσταίην ὧν διανοήθην.
- 16) Ἡνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν.
- 17) Καίτοι οὐκ εἰκὸς ἦν ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων.
- 18) Περηφανῶς ἐτόλμησαν ἐμοῦ καταψεύσασθαι.
- 19) Εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.
- 20) Τῶν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε.
- 21) Ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων.
- 22) Ἡ βουλή ἤδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο.
- 23) Ἐνόμιζον ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 194

- 1) Ὅτου ἂν βουλώμεθα τευξόμεθα.
- 2) Θάνατος κατεγνώσθη αὐτῶν.
- 3) Δέομαι ὑμῶν πᾶσιν ἀποδείξαι ὡς χρημάτων οὐκ ἐφίεσθε, ἀλλὰ τῆς πόλεως ἐπιμελείσθε καὶ οὐκ ἀκούετε τῶν συμβουλευόντων αἰσχρά.
- 4) Ἐγένετο ὁ Εὐμάρης οὗτος Νικουκλέους.
- 5) Σὺ παιδείας ἐπιθυμεῖς.
- 6) Ὁ μὴδὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου.
- 7) Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας.
- 8) Πολίτου ἀγαθοῦ νομίζω προκινδυνεύειν ἐθέλειν τοῦ πλήθους.
- 9) Ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων.
- 10) Ἐφοβούντο μὴ ξυτρίψωσι τῶν νεῶν.
- 11) Ἀμείνωνος μοίρας μεταλαμβάνει.
- 12) Τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρακεχωρήκατε Φιλίππῳ.

- 13) Καίτοι τὸ ἐν τῇ κρατίστῃ πόλει ὑπὸ τῶν ἀρίστων κριθέντα τοῦ καλλίστου γέρωσ ἀξιωθῆναι ποίων ἐτι τεκμηρίων προσδεῖται τῆς γε πρὶν ἄρξαι αὐτὸν τῆς ἀρετῆς.
- 14) Τὸ μὲν ἀθροισθὲν τοῦ στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν οὐ πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν πολὺ καὶ διεπλήσθη πάσα Σικελία αὐτῶν ἄτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ληφθέντων.
- 15) Τίς γὰρ οὐκ ἂν μισήσειεν ἅμα καὶ καταφρονήσειε πρῶτον μὲν τῶν περὶ τὰς ἐρίδας διατριβόντων, οἱ προσποιοῦνται μὲν τὴν ἀλήθειαν ζητεῖν, εὐθύς δ' ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπαγγελμάτων ψευδῆ λέγειν ἐπιχειροῦσιν.
- 16) Πάντων μὲν γὰρ ἀποστερεῖσθαι λυπηρὸν ἐστὶ καὶ χαλεπὸν, ἄλλως τε κὰν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίη.
- 17) Ἀριστείδης τῆς βραδύτητος αὐτοῖς ἐνεκάλει.
- 18) Τὰ μὲν μικρὰ ῥάδιον τοῖς λόγοις ὑπερβαλέσθαι, τῶν δὲ χαλεπὸν τοῦ μεγέθους ἐφικέσθαι.
- 19) Ἦγοῦμαι οὖν πρέπει τοὺς δόξης ὀρεγομένους καὶ παιδείας ἀντιποιομένους τῶν σπουδαίων ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων εἶναι μιμητάς.
- 20) Οἱ μῆτε τῶν ἰδίων πῶ μῆτε τῶν κοινῶν φροντίζοντες τούτοις μάλιστα χαίρουσιν τῶν λόγων οἱ μὴδὲ πρὸς ἐν χρήσιμοι τυγχάνουσιν ὄντες.
- 21) Μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὦν χρή τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποιοῖς τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν.
- 22) Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν.
- 23) Οὐκ ὀλιγορῶν τῆς ἀρετῆς οὐδὲ ῥαθυμῶν διετέλεσε τὸν βίον.
- 24) Ἄλλ' ἀπέλαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητός, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος.
- 25) Οὕτω δὲ τὴν γνώμην οὐ δυνατόν διατεθῆναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων πεπληρωμένον.
- 26) Καταφρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων.
- 27) Πολλοὶς γὰρ ἢ γλώττα προτρέχει τῆς διανοίας.
- 28) Πολλὴν δ' ἂν τοῖς θεοῖς χάριν σχοίην, εἰ μὴ διαμάρτομι τῆς δόξης ἧς ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω.
- 29) Μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος.

ΜΕ ΔΟΤΙΚΗ

ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΔΟΤΙΚΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Όσα δηλώνουν πρέπει, αρμόζει, προσήκει. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὀρόντας Πέρσης ἀνὴρ ἦν, προσήκων βασιλεῖ.
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Όσα δηλώνουν φιλική ή εχθρική διάθεση ή ενέργεια (εὐνοῶ, ἀρέσκω, λυσιτελῶ, ἐπιβουλεύω, μάχομαι, πολεμῶ κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὁ κάλλιστος ἔπαινος τῷ νικᾶν πρέπει. ▶ Πολλὰ τοῦ ἀρέσκειν ἔνεκα τῇ πόλει εἶπομεν. ▶ Σοφοῦ στρατηγοῦ ἐστὶ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις καὶ μὴ ἐρίζειν τοῖς συμμάχοις. ▶ Ἀντέλεγον πολλοὶ μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις.
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Όσα δηλώνουν ευπειθεια, υποταγή, ἀμίλλα, συμφιλίωση (πείθομαι, διαγωνίζομαι, ἀμιλλῶμαι κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὀρῶ ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας ἢ τισὶν αὐτῶν. ▶ Ἐγὼ τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι.
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Όσα δηλώνουν ακολουθία, διαδοχή, προσέγγιση, μείξη, επικοινωνία (ἀκολουθῶ, ἔπομαι, διαδέχομαι, μείγνυμαι κ.α.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Λύσανδρος τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις. ▶ Πανταχοῦ τὰ ἡδέα τοῖς λυπηροῖς μείγνυται.

ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΔΟΤΙΚΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Όσα δηλώνουν ισότητα, ομοιότητα, συμφωνία (ισούμαι, συμφωνώ, συγχωρώ, συμβαίνω κ.ά.) ◀ Τα σύνθετα με τις προθέσεις έν, σύν, υπό, επί, παρά, περί, πρὸς και το επίρρημα ὁμοῦ. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Τὰ ἔργα ὑμῶν οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις. ▶ Ἐξήκοντα μναὶ ἰσοῦνται ταλάντῳ. ▶ Ὁ στρατηγὸς κελεῦει ἐμβαλεῖν τοῖς πολεμίοις. ▶ Κῦρος συγγενόμενος Κλεάρχῳ ἠγάσθη αὐτόν. ▶ Προσβαλόντες τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος.
ω ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Όσα σημαίνουν ωφελῶ και βλάπτω συντάσσονται με αιτιατική. • ΕΞΑΙΡΕΣΗ: <i>λυσιτελῶ</i> + δοτική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὡφέλει τοὺς συνόντας. ▶ Σωκράτης ἐλυσιτέλει τοὺς συνδιατρίβουσιν.

ΑΣΚΗΣΗ 8

Να βρείτε τα αντικείμενα των ρημάτων που συντάσσονται με δοτική και να δηλώσετε τη σημασιολογική κατηγορία στην οποία ανήκει το ρήμα εξάρτησης.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 194

- 1) Κακοῖς ὁμιλῶν καὶ σὺ ἐκβῆσει κακός.
- 2) Οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ὠργίζοντο τῷ Κλεάρχῳ.
- 3) Πολὺ ἂν δικαιοῦτερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε.
- 4) Ὅρῳ καὶ ὑμᾶς ταῦτη τῇ γνώμῃ χρωμένους.
- 5) Αἰεὶ πείθεσθε τοῖς νόμοις, ὧ νέοι.
- 6) Τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἂν ἔλησθε, πείσομαι.
- 7) Χρῆ πάντας ἀμύνειν τῇ πόλει.
- 8) Ἐνετύχανον τάφροις πλήρεσιν ὕδατος.
- 9) Φθονοῦσιν ἑαυτοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις.
- 10) Αἰ ἐσθῆτες ταῖς γυναιξὶν ἀρμόττουσιν.
- 11) Θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι.
- 12) Ἐκοινώνησαν τῶν κινδύνων ὑμῖν.
- 13) Τῇ βίᾳ πρόσεισιν ἔχθραι.
- 14) Οὐκ ἐστι οὐθ' ἵππῳ ἄνευ χαλινού ἀσφαλῶς χρῆσθαι οὔτε πλοῦτῳ ἄνευ λογισμοῦ.
- 15) Ὁ κόθορνος ἀρμόττει τοῖς ποσὶν ἀμφοτέροις.
- 16) Λῦπαι ἤδοναῖς ἅμα κεράννυνται.
- 17) Ἐξήκοντα μναὶ ἰσοῦνται ταλάντῳ.
- 18) Ἀρταξέρξης τῇ μητρὶ διηλλάχθη.
- 19) Ἐπει πλείων χρόνος ὃν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε.
- 20) Ἀλλ' εἶκε θυμῷ καὶ μετὰστασιν δίδου.
- 21) Ὅδε, ὡς ἔοικε, τῇ γυναικὶ συμμαχεῖ.
- 22) Ὅργίζομαι τοῖς πεπραγμένοις.
- 23) Οἱ Θραῖκες ἐπει εὐτύχησαν τὸ εὐτύχημα τοῦτο, συνεβόων ἀλλήλοις.
- 24) Φίλιππος Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν.
- 25) Μὴ φθονεῖτε τοῖς ἔχουσι.
- 26) Μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τῶν τριάκοντα.
- 27) Προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.
- 28) Ἀντέλεγον πολλοὶ μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 195

- 1) Ὁ Λεοντιάδης ἠγεῖται τῷ Φοιβίδα εἰς τὴν ἀκρόπολιν.
- 2) Οὐδενὶ ἐγὼ διηλλάγην.
- 3) Οὗτος οὐκ ἐνέμεινε τοῖς ὄρκοις καὶ ταῖς σπονδαῖς.
- 4) Ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις καὶ κατεπάτου.
- 5) Καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας.
- 6) Οὔτε γὰρ ἂν ἀδικώτερον οὐδένας ἡμῶν εὔροιτε τηλικαύταις συμφοραῖς περιπεπτωκότας.
- 7) ... οὐκ ἀξιούντες τοῦ Ἀλκιβιάδου ἕως τσαυτὴν δειλίαν καταγῶναι, ὡς ἐκείνον πολλῶν ἀγαθῶν ἀλλ' οὐχὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον γεγενημένον.
- 8) Καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν εἶπον ταῦτα, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρεσκεν ταῦτα.
- 9) Οἱ θεοὶ ἡμῖν συνεργούσιν.
- 10) Οὐδεὶς ἀδικώτερον ἡμῶν τοῖς κακοῖς περιέπεσεν.
- 11) Καὶ δίδωσιν ἑαυτὸν τοῖς πεισθεῖσι τοῖς καιροῖς...
- 12) Τῆς μὲν γνώμης, ὡς Ἀθηναῖοι, αἰεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι μὴ εἶκειν Πελοποννησίους.
- 13) Οἱ δὲ παρακοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος.
- 14) Φιλεῖ Θεὸς συσπεύδειν τῷ κάμνοντι.
- 15) Οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἤθελον οὔτε Θραξίν οὔτε Σκύθαις διαγωνίζεσθαι.
- 16) Ὀργίζομαι τοῖς Ἀθηναίοις.
- 17) Ἀλλ' οἷδ' ἀρέσκουσα οἷς μάλισθ' ἀδεῖν με χρή.
- 18) Εἶκειν οὐκ ἐπίσταται κακοῖς.
- 19) Χρησταῖς γνώμαις ἐγωγ' ἐφέψομαι.
- 20) Τοῖς παιδεύειν προσποιουμένοις ἄξιον ἐπιτιμᾶν.
- 21) Μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρή τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίους τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν.
- 22) Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς μὴ μόνον θύων ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένων.
- 23) Ἦγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν κόσμον, αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην.
- 24) Ἦδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις.
- 25) Καὶ μὴ θαναμάσης, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρέπει σοι πρὸς τὴν νῦν παρούσαν ἡλικίαν.
- 26) Οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων αὐτοῖς οὐ πλησιάζουσιν, οἱ δὲ συνόντες πρὸς χάριν ὀμιλοῦσιν.
- 27) Πρόσαντές ἐστιν ἐναντιοῦσθαι ταῖς ὑμετέραις διανοαῖς.

▶ ΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΔΥΟ ΑΙΤΙΑΤΙΚΕΣ

◀ Ὅσα ἔχουν τὴν σημασίαν τοῦ ἐρωτῶ, ἀποκρύπτω, ἀποστερῶ, εἰσπράττω, αἰτῶ.

◀ Ὅσα ἔχουν τὴν σημασίαν τοῦ διδάσκω, υπενθυμίζω.

◀ Ὅσα ἔχουν τὴν σημασίαν τοῦ ἐνδύω, ἐκδύω.

▶ Σωκράτης οὐκ ἐπράττετο χρήματα τοὺς μαθητάς.

▶ Οὐ τοῦτο ἐρωτῶ σε.

▶ Μὴ με κρύψης τοῦτο, ὃ μέλλω παθεῖν.

▶ Ἀναμνήσω ὑμᾶς τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους.

▶ Πρωταγόρας ἐπηγγέλλετο διδάξειν τοὺς νέους τὴν εὐβουλίαν.

▶ Ξενοφῶν τοὺς στρατιώτας ἐνέδυσεν καλὰς στολάς.

▶ Ἐξέδυσεν ἐμέ τὴν ἐσθῆτα.

<ul style="list-style-type: none"> ◀ Πολλά μεταβατικά ρήματα εκτός από το εξωτερικό αντικείμενο παίρνουν και σύστοιχο αντικείμενο. ◀ Τα ενεργητικά κλητικά, δοξαστικά, μεταποιητικά και προχειριστικά συντάσσονται με δύο αιτιατικές απ' τις οποίες η δεύτερη είναι κατηγορούμενο της πρώτης (καλώ, όνομάζω, νομίζω, καθίστημι, αϊρώ, ποιώ κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Δίκαια ὑμᾶς τιμωρησόμεθα. ▶ Οὔτοι ἀμελοῦντες τῶν οἰκείων πολλὰ ἀγαθὰ ἡμᾶς ἐργάζονται. ▶ Ὁρκισαν τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὄρκους. ▶ Νομίζομέν σε φίλον πιστὸν καὶ σύμμαχον. ▶ Κύρον ἀπέδειξεν ὁ βασιλεὺς στρατηγὸν πάνταν, ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδῖον ἀθροίζονται. ▶ Πανσανίας ἐβούλετο καταστήσαι τὴν Ἑλλάδα ὑπήκοον Πέρσαις.
--	--

▶ ΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗ

<ul style="list-style-type: none"> ◀ Τα ρήματα λέγω, ὑπισχνούμαι, δίδωμι, δείκνυμι, φέρω, προσάγω, παρέχω, παραγγέλλω, παραινώ και τα συνώνυμά τους. ◀ Τα ρήματα που σημαίνουν ομοίωση, εξίσωση, συνδιαλλαγή, μείξη. ◀ Πολλά σύνθετα με τις προθέσεις ἐν, σύν (κυρίως) ἐπί, πρός, ὑπό. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Κίλισσα λέγεται δεθῆναι Κύρον ἐπιδειξαι τὸ στρατεύμα αὐτῆ. ▶ Κύρος ὑπισχνεῖται δώσειν ἑκάστῳ ἀνδρὶ πέντε μνᾶς. ▶ Τὰ τῶν Θετταλῶν πράγματα πολλὴν ἀθυμίαν παρεῖχεν Φιλίππῳ. ▶ Οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐδέοντο Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξει σφίσι. ▶ Τὴν εὐβουλίαν ἄλλοις ὁμοιοῖ. ▶ Κύρος συνέπεμψε τῇ Κιλίση τοὺς Μένωρος στρατιώτας. ▶ Αἱ ἡδοναὶ οὔτε εὐεξίαν ἐνεργάζονται τῷ σώματι οὔτε ἐπιστήμην.
---	--

▶ ΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ

<ul style="list-style-type: none"> ◀ Τα ρήματα κενῶ (αδειάζω), πληρῶ, ἐστιῶ (φιλοξενῶ), ἐρημῶ, πίμπλημι και τα συνώνυμά τους. ◀ Τα ρήματα με τη σημασία του ακούω, πληροφορούμαι. ◀ Τα ρήματα με τη σημασία του παίρνω, οδηγώ, απομακρύνω, εμποδίζω. • Ρήματα με την παραπάνω σημασία συντάσσονται και με τελικό απαρέμφατο και με δύο αιτιατικές. ◀ Όσα έχουν τη σημασία ανταλλαγής και αγοραπωλησίας (ἀξιῶ, τιμῶ, ἀλλάττω, πιπράσκω, ἠνοῦμαι, ἐκτιμῶ κ.ά.) <ul style="list-style-type: none"> • Η γενική με τα ρήματα αυτά δηλώνει αξία ή τίμημα. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Διφθέρας ἐπίπλασαν χόρτου κούφου. ▶ Οὔτω πρᾶττων ἐρημοῖς σαυτὸν φίλων. ▶ Βασιλεὺς ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον. ▶ Ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ▶ Ἐδοξέν μοι εἰς λόγους ἐλθεῖν ὅπως, εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. ▶ Θάνατος χωρίζει τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος. ▶ Τίς με κωλύει κληροῦσθαι τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ ὑμᾶς ἀφελέσθαι με τὸ ἀργύριον τοῦτο. ▶ Οἱ βάρβαροι Θεμιστοκλέα μεγίστων τιμῶν ἤξιωσαν. ▶ Οἱ ἀγαθοὶ οὐδενὸς ἂν κέρδους τῆς πατρίδος ἐλευθερίαν ἀνταλλάξαιτο.
--	--

<p>◀ Όσα έχουν τη σημασία του ψυχικού πάθους (θανυμάζω, εὐδαιμονίζω, ὀργίζομαι, οἰκτείρω κ.ά.) και τα δικαστικά (διώκω, γράφομαι, καταψηφίζομαι κ.ά.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η γενική με τα ρήματα αυτά δηλώνει την αιτία, το έγκλημα ή την ποινή. <p>◀ Όσα είναι σύνθετα με τις προθέσεις κατά (κυρίως), πρό, ἐκ, ἀπό.</p>	<p>▶ Πολλάκις εὐδαιμόνισά σε τοῦ τρόπου.</p> <p>▶ Μιλτιάδην ἐδίωξαν οἱ ἐχθροὶ τυραννίδος τῆς ἐν Χερρονήσῳ.</p> <p>▶ Μέλητος ἐγράψατο Σωκράτῃ ἀσεβείας.</p> <p>▶ Οἱ Ἕλληνες προεκινδύνευσαν τῶν Ἑλλήνων μεγίστους κινδύνους.</p> <p>▶ Ἀθηναῖοι θάνατον κατεψηφίσαντο τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις στρατηγῶν.</p>
--	---

▶ ΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗ

<p>◀ Όσα σημαίνουν συμμετοχή και μετάδοση (μετέχω, κοινωνῶ, μεταδίδωμι, μεταλαμβάνω, αντιποιούμαι, ἀμφισβητῶ κ.ά.)</p> <p>◀ Όσα σημαίνουν παραχωρῶ και το ρήμα φθονῶ, όταν έχει την έννοια του αρνούμαι σε κάποιον κάτι από φθόνο.</p> <p>◀ Τα δικαστικά ρήματα τιμῶ, τιμῶμαι ὁ δικαστῆς τιμᾷ τινί τινος = ο δικαστής ορίζει ποινή. ὁ κατηγοροῦς τιμᾶται τινί τινος = ο κατηγοροῦς προτείνει ποινή.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η γενική θεωρεῖται της ποινής. 	<p>▶ Τοῖς φίλοις μεταδίδοτε τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν.</p> <p>▶ Οὐκ ἀντιποιούμεθα βασιλεὶ τῆς ἀρχῆς.</p> <p>▶ Εὐμόλπος ἠμφεσβήτησεν Ἐρεχθεὶ τῆς πόλεως.</p> <p>▶ Τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρακεχωρήκατε τῷ Φιλίππῳ.</p> <p>▶ Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, οὐ τινὶ φθονήσω τοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐδαιμονίας.</p> <p>▶ Ὁ κατηγοροῦς βούλεται θανάτου σοι τιμᾶσθαι.</p> <p>▶ Κρίτων ἐβούλετο ὑποτιμᾶσθαι Σωκράτει ἀειφυγίας.</p>
--	---

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 9** Να βρείτε τα αντικείμενα και να δηλώσετε τη σημασιολογική κατηγορία στην οποία ανήκει το ρήμα.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 195

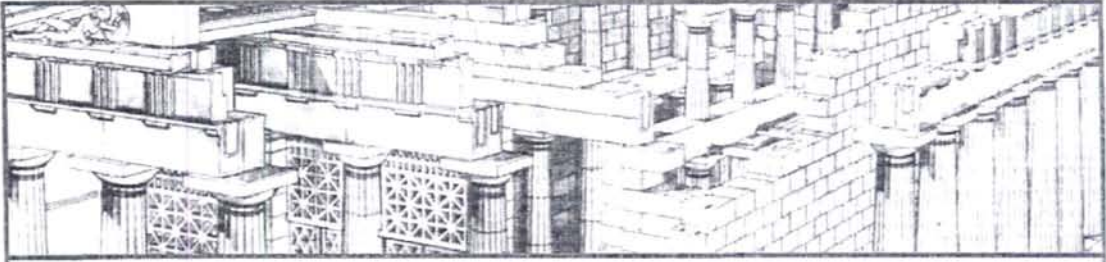
- 1) Οἶμαι δεῖν διδόναι παρρησίαν ἐκάστῳ τῶν συμβουλευόντων.
- 2) Νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν.
- 3) Μὴ μείζον αὐτοῖς προσάπτωμεν γέρας.
- 4) Ἐμὲ Ἀγόρατος τῶν πατρῶν ἀπεστέρηκε.
- 5) Ἄπαντας οἱ τριάκοντα τῆς πατρίδος ἐξήλασαν.
- 6) Δικτεῖρεν ἡμᾶς τοῦ πάθους.
- 7) Θάλπους καὶ ψύχους καὶ σιτίων ἀνάγκη καὶ τοῖς δούλοις μεταδίδοναι.
- 8) Ὡ Θεμιστόκλεις, ἀκούση μου τὰ πράγματα καὶ πᾶσαν σοὶ τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ καὶ μὴ μοὶ φθονήσης τοῦ μαθήματος.
- 9) Σὲ πρῶτον αἰτιάσονται οἱ Ἕλληνες τῆς ἀβουλίας καὶ καταγνώσονται σοὶ τὴν αἰτίαν, ὅτι τὸν ὄλεθρον τὴν Ἑλλάδα εἰργάσω, ἴσως σε διώξονται δειλίας.

- 10) Κύρος διὰ τὸ φιλομαθῆς εἶναι διὰ παντός τοῦ βίου πολλά τοὺς παρόντας ἀνηρώτα.
- 11) Μετάδος τῷ βουλομένῳ τοῦ ἐν τῇ σῇ ψυχῇ πλούτου.
- 12) Τέττιξ λιμώττων ἤτει μύρμηγκας τροφήν.
- 13) Τῶν ψιλῶν τινες τὸ ὕδωρ προσήνεγκαν τῷ βασιλεῖ.
- 14) Οἱ δ' Ἕλληνες ἀξιόσουσί σε μεγάλων τιμῶν ἐπὶ τῇ βεβαίᾳ νίκῃ.
- 15) Ἀρίστιππος αἰτεῖ Κύρον μισθὸν τριῶν μηνῶν.
- 16) Δημοσθένης συνεβούλευεν Ἀθηναίους ἐκπολεμῆσαι Φιλίππῳ.
- 17) Ἡμᾶς οἱ θεοὶ τῆς ἀσεβείας ἐτιμωρήσαντο.
- 18) Σίτου καὶ τροφῆς χρή μεταδίδοναί τοις αἰχμαλώτοις· πολεμικῆς δὲ τέχνης καὶ ἐπιστήμης οὐ μεταδοτέον τοῖς πολεμίοις.
- 19) Οἱ ἐν Μαραθῶνι ἔπαυσαν τοὺς Ἕλληνας τοῦ φόβου τῶν Περσῶν.
- 20) Δόλω τινές βουλεύουσιν ἐκβαλεῖν με πλούτου.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 196

- 1) Νικίας Γυλίππῳ ἐαντὸν παραδίδωσι, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοσίοις.
- 2) Τούτους συλλαμβάνοντες ὑπήγον θανάτου.
- 3) Τοὺς καλοὺς κάγαθούς μηδὲν κακὸν εἰργάζετο.
- 4) Παραδίδομεν ὑμῖν Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον.
- 5) Ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων.
- 6) Πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.
- 7) Κάκεῖνοι παραδόντες ὑμᾶς τῷ ἡδίκημένῳ τούτῳ δήμῳ οἰχονται ἀπίοντες.
- 8) Τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ κάμοι κηρύξαντα ἔχειν.
- 9) Ἀλλ' οὐδ' ἐπιθυμῆσαι γε τοῦτο μηδενὶ τοῦργον.
- 10) Πολλὸν ἐχθίων ἔση σιγῶς, ἐὰν μὴ κηρύξης πᾶσι τάδε.
- 11) Τόδε ἀνδρας ἐξανίστησι δόμων.
- 12) Ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἀνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψεν.
- 13) Πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις.
- 14) Ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον.
- 15) Ἡ μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν καὶ φίλους ἐνεχείρισεν.
- 16) Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας.

Προσδιορισμοί
ομοιόπτωτοι - ετερόπτωτοι
επιρρηματικοί προσδιορισμοί

ΟΜΟΙΟΠΡΩΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

ΠΑΡΑΘΕΣΗ

- Λέγεται το ουσιαστικό ή κάθε ουσιαστικοποιημένη λέξη που μπαίνει κοντά σ' ένα άλλο ουσιαστικό ή αντωνυμία (προσωπική), για να προσθέσει κάποιο κύριο γνώρισμα ή απλώς για να το χαρακτηρίσει.
- Ακολουθεί το ουσιαστικό που προσδιορίζει και συμφωνεί υποχρεωτικά στην πτώση, τυχαία στο γένος και τον αριθμό.
*Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος υἱός.
Ἀθῆναι πόλις μεγάλη.*
- Αναλύεται σε αναφορική πρόταση.
Κῦρος ὁ βασιλεύς (= ὅστις ἐστὶν βασιλεύς).
- Κατὰ την παράθεση οδηγούμαστε ἀπὸ τὸ εἰδικὸ καὶ μερικὸ στο γενικὸ.
Χειρίσοφος (έννοια εἰδική) ὁ Λακεδαιμόνιος (έννοια γενική) ἔλεξεν ὧδε.

ΤΙ ΤΙΘΕΤΑΙ ΩΣ ΠΑΡΑΘΕΣΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
1 ◀ Ουσιαστικό ή ουσιαστικοποιημένη πρόταση.	▶ Κλεόκριτος ὁ τῶν μυστῶν κηρυξ κατασιωπησάμενος ἔλεξεν.
3 ◀ Μετοχή επιθετική.	▶ Χαίρω ἀκούων ὑμῶν τῶν σοφῶν.
4 ◀ Αναφορική πρόταση.	▶ Ἐπ' ἐμέ, κηδεστήν ὄντα, κατέφυγον.
	▶ Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων πάρεστε.

ΕΙΔΗ ΠΑΡΑΘΕΣΗΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
• Απλή παράθεση: ένα ουσιαστικό που προσθέτει σ' αυτό που προηγείται ένα κύριο και γνωστό γνώρισμα.	▶ Ἦν δὲ τῶν ἀπεσταλμένων ἀρχιπρεσβευτῆς Γοργίας ὁ ῥήτωρ.
• Περιγραφική παράθεση: είναι ολόκληρη φράση που χαρακτηρίζει πιο αναλυτικά το ουσιαστικό· δηλαδή ένα ουσιαστικό που συνοδεύεται ἀπὸ ἄλλους προσδιορισμούς.	▶ Οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον ἔστησαν ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ τῆς Κερκυραίας ἀκρωτηρίῳ.
• Παράθεση ολόκληρης πρότασης: πρόκειται για απλή ή περιγραφική παράθεση που χαρακτηρίζει ολόκληρη πρόταση και εκφράζει μια γνώμη ή κρίση στο περιεχόμενό της.	▶ Ἡ ἡμετέρα πόλις, κοινὴ καταφυγὴ τῶν Ἑλλήνων, περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ἀγωνίζεται.
• Προεξαγγελτική παράθεση, λέγεται μια παράθεση που, ἀντὶ να ἀκολουθεῖ τὴ λέξη που προσδιορίζει, προεξαγγέλλεται σε ολόκληρη ἔκφραση.	▶ Προσοικοῦσι δ' αὐτήν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος.
• Προεξαγγελτική παράθεση είναι λέξεις ουδετέρου γένους ή αναφορικές προτάσεις που εισάγονται με τὸ ὁ, ὅ, τι, ὅπερ.	▶ Οὐκ ἔστι πενίας ἱερὸν, αἰσχίστης θεοῦ.
	▶ Ἐμέθουν, ἱκανὴ πρόφασις εἰς θ' ἀμαρτάνειν.
	▶ Τὸ πάντων μέγιστον, οὐδεὶς παρὰ Κύρου ἀπῆει πρὸς βασιλέα.
	▶ Τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἑορτῆς ἤκομεν.
	▶ Τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προὔδοτε, οὗτος δ' ὑμᾶς νῦν προδέδωκεν.

ΕΙΔΗ ΠΑΡΑΘΕΣΗΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>• Ως προεξαγγελτικές παραθέσεις συνήθως λειτουργούν οι λέξεις <i>τῆς παροιμίας, τὸ πάντων δεινότατον, τὸ λεγόμενον, τὸ ἔσχατον, τὸ μέγιστον, τὸ τοῦ Ὁμήρου, αὐτὸ τοῦτο, τεκμήριον</i> δέ κ.ά.</p> <p>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Αν μετά από τα σημείον δέ, τεκμήριον δέ, τὸ δέ μέγιστον, τὸ δέ ἔσχατον κ.α. ακολουθεῖ ειδική πρόταση ή άλλη που εισάγεται με το γάρ, τότε πρέπει να εννοήσουμε το <i>ἔστί τοῦτο</i> ή <i>ἔστί τότε</i>, οπότε η πρόταση που ακολουθεῖ γίνεται επεξήγηση του δευκτικού.</p> <p>• Γενική παραθετική</p> <p>1 • είναι η γενική της οριστικής αντωνυμίας <i>αὐτῶν</i> κοντά στις κητικές αντωνυμίες <i>ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος</i>. ακόμα αντ' αυτής μπορεί να συναντήσουμε τη γενική <i>πληθυντικού ουσιαστικού</i>.</p> <p>2 • είναι γενική ονόματος που αναφέρεται σε επίθετο που ισοδυναμεί με γενική.</p> <p>3 • είναι η γενική κύριου ονόματος που προσδιορίζει γεωγραφικούς όρους.</p>	<p>▶ <i>Ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθηκεν θεῖον Ἰοκάστης κάρα.</i></p> <p>▶ <i>Ὅπερ φιλεῖ ὄμιλος ποιεῖν, στρατηγὸν αὐτὸν εἶλοντο.</i></p> <p>▶ <i>Τὸ δέ ἔσχατον πάντων, ὅτι θόρυβον παρέχει.</i></p> <p>▶ <i>Τὸ δέ μέγιστον πάντων (ἔστί τότε), ὁ γάρ ἀδικηθεῖς...</i></p> <p>▶ <i>Μέγα δέ τεκμήριον τούτῳ τῶ λόγῳ (ἔστί τότε), ὅτι ἦδε ἔτεκεν ἡ γῆ τοὺς ἡμετέρους προγόνους.</i></p> <p>▶ <i>Τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν ἰδίους λυμαινόμεθα.</i></p> <p>▶ <i>Πολλὴ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν.</i></p> <p>▶ <i>Τὴν ἡμετέραν τῶν σοφιστῶν τέχνην ἐπιδεδακέναι φῶμεν...</i></p> <p>▶ <i>Ἀθηναῖος (ἔξ Ἀθηνῶν) εἶ, πόλεως τῆς μεγίστης.</i></p> <p>▶ <i>Ἡ πόλις τοῦ Ἰλίου.</i></p> <p>▶ <i>Τὸ ἐπίνειον τῆς Κυλλήνης.</i></p>

ΓΕΝΙΚΗ
ΕΠΕΞΗΓΗ
ΜΑΤΙΚΗ
!!!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Παράθεση με το άρθρο βρίσκουμε πολλές φορές κοντά στα πρόσωπα α' και β' ενικού και πληθυντικού (αν δεν υπάρχουν, εννοούνται).
(Ἡμεῖς) οἱ τηλικοῖδε καὶ διδαξόμεσθα διὰ φρονεῖν ὑπ' ἀνδρὸς τηλικοῦδε τὴν φύσιν;
(Σὺ) ὁ παῖς, ἀκολουθεῖ μοι.
- Ἐνα ουσιαστικό, για να χαρακτηριστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια, παίρνει περισσότερες από μια παραθέσεις.
Μελέσιππον πρῶτον ἀποστέλλει ἐς τὰς Ἀθήνας, τὸν Διακρίτου, ἄνδρα Σπαρτιάτην.
- Στις δημηγορίες του Θουκυδίδη είναι συνηθισμένη η εξής σύνταξη: Μια ονομαστική με άρθρο ή ολόκληρη αναφορική πρόταση μπαίνει παράθεση σε μια υψηλή προσφώνηση που υπάρχει ή εννοείται.
Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ (ὑμεῖς) ὅσοι τῶν ξυμμάχων πάρεστε.
Ἄνδρες οἱ ξυναράμενοι τοῦδε τοῦ κινδύνου.
- Οι γεωγραφικοί όροι *ὄρος, λίμνη, ποταμός* κ.ά. μπαίνουν παραθέσεις σε ονόματα ορέων, λιμνῶν, ποταμῶν κ.ά.
Τῶν φευγόντων τινὲς ὤρμησαν πρὸς Πάρνηθα τὸ ὄρος.
- **Επιμεριστική παράθεση** είναι η λέξη που διασπάται στα μέρη της· συνηθισμένες μορφές επιμεριστικής παράθεσης είναι: *ὁ μὲν ... ὁ δέ, πολλοὶ μὲν... πολλοὶ δέ, ἄλλος ... ἄλλοθεν...*
Ἐκαστος ὑμῶν εἴθισται προσφοιτᾶν, ὁ μὲν εἰς κουρεῖον, ὁ δέ εἰς σκυτοτομεῖον...
Πολλοὶ ὁμῶς καὶ διέφυγον, οἱ μὲν καὶ παραντῖκα, οἱ δέ καὶ δουλεύσαντες καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον.

- ☛ **Μορφή επιμεριστικής παράθεσης** είναι και το σχήμα καθ' όλον και μέρος που συνιστά πορεία από το όλο στα μέρη του· η επιμεριζόμενη λέξη έπρεπε να βρίσκεται σε γενική πτώση (διαιρετική).

Αί οίκιαι αί μέν πολλαί έπεπτώκεσαν, όλίγαι δέ περιήσαν (αντί τών οίκιων).

Οί στρατηγοί βραχέα έκαστος άπελογήσατο (αντί τών στρατηγών).

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ

- Είναι **ουσιαστικός προσδιορισμός** που προσδιορίζει άλλο ουσιαστικό ή αντωνυμία, για να το αποσαφηνίσει και να το επεξηγήσει.
- Η επεξήγηση είναι **έννοια ειδική και συγκεκριμένη**, ενώ η λέξη που προσδιορίζει γενική και αόριστη. Το αντίθετο συμβαίνει με την παράθεση.
Περικλής δυοίν έγένετο μαθητής, Αναξαγόρου τε και Δάμωνος.
- Μεταφράζεται ευκολότερα με την πρόταση της λέξης δηλαδή.

ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ με	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
◀ ουσιαστικό ή ουσιαστικοποιημένη λέξη	▶ Οί Έλληνες απέπεμψαν τόν ήγεμόνα δώρα δόντες, ίππον και φιάλην άργυράν.
◀ απαρέμφατο άναρθρο ή έναρθρο	▶ Όρώ γάρ σε, έφη, ώ Σώκρατες, έν τι πλουτηρόν έργον έπιστάμενον περιουσίαν ποιείν.
◀ δευτερεύουσα πρόταση (ονοματική - επιρρηματική).	▶ Και περιέστηκεν ή δοκούσα ήμών πρότερον σωφροσύνη, τό μη έν άλλοτρία ξυμμαχία τή του πέλας γνώμη ξυγκινδυνεύειν.
♦ ειδική πρόταση	▶ Τουτό έστι τό άδικείν, τό πλέον τών άλλων ζητείν έχειν.
♦ ενδοιαστική πρόταση	▶ Πρός άπασι τοίς άλλοις δικαίοις και τούτο γέγραπται, τό όμοίως άμφοίν άκροάσασθαι.
♦ πλάγια ερωτηματική πρόταση	▶ Αξιώ και τούτο έπιδείξει προς τοίς άλλοις καλοίς, ότι και εύορκοι και όσιοί έστε.
♦ αναφορική πρόταση	▶ Φοβούμεθα τούτο, μη ού δυνηθώμεν πράξει ταύτα.
◀ αιτιολογική πρόταση	▶ Τούτο σκοπείτε, εί άληθή λέγω.
◀ τελική πρόταση	▶ Είτ' ούκ αισχύνεσθε, εί μηδέ ταύτα, ά πάθοιτ' άν, νύν καιρόν έχοντες ού τολμήσετε;
◀ χρονική πρόταση	▶ Τούτου ένεκα τσαύτα έπάθομεν, ότι πολλή άβουλία έχρησάμεθα.
◀ εμπρόθετος προσδιορισμός	▶ Τούτου ένεκα ύμάς ξυνηγαγον, ίνα ύπομνήσω και μέμψωμαι.
◀ επίρρημα	▶ Τότε ούν παρελθών, ότε ύμείς στρατηγούς είλεσθε, έφη έναντίον ύμών τάδε.
◀ μετοχή	▶ Ούκ επί τούτω κάθηται ό δικαστής, επί τῷ καταχαρίζεσθαι τά δίκαια.
◀ κύρια πρόταση με το λέγω και ουσιαστικό σε αιτιατική, ως αντικείμενό του, ή στην πτώση του επεξηγούμενου ουσιαστικού.	▶ Εάν εις τάς πόλεις ταύτας έλθης, Θήβαζε ή Μεγαράδε, πολέμιος ήξεις.
	▶ Ταύτην τήν ήμέρα ούτως έπορεύθησαν, τά μέν τι μαχόμενοι, τά δέ και άναπαυόμενοι.
	▶ Η μήτηρ έσθλου παιδός, Αλκμήνην λέγω.
	▶ Θουκυδίδης ό Όλόρου άπόγονος τών εύδοκιμωτάτων στρατηγών, λέγω δή τών περι Μιλτιάδην και Κίμωνα.

ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ με	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
◀ Στη φράση «ὄνομα ἔχω» η επεξήγηση μπαίνει σε πτώση ονομαστική (κατ' άλλους η ονομαστική αυτή έχει θέση παράθεσης).	▶ Ἐχω ὄνομα Θουκυδίδης.

ΑΣΚΗΣΗ 10 Να βρείτε τις παραθέσεις και επεξηγήσεις.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 196

- 1) Αρχίδαμος ὁ βασιλεύς ἔλεξε τοιάδε.
- 2) Κλέαρχος ἀποστέλλει καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν.
- 3) Παρ' ἡμῶν τῶν κατηγόρων.
- 4) Καὶ ταύτην τὴν νύκτα οὕτω διετέλεσαν, τὰ μὲν ἐλπίζοντες, τὰ δὲ ἀθυμοῦντες.
- 5) Σφακτηρία ἡ νῆσος.
- 6) Χρὴ διαλλάττειν αὐτοὺς ὧ δυνάμεθα, εὐχαῖς τε καὶ θυσίαις.
- 7) Θεμιστοκλῆς ἦκω παρά σε.
- 8) Ἄγεις καὶ Κλεομένης, οἱ βασιλεῖς.
- 9) Προσέκρουσα ἀνθρώπῳ πονηρῷ, Ἀνδροτίωνα λέγω.
- 10) Καὶ πέμπουσι πρεσβευτὴν Ἀριστόδημον τὸν ὑποκριτὴν.
- 11) Τοῦτων ἕνεκα τοὺς παῖδας παιδεύομεν, ἵνα ἀγαθοὶ γένωνται.
- 12) Τρία ἔστι τὰ μέγιστα, ἡ τάξις τῶν νόμων, ἡ ψήφος τῶν δικαστῶν, ἡ κρίσις.
- 13) Τὸ μέγιστον, Εὐβοίαν ἀπολωλέκεσαν.
- 14) Ὑμᾶς ἀκούω τοὺς Λακεδαιμονίους.
- 15) Καταλαμβάνει Φυλὴν χωρίον ἰσχυρόν.
- 16) Οἱ ἐπιχώριοι τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἐπεμπον.
- 17) Ὁ θάνατός ἐστιν δύο πραγμάτων διάλυσις, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.
- 18) Ποιείτω τοῦτο, ὅ,τι βούλεται.
- 19) Ὁ κοινὸς ἰατρὸς θεραπεύσει σε, ὁ χρόνος.
- 20) Εἰς ἔστι δοῦλος οἰκίας, ὁ δεσπότης.
- 21) Οὕτω διεκείμεθα, ποτὲ μὲν γελῶντες, ποτὲ δὲ δακρύνοντες.
- 22) Ὁ Χριστὸς τοῖς ἀνθρώποις ἓνα νόμον ἔθηκε, φιλεῖν ἀλλήλους.
- 23) Μὴ ἡμῶν τῶν πτωχῶν καταφρόνει.
- 24) Ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων τῶν αἰσchrών, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης.
- 25) Διδάσκετε τοὺς παῖδας τοὺς ὑμετέρους αὐτῶν.
- 26) Ἀμφότερα δ' ἦν αὐτοὺς τὰ πείθοντα, κέρδος καὶ δέος.
- 27) Καταβάλλει ἔλαφον, καλὸν τι χρῆμα καὶ μέγα.
- 28) Αἰδῆς ὁ παύσων τοῦσδε τοὺς γάμους ἐμοί.
- 29) Διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ ἔστιν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα.
- 30) Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.
- 31) Τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὄρκος ἔστι.
- 32) Αὕτη μόνη ἔστι κακὴ πράξις, ἐπιστήμης στέρηθῆναι.
- 33) Μήτηρ καὶ γυνὴ διπλοῦν ἔπος.
- 34) Οὗτοι μὲν, ὧ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 197

- 1) Δύο ἐστὶ τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἢ τε τιμωρία τῶν ἀδικούντων καὶ ἡ δωρεὰ ἢ διδομένη τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι. ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον}
- 2) Ἀλλ' ὅπερ μέγιστον, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου κρατίστη πέφυκε. ^{πρὸς ἀγαθότητα}
- 3) Παρέσχον ἅπαντα προθύμως, καὶ σώματα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους. ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον}
- 4) Περί χρημάτων ὀμιλεῖς, ἀβεβαῖον πράγματος. ^{παρὰ θεοῦ}
- 5) Ὁ Ἀρμένιος ἐξεπλάγη, καὶ τὸ μέγιστον, ἐφοβείτο ὅτι ἐμελλεν ὀφθῆσθαι. ^{πρὸς ἀγαθότητα}
- 6) Ὁ πάντων θαυμαστότατον ἀκούσαι, ὅτι ἐν ἑκάστον ὧν ἐπηρεάσαμεν τῆς φύσεως ἀπόλλυσι τὴν ἔχουσαν ψυχὴν. ^{πρὸς ἀγαθότητα}
- 7) Τὸ μάθημα τοῖς μειρακίοις ἐπιτηδεῖον ἐστὶ, τὸ μαθεῖν ἐν ὄπλοις μάχεσθαι. ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον}
- 8) Ἐλένην κτάνωμεν, Μενελάω ^{παρὰ θεοῦ} λυτῆν.
- 9) Ἦν δὲ ἐν τῇ στρατιᾷ Σιλανὸς ^{παρὰ θεοῦ} τις ὁ Ἀμπρακιώτης, μάντις.
- 10) Λεύκιππος, Οἰνομάου ^{παρὰ θεοῦ} παῖς, εἰς ἐπιθυμίαν ταύτης ἦλθεν.
- 11) Τὸ δὲ μέγιστον, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ἔχομεν. ^{πρὸς ἀγαθότητα}
- 12) Ἐνταῦθα ἦν κρήνη ἢ Μίδου καλουμένη, τοῦ Φρυγῶν βασιλέως. ^{παρὰ θεοῦ}
- 13) Οὗτός ἐστι μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν, Ὀμηρος. ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον}
- 14) Δύο ἔξεις ἀνδράποδα, καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν δούλον. ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον}
- 15) Οἱ Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν, ἐκ τε γῆς καὶ θαλάττης ἠμύνοντο. ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον}
- 16) Τὸ δὲ αἴτιον τούτου ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον} τὸδε· ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον} μαινεσθαι με ὁ θεὸς ἀναγκάζει.
- 17) Τούτους ἐστεφάνωσε Χάρης ὁ Ἀθηναῖος. ^{παρὰ θεοῦ}
- 18) Κεῖνται πεσόντες, ^{παρὰ θεοῦ} πίστις οὐ σμικρά.
- 19) Βούλει οὖν καὶ τοῦτο σκεψώμεθα, ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον} (πότερον ἦδιον ζῶσιν οἱ ἄρχοντες ἢ οἱ ἀρχόμενοι;)
- 20) Ἠλιζὼν ὑπὸ τῶν σφετέρων ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον} αὐτῶν παιδῶν ταφήσθαι.
- 21) Τὸ τῆς παροιμίας, ὁρῶντας μὴ ὁρᾶν καὶ ἀκούοντας μὴ ἀκοῦειν.
- 22) Ἐν ἐστὶ ἀληθὲς φίλτρον, εὐγνώμων ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον} τρόπος.
- 23) Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ Ἕλληνες καὶ γείτονες αὐτῶν, Σικελιώται, πολλὰ δῶρα Ἀρίωνι προσέφεραν.
- 24) Μὴ νυν ἐν ἦθος μόνον ἐν σαντῶ φόρει, ὡς φῆς σύ, κούδεν ἄλλο, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν.
- 25) Ἡμεῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι τοσόνδε κίνδυνον ἀνερρίψαμεν.
- 26) Οὕτω γάρ, ὦ παῖ, χρὴ διὰ στέρνων ἔχειν, γνώμης πατρώας πάντ' ὀπισθεν ἐστάναι.
- 27) Ψυχρὸν παραγκάλισμα τοῦτο γίγνεται, γυνὴ κακὴ ξύνεννος ἐν δόμοις.
- 28) Ὁ καὶ πάντων ἐστὶν δεινότατον, ὅτι τοῖς ἐκφέρουσι εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τὰ τῆς πόλεως ἀμαρτήματα τοσαύτην ἔχετε χάριν δσπν οὐδὲ τοῖς εὐ ποιούσιν).
- 29) Ἐστὶ οὖν ἐν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον} τὸ τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας.
- 30) Καὶ τοῦτο μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον} ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὁδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι εἰσὶ οὐ μόνον περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. ^{ἐστὶ τὸ πρῶτον}
- 31) Ἀφικνοῦνται εἰς Κερασσοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ θαλάττῃ.

ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

- Είναι το επίθετο (ή άλλη λέξη ή φράση που ισοδυναμεί με επίθετο) που προσδιορίζει ένα ουσιαστικό και συνδέεται τόσο στενά μ' αυτό ώστε να αποτελεί μια έννοια και αποδίδει σ' αυτό μια μόνιμη και σταθερή ιδιότητα.

μεγάλη πόλις = μεγαλόπολις

- Ο επιθετικός προσδιορισμός συμφωνεί με το ουσιαστικό που προσδιορίζει στο γένος, τον αριθμό και την πτώση.

Οὐδέν διαφέρει ἄνθρωπος ἀκρατής θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου.

Πολλὰ θεραπείαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς εὕρηται.

ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ με	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ◀ επίθετο ◀ επιθετικές αντωνυμίες ◀ επιθετική μετοχή ◀ αριθμητικά επίθετα ◀ αναφορική πρόταση ◀ Ἄρθρο + γενική ουσιαστικού ◀ Ἄρθρο + επίρρημα ◀ Ἄρθρο + εμπρόθετος ◀ Τα κύρια γεωγραφικά ονόματα που συνάπτονται με τους γεωγραφικούς όρους <i>ὄρος, λίμνη, ποταμός</i> κ.ά., όταν είναι του ίδιου γένους και αριθμού και τοποθετούνται <i>πριν</i> απ' αυτά με <i>ἄρθρο</i>. ◀ Προσηγορικά ονόματα που δηλώνουν <i>επάγγελμα, αξίωμα, εθνικότητα, ηλικία</i> και συνάπτονται με τις λέξεις <i>ἄνθρωπος, ἄνθρωπος</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἀλλὰ κίνδυνος καὶ τοὺς χρηστοὺς παύσεσθαι τῶν χρηστῶν ἐπιτηδευμάτων. ▶ Ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι. ▶ Ἄξιον ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ. ▶ Λύσανδρος ναυοὶ διακοσίαις ἀφίκετο εἰς Λέσβον. ▶ Ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρα (= ὁ ὄρων ὀφθαλμός). ▶ Ταῦτα μεγίστην ἔχει δύναμιν ἐν τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων. ▶ Ἀναξίλας ὁ τῆς κωμωδίας ποιητῆς πολλὰ ἤσθιε. ▶ Ἐμοὶ μὲν, ὦ Μιλήσιοι, ἀνάγκη τοῖς οἴκοι ἄρχουσι πείθεσθαι. ▶ Τὰς μεγάλας ἡδονὰς οἱ ἐν καιρῷ πόνοι παρέχονται. ▶ Ὁ Ἀλφειὸς ποταμὸς ἐρρῦη μέγας. ▶ Τὸ Λιλάντειον πεδῖον. ▶ Διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν παρήμειβε τὸ Πάγγαιον ὄρος. ▶ Τῶν φευγόντων τινὲς πρὸς τὸ Δῆλιον ὄρος ὤρμησαν. ▶ Ἐγὼ τοίνυν, ἄνδρες δικασταί, ἀξιῶ ἱκανὰ εἶναι τὰ κατηγορημένα. ▶ Γέρων ἄνθρωπος - γραῦς γυνή. ▶ Ἄνθρωποι γραμματεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Πολλές φορές αντί να τεθεί ως επιθετικός προσδιορισμός το *πλείονος* ή *πλείων* και το *ελάττονος* ή *ελάττων* τίθεται το *πλέον* ή *πλείν* και *ελαττον* αντίστοιχα, όταν ακολουθεί αμέσως το ή με λέξη που δηλώνει αριθμό.

μυριάδες πλέον ή δώδεκα (αντί πλείονες).

- ☞ Το επίθετο *πολύς*, όταν συνδέεται με άλλο επίθετο με το *τε* - *καί* δέν λαμβάνεται χωριστά, αλλά εννοείται σαν επιθετικός προσδιορισμός του άλλου επιθέτου και ουσιαστικού.

Διά πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων σεσωσμένος (πολλῶν δεινῶν πραγμάτων...)

Πολλά καὶ καλὰ ἔργα ἐπράχθη (πολλά καλὰ ἔργα...)

ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

- Είναι το επίθετο που δίνει στο ουσιαστικό μια **παροδική** και **μεταβλητή** ιδιότητα.
Ο Ήφαιστος τέμνει όξει τῶ πελέκει.

ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ με	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
◀ επίθετο	▶ Οὔτοι ἐν πολεμίᾳ τῇ πατρίδι τοὺς παῖδας ἐγκατέλιπον.
◀ επιθετική μετοχή	▶ Κύρος ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο.
◀ επιθετική αντωνυμία	▶ Εἶχον τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.
◀ Τα επίθετα <i>πᾶς, ἅπας, ὅλος, μόνος, ἄκρος, μέσος, ἔσχατος.</i>	▶ Ἡδύλιζεσθε ἐγκεχαλινωμένοις τοῖς ἵπποις.
◀ Οι αντωνυμίες <i>ἕκαστος, αὐτός</i>	▶ Σύμπασαν τὴν στρατιάν παρέταττεν.
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: τα επίθετα αυτά με άρθρο γίνονται επιθετικοί προσδιορισμοί.	▶ Ἄπαντες εἰώθασιν οἱ παριόντες ἐνθάδε ταῦτα μέγιστα φάσκειν εἶναι.
	▶ Ἡ τῶν ἡγεμόνων ἀδικία ὄλην τὴν πόλιν βλάπτει.
	▶ Ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους.
	▶ Ἐν μέσῃ τῇ στρατιᾷ τῶν βαρβάρων Κύρος ἦν.
	▶ Ἄλλ' αὐτὰ ταῦτα ἤκω παρά σε.
	▶ Οὐδ' οἱ πάντες ἄνθρωποι δύναντ' ἂν διελθεῖν.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΥ ΑΠΟ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ

- ☞ **Εσωτερικά** από το νόημα: ο επιθετικός αποτελεί με το προσδιοριζόμενο μια ενότητα· δηλώνει μια μόνιμη και σταθερή ιδιότητα, που προϋπάρχει. Ο κατηγορηματικός αποδίδει στο ουσιαστικό που προσδιορίζει μια παροδική και μεταβλητή ιδιότητα.
Οἱ λύκοι ἐπέπεσον ἐρήμοις τοῖς προβάτοις (ὅταν τα πρόβατα ἔτυχε να εἶναι ἀφύλακτα - δεν εἶναι πάντα ἀφύλακτα): κατηγορηματικός προσδιορισμός.
- ☞ **Εξωτερικά** από το άρθρο: Ο κατηγορηματικός **ποτέ** δεν ἔχει ἄρθρο ἐνῶ ο επιθετικός κατὰ κανόνα ἔχει.
Ταῖς ἐσχάταις ἂν ζημίαις ἐζημιούτο (επιθ.)
Τέμνει ὄξει τῶ πελέκει (κατηγ.)
- Αν και το επίθετο και το ουσιαστικό ἔχουν ἄρθρο, τότε το επίθετο εἶναι **πάντοτε** επιθετικός.
Ὁ ὀπλίτης φέρει τὸ ὀξύτατον τὸ ξίφος.
- Αν οὔτε το επίθετο οὔτε το ουσιαστικό ἔχουν ἄρθρο, τότε το επίθετο εἶναι **πάντοτε** επιθετικός, ἐκτός κι αν ἀνήκει στην κατηγορία των επιθέτων που λειτουργοῦν πάντα ως κατηγορηματικοί προσδιορισμοί.
Ἦκω φέρων ὀξύτατον πέλεκυν (επιθ.)
Πᾶσαν ἀλήθειαν ἐρῶ (κατηγ.)
- Αν μόνο το επίθετο ἔχει ἄρθρο, τότε εἶναι **πάντοτε** επιθετικός.
Μισῶ τὸν κακὸν ἄνδρα (επιθ.)
- Αν ἔχει ἄρθρο μόνο το ουσιαστικό, τότε το επίθετο εἶναι κατηγορηματικός.
Τιμοκράτης ἐν δημοκρατουμένη τῇ πόλει ἐνομοθέτει.

- ☞ Η άναρθρη επιθετική μετοχή, όταν προσδιορίζει έναρθρο ουσιαστικό, είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός.

Προφαίνεται ἐλαύνων ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ.

- ☞ Η διαφορά ανάμεσα στο κατηγορούμενο και τον κατηγορηματικό προσδιορισμό είναι ότι το κατηγορούμενο αποδίδει σταθερή ιδιότητα, ενώ ο κατηγορηματικός παροδική, δηλαδή ιδιότητα που διαρκεί όσο και η ενέργεια του ρήματος.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ: Όταν προηγείται το επίθετο και ακολουθεί το έναρθρο ουσιαστικό, έχουμε κατηγορηματικό προσδιορισμό, ενώ, όταν προηγείται το έναρθρο ουσιαστικό και ακολουθεί το επίθετο, έχουμε κατηγορούμενο (συνήθως).

Ταῦτα μὴ γνῶμη γνόντες οἱ πρόγονοι ἀπήνταν ὀλίγοι (ὄντες) πρὸς πολλούς.

ΑΣΚΗΣΗ 11

Να βρείτε τους επιθετικούς και κατηγορηματικούς προσδιορισμούς.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 197

- 1) Πανσανίας ἐν μεγάλῳ ἦν ἀξιώματι διὰ τὴν Πλαταιᾶσιν ἡγεμονίαν.
- 2) Ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἄττικαὶ νῆες ἀντιπαρετάσσοντο.
- 3) Ὁ οἰκεῖος ἡμῖν πόλεμος οὕτως ἐπολεμήθη.
- 4) Ἦδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἑλλησιν πολλῶν κακῶν ἄρξει.
- 5) Καταπλεῖ Λακεδαιμονίοις ἡ παρά Διονυσίου βοήθεια.
- 6) Ἐνανμάχησαν διεσπαρμέναις ταῖς ναυσί.
- 7) Ἡ δὲ ἀγορὰ ἦν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι.
- 8) Αἱ δημοκρατούμεναι πόλεις τοῖς κειμένοις νόμοις διοικοῦνται.
- 9) Κατεκείμην τὴν νύκτα δλην.
- 10) Οἱ δνυχες ἐν τοῖς δακτύλοις ἄκροισ εἰσίν.
- 11) Ἐν μέσῳ αἰθέρι κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος.
- 12) Ἐκαστος ἀνθρώπος δύο πῆρας ἔχει.
- 13) Ἴππίας κατέλυσεν τὴν δημοκρατίαν τὴν ἐν Ἀθήναις.
- 14) Ἦκεις φέρων πλήρη τὸν μισθόν.
- 15) Οἱ Ἀθηνησὶ δικασταί.
- 16) Γραῦς γυνὴ τοιαῦτα πεποίηκε.
- 17) Οἱ δὲ πύργοι ἦσαν μεγάλοι.
- 18) Βασιλεὺς μὲν γὰρ δῆπου ἔγραψε πάσας τὰς ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλεις αὐτονόμους εἶναι.
- 19) Ἡ ἀρετὴ ἀπλήν τὴν ἐσθῆτα ἔφερεν.
- 20) Μόνοι οἱ θεοὶ ἀνευ λύπης διάγουσιν.
- 21) Ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους.
- 22) Αὐτὸς Μένων ἐβούλετο.
- 23) Ὡ κοινὸν ἀντάδελφον Ἰσμήνης κᾶρα.
- 24) Σὺ τοῦτο μόνη τῶν Καδμείων ὄρας.
- 25) Σμικρῷ χαλινῷ οἶδα τοὺς θυμουμένους ἵππους καταρτυθέντας.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 198

- 1) Εκ παλαιῶν χρόνων καὶ ψήφισμάτων πολλῶν ἐκλέξαντα ...
- 2) Τὰ πονηρὰ κέρδη ἡδονὰς ἔχει μικράς, ὕστερον δὲ λύπας μακράς.
- 3) Τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρατούμενῃ τῇ πόλει νομοθετῶν τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἀδικίαν εἰς τὸν αὐτοῦ νόμον μετήνεγκεν.
- 4) Τὰς ἐπιβουλάς ταύτας ἐκποδῶν ποιησαμένους δεῖ ἐκείνοις τοῖς ἔργοις ἐπιχειρεῖν.
- 5) Λεωνίδας καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν Θερμοπύλαις ἀπέθανον τοῖς τῆς πατρίδος νόμοις πειθόμενοι.
- 6) Ἐπὶ ξένης ἀλώμαι.
- 7) Ἐνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἱ ἵππεις.
- 8) Τὸ προσκύνημά σου ποιῶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν παρὰ τοῖς ἐνθάδε θεοῖς.
- 9) Διακόνους μοι λέγεις καὶ ἐπιθυμῶν παρασκευαστάς ἀνθρώπους.
- 10) Οἱ Ἀθηναῖοι ἐλευθέραις ταῖς ψυχαῖς ἐπολιτεύοντο.
- 11) Οἶμαι δεῖν τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι.
- 12) Πύργοι ἦσαν μεγάλοι διὰ δέκα ἐπάλεξων.
- 13) Τὴν ἐναντίαν Λάχης Νικία ἔθετο.
- 14) Διὰ φιλίας τῆς χώρας ἀπάξει ἡμᾶς.
- 15) Διὰ ταύτην τὴν ἐγκράτειαν πολλαπλάσια εὐφραίνονται.
- 16) Ἡ τοῦ βασιλέως ὕβρις εἰς ὄλεθρον ἄγει.
- 17) Τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ κάμοι κηρύξαντ' ἔχειν.
- 18) Ποῖόν τι κινδύνευμα λέγεις;
- 19) Εἰ μὴ τὸν αὐτόχειρα τοῦδε τοῦ τάφου ἐκφανεῖτε οὐχ ὑμῖν Ἄιδης μῦθος ἀρκέσει.
- 20) Δοκεῖ μοι πρέπειν καὶ περὶ τῶν νῦν παρόντων ἐντεῦθεν ποιήσασθαι τὴν ἀρχήν.
- 21) Ὑμεῖς μόνοι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι.
- 22) Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ἐποίουν.
- 23) Ταῦτα ἐποίησε τέτταρας ἡμέρας.
- 24) Πᾶσαι αἱ πόλεις ἐκούσαι Κύρον εἶλοντο ἀντὶ Τισσαφέρνου.
- 25) Τῶν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων πολλαὶ θεραπείαι καὶ παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς εὕρηται.

ΑΣΚΗΣΗ 12 Να υπογραμμίσετε τους ονοματικούς ομοιώπρωτους προσδιορισμούς.

⇒ Απάντηση σελ. 199

- 1) Ἐγὼ οἶμαι καταφανὲς ὑμῖν ἅπασι τοῦτ' εἶναι, ὅτι Μενεκλῆς οὐ παρεφρόνει, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οὕτως νυνί.
- 2) Οὐτε φυγαὶ τοσαῖδε ἀνθρώπων καὶ φόνος ἐγένοντο, ὁ μὲν κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὁ δὲ διὰ τὸ στασιάσειν.

- 3) Εμοῦ δὲ Λυσίμαχος αὐτοὺς τοὺς λόγους μάλιστα διαβέβληκεν.
- 4) Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ τὰ παρόντα, ὅποτε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα.
- 5) Αὐτοὶ ἐνδεεῖς ἐσμέν τῶν καθ' ἡμέραν.
- 6) Πέμπουσι μετὰ Εὐκλέους τοῦ στρατηγοῦ Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου.
- 7) Ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ κάγαθ' ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.
- 8) Ὡ ξένε, οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην ἐν πᾶσιν διαφερόντως εὐδόκιμοι τοῖς Ἑλλήσιν.
- 9) Θαναμάζω εἰ μηδεὶς λογίζεται τοῦθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ὄπως, εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν.
- 10) Ἐπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν εἰς Λακεδαιμόνα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα.
- 11) Ἐλαβον δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν.
- 12) Οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διήκεν.
- 13) Ἐγὼ, ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται.
- 14) Ἡμεῖς ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους.
- 15) Αὐτοὶ Ἀθηναῖοι τολμήσαντες ἐνίκησαν αὐτούς.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 13 Να αναλύσετε τις παραθέσεις σε δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις.

⇒ Απάντηση σελ. 199

- 1) Ἦγειτο Θώραξ ὁ Λακεδαιμόνιος.
- 2) Κατέλιπεν Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἄρμοστήν.
- 3) Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἐπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον.
- 4) Συνέπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι Καλλίβιον ἄρμοστήν.
- 5) Πλεύσαντες ἐς Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν τῆς γῆς ἔτεμον καὶ Κυλλήνην τὸ Ἥλείων ἐπίνειον ἐνέπρησαν.

ΕΤΕΡΟΠΡΩΤΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Η ΓΕΝΙΚΗ

από ουσιαστικά, επίθετα, αντωνυμίες, αριθμητικά, επιρρήματα, επιφωνήματα

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Α ΓΕΝΙΚΗ ΚΤΗΤΙΚΗ	
<p>Το πρόσωπο ή το πράγμα στο οποίο ανήκει κάτι.</p> <ul style="list-style-type: none"> ◀ Επίθετα που δέχονται γενική κτητική είναι: <i>έταιρος, οίκειος, φίλος, συγγενής, ξένος, κοινός, έχθρός, ίδιος, ιερός</i> κ.ά. ◀ Γενική κτητική συνάπτεται με ουδέτερα αντωνυμιών, δεικτικών ή αναφορικών. ◀ Γενική κτητική είναι η γενική που εξαρτάται από λέξεις που δηλώνουν προτέρημα ή ελάττωμα, πλεονέκτημα ή μειονέκτημα. ◀ Γενική κτητική συνάπτεται με γεωμετρικές έννοιες, όπως <i>μήκος, πλάτος, ύψος</i> κ.ά., όταν δεν ακολουθούνται από αριθμητικές ή ποσοτικές έννοιες. ◀ Κτητική θεωρείται και η γενική που εξαρτάται από τα <i>ίδιον, έργον</i>. • Όταν παραλείπεται το κατηγορούμενο και μεσολαβεί συνδετικό, η γενική γίνεται κατηγορηματική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Πατέρας δέ <i>ἡμῶν</i> καὶ μητέρας ἀεὶ χρῆ παραμυθεῖσθαι. ▶ Πότερόν σε τις, <i>Αἰσχίνη, τῆς πόλεως</i> ἐχθρόν ἢ ἐμόν εἶναι φῆ; ▶ <i>Τῶν μὲν δυστυχούντων</i> οὐδεὶς φίλος ἐστί, <i>τῶν δὲ εὐτυχούντων</i> πάντες εἰσὶ συγγενεῖς. ▶ Ἄ εἴληφε <i>τῆς πόλεως</i> ἀποδώσει. ▶ <i>Τοῦτο ἐπαινῶ Ἀγροιλίου</i>, ἐπαινῶ δὲ κάκεῖνο <i>τῆς προνοίας</i> αὐτοῦ. ▶ Λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο <i>αὐτοῦ</i>. ▶ Ἡ ἐν ταῖς εὐπραξίαις ἡμερότης <i>ἰδίων</i> ἐστί σημεῖον τῆς <i>τῶν εὐτυχούντων</i> ἀρετῆς. ▶ Ἡ <i>πονηρία τοῦ παιδός</i>. ▶ Τὸ μέγεθος <i>τοῦ χειμῶνός</i> ἐστί τὸ κωλύσαν τὴν ἀναίρεσιν. ▶ <i>Τούτου τοῦ πολέμου</i> μήκος τε μέγα προὔβη. ▶ <i>Τοῦτο ἔργον τῶν εὐφρονούντων</i> ἐστί. ▶ Τὸ <i>νίκᾶν</i> τοὺς πολεμίους <i>ἀνδρῶν γενναίων</i> ἐστί. ▶ Νόμος γὰρ ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις αἰδιός ἐστιν, ὅταν <i>πολεμούντων πόλις</i> ἀλῶ, <i>τῶν ἐλόντων</i> εἶγαι καὶ τὰ σώματα τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τὰ χρήματα.
Β ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Το σύνολο, μέρος του οποίου είναι το ουσιαστικό ή το επίθετο που προσδιορίζει. ◀ ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΗ δέχονται: • Οι μετοχές και τα επίθετα, και κυρίως υπερθετικού βαθμού. • Οι αντωνυμίες και τα αριθμητικά (κυρίως εμπρόθετο το ουδέτερο των αντωνυμιών). • Λέξεις που δηλώνουν αριθμό ή ποσό. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οἱ σώφρονες <i>τῶν πολιτῶν</i> εἰρήνην ἐψηφίζοντο. ▶ Εβοήθει Ἀρίσταρχος καὶ <i>τῶν ὀπλιτῶν</i> οἱ νεανίσκοι. ▶ <i>Τῶν Θηβαίων</i> οἱ προεστώτες ἐλογίζοντο. ▶ Ἀνσάνδρος τὰς ταχίστας <i>τῶν νεῶν</i> ἐκέλευσεν ἐπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις. ▶ Αἰακὸς εὐσεβέστατος πάντων <i>ἀνθρώπων</i> ἐγένετο. ▶ Εἰς <i>τοῦτο ἀνοίας</i> ἐληλύθασι τινες. ▶ Ἀθηναῖοι ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν <i>δυνάμεως</i>. ▶ Ἐξήκοντα <i>τῶν νεῶν</i>. ▶ Πολὺ <i>τοῦ στρατεύματος</i> ἐκινδύνευσεν διαφθαρῆναι.

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Γενική διαιρετική είναι και η γενική ονόματος χώρας, που εξαρτάται από όνομα πόλεως ή περιοχής που ανήκει στη χώρα αυτή. • Όταν παραλείπεται το κατηγορούμενο και μεσολαβεί συνδετικό, η γενική γίνεται κατηγορηματική. • Επιρροήματα: <ul style="list-style-type: none"> - ποσοτικά (ἄπαξ, δις, πολλάκις κ.ά.) - χρονικά (ὄψε, πηνίκα κ.ά.) - τοπικά (ποῦ, οὐδαμοῦ, ὅποι κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἡ μάχη ἐγένετο ἐν Πλαταιαῖς τῆς Βοιωτίας. ▶ Καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας. ▶ Σόλων τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐκλήθη. ▶ Ἦν τῶν ἀπεσταλμένων Γοργίας ὁ ῥήτωρ. ▶ Καὶ τούτων μὲν ἴσως ἄλις. ▶ Τῆς ἡμέρας ὄψε ἦν. ▶ Εἶη δ' ἂν ἐμποδῶν, εἰ ἡμᾶς φαίης παρασκευάζεσθαι ἐμβαλεῖν ποι τῆς ἐκείνων χώρας.
3 ΓΕΝΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Εκφράζει ποιότητα και εξαρτάται κυρίως από λέξεις που δηλώνουν μέγεθος ή ηλικία (τις περισσότερες φορές συνοδεύεται από αριθμητικούς προσδιορισμούς). • Όταν μεσολαβεί συνδετικό, η γενική γίνεται κατηγορηματική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης ὀλίγοι κατέφυγον. ▶ Ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ εὖρος τεσσάρων πλῆθρων. ▶ Ἦν ἀπόσχωμεν δρόμον δύο ἡμερῶν, οὐ δυνήσονται οἱ πολέμιοι ἡμᾶς καταλαβεῖν. ▶ Τὸ ὑποτιμᾶσθαι ὁμολογούντος εἶη ἀδικεῖν.
4 ΓΕΝΙΚΗ ΥΛΗΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Δηλώνει την ύλη από την οποία είναι φτιαγμένος ο όρος που προσδιορίζει. • Όταν μεσολαβεί συνδετικό, η γενική γίνεται κατηγορηματική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Στέφανοι ἐλαίας τοῖς νικηταῖς ἐδίδοντο. ▶ Τὸν δίφρον ἐποίησεν ἰσχυρῶν ξύλων. ▶ Καθέζεται μὲν δὴ ὁ θεὸς ἐν θρόνῳ χρυσοῦ πεποιημένος καὶ ἐλέφαντος. ▶ Ἡ οἰκία ἦν λίθων σχιστῶν.
5 ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Φανερώνει το περιεχόμενο του όρου που προσδιορίζει. • Η λέξη που προσδιορίζεται από μια τέτοια γενική θα είναι η λέξη που δηλώνει όγκο, πλήθος, ποσότητα, ώστε να έχει κάποιο περιεχόμενο, δηλαδή λέξεις περιληπτικές (ἀγέλη, πλήθος, κοινόν κ.ά.) και περιεκτικές (φιάλη, κῆπος, σωρός κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Κρήνη δὲ ἡδέος ὕδατος καὶ ἄφθονος ῥέουσα ἐπ' αὐτῇ τῇ θαλάττῃ. ▶ Ἄσος ἡμέρων δένδρων. ▶ Ταμείον ἀρετῆς ἐστὶ γενναία ψυχὴ. ▶ Προέβαλλεν ἐκ τοῦ θαμνώδους πληθὺς παιδίων. ▶ Τίς γὰρ ἀγέλης βοῶν κῆδεταὶ μᾶλλον τοῦ νέμοντος; ▶ Ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἐκάστῳ ἐπὶ ὀκτῶ μηνῶν κοτύλας σίτου.
6 ΓΕΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Δηλώνει το δημιουργό ενός έργου, τον οποίο και προσδιορίζει. • Είναι κυρίως πρόσωπο και σπάνια προσωποποιημένο πράγμα. • Εξαρτάται από λέξεις που εκφράζουν καλλιτεχνικά ή λογοτεχνικά δημιουργήματα (ἔπος, ἱστορία, λόγος κ.ά.) • Από λέξεις που εκφράζουν πολιτικά ή 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἄθλοι Θεσέως. ▶ Τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου ἐλθόντα ὑπομενετὰ ἐστί. ▶ Τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου. ▶ Θουκυδίδου ἱστορίαι. ▶ Οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος ἐπὶ πολὺ ἐν Ἀθήναις ἴσχυσαν.

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>πολιτιστικά δημιουργήματα (πόλεμος, σπονδαί, νόμος κ.ά.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Συγγενεύει με τη γενική υποκειμενική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Τὰς τοῦ πολέμου συμφορὰς χρῆ κομφίζειν καὶ ἰᾶσθαι. ▶ Λυσίου λόγος.
7 ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΑΣ Η ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Φανερώνει την αξία ή το τίμημα του προσδιοριζόμενου ονόματος. ◀ Με γενική της αξίας συντάσσονται τα επίθετα <i>ἄξιος, ἀνάξιος, τίμιος, ἀντάξιος, ὄνιος, ὄνητός, ἀξιόχρεως</i>. ◀ Τα επιρρήματα που παράγονται από τα παραπάνω επίθετα. ◀ Ακόμα γενική της αξίας –ως επιρρηματικό προσδιορισμό– έχουμε και με ρήματα που σημαίνουν <i>αγορά, πώληση, τιμή, αξία, ανταλλαγή</i>. ◀ ἄξιος + γεν. προσώπου = αντικειμενική. ◀ Όταν το επίθετο ἄξιος σημαίνει <i>ισάξιος, ἀντάξιος</i> δεχεται αντικειμενική. • Όταν μεσολαβεί συνδετικό, η γενική γίνεται κατηγορηματική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Τάπης ἀξίας δέκα μνῶν. ▶ Συνελέμβανον οὐκέτι τοὺς πονηροὺς τε καὶ ὀλίγους ἀξίους. ▶ Δόξα χρημάτων οὐκ ὄνητή ἐστι. ▶ Οἱ φιλόσοφοι τοῖς μὲν δοκοῦσιν μηδενὸς τίμιοι, τοῖς δὲ ἄξιοι παντός. ▶ Ἡ πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν. ▶ Ἀξίως λόγου ἐμάχοντο. ▶ Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν. ▶ Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγάθ' οἱ θεοί. ▶ Ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν. ▶ Οὐκ ἄξιοι τῶν προγόνων ἐσμέν. ▶ Ὁ θάνατος οὐκ ἐστὶ ζημία ἀξία τῶν τούτου ἀμαρτημάτων. ▶ Ἡ οἰκία ἐστὶ ταλάντου.
8 ΓΕΝΙΚΗ ΑΙΤΙΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Την αιτία για την οποία γίνεται κάτι. ◀ Με τη γενική και τον όρο που προσδιορίζει δηλώνει αιτιακές σχέσεις (αιτία και αποτέλεσμα). • Επίθετα που δέχονται γενική της αιτίας είναι <i>αἰτίος, ἀναίτιος, ὑπόλογος, ὑπεύθυνος, ἔνοχος, ὑπόδικος, ὑπαίτιος, εὐδαίμων, μακάριος</i> κ.ά. • Ουσιαστικά: <i>ὄργη, γραφή, δίκη, εὐθύνη, λόγος, αἰτία</i> κ.ά. • Ρήματα δικαστικά ή ψυχικού πάθους (η γενική με δικαστικά ρήματα λέγεται και γενική του εγκλήματος ή της ποινής). • Γενική της αιτίας έχουμε και με τα επιφωνήματα. ◀ Το <i>αἰτίος</i>, όταν έχει τη σημασία του χορηγός, δημιουργός, δέχεται γενική αντικειμενική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἡ ἀπ' εἰρήνης ἡσυχία πολλῶν ἀγαθῶν αἰτία ἐστίν. ▶ Τούτων δ' ἀμφοτέρων ἑαυτὸν ὑπεύθυνον ἡμῖν παρέχει. ▶ Γραφὴν ὑβρεως καὶ δίκην κακῆγορίας ἰδίαν φεύξεται. ▶ Οὐδεὶς ἔνοχος λιποταξίου οὐδὲ δειλίας. ▶ Ὑπόδικος κλοπῆς. ▶ Εὐδαίμων μοι ὁ ἀνὴρ ἐφαίνετο τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων. ▶ Ὅργη μεγάλων ἀδικημάτων. ▶ Τοῦτον ὁ Κύρος ἀγασθεὶς τῆς τε πραότητος καὶ τῆς διδασκαλίας... ▶ Τούτους οἰκτίρω τῆς ἀγαν χαλεπῆς νόσου. ▶ Σωκράτης ἔφυγε δίκην ἀσεβείας. ▶ Ἀλίσκομαι δειλίας. ▶ Οἴμοι τῶν κακῶν. ▶ Φεῦ τοῦ ἀνδρός. ▶ Οἱ Λακεδαιμόνιοι πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίοι τοῖς Ἑλλήσιν κατέστησαν.

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
9 ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Την καταγωγή ή τη συγγενική σχέση του ονόματος που προσδιορίζει. ◀ Ως επιρρηματικός προσδιορισμός συνάπτεται με τα ρήματα <i>είμι, γίνομαι, φύομαι</i>. ♦ <i>έκ</i> ή <i>έξ</i> + γεν.: άμεση καταγωγή. ♦ <i>άπό</i> + γεν.: έμμεση καταγωγή. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Θουκυδίδης <i>Όλόρου</i> (ενν. ο υίός) <i>ξυνέγραψε τόνδε τόν πόλεμον.</i> ▶ <i>Πέφυκα πατρός</i> έσθλου. ▶ <i>Ω, παίδες, ότι μέν έστε πατέρων άγαθών, αυτό μηνύει τόν νύν παρόν.</i> ▶ <i>Δαρείου και Παρυσάτιδος γίνονται παίδες δύο.</i> ▶ <i>Οί έξ Ηρακλέους</i> (τα παιδιά του Ηρακλή). ▶ <i>Οί άφ' Ηρακλέους</i> (οι απόγονοι του Ηρακλή).
10 ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΗ Η ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Έχει ετερόπρωτα θέση παράθεσης ή επεξηγήσης στα ονόματα που προσδιορίζει (σπάνια η χρήση της). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Τό όνομα τής Μακεδονίας τοίς Έλλησι ιερόν έστι.</i> ▶ <i>Ιλίου πόλις.</i>
11 ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Συντάσσεται με επιρρήματα τροπικά ή ουδέτερα αντωνυμιών (<i>πώς, όπως,ώς, εύ, κακώς, τί</i>) που συνοδεύονται από τα ρήματα <i>έχω, καθίσταμαι, κείμαι</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Βασιλεύς πώς έχει παιδείας;</i> ▶ <i>Πώς έχει τής γνώμης;</i> ▶ <i>Η Κέρκυρα καλώς παράπλου κείται.</i> ▶ <i>Έδιώξαν σε ως τάχους έκαστος είχε.</i> ▶ <i>Τί δέ ίππων οίει;</i>
12 ΓΕΝΙΚΗ ΑΦΕΤΗΡΙΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Συνοδεύεται από επιρρήματα τοπικά που δηλώνουν χωρισμό ή απομάκρυνση (<i>πόρρω, πρόσω, πλησίον, μακράν, έντός, έκτός, έξω, μεταξύ, πέρα(ν), ένδον</i> κ.ά.) • Η γενική αυτή προσεγγίζει συντακτικά τη γενική αντικειμενική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Πλησίον τής πόλεως έστρατοπεδεύσαντο.</i> ▶ <i>Έμπροσθεν του σωφρονείν τάττει τήν ύγίειαν.</i> ▶ <i>Πόρρω ήδη έστι του βίου, θανάτου δέ έγγύς.</i> ▶ <i>Έγγύς φρέατος έκοιμάτο και έκινδύνευε κάτω αυτού πεσείν.</i>
13 ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Πρόσωπο ή ζώο ή πράγμα το οποίο συγκρίνεται με άλλο όμοίό του. ♦ ακολουθεί επίθετα ή επιρρήματα συγκριτικού (ακόμη και υπερθετικού) βαθμού. ♦ επίθετα, επιρρήματα ή αντωνυμίες που έχουν συγκριτική έννοια (<i>έτερος, διάφορος, άλλος, άλλοιος, έναντίος, προτεραίος, ύστεραίος</i> κ.ά.) ♦ λέξεις που λήγουν σε <i>-πλάσιος, -πλους</i>. ◀ Ρήματα που δηλώνουν σύγκριση (<i>διαφέρω, υπερέχω, προκρίνω, υπερτερών</i> κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Και έστω ή έσχάτη πλάνη χείρων τής πρώτης.</i> ▶ <i>Ταύτα τοίνυν ειδώς Αισχίνης ούδέν ήττον έμού πομπεύειν άντι του κατηγορείν είλετο.</i> ▶ <i>Έπαινοι και ψόγοι είσιν ώφελιμώτεροι πάσης αίκίας.</i> ▶ <i>Ούτος έφρόνει μείζον τών δυνάμεων.</i> ▶ <i>Ποία άν τις μείζω τεκμήρια έχοι τώνδε;</i> ▶ <i>Η άρετή ταύτων έστι έπιστήμη ή άλλοιον έπιστήμης;</i> ▶ <i>Έπειδή δέ τάναντία όρώ τούτων έπιχειρούντας ύμās, οϊομαι δειν άντειπείν.</i> ▶ <i>Πολλαπλασίους ύμών ένικάτε σίν τοίς θεοίς.</i> ▶ <i>Διπλάσια άπέδωκεν ών έλαβε.</i> ▶ <i>Άρχων άγαθός ούδέν διαφέρει πατρός άγαθού.</i>

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ	
<p>14</p> <p>◀ Προσδιορίζει ρηματικό όνομα και δηλώνει το υποκείμενο της ενέργειας· η γενική αυτή γίνεται υποκείμενο, αν τρέψουμε τη λέξη απ' την οποία εξαρτάται σε ρήμα ενεργητικής φωνής ή μέσης (σπανιότερα).</p>	<p>▶ Πιεζόμενοι δὲ τῷ πολέμῳ καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Συρακοσίων κινδυνεύοντες ἀλῶναι κατὰ κράτος ἐξέπεμψαν πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας.</p> <p>▶ Ἡ ἀνάστασις τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγένετο (ἀνίσταται τὸ στρατεύμα)</p> <p>▶ Οἱ Λακεδαιμόνιοι σφῶν εὐεργέται ἦσαν ὑπὸ τὸν σεισμόν καὶ τῶν Εἰλώτων τὴν ἐπανάστασιν.</p>
ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ	
<p>15</p> <p>◀ Προσδιορίζει ρηματικό όνομα και φανερώνει το αντικείμενο της ενέργειας· η γενική αυτή γίνεται αντικείμενο, αν τρέψουμε τη λέξη απ' την οποία εξαρτάται σε ρήμα ομόρριζο ή συνώνυμο.</p> <p>◀ Με γενική αντικειμενική συντάσσονται ουσιαστικά, επίθετα και επιρρήματα.</p> <p>◀ Τα επίθετα των παρακάτω κατηγοριών δέχονται πάντοτε γενική αντικειμενική:</p> <ul style="list-style-type: none"> • μνήμης ή λήθης (μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσμων κ.ά.) • επιμέλειας ή αμέλειας (ἀμελής, ἐπιμελής, πρόθυμος κ.ά.) • εμπειρίας ή απειρίας (ἐμπειρος, ἀπειρος, ἐπιστήμων κ.ά.) • επιτυχίας ή αποτυχίας (ἐπιτυχής, ἀποτυχής κ.ά.) • μετοχής ή πλησμονής (μέτοχος, κοινωνός, πλήρης, μεστός κ.ά.) • φειδούς ή αφειδίας (φειδωλός, ἀφειδής, ἐγκρατής, ἀκρατής κ.ά.) • αρχής ή εξουσίας (κύριος, ὑπήκοος, ἐγκρατής κ.ά.). • στερήσης, απαλλαγής, απομάκρυνσης, χωρισμού (ἐνδεής, γυμνός, ἔρημος, ἐλεύθερος, κενός, ἄγνος, καθαρός, ἄγονος, ὀρφανός κ.ά.). • τα σε - ικός ενεργητικά επίθετα (πρακτικός, ποιητικός, παρασκευαστικός, ποριστικός κ.ά.) • επίθετα σύνθετα με πρώτο συνθετικό το στερητικό - α 	<p>▶ Τοῦ τε γὰρ ἐκπλου οἰωνός ἐδόκει εἶναι καὶ ἐπὶ ξυνομοσία ἅμα νεωτέρων πραγμάτων καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι.</p> <p>▶ Πολλοὶ κατήγοροι ἐμοῦ γεγόνασι πρὸς ὑμᾶς.</p> <p>▶ Οὗτος εὐεργέτης τῆς πόλεως ἐστι.</p> <p>▶ Οὐκ ἠδύνατο καθεῦδεν ὑπὸ πόθου πατρίδος, γονέων, γυναικός, παίδων.</p> <p>▶ Ποίων ἔτι τεκμηρίων προσδεῖται τῆς ἀρετῆς;</p> <p>▶ Μνήμονές ἐσμεν τῶν τῶν προγόνων εὐεργεσιῶν.</p> <p>▶ Οἱ ἐπιλήσμονες τῶν Λυκούργου θεσμῶν νεοὶ ἐκολάζοντο.</p> <p>▶ Ὁ ἀμελής τῶν βελτίστων καὶ ζητῶν τὰ ἥδιστα οὐδὲν τῶν θηρίων διάφορός ἐστι.</p> <p>▶ Οἱ ἄνθρωποι ἐς ὀλιγωρίαν ἐτράποντο ἱερῶν.</p> <p>▶ Οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν αὐτῶν οὐκ ἀπειροὶ πολέμων εἰσίν.</p> <p>▶ Δόξα ἐπιτυχῆς τῶν καιρῶν.</p> <p>▶ Οὐκ οὐκ ἐνόμιζεν ἀσφαλές, εἴ ποτε συμβῆσεται γενέσθαι συχνούς ἀνθρώπους τοιοῦτων ὄνειδῶν καὶ κακῶν μεστούς.</p> <p>▶ Ἐγκρατεῖς ποιήσω ὑμᾶς πάσης τῆς ἀρχῆς, ἢ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ ἦν.</p> <p>▶ Ἡγεμῶν καὶ κύριος ἀπάντων Φίλιππος ἠρέθη.</p> <p>▶ Λυπηρόν παισὶν ὀρφανοῖς γεγενῆσθαι πατρός καὶ μητρός.</p> <p>▶ Τὰ ἄρματα ἐφέρετο διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἠνιόχων.</p> <p>▶ Γυμνός ἦν τῶν ἰπέων ὁ λόφος.</p> <p>▶ Παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν πόλεμον τὸν στρατηγῶν εἶναι χρη καὶ ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις.</p> <p>▶ Ἄπαιδος ὄντος ἀρρένων παίδων.</p> <p>▶ Απαθῆς κακῶν.</p>

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ☞ Πολλές φορές ισοδυναμεί με εμπρόθετο προσδιορισμό. ☞ Από το ίδιο ουσιαστικό είναι δυνατόν να εξαρτηθούν δυο γενικές, υποκειμενική και αντικειμενική. ☞ Αν η ρηματική λέξη απ' την οποία εξαρτάται η γενική, προέρχεται από αμετάβατο ρήμα, τότε η γενική είναι πάντοτε υποκειμενική. ☞ Γενική που εξαρτάται από κατηγορούμενο μεταβατικής έννοιας είναι αντικειμενική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς Χίου ἀφικνεῖται (περὶ τῆς Χίου).</i> ▶ <i>Λόγος τοῦ πράγματος (περὶ τοῦ πράγματος).</i> ▶ <i>Ἡ Πέλοπος Πελοποννήσου κατάληψις (Πέλοψ κατέλαβε Πελοπόννησον).</i> ▶ <i>Τούτου ἡ ἡγεμονία ἦν τῶν λοχαγῶν (Οὗτος ἡγεῖται τῶν λοχαγῶν).</i> ▶ <i>Οἱ στρατιῶται ἐώρων τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ (ρεῖ ὁ ποταμός).</i> ▶ <i>Νόμος πηγῆ διακαισύνης ἐστί.</i> ▶ <i>Οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν ἄλλων διδάσκαλοι γεγόνασιν (διδάσκουσι τοὺς ἄλλους).</i>

Η ΓΕΝΙΚΗ

ως επιρρηματικός προσδιορισμός

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΤΟΠΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Περιοχή τόπου (πού;) μέσα στον οποίο γίνεται κάτι ή διαμέσου του οποίου (από πού);· χρησιμοποιείται κυρίως από τους ποιητές. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Αὐτοῦ ἀποθνήσκει Πολύτροπος.</i> ▶ <i>Τὰ τε ἱερά ἐν οἷς ἐσκήνητο νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθησκόντων·</i> ▶ <i>Ἔρχονται πεδίοιο (δια μέσου της πεδιάδας) μαχησόμενοι.</i> ▶ <i>Ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, οὐπερ κατέλιπον τοὺς ἀνδρας.</i>
ΓΕΝΙΚΗ ΧΡΟΝΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Διάστημα χρόνου (πότε;) μέσα στο οποίο γίνεται κάτι. <ul style="list-style-type: none"> • Ως γενικές του χρόνου μπαίνουν μόνο ονόματα που δηλώνουν φυσική διαίρεση του χρόνου (<i>ἡμέρας, νυκτός, μεσημβρίας, χειμῶνος, ἔαρος, θέρους</i> κ.ά. όπως και τα <i>συχνοῦ, πολλοῦ, πλείστου, λοιποῦ</i> κ.ά.) • Στη γενική του χρόνου αποδίδεται διανεμητική σημασία, όταν δηλώνεται ότι η πράξη επαναλαμβάνεται ομοιότροπα για μεγάλο διάστημα. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Χειμῶνος οἱ ποταμοὶ καλύπτουσι τὰ εὐρέα πεδία.</i> ▶ <i>Ἐλεγον τοῦ λοιποῦ μηκέτι ἐξεῖναι ἀνομίας ἄρξαι.</i> ▶ <i>Ἐνια ζῶα τῆς νυκτός νέμονται.</i> ▶ <i>Ἡ οἰκία χειμῶνος μὲν εὐήλιός ἐστι, θέρους δὲ εὐσκίος.</i> ▶ <i>Πολλοῦ χρόνου οὐχ ἐόρακά σε.</i> ▶ <i>Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἄνδρσθένης Ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα.</i> ▶ <i>Ὁ ὀπλίτης δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας (κάθε μέρα).</i>

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΣΚΟΠΟΥ	
◀ Μόνο γενική ενάρθρου απαρεμφάτου με την άρνηση μή.	▶ Μίνως τὸ ληστρικὸν καθήρει τοῦ ἰέναι αὐτῷ τὰς προσόδους ἐκ τῆς θαλάσσης. ▶ Περιεσταύρωσαν αὐτοὺς τοῦ μηδένα ἔτι ἐξιέναι.
ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΣΟΥ ἢ ΑΞΙΑΣ	
◀ Δες τη γενική ως ετερόπρωτο προσδιορισμό.	▶ Πόσον διδάσκει Εὐηρος;
ΓΕΝΙΚΗ ΑΙΤΙΑΣ	
◀ Δες τη γενική ως ετερόπρωτο προσδιορισμό.	▶ Ἐθαύμαζον τούτους τῆς ἀνδρείας.
∞ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	
Όταν οι γενικές (κτητική, διαιρετική, ιδιότητα, αξίας, ύλης) συνδέονται με τον όρο που προσδιορίζουν με συνδεδεκά ρήματα, χαρακτηρίζονται κατηγορηματικές (κτητική, διαιρετική, ιδιότητα, ύλης, αξίας).	▶ Σαύτου νομίσεις εἶναι τὰ τῆς πόλεως. ▶ Ἐγὼ εἰμι τῶν ἀδυνάτων. ▶ Τὸ δις ἑξαμαρτεῖν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ. ▶ Ἡ οἰκία ἐστὶ ταλάντου. ▶ Στέφανός ἐστι ρόδων.

ΑΣΚΗΣΗ 14 Να αναγνωριστούν συντακτικά οι γενικές στα παρακάτω παραδείγματα.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 199

- 1) Ὑμεῖς μόνοι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἰτιοὶ ἐστε.
- 2) Διήρπασαν οἱ στρατιῶται τὴν πόλιν οὖσαν πλουσίαν καὶ οἶνον καὶ σίτου.
- 3) Οἱ Ἀθηναῖοι πλέοντες κατὰ πόδας ὤρμισαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιούντι.
- 4) Αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι.
- 5) Τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο;
- 6) Ποῖ γνώμης ποτ' εἶ;
- 7) Οἴμοι ταλαίνης, ὡς ὑπερδέδοκά σου.
- 8) Ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἐστὶν κακόν.
- 9) Οὗτος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν παρῆν αὐτοῖς φύλαξ τοῦ χωρίου.
- 10) Ὁ πατὴρ κατέλιπεν αὐτοῖς εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας.
- 11) Δίς καὶ τρίς τῆς ἡμέρας.
- 12) Οἱ μὲν ἔφενγον εὐθύς ἔξω τῆς πόλεως.
- 13) Χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα τῶν τυρράνων.
- 14) Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ ἐκ τῆς Αἴτνης ρύακα πυρός γενέσθαι.
- 15) Νυστάζουσι δι' ἀργίαν τῆς διανοίας.
- 16) Εἰς ποιητῆς ἀνδρὸς καὶ γυναικός.
- 17) Μία κιβωτός σου τῶν ἱματίων δύναται δῆμον ὅλον ῥιγοῦντα περιβαλεῖν.
- 18) Ἀξιοὶ τῆς πόλεως δόξετε εἶναι.
- 19) Χρυσοῦ καὶ τὰ ὑποδήματα τῷ θεῷ καὶ ἱμάτιον ὡσαύτως ἐστί.
- 20) Ἠτιῶντο ἀλλήλους τοῦ γεγεννημένου.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 199

- 1) Σὺ τοῦτο μούνη τῶνδε Καδμείων ὄρας.
- 2) Ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσιν οὐκ αἰσχύνομαι ξυμπλοῦν τοῦ πάθους ἐμαυτὴν ποιουμένη.
- 3) Οὗτος ἐποίησατο διάλυσιν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐχθρας.
- 4) Ἀπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως.
- 5) Εἰς τοῦτο μωρίας ἐληλυθαμεν, ὥστ' αὐτοὶ ἐνδεεῖς τῶν καθ' ἡμέραν ἔσμεν.
- 6) Ἔστι δὲ ἡ νῆσος Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως ἡμίσεος ἡμέρας πλοῦν.
- 7) Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν.
- 8) Ἐνταῦθα ἔστη τῆς ὕβρεως.
- 9) Τιμῶμαι μάλιστα πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις.
- 10) Τῶν Ἀθηναίων ἡ βουλή ἐτύγχανεν ἐν ἀκροπόλει καθημένη.
- 11) Ἐκέλευον αὐτὸν ἐκτός ὄραν εἶναι αὐθημερόν.
- 12) Οἱ νέοι ἤττους εἰσὶ τοῦ θυμοῦ.
- 13) Γινώσκουσι οὐδὲν ἤττον τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους.
- 14) Τούτων δὲ μάρτυρας παρείχοντο τοὺς κυβερνήτας καὶ ἄλλους τῶν συμπλεόντων πολλοὺς.
- 15) Οὐδὲν τῶν ὀρωμένων τιμιώτερον κέκτηται.
- 16) Τοῦτον τὸν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρεν δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος.
- 17) Οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὄσους ἔλαβον ἠβώντας.
- 18) Ζηλῶ σε τοῦ πλοῦτου.
- 19) Ἀλλὰ κτενεῖς νυμφία τοῦ σοῦ τέκνου;
- 20) Τῶν δ' ὀρθουμένων σώζει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἡ πειθαρχία.

ΑΣΚΗΣΗ 15

Να υπογραμμίσετε τον ὄρο από τον οποίο εξαρτάται η γενική και να δηλώσετε το εἶδος της.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 200

- 1) Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἐμμένονσι τοῖς λογισμοῖς.
- 2) Ἐφερεν μάχαιραν σιδήρου.
- 3) Πλῆθος ἀνδρῶν καὶ νεῶν.
- 4) Πολλοὶ πολῖται μετὰ θάνατον ἀνδριάντων ἄξιοι νομίζονται.
- 5) Ἐγὼ δὲ ταύτην εἶναι πολλῶ φημι καλλίω τοῦ πολέμου.
- 6) Τὸ σιγᾶν ὁμολογοῦντός ἐστι.
- 7) Οὐδὲν θηρίον ἀνθρώπου ἀγριώτερόν ἐστι.
- 8) Ὅψε τῆς ἐσπέρας εἰς Ἀθήνας ἡ φήμη ἦλθεν.
- 9) Ἀξιοῦσι γίγνεσθαι διδάσκαλοι τῶν ἄλλων.
- 10) Αὐτὸς αὐτοῦ κόλαξ ἕκαστος τυγχάνει πρῶτος καὶ μέγιστος.
- 11) Θαυμάζομεν Σωκράτη τῆς σοφίας.
- 12) Ἐπύραξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο.
- 13) Ὅρατε τὴν βασιλέως ἐπιτορκίαν.
- 14) Ὁ γραμματῶν ἀπειρος οὐ βλέπει βλέπων.
- 15) Τῶν δὲ Ἀθηναίων οἱ μὲν πλείστοι παρήνον.
- 16) Οὐδὲν κακὸν ἀμιγῆς καλοῦ.

- 17) Τῶν δεινῶν φόβος μάλιστα καταπλήσσει τὰς ψυχὰς.
- 18) Πηνίκα ἐστὶ τῆς ἡμέρας;
- 19) Ἀξία θανάτου εἰσὶν εἰργασμένοι.
- 20) Οἴμοι τῶν ἐμῶν κακῶν.
- 21) Ἀκολασίαν φευκτέον ἐστὶ, ὡς ἔχει ἕκαστος ποδῶν.
- 22) Τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως ὀλίγου ἐτίμων.
- 23) Ἐδωρήσατο φιάλην τε ἀργυρᾶν καὶ τάπιδα ἀξίαν δέκα μνῶν.
- 24) Ἐτερον τὸ ἥδύ τοῦ ἀγαθοῦ.
- 25) Τὸ ἐπιθυμητικὸν χρημάτων φύσει ἀπληστότατον.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 200

- 1) Παρέλαβον οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν διὰ τὸ Πανσανίου μῖσος τῶν συμμάχων.
- 2) Φρονίμου τε ἄρχοντός ἐστι καὶ τὸ μῆτε κινδυνεύειν ἐκόντα.
- 3) Μᾶλλον πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἀμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας.
- 4) Ἀρετὴ μέγιστον των ἐν τοῖς ἀνθρώποις καλόν.
- 5) Τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀγαθὰ χαλεπὸν ἐστὶ φυλάξει.
- 6) Διώκω τινὰ θανάτου.
- 7) Διελθόντες τοῦ τείχους, ἢ προσέπιπτε τὸ χῶμα.
- 8) Ἐλεγεν ὡς ἐκατέρων τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχει.
- 9) Ὀφλισκάνω δίκην θανάτου.
- 10) Ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης οὐδὲν ἤττον ἐμοῦ πομπεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἴλετο.
- 11) Κύρος ποιεῖται ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν βαρβάρων ἐν Κελαιναῖς.
- 12) Μικρὰ μέτρα σίτου πολλοῦ ἀργυρίου ἀξία ἐστὶ.
- 13) Ἐνταῦθα ἦσαν κῶμαι μεσταὶ σίτου καὶ οἴνου.
- 14) Ἀγησίλαος ὑπέστη, ἐὰν δώσιν αὐτῷ τριάκοντα μὲν Σπαρτιατῶν, δισχιλίους δὲ νεοδαμῶδεις, διαβήσεται εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ πειράσεται εἰρήνην ποιῆσαι.
- 15) Τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὅποτε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο.
- 16) Οὔτε γὰρ ἂν ἀδικώτερον οὐδένας ἡμῶν εὐροῖτε τηλικαύταις συμφοραῖς περιπεπωκότας.
- 17) Οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τὸν εὖ φρονούντα τὸν λογισμὸν ἀεὶ τῶν ἐπιθυμιῶν κρείττω πειράσθαι ποιεῖν.
- 18) Ὡ μισθὸν ἦθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.
- 19) Σοῦ πέφυκα πάντα προσκοπεῖν.
- 20) Φήμ' ἔγωγε πρεσβεύειν πολὺ φῦναι τὸν ἄνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέων.

ΑΣΚΗΣΗ 16 Να αναγνωρίσετε συντακτικὰ τις γενικές και να δηλώσετε το ιδιαίτερο εἶδος της.

⇒ Απάντηση σελ. 201

- 1) Ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ. Σ.Ε.Υ. Διατρ.
- 2) Τὸ ὄρος τοῦ Ὀλύμπου κατοικία τῶν θεῶν ἐστὶ.
τῶν θεῶν τῶν ἄλλοις

- 3) Ως δὲ προσηκόντως τὴν ἀρχὴν ἔχομεν, πολὺ τούτου συντομώτερος ὁ λόγος ἐστίν.
- 4) Τὸ κοινὸν τῶν Θετταλῶν. Γ. ΚΤΗΤ
- 5) Ὁ δὲ Ἄγις τῆς νυκτὸς ἀναστῆσας τὸν στρατὸν καὶ λαθῶν ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. Γ. ΚΡΟΝΟΥ
- 6) Μισθὸς τεττάρων μηνῶν. Γ. ΓΕΝ. ΙΔΙΩΤ
- 7) Ω, τοῦ πλάτους τῆς θυνείας! Γ. ΓΕΝ. ΑΙΤ Γ. ΚΤΗΤ
- 8) Πολλάκις εὐδαιμόνισά σε τοῦ τρόπου. Γ. ΓΕΝ. ΑΙΤΙΑΣ
- 9) Ἄλλα τῶν δικαίων νομοθετοῦσι. Γ. ΣΥΓΓΡ
- 10) Οἱ δούλοι οὐδὲν ἦττον τῶν ἐλευθέρων δέονται ἐλπίδων ἀγαθῶν. Γ. ΓΕΝ. ΑΙΤ ΚΡ
- 11) Ἐφεσος ἀπέχει Σάρδεων τριῶν ἡμερῶν ὁδόν. Γ. ΙΔΙΩΤ
- 12) Τῆς παρελθούσης νυκτὸς Ἰπποκράτης τὴν θύραν πάνυ σφόδρα ἔκρουε. Γ. ΚΡΟΝΟΥ
- 13) Πάντα καταδήσας κατέλιπεν αὐτοῦ. Γ. ΤΟΠΩΝ
- 14) Λάθρα τῶν στρατιωτῶν. Γ. ΑΥΤΙΚ
- 15) Ὅρατε οἱ προελήλυθεν ἀσεβείας. Γ. ΔΙΑΙΡ
- 16) Οἱ λαγῶ τῆς νυκτὸς νέμονται. Γ. ΚΡΟΝΟΥ
- 17) Φόνου ὑπόδικος ἦν. Γ. ΑΙΤΙΑΣ
- 18) Ἡ τάξις ἄριστα ἔχει σώμάτων. Γ. ΑΝΑΦΟΡΑΣ
- 19) Ὅσαι ἐπιθυμῖαι, τοσοῦτοι καὶ δεσπότης ψυχῆς. Γ. ΑΥΤΙΚ
- 20) Σύνδοξ' τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν ἐν Σαλαμίῳ πρὸ τῆς ναυμαχίας ἐγένετο. Γ. ΚΡΟΝΟΥ
- 21) Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος οἱ Ἕλληνες ἐπληρέει ἦσαν. Γ. ΚΡΟΝΟΥ
- 22) Ἐπειδὴν ἐτῶν ἢ τις τριάκοντα. Γ. ΚΑΤ. ΙΔΙΩΤ
- 23) Τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεται χωρὸς τῶν ἐρσεβῶν. Γ. ΚΑΤ. ΙΔΙΩΤ
- 24) Ἀνάγκη τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους ἀμεινὸν τῶν ἄλλων πράττειν. Γ. ΚΑΤ. ΙΔΙΩΤ
- 25) Οἶμαι δεῖν δίδοναι παρρησίαν ἐκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. Γ. ΔΙΑΙΡ

ΑΣΚΗΣΗ 17

Να διακρίνετε τις γενικές αντικειμενικές από τις υποκειμενικές και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

⇒ Απάντηση σελ. 201

- 1) Ἐκ δὲ τοῦ ταυθ' ὑφ' ἀπάντων ὀφθῆναι ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσι τούτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας.
- 2) Μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος.
- 3) Ὁ μὲν δὴ κατὰ θεῶν βούλησιν ἀφανῆς γίγνεται.
- 4) Οὐ φοβεῖ τὸ δίκαιον τῆς ἀνταποδόσεως τοῦ κριτοῦ;
- 5) Ἐγκώμιον γὰρ νῆ τὴν Ἀθηναίων εἰσι τῆς πόλεως οἱ παλαιοὶ νόμοι.
- 6) Ἀλώπηξ τὴν συντυχίαν ἀσμενισαμένη πολὺν ἔπαινον τοῦ ὕδατος κατέτεινε λέγουσα ὡς χρηστὸν εἶη.
- 7) Κάκιστα ὀλοῦμεθα, εἰ νόμου βία ψῆφον τυρράνων ἢ κράτη παρέξιμεν.
- 8) Τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμών.
- 9) Σόλων χρεῶν ἀποκοπὰς ἐποίησεν.
- 10) Εἶτα οὐ λέγεις αὐταῖς τὸν τοῦ κυνὸς λόγον;

Η ΔΟΤΙΚΗ

ως ετερόπλωτος προσδιορισμός

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΔΟΤΙΚΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> • Το αντικείμενο της ρηματικής ενέργειας, δηλ. ενέργεια που εκφράζει το όνομα που προσδιορίζεται από τη δοτική. • Αν μετατρέψουμε τη λέξη από την οποία εξαρτάται σε ρήμα, η δοτική αυτή γίνεται αντικείμενο. • Με δοτική αντικειμενική συντάσσονται: <ul style="list-style-type: none"> ☞ ουσιαστικά παράγωγα επιθέτων ή ρημάτων που συντάσσονται με δοτική. ☞ επίθετα που δηλώνουν: <ul style="list-style-type: none"> ◄ φιλία - έχθρα (φίλος, έχθρος, εύνους, εύμενης, πολέμιος κ.ά.) ◄ ωφέλεια - βλάβη (ωφέλιμος, επίζημιος, βλαβερός κ.ά.) ◄ προσέγγιση - μείξη (γείτων, ὄμορος, παραπλήσιος κ.ά.) ◄ ευπείθεια - υποταγή (εύπειθής, ὑπήκοος κ.ά.) ◄ ακολουθία - διαδοχή (διάδοχος, ἀκόλουθος, ἐπόμενος κ.ά.) ◄ ομοιότητα - ταυτότητα (ὅμοιος, ἀνόμοιος, ὁ αὐτός κ.ά.) ◄ ισότητα - συμφωνία (ἴσος, σύμφωνος, ἰσόπαλος, ἰσόρροπος κ.ά.) ◄ αρμοζόν - πρέπον (ἀρμόδιος, ἀνάρμοστος, ἀπρεπής κ.ά.) ◄ Τα σύνθετα με τις προθέσεις ἐν, σύν, (ἔμφυτος, ἐμμονή, σύμμαχος, συμφέρον κ.ά.) ◄ Η δοτική που εξαρτάται από το επίρρημα ὁμοῦ και ἅμα καθώς επίσης και αυτή που εξαρτάται από επιρρήματα που προέρχονται από ρήματα ή επίθετα που συντάσσονται με δοτική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκλήματα ἔχοντες ἐπιδρομήν τῷ τειχίσματι καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι οὐκ ἀπεδίδοσαν τὰς ναῦς. ▶ Ἔσται τούτου λέξις ἅπασα διὰ μμησεως φωναῖς τε καὶ σχήμασιν. ▶ Κύρω πιστοὶ ἐγένοντο. ▶ Οὔτοι διατελοῦσιν ἀεὶ εὖνοιαν ἔχοντες τῇ πόλει (εὖνω τῇ πόλει). ▶ Οἱ πονηροὶ ἔμοιγε δοκοῦσιν ἐχθροὶ μᾶλλον ἢ φίλοι ἀλλήλοις πεφυκέναι. ▶ Ἐπιθυμία βλαβερὰ σώματι καὶ ψυχῇ. ▶ Χώρα ὄμορος τῇ Ἑλλάδι. ▶ Ἡδονὴ ἀμεικτος φρονήσει. ▶ Ὁ τοῖς νόμοις εὖπειθής χρηστός ἐστὶ πολίτης. ▶ Ἀκόλουθα τούτοις πράττω. ▶ Νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ τοῖς φαυλοτάτοις αἰωροῦμαι. ▶ Οὐ δεῖ ἴσον τοῖς ἀγαθοῖς τοὺς κακοὺς ἔχειν. ▶ Ἀνάρμοστόν ἐστὶ τὸ αἰσχρὸν παντὶ τῷ θεῷ. ▶ Μέθη ἀπρεπέστατον φύλαξιν. ▶ Πάντων δὲ μέγιστον κακῶν ἀνθρώποις τοῖς πολλοῖς ἔμφυτον ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐστίν. ▶ Τὸ ὕδωρ ἐπίνετο ὁμοῦ τῷ πηλῷ. ▶ Ἐπλήρουν τὰς ναῦς ὡς ἀναξόμενοι ἅμα τῇ ἔω. ▶ Συμφώνως τῷ νόμῳ. ▶ Τὸ θεῖον τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς εὖμενῶς ἔχει.
ΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Αντί αιτιατικής της αναφοράς. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Κλέαρχος ὄραν στυγνός ἦν καὶ τῇ φωνῇ τραχύς.

ΑΣΚΗΣΗ 18 Να υπογραμμίσετε τον όρο από τον οποίο εξαρτάται η δοτική.

➔ Απάντηση σελ. 202

- 1) Οὐδενί γάρ φασι πολέμιοι ἦκειν, ὅστις μὴ πολέμου ἐρᾷ.
- 2) Ἦυρε ἐκεῖ τοὺς ἐφόρους καὶ τῆς πόλεως τὸ πλῆθος χαλεπῶς ἔχοντας τῷ Φοιβίδα.
- 3) Αἱ ἠλευθερωμέναι τῶν πόλεων βασιλεῖ χάριν ἴσασιν.
- 4) Ὅριστο ζημία τοῖς ἀμαρτάνουσι θάνατος, ὥστε καὶ τοὺς λάχανα κλέψαντας ἢ ὀπώραν ὁμοίως κολάζεσθαι τοῖς ἱεροσύλοις καὶ ἀνδροφόνους.
- 5) Ἄμα δὲ ἡμέρα οἱ δορυφόροι παρεγένοντο ἐπὶ τὴν ἑπαυλιν.
- 6) Τοῖς ἐκφέρουσιν εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας τὰ τῆς πόλεως ἀμαρτήματα τοσαύτην ἔχετε χάριν ὅσῃν οὐδὲ τοῖς εὖ ποιοῦσιν.
- 7) Ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν.
- 8) Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν.
- 9) Τῷ μὲν πρώτῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν.
- 10) Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν ἤγειν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ.
- 11) Ἀξιῶν ἐφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίους, παραδιδόναι τὸν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν.
- 12) Ἐστρατοπεδεύοντο φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι φίλαι σφίσι ἦσαν.
- 13) Τοῦτο δ' ἴσθ' ὅτι ἄνους μὲν ἔρχη, τοῖς φίλοις ὀρθῶς φίλη.
- 14) Εἴ τοι σφε τιμᾶς ἐξ ἴσου τῷ δυσσεβεῖ.
- 15) Ἄγαγε τὸ μῖσος, ὡς κατ' ὄμματ' αὐτίκα παρόντι θνήσκῃ πλησία τῷ νυμφίῳ.

Η ΔΟΤΙΚΗ

ως επιρρηματικός προσδιορισμός

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΔΟΤΙΚΗ ΤΟΠΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Τοπικό σημείο στο οποίο γίνεται ή υπάρχει κάτι. ◀ Πρόκειται για την παλιά πτώση, δοτική τοπική, που δηλώνει στάση σε τόπο (η δοτική αυτή είναι κυρίως ποιητική). ◀ Στον πεζό λόγο συναντάμε κυρίως τα λεγόμενα δοτικοφανή επιρρήματα (τῆδε, ταύτη, ἄλλη, ἢ (όπου), κύκλω κ.ά.) ◀ Ακόμα δοτικές κυριών ονομάτων και ιδιαίτερα δήμων της Αττικής (<i>Μαραθῶνι, Ἐλευσίνι, Ἴσθμοι, Πλαταιαῖς, Ἀθήναις, Δελφοῖς</i>). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Νῦν δ' <i>ἀγροῖς</i> τυγχάνει. ▶ Γῆ <i>ἔκειτο</i>. ▶ <i>Ταύτη</i> οὐχ οἶόν τ' ἐστὶ παρελθεῖν. ▶ Σφαλέντες τῆς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πολέμου δόξης, <i>ἢ</i> ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου ἠλπίσαμεν Ἀθηναίους καθαιρήσειν. ▶ <i>Ταύτη</i> ἐνεδεδώκει τὸ Ἀργείων στράτευμα. ▶ Ὡ <i>ξείν'</i> ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι <i>τῆδε</i> κείμεθα τοῖς 'κείνων ῥήμασι πειθόμενοι. ▶ Οἱ Ἕλληνες ἔστησαν τρόπαια <i>Μαραθῶνι</i> τε καὶ <i>Σαλαμῖνι</i> καὶ <i>Πλαταιαῖς</i>.
ΔΟΤΙΚΗ ΧΡΟΝΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Το χρονικό σημείο στο οποίο γίνεται κάτι. ◀ Τέτοιες δοτικές είναι αυτές που δηλώνουν φυσική διαίρεση του χρόνου (συνοδεύονται συνήθως από επιθετικό προσδιορισμό) καθώς και ονόματα εορτών. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Τῆδε τῆ νυκτί</i> ὄψονται ἡμᾶς φοβερούς ὄντας. ▶ Ἡ ἀνάστασις τοῦ στρατεύματος τρίτῃ <i>ἡμέρᾳ</i> ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγένετο. ▶ Ἐγὼ καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μνᾶς καὶ τρίτῳ <i>μηνί, θαργηλίοις</i>, νικήσας ἀνδρικῶ <i>χορῶ</i>... ▶ <i>Τῆ ὑστεραία</i> μακρὰν ὁδὸν ἐπορεύθησαν.
ΔΟΤΙΚΗ ΑΙΤΙΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Την αιτία για την οποία γίνεται κάτι. ◀ Τέτοιες δοτικές συνοδεύουν ρήματα ψυχικού πάθους ή ρήματα που συνεπάγονται αιτιολόγηση. ◀ Η δοτική αυτή μπορεί να δηλώνει και το σκοπό. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Μάλιστα <i>ἔχαιρον</i> ταῖς οὖσαις <i>ἐλπίσι</i>. ▶ Ἐνδηλοῖ ἔστε <i>τοῖς</i> παροῦσι <i>πόνοις</i> βαρυνόμενοι. ▶ Ἀτοπόν γε <i>δέει</i> καὶ <i>δειλία</i> γενναῖον εἶναι. ▶ Τραχὺς ἦν ὁ ποταμὸς <i>μεγάλοις λίθοις</i>. ▶ Ἦλοι (καρφιά) <i>ταῖς θύραις</i>.
ΔΟΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Το ὄργανο (συνήθως πρόκειται για κάτι συγκεκριμένο), το εργαλείο που το χειρίζεται κάποιος με τα χέρια του και κάνει αυτό που λέει το ρήμα. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἐφόνευσεν αὐτὸν <i>τῷ ξίφει</i>. ▶ <i>Τῶν</i> δὲ Μένωνος στρατιωτῶν τις ὡς εἶδε Κλέαρχον, ἴησι <i>τῇ ἀξίνῃ</i>, ἄλλος δὲ <i>λίθῳ</i>. ▶ Αἱ παρθένοι <i>τοῖς ἀκοντίοις</i> Λεύκιππον τύπτουσαι διέφθειραν. ▶ Λέγουσι δὲ, ὡς τινες καὶ <i>ταῖς ἀσπίσι</i> πρὸς τὰ δόρατα ἐδούπησαν.

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΔΟΤΙΚΗ ΜΕΣΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Είναι συνήθως αφηρημένη έννοια και δηλώνει μέσο υλικό ή πνευματικό που όμως δε χειρίζεται κανείς με τα χέρια. ◄ Τέτοια δοτική συνοδεύει τα ρήματα <i>κολάζω, ζημιώ, κρίνω, τιμωρούμαι, εικάζω, γιγνώσκω, τεκμαίρομαι</i> κ.ά. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οί πλούσιοι έξωνονται τούς κινδύνους τοίς χρήμασι. ▶ Α μὲν επίστασαι διαφύλαττε <i>ταίς μελέταις</i>. ▶ Ἡ ψυχὴ <i>μαθήμασι</i> τρέφεται. ▶ Οὐ τῷ <i>ἀριθμῷ</i> τὰ πολλὰ κρίνεται. ▶ Οἱ παιδεύονται τὸν μὴ πειθόμενον κολάζουσιν <i>ἀτιμίαις</i> τε καὶ <i>χρήμασι</i> καὶ <i>θανάτω</i>.
ΔΟΤΙΚΗ ΤΡΟΠΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Δηλώνει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αυτό που δηλώνει το ρήμα (πρόκειται για κάτι το αφηρημένο). ◄ Τέτοιες δοτικές είναι τα λεγόμενα δοτικοφανή επιρρήματα <i>τούτῳ τῷ τρόπῳ, δημοσία, ἰδίᾳ, κοινῇ, πεζῇ, βίᾳ, λόγῳ, ἔργῳ, σιωπῇ, σχολῇ, σπουδῇ, τῆδε</i> κ.ά. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Τούτῳ τῷ τρόπῳ Ἀθηναῖοι ἐτείχιζον τὴν πόλιν. ▶ <i>Δρόμῳ</i> ἴεντο εἰς τοὺς βαρβάρους. ▶ Ὅμως δὲ οἱ Ἠλεῖοι δεδιότες μὴ <i>βίᾳ</i> θύσῳσι, ξὺν ὄπλοις τῶν νεωτέρων φυλακῆν εἶχον. ▶ Οὐδὲν <i>γνώμῃ</i> ἀλλὰ <i>τύχῃ</i> πάντα πράττεις. ▶ Οἱ ἔφοροι προεῖπον ταῖς γυναιξὶ μὴ ποιεῖν κραυγὴν, ἀλλὰ <i>σιγῇ</i> τὸ πάθος φέρειν. ▶ <i>Πεζῇ</i> καὶ <i>ναυμαχοῦντες</i> ἔστησαν <i>τρόπαια</i>.
ΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΕΙΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Δηλώνει πρόσωπο ή πράγμα που συνοδεύει το υποκείμενο στην πράξη του. ◄ Συνοδεύει κυρίως ρήματα που δηλώνουν κίνηση (<i>ἐλαύνω, ἀφικνούμαι, ἔρχομαι</i> κ.ά.) ◄ Πιο συνηθισμένες είναι αυτές που δηλώνουν στρατιωτικούς όρους (<i>πεζῶ, δυνάμει, ἵππευσι, στρατεύματι, ναυτικῶ, ναυσί</i> κ.ά.) ◄ Μερικές φορές συνοδεύεται από την αντωνυμία <i>αὐτός</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἴππεύς τις προσήλαυεν ἰδρῶντι τῷ ἵππῳ. ▶ Οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον <i>ναυσίν</i> τριάκοντα καὶ ἑξακοσίοις <i>ὀπλίταις</i>. ▶ Οἱ ἐκ τῆς Σικελίας ξύμμαχοι πολλῇ <i>δυνάμει</i> ἐμελλον παρέσεσθαι. ▶ Κῦρος ἐξελαύνει <i>συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι</i>. ▶ Λύσανδρος κατέπλευσεν εἰς Χίον <i>ναυσί</i> τριάκοντα. ▶ Πολλοὺς ἔλεγον ἤδη <i>αὐτοῖς τοῖς ἵπποις</i> κατακρημνισθῆναι.
ΔΟΤΙΚΗ ΜΕΤΡΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Αυξάνει ή μετριάζει την έννοια του όρου που προσδιορίζει. ◄ Συντάσσεται κυρίως με επίθετα ή επιρρήματα συγκριτικού βαθμού και με όσα έχουν θετική σημασία. ◄ Συνηθισμένες δοτικές είναι <i>πολλῶ, ὀλίγῳ, ὄσῳ, τόσῳ, τοσοῦτῳ, μικρῶ</i> κ.ά. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Πολλῶ</i> κρείττον ἔστι ἐμφανῆς φίλος ἢ χρυσός ἀφανῆς. ▶ Βούλομαι <i>ὀλίγῳ</i> μακρότερα περί τῶν πόλεων εἰπεῖν. ▶ Ἄβροκόμας ὑστέρησε τῆς μάχης <i>ἡμέραις</i> πέντε. ▶ <i>Τοσοῦτῳ</i> ἤδιον ζῶ, <i>ὄσῳ</i> πλείω κέκτημαι. ▶ <i>Δέκα</i> ἔτεσι πρὸς τῆς ἐν Σαλαμῖνι <i>ναυμαχίας</i>.
ΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Συντάσσεται κυρίως με επίθετα ή ρήματα που έχουν την έννοια της σύγκρισης, της διαφοράς, της υπεροχής. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὁ ἄνθρωπος <i>ξυνέσει</i> ὑπερέχει τῶν ἄλλων ζῶων. ▶ <i>Τοσοῦτον</i> γάρ <i>πλήθει</i> περιτῆν βασιλεύς. ▶ Ἄνῆρ <i>ἡλικία</i> ἔτι νέος. ▶ Ὅπως ὑπερβαλεῖσθε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς πρόσθεν <i>εὐκλείᾳ</i>. ▶ <i>Ὡ</i> νόμος διαφέρει ὀλιγαρχίας.

ΑΣΚΗΣΗ 19

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις δοτικές και να δηλώσετε το ιδιαίτερο είδος τους.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 202

- 1) Οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίνεταί, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα καὶ ἴδια καὶ δημοσία.
- 2) Οἱ Πέρσαι ἤλθον παμπληθεὶ στόλῳ ὡς ἀφανιοῦντες τὰς Ἀθήνας.
- 3) Ζεὺς Τάνταλον διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν.
- 4) Πρὸς μέντοι Ἰάσονα ἔπεμπον σπουδῇ οἱ Θηβαῖοι, κελεύοντες βοηθεῖν.
- 5) Ὑπισχνούμαι δ' ὑμῖν ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν ἀγαθῶν ἐν τῷ χρόνῳ ᾧ ἂν ἐκεῖνα προσδεχώμεθα χάριν ἀξίαν ἀποδώσειν.
- 6) Οἱ δ' ἐπὶ ξένης μικρῶν ἂν ἔνεκα συμβολαίων ἐδούλευον ἐρημία τῶν ἐπικουρησόντων.
- 7) Νῦν δὲ, ἔφασαν, δηλώσει ὁ ἀνὴρ εἰ τῷ ὄντι κήδεταί τῶν Θηβαίων.
- 8) Ἐμοὶ μὲν οὐδεὶς μῦθος, Ἀντιγόνη, φίλων ἴκετ', ἐξ ὄτου δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερηθῆμεν δύο μὲν θανόντων ἡμέρα διπλῆ χειρὶ.
- 9) Ἐπειτα μήτηρ καὶ γυνή, διπλοῦν ἔπος, πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβάται βιον.
- 10) Σκοπεῖ ὅσω κάκιστ' ὀλοόμεθ', εἰ βία νόμου ψῆφον τυρρανῶν ἢ κράτη παρέξιμεν.
- 11) Διεῖχε δὲ Ἑλλήσποντος ταύτην σταδίου ὡς πεντεκαίδεκα.
- 12) Λύσανδρος τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν.
- 13) Κόνων ὀκτῶ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον.
- 14) Ἦι δὲ ἡμέρα ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστὴν εἰς Λακεδαίμονα.
- 15) Ἐκ τῶνδε τούτους ἐξεπίσταμαι καλῶς παρηγμένους μισθοῖσιν εἰργάσθαι τάδε.
- 16) Ἐκεῖνοὶς ἂν ἤλγουν. Τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι.
- 17) Σμικρῷ χαλινῷ οἶδα τοὺς θυμονμένους ἵππους καταρτυθέντας.
- 18) Οἱ ἄλλοι τοῖς λόγοις διαλύονται τὰς διαβολὰς.
- 19) Γοργίας ὁ ῥήτωρ δεινότητι λόγου πολὺ προεῖχε πάντων τῶν καθ' ἑαυτὸν.
- 20) Ἐγὼ καὶ ὁ Θρασύλοχος τοσαύτην φιλίαν παρὰ τῶν πατέρων παρελάβομεν, ὅσῃν ὀλίγῃ πρότερον διηγησάμην.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 202

- 1) Ἀλκιβιάδης δὲ τοῖς ὄρκοις οὐκ ἐτύχανε παρών, ἀλλὰ περὶ Σηλυμβρίαν ἦν.
- 2) Μόρῳ δὲ ποίῳ βουλευτῇ κτανεῖν;
- 3) Πατὴρ ἀπόλετο διπλὰς ὄψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῷ χειρὶ.
- 4) Ἐγὼ μὲν οὐκ ἄτιμα ποιούμαι, τὸ δὲ βία πολιτῶν δρᾶν ἔφην ἀμήχανος.
- 5) Ὅσοι δὲ μισθαρνοῦντες ἦνυσαν τάδε, χρόνῳ ποτ' ἐξέπραξαν ὡς δοῦναι δίκην.
- 6) Ὑβρις δὲ ἦδε δευτέρα, τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακνίαν γελᾶν.
- 7) Φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτην ῥέπειν.
- 8) Λέγεται γὰρ κύκλῳ τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρυῆναι τὸ πῦρ.
- 9) Ἐδοξε τὴν βουλὴν προβουλευσασαν εἰσενεγκεῖν ὅτῳ τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρίνοιτο.

- 10) Τῷ λόγῳ καὶ τοὺς κακοὺς ἐξελέγχομεν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἐγκωμιάζομεν.
- 11) Δᾶτις ὑπὸ Δαρείου πεμφθεὶς, λόγῳ μὲν ἐπιθεῖναι δίκην Ἀθηναίοις, ὅτι Σάρδεις ἐνέπρῃσαν, ἔργῳ δὲ καταστρέψασθαι τοὺς Ἕλληνας, εἰς Μαραθῶνα παντὶ στόλῳ κατεσχέκει.
- 12) Θεραπεύεσθαι δὲ τὴν ψυχὴν ἔφη, ὦ μακάριε, ἐπωδαῖς τισι.
- 13) Διηρενήσατο αὐτῶν πᾶσαν τὴν χώραν τοιοῦτῳ τρόπῳ.
- 14) Χρὴ πολλάκις εὐλογεῖν καὶ κοσμεῖν τοῖς μεγίστοις ἐπαίνοις τοὺς ἐχθροὺς.
- 15) Εἶλοντο κοινῇ διαλλακτὴν Σόλωνα.
- 16) Τὰ μὲν οὖν ἐν τοῖς ὀπλοῖς πλεονεκτήματα τύχῃ καὶ καιρῷ κρίνεται πολλάκις.
- 17) Οἶδεν ὅτι ὄσω πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ θάττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδεια ἔσται.
- 18) Ἐπεὶ δὲ ἦκεν τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως κατέχει.
- 19) Οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ.
- 20) Τὰ τεῖχη κατέσκατον ὑπ' ἀλητριδῶν πολλῇ προθυμίᾳ.
- 21) Κορίνθιοι τῇ ἐξ πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι ἦσαν καὶ ναυτικῷ πολὺ προεῖχον.
- 22) Καὶ πλεύσαντες εὐθύς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ τοὺς φεύγοντας ἐκέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς.
- 23) Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκούντας παραστήσθαι ὁμολογίᾳ ὥστε τοὺς ἐπήλυδας ἀποδόσθαι.
- 24) Ἡμεῖς ἀδύνατοι ὁρώμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι.
- 25) Ἐνυρμέδων τοῦ χειμῶνος τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμψθη.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 20

Να χαρακτηρίσετε συντακτικὰ τις δοτικές και να δηλώσετε ποιες απ' αυτές συνιστούν ετερόπρωτο προσδιορισμό.

⇒ Απάντηση σελ. 203

- 1) Ἡ Βοιωτία ὁμορος τῇ Ἀττικῇ ἦν.
- 2) Ἡ ὁμιλία τοῖς κακοῖς ἐπικίνδυνος.
- 3) Οὐδεὶς θεὸς δύσνους ἀνθρώποις.
- 4) Ταῦτά γινώσκεις ὑμῖν.
- 5) Ὅμοίως ἐκείνῳ ἔπραξε.
- 6) Ὁ Ἀρμένιος πρόσθεν καὶ σύμμαχος ἦν καὶ ὑπήκοος Κναξάρη.
- 7) Συγγενεῖς ἐστε φύσει οὐ νόμῳ.
- 8) Οἱ νέοι ζῶσι τὰ πλεῖστα τῇ ἐλπίδι.
- 9) Ὅμοιαν ταῖς δούλαις τὴν ἐσθῆτα εἶχε.
- 10) Οἱ Ἕλληνες τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμὸν.
- 11) Πολλοὶ λιμῷ ἀπώλοντο.
- 12) Ἐβαλλέ με λίθοις.
- 13) Ἀθηναῖ καὶ Ἱερα εὖνοι τοῖς Ἕλλησιν.
- 14) Οἱ ἐγχώριοι κατέκλειον Διονυσίοις χαλκοῦς λέβητας.
- 15) Πολλῷ κάλλιον ἔστιν ἐν παρατάξει νικῶντα τελευτᾶν ἢ τὰ Ὀλύμπια περιγενόμενον ζῆν.
- 16) Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας.
- 17) Ἀριστείδης νηὶ ἐξ Αἰγίνης εἰς Σαλαμίνα διέπλευσε.
- 18) Τὰ ἔθνη ταῦτα τῇ πόλει πολέμια ἦν.
- 19) Ὁ ποταμὸς οὐδέποτε ἐγένετο διαβατὸς πεζῇ, ἀλλὰ πλοίοις.

- 20) Τέσσαρας ναῦς ἔλαβον αὐτοῖς ἀνδράσι.
- 21) Ἀσθενεῖ δυνάμει ἦλθε.
- 22) Ταύτη τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔμαχέσατο βασιλεύς.
- 23) Φίλιππος ἐχθρὸς καὶ κακόνους τῇ Ἀθηναίων πόλει ἦν.
- 24) Ὅσω γὰρ φρονιμωτέρους ἔχει τοὺς ἐφεστῶτας, τοσούτῳ κάλλιον αὐτὴν συγκείσθαι προσήκει.
- 25) Θαυμάζω δὲ τῇ ἀποκλήσει μου τῶν πυλῶν.
- 26) Ἀνθ' ὧν οἱ τε Λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς.
- 27) Συνέβαινε δὲ τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένη, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ, τὸν δὲ διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειώτατον.

ΑΣΚΗΣΗ 21 Να τοποθετήσετε στην κατάλληλη θέση του παρακάτω πίνακα τις γενικές και δοτικές.

⇒ Απάντηση σελ. 203

- 1) Πλησίον τῆς πόλεως ἐστρατοπεδεύσαντο.
- 2) Ἀξίως τῆς Σπάρτης ποιήσατε τὸν πόλεμον, ὦ Λακεδαιμόνιοι.
- 3) Φεῦ τῆς ἀνοίας!
- 4) Ἀλκιβιάδης δυνάμει οὐδὲν ἄλλων διέφερον, πονηρία δὲ πολιτῶν πρῶτος ἦν.
- 5) Κρεῖττον τοῖς ποσὶν ὀλισθεῖν ἢ τῇ γλώσῃ.
- 6) Καὶ τοῦτο μὲν εἰρήσθω μέγα τεκμήριον πειθαρχίας.
- 7) Σὺ δὲ πολλοὺς τρέφων δέδοικας μὴ δι' ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων ἅπαντες ἀπόλησθε;
- 8) Δοκοῦσι σοι οἱ Λυκούργου νόμοι ἀκίνητοι διαμένειν;
- 9) Χαλεπὸν ἐξευρεῖν ἴσους τοὺς λόγους τῷ μεγέθει τῶν ἔργων.
- 10) Οἱ κύνες τοῖς λίθοις, οἷς ἂν βληθῶσι, χαλεπαίνουσι.
- 11) Τῷ ἀρότρῳ τὴν γῆν ἀροῦμεν.
- 12) Αἰδῶς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις ἐστίν.
- 13) Κακὸν ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία χρημάτων.
- 14) Ὁ δὲ τῆς νυκτός ἰδὼν τὰ πυρὰ ἀνήγετο περὶ μέσας νύκτας.
- 15) Καὶ τῷ τάχει καὶ τῇ ῥώμῃ καταδεέστεροι τυγχάνομεν ὄντες.
- 16) Ἐγὼ Κύρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι.
- 17) Ψεῦδος ἀπάτη παραπλήσιόν ἐστι.
- 18) Ἀγνοία πολλάκις οἱ ἄνθρωποι ἀμαρτάνουσιν.
- 19) Ἀνάγκη λαμβάνομεν τὰ ἐπιτήδεια.
- 20) Εἰς τοῦτο μωρίας ἦλθεν.
- 21) Οἱ τύραννοι μισθοῦ φύλακες ἔχουσιν.

Ετερόπρωτοι		Επιρρηματικοί
Γενική		

Ετερόπρωτοι		Επιρρηματικοί
Δοτική		

Η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ως ετερόπρωτος προσδιορισμός

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Συντάσσεται με επίθετα ή ουσιαστικά που δηλώνουν ψυχική ή σωματική ιδιότητα. ◀ Συντάσσεται ακόμα με παθητικά ρήματα. ◀ Συνηθισμένες αιτιατικές της αναφοράς είναι: <ul style="list-style-type: none"> • λέξεις που δηλώνουν αριθμό, μέγεθος, ποιότητα (το εύρος, το ύψος, το μήκος, το όνομα, το βάθος, την φύσιν κ.ά.) και • λέξεις που δηλώνουν μέρος του σώματος (τους πόδας, την κεφαλήν κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Διά μέσης τῆς πόλεως ῥεῖ ποταμός Κύδνος ὄνομα, εὖρος δύο πλέθρων. ▶ Ὁ ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστι. ▶ Καὶ γνώμην ἰκανός καὶ τὰ πολεμικά ἄλκιμός ἐστιν. ▶ Ἀπετμήθησαν τὰς κεφαλὰς. ▶ Οὗτος ἐγένετο βελτίων τὴν ψυχὴν. ▶ Τυφλὸς τὰ τ' ὠτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματα εἶ. ▶ Τάφρος ἦν ὀρυκτὴ βαθεῖα, τὸ μὲν εὖρος ὄργυαι πέντε, τὸ δὲ βάθος ὄργυαι τρεῖς. ▶ Αἱ πλείσται τῶν Ἑρμῶν περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. ▶ Ὁ ἄνθρωπος τὸν δάκτυλον ἀλγεί.
Η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΩΣ ΟΜΟΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Βρίσκεται κοντά στα επιρρήματα νῆ ἢ ναί μά (για βεβαίωση) και μά ἢ οὐ μά (για ἄρνηση). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Νῆ Δία (ναι μα το Δία). ▶ Δύο δραχμάς μισθὸν τελεῖς; Μά Δί' ἄλλ' ἔλαττον (ὄχι, μα το Δία, ἀλλὰ λιγότερο).

Η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ως επιρρηματικός προσδιορισμός

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΤΟΠΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Συντάσσεται κυρίως με ρήματα και δηλώνει διεύθυνση ή τοπική έκταση. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα. ▶ Ἦματι κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴκιο (τέρμα της κίνησης). ▶ Πέμπουσιν πρεσβείαν Σπάρτην.

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΧΡΟΝΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Δηλώνει χρονική διάρκεια. ◀ Τέτοιες αιτιατικές είναι όσες δηλώνουν <u>χρόνο</u> (<i>ἡμέραν, μῆνα, ἔτος</i> κ.ά.) και λέξεις με ανάλογη σημασία, όπως: <i>πρῶτον, τὸ λοιπόν, τὸ πάλαι, (τὴν) ἀρχήν, τὸ ἔναγχος</i> (τελευταία), <i>τὸ ὄναρ</i> (στον ὕπνο) κ.ά. ◀ Για να δηλωθεί ο χρόνος που έχει περάσει αφότου έγινε κάτι, τα ονομάτα αιτιατικής πτώσης που δηλώνουν φυσική διαίρεση του χρόνου χρησιμοποιούνται με τακτικό αριθμητικό και καμιά φορά με τη δεικτική αντωνυμία <i>οὗτος</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Αἱ Ἴωνικαὶ πόλεις ἦσαν Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον. ▶ Τὸν λοιπὸν χρόνον ἔμελλον ταῦτα ποιήσῃν. ▶ Αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσσονται. ▶ Ἐπεβίω δὲ δύο ἔτη καὶ ἔξ μηνας. ▶ Σπουδαὶ δὲ ἑταιρειῶν ἐπ' ἀρχὰς καὶ σύνοδοι καὶ δεῖπνα καὶ σὺν ἀλητρίσι κῶμοι, οὐδὲ ὄναρ πρᾶττειν προσίσταται αὐτοῖς. ▶ Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκε τρίτην ἤδη ἡμέραν (εδώ και τρεις μέρες, πριν από δυο μέρες). ▶ Τὴν δὲ μητέρα τελευτήσασαν πέπανμαι τρέφων τρίτον ἔτος τουτί (τρίτο χρόνο τώρα, εδώ και δυο χρόνια).
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΠΟΣΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Πρόκειται για αιτιατικές που έγιναν επιρρήματα (<i>πολύ, ὀλίγον, τοσοῦτον, ὅσον, οὐδέν</i> κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Σωκράτης οὐδὲν ἦττον παίζων ἢ σπυδάζων ἔλυσι-τέλει τοῖς συνδιατρίβουσι. ▶ Τοῖς μὲν ἄλλοις, οἷς ἔχομεν, οὐδὲν τῶν ζῶων διαφέρομεν.
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΤΡΟΠΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Συνήθως ως τέτοιες αιτιατικές λαμβάνονται οι λέξεις: <i>τρόπον, τὸ σύμπαν</i> (γενικά), <i>προῖκα</i> (προκαταβολικά), <i>δίκην, δωρεάν</i>, κ.ά. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἐρωτᾷ Ἐρμῆς Δία, τίνα τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις. ▶ Βούλομαι εἰπεῖν τὸν τρόπον (αντικ.) ὃν (αιτ. τρόπου) νικήσετε. ▶ Προῖκα (προκαταβολικά) τὰ πράγματα κρίνω καὶ λογίζομαι.
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΑΙΤΙΑΣ Ή ΣΚΟΠΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Δεν είναι εύκολη πάντα η διάκριση ανάμεσα στην αιτιατική της αιτίας και του σκοπού. Κριτήριο διάκρισης μπορεί να θεωρηθεί ο χρόνος κατά τον οποίο πραγματοποιείται αυτό που δηλώνει η αιτιατική· η αιτία προηγείται χρονικά αυτού που δηλώνει το ρήμα, ενώ ο σκοπός έπεται και έρχεται σαν επακόλουθο της ρηματικής ενέργειας. ◀ Με τέτοια σημασία χρησιμοποιείται η αιτιατική του ουδετέρου της δεικτικής αντωνυμίας τούτο ή ταῦτα, της αναφορικής ὄ,τι και της ερωτηματικής τί. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ταῦτα (αιτία) δὴ ὑπαισχυνόμεθα τούτους τοὺς νεανίσκους. ▶ Τί (σκοπός) τηνικάδε ἀφίξει, ὦ Κρίτων; ▶ Ἦροντο αὐτοὺς ὄ,τι (σκοπός) ἦκοιεν. ▶ Αὐτὰ ταῦτα καὶ νῦν ἦκω παρὰ σέ, ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ διαλεχθῆς αὐτῶ (η ὑπαρξη της τελικής πρότασης προσδιορίζει και τη σημασία του σκοπού στο ταῦτα· εάν στη θέση της τελικής πρότασης είχαμε αιτιολογική πρόταση, τότε στο ταῦτα θα ενυπήρχε η σημασία της αιτίας). ▶ Ὅποτε τις ἔροιτο ὄ,τι οὐκ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινόν ... (αιτία)

ΑΣΚΗΣΗ 22 Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις αιτιατικές και να δηλώσετε το ιδιαίτερο είδος τους.

ΟΜΑΔΑ Α'

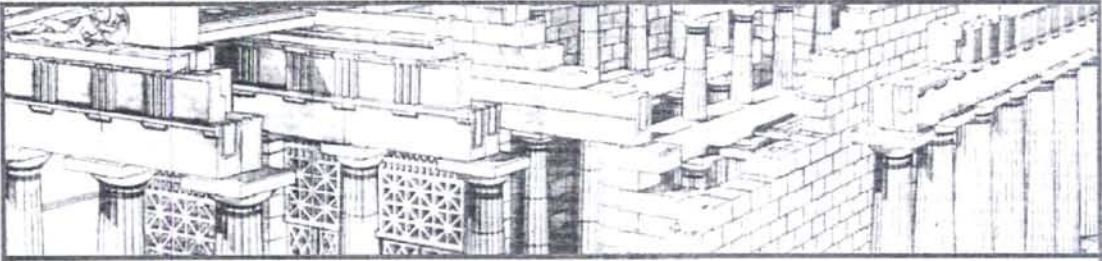
⇒ Απάντηση σελ. 204

- 1) Και τούτο μά τούς θεούς οὐκ ἄγνωῶ.
- 2) Ἰσχυρᾶς δὲ τῆς στάσεως οὐσης καὶ πολὺν χρόνον ἀντικαθημένων ἀλλήλοις, εἶλοντο κοινῇ διαλλακτὴν καὶ ἄρχοντα Σόλωνα.
- 3) Ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τὰ μῆχανα.
- 4) Οἱ τηλικοῖδε καὶ διδαξόμεσθα δὴ φρονεῖν ὑπ' ἀνδρὸς τηλικοῦδε τὴν φύσιν;
- 5) Σὺ ἐμὲ μετὰ τῶν ἄλλων βίᾳ τινὰ τρόπον σύσσιτον καὶ συνέστιον καὶ κοινωὺν ἱερῶν Διονυσίῳ ἐποίησας.
- 6) Θάσος ἐστὶ Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως ἡμῖσος ἡμέρας μάλιστα πλοῦν.
- 7) Ἦν τὴν ἡλικίαν νεανίσκος καὶ τὴν ψυχὴν γενναῖος.
- 8) Τί δεῖ ὑπὲρ τούτων νῦν ἄχθεσθαι;
- 9) Γοργίας κατὰ τὴν σοφιστείαν τοὺς ἄλλους τοσοῦτο ὑπερέβαλεν, ὥστε μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν μαθητῶν μνᾶς ἑκατόν.
- 10) Ἐξεκόπη τὸν ὀφθαλμὸν λίθῳ.
- 11) Ἐβούλετο τῷ Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὧν καὶ ἐς τὰ ἄλλα διάφορος τὰ πολιτικά.
- 12) Ναι μὰ τὴν πατρῶαν ἐστίαν.
- 13) Ἐὰν τις ἄρξῃ τιν' ἀρχὴν καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας τὸ λοιπὸν, κτενῶ.
- 14) Ἀφικόμενος εἰς Κυνὸς κεφαλὰς οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἐδήλωσας.
- 15) Ἀλλὰ τί οὐ βαδίζομεν παρ' αὐτόν, ἵνα ἔνδον καταλάβωμεν; Καὶ γὰρ τὰ πολλὰ Πρωταγόρας ἔνδον διατρίβει.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 204

- 1) Ταῦτα ἐποίει τέσσαρας ἡμέρας,
- 2) Οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι.
- 3) Δεινὸς ταύτην τὴν τέχνην.
- 4) Διαφθεῖρονται ἔνιοι τὰ ὄμματα.
- 5) Κῦρος πάντων πάντα κράτιστος ἐνομιζέτο.
- 6) Ὁ τόπος ἀπέχει τῆς Ἡλείας ὀκτώ στάδια.
- 7) Καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν;
- 8) Ὁ δὲ προσπελάσας ἠρώτα τί καλεῖς;
- 9) Ψευδόμενος οὐδεὶς λανθάνει πολὺν χρόνον.
- 10) Πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐστῶς.
- 11) Οἱ ἥρωες ἀθάνατοί εἰσι τὸ κλέος.
- 12) Ἐσμέν Ἕλληνες τὸ γένος.
- 13) Τέθνηκε τρία ταῦτ' ἔτη.
- 14) Οἱ Ἕλληνες ἀπεῖχον τῆς χαράδρας ὄσον ὀκτώ σταδίου.
- 15) Τοσοῦτον Θεμιστοκλῆς διηγέγε τῶν πολιτῶν.
- 16) Οὐδὲν ἦττον εὐχομαι ζῆν ὑμᾶς ἢ καὶ ἐμαντόν.
- 17) Ἀθηναῖοι Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν.
- 18) Οἱ Ἀθηναῖοι ἠρώτων Κλέωνα ὅ,τι οὐ καὶ νῦν πλεῖ.
- 19) Ἐκαμνον τοὺς ὀφθαλμοὺς.
- 20) Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλεῖω.

Δοτική προσωπική –
Σύγκριση – Αίτιο – Χρόνος –
Εγκλίσεις – Είδη του «άν» –
Απρόσωπα ρήματα –
Ρηματικά επίθετα

ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ

Οἰκία ἐστὶ ^{ἴσθι} ~~ἴσθι~~
 ἐν τῷ ἠερῷ δε κέλε
 ἴσθι ἐν τῷ αἰετῷ

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
---------------------	--------------

1 ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΤΗΤΙΚΗ

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Πρόσωπο το οποίο κατέχει κάτι ή στο οποίο ανήκει κάτι. ▶ Συντάσσεται (κυρίως) με τα υπαρκτικά ρήματα εἰμί, γίγνομαι, ὑπάρχω. <i>(ὅταν δευ εἰμι συνδέεται συνάρκτως)</i> ▶ Η δοτική αυτή θεωρείται το λογικό υποκείμενο γι' αυτό και μεταφράζεται με ονομαστική, ενώ το ρήμα με το ἔχω. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Εὐχομαι τσαύτην εὐνοίαν ὑπάρξει μοι παρ' αὐτῶν. ▶ Τῷ δικαίῳ παρὰ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων δῶρα γίνονται (ο δίκαιος παίρνει δώρα και από τους θεούς...) ▶ Ἰππία μόνῳ τῶν ἀδελφῶν παῖδες ἐγένοντο. ▶ Ἐμοί τε καὶ Ἐρατοσθένει οὐδεμία πάποτε ἐχθρα γεγένηται πλὴν ταύτης.
---	---

ΔΟΤΙΚΗ ΣΥΜΠΛΗΘΕΙΑΣ *οχι*

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Το πρόσωπο που συμμετέχει σε ό,τι εκφράζει το ρήμα. Είναι σπάνια στη χρήση της και η λειτουργία της αναπληρώνεται από τη δοτική προσωπική ηθική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Διεφθάρησαν αἱ νῆες τοῖς Λακεδαιμονίοις (καταστράφηκαν τα πλοία για τους Λακεδαιμονίους).
--	---

2 ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ (ΑΝΤΙ) ΧΑΡΙΣΤΙΚΗ

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Το πρόσωπο προς χάρη του οποίου, <u>ωφέλεια</u> ή βλάβη γίνεται αυτό που εκφράζει το ρήμα. <i>Τιθετω δε οποιοδήποτε ρήμα.</i> ▶ Πρόκειται κυρίως για υλική ωφέλεια ή βλάβη. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Αὐτοῖς τὰ ^{βούλη} διαβάτηρια θυομένοις οὐ προухώρει. ▶ Διεπραξάμην καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν εἰρήνην. ▶ Μεγάλων πραγμάτων καιροὶ ^{χρῆσιμον} προεῖνται ^{ἀμύχ} τῇ πόλει. ▶ Πολλὰ καὶ δεινὰ τῇ πόλει ἐγένετο.
--	--

3 ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>ενδιαφέροντα γ συνδέεται συνάρκτως, όταν προϋπάρχει του ρήματος</i> Πρόσωπο που λυπάται ή χαίρεται γι' αυτό που δηλώνει το ρήμα. ▶ Συνήθως πρόκειται για την προσωπική <u>αντωνυμία α' και β'</u> προσώπου (σπάνια γ'). <i>Τιθετω δε οποιοδήποτε ρήμα.</i> ▶ Η δοτική ηθική καμιά φορά συνοδεύεται απ' τη δοτική του επιθέτου ἀσμενος ή απ' τις δοτικές των κατηγορηματικών μετοχών των ρημάτων ἄχθομαι, βούλομαι, ἤδομαι, που επέχουν θέση κατηγορουμένου στη δοτική ηθική, και ένα τύπο των ρημάτων εἰμί και γίγνομαι. <i>δηλώνουν το είδος του συναισθήματος.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὡ τέκνον, ἡ βέβηκεν ἡμῖν ὁ Ξένος; ▶ Ὅταν αὐτοῖς ἐξαμαρτάνωσι τι οἱ υἱεῖς (ενδιαφέρει τους γονεῖς και τους λυπεῖ). ▶ Ἡ μήτηρ σε ἐὰ ποιεῖν, ὅ,τι ἀν βούλη, ἴν' αὐτῇ μακάριος ἦς. ▶ Τοῖς Λακεδαιμονίοις βουλομένοις ἦν ἐκπέμψαι τῶν εἰλώτων (οἱ Λ. ἐβούλοντο...) ▶ Ἐπανεέλθωμεν, εἰ σοὶ ἡδομένῳ ἐστί (εἰ σὺ ἤδει...) ▶ Ἀσμενοῖς τοῖς ἀνθρώποις τὸ φῶς ἐγένετο. <i>πρὸς ὑπεροχὴν αὐτῶν ἀσμενοῖς</i>
---	--

4 ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΤΟΥ ΚΡΙΝΟΝΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Πρόσωπο κατά την κρίση του οποίου αληθεύει κάτι (αυτό που εκφράζει το ρήμα). ▶ Αυτή η δοτική συνοδεύει κυρίως τα δοξαστικά ρήματα (δοκεῖ, ἔδοξε κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἐμοὶ δοκεῖ ὅμοιον εἶναι τὸ πρᾶγμα τῶν Λακεδαιμονίων τοῖς ποταμοῖς (κατὰ τη γνώμη μου...) ▶ Ταῦτα μέγιστος ἐπαινος ἦν τοῖς γε σῶφροσι τῶν ἀνθρώπων.
---	---

ΔΗΛΩΝΕΙ - ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> Μερικές φορές για έμφαση συνοδεύεται από το μόριο <i>ὡς</i> ή την πρόθεση <i>παρά</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Εγώ σ' ἐτίμησα τοῖς φρονούσιν εὐ. Μακρὰν γάρ ὡς γέροντι προῦστάλης δόδν. Δοκεῖς παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλεύσθαι κακῶς.
6 ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> Πρόσωπο σχετικά με το οποίο ισχύει κάτι. Τέτοια δοτική συνάπτεται με μετοχή, όταν πρόκειται να οριστεί τόπος ή χρόνος· όταν δεν υπάρχει αυτή η δοτική, συνήθως εννοείται. 	<ul style="list-style-type: none"> Ἡμέραι ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἐὰλῶκυία ἑπτὰ (ὅσον αφορά τῇ Μ., ἀπό τότε που κυριεύτηκε...) Ἐπίδαμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον (ὡς πρὸς αὐτὸν που εἰσπλέει). Πάντες οἱ ποταμοὶ προῖοῦσι (τισὶ) πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται (για κείνους που βαδίζουν προς...)
6 ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΑΙΤΙΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> Πρόσωπο που ενεργεί για να γίνει αυτό που λέει το ρήμα. Προϊποθέτει την ύπαρξη ρημάτων συντελικών χρόνων (παρακείμενος, υπερσυντέλικος, συντελεσμένος μέλλοντας), ρηματικών επιθέτων σε -τος και -τέρος και σπανιότερα άλλους παθητικούς χρόνους. Δοτική του ενεργούντος προσώπου θεωρείται και αυτή που μπαίνει στα απρόσωπα μέλει, μεταμέλει, μέτεστι, παρεσκεύαστο. 	<ul style="list-style-type: none"> Ταῦτα θεμιστογένει γέγραπται. Καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς. Ἄχρηστοι τοῖς πολλοῖς οἱ ἐπιεικέστατοι τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ. Ἀληθές ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται. Δοτέον ἐστὶ ὑφ' ἡμῶν τοῖς θεοῖς. Χρόνω δὲ ποτὲ ὕστερον μετέμελεν αὐτοῖς. Ἐπειδὴ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις ἀνήγοντο.
7 ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> Εἶναι επαρκής ο χαρακτηρισμός δοτική προσωπική, όταν πρόκειται για δοτική που συντάσσεται με απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις· απ' αυτήν σε αιτιατική πτώση προκύπτει το υποκείμενο του απαρεμφάτου. 	<ul style="list-style-type: none"> Ἔδοξεν ἡμῖν σπονδὰς ποιήσασθαι (ἡμᾶς· υποκείμενο του ποιήσασθαι). Τῷ βουλομένῳ ἐξήν τότε μάλλον ἀδικεῖν ἢ νυνὶ (τὸν βουλόμενον· υποκείμενο του ἀδικεῖν). Εγὼ τοίνυν ἠγοῦμαι προσήκειν αὐτοῖς ἐτέρας ἐπιθυμεῖν πολιτείας.

ΑΣΚΗΣΗ 23

Να αναγνωρίσετε το είδος της δοτικής προσωπικής.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 205

- 1) Νῦν γὰρ ἐμὲ λόγον δεῖ δοῦναι τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων μετὰ τῆς ἀληθείας.
- 2) Ἐξεστὶ δὲ αὐτοῖς ἐλέγχειν με ἐν τῷ ἐμῷ λόγῳ.
- 3) Ὑμεῖς ἀκούετε, ἐπειδὴν τούτῳ δοκῆ.
- 4) Ἦν ὄνομα ἦν Θεοδοτῆ.
- 5) Ἀρ' οἴσθ' ὅτι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίου κακῶν ὅποῖον οὐχὶ νῶν (ἡμῖν) ἔτι ζῶσαιν τελεῖ;
- 6) Ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις.
- 7) Μῆ μοι θάνης σὺ κοινά.
- 8) Τὴν βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν ὡς ἐδόκει αὐτοῖς.

- 9) Ἦρξαντο βουλευέσθαι ὅπως ἂν ἐξεῖη αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο. ... Δ. Π. ΠΡΟΛΕΡΟΙΚΗ
- 10) Κριτῖα ἔστω τοῦτο τῷ καλῷ. ... Δ. Π. ΑΝΤΙΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 11) Σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρᾶσα τυγχάνειν, σχεδὸν τι μῶρῳ μωρίαν ὄφλισκάνω. ... Δ. Π. ΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 12) Τριῆρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν αὐτοῖς ὑπῆρχον ὅτε ἤρχοντο πολεμεῖν. ... Δ. Π. ΚΤΗΤΙΚΗ
- 13) Αἰ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὔσαι ὀγδοήκοντα. ... Δ. Π. ΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 14) Ἐδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους συμμάχους γενέσθαι. ... Δ. Π. ΠΡΟΛΕΡΟΙΚΗ
- 15) Ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν <μ> εἵργειν μέτα. ... Δ. Π. ΑΙΤΙΩΝ
- 16) Σοὶ δ' εἰ δοκεῖ, τὰ τῶν θεῶν ἐντιμ' ἀτιμάσασ' ἔχε. ... Δ. Π. ΚΡΙΜΟΝΙΩΣ
- 17) Ἡμῖν μὲν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμεθα, λέγειν φρονούντως ὧν λέγεις δοκεῖς πέρι. ... Δ. Π. ΚΡΙΜΟΝΙΩΣ
- 18) Φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατὴρ ὡς ἡμῖν ἀπεχθῆς δυσκλεῖς τ' ἀπώλετο. ... Δ. Π. ΗΘΙΚΗ
- 19) Κακὰς ἐγὼ γυναικας νίεσι στυγῶ. ... Δ. Π. ΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 20) Ὅστις δ' ἀνοφέλητα φιλῶναι τέκνα, τί τόνδ' ἂν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους φύσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλωσιν; ... Δ. Π. ΑΝΤΙΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 21) Ἐνόμιζον ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας. ... Δ. Π. ΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 22) Σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φροντιστέον. ... Δ. Π. ΑΙΤΙΩΝ
- 23) Ξενοφῶντι πορευομένῳ οἱ ἵπποις ἐντυγχάνουσι πρεσβύταις. ... Δ. Π. ΑΝΤΙΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 24) Τῶν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ θεραπείαι τοῖς ἰατροῖς εὐρῆνται. ... Δ. Π. ΑΙΤΙΩΝ
- 25) Ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὄπλα καὶ ἀρετὴ. ... Δ. Π. ΚΤΗΤΙΚΗ

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 205

- 1) Τοῦ θανάτου ἡμῖν μετ' εὐδοξίας αἰρέτεον. ... Δ. Π. ΑΙΤΙΩΝ
- 2) Νῆες οὐχ ὑπάρχουσι αὐτοῖς. ... Δ. Π. ΚΤΗΤΙΚΗ
- 3) Τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωστο λελύσθαι τὰς σπονδὰς. ... Δ. Π. ΑΙΤΙΩΝ
- 4) Πᾶς ἀνὴρ αὐτῷ πονεῖ. ... Δ. Π. ΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 5) Πάντες κακὰ νοοῦσι τῷ τυράννῳ. ... Δ. Π. ΑΝΤΙΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 6) Ἐφοβεῖτο Κύρος μὴ οἱ ὁ πάππος ἀποθάνῃ. ... Δ. Π. ΗΘΙΚΗ
- 7) Ἐδοξεν αὐτῷ σκηπτὸς πεσεῖν ἐπὶ τὴν πατρῶαν οἰκίαν. ... Δ. Π. ΚΡΙΜΟΝΙΩΣ
- 8) Ἐνταῦθα ἦν βασιλεία τῷ Κύρῳ. ... Δ. Π. ΚΤΗΤΙΚΗ
- 9) Τὸ σφάγιον τοῦτο τῷ ἱερεῖ κομίζεται. ... Δ. Π. ΑΙΤΙΩΝ
- 10) Ὑμῖν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. ... Δ. Π. ΠΡΟΛΕΡΟΙΚΗ
- 11) Ἐπεὶ τότε γε καὶ ἐμοὶ ὑπάρχει ὅπερ ταῖς μαίαις. ... Δ. Π. ΠΡΟΛΕΡΟΙΚΗ
- 12) Ἀγαθοῖς ὑμῖν προσήκει εἶναι. ... Δ. Π. ΗΘΙΚΗ
- 13) Ἦν δὲ ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέονσι τοῖς Ἀθηναίοις. ... Δ. Π. - ΗΘ. ΑΝΤΙΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 14) Προσῆκει τοῖς ἀνθρώποις νοῦν ἔχειν. ... Δ. Π. ΠΡΟΛΕΡΟΙΚΗ
- 15) Οἱ Ἕλληνες ἠρώτων τίνι οἱ ἵπποι τρέφοιντο. ... Δ. Π. ΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 16) Τοὺς φίλους ἐνεργητέον σοὶ ἐστί. ... Δ. Π. ΑΙΤΙΩΝ
- 17) Τὰ ἐμὰ χρήματα ὑπάρχει σοι, ὦ Σώκρατες. ... Δ. Π. ΚΤΗΤΙΚΗ
- 18) Ἄνδρι σοφῷ πᾶσα γῆ βατῆ. ... Δ. Π. ΑΙΤΙΩΝ
- 19) Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐδήρουν τὴν Ἀττικὴν Ἀθηναίοις. ... Δ. Π. ΗΘΙΚΗ
- 20) Χρὴ ὑμᾶς ζητεῖν διδάσκαλον ἀγαθὸν τοῖς τέκνοις. ... Δ. Π. ΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 21) Θαναμάζω εἰ μὴ ἀσμένους ὑμῖν ἀφίγμαι. ... Δ. Π. ΗΘΙΚΗ
- 22) Ἐδοξεν αὐτοῖς προΐεναι. ... Δ. Π. ΚΡΙΜΟΝΙΩΣ
- 23) Τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαναμασθῆσόμεθα. ... Δ. Π. ΑΙΤΙΩΝ
- 24) Ἡ Θράκη ἐστὶν ἐπὶ δεξιᾷ εἰς Πόντον εἰσπλέοντι. ... Δ. Π. ΑΝΤΙΚΑΡΙΣΤΙΚΗ
- 25) Πολὺ μοι ἡ καρδία πηδᾷ. ... Δ. Π. ΗΘΙΚΗ

ΣΥΓΚΡΙΣΗ

- Σε μια σύγκριση έχουμε δύο όρους, το πρόσωπο ή το πράγμα που συγκρίνεται λέγεται **α' όρος**, ενώ εκείνο με το οποίο συγκρίνεται λέγεται **β' όρος** σύγκρισης.

Ἡ ἀρετὴ (α' όρος) σεμνοτέρα τῆς κακίας (β' όρος) ἐφαίνεται.

- Στη σύγκριση είναι απαραίτητα:

α. **επίθετο ή επίρρημα** συγκριτικού βαθμού (καμιά φορά ρόλο συγκριτικού παίζει και ο υπερθετικός βαθμός).

β. **λέξεις με συγκριτική έννοια** (ἄλλος, διάφορος, ἐναντίος, ἄλλοιος, διπλάσιος, πολλαπλάσιος κ.ά.)

Ἐγὼ ἐπεισα οὐκ ἄλλη τέχνη ἢ τῇ ῥητορικῇ.

Β' ΟΡΟΣ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ

ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • με γενική συγκριτική, όταν είναι ουσιαστικό ή κάποια λέξη που ισοδυναμεί με ουσιαστικό (αντωνυμία, μετοχή, έναρθρο απαρέμφατο). <i>Ἰσχυρὸς τὸ πνεῦμα + ἀποσιώπωνται</i> • με γενική της αυτοπαθούς αντωνυμίας, όταν ο α' όρος είναι ίδιος με το β' όρο και πρόκειται να δηλωθεί ότι το πρόσωπο ή το πράγμα διαθέτει τώρα σε μεγαλύτερο βαθμό μια ιδιότητα απ' ό,τι προηγούμενα. • με το ή και ομοιότροπα ή ομοιόπτωτα προς τον α' όρο, όταν <u>δεν</u> είναι ουσιαστικό αλλά κάποια άλλη λέξη ή φράση. • με τις προθέσεις ἀντί, πρό + γενική, παρά + αιτ. (σπάνια). • με τις προθέσεις ἢ κατὰ + αιτ., ἢ πρὸς + αιτ. και με τα ἢ ὥστε + απαρ., ἢ ὡς + απαρ., ἢ + απαρ., όταν υπάρχει δυσαναλογία στη σύγκριση ανάμεσα στα συγκρινόμενα. <i>ἢ κατὰ ο α' όρος εἶναι ἀνεκρίτως ἀμείζονος ἢ συβανόλογον ἀπὸ τῶν α' όρων</i> • με το ή και ολόκληρη πρόταση. <i>ὥστε ἢ</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οὐδέν ἐστιν ἀγαθὸν κρείττον ἀνθρώποις ὑγείας. ▶ Οἱ ὀφθαλμοὶ πιστότεροι μάρτυρες εἰσι τῶν ὠτῶν. ▶ Τὸ φυλάσασθαι τὰγαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κτήσασθαι. ▶ Οἱ παρά τὴν θάλασσαν ἄνθρωποι βεβαιότεροι ἄκων ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι. ▶ Εἶθε σοὶ τότε συνεγενόμην, ὅτε δεινότητος σαυτοῦ ἦσθα. ▶ Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει. ▶ Παρύσατις ἐφίλει Κύρον μᾶλλον ἢ τὸν Ἀρταξέρξην. ▶ Ἀπεκρίναντο ὅτι πρότερον ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὄπλα παραδοῖεν. ▶ Ὅστις μείζονα φίλον ἀντὶ τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω. ▶ Δεῖ μένοντα κινδυνεύειν μηδὲν ἄλλο ὑπολογιζόμενον <u>πρὸ τοῦ αἰσχροῦ</u>. ▶ Ἄγις ἔτυχε σεμνοτέρας ἢ κατ' ἄνθρωπον ταφῆς. ▶ Ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἐκάστω ἑαυτὸν παρεῖχεν ἢ πρὸς τὴν ἐξουσίαν. ▶ Οἱ παῖδες νεώτεροί εἰσιν ἢ ὥστε εἰδέναι οἶων πατέρων ἐστέρηται. ▶ Βραχύτερα ἠκόντιζον ἢ ὡς ἐξικνεῖσθαι τῶν σφενδονητῶν. ▶ Τὸ νόσημα μείζον ἢ δύνασθαι φέρειν. ▶ Τὰ ἐκείνων ἔργα μείζω ἐστὶν ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ *ἴσχυον* ἀπὸ + ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

(ἢ) *πρὸς*
ἀπὸ + ἀντωνυμίας

ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> μετά την αντωνυμία <u>άλλος</u> τίθεται το <u>άλλ'</u> ή το <u>πλήν</u> + ίδια πτώση. <i>Ληκτερόν εκείν.</i> με το <u>άλλά</u> και <u>ομοίωπτα</u> προς τον α' όρο, όταν υπάρχει άρνηση ού 	<ul style="list-style-type: none"> Οὐδέν ἄλλο σκόπει <u>άλλ'</u> ἢ τὸ ἄριστον. Τίς ἂν εἰς ἄλλο τι ἀποβλέψειεν (οὐδεὶς ἂν ἀποβλέψειε) <u>άλλ'</u> ἢ εἰς τοῦτο. Οὐδέν ἐστὶν ἄλλο φάρμακο <u>πλήν</u> <u>λόγος</u> ὁ τολμῶν τοῖς ἀμαρτάνουσιν ἐπιπλήττειν. Ἐστὶν ὁ πόλεμος οὐχ ὄπλων τὸ πλέον <u>άλλά</u> <u>δαπάνης</u>.

ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ ΤΟΥ Β' ΟΡΟΥ

Ο β' όρος παραλείπεται όταν:

- α) εννοείται εύκολα από τα συμφραζόμενα.
*Ἡ τῆς πόλεως δύναμις ἦτταν τῶν ἐναντίων (τῆς δυνάμεως).
Αἱ δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι (τῶν πρώτων φροντίδων).*
- β) όταν είναι αντίθετος του α' όρου.
*Φυλακάς βέλτιον καθιστάται πρὸ τοῦ στρατοπέδου (ἢ μὴ καθιστάται).
Ἐν εἰρήνῃ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσιν (ἢ ἐν τῷ πολέμῳ).*
- γ) όταν η σύγκριση γίνεται σε σχέση με το παρελθόν ή προς κάτι το αυτονόητο.
*Βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσασθε (ἢ πρότερον).
Οἱ Ἀθηναῖοι μείζους (τοῦ δέοντος) γενόμενοι ἐπαχθέστεροι ἔσονται.*

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΥ

- Το συγκριτικό ενισχύεται με την πρόταξη των ^{ποσοτικά επιρρήματα} μᾶλλον, πολύ, πολλῶ, ὀλίγον, ὀλίγω, ἔτι.
*Πολὺ χεῖρόν ἐστὶν ἐρεθίσαι γραῦν ἢ κύνα.
Ταῦτα ἔτι χαλεπώτερα ἔστι.*
- Το υπερθετικό ενισχύεται με την πρόταξη των μάλιστα, πολύ, πολλῶ, μακρῶ, ὡς, ὅτι, ὡς οἶόν τε, ὡς ἂν δύνωμαι, καὶ δὴ, ἐν τοῖς, οἷος κ.ά.
*Ἐν τοῖς πρώτοι οἱ Ἀθηναῖοι τὸν σίδηρον κατέθεντο (πρώτοι ἀπ' ὅλους οἱ Ἀθηναῖοι κατέθεσαν τὰ ὅπλα).
Διηγῆσομαι ὑμῖν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.*

*ὡς γέλιοντα
ὡς τὰ κίοντα
ὅτι τὸ κίοντα
ὅτι πλεῖστον.*

ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΥ

- Η γενική που εξαρτάται από υπερθετικό είναι κατά κανόνα διαιρετική, όταν ο α' όρος περιέχεται στη γενική.
*Ὁ Ὅμηρος παλαιάτατος ἦν τῶν ποιητῶν (ο Ὅμηρος εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς παλαιότερους ποιητές).
Περσῶν πολὺ κάλλιστος ὁ ἐμὸς πατήρ (ο πατέρας μου εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς Πέρσες).*

☞ Η γενική που εξαρτάται από υπερθετικό είναι **συγκριτική**, όταν ο α' όρος δεν περιέχεται στη γενική.

Η στρατεία ἐγένετο μεγίστη τῶν πρὸ αὐτῆς (η εκστρατεία η τωρινή δεν ανήκει στις προηγούμενες).

Ἦλπισε τὸν πόλεμον τοῦτον ἀξιολογώτατον ἔσεσθαι τῶν προγεγενημένων (ο πόλεμος αυτός δεν ανήκει στους προηγούμενους).

☞ **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** ► Συμβαίνει καμιά φορά το υπερθετικό να μη συνοδεύεται από γενική· αυτό γίνεται, όταν πρόκειται να δηλωθεί ότι μια ιδιότητα υπάρχει στον ανώτατο βαθμό.

Λέγεται ὁ Κύρος φῦναι κάλλιστος (λένε ότι ο Κύρος γεννήθηκε πάρα πολύ ωραίος).

☞ Ρήματα που δηλώνουν **υπεροχή, διαφορά, σύγκριση** συντάσσονται με γενική, η οποία λειτουργεί ταυτόχρονα και ως β' όρος σύγκρισης.

Ὁ νόμος διαφέρει τῆς ὀλιγαρχίας.

ΑΣΚΗΣΗ 24

Να αναγνωρίσετε τους β' όρους σύγκρισης και να δηλώσετε τους τρόπους εκφοράς τους.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 206

- 1) Ἐπειτα δ' οὐνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρείσσωνων καὶ ταῦτ' ἀκούειν κάτι τῶνδ' ἀγλίοινα.
- 2) Ἀναρχίας δὲ μείζον οὐκ ἔστιν κακόν.
- 3) Κρείσσον γὰρ πρὸς ἀνδρὸς ἐκπείσειν, κοῦκ ἂν γυναικῶν ἡσσονες καλοίμεθ' ἄν.
- 4) Οὐ μὴν ἀλλ' αἰσχνυθεῖην ἂν, εἰ φανεῖην μᾶλλον φροντίζων τῆς ἐμαυτοῦ δόξης ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας. ...
- 5) Τοῦτων γὰρ οὔτε δικαιότερας εὐρήσομεν οὔτε μᾶλλον τῇ πόλει συμφερούσας.
- 6) Οὐ μείζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ παρὰ πάντων ἐκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας.
- 7) Οὐδὲν τὸ ἐμόν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστον.
- 8) Ὁ δῆμος πενέστερος ὑμῶν ἂν οὐδὲν πώποτε ἔνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκηκεν.
- 9) Καὶ τίς ἂν γένοιτο καλλίων κρίσις τούτου;
- 10) Οὐκ ἐμὲ βλάψετε μείζω ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς.
- 11) Πολλαπλασίους ὑμῶν αὐτῶν ἐνίκατε σὺν τοῖς θεοῖς.
- 12) Πολλοὶ αὐτῶν ἐλογίζοντο κρεῖττον εἶναι μαχομένους ἀποθνήσκειν ἢ πάλιν φεύγειν.
- 13) Διεφθάρμεθα γὰρ πολλὸν χρόνον ὑπ' ἀνθρώπων οὐδὲν ἀλλ' ἢ φενακίζειν δυναμένων.
- 14) Ὡ μισρὸν ἦθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.
- 15) Ἡλίου ἐκκλείψεις αἱ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονεύομενα ξυνέβησαν.
- 16) Νεώτερος ἐγὼ ἢ ὥστε δύνασθαι ἐμαυτῷ τιμωρεῖν ἰκανός.
- 17) Πέπεισμαί σε μᾶλλον ἀποθανεῖν ἂν ἐλέσθαι ἢ ζῆν.
- 18) Οὐ τῶν ἔλοις ἦσσω γε τῶν αἰσχυρῶν ἐμέ.
- 19) Καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλεόν ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλομεν κινδυνεύειν.
- 20) Πολέμῳ μᾶλλον ἢ τῷ ἰσῷ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν.
- 21) Ὅπλα ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη.
- 22) Ἐμοὶ δοκεῖ Κύρος, οὐστίνιας ἂν ὄρα ἀγαθοῦς, φιλεῖν οὐδὲν ἦττον ἑαυτοῦ.
- 23) Δράττω, φρονεῖτω μείζον ἢ κατ' ἀνδρ' ἰών.
- 24) Δᾶτις ἔπλευσε εἰς Ἐρέτριαν ἐπ' ἀνδρας οἱ τῶν τότε Ἑλλήνων ἐν τοῖς εὐδοκίμωτατοι ἦσαν τὰ πρὸς τὸν πόλεμον.
- 25) Μηδὲν περὶ πλείονος ποιοῦ πρὸ τοῦ δικαίου.

Αντί
ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 206

- ΓΕΛ.
- 1) Ἀρετῆς οὐδέν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστι.
 - 2) Κύρος ἤξιον δοθῆναι οἱ τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρην ἄρχειν αὐτῶν.
 - 3) Λακεδαιμονίοις ἔξεστιν ὑμῖν γενέσθαι φίλους χαρισαμένους τε μᾶλλον ἢ βιασαμένους.
 - 4) Ρᾶον νῦν ἢ αὔριον μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις.
 - 5) Οἱ ἀξιόυντες τούτων μὴ χείρους εἶναι πάντες προτεταγμένοι ἦσαν.
 - 6) Οἱ Πέρσαι Κύρῳ μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ.
 - 7) Σημείοις μείζουσιν ἢ τούτοις ἐστὶν ἡμῖν χρήσασθαι περὶ αὐτῶν.
 - 8) Λυκοῦργος κατειργάσατο ἐν τῇ πόλει αἰρετώτερον εἶναι τὸν καλὸν θάνατον ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου.
 - 9) Κατὰ τίνα οὖν ἔτι λόγον δικαιοσύνην πρὸ μεγίστης ἀδικίας αἰροίμεθ' ἄν;
 - 10) Ἥλιον ἐκλείψει πικρότεροι παρὰ τὰ μνημονεόμενα ξυνέβησαν.
 - 11) Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Σικελία μείζονα ἢ κατὰ δάκρυα ἔπαθον. *Σίχνησαν, δίκαιοι μὲν*
 - 12) Ταῖς ἐπιθυμίαις μείζουσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρήτο.
 - 13) Φοβοῦμαι μὴ τι μείζον ἢ ὥστε φέρειν δυνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ.
 - 14) Θᾶπτον ἢ ὡς ἂν τις ὤετο μετεώρους τὰς ἀμάξας ἐξεκόμισαν.
 - 15) Ἐλάττω κακὰ ποιοῦσιν ἢ πάσχουσιν. *ἢ + ΠΡΩΤΑΪΔ*
 - 16) Οὐδὲν ἄλλο ἔλεγον πλὴν τούτου.
 - 17) Ἐβλαψαν τούτους οὐχ ἔνεκα κέρδους μᾶλλον ἢ ἵνα τύχωσιν εὐνοίας. *ἢ + ΠΡΩΤΑΪΔ*
 - 18) Ἴσθι δ' ὅτι τῷ τῶν βαρβάρων ναυτικῷ ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς καὶ μείζον ἢ ὥστε φέρειν κακὸν τῇ Πελοποννήσῳ συμβήσεται. *Σίχνησαν, Πικροί λαοί*
 - 19) Σωκράτης ἦν ἐν τοῖς δικαιοτάτοις. *ἐπιτελεῖ τὰς ἐπιτάξεις καὶ κερδίζει*
 - 20) Ἦδη τινὲς καὶ ἐκ τῶν δεινότερων ἢ τοιῶνδε ἐσώθησαν.
 - 21) Οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμέν ἢ φθόνου.
 - 22) Νικίας Γυλίππῳ ἑαυτὸν παραδίδωσι, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοσίοις.
 - 23) Ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης οὐδὲν ἤττον ἐμοῦ πομπεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἶλετο.

ΓΕΛ.Α

6' 20"

ΕΚΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΙΤΙΟΥ

ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΕ	ΕΚΦΟΡΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>☞ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟ</p> <p>◀ Δηλώνει αιτία που προηγείται της ενέργειας του ρήματος.</p> <p>◀ Παρατηρώντας τα ρήματα των παραδειγμάτων μας διαπιστώνουμε ότι είναι <u>ρήματα ψυχικού πάθους</u> ή ρήματα που απαιτούν αιτιολόγηση.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Με πλάγιες πτώσεις:</u> <ul style="list-style-type: none"> ◀ με γενική ◀ με δοτική ◀ με αιτιατική ◀ <u>διά, παρά, κατά</u> + αιτιατική ◀ <u>ἀπό, ὑπό, ἔνεκα, ἐκ, ἀντί</u> + γενική ◀ ἐπί + δοτική ◀ ἀμφί + δοτική (σπάνια) ◀ περι + δοτική (σπάνια) ◀ αιτιολογικές προτάσεις ◀ αιτιολογικές μετοχές 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὀργή τῶν πραττομένων. ▶ Καλλικρατίδας ἠχθέσθη τῇ ἀναβολῇ. ▶ Ταῦτα ὑπαισχυνόμεθα τούτους τούς νεανίσκους. ▶ Παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν ἐπηύξηται Φίλιππος. ▶ Διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἄνθρώπους. ▶ Ἀπὸ τούτου τοῦ <u>τολμήματος</u> ἐπηνέθη. ▶ Πῶς ἔχει βασιλεὺς ἐκ τοῦ <u>τραύματος</u>; ▶ Τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα ἀπέκτειναν. ▶ Ἀνθ' ὧν ἐποίησε κατηγορήθη. ▶ Ὑπὸ λιμοῦ ἀπόλετο. ▶ Μέγα φρονεῖ ἐπὶ πλούτῳ. ▶ Ἀμφ' ἐμοὶ στένει. ▶ Ἄν <u>περὶ σφίσιν αὐτοῖς</u> πταίσωσιν... ▶ Ἐπεὶ ἠσθένει Δαρεῖος ἐβούλετο τοὺς παῖδας παρεῖναι. ▶ Τί <u>δεδιότες σφόδρα</u> οὕτως ἐπείγεσθε;
<p>☞ ΤΕΛΙΚΟ</p> <p>◀ Δηλώνει σκοπό στον οποίο αποβλέπει η ενέργεια του υποκειμένου· το τελικό αίτιο ἔπεται της ενέργειας του ρήματος.</p> <p>• Τα ρήματα των παραδειγμάτων μας είναι <u>κίνησης ή σκόπιμης ενέργειας</u>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◀ με γενική ενάρθρου απαρεμφάτου ◀ με δοτική ◀ με αιτιατική ◀ <u>ἔνεκα, χάριν, ὑπὲρ</u> + γενική ◀ ἐπί + δοτική ενάρθρου απαρεμφάτου ◀ ἐπί + δοτική ◀ <u>διά, ἐπί, κατά, πρὸς</u> + αιτιατική ◀ τελικές προτάσεις ◀ τελικές μετοχές ◀ επιρρηματικό κατηγορούμενο του σκοπού 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Μίνως τὸ Ληστρικὸν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ <u>ἰέναι</u> τὰς προσόδους αὐτῶ. ▶ Ἦλοι ταῖς θύραις. ▶ Τί <u>τηνικάδε ἀφίξαι, ὦ Κρίτων</u>; ▶ Πάντα κίνδυνον ὑπέμειναν τοῦ ἐπαινέσθαι ἔνεκεν. ▶ Ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς πάντα ποιούσι. ▶ Συγχωρῶ τοῦ λόγου χάριν. ▶ Ἐπὶ τῷ κερδαίνειν πᾶν ἄν ποιήσειεν. ▶ Ἐπ' ἀργυρίῳ πράττω. ▶ Ἐπὶ συμβουλήν ὑμᾶς παρεκάλεσα. ▶ Ἐπεμψέ με <u>κατ' ἐμπορίαν</u>. ▶ Πρὸς τί ταῦτα μ' ἐρωτᾶς; ▶ Προσελθεῖν ὑμᾶς κελεύομεν, ἵνα τὰ παρὰ βασιλέως ἀκούσητε. ▶ Στρατιὰν πολλὴν ἤγεν ὡς βοηθήσων τῷ βασιλεῖ. ▶ Αἰ νῆες ἐπλευσαν <u>βοηθοί</u>.

ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΕ	ΕΚΦΟΡΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>☛ ΠΟΙΗΤΙΚΟ</p> <p>☛ Δηλώνει το πρόσωπο που ενεργεί για να συντελεστεί αυτό που σημαίνει το ρήμα. Βρίσκεται κοντά σε ρήματα παθητικά, στους συντελικούς χρόνους κυρίως ή σε ρηματικά επίθετα σε - τός και - τέος.</p>	<p>☛ με δοτική</p> <p>☛ υπό + γενική</p> <p>☛ από, εκ, παρά, προς + γενική</p>	<p>☛ <i>Τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωστο λελύσθαι τὰς σπονδὰς.</i></p> <p>☛ <i>Ἦδετο ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος.</i></p> <p>☛ <i>Οὐδὲν ἐπράχθη ἀπ' αὐτῶν.</i></p> <p>☛ <i>Ταῦτα ἐκ βασιλέως μοι δέδοται.</i></p> <p>☛ <i>Τὰ παρά θεῶν δηλούμενα.</i></p> <p>☛ <i>Τοῦτο πρὸς πάντων ὁμολογεῖται.</i></p> <p>☛ <i>Διαβατέος ἐστὶν ἡμῖν ὁ ποταμός.</i></p>

ΑΣΚΗΣΗ 25

Να χαρακτηρίσετε το είδος του αιτίου (ποιητικό - αναγκαστικό - τελικό) και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

⇒ Απάντηση σελ. 207

- 1) Οὔτε ἐπὶ ξένια τὸν κήρυκα ἐκάλεσαν.
- 2) Χαλεπῶς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔφερον ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ τῶν πολιτῶν.
- 3) Ἐξέρχονται ἐπὶ θήραν.
- 4) Δέξιππος ἀπέθανεν ὑπὸ Νικάνδρου.
- 5) Τοιαῦτα αὐτοῖς τὸ μέγεθος και τοσαῦτα τὸ πλῆθος εἴργασται.
- 6) Πολλοὺς μὲν ἐχθρας ἔνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων.
- 7) Οὐκ ἐδύναντο καθενδεῖν ὑπὸ λύπης.
- 8) Ἀλλὰ διὰ τοῦτο και μᾶλλον ἐπαινεῖν ἔχω τὴν πόλιν, ὅτι τοσοῦτον αὐτῶν διήνεγκεν.
- 9) Ὡφελιτέα σοι ἡ πόλις.
- 10) Ὁ ὄχλος κατὰ θεῶν ἦκεν.
- 11) Φίλιππος ἦν καταπεφρονημένος πᾶσιν.
- 12) Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἐπ' ὠφελείᾳ ἔθηκεν.
- 13) Τοῦτου χάριν ἅπαντα πράττομεν, ὅπως μὴ ἀλγῶμεν μήτε ταραττώμεθα.
- 14) Ἄ δὲ λέγεις ἔνεκα τοῦ λαβεῖν.
- 15) Ἄρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἐστὶ μετὰ μοχθηροῦ και διεφθαρμένου σώματος;
- 16) Ἀνεμνήσθησαν πάντα τὰ ἡσεβημένα αὐτῶ.
- 17) Ἐνιοὶ γὰρ φοβούμενοι μὴ ληφθέντες ἀποθάνωσιν προαποθνήσκουσιν ὑπὸ τοῦ φόβου.
- 18) Τισσαφέρνει αἱ πόλεις ἐκ βασιλέως ἐδόθησαν.
- 19) Διὰ τοὺς παῖδας βούλει ζῆν.
- 20) Οὐ ταῦτα ὡμολόγητο ἡμῖν;

ΕΚΦΟΡΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

ΕΚΦΟΡΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
α) με επιρρήματα, όπως ὕστερον, ἔπειτα, εἶτα, ὄψέ κ.ά.	▶ Οὐ πολλῶ ὕστερον, ὅπερ φιλεῖ δμίλος ποιεῖν, στρατηγὸν αὐτὸν εἶλοντο.
β) με πλάγιες πτώσεις χρονικῶν εννοιῶν, όπως νυκτός, ἡμέρας, χειμῶνος, θέρει, ἡρι, μῆνα, ἡμέραν κ.ά.	▶ Αφικομένης τῆς Παράλου νυκτός ἐλέγετο ἡ συμφορά. ▶ Καὶ μάχη τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν. ▶ Πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων τὰς ἐξόδους ποιούμενος. ▶ Αφίκοντο διὰ μέσης νυκτός. ▶ Ἐκ παιδὸς ὑμᾶς ἐδοκίμασα. ▶ Ἐπὶ Νικίου ταῦτα ἐγένετο. ▶ Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οὐδὲν ἐγεγένητο. ▶ Πρὸ τῆς ναυμαχίας ἀφίκοντο αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων.
γ) με τις προθέσεις: ἐπί, ἀπό, ἐκ, πρό, διὰ + γενική	▶ Οὐ ραδίον ἔστι τὰ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δηλωθῆναι.
ἐν + δοτική	▶ Περί ὧραν ἀρίστου ἦκον εἰς Πελοπόννησον. ▶ Λυκούργος κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας ἐγένετο. ▶ Δόλιον ἄνδρα φεῦγε δι' ὄλον τὸν βίον. ▶ Ἀμφὶ μέσας νύκτας ἀφίκοντο. ▶ Ὁ ἄγγελος ἀφίκετο τριταῖος. ▶ Ὅτε αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ἄν.
ἀμφί, κατὰ, μετὰ, παρά, περί, διὰ, ὑπὸ + αιτιατική	▶ Οὐκὸν τελευτῶν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἤξει;
δ) με επιρρηματικό κατηγορούμενο του χρόνου	
ε) με χρονική πρόταση	
στ) με χρονική μετοχή	

ΑΣΚΗΣΗ 26

Να βρείτε τους προσδιορισμούς του χρόνου.

⇒ Απάντηση σελ. 207

- 1) Ἡ ἀνάστασις τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγένετο.
- 2) Καὶ ὁ Γυλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευεν.
- 3) Ἡμέρας ἑβδομήκοντά τινες οὕτω διητήθησαν ἀθρόοι.
- 4) Ἐδίδουσαν γὰρ αὐτῶν ἐκάστω ἐπὶ ὀκτῶ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου.
- 5) Πολλὰ μὲν οὖν ἐγωγ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα Αἰσχίνου.
- 6) Ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμπια Ἀργεῖοι τε καὶ οἱ ἑξήμαχοι ἀφίκοντο δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν.
- 7) Ὡς δ' αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις οὐ προνώρει, αὐτοὶ τε ἀπῆλθον ἐπ' οἶκον καὶ τοῖς ἑυμμάχοις περιήγγειλαν μετὰ τὸν μέλλοντα (ενν. χειμῶνα) παρασκευάζεσθαι ὡς στρατευσομένους.
- 8) Τέλος δὲ νεκρῶν τε πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ
- 9) Καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἕαρ ἤδη κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Επίδαυρον ὡς ἐρήμου οὐσης διὰ τὸν πόλεμον βία αἰρήσοντες.
- 10) Οἱ Λακεδαιμόνιοι σφῶν εὐεργέται ἦσαν ὑπὸ τὸν σεισμόν καὶ τῶν Εἰλώτων τὴν ἐπανάστασιν.

ΟΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Α. ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΤΙ ΕΚΦΡΑΖΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΖΕΤΑΙ
ΑΠΛΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ [άρνηση οὐ]		
◀ κάτι το πραγματικό και βέβαιο.	▶ Ψεύδεται σε οὗτος, ὦ Δερκυλίδα. ▶ Ἐγὼ τοίνυν ἄπειμι ξενία σοι παρασκευάσων.	• με οριστική αντίστοιχων χρόνων.
ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ [άρνηση οὐ] Είναι η οριστική ιστορικού χρόνου + ἄν		
◀ κάτι που μπορούσε να γίνει στο παρελθόν ή το απραγματοποίητο.	▶ Φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὁμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν ἦμεν. ▶ Οὐκ ἄν ἐγένοντο τσαῦται συμφοραὶ τῇ πόλει.	• θα + οριστική παρατατικού. • θα + οριστική υπερσυντελικού.
ΕΥΧΕΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ [άρνηση μή] • εἰ γάρ, εἴθε + οριστική παρατατικού ή αορίστου • (ὡς) ὄφελον + απαρ. ενεστ. ή αορίστου		
◀ ευχή που δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί.	◀ Εἴθ' εἶχες, ὦ τεκοῦσα, βελτίους φρένας. ◀ Εἴθε σοι τότε συνεγενόμην (μακάρι να σε συναντούσα ή να σε είχα συναντήσει) ◀ Μήποτ' ὄφελον λιπεῖν τὴν Σκῦρον.	• εἴθε να, μακάρι να + οριστική παρατατικού ή υπερσυντελικού.

☞ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Η οριστική αορίστου ή παρατατικού + ἄν εκφράζει κάτι που επαναλαμβάνεται αόριστα στο παρελθόν, εφόσον στη δευτερεύουσα πρόταση υπάρχει ευκτική επαναληπτική. Αυτή η οριστική με το ἄν μεταφράζεται με
- ♦ οριστική παρατατικού.
 - ♦ συνήθως και οριστική παρατατικού.
 - ♦ συνηθίζω να ...
- Ἀγησίλαος ὅποτε ἴδοι τοὺς νέους γυμναζομένους ἐπήνεσεν ἄν.*
- ☞ Η έννοια του πραγματικού πολλές φορές μετριάζεται με την πρόταξη των:
- α) μικροῦ, ὀλίγου ... + δεῖν ή οριστική αορίστου & ἐκινδύνευσα + απαρέμφατο (οι φράσεις αυτές μεταφράζονται λίγο έλειψε να..., παρά λίγο να..., σχεδόν.
Ὀλίγου τούτων ἐπελαθόμην.
- β) Οι φράσεις τὸ ἐπὶ τούτῳ, τὸ ἐπ' ἐκείνοις, τὸ ἐπ' ἐμοί, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ και άλλες παρόμοιες λειτουργούν ως προσδιορισμοί της αναφοράς.
Τὸ ἐπ' ἐμοὶ οὐποτε παύσομαι ταῦτα σκοπῶν.

Β. ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ

ΤΙ ΕΚΦΡΑΖΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΖΕΤΑΙ
ΒΟΥΛΗΤΙΚΗ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ: ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΗ – ΑΠΟΤΡΕΠΤΙΚΗ Είναι η υποτακτική του α' πληθ. προσώπου		
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Προτροπή. Πολλές φορές συνοδεύεται από τα μόρια: ἄγε (δή), ἴθι (δή), φέρε (δή), δεῦρο, σκόπει. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Φέρε δὴ πειραθῶ πιθανότερον πρὸς ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι. ▶ Νῦν ἴωμεν καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός. ▶ Ἄ ψέγομεν ἡμεῖς, ταῦτα μὴ μιμώμεθα. 	<ul style="list-style-type: none"> • ας ἢ να + υποτακτική
ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΙΚΗ [ἀρνηση μὴ] Συνήθως β' και γ' προσώπου		
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Απαγόρευση 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Μηδαμῶς ταῦτη θῆσθε τὴν ψῆφον (με κανένα τρόπο να μην πάρετε αυτή την απόφαση). 	<ul style="list-style-type: none"> • ας μη ἢ να μη + υποτακτική
ΑΠΟΡΗΜΑΤΙΚΗ [ἀρνηση μὴ] Είναι α' ενικού ἢ πληθυντικού προσώπου (σπάνια γ' εν.)		
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Εκφράζει απορία και σκέψη για το πρακτέο. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Τι φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; (τι να πούμε...) ▶ Βούλει ἀνακοινωσώμεθα; 	<ul style="list-style-type: none"> • να + υποτακτική

Γ. ΕΥΚΤΙΚΗ

ΤΙ ΕΚΦΡΑΖΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΖΕΤΑΙ
ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ [ἀρνηση οὐ] Είναι η ευκτική κάθε χρόνου (πλην μέλλοντα) + ἄν		
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Αυτό που μπορεί να γίνει στο παρόν και το μέλλον. 	<ul style="list-style-type: none"> ◀ Δίς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης. ◀ Οὐκ ἄν εἴη τοὺς πολίτας ὁμοίους γενέσθαι. 	<ul style="list-style-type: none"> • θα + παρατατικός. • είναι δυνατό να + υποτακτική. • μπορώ, εἰς... να + υποτακτική. • θα + οριστική μέλλοντα (σπανιότερα).
ΕΥΧΕΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ [ἀρνηση μὴ] (εἴθε ἢ εἰ γάρ + ευκτική)		
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Ευχή που μπορεί να εκπληρωθεί στο παρόν - μέλλον. 	<ul style="list-style-type: none"> ◀ Εἴθε τοιοῦτος ἄν φίλος ἡμῖν γένοιο. ◀ Οὕτω μοι πολλὰ κάγαθὰ γένοιτο. 	<ul style="list-style-type: none"> • εἴθε, μακάρι να + υποτακτική.

Δ. ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ

ΤΙ ΕΚΦΡΑΖΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΜΕΤΑΦΡΑΖΕΤΑΙ
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ όλων των χρόνων [άρνηση <i>μή</i>]		
<ul style="list-style-type: none"> ◀ προσταγή ή απαγόρευση ◀ προτροπή ή παραίνεση ◀ συγκατάθεση ή παραχώρηση ◀ δέηση, ευχή, κατάρα 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Ἦτε, παῖδες, Ἑλλήνων</i> ▶ <i>Μηδέποτε δοῦλον ἡδονῆς σαυτὸν ποίει.</i> ▶ <i>Ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει.</i> ▶ <i>Γνωῖθι σαυτὸν.</i> ▶ <i>Ἐθέλω σοι συγχωρῆσαι, καὶ ἔστω οὕτως.</i> ▶ <i>Ζεῦ, σῶσον ἡμᾶς.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>ας, να + υποτακτική</i> • <i>με προστακτική</i>

ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΡΙΣΗΣ		ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> • ΟΡΙΣΤΙΚΗ • ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ • ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ 	ΑΡΝΗΣΗ οὐ	<ul style="list-style-type: none"> • ΕΥΧΕΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ • ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ • ΕΥΧΕΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ • ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ 	ΑΡΝΗΣΗ μή

ΑΣΚΗΣΗ 27

Στα παρακάτω παραδείγματα να χαρακτηρίσετε συντακτικά τις εγκλίσεις και να τις μεταφράσετε.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 208

- 1) *Ἀλλ' οὖν προμηνύσης γε τοῦτο μηδενὶ τοῦργον, κρυφῆ δε κεῖθε, σὺν δ' αὐτως ἐγώ.*
- 2) *Ἐκ τῶν γὰρ αἰσχροῶν λημμάτων τοὺς πλείονας ἀτωμένους ἴδοις ἂν ἢ σεσωσμένους.*
- 3) *Εἰπεῖν δὲ δώσεις, ἢ στραφεῖς οὕτως ἴω;*
- 4) *Ἄλλ' εὐρεθεῖη μὲν μάλιστα.*
- 5) *Πρὸς ταῦτ' ἐφυνμείτω Δία, ξύναιμον.*
- 6) *Χρήσαι τῷ δειχθέντι σοι καὶ νίκα.*
- 7) *Ὀλίγου πληγᾶς ἔλαβον.*
- 8) *Τοὺς Πλαταιᾶς ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθαρῆναι.*
- 9) *Εἰ γὰρ γενοίμην τέκνον ἀντι σοῦ νεκρός.*
- 10) *Εὗροις δ' ἂν ἐπιῶν πόλεις ἀτειχίστους.*
- 11) *Πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἠλπισα τηλικούτο γενήσεσθαι κακόν;*
- 12) *Μήπω, ἀγαθέ, ἐκέισε ἴωμεν ἀλλὰ δεῦρο ἐξαναστῶμεν εἰς τὴν αὐλήν.*
- 13) *Εἰθ' ἤσθ' ἀδύνατος δρᾶν.*
- 14) *Ἄλλ' ἄγετε πειρώμεθα πάντες.*
- 15) *Τίς γὰρ ἂν ᾤθη ταῦτα γενέσθαι;*
- 16) *Οὐδέποτ' ἂν εἴη ἡ ῥητορικὴ ἀδικὸν πρᾶγμα.*
- 17) *Περιμόντες αὐτοῦ διατρίψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται.*
- 18) *Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον.*
- 19) *Ἐγὼ πολλὰ τῶν ἔμμαντοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν.*

- 20) Ταχύ ἄν ἀπέστην αὐτῶ τῶν ἐκείνου.
 21) Μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω ἄλλως.
 22) Ἀγησίλαος δὲ τῷ Κυρείῳ στρατεύματι χρώμενος μικροῦ δεῖν τῆς ἐντὸς Ἄλνυος χώρας ἐκράτησεν.
 23) Ὠφέλε Κύρος ζῆν.
 24) Εἰ γὰρ ὠφελον, ὦ Κρίτων, οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι.
 25) Ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 208

- 1) Εβουλόμην ἔχειν.
 2) Τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολώλαμεν.
 3) Οὐκ ἄν ἔλαθεν ὀρμώμενος πάσῃ τῇ στρατιᾷ.
 4) Σκέψασθε, ὦ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιorkιαν καὶ ἀσέβειαν, ἐνθυμήθητε τὴν Τισσαφέρνους καὶ Ἀριαίου ἀπιστίαν.
 5) Εἴθ' ὠφέλες τότε λιπεῖν βίον.
 6) Οἴμοι, τί δράσω;
 7) Ἦν ἐγγύς ἔλθῃ θάνατος, φοβούμεθα πάντες.
 8) Μὴ καταπροδιδῶμεν τοὺς συμμάχους, ἀλλ' ἐπίωμεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
 9) Εἴθε σοὶ οἱ θεοὶ συμπράξειαν, ἃ βούλει.
 10) Ὀκνοῖν ἄν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ὑμῖν Κύρος δοίη.
 11) Εἴ τινα ὀρώη δικαίως προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἄν ἀφείλετο.
 12) Εὐτυχοῖς καὶ οἱ θεοὶ σοὶ τὸν μισθὸν τῆς ἐνεργεσίας παρέχοιεν.
 13) Ὀλίγον ἐδέησα καταπετρωθῆναι, σὺ δὲ πράως λέγεις τὸ ἐμὸν πάθος.
 14) Ἐπιστεύομην ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων· οὐ γὰρ ἄν με ἔπεμψαν.
 15) Ἄπιτε, ὦ στρατιῶται.
 16) Εἴθ' ἀπέθανον ἐν τῇ μάχῃ καὶ μὴ εἶδον ὑμᾶς ἠττωμένους.
 17) Μηδέποτε δοῦλον ἠδονῆς σαυτὸν ποιεῖ.
 18) Ἴθι μοι ἀνάγνωθι.
 19) Ὅποτε εἰς Αθήνας ἔλθοιμεν, τὴν ἀκρόπολιν ἐθεώμεθα.
 20) Σκοπῶμεν εἰ ἡμῖν πρέπει ἢ οὐ;
 21) Ἐὰν νικήσωσι, ὃ μὴ γένοιτο, δηώσουσι τὴν γῆν.
 22) Εὐτυχοῖς καὶ τύχοις ὅσων ἔρας.
 23) Πῶς ἄν οὐν μετριώτατα σκοποῖμεθα αὐτά;
 24) Ὀλίγον εἶλον τὴν πόλιν.
 25) Ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν.
 26) Πορισώμεθα οὐν πρῶτον τὴν δαπάνην.
 27) Μηδενὶ πονηρῶ χρῶ.
 28) Δεινῶς γὰρ ἐπεφόβηντο μὴ καταληφθεῖεν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ νήσῳ.
 29) Σὺν τοῖς θεοῖς δεῖξωμεν τοῖς βαρβάροις.
 30) Ἀλλὰ τί ἡμῖν οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει;
 31) Εἰ δὲ μὴ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γενώμεθα τοῖς πολεμίους.
 32) Ὅποτε γοῦν αἰσθητό τι αὐτοὺς παρὰ καιρὸν ὕβρει θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι.

ΑΣΚΗΣΗ 28 Να συμπληρώσετε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις.

⇒ Απάντηση σελ. 209

- 1) Μή μαιν__ μεθα μηδ' αίσχρως άπολ__ μεθα.
- 2) Είθε τις έλθ__ άγγελος εκ της μάχης.
- 3) Εί τις Κλεάρχω δοκ__ βλακεύειν, έπαισεν άν.
- 4) Άνευ γάρ στρατηγών ουδέν άν αγαθόν γέν__ τῷ στρατεύματι, οί δέ πολέμοι τάχ' άν ως τάχιστα έπέλθ__ ήμίν.
- 5) Μή απέλθ__ , πριν άν άκούσητε.
- 6) Άγετε μή μέλλ__ , ίνα μή παρέλθη ό χρόνος.
- 7) Σύ μέν κομίζ__ άν σεαντόν ή θέλεις έξω βαρείας αιτίας έλεύθερον.
- 8) Πολλόν έχθίων έσ_σιγώσ', εάν μή κηρύξης πάσι τάδε.
- 9) Έμέ γάρ ουδέν άν βλάψ__ ούτε Μέλητος ούτε Άνντος.
- 10) Σύ ούν προς θεών συμβούλευσ__ ήμίν ό,τι σοι δοκεί κάλλιστον.
- 11) Τις γάρ άν ήθέλησ__ άπειθειν όρων τον βασιλέα πειθόμενον;
- 12) Εί τις δούλος εγγνώμων, εισελθ__ χαίρων εις την χαράν του Κυρίου.
- 13) Εί τις εις μόνην έφθασε την ένδεκάτην, μή φοβηθ_την βραδυτήτα.
- 14) Αναλαμβάνων αύτών τά ποιήματα διηρώτ__ (έγώ) άν.
- 15) Τδ__ τις τούτους ταύτα ποιούντας.

ΕΙΔΗ ΤΟΥ ἄν

	ΘΕΣΗ ΤΟΥ ἄν	ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΥΠΟΘΕΤΙΚΟ [άρνηση <i>μη</i>]			
Εισάγει υποθετικές ή εναντιωματικές	<ul style="list-style-type: none"> Πρώτη λέξη της πρότασης. 	<ul style="list-style-type: none"> Πάντα με υποτακτική και σε σχέση με την απόδοση μας δίνει υποθετικό λόγο του προσδοκωμένου ή της αόριστης επανάληψης στο παρόν και μέλλον. 	<ul style="list-style-type: none"> Ἄν ἡμῖν ἀρέσκη ἢ παρασκευῆ, ψηφίσασθε. Ἄν ἀπῆ τὰ πράγματα, μάταιος ὁ λόγος φαίνεται.
ΑΟΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟ [άρνηση <i>μη</i>]			
Εισάγει: <ul style="list-style-type: none"> χρονικοῦποθετικές αναφορικοῦποθετικές τελικές πλάγιες. 	<ul style="list-style-type: none"> Δεύτερη λέξη της πρότασης. Προηγείται: <ul style="list-style-type: none"> χρονικός σύνδεσμος αναφορική α-ντωνυμία αναφορικό επίρρημα τελικός σύνδεσμος 	<ul style="list-style-type: none"> Πάντα με υποτακτική Εχουμε και εδώ λανθάνοντα υποθετικό λόγο, όπως και στην περίπτωση του υποθετικού ἄν. 	<ul style="list-style-type: none"> Τὰ δὲ ἄλλα, ἐπειδὴν ἐκεῖσε ἔλθωμεν, βουλευσόμεθα. Ὅποια ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦ, τοιοῦτον ἀνάγκη ἐστὶ καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. Τὰς ἀρετὰς ἐπιτηδεύομεν ὅπως ἂν διάγωμεν. Τοῦτο αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἂν ἐκμάθω.
ΔΥΝΗΤΙΚΟ [άρνηση <i>οὐ</i>]			
	<ul style="list-style-type: none"> Ποτέ πρώτη λέξη αλλά μετά το ρήμα. Πριν από το ρήμα, αν προηγούνται ισχυρά τονιζόμενες λέξεις όπως, <i>πῶς ἂν, ὅς ἂν, οὐκ ἂν, δικαίως ἂν, πρὶν ἂν, τίνες ἂν</i> κ.ά. 	<ul style="list-style-type: none"> με οριστική ιστορικών χρόνων. με ευκτική όλων των χρόνων εκτός μέλλοντα. με ειδικό απαρέμφατο (εκτός μέλλοντα). με μετοχή (επιθετική, κατηγορηματική, αιτιολογική). 	<ul style="list-style-type: none"> Εἰ μὴ πατήρ ἦσθα, εἶπον ἂν σ' οὐκ εὖ φρονεῖν. Βία οὐτ' ἂν ἔλοις οὔτε κατὰσχοις (ἂν) φίλον. Κῦρος, εἰ ἐβίωσεν, ἄριστος ἂν δοκεῖ γενέσθαι. Ἐπιδείξω τοῦτον δίκην δόντ' ἂν τὴν μεγίστην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

☞ Το απορηματικό ἄν που εισάγει πλάγιες ερωτήσεις είναι κυρίως υποθετικό. Το ίδιο ισχύει και με το ἄν μετά από ρήματα απόπειρας και εφόσον το ρήμα εξάρτησης είναι αρκτικού χρόνου.

Σκέψαι ἂν τόδε μᾶλλον ἀρέσκη.

Ἐπιβουλεύουσι ὑπερβῆναι τὰ τεῖχη (πειρώμενοι) ἂν δύνωνται βιάζεσθαι.

- ☞ Το δυνητικό ἄν επαναλαμβάνεται δύο και τρεις φορές, αν μεταξύ αυτού και του ρήματος παρεμβάλλονται άλλες λέξεις.
Ὡστ' ἄν, εἰ σθένος λάβοιμι, δηλώσαιμι ἄν.
- ☞ Το δυνητικό ἄν μπορεί να παραλειφθεί, όταν εννοείται εύκολα.
Βία οὐτ' ἄν ἔλοις οὔτε κατάσχοις (ἄν) φίλον.
Ποῖαι δὲ πόλεις νομίμως ἄν οἰκήσειαν; Ποῖοι οἴκοι (ἄν) σωθείησαν.
- ☞ Το δυνητικό απαρέμφατο και η δυνητική μετοχή ισοδυναμούν με δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική ανάλογα με τα συμφραζόμενα (δες πλάγιο λόγο: ανάλυση δυνητικού απαρεμφάτου και μετοχής).
Δοκεῖ μοι τῆς πενίας τὸ μέγεθος ὁ κατήγορος μόνος ἄν ἐπιδείξαι (ἐπιδείξειε ἄν).
Εὐ ἴστε μῆδὲν ἄν ἐπιχειρήσαντα ... εἰ ἑώρων ... (ἄν ἐπεχείρησα).
- ☞ Το δυνητικό ἄν, όταν βρίσκεται σε πρόταση με δοξαστικά ρήματα ή το φημί δεν αναφέρεται σ'αυτά αλλά κυρίως στο απαρέμφατο που εξαρτάται απ'αυτό.
Νῦν δὲ δή τί ἄν οἰόμεθα παθεῖν;
- ☞ Το αοριστολογικό ἄν ποτέ δεν ακολουθεῖ τον τελικό σύνδεσμο ἵνα. Όταν συμβαίνει αυτό η πρόταση είναι αναφορικούποθετική.
Πατρίς πάσα, ἵν' ἄν πράττη τις εὐ (ὅπου...)
- ☞ Πολλές φορές το ἄν μετά από αναφορικές αντωνυμίες ή επιρρήματα δεν είναι αοριστολογικό αλλά δυνητικό.
Ἐπειτα οὐ μόνον τοὺς λόγους οὕς ἄν ἕκαστος εἴποι πρόϊστε, ἀλλά...

➤ ΑΣΚΗΣΗ 29 Να χαρακτηρίσετε το είδος του «ἄν» και να δηλωθεῖ πού ανήκει.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 209

- 1) Τί δ', ὦ ταλαίφρον, εἰ τάδ' ἐν τούτοις, ἐγὼ λύουσα' ἄν εἶθ' ἄπτουσα προσθείμι πλέον;
- 2) Οὐκοῦν, ὅταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.
- 3) Φεῦγονσι γὰρ τοι καὶ οἱ θραυεῖς, ὅταν πέλας ἤδη τὸν ἄδην εἰσορῶσι τοῦ βίου.
- 4) Ὅμως καὶ τούτων ὑπαρχόντων οὐκ ἄν ἀποσταίην ἂν διενόηθην.
- 5) Οὐ μείζον οὐδὲν ἄν ὑμῖν γένοιτ' ἀγαθόν.
- 6) Ὅθεν δὴ κακὸν αὐτοῖς ἄν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τούτο ἀνελεῖν βουλήσονται.
- 7) Οὗτος οἶδεν ὅτι δὲσῶ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θάπτον τῶν ἐπιτηδείων ἐνδειαν ἔσεσθαι.
- 8) Ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ Λακεδαιμονίους ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἤγώνται.
- 9) Ἐπειδὴν μέντοι τούτο γένηται, ἠγησόμεθα.
- 10) Ἄν αὐτῷ διδώσ ἀργύριον καὶ πείθης ἐκείνον, ποιήσει καὶ σὲ σοφόν.
- 11) Τούτου δ' ἄν ἐπιτύχοις, εἰ λήγεις τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος.
- 12) Ὅποτερῶν δ' ἄν δικασθῆ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους ἤθελον κρατεῖν.
- 13) Εἰ μὴ πατὴρ οἴσθα, εἶπον ἄν σ' οὐκ εὐ φρονεῖν.
- 14) Δι' ὃ καὶ οἱ πατέρες τοὺς νείεις, κἂν ὡσι σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσι.
- 15) Ἐπειδὴν τάχιστα αὐτοῖς οἱ παῖδες τὰ λεγόμενα ξυνιώσιν, ἐπ' αὐτοῖς παιδαγωγούς θεράποντας ἐφιστάσι.

- 16) *Εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε.*
- 17) *Καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθης, σεαυτῶ συνειδήσεις.*
- 18) *Οἴονται τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοῦ ἂν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν.*
- 19) *Δεῖ δὲ ὑμᾶς ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ὅπως ἂν τάχιστά τε καὶ μάλιστα βλέπτωμεν τοὺς πολεμίους.*
- 20) *Ὅταν νομοθετῶμεν, τοῦθ' ἡμᾶς προσήκει σκοπεῖν.*

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 210

- 1) *Ἄν τι λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς.*
- 2) *Τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἂν ἔλησθε, πείσομαι.*
- 3) *Οὐδὲν ἂν ἀκούσατε ἡδέως ἀγαθὸν παρὰ Θηβαίων.*
- 4) *Σὺ μὲν κομίζεις ἂν σεαυτὸν.*
- 5) *Εἰς Θήβας ἡμᾶς πέμψον, ἂν πως διακωλύσωμεν.*
- 6) *Ἦιδεσαν τὴν πόλιν μάλιστ' ἂν ὀργισθεῖσαν.*
- 7) *Οὐκ ἂν δόναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν.*
- 8) *Καὶ πόσα ἂν ἦδη οἶμι μοι χρήματα εἶναι, εἰ συνέλεγον χρυσίον.*
- 9) *Ἄν ἡμῖν ἀρέσκη ἢ παρασκευῆ, ψηφίσασθε.*
- 10) *Γιγνώσκομεν ὅτι, ὅπου ἂν κρατῶμεν, δυναίμεθα ἂν καὶ σώζεσθαι.*
- 11) *Ὅταν τις πλείστα ἔχη, πλείστοι φθονοῦσι.*
- 12) *Ἄκουσον, ὡς ἂν μάθης.*
- 13) *Οἱ τύραννοι ὃν ἂν βούλωνται πλούσιον παραχρήμα ἐποίησαν.*
- 14) *Κἂν ὀρώσι ὑμᾶς ἀθύμους, πάντες κακοὶ ἔσονται.*
- 15) *Ἐβούλετ' ἂν γενέσθαι τὴν πόλιν τῆς περιορακίας ταῦτα γιγνόμενα, ἧς ἂν Ἀρκάδας καὶ Μεσσηνίους καὶ Ἀργεῖους θείημεν.*
- 16) *Εὐ γὰρ ἴστε, ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων.*
- 17) *Δοκεῖ μοι Ἀρτεμισία βούλεσθαι ἂν ὑμᾶς λαβεῖν τὴν νῆσον.*
- 18) *Οἶδα αὐτοὺς ἐλευθέρους ἂν ὄντας, εἰ τοῦτο ἔπραξαν.*
- 19) *Θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥίπος πλείοις.*
- 20) *Ὁ παῖς μὴ ἐλθόντος τοῦ ἱατροῦ ἀπέθανεν ἂν.*

ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΡΟΣΩΠΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

- Απρόσωπα ρήματα ή τριτοπρόσωπα λέγονται τα ρήματα που βρίσκονται στο γ' ενικό πρόσωπο και δεν παίρνουν προσωπικό υποκείμενο αλλά αναρροο απαρέμφατο, ονομαστική πρώτητη ή σύστοιχη έννοια.
- Απρόσωπη έκφραση έχουμε στην περίπτωση που η απρόσωπη σύνταξη δηλώνεται με περίφραση.

ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ		ΑΠΡΟΣΩΠΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ	
<ul style="list-style-type: none"> • χρή • δεῖ ἄρχει (ἐπιβάλλεται) • προσήκει • πρέπει • δοκεῖ ^{φοινέται (calo)} • συμβαίνει • ἡμαρται • ἐγχωρεῖ ^{ἀποφραίνεται} • ἔξεστιν ^{ἔχεται δυνατὸν} • ἐνεστιν • πάρεστιν • συμφέρει 	<ul style="list-style-type: none"> • μέλλει - πρόκειται να... • μέλει μοί τινος • μεταμέλει μοι τινος • λέγεται • ὁμολογεῖται • ἄδεται → διαδίδεται • ἀγγέλλεται • νομίζεται • θρυλεῖται → διαδίδεται • κινδυνεύεται • ἐνδέχεται 	<ul style="list-style-type: none"> A. ουδέτ. επιθ. + ἐστί • ἄξιόν ἐστιν • δίκαιόν ἐστιν • δηλόν ἐστιν • καλόν ἐστιν • χαλεπόν ἐστιν • ῥαδιόν ἐστιν • δυνατόν ἐστιν • ὄν τ' ἐστί B. αφηρημένο ουσιαστικό + ἐστί. • ἀκμή ἐστί • θέμις ἐστί ^{εἶναι δίκαιο} 	<ul style="list-style-type: none"> • ὦρα ἐστί ^{κατὰ τὸν χρόνον} • ἀνάγκη ἐστί • καιρός ἐστί ^{εἶναι κατάλληλη στιγμή/ώρα} • κίνδυνός ἐστί • σχολή ἐστί ^{ἔχω καιρό} Γ. τροπικό επίρρημα + ἔχει. • ἀναγκαίως ἔχει • καλῶς ἔχει Δ. ουδέτερο μετοχής + ἐστί. • εἰκός, δέον, χρεῶν ἐστί ^{εἶναι}

ΤΙ ΤΙΘΕΤΑΙ ΩΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • αναρροο απαρέμφατο, ειδικό ή τελικό. • ειδική πρόταση. (Το δηλόν ἐστί και φανερόν ἐστί συντάσσονται πάντα με ειδική πρόταση). • ενδοιαστική πρόταση. • πλάγια ερωτηματική πρόταση • αφηρημένο ουσιαστικό στο οποίο αναλύονται μαζί με έναν τύπο του υπαρκτικού εἶμι. • Τέτοια ρήματα είναι τα δεῖ, μέλει, μεταμέλει, ἐστί, μέτεστι, παρεσκευασται. <p>Μετά την ανάλυση η γενική γίνεται αντικειμενική (το παρεσκευασται δεν το ακολουθεί γενική).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἀρχαιοτάτην εἶναι. ▶ Προσῆκει ὑμῖν τιμωρεῖν Ἀγόρατον. ▶ Νῦν ἔξεστιν ὑμῖν ἐνεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων. ▶ Λέγεται ὅτι Κύρος τέθνηκεν. ▶ Δηλόν ἐστί ὅτι συμμαχῶν δεησόμεθα. ▶ Φανερόν ἐστί ὅτι οὐ δικαίας ἀρχῆς ἐπιθυμοῦμεν. ▶ Κίνδυνός ἐστί μὴ μεταβάλλωνται καὶ γένωνται μετὰ τῶν πολεμίων. ▶ Ἀπόρως ἡμῖν ἔχει πόθεν τόχοιμεν ἂν σωτηρίας. ▶ Δεῖ χρημάτων (= ἐνδεία ἐστί χρημάτων). ▶ Πάντων ἐμελεν αὐτῶ (= πάντων μελήσεις ἦν αὐτῶ). ▶ Οὐ μέτεστι αὐτοῖς Ἐπιδάμνου (= οὐ μετουσία ἐστί αὐτοῖς Ἐπιδάμνου). ▶ Ἐπειδὴ παρεσκευαστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο (= παρασκευὴ ἐγεγένητο...)

δεῖ μοι τινός = ἐνδεία ἐστί μοι τινός
 μέλει μοι τινός = μελήσεις ἐστί μοι τινός → Η ΔΟΤΙΕΛ. ΕΙΝΑΙ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤ. ΑΓΓΙΟΥ/ΕΝΕΣΤ. ΠΑΡΕΣΕΙ
 μεταμέλει μοι τινός = μεταμέλεια ἐστί μοι τινός
 ἐστί μοι τινός = μετουσία ἐστί μοι τινός
 παρεσκευασται τινί = παρασκευὴ γένηται τινί

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

☞ Τα απρόσωπα ρήματα και οι απρόσωπες εκφράσεις συνοδεύονται από μια δοτική προσωπική από την οποία σε αιτιατική πτώση παίρνουμε το υποκείμενο του απαρεμφάτου.

Υμῖν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι (ὕμᾱς: υποκείμενο του απαρεμφάτου).

Καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ ἔστι φιλοσοφεῖν (σέ: υποκείμενο του φιλοσοφεῖν).

☞ Τα ρήματα *δεῖ* και *χρή* δε συνοδεύονται από δοτική προσωπική. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει αιτιατική προσώπου ή εννοείται.

Τί δεῖ βαρέως φέρειν ταῖς φύσεως συμφοραῖς; (το υποκείμενο θα το εννοήσουμε σε αιτιατική πτώση τινά, ἡμᾶς).

Ἔδει λαβεῖν ἡμᾶς τότε τὰ ἐνέχυρα (ἡμᾶς: υποκείμενο).

☞ Η δοτική προσωπική παραλείπεται όταν:

- εννοείται εύκολα από τα συμφραζόμενα.
- είναι ίδια με το υποκείμενο του απαρεμφάτου.
- είναι γενική και αόριστη (τινί, ἡμῖν, τισίν).
- το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι πράγμα και
- όταν το απρόσωπο προέρχεται από παθητικό προσωπικό ρήμα ή από μεταβατικό· τότε η δοτική θα είναι αντικείμενο του ρήματος ή ποιητικό αίτιο.

Οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν (το αὐτοῖς αντικείμενο του ἠγγέλθη).

☞ Το *δέω* με γενική σχηματίζει διάφορες εκφράσεις και λειτουργεί προσωπικά, όπως, *πολλοῦ δέω* = απέχω πολύ, *μικροῦ δέω* = λίγο χρειάζομαι, *μικροῦ δεῖν* = σχεδόν κ.ά. Οι γενικές των εκφράσεων αυτών έχουν θέση αντικειμένου του *δέω*.

Οὐ πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν, ὡ βουλή, τῷ κατηγόρῳ.

☞ Επειδή ορισμένα ρήματα εμφανίζονται και ως προσωπικά πρέπει να προσέχουμε αν υπάρχει ονομαστική μέσα στην πρόταση· σ' αυτή την περίπτωση η σύνταξη είναι προσωπική.

Αυτό πρακτικά σημαίνει:

Ἔστι + ουδέτερο επιθέτου + άναρθρο απαρέμφατο = απρόσωπη σύνταξη.

Δίκαιόν ἔστι σέ βοηθεῖν τῷ ἀνδρί.

Ἔστι + ουδέτερο επιθέτου + άλλο ουδέτερο αντωνυμίας ή έναρθρο απαρέμφατο = προσωπική σύνταξη:

Δίκαιόν ἔστι τοῦτο, βοηθεῖν σε τῷ ἀνδρί (τοῦτο=Υ, δίκαιον= Κ, βοηθεῖν = επεξήγηση στο τοῦτο).

Ἔστι + ονομαστική επιθέτου αρσενικού ή θηλυκού γένους + απαρέμφατο = προσωπική σύνταξη:

Δυνατός ἔστι ποιεῖν ταῦτα (οὗτος = ενν. υποκ., δυνατός = Κ, ποιεῖν = απαρέμφατο της αναφοράς ή αντικείμενο της περιφρασης δυνατός ἔστι.

ΑΣΚΗΣΗ 30

Να βρεθεί το υποκείμενο των απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων.

⇒ Απάντηση σελ. 210

- 1) *Ἀλλ' οἶδ' ἀρέσκουσα οἷς μάλιστα ἀδεῖν με χρή.*
- 2) *Ὅμολογεῖται τὴν φύσιν ἡμῶν ἔκ τε τοῦ σώματος συγκεῖσθαι καὶ τῆς ψυχῆς.*
- 3) *Κίνδυνός ἔστι μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἰκαδε ὁδοῦ.*
- 4) *Φανερόν ἔστι ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀμαρτάνουσι.*
- 5) *Χαλεπόν γε σ' ἐλέγξει, ὡ Σώκρατες.*
- 6) *Ἔδοξεν αὐτῷ ὡς τάχιστα συναγαγεῖν ἀγοράν.*
- 7) *Αὐτῷ προσετάττετο παρὰ τὸ δίκαιον ἀνθρώπους ἀπολλύναι.*
- 8) *Μᾶλλον δὲ ἄπαντος ἐνδεί τοῦ πόρου.*

- 9) Ἰκανὰ τοῖς πολεμίοις ἠτύχηται.
10) Ἔστιν ἢ μικράν ἢ μεγάλην τὴν πόλιν ἡμᾶς ποιεῖν.
11) Ἀγαθὸν ὑμῖν ἔδοξεν εἶναι Λακεδαιμονίους φίλους ποιεῖσθαι.
12) Φάσκοντες οἷόν τε εἶναι σῶσαι τοὺς ἄνδρας προέμενοι αὐτοὺς ἀπολέσθαι ἀσπλέοντες ὤχοντο.
13) Ἐμοὶ μὲν μέχρι τούτου γραφέσθω, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλω μελήσει.
14) Ἐξεστὶ σοὶ ἐκ τῶνδε λογιζεσθαι.
15) Εἰκότως δε μοι δοκεῖ χαλεπώτατον εἶναι πράξει τὰ δέοντα.

ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΤΕΟΣ

- Τα ρηματικά επίθετα που λήγουν σε **-τέος, -τέα, -τέον** δηλώνουν αυτό που πρέπει να γίνει γι' αυτό και αναλύονται με το δεῖ + **απαρέμφατο**.
 ἀκτέον = δεῖ ἄγειν
 ἀίρετέον = δεῖ αἰρεῖσθαι
- Με τα ρηματικά επίθετα σε **-τεος** έχουμε δυο δυνατές συντάξεις:

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	ΑΠΡΟΣΩΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗ
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Κατά την προσωπική σύνταξη δίνεται μεγαλύτερη σημασία στο πρόσωπο ή το πράγμα που πρέπει να πάθει κάτι. ◀ Η συνηθισμένη μορφή της σύνταξης είναι: • Ονομαστική ρηματικού επιθέτου + ἐστί + δοτική προσωπική + υποκείμενο. <p><i>Ὠφελητέα σοι ἡ πόλις ἐστί. Οὐ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος (ἐστίν) ὁ ἀνὴρ. Ποταμός τις ἡμῖν ἐστί διαβατέος Ἡ σιωπὴ ἀσκητέα καὶ ἡ τάξις φυλακτέα ἐστί.</i></p> <p>☞ Κατά την ανάλυση της προσωπικής σύνταξης συμβαίνουν τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ρηματικό επίθετο + ἐστί = δεῖ + απαρέμφατο (παθητικό κυρίως). ♦ Δοτική προσωπική = εμπρόθετο ποιητικό αίτιο. ♦ Υποκείμενο = υποκείμενο του απαρεμφάτου (σε αιτιατική). <p><u>ΕΠΙΟΜΕΝΩΣ</u> <i>Δεῖ ὠφελεῖσθαι τὴν πόλιν ὑπὸ σοῦ. Οὐ πρό γε τῆς ἀληθείας δεῖ τιμᾶσθαι τὸν ἄνδρα. Δεῖ διαβαθῆναι ποταμὸν τινα ὑφ' ἡμῶν. Δεῖ ἀσκεῖσθαι τὴν σιωπὴν καὶ τὴν τάξιν φυλάττεσθαι ...</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Κατά την απρόσωπη σύνταξη εξαιρέται κυρίως η πράξη που πρέπει να γίνει. ▶ Σ' αυτή τη σύνταξη χρησιμοποιούνται κυρίως ρηματικά επίθετα που προέρχονται από αμετάβατα ρήματα ή από μεταβατικά που συντάσσονται με γενική ή δοτική (σπάνια με αιτιατική). ◀ Η συνηθισμένη μορφή της σύνταξης είναι: • Ουδέτερο ρηματικού επιθέτου (κυρίως ενικού αριθμού, σπάνια πληθυντικού) + ἐστί + δοτική προσωπική + αντικείμενο (είναι ευνόητο ότι, όταν το ρηματικό επίθετο προέρχεται από αμετάβατο ρήμα, δε θα έχει αντικείμενο). <p><i>Οὐκ ἀποστατέον ἐστί τοῖς ξυμμάχοις τοῦ πολέμου. Τῶν φίλων ἐπιμελητέον ἐστί τοῖς ἀνθρώποις. Πιστὰ καὶ ὀμήρους δοτέον καὶ ληπτέον (ἡμῖν ἄν εἴη). Μεθεκτέον ἐστί πλείοσι ἀνθρώποις τῶν πραγμάτων. Ἰτέον ἦν ἡμῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους.</i></p> <p>☞ Κατά την ανάλυση της απρόσωπης σύνταξης συμβαίνουν τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ρηματικό επίθετο + ἐστί = δεῖ + απαρέμφατο (ενεργ. ή μέσο). ♦ Δοτική προσωπική = αιτιατική (υποκείμενο απαρεμφάτου). ♦ Αντικείμενο (αν υπάρχει) = παραμένει. <p><u>ΕΠΙΟΜΕΝΩΣ</u> <i>Οὐ δεῖ ἀφίστασθαι τοὺς ξυμμάχους τοῦ πολέμου. Τῶν φίλων δεῖ ἐπιμελεῖσθαι τοὺς ἀνθρώπους. Δέοι ἂν ἡμᾶς πιστὰ καὶ ὀμήρους δοῦναι καὶ λαμβάνειν. Δεῖ μετέχειν πλείονας (πλείους) ἀνθρώπους τῶν πραγμάτων. Ἴδει ἰέναι ἡμᾶς ἐπὶ τοὺς πολεμίους.</i></p>

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☛ Μερικές φορές η δοτική που υπάρχει κοντά στα ρηματικά επίθετα δεν είναι του ποιητικού αιτίου αλλά άλλου είδους.
Οὐκ ἀθυμητέον ἐστὶ τοῖς γεγεννημένοις (η δοτική είναι της αιτίας· ως δοτική προσωπική πρέπει να εννοηθεί άλλη).
Ἡμῖν ξύμμαχοι ἀγαθοὶ εἰσι, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει (οὓς οὐ δεῖ παραδιδόναι ἡμᾶς τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλὰ δεῖ τιμωρεῖν ἐν τάχει).
- ☛ Πολλές φορές στην απρόσωπη σύνταξη παραλείπεται η δοτική προσωπική και το πρόσωπο που ενεργεί βρίσκεται σε αιτιατική πτώση ως υποκείμενο του απαρεμφάτου που προκύπτει απ' την ανάλυση του ρηματικού επιθέτου.
Τὸν βουλόμενον εὐδαιμόνα εἶναι σωφροσύνην διωκτέον καὶ ἀσκητέον.
 αντί: *τῷ βουλομένῳ εὐδαιμόνι...*

ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΤΟΣ

- Τα ρηματικά επίθετα σε **-τος, -τη, -τον** δηλώνουν:
 - ♦ ὅ,τι και η μετοχή του παρακειμένου. *κρυπτός* = κεκρυμμένος
λυτός = λελυμένος
 - ♦ ὅ,τι και η μετοχή του ενεστώτα ή του αορίστου (πιο σπάνια).
ἀφύλακτος = ὁ μὴ φυλαττόμενος
θνητός = ὁ θνήσκων
ἀνόητος = ὁ μὴ νοῶν
μετάπεμπτος = ὁ μεταπεμφθεὶς
ἄπρακτος = ὁ μὴ πράξας
 - ♦ αυτό που μπορεί ή αξίζει να πάθει αυτό που σημαίνει το ρήμα.
- Με τα ρηματικά επίθετα σε **-τός** έχουμε δυο δυνατές συντάξεις:

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	ΑΠΡΟΣΩΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗ
<ul style="list-style-type: none"> • Στην περίπτωση της προσωπικής σύνταξης η σύνταξη των ρηματικών επιθέτων είναι αντίστοιχη των απλών επιθέτων. • Το ποιητικό αίτιο μπορεί να εκφέρεται με δοτική ή με εμπρόθετο προσδιορισμό. <i>Τὸ ζητούμενον ἀλωτὸν</i> (κατηγ.) <i>ἐστὶ τῷ ζητούντι</i> (δοτική προσωπική). <i>Ὁ ἦν ἄψαυστον</i> (κατηγ.) <i>σφίσι</i> (δοτική προσωπική). 	<ul style="list-style-type: none"> • Η απρόσωπη σύνταξη σχηματίζεται με ρηματικά επίθετα που προέρχονται από αμετάβατα ρήματα. • Η συνηθισμένη τους μορφή είναι: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ουδέτερο ρηματικού επιθέτου + ἐστί + δοτική προσωπική. <i>Ἀβιώτὸν ἐστὶ τῷ αἰσχύναντι τοὺς αὐτοῦ.</i> <i>Οὐκ ἐξιτὸν αὐτοῖς ἐστίν.</i> ♦ Κατά την ανάλυση συμβαίνουν τα εξής: • ρηματικό επίθετο + ἐστί = <i>ἄξιον</i> ή <i>δυνατὸν ἐστί</i> + απαρέμφατο του ρηματος από το οποίο παράγεται το ρηματικό επίθετο. • <u>δοτ. προσωπική = παραμένει</u> ΕΠΟΜΕΝΩΣ <i>Οὐκ ἄξιόν ἐστί ζῆν τῷ αἰσχύναντι...</i> <i>Οὐ δυνατόν ἐστί αὐτοῖς ἐξιέναι.</i>

ΑΣΚΗΣΗ 31 Να μελετηθούν οι παρακάτω συντάξεις με τα ρηματικά επίθετα και να αναλυθούν όπου επιβάλλεται.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 210

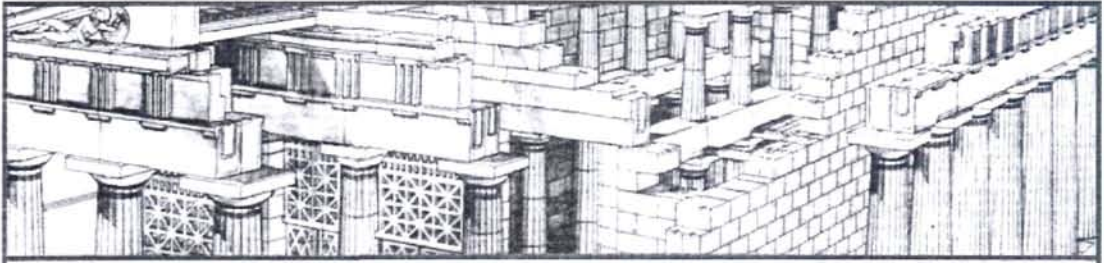
1) Ὡς ἔμοι τῶν σῶν λόγων ἀρεσίῳ οὐδέν.

- 2) Ἦτέον ἂν εἴη θεασσομένους. *δεοι ἂν ἴεναι*
- 3) Σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φρονητέον. *δεσ βραχύν. ἴταρ*
- 4) Οὐδενὶ τρόπῳ φαμέν ἐκόντας ἀδικητέον εἶναι. *δεσ εὐδικεῖν*
- 5) Πειστέον ἐστὶ παισὶ πατρὸς λόγους. *δεσ πατρὸς λόγους*
- 6) Τὸ ἀσφαλέστατον ἦν ἂν αἰρετέον. *εἰ δεσ ἂν ἀσφαλέστατον*
- 7) Ἐνταῦθα τοῦ βίου βιωτὸν ἀνθρώπῳ θεωμένῳ αὐτὸ τὸ καλόν. *δεσ ἴταρ*
- 8) Οἱ ἐπὶ κλητοὶ εὐλόγως ἀπρακτοὶ ἀπίασιν. *δεσ ἀπράκτοι*
- 9) Κάτω νυν ἐλθοῦσα, εἰ φιλητέον, φίλει κείνους. *δεσ φίλει*
- 10) Οἱ Ἕλληνες ἐπηρμένοι ἦσαν, ὡς οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἴη. *οἱ δεοι εὐδικεῖν*
- 11) Περί ὧν σοὶ πρακτέον ἐστὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας. *δεσ δεσ πρὸς Ἕλληνας*
- 12) Οὐ μέντοι οὕτω γινώσκω, ὡς τοῖς ἀμαρτάνουσιν οὐδέποτε ἔτι χρηστέον ἐστὶ. *δεσ καὶ ἴταρ*
- 13) Φυλακτέον δὴ τοῖς ὀλιγαρχικοῖς τοὺς ἐν χειρῶν νόμῳ τὰς πολιτείας καταλύοντας. *δεσ φυλακτέον*
- 14) Ἐδοξεν τοῖς Ἀθηναίοις ἀποστατέον εἶναι τοὺς Σικελοὺς ἀπὸ Συρακοσίων. *δεσ ἀποστατέον*
- 15) Ἔορταί τινες νομοθετητέαι εἰσὶν ἡμῖν. *εἰ δεσ δεσ νομοθετητέαι*

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 211

- 1) *κ* Ἀχρηστοὶ τοῖς πολλοῖς οἱ ἐπεικέστατοι *εἰσὶν* ἐν φιλοσοφίᾳ. *εἰσὶν*
- 2) Οὐ βιωτὸν μοι ἐστὶ. *οὐκ εὐβιωτὸν μοι ἐστὶ*
- 3) Ὁ Πειραιεύς ἦν ἀφύλακτος καὶ ἀκλήστος. *δεσ ἀφύλακτος καὶ ἀκλήστος*
- 4) Οἱ ποταμοὶ εἰσὶν εὐδιάβατοι. *δεσ εὐδιάβατοι*
- 5) Ἐδοκεῖ ταῦτα ποιητέα (αὐτοῖς) εἶναι. *δεσ ποιητέα εἶναι*
- 6) Πᾶσα δίκαια πράξις τιμητέα ἐξ ἴσου ἐστὶ. *δεσ τιμητέα ἐξ ἴσου ἐστὶ*
- 7) Επιχειρητέον ἡμῖν παντὶ σθένει ἐπὶ τῷ ἔργῳ. *δεσ ἐπιχειρητέον*
- 8) Τοὺς ποταμοὺς ἀδιάβατους νομίζετε. *δεσ νομίζετε*
- 9) Τοῖς Ἀθηναίοις ἐδόκει βουλευτέα εἶναι. *δεσ βουλευτέα εἶναι*
- 10) Τῶν νόμων ἡμῖν μάλιστα φροντιστέον ἐστὶ. *δεσ φροντιστέον ἐστὶ*
- 11) Τὸν θάνατον ἡμῖν μετ' εὐδοξίας αἰρετέον ἐστίν. *δεσ αἰρετέον ἐστίν*
- 12) Οὕτως ἀμυντέ' ἐστὶ τοῖς κοσμουμένοις, κοῦτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἤσσητέα. *δεσ ἀμυντέ' ἐστὶ*
- 13) Φίλος οὐ θηρατέος ἀπάτη. *δεσ ἀπάτη*
- 14) Οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὐ ποιητέοι εἰσὶν ἡμῖν. *δεσ ποιητέοι εἰσὶν ἡμῖν*
- 15) Οὐδὲ τοῖς ἵππευσι προσβατὸν ἦν. *δεσ προσβατὸν ἦν*
- 16) Τὰ ὄρη ταῦτα ὄρατε ὑμῖν διαπορευτέα εἶναι. *δεσ διαπορευτέα εἶναι*
- 17) Ἡμῖν πάντα ποιητέα, ὅπως μὴ ὑπὸ τοῖς βαρβάρους γενώμεθα. *δεσ ποιητέα ὅπως μὴ ὑπὸ τοῖς βαρβάρους γενώμεθα*
- 18) Τοὺς ποιητὰς ἀναγκαστέον ἐστίν (ἡμῖν) ἐγγύς τούτων λογοποιεῖν. *δεσ ἀναγκαστέον ἐστίν*
- 19) Σκεπτέον ἐστίν (ὑμῖν) εἴ τις ἐστ' ἀδίκως διαβεβλημένος. *δεσ σκεπτέον ἐστίν*
- 20) Πανταχοῦ ποιητέον, ἂν κελεύῃ ἡ πατρίς ἢ πείθειν αὐτήν. *δεσ ποιητέον ἂν κελεύῃ ἡ πατρίς ἢ πείθειν αὐτήν*
- 21) Ὁ νομοθέτης τὸν ἀστράτευτον οὐκ ἐὰ στεφανοῦσθαι. *δεσ ἀστράτευτον οὐκ ἐὰ στεφανοῦσθαι*
- 22) Ἐπειτα ἐνθυμητέον ὅτι τοιούτων προγόνων ἐστε. *δεσ ἐνθυμητέον ὅτι τοιούτων προγόνων ἐστε*
- 23) Πειρατέον σοὶ τὴν Ἑλλάδα εὖ ποιεῖν. *δεσ πειρατέον σοὶ τὴν Ἑλλάδα εὖ ποιεῖν*
- 24) Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ αἰρετοὶ ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις. *δεσ ἀκούσαντες ταῦτα οἱ αἰρετοὶ ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις*

Απαρέμφατο – Μετοχή
(επιθετική – κατηγορηματική –
επιρρηματική)

ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

- ☞ **ΓΕΝΙΚΑ:** Ονομάστηκε έτσι από τους αρχαίους, γιατί δεν «παρεμφαίνει», δηλαδή δεν δηλώνει πρόσωπο και αριθμό, όπως συμβαίνει με τις τέσσερις γνωστές εγκλίσεις, γιατί δεν έχει καταλήξεις.
- ☞ Το απαρέμφατο είναι ρηματικός τύπος που έχει ιδιότητες ρήματος και ουσιαστικού.
- ☞ Η **ονοματική φύση** του απαρεμφάτου φαίνεται από το ότι μπορεί να εκφέρεται με το ουδέτερο του άρθρου σ' όλες τις πτώσεις του ενικού αριθμού και από το ότι μπορεί να συνδέεται παρατακτικά με άλλα ουσιαστικά.
*Τὸ σιγᾶν κρείττον ἐστὶ τοῦ λαλεῖν.
Μένων ἠγάλλετο τῷ δύνασθαι ἐξαπατᾶν.
Γυναικὶ σιγὴ καὶ τὸ σωφρονεῖν κάλλιστόν ἐστιν.*
- ☞ Η **ρηματική φύση** του απαρεμφάτου φαίνεται από το ότι:
 - α. έχει χρόνους και διάθεση.
 - β. έχει υποκείμενο, αντικείμενο και προσδιορισμούς.
 - γ. λειτουργεί ως συνδετικό και
 - δ. συνοδεύεται από το δυνητικό μόριο «ἄν», όπως και το ρήμα.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΑΡΘΡΟ

- ☞ **ΑΝΑΡΘΡΟ ΕΙΔΙΚΟ:**
 - ▶ μεταφράζεται με το: **ὅτι, πως + οριστική.**
 - ▶ δέχεται ἄρνηση **οὐ**.
 - ▶ είναι το απαρέμφατο όλων των χρόνων.
 - ▶ μπορεί να συνοδεύεται και από το δυνητικό **ἄν**.

*Σωκράτης ἠγεῖτο θεοὺς πάντα εἰδέναι.
Οἶονται τοὺς ἀχαρίστους ἀμελῶς ἔχειν περι γονέας.*
- ☞ **ΑΝΑΡΘΡΟ ΤΕΛΙΚΟ:**
 - ▶ μεταφράζεται με το: **να + υποτακτική.**
 - ▶ δέχεται ἄρνηση **μή**.
 - ▶ είναι το απαρέμφατο όλων των χρόνων εκτός του μέλλοντα (εξαιρείται το ρ. μέλλω που συντάσσεται με τελικό απαρέμφατο χρόνου μέλλοντα).
 - ▶ Δεν μπορεί να είναι ποτέ δυνητικό.

*Βούλομαι ἀναμνησαί ὑμᾶς.
Χρὴ μὴ ἐπιτρέπειν...
Οἱ ἐκ τῆς Σικελίας ἐμελλον παρέσεσθαι.*
- ☞ **ΕΝΑΡΘΡΟ ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΟ:**
 - ▶ λειτουργεί ως ουσιαστικό και μεταφράζεται: **ὅτι+οριστική ἢ να+ υποτακτική.**
 - ▶ ἄρνηση **μή**.
 - ▶ Μπορεί να χρησιμεύσει ως υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση αλλά και ως οποιοσδήποτε προσδιορισμός.

*Τὸ βουλευέσθαι = ἡ σκέψις
Αἰσχρὸν ἐστὶ τὸ ψεύδεσθαι.
Τούτῳ διαφέρει ἀνήρ τῶν ἄλλων ζῶων, τῷ τιμῆς ὀρέγεσθαι.*

▶ ΑΝΑΡΘΡΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Απρόσωπων ρημάτων ή εκφράσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οὐ ράδιόν ἐστι ρῆθῆναι ἐνὶ ρήτορι τὰ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ πραχθέντα. ▶ Καὶ ἡμᾶς εἰκὸς νῦν τὰ τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἠπιώτερα ἔξειν.
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Ειδικό ή τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο παίρνουν πολλές κατηγορίες ρημάτων (βλέπε παρακάτω). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Βούλομαι ἐπισκέψασθαι κοινῇ μετὰ σοῦ. ▶ Ἦγούμεθα μάλισθ' ὑμῖν προσήκειν περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως ποιήσασθαι πρόνοιαν.
ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Ως κατηγορούμενο χρησιμοποιείται κυρίως στους ορισμούς. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Το λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφείν. ▶ Το κακῶς ποιεῖν ἐστὶ ἀδικεῖν.
ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Τέτοιο απαρέμφατο είναι και το ειδικό και το τελικό· επεξηγεί κυρίως το ουδέτερο της δεικτικής αντωνυμίας. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὁ νόμος οὕτω τάττει, μὴ τὸν μάντιν τοῦ στρατηγοῦ ἄρχειν, ἀλλὰ τὸν στρατηγὸν τοῦ μάντεως. ▶ Τοῦτο λέγω, συμμαχεῖν ἡμῖν.
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Ως προσδιορισμός της αναφοράς χρησιμοποιείται το απαρέμφατο με επίθετα που δηλώνουν δυνατότητα, ικανότητα, καταλληλότητα, επιτηδειότητα (ἀγαθός, επιτηδεῖος, ἰκανός, δεινός, ἄξιος, χαλεπός, ἠδύς κ.ά.) ◄ Πιο σπάνια, ρήματα που δηλώνουν διαφορά, υπεροχή, σύγκριση. ◄ Ουσιαστικά: ἀσχολία, κίνδυνος, ηλικία. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Δεινός λέγειν. ▶ Δεῖ ἡμᾶς αὐτοὺς γενέσθαι ἀγαθοὺς λέγειν τε καὶ πράττειν. ▶ Ἦν δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι. ▶ Δοκεῖς οὖν τι διαφέρειν αὐτοὺς ἰδεῖν ἀργύριον κτησαμένον χαλκῶς; ▶ Ἐυνοκεῖν εἶχεν ηλικίαν.
ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ Ή ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Βρίσκεται κοντά σε ρήματα που δηλώνουν κίνηση ή σκόπιμη ενέργεια όπως: πέμπω, βαίνω, ἔρχομαι, αἰροῦμαι, δίδωμι, ἐκλέγω, καταλείπω, μισθοῦμαι κ.ά. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Τὴν πόλιν αὐτοῖς φυλάττειν παρέδωσαν. ▶ Ἠιρέθη ἄρχειν. ▶ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Αἰγινήταις Θυρέαν οἰκεῖν. ▶ Ἐποίησαν τὴν πόλιν τοσοῦτον ἐπιδοῦναι.
ΑΠΟΛΥΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	
<ul style="list-style-type: none"> ◄ Πολλές φορές το απαρέμφατο βρίσκεται στερεότυπα σ' ορισμένες εκφράσεις και αναφέρεται σ' όλο το περιεχόμενο της πρότασης· είναι της αναφοράς ή του σκοπού. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἐκὼν εἶναι οὐδὲν ψεύσομαι. ▶ Ἀληθές γε, ὡς ἔπος εἶπειν, οὐδὲν εἰρήκασι. ▶ Ἀπεπέμπετο ἡ στρατιὰ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν ἐπὶ Λιβύων καταστροφῇ. ▶ Ἀλλ' εἰκάσαι μὲν, ἠδύς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>☞ Οι πιο συνηθισμένες εκφράσεις σχηματίζονται με τα απαρέμφατα <i>δεῖν, εἶναι, δοκεῖν, εἰκάσαι</i> όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ <i>ὀλίγου δεῖν</i> ή <i>μικροῦ δεῖν</i> = σχεδόν ή λίγο λείπει ή λίγο έλειψε να ... ♦ <i>ἐκῶν εἶναι</i> = με τη θέλησή μου, ♦ <i>κατά δύναμιν εἶναι</i> = όσο είναι δυνατόν, ♦ <i>ὡς ἔπος εἰπεῖν</i> = για να πω γενικά, ♦ (<i>ὡς</i>) <i>διά βραχέων εἰπεῖν</i> = για να πω σύντομα, ♦ <i>ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν</i> = για να πω συνοπτικά. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ <i>τό ἐπ' ἐκείνον εἶναι</i> = όσο εξαρτάται ♦ <i>κατά τοῦτο εἶναι</i> = ως προς αυτό ♦ <i>τό νῦν εἶναι</i> = όσο για τώρα, ♦ <i>τό τήμερον εἶναι</i> = όσο για σήμερα, ♦ <i>ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν</i> = για να πω με ειλικρίνεια, ♦ (<i>ὡς</i>) <i>ἐμοί δοκεῖν</i> = κατά τη γνώμη μου, ♦ <i>ὡς ἀπεικάσαι</i> = όπως μπορεί να συμπεράνει κανείς.
ΑΝΤΙ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Φανερώνει προσταγή. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπί Τρώεσσι μάχεσθαι</i> (αντί <i>μάχου</i>). ▶ <i>Ὅταν βούλησθε, παρ' ἐμὲ ἦκειν οἴκαδε.</i>
ΑΝΤΙ ΕΥΚΤΙΚΗΣ ΕΥΧΕΤΙΚΗΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Φανερώνει ευχή ♦ μεταφράζεται όπως και η ευχετική ευκτική: μακάρι να 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Δήμητερ, εὐδαιμονεῖν με, Θησέα τε παῖδ' ἐμόν</i> (= <i>εὐδαιμονοῖμεν</i>).
ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Εδώ συνήθως εννοείται ρήμα που δηλώνει την αιτία της αναφώνησης. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Ἐμὲ παθεῖν τάδε, φεῦ!</i> (εννοείται το «<i>δεινόν ἐστι</i>»)
ΑΝΤΙ ΡΗΜΑΤΟΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Συμπερασματικές απαρεμφατικές προτάσεις: <i>ὥστε, ὡς + απαρ., ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε + απαρέμφατο</i> ◀ Χρονικές απαρεμφατικές: <i>πρὶν + απαρέμφατο</i> ◀ Αναφορικές - συμπερασματικές απαρεμφατικές: <i>οἷος, ὅσος + απαρέμφατο</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Πάντα ποιήσειαν ὥστε σύμμαχοι ἡμῖν γενέσθαι.</i> ▶ <i>Οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν, ἐφ' ᾧτε συγγράψαι νόμους.</i> ▶ <i>Ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινος αἰσθέσθαι τῶν πολεμίων.</i> ▶ <i>Νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν</i> (ὥστε να ζουν...)

▶ ΤΟ ΑΝΑΡΘΡΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΩΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΕΙΔΙΚΟ	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Τα λεκτικά ρήματα και όσα έχουν τη σημασία του πληροφορούμαι (<i>λέγω, φημί, ὁμολογῶ, πυνθάνομαι</i> κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Ἐκεῖνοι ἔφασαν οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῇ περὶ Λέσβον ναυμαχίᾳ.</i> ▶ <i>Τὸν καλὸν κάγαθόν ἀνδρα εὐδαιμόνα εἶναι φημί.</i> ▶ <i>Ἐπυνθάνοντο πράσσειν τι.</i>

ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ✦ Τα γνωστικά και αισθητικά πιο σπάνια (οίδα, αισθάνομαι, ακούω κ.ά.) ✦ Τα δοξαστικά και όσα δηλώνουν γνώμη, υποψία, εικασία (δοκῶ, νομίζω, ἤγοῦμαι, οἶομαι, ὑπολαμβάνω, ὑποτοπῶ κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ακούω αὐτόν παρασκευάζεσθαι. ▶ Εγὼ γὰρ ἤγοῦμαι δύο ἐναντία τῇ εὐβουλίᾳ εἶναι, τάχος καὶ ὀργήν. ▶ Δοκεῖς μοι λέγειν, ὦ Σώκρατες, ὡς ἀγαθοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς γενέσθαι δεῖ.
ΤΕΛΙΚΟ	
<ul style="list-style-type: none"> ✦ Τα βουλευτικά ή εφετικά (βούλομαι, ἐθέλω, ἐφίεμαι, ποθῶ, ἀξιῶ, αἰρούμαι, φοβοῦμαι, ἰκετεύω, ὀκνῶ, ἐῶ κ.ά.) ✦ Τα κελευστικά ή προτρεπτικά (κελεύω, συμβουλεύω, παραινῶ, πείθω, λέγω κ.ά.) ✦ Τα κωλυτικά ή απαγορευτικά (κωλύω, ἐμποδίζω, ἀπαγορεύω, εἴργω κ.ά.) ✦ Τα δυνητικά ή αποπειρατικά (δύναμαι, πειρῶμαι, ἐπιχειρῶ, οἶός τ' εἶμι κ.ά.) ✦ Όσα σημαίνουν ἀμέλεια, κίνδυνο, ἐναρξη (ἀμελῶ, κινδυνεύω, ἀρχομαι κ.ά.) ✦ Όσα ἔχουν τη σημασία του αποφασίζουν ή διανοεῖσθαι (ἐννοῶ, βουλευομαι, ψηφίζομαι, γινώσκω (+ ἀπαρ. = αποφασίζω), ἐπίσταμαι, οἶδα, μανθάνω κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οὐκ ἤθελεν παραλαβεῖν τοὺς θεράποντας. ▶ Ἡύχοντο Κῦρον εὐτυχήσαι. ▶ Κέλευσον ἀνοῖξαι τὰς πύλας. ▶ Κλέων παρήνει τοῖς Ἀθηναίοις κατασκόπους πέμψαι. ▶ Ἐλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν. ▶ Τίς με κωλύει κληροῦσθαι τῶν ἐννέα ἀρχόντων; ▶ Οἱ Συρακόσιοι ἐπιμέλειαν ἐποιούντο ὅπως κωλύσουσι τοὺς Ἀθηναίους σωθῆναι. ▶ Τοῦτον οὐ δύναμαι κτήσασθαι. ▶ Πειράσομαι ὑμῖν τὰ ἐπιτήδεια πορίζειν. ▶ Ἐκινδύνεον ἀποθανεῖν τῷ λιμῷ. ▶ Ἄρξομαι ἐπαινεῖν τοὺς προγόνους. ▶ Τὴν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν τὴν ἐξουσίαν. ▶ Οὐκ ἐπίσταμαι κιθαρίζειν. ▶ Ἐψηφίσαντο βοηθεῖν τοῖς συμμάχοις.

ω ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Τα ρήματα ὄμνυμι, ἐλπίζω, ὑπισχνούμαι, ἐπαγγέλλομαι, προσδοκῶ, ἀπειλῶ συντάσσονται με ἀπαρέμφατο χρόνου μέλλοντα και σπάνια αορίστου + ἄν, που μπορεί να μεταφράζεται ἄλλοτε ως ειδικό και ἄλλοτε ως τελικό.
 Ὡμοσαν οἷ τε Ἑλληγες καὶ Ἀρδιαῖος σύμμαχοι ἔσεσθαι.
 Οἱ Βοιωτοὶ ἀπειλοῦσιν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν.
- ☞ Το ειδικό ἀπαρέμφατο ἔχει ἄρνηση οὐ.
 Ἐλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι.
 Ἀρνηση μὴ ἔχουμε:
 α. ὅταν εξαρτάται ἀπὸ ρήματα ἀρνητικά (ἀρνούμαι, ἀπιστῶ, ἀμφισβητῶ, ἀντιλέγω κ.ά.) ὁπότε και πλεονάζει.
 Ἡρνούντο μὴ αὐτόχειρες γεγενῆσθαι.
 Ἡμφεσβήτει μὴ ἀληθῆ λέγειν ἐμέ.
 β. ὅταν εξαρτάται ἀπὸ ρήματα της προηγούμενης παραγράφου που δηλώνουν ὄρκο, ἀπειλή, υπόσχεση.
 Ὀμνυμι δέ σοι μὴδ' ἀποδιδόντος δέξασθαι ἄν.
 γ. ἢ ὅταν βρίσκεται σε πρόταση που παίρνει ἄρνηση μὴ.
 Νόμιζε μὴδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον (το ἀπαρέμφατο βρίσκεται σε πρόταση επιθυμίας).
- ☞ Οὐ + ρήμα δοξαστικό (σπάνια λεκτικό) + ειδικό ἀπαρέμφατο = ρήμα + οὐ + ειδικό ἀπαρέμφατο.

Οὐκ οἶμαι παράγεσθαι τοὺς θεοὺς ὑπὸ δῶρων
 Οἶμαι οὐ παράγεσθαι τοὺς θεοὺς ὑπὸ δῶρων

- ☞ Το ρήμα λέγω, όταν έχει προτροπική σημασία συντάσσεται με τελικό απαρέμφατο.
 Ἐλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν.
- ☞ Το ρήμα μέλλω συντάσσεται με τελικό απαρέμφατο χρόνου μέλλοντα.
 Οὗτος ἐμελλεν δηῶσειν τὴν γῆν.
- ☞ Το τελικό απαρέμφατο ποτέ δεν μπορεί να είναι δυνητικό.
- ☞ Το τελικό απαρέμφατο δέχεται ἄρνηση μὴ.
 Λέγομεν ὑμῖν μὴ λύειν τὰς σπονδὰς.

Ἄρνηση οὐ δέχεται, όταν ὅμοια είναι και η ἄρνηση του ρήματος απ' το οποίο εξαρτάται.
 Οὐκ ἔστι χαλεπὸν οὔτε δόξαν ἀνδρείας λαβεῖν, οὔτε φανῆναι...

(τα απαρ. λαβεῖν, φανῆναι δέχονται ἄρνηση οὐ, γιατί τέτοια είναι και η ἄρνηση του ρήματος της πρότασης στην οποία ανήκουν).

ΑΣΚΗΣΗ 32 Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των αναρθρων απαρεμφάτων

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 211

- 1) Νῦν δέ σε χρὴ πυκνότερον δεῦρο λέναι.
- 2) Ὁ κῆρυξ ἔλεγεν τοὺς Ἀθηναίους παραβῆναι τὰ νόμιμα.
- 3) Ἀγαθοῖς γὰρ εἶναι ὑμῖν προσήκει τὰ πολέμια.
- 4) Πολλὴ ἀνοιά ἐστὶ πολεμῆσαι.
- 5) Ἐγὼ τοῦ ἔτι ζῆν τὸ τεθάναι αὐτῷ κρεῖσσον εἶναι.
- 6) Φοβοῦμαι διελέγχειν σε.
- 7) Οἱ στρατιῶται ἐπορεύοντο τειχίζειν τὸ χωρίον.
- 8) Τοῦτ' ἐστὶ τὸ ζῆν, μὴ σεαυτῷ ζῆν μόνω.
- 9) Οἱ στρατιῶται ἀργύριον οὐκ εἶχον ἐπισιτίζεσθαι.
- 10) Μισθοῦνται τὸν κατὰπτυστον τουτονὶ τοιαῦτα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν καὶ ἀπαγγεῖλαι.
- 11) Ἐλέφαντες ἀχθὴ φέρειν δυνατώτεροί εἰσιν τῶν ἄλλων ζώων.
- 12) Ὀδυσσεὺς παντοία ψεῦδη πλάσαι δεινότητος ἦν.
- 13) ...ἧς αὐτόχθονες ὁμολογοῦνται εἶναι.
- 14) Ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, ὅποι πάσας ὥρας αὐτὸς τε ἂν ἦδιστα καταφεύγοι...
- 15) Ἐγὼ, ὦ παῖδες, οὕτως ἐπαίδεον ὑμᾶς, τοὺς γεραιτέρους τιμᾶν.
- 16) Συμβουλεύω ὑμῖν τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκποδῶν ποιεῖσθαι.
- 17) Ἡ ἐμὴ θύρα καὶ πρόσθεν ἀνέγκτο εἰσιέναι τῷ δεομένῳ τι ἐμοῦ.
- 18) Καὶ οἱ νόμοι δοκοῦσιν οἱ πολλοὶ ταῦτα δύο μάλιστα διδάσκειν.
- 19) Αἰρετώτερόν ἐστι μαχομένους ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ φεύγοντας σώζεσθαι.
- 20) Ἐγὼ δὲ τούτοις ἅπασι κατὰ τοῦτο εἶναι οὐ ξυμφέρομαι.
- 21) Πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν.
- 22) Δικαίως δ' ἂν τοὺς τοιούτους ὑπολάβοιμεν μὴ μόνον εἰς αὐτοὺς ἀμαρτάνειν ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης εἶναι προδότας.
- 23) Ζήνων ἐπειρᾶτο ἀποφαίνειν ταῦτά δυνατὰ καὶ ἀδύνατα.
- 24) Τίς γὰρ ἂν τῶν εὐφρονούντων συμφορὰς ἐπαινεῖν ἐπιχειρήσειεν;
- 25) Τοῖς παιδεύειν προσποιουμένοις ἀξίον ἐπιτιμᾶν.

- 26) Ἡ νοεῖς θάπτειν σφ' ἀπόρρητον πόλει;
- 27) Καλόν μοι τοῦτο ποιούση θανεῖν.
- 28) Ἀλλ' οἶδ' ἀρέσκουσ' οἷς μάλισθ' ἀδεῖν με χρῆ.
- 29) Ἀρχὴν δὲ θηρῶν οὐ πρέπει τὰμήχανα.
- 30) Ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβουλίαν παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 212

- 1) Δοκεῖ μοι χρῆναι ταῦτα ἡμᾶς ποιεῖν.
- 2) Ἐγὼ νομίζω κάλλιον ἂν ὑμᾶς κρίναι περὶ ὧν νῦν ἐρῶ.
- 3) Ἦν μὲν τοίνυν τοῦ δικαίου πολίτου τότε πᾶσιν δεῖξαι.
- 4) Εἴλοντο Δρακόντιον Σπαρτιάτην δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι.
- 5) Οἴονται ἀνάγκη εἶναι ὀπλισμένοι διάγειν.
- 6) Ἀλλ' ὑμεῖς οὐκ ἂν δύνασθε τῇ αὐτῇ ψήφῳ τὸν τε ἀπολογούμενον καὶ τὸν κατηγοροῦντα κολάσαι.
- 7) Ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν καὶ προσήκον, ἐπὶ μὲν τῶν κινδύνων τὴν ἀνδρείαν ἐνδείκνυσθαι, ἐν δὲ τῷ συμβουλευεῖν φρονιμώτερα τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν.
- 8) Περικλῆς τοὺς πολίτας θαρσύνειν ἰκανώτατος ἦν.
- 9) Το ἐπ' ἐκείνοις εἶναι ἀπολώλατε.
- 10) Οὐκ ἐποίησαν ἂ διενοήθησαν, φάρξαι τοὺς εἰσπλους.
- 11) Χῶρος δ' ὄδ' ἱερός ὡς ἀπεικάσαι.
- 12) Ὅρα ἂν εἴη ... ἐπανιέναι ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν.
- 13) Φησὶν ἢ παροιμία παλίμπαιδας τοὺς γέροντας γίγνεσθαι.
- 14) Χαλεπὸν ἐστὶ πατρὶ καὶ μητρὶ στερηθῆναι παιδῶν καὶ ἐρήμοις εἶναι τῶν οἰκειωτάτων γηροτρόφων.
- 15) Ὅρᾶν στυγνὸς ἦν καὶ τῇ φωνῇ τραχὺς.
- 16) Ἀγησίλαος ὑπέστη ἀχολίαν αὐτῷ παρέξειν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.
- 17) Ὡς δὲ συντόμως εἰπεῖν, πονηροῦ μὲν δεσπότης οἰκέτας οὐ δοκῶ χρηστοὺς καταμαθηκέναι.
- 18) Ὁ χῶρος ἐπιτήδειος Ἀρχιδάμῳ ἐφαίνετο στρατοπεδεῦσαι.
- 19) Πυνθανόμενος τὸν Θουκυδίδην κτήσιν ἔχειν τῶν χρυσίων μετάλλων ἐργασίας...
- 20) Ὅστις πένης ὧν ζῆν ἐν ἄστει βούλεται, ἀθυμότερον ἑαυτὸν ποιεῖν ἐπιθυμεῖ.
- 21) Οἶμαι δὴ πάντας ἂν ὁμολογήσαι προσήκειν αὐτοῖς πόλιν δυστυχοῦσαν παῦσαι καὶ καλῶς πράττουσαν διαφυλάξαι καὶ μεγάλην ἐκ μικρᾶς ποιῆσαι.
- 22) Καὶ μὴ νόμιζε τὴν ἐπιμέλειαν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις πράγμασι χρησίμη εἶναι, πρὸς δὲ τὸ βελτίους ἡμᾶς καὶ φρονιμωτέρους γίγνεσθαι μηδεμίαν δύναμιν ἔχειν.
- 23) Τοὺς ἀμφισβητοῦντας τοῦ φρονεῖν καὶ φάσκοντας εἶναι σοφιστὰς προσήκει διαφέρειν καὶ κρείττους εἶναι τῶν ἰδιωτῶν.
- 24) Τὰ μὲν μικρὰ ῥάδιον τοῖς λόγοις ὑπερβαλέσθαι, τῶν δὲ χαλεπῶν τοῦ μεγέθους ἐφικέσθαι.
- 25) Σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ, καὶ σοὶ μὲν ἀκμὴ φιλοσοφεῖν, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ.

- 26) Διόπερ ἡμεῖς οὐ παράκλησιν εὐρόντες ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες μέλλομέν σοι συμβουλεύειν, ὧν χρή τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι καὶ ποίοις τισὶν ἀνθρώποις ὀμιλεῖν καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν.
- 27) Ἦδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε;
- 28) Οἷς δεῖ παραδείγμασι χρώμενόν σ' ὀρέγεσθαι τῆς καλοκαγαθίας, καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν εἴ τι χρήσιμον εἰρηκασιν ἀναγιγνώσκειν.
- 29) Πείσομαι γὰρ οὐ τοσοῦτον ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν.
- 30) Παῦσαι, πρὶν οῤῃς μεστῶσαι λέγων.

ΑΣΚΗΣΗ 33 Να βρείτε το υποκείμενο των αναρθρων απαρμφάτων και να δηλώσετε την ταυτοπροσωπία ή την ετεροπροσωπία.

⇒ Απάντηση σελ. 212

- 1) Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνου τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν.
- 2) Οὕτω δὲ τὴν γνώμην οὐ δυνατὸν διατεθῆναι τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων πεπληρωμένον.
- 3) Τὸδ' ἐκιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας χρηστὰς πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἴστασθαι βροτῶν.
- 4) Διόπερ ἐγὼ σοι πειράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι, δι' ὧν ἂν μοι δοκεῖς ἐπιτηδευμάτων πλείστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδοκιμῆσαι.
- 5) Δεῖ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους μηδενὸς μὲν ἀπειρώς ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν. ..
- 6) Λέγεις γὰρ οὐκ ἀνεκτὰ, δαίμονας λέγων πρόνοιαν ἴσχειν τοῦδε τοῦ νεκροῦ πέρι.
- 7) Οὐκ ἐξ ἅπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν.
- 8) Φημί δ' οὖν χρῆναι ποιείσθαι τὴν εἰρήνην πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους.
- 9) Οἶμαι δεῖν περὶ τηλικούτων βουλευομένους δίδοναι παρρησίαν ἐκάστῳ τῶν συμβουλευόντων.
- 10) Νομίζω χάριν ὑμᾶς ὀφείλειν τοῖς θεοῖς.
- 11) Λύσανδρος τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις.
- 12) Οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐκέλευσαν αὐτὸν ἀπιέναι.
- 13) Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν.
- 14) Αἰρεθέντες δὲ ἐφ' ᾧτε συγγράψαι νόμους τούτους αἰεὶ ἐμελλον συγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύειν.
- 15) Ἦρξαντο βουλεύεσθαι ὅπως ἂν ἐξεῖη αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο.

▶ ΕΝΑΡΘΡΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
◀ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	▶ <i>Τὸ σιγᾶν κρείττον ἐστὶ τοῦ λαλεῖν.</i>
◀ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	▶ <i>Αἰσχρὸν ἐστὶ τὸ ψεύδεσθαι καὶ ἐπιορκεῖν.</i>
◀ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ	▶ <i>Τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπεστέρησεν.</i>
◀ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	▶ <i>Ἦρξαντο τοῦ διαβαίνειν.</i>
◀ ΓΕΝΙΚΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ	▶ <i>Τοῦτό ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλεον τῶν ἄλλων ζητεῖν.</i>
◀ ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ	▶ <i>Ἐφ'ὃν ἀμήχανος τὸ βία τῶν πολιτῶν δρᾶν.</i>
◀ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΤΙΚΗ	▶ <i>Γίγνεται ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν.</i>
◀ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ	▶ <i>Εἰς ἐλπίδα ἦλθον τοῦ ελεῖν τὴν πόλιν.</i>
◀ ΓΕΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ	▶ <i>Οὐδὲν οὔτε ἀναιδείας οὔτε τοῦ ψεύδεσθαι παραλείψει.</i>
◀ ΓΕΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	▶ <i>Τὸ φυλάξει τὰγαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κτήσασθαι.</i>
◀ ΓΕΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ	▶ <i>Τοῦ μὴ θηριωδῶς ζῆν αἴτιοι γεγόνασιν.</i>
◀ ΓΕΝΙΚΗ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	▶ <i>Μίνως τὸ ληστρικὸν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους ἰέναι αὐτῶ.</i>
◀ ΔΟΤΙΚΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ	▶ <i>Ἄξιος τοῦ ἀκούειν τοιαῦτα.</i>
◀ ΔΟΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ	▶ <i>Προσῆγεν αὐτὸν ὁ χρόνος τοῦ πρόσηβον γενέσθαι.</i>
◀ ΕΜΠΡΟΘΕΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ	▶ <i>Τοῦτό ἐστὶ ὅμοιον τῶ ὄνειδίξειν.</i>
	▶ <i>Εἰ μὴ ὑπώπτευν ὑμᾶς τῶ μεμονῶσθαι...</i>
	▶ <i>ὑπὲρ τοῦ μὴ ψεύδεσθαι.</i>
	▶ <i>Ἐγὼ ἐν τῶ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι οὐκ εἶπον παρὰ γνώμην.</i>
	▶ <i>Ἄντι τοῦ εἰρήνην ἔχειν στράτευμα πολὺ ἀπὸ τοῦ βασιλέως μεταπέμπεται.</i>
	▶ <i>Ὁρμησαν εἰς τὸ διώκειν.</i>
	▶ <i>Ῥητόρων τὴν περὶ τὸ ψεύδεσθαι τέχνην οὐ μιμησόμεθα.</i>

▶ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

- ☞ Όταν το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι το ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος απ' το οποίο εξαρτάται έχουμε **ταυτοπροσωπία**.

Οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι (οἱ στρατιῶται = υποκείμενο του απαρεμφάτου).

Στην ταυτοπροσωπία το υποκείμενο του απαρεμφάτου δεν επαναλαμβάνεται **παρὰ μόνο για λόγους ἔμφασης ἢ ἀντίθεσης**.

Οἶμαι ἐμὲ πλείω χρήματα εἰργάσθαι ἢ τοὺς ἄλλους.

- ☞ Όταν το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι διαφορετικό απ' το υποκείμενο του ρήματος που εξαρτάται έχουμε **ετεροπροσωπία**.

Οἱ στρατιῶται ἠῤῥοντο Κύρον εὐτυχεῖν.

Ὁ κατηγορὸς φησὶν οὐ δικαίως με λαμβάνειν τὸ παρὰ τῆς πόλεως ἀργύριον.

Το *Κύρον* και *μέ*, που είναι τα υποκείμενα τῶν απαρεμφάτων *εὐτυχεῖν* και *λαμβάνειν* ἀντίστοιχα, είναι διαφορετικά ἀπὸ τα υποκείμενα τῶν ρημάτων.

Και στην ετεροπροσωπία είναι δυνατόν να παραλείπεται το υποκείμενο του απαρεμφάτου και να **εννοεῖται** σε αιτιατική πτῶση ὅταν:

- α. συμπίπτει με το αντικείμενο του ρήματος απ' το οποίο εξαρτάται· αυτό συμβαίνει με τα ρήματα που συντάσσονται με μια πλάγια πτῶση και ἓνα τελικὸ ἀπαρέμφατο· το υποκείμενο

του απαρεμφάτου σ' αυτή την περίπτωση θα είναι η αιτιατική ή η γενική και δοτική αφού μετατραπεί σε αιτιατική.

Εἶα **αὐτούς** βουλεύεσθαι περὶ αὐτοῦ, ὁποῖόν τι βούλονται.

Δέομαι **ὑμῶν** ἀκοῦσαι (ὑμᾶς = Υ ἀκοῦσαι)

Συμβουλεύω **σοι** ἐλθεῖν (σέ = Υ ἐλθεῖν)

- β. είναι γενικό και αόριστο· σ' αυτή την περίπτωση εννοούνται τα **τινά, τινάς, ἀνθρώπους**.
Γράμματα δεῖ **μαθεῖν καὶ μαθόντα** νοῦν ἔχειν (τινά = Υ απαρ.)
- γ. προκύπτει από τη δοτική προσωπική· αυτό συμβαίνει στις απρόσωπες συντάξεις.
Ἐξεστὶ **ἡμῖν** ἡγεμόνας γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος (ἡμᾶς = Υ γενέσθαι).

ΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΙΑ ΚΑΙ ΕΤΕΡΟΠΡΟΣΩΠΙΑ

- ☞ Στην **ταυτοπροσωπία** το κατηγορούμενο μπαίνει σε πτώση ονομαστική.
Ὁμολογείται ἡ **πόλις** ἀρχαιοτάτη εἶναι.
Αν όμως το απαρέμφατο εξαρτάται από μετοχή που βρίσκεται σε πλάγια πτώση τότε το κατηγορούμενο παίρνει την πτώση της.
Ἦλθον ἐπὶ **τινα** τῶν δοκούντων εἶναι **σοφωτάτων**.
Αν υπάρχει ως κατηγορούμενο το **τι** ή το **οὐδέν**, αυτό παραμένει αμετάβλητο.
Ὄνται **τι** εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι.
- ☞ Στην **ετεροπροσωπία** το κατηγορούμενο του υποκειμένου του απαρεμφάτου μπαίνει σε πτώση αιτιατική, για να συμφωνεί με το υποκείμενο του απαρεμφάτου.
Ἀναξαγόρας τὸν ἥλιον **λίθον** φησὶν εἶναι.
Αν όμως ως υποκείμενο του απαρεμφάτου λαμβάνεται η δοτική προσωπική ή το αντικείμενο του ρήματος (από το οποίο εξαρτάται) που βρίσκεται σε γενική ή δοτική πτώση, τότε το κατηγορούμενο έλκεται απ' αυτά και παίρνει την πτώση τους.
Ἐξεστὶν ὑμῖν **εὐδαίμοσιν** γενέσθαι.
Ἄγαθοῖς ἡμῖν προσήκει εἶναι.
Πάντας ὑμᾶς οἶομαι γινώσκειν οἷς τ' ἐγχαρεῖ **ὑβρισταῖς** εἶναι καὶ οἷς οὐ προσήκει.
Οἱ πρέσβεις Κύρου ἐδέοντο **ὡς προθυμοτάτου** πρὸς πόλεμον γενέσθαι.

ΑΣΚΗΣΗ 34 Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των έναρθρων απαρεμφάτων

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 213

- 1) Χαλεπὸν τὸ πρᾶξαι, ῥάδιον δὲ τὸ κελεύσαι.
- 2) Εἰς τοῦτο ἐλήλυθε τοῦ νομίζειν.
- 3) Τοῦτῳ μοι δοκεῖ διαφέρειν ἀνὴρ φιλότιμος ἀνδρὸς φιλοκερδοῦς, τῷ ἐθέλειν ἐπαινῶν καὶ τιμῆς ἐνεκα πονεῖν.
- 4) Νίκησον ὀργῆν τῷ λογίζεσθαι καλῶς.
- 5) Οὐδέποτε ἡγησάμην χαλεπὸν εἶναι τὸ διδάξαι ὑμᾶς τὰ βέλτιστα.
- 6) Ἀγασίλαος ἐπεμέλετο οὐ μόνον τοῦ βία χειροῦσθαι τοὺς ἐναντίους, ἀλλὰ καὶ τοῦ πραοῦτητι προσάγεσθαι.
- 7) Πᾶς ἀσκός δύο ἀνδρας ἔξει τοῦ μὴ καταδύνασθαι.
- 8) Ἐκ τοῦ ὄραν γίγνεται τὸ ἐρᾶν.
- 9) Οἱ Λακεδαιμόνιοι μέγα ἐφρόνον ἐπὶ τῷ ὀλίγα κεκτηῖσθαι.

- 10) Οί ἵπποι τῆς νυκτός δέδενται τοῦ μὴ φεύγειν ἔνεκα, εἰ λυθείησαν.
- 11) Μὴ τὸ μὲν λαβεῖν κέρδος εἶναι νομίζετε, τὸ δ' ἀναλώσαι ζημίαν.
- 12) Τὸ τὰς εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν μικροῦ δεῖν ὁμοίων ἐστὶ τῷ ὄνειδιζειν.
- 13) Καλοῦσιν ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἄρχεσθαι.
- 14) Τοῦτο κερδαίνουσι οἱ ψευδολόγοι, τὸ μὴδὲ ὅταν ἀληθεύωσι πιστεῦεσθαι.
- 15) Τὸ πράττειν ἑαυτῷ ἕκαστος προσήκειν ἡγήσατο.
- 16) Τῷ μελετᾶν ἀγόμεθα εἰς τὴν ἀρετὴν.
- 17) Εἴωθας χρῆσθαι τῷ ἐρωτᾶν.
- 18) Εὐρήσομεν ταύτην ἀρχὴν οὖσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ ἐθέλειν τὰ δίκαια πράττειν.
- 19) Ἄντι τοῦ πόλις εἶναι φρούριον κατέστη.
- 20) Τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ ποιῆσαι τι τῶν προσταττομένων.

ΟΜΑΔΑ Β'

= Απάντηση σελ. 213

- 1) Τὸ γὰρ περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα.
- 2) Φέρ' εἶπέ δή μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου φήσεις μετασχεῖν, ἢ ἔσομῃ τὸ μὴ εἶδέναι;
- 3) Οἱ κοινοὶ καὶ πιστοὶ καὶ τουτοῖς ὅμοιοι τῶν λόγων τοσοῦτω χαλεπωτέραν ἔχουσι τὴν σύνθεσιν ὅσῳ περ τὸ σεμνύνεσθαι τοῦ σκώπτειν καὶ τὸ σπουδάζειν τοῦ παίζειν ἐπιπονώτερόν ἐστιν.
- 4) Ἀγησίλαος διὰ τὸ φιλόπονος εἶναι ἐθανμάζετο.
- 5) Καὶ φημί δράσαι κοῦκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μῆ.
- 6) Ὅστις δ' ὑπερβάς ἢ νόμους βιάζεται, ἢ τοῦπιτάσσειν τοῖς κρατοῦσιν ἔννοεῖ, οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ' ἐμοῦ τυχεῖν.
- 7) Ἄλλ' ἄνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν πόλλ' αἰσχρὸν οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.
- 8) Περισταύρωσαν αὐτοὺς τοῖς δένδροισι τοῦ μῆδένα ἐπεξιέναι.
- 9) Μένων ἡγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι.
- 10) Ἀλλὰ σὺν τοῖς θεοῖς δεῖξωμεν τοῖς βαρβάροις ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ ἐκείνου θανμάζειν δυνάμεθα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι.
- 11) Ἐπειδὴν γὰρ τι δόξη καὶ ψηφισθῇ, τότε ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει ὅσον περ πρὶν δόξαι.
- 12) Ἄπαντες ὠρέγοντο τοῦ πρώτος ἕκαστος γίνεσθαι.
- 13) Πολλοὶ τὸ λαβεῖν τι τῶν ἀλλοτρίων μέγιστον ἀγαθὸν νομίζουσι.
- 14) Ὅπου δὲ μὴ ἀφίγμεθα, διὰ τὸ φοβεῖσθαι ἀνακεκομισμένοι εἰσὶν εἰς ἐρύματα.
- 15) Οὐκ ἐπὶ τούτῳ κάθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλὰ ἐπὶ τῷ κρίνειν ταῦτα.
- 16) Καὶ οὐ κακοῆθεις ἀλλ' ἐνήθεις διὰ τὸ μήπω τεθεωρηκέναι πολλὰς πονηρίας.
- 17) Καὶ εὐπιστοὶ διὰ τὸ μήπω πολλὰ ἐξηπατήσθαι.
- 18) Αἰσχρὸν ἐστὶ τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾶν ἔνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν, τοὺς δὲ νεωτέρους μὴδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν ἐπὶ τῷ βελτίω καταστήσαι τὴν αὐτῶν διάνοιαν.
- 19) Ἔστε ταχεῖς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδεῖς εἰς τὸ λαλῆσαι.
- 20) Ἀγησίλαος δὲ μείζω συμφορὰν ἔκρινε τὸ γινώσκοντα ἢ ἀγνοοῦντα ἀμελεῖν τῶν ἀγαθῶν.

ΜΕΤΟΧΗ

- Είναι ρηματικό επίθετο που διατηρεί τη ρηματική του φύση· μετέχει δηλαδή και στα χαρακτηριστικά του ρήματος και στα χαρακτηριστικά του επιθέτου.
- Η μετοχή διακρίνεται σε τρία είδη:
 - επιθετική
 - κατηγορηματική
 - επιρρηματική

ΡΗΜΑ
 κρούουσι
 φασάν
 ἀντικείμεν
 πλοῦσι μ.
 ὁ ἀλλοτρίος ἑσθλ. πρ. - ποίη ἀγία ...
 ὁ ἄν

ΕΠΙΘΕΤΟ
 3 ΓΕΝΗ
 πτοσφω
 ἀριθμωσι
 ρ

ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

- ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ :**
 - Συνήθως συνοδεύεται από άρθρο, και έτσι είναι απόλυτα ευδιάκριτη.
Αἱ δημοκρατούμεναι πόλεις
μεταφράζονται ὁ οποίος + ρημα / ἢ ἡ κινδύοιο / ἢ ἀμεταβλήτη.
 - Αναλύεται σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση· γι' αυτό λέγεται και αναφορική.
Οἱ δυνάμενοι = οἱ δύνανται
 - Η έναρθη επιθετική μετοχή χρησιμοποιείται και σαν ουσιαστικό.
οἱ ἔχοντες = οἱ πλούσιοι
 → *ὁ λέγων* = ο ρήτορας
 → *ὁ διώκων* = ο κατηγορος
 - Δέχεται άρνηση οὐ, όταν φανερώνει κάτι το συγκεκριμένο και μή, όταν φανερώνει κάτι το γενικό ή υποτιθέμενο· στη δεύτερη περίπτωση ισοδυναμεί με αναφορικούποθετική πρόταση.
Ὁ σὺδεν εἰδώς = αυτός που πραγματικά δε γνωρίζει τίποτε
Ὁ μὴδεν εἰδώς = αυτός που «κατά τη γνώμη κάποιου» δε γνωρίζει τίποτε.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>Ουσιαστική <i>Ἡλεκτικῶς τὰς εἶναι το ἀίθερο τῆς</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Εἶναι πάντοτε έναρθη. Δεν προσδιορίζει άλλη λέξη. Ἐχει χάσει τη ρηματική της φύση. Οι πιο συνηθισμένες ουσιαστικές μετοχές είναι: <ul style="list-style-type: none"> ὁ λέγων = ο ρήτορας ὁ φεύγων = ο κατηγορούμενος ὁ διώκων = ο κατηγορος ὁ τεκῶν = ο πατέρας ὁ φυγῶν = ο εξόριστος οἱ κρίνοντες = οἱ δικαστές οἱ ἔχοντες = οἱ πλούσιοι οἱ πολιτευόμενοι = οἱ πολιτευτές οἱ προσήκοντες = οἱ συγγενεῖς 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Οἱ λέγοντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑμᾶς παράγουσι</i> (οἱ ρήτορες). <i>Τοῖς νικῶσι πᾶσιν διεδίδου βοῦς</i> (τοῖς νικηταῖς). <i>Οἱ δὲ πολιτευόμενοι καὶ οἱ περὶ ταῦτ' ὄντες, τὸ τὰ βέλτιστα σκοπεῖν ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρήκασιν πρὸς τούτους</i> (οἱ πολιτικοί). <i>Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς δικάζοντας καὶ τοὺς λέγοντας ἐν πολλῇ τιμῇ εἶχον.</i> <i>Τῶν Ἀθηναίων οἱ πλείστοι παρήνουν στρατεύειν καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύνειν</i> (αποφάσεις).

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Αοριστολογική <i>Υποκειμένο το άρθρο της.</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Είναι πάντοτε έναρθρη. ◀ Δεν προσδιορίζει άλλη λέξη. ◀ Δηλώνει κάτι το γενικό και αόριστο. ◀ Δέχεται άρνηση μή. ◀ Ονομάζεται αναφορικούποθετική μετοχή και μαζί με το ρήμα της πρότασης δίνει υποθετικό λόγο. ▶ Η μετοχή δηλαδή αποτελεί την υπόθεση λόγου που λανθάνει. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὁ μὴ δαρῆς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται. ▶ Ὅς ἂν μὴ δαρῆ οὐ παιδεύεται (αναφορικο-υποθετική πρόταση). ▶ Ἄν τις μὴ δαρῆ οὐ παιδεύεται (υποθετικός λόγος αόριστος της επανάληψης στο παρόν - μέλλον). ▶ Ὁ ἐπιμείνας νῆι χειμαζομένη δεσπότης αὐτῆς ἔστω. ▶ Ὅς ἂν ἐπιμείνη ... ἔστω → Ἄν τις ἐπιμείνη ... ἔστω (προσδοκώμενο). ▶ Νόμιμος ἂν εἴη ὁ κατὰ ταῦτα πολιτευόμενος. ▶ Ὅς ... πολιτεύοιτο ... νόμιμος ἂν εἴη → Εἴ τις πολιτεύοιτο ... νόμιμος ἂν εἴη (απλή σκέψη).
Κυρίως Αναφορική <i>Υποκειμένο της το κωλύει να προσδιορίσει</i>	
<ul style="list-style-type: none"> ◀ Είναι άλλοτε έναρθρη και άλλοτε ἀναρθρη. ◀ Προσδιορίζει λέξη που υπάρχει ή εννοείται. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Γυνὴ τις χήρα ὄρνιν εἶχε ὠν τίκτουσαν (ἢ ἔτικτε). ▶ Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θραξί τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι (οἱ ὤκουν).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☛ Κατὰ κύριο λόγο στο Θουκυδίδη το ουδέτερο της μετοχής του **ενεστώτα** ή του παρακειμένου πολλές φορές ισοδυναμεί με αφηρημένο ουσιαστικό.

τὸ ἐπιθυμοῦν = η επιθυμία

τὸ θαρσοῦν = το θάρρος

τὸ δεδιός = ο φόβος

τὰ πεπραγμένα = οι πράξεις

τὸ βουλόμενον = η θέληση

τὸ λυσιτελοῦν = η ωφέλεια

τὰ εἰρημένα = τα λόγια

τὸ ὀργιζόμενον = η οργή

τὸ ἡσυχάζον = η ησυχία

τὸ ἀνειμένον = η χαλαρότητα

- ☛ Η έναρθρη επιθετική μετοχή χρόνου **μέλλοντα** ισοδυναμεί συχνά με:

α. αναφορικο - συμπερασματική πρόταση

Ὁ ἡγήσόμενος οὐδεὶς ἔσται (= οστις ἡγήσεται ἢ ὥστε ἡγήσασθαι).

β. αναφορικο - τελική πρόταση, όταν εξαρτάται από ρήματα κίνησης ή σκοπίμης ενέργειας.

Πέμπω τοὺς ἀπολογησόμενους (= οἱ ἀπολογήσονται, ἵνα ἀπολογήσωνται).

- ☛ Η πρόταξη των αντωνυμικών άρθρων δε σημαίνει ότι οι μετοχές που άμεσα ακολουθούν είναι επιθετικές.

Αἱ δὲ πόλεις ἐνόσουν τῶν μὲν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν δωροδοκούντων ...

(αιτιολογική μετοχή).

ΑΣΚΗΣΗ 35

Να βρείτε τη συντακτική θέση των επιθετικών μετοχών και να τις αναλύσετε σε δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις.

⇒ Απάντηση σελ. 214

- 1) Ἀπαντες οἱ παριόντες εἰώθασιν ταῦτα φάσκειν μέγιστα εἶναι.
- 2) Οὐδέν γάρ ὄφελος ἔσται τῶν νῦν περὶ τῆς εἰρήνης γνωσθέντων.

- 3) Οἶμαι δεῖν διδόναι παρρησίαν ἐκάστῳ τῶν συμβουλευόντων.
- 4) Συμβήσεται γάρ ὑμῖν τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργω μετὰ δόξης καλλῆς ἀπολύσασθαι.
- 5) Τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς ἀδικούντας τινὰς αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι χρή· τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν κοινούς ἐχθροὺς παραινῶ νομίζειν ἀπάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων.
- 6) Ὡστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες.
- 7) Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην.
- 8) Οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ.
- 9) Ἐκήρυσσον ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι.
- 10) Ἐν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν ἐπὶ τοὺς ἀδικούντας.
- 11) Τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνεῖκους νέκυν ἀστοῖσι φασὶ ἐκκεκρηῦχθαι τὸ μὴ τάφῳ καλύψαι ... οἰωνοῖς γλυκύν θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν βορᾶς.
- 12) Ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεως ἄνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοί.
- 13) Ὁ δρῶν σ' ἀνιᾶ τὰς φρένας, τὰ δ' ὦτ' ἐγώ.
- 14) Εἰ δὲ ταῦτα μὴ φανείτε μοι τοὺς δρῶντας, ἐξερεῖθ' ὅτι τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται.
- 15) Σὲ τὴν νεύουσαν εἰς πέδον κάρα, φῆς, ἢ καταρνή μὴ δεδρακέναι τάδε;
- 16) Οὐ γὰρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε.
- 17) Οὐ μαρτυρήσει ταῦθ' ὁ κατθανὼν νέκυς.
- 18) Σὺ μὲν ζῆς, ἢ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὠφελεῖν.
- 19) Ἀδῆς ὁ παύσων τοῦσδε τοὺς γάμους ἐμοί.
- 20) Τῶν δ' ὀρθονύμων σώζει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία.

ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

ΘΕΩΡΙΑ - ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Πρόκειται για μετοχή που συμπληρώνει το νόημα του ρήματος. • Αναφέρεται άλλοτε στο υποκείμενο του ρήματος και άλλοτε στο αντικείμενο και έχει θέση κατηγορουμένου ή κατηγορηματικού προσδιορισμού. • Είναι πάντοτε αναρθητή. • Δέχεται ἄρνηση οὐ. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἦν Περικλέους γνώμη νενικηκυῖα (αντί: Περικλέους γνώμη ἐνενικῆκει). ▶ Ἠγγέλλετο ἡ πόλις ἐαλωκυῖα. ▶ Οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κύρον τεθνηκότα. ▶ Φίλιππος ἄρχεται λέγων περὶ Ἀλοννήσου.
ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ που αναφέρεται στο υποκείμενο	
<ul style="list-style-type: none"> • Τα ρήματα εἰμί, γίγνομαι και ὑπάρχω τα οποία με την κατηγορηματική μετοχή σε θέση κατηγορουμένου αποτελούν περιφραστικό τύπο του οικείου ρήματος. • Τα ρήματα διάγω, διαγίγνομαι, διατελώ, διαλείπω, διατρίβω, διαβιῶ, λανθάνω, οἶχο- 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Νικίας ἦν τοῦτο εἰρηκῶς → Νικίας τοῦτο εἰρήκει. ▶ Τοῖς πλείοσιν ἀρέσκοντες ἐσμέν → Τοῖς πλείοσιν ἀρέσκομεν. ▶ Δεῖ ἐθέλοντας ὑμᾶς ὑπάρχειν τὰ προσήκοντα ποιεῖν → Δεῖ ἐθέλειν ὑμᾶς τὰ προσήκοντα ποιεῖν. ▶ Διατετέλεκε ἀθρόους ὑμᾶς κολακεύων (συνεχῶς σας κολακεύει...)

ΘΕΩΡΙΑ - ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p><i>μαι, φθάνω, τυγχάνω, φαίνομαι, δήλός είμι, φανερός είμι.</i> Επειδή με τα ρήματα αυτά το κύριο νοηματικό βάρος το έχει η μετοχή, γι' αυτό και η μετοχή μεταφράζεται με ρήμα και το ρήμα με επίρρημα.</p> <p>▶ Τα ρήματα <i>τυγχάνω</i> και <i>φθάνω</i> μπορούν να αποδίδονται και σαν ρήματα, ενώ η κατηγορηματική μετοχή με το να + υποτακτική.</p> <p>▶ Τα ρήματα <i>ούκ άνφθάνοις, ούκ άν φθάνοιτε</i> με κατηγορηματική μετοχή χρησιμοποιούνται, για να δηλώσουν έντονη προτροπή.</p> <p>• Τα ρήματα που δηλώνουν έναρξη - λήξη, ανοχή, καρτερία, κάματο (<i>άρχω, άρχομαι, λήγω, παύομαι, άνέχομαι, καρτερώ, ύπομένω, περιορώ, κάμνω, άπειρηκα</i> κ.ά.)</p> <p>▶ Τα ενεργητικά ρήματα <i>παύω</i> και <i>ύπομένω</i> συντάσσονται με κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο αντικείμενο του ρήματος.</p> <p>4 • Τα ρήματα ψυχικού πάθους (<i>λυπούμαι, αίσχύνομαι, ήδομαι, χαίρω, όργιζομαι, άχθομαι</i> κ.ά.)</p> <p>▶ Η μετοχή αυτή αποδίδεται συνήθως με το που και σπανιότερα με το να.</p> <p>☛ Από τα ρήματα ψυχικού πάθους εξαρτάται και αιτιολογική μετοχή. Τέτοια θεωρείται, όταν δηλώνει προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα εξάρτησης και συνήθως χωρίζεται με κόμμα.</p> <p>5 • Τα ρήματα που δηλώνουν νίκη, ήττα, ενεργεσία, άδικη πράξη (<i>νικώ, ήττώμαι, εύ ποιώ, κακώς ποιώ, χαρίζομαι, χάριν έχω</i> κ.ά.)</p> <p>▶ Η κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από ρήματα της προηγούμενης ενότητας αποδίδεται με διάφορους τρόπους, όπως και, που, να ή με το να ή στο να.</p> <p>6 • Πιο σπάνια με κατηγορηματική μετοχή του υποκειμένου συντάσσονται και τα ρήματα που δηλώνουν επάρκεια, πλησμονή, κορεσμό (<i>έμπίπλωμαι, μεστός είμι</i> κ.ά.)</p>	<p>▶ Ούτοι διετέλεσαν μαχόμενοι (πολεμούσαν συνεχώς).</p> <p>▶ Ου γάρ σοι δοκώ τούτο μελετών διαβεβιωκέναι;</p> <p>▶ Λακεδαιμόνιοι δήλοϊ ήσαν έπιβουλεύοντες ήμϊν.</p> <p>▶ Όχετο πλέων εις Ελλησποντον (έπλεε βιαστικά...)</p> <p>▶ Ο Άδμητος ούκ έτυχεν έπιδημών.</p> <p>▶ Οι Έλληνες έφθησαν καταλαβόντες τά άκρα (πρόλαβαν και κατέλαβαν τις κορυφές ή κατέλαβαν πιο μπροστά).</p> <p>▶ Ούκ άν φθάνοιτ' ακολουθοϋντες μοι (ακολουθήστε με γρήγορα).</p> <p>▶ Ούκ άν φθάνοιτε τήν ταχίστην άπαλλασσόμενοι (φύγετε όσο πιο γρήγορα).</p> <p>▶ Πόθεν άν άρξάιμεθα άνδρας άγαθούς έπαινούντες;</p> <p>▶ Ξενοφών έπαύσατο θύων.</p> <p>▶ Μέχρι τετάρτης ήμέρας έκαρτέρει θύόμενος.</p> <p>▶ Μή κάμης φίλον άνδρα εύεργετών.</p> <p>▶ Αί μὲν γυναίκες ούδέ τόν καπνόν όρώσαι ήνείχοντο.</p> <p>▶ Υπομένομεν τήν πόλιν διαβολάς έχουσαν.</p> <p>▶ Έπασαν τούς Έλληνας φοβουμένους πλήθος άνδρών τε και νεών.</p> <p>▶ Ήδομαι άκούων σου φρονίμους λόγους.</p> <p>▶ Οι πρέσβεις ούκ ήσχύνοντο λέγοντες ταϋτα.</p> <p>▶ Χαίρω, ώ Ανσίμαχε, πλησιάζων τώ άνδρί.</p> <p>▶ Φωκίων ούκ ήγανάκτει άδίκως άποθνήσκων.</p> <p>▶ Αηγησίλαος χαλεπώς ήνεγκεν, ένθυμούμενος οϊων τιμών άπεστερείτο.</p> <p>▶ Μετεμέλοντο ού δεξάμενοι τās σπονδάς.</p> <p>▶ Οι δέ δυνατοί έλυποϋντο καλά κτήματα κατά τήν χώραν άπολωλεκότες.</p> <p>▶ Εάν τούς φίλους κρατής εύ ποιών, οϋ σοι άνθέξουσιν οι πολέμοιοι.</p> <p>▶ Έλεγεν ότι Αθηναίοι οϋ δικαίως δράσειαν παραβαίνοντες τά νόμιμα τών Έλλήνων.</p> <p>▶ Εμοί χαρίζου άποκρινόμενος.</p> <p>▶ Ούχ ήττησόμεθα εύ ποιούντες (δε θα αποδειχθούμε κατώτεροι στο να ενεργετούμε).</p> <p>▶ Ούκ έμπίπλωμαι βλέπων σόν πρόσωπον.</p> <p>▶ Άρκείτω βραχέως δεδηλωμένον.</p>

ΘΕΩΡΙΑ - ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	
ΡΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ που αναφέρεται άλλοτε στο υποκείμενο και άλλοτε στο αντικείμενο		
7	<ul style="list-style-type: none"> • Τα ρήματα που δηλώνουν δείξη, δήλωση, αγγελία, έλεγχο (δείκνυμι, δηλώ, ἀγγέλλω, φαίνω, δηλός είμι, ἐλέγχω, ἐλέγχομαι κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ηγγέλλοντο αἱ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα πορθοῦσαι. ▶ Τισσαφέρνης ἤγγειλε Κύρον ἐπιστρατεύοντα βασιλεῖ. ▶ Οὗτος ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος. ▶ Ἀποδείξω τοῦτον ψευδεῖς μάρτυρας παρεχόμενον.
8	<ul style="list-style-type: none"> • Τα ρήματα που δηλώνουν αίσθηση, γνώση, μάθηση, αντίληψη, μνήμη, λήθη (αἰσθάνομαι, ὀρώ, γινώσκω, ἐπίσταμαι, μανθάνω, ἀγνοῶ, μέμνημαι, ἐπιλανθάνομαι κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οἱ Θηβαῖοι ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι. ▶ Ὡ βασιλεῦ, διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις; ▶ Οὐ περιοψόμεθα τοὺς συμμάχους ἀδικουμένους. ▶ Γέρων εἶδεν τὸν υἱὸν ὑπὸ λέοντος θανατωθέντα. ▶ Μέμνημαι καὶ τοῦτο σοῦ λέγοντος. ▶ Κατελάβομεν Δίωνα εἰς Ὀλυμπίαν θεωροῦντα. ▶ Οἱ ἱππεῖς ἐντυγχάνουσι πρεσβύταις πορευόμενοις.
9	<ul style="list-style-type: none"> • Με κατηγορηματική μετοχή συντάσσονται και τα ρήματα που έχουν την έννοια του βρίσκω, συλλαμβάνω, όπως εὑρίσκω, καταλαμβάνω, ἀλίσκομαι, αἰρῶ κ.ά. 	

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

<ul style="list-style-type: none"> ▶ Το ρήμα <i>σύννοια</i> και σπανιότερα το <i>συγγινώσκω</i> συντάσσονται με δοτική και κατηγορηματική μετοχή. <ul style="list-style-type: none"> • Όταν αντικείμενο του <i>οἶδα</i> είναι η αυτοπαθής αντωνυμία, τότε η κατηγορηματική μετοχή μπαίνει σε πτώση ονομαστική ή δοτική. • Όταν όμως αντικείμενό του είναι οποιαδήποτε άλλη λέξη, τότε η κατηγορηματική μετοχή μπαίνει υποχρεωτικά σε πτώση δοτική. ◀ Τα ρήματα <i>αἰσθάνομαι</i>, <i>ἀκούω</i> συντάσσονται με πολλούς τρόπους: <ul style="list-style-type: none"> ☞ με γενική + κατηγορηματική μετοχή, για άμεση αντίληψη. ☞ με αιτιατική + κατηγορηματική μετοχή, για έμμεση αντίληψη. ☞ με αιτιατική + ειδικό απαρέμφατο, για αβέβαιο γεγονός ή φήμη. ◀ Η κατηγορηματική μετοχή, μερικές φορές, τίθεται απόλυτα παρ' ότι θεωρείται πάντα συνημμένη. Σ' αυτή την περίπτωση ενυπάρχει στη μετοχή μια σύστοιχη αφηρημένη έννοια ως αντικείμενο του ρήματος και μια μετοχή του είμι. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Εγὼ δὲ ξύνοια ἐμαντῶ σοφὸς ὦν. ▶ Συγγινώσκομεν αὐτοῖς ἡμῖν οὐ ποιήσασιν ὀρθῶς. ▶ Ὅστις σύννοιδεν ἑαντῶ ἡμεληκότι τῶν ὄρκων, οὐκ ἂν εὐδαίμων εἴη. ▶ Οὗτοι συνίσασι Μελήτω μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι. ▶ Ξενοφῶν ἤκουσε τῶν στρατιωτῶν βοῶντων «θάλαττα θάλαττα». ▶ Ἦσθησαι πῶποτέ μου ψευδομαρτυροῦντος; ▶ Ἦκουσε τριήρεις περιπλεύσας. ▶ Τισσαφέρνης προήσθετο τοὺς ἐν Μιλήτῳ βουλομένους ἀποστῆναι. ▶ Ἀστυάγης ἤκουε τὸν παῖδα καλὸν κάγαθὸν εἶναι. ▶ Ἐπίσταμαι δὲ ξενηλασίας γιγνομένας καὶ ἀποδημεῖν οὐκ ἐξόν, ὅπως μὴ ραδιουργίας ... (οὐκ ἐξουσίαν οὔσαν).
---	---

<p>◀ Είναι δυνατόν κατηγορηματική μετοχή αντί απαρεμφάτου να συνοδεύει και απρόσωπα ρήματα ή εκφράσεις.</p> <p>◀ Οι κατηγορηματικές μετοχές των ρημάτων <i>ἥδομαι, βούλομαι, ἄχθομαι, προσδέχομαι</i> και το επίθετο <i>ἄσμενος</i> προσδιορίζουν ως κατηγορούμενα τη δοτική προσωπική ηθική που εξαρτάται από τα ρήματα <i>εἰμί, γίγνομαι</i> (κυρίως), <i>ἀφικνοῦμαι</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η μετοχή αυτή με το ρήμα συνιστά περιφραστικό τύπο ρήματος με υποκείμενο τη δοτική προσωπική (και αντικείμενο το απαρέμφατο που ακολουθεί). • Πολλά ρήματα έχουν πολλαπλή σύνταξη. Συντάσσονται με κατηγορηματική μετοχή αλλά και απαρέμφατο (ειδικό - τελικό) με διαφορετική σημασία. 	<p>▶ Ὡν ἐμοὶ πρέποι ἂν μάλιστα ἐπιμελομένῳ (αντί ἐπιμελείσθαι). [Γ' αυτά θα έπρεπε να φροντίσω πάρα πολύ].</p> <p>▶ Ἐπηρώτων τὸν θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται σφίσι (αντί πολεμεῖν). Η μετοχή λόγω του ἔσται μπορεί να θεωρηθεί και υποθετική.</p> <p>▶ Τῷ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν ἀφίστασθαι τῶν Ἀθηναίων. (Τὸ πλήθος οὐκ ἐβούλετο ἀφίστασθαι...)</p> <p>▶ Καὶ τῶν εἰλώτων βουλομένοις ἦν αὐτοῖς ἐκπέμψαι.</p> <p>▶ Ὑπ' ἐκείνων ἐκελεύσθητε ἐξιέναι, ὄτω ὑμῶν μὴ ἄχθομένῳ εἶη.</p> <p>▶ ἄρχομαι+ μετοχή: αρχίζω να, βρίσκομαι στην αρχή</p> <p>▶ ἄρχομαι+απαρέμφατο: αρχίζω να, πρώτη φορά ασχολούμαι</p> <p>▶ γινώσκω + μετοχή: γνωρίζω ότι, καταλαβαίνω ότι</p> <p>▶ γινώσκω + απαρέμφατο: αποφασίζω να, κρίνω ότι</p>
---	---

ΑΣΚΗΣΗ 36

Να υπογραμμίσετε τις κατηγορηματικές μετοχές και να επισημάνετε το ρήμα εξάρτησης.

ΟΜΑΔΑ Α'

— Απάντηση σελ. 214

- 1) Φανήσεται ὁ Μαύσωλος τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφηρημένος, οἱ δὲ ἀποδείξαντες ἑαυτοὺς συμμάχους τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβοηθήκοτες.
- 2) Ἀλκιβιάδης κατεῖδε ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὀρμούντας καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας τοὺς δὲ πολεμίους ἔχοντας πάντα.
- 3) Κόνων ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα.
- 4) Ἡ βουλή δὴλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα.
- 5) Πάυσασθε ἁμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα.
- 6) Κερκυραῖοι ἦσθοντο τοὺς οἰκήτορας καὶ φρουροὺς ἦκοντας.
- 7) Δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος.
- 8) Τοὺς κακοὺς τιμώντας εἰσορᾶς θεοῦς;
- 9) Ἐξήδη γὰρ θανουμένη.
- 10) Σμικρῷ χαλινῷ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους ἵππους καταρτυθέντας.
- 11) Οὐδὲ ἐμάνθανον τρέφων δὴ ἄτα κάπαναστάσεις θρόνων.
- 12) Ἀρκέσω θνήσκουσα ἐγώ.
- 13) Ὅστις ἔστ' ἀνὴρ χρηστός, φανεῖται κὰν πόλει δίκαιος ὢν.
- 14) Ἔστιν δ' ἡ περὶ τὰς ἔριδας φιλοσοφία δυναμένη τοῦτο ποιεῖν.
- 15) Ἐν πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολὺ διεστῶσας εὐρήσομεν τὰς τε τῶν σπουδαίων γνώμας καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας.
- 16) Ἐτύγχανον λέγων ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν σωτηρίας.

- 17) Ὀρώμεν τὴν μέλιτταν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ βέλτιστα λαμβάνουσαν.
- 18) Οἱ ἄρχοντες διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζοντες αὐτούς.
- 19) Ὁ θεὸς χαίρει τοὺς μικροὺς μεγάλους ποιῶν.
- 20) Ἴσθι ἀνόητος ὢν.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 214

- 1) Ἀπαντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε.
- 2) Ἐπειτα πρῶτον οὐς πάντες ἤδεσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας καὶ τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς βαρεῖς ὄντας, συλλαμβάνοντες ὑπῆγον θανάτου.
- 3) Ὅσοι συνήδεσαν ἑαυτοῖς μὴ ὄντες τοιοῦτοι οὐδὲν ἤχθοντο.
- 4) Ἐδέοντο μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους.
- 5) Οὐ γὰρ προδοῦσ' ἀλώσομαι.
- 6) Ἐκ τῶν αἰχρῶν λημμάτων ἂν ἴδοις τοὺς πλείονας ἀτωμένους ἢ σεσωσμένους.
- 7) Ἴδιησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε;
- 8) Εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν, σχεδόν τι μῶρῳ μορῖαν ὀφλισκάνω.
- 9) Ἔσω γὰρ εἶδον ἀρτίως λυσσῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν.
- 10) Οὕτω δὲ καὶ σοὶ τᾶμ' ἀφανδάνοντ' ἔφυ.
- 11) Ἀλλ' ἐν κακοῖσι τοῖς σοῖσιν οὐκ αἰσχύνομαι ξύμπλον ἐμαντὴν ποιουμένη.
- 12) Αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην.
- 13) Οὐ γὰρ δίκαια ὀρῶ σ' ἔξαμαρτάνοντα.
- 14) Ὀρῶ δὲ καὶ τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον.
- 15) Οὐ γὰρ ὀλιγωρῶν τῆς ἀρετῆς οὐδὲ ραθυμῶν διετέλεσε τὸν βίον, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τοῖς πόνοις ἐγύμναζεν, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενε.
- 16) Οἱ μῆτε τῶν ἰδίων πω μῆτε τῶν κοινῶν φροντίζοντες τούτοις μάλιστα χαίρουσιν τῶν λόγων οἱ μὴδὲ πρὸς ἕν χρησιμοὶ τυγχάνουσιν ὄντες.
- 17) Οὐ μὴν ἀλλ' αἰσχυνθεῖην, εἰ φανείην φροντίζων τῆς ἐμαντοῦ δόξης ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας.
- 18) Οἱ παῖδες τῶν Περσῶν διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην.
- 19) Δικάζουσι καὶ ὃν ἂν ἀδίκως ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι.
- 20) Ὀρῶ ἡμῖν ἀντιπάλους προσιόντας.

ΑΣΚΗΣΗ 37

Να αναπτύξετε τις κατηγορηματικές μετοχές σε δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις και ειδικά απαρέμφατα.

⇒ Απάντηση σελ. 215

- 1) Αθηναῖοι ἑώρων αὐτούς ἐν ὁδῷ ὄντας.
- 2) Ἴσθι ἀνόητος ὢν.
- 3) Περί τὰ μέγιστα ταῦτα ἔξαμαρτάνοντες φαινόμεθα.
- 4) Οἱ ἐν τῇ Καδμείᾳ ἦσθοντο Ἴσμηνίαν εἰργόμενον.
- 5) Ὀρῶ τοὺς μὴ ἀσκούντας τὰ σώματα οὐ δυναμένους ποιεῖν τὰ τοῦ σώματος ἔργα.
- 6) Ἀγησίλαος δυνατώτατος ὢν φανερός ἦν τοῖς νόμοις λατρεῦων.
- 7) Ὀρῶ καὶ Θηβαίους νῦν δεομένους ὑμῶν μὴ περιδεῖν ἀπολομένους τοὺς σώσαντας ὑμᾶς.

- 8) *Ανανδρίας ἔνεκα δειχθήσεται ταῦτα πεποικώς.*
- 9) *Οἱ Ἕλληνες ἔμαθον Κῦρον τεθνηκότα.*
- 10) *Τοῖς τε ἐπιχειρήμασιν ἐώρων οὐ κατορθοῦντες καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ.*
- 11) *Φαίνονται δ' ἡμῶν οἱ πρόγονοι τοσοῦτον ἀπάντων διενεγκόντες.*
- 12) *Σαφῶς ἐπέδειξεν αὐτοὺς ψευδομένους.*
- 13) *Ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην.*
- 14) *Εὐρήσεις δὲ καὶ σύ ἐμὲ ἀληθῆ λέγοντα.*
- 15) *Ὅρῳ γὰρ ἀνθρώπων οὐδένα ἀναμάρτητον διατελοῦντα.*

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 38** Να αποδοθούν οι μετοχές με ρήματα και τα ρήματα με επιρρήματα κατά τρόπο που να προσεγγίζουν καλύτερα τη μετάφραση.

⇒ Απάντηση σελ. 215

- 1) *Ἐφαινόμενη μᾶλλον φροντίζων τῆς ἑμαυτοῦ δόξης ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας.*
- 2) *Κῦρος οὐ φθονῶν τοῖς φανερώς πλουτοῦσιν ἐφαίνεται.*
- 3) *Βεβοηθηκότες ἦσαν τοῖς Βιθυνοῖς*
- 4) *Οἱ ἄρχοντες διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζοντες αὐτούς.*
- 5) *Ἦν γὰρ γνώμη Περικλέους πρότερον νενικηκῦα.*
- 6) *Οἱ Θηβαῖοι ἔλαθον εἰσελθόντες.*
- 7) *Βούλομαι καὶ τοῦτο δηλῶσαι, ὡς ἔχουσα ἡ πόλις διατελεῖ πρὸς ὑμᾶς.*
- 8) *Τοιγάρτοι διατελεῖ τοῦτο τὸ συνέδριον εὐδοκιμοῦν ἐν τῇ πόλει.*
- 9) *Συνεληλυθότες ἦσαν οἱ ἄνδρες.*
- 10) *Υπήρχον Ολύμπιοι δύναμιν τινα κεκτημένοι.*
- 11) *Φθάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ γενόμενοι τοὺς πολεμίους.*

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 39** Να μετατρέψετε τις δευτερεύουσες προτάσεις σε κατηγορηματικές μετοχές.

⇒ Απάντηση σελ. 215

- 1) *Ἔγνω ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐδέν πω ἐνδώσουσι.*
- 2) *Μαθοῦσαι δὲ τὴν ἀπάτην καὶ ὡς Λευκιππος ἐπεβούλευεν αὐταῖς, πᾶσαι μεθίεσαν εἰς αὐτὸν τὰς αἰχμᾶς.*
- 3) *Οἶδα ὅτι οὗτος οὐδέν τῶν ὀραμένων τιμιώτερον κέκτηται.*
- 4) *Ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ πορθομένη καὶ ἐρημουμένη χώρα οὐκ ἂν δύναίτο πολὺν χρόνον στρατεύμα φέρειν.* ...
- 5) *Ἦκουσεν ὅτι βασιλεὺς χρηστός ἐστι.*
- 6) *Οὗτος ἔγνω ὅτι ἡ φιλοσοφία μόνη φάρμακόν ἐστι τῶν τῆς ψυχῆς ἀρρωστημάτων καὶ παθῶν.*
- 7) *Ὅρᾳς ὅτι ἐσμέν ὑμῶν κρείττονες;*
- 8) *Εγὼ δὲ σαφῶς οἶδα ὅτι κινδυνεύσει Μεσσήνη.*
- 9) *Οἱ Θηβαῖοι ἤσθοντο ὅτι ἐξηπατημένοι εἶεν.*
- 10) *Οἱ Ἕλληνες ἤσθοντο ὅτι βασιλεὺς ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη.*

▷ ΑΣΚΗΣΗ 40

Να διακρίνετε τις επιθετικές από τις κατηγορηματικές μετοχές, να αναλύσετε τις αναφορικές, όπου είναι δυνατόν, σε δευτερεύουσες προτάσεις και να επισημάνετε το ρήμα εξάρτησης των κατηγορηματικών μετοχών.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 216

- 1) Εἰσὶν εὐτυχέστατοι οἱ ἐλάχιστοι ἐξαμαρτάνοντες.
- 2) Περικλῆς ὄρων τοὺς Ἀθηναίους χαλεπαίνοντας ξύλλογον ἐποίησε.
- 3) Ὅρωμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα.
- 4) Οὗτος ὁ ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος.
- 5) Αὐτοὶ γὰρ ἡμεῖς δις ἤδη τὴν δημοκρατίαν ἐπέιδομεν καταλυθείσαν.
- 6) Ὁ φεύγων πόνους φεύγει καὶ τιμὰς.
- 7) Ἐπ' ἐμὲ κηδεστήν ὄντα, κατέφυγον.
- 8) Ἦκουσα Σωκράτους καὶ περὶ φίλων διαλεγόμενον.
- 9) Αὐταὶ γὰρ αἱ φύσεις εἰσὶν αἱ παραδοῦσαι τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν τοῖς πολεμίοις.
- 10) Σωκράτης ἐδείκνυεν τοῖς συνοῦσιν ἑαυτὸν καλὸν κάγαθὸν ὄντα.
- 11) Παῦσαι γελῶν· ἄρ' οὐκ αἰσχύνῃ διατελῶν γελῶν;
- 12) Κακοὺς εὐ ποιῶν ὁμοία πείσῃ τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν.
- 13) Ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων.
- 14) Μισοῦντες γίνονται τοὺς κακοὺς.
- 15) Τοῖς μὴ ἔχουσι χρήματα δίδοναι οὐκ ἠθελον διαλέγεσθαι.
- 16) Εἰκὸς ὑμᾶς καὶ τῶν κατηγορῶν ἀκροᾶσθαι, ἐὰν ἀποφαίνωσι τοὺς φεύγοντας πολλὰ εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκότας.
- 17) Οἱ Ἀθηναῖοι φανερόν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες.
- 18) Ἀνέχου πάσχων.
- 19) Ἡ ψυχὴ ἄρχεται ἀπολιποῦσα τὸ σῶμα.
- 20) Σύνεμι ἀνθρώποις δυναμένοις ἀναλίσκειν.
- 21) Αἰσθάνεται τῶν ἀνέμων προσιόντων.
- 22) Εἰ μὴ συνήδειν, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ποιεῖν κακῶς ἔμε.
- 23) Ἦιδεσαν Σωκράτῃ ἀπ' ἐλαχίστων χρημάτων αὐταρκέστατα ζῶντα.
- 24) Ἄρα οὐ δήλόν ἐστιν ὅτι εὐ ἤδει αὐτὸν οὐ ποιήσαντα ἂν τὰ δέοντα.
- 25) Ὑπὸ γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 216

- 1) Ὅρω τὰ παρόντα πράγματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα.
- 2) Τοῦτο δὴ ἄξιον ἐπαινεῖν τῶν ἀνδρῶν τῶν τότε ναυμαχησάντων.
- 3) Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, στρατηγὸς ὢν δέκατος αὐτός
- 4) Ἀνὴρ δίκαιος οὐχ ὁ μὴ ἀδικῶν, ἀλλ' ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος οὐ βούλεται.
- 5) Οἱ στρατιῶται εἶχον τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.
- 6) Καταλείπω πατρίδα καὶ φίλους εὐδαιμονοῦντας.
- 7) Εὐδαιμονέστατος ὁ μὴ ἔχων κακίαν ἐν τῇ ψυχῇ.
- 8) Οὐτός ἐστιν ὁ ἀδικήσας, ὦ βουλή, καὶ ἐπιβουλεύσας ἡμῖν.
- 9) Ἦδέως δὲ ταῦτα καὶ Ναυκλείδας, ἔφορος ὢν, ἤκουσεν.
- 10) Εὐ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με.
- 11) Χρὴ δὲ τοὺς εὐ φρονοῦντας τὸ πολλάκις ὠφελοῦν φαίνεσθαι προαιρουμένους.

- 12) Δεῖ ἐθέλοντας ὑπάρχειν μισεῖν τοὺς κακοῦς.
- 13) Οἱ μὴ χρῆσάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς οὐδ' εἰ συνέβη τι χρῆστόν παρὰ τῶν θεῶν μνημονεύουσιν.
- 14) Πειρῶ τοὺς φίλους νικᾶν εὖ ποιῶν.
- 15) Οἱ δὲ Βυζάντιοι ὡς εἶδον τὸ στράτευμα βία ἐσπίπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς.
- 16) Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῆς καὶ τούτων ἀπόντων μὴ ὀλιγωρεῖν.
- 17) Πολὺ τούτου συντομώτερος καὶ μᾶλλον ὁμολογούμενος ὁ λόγος ἐστίν.
- 18) Ὡσως οὖν ἂν εἴποιεν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσοφεῖν.
- 19) Πρὸ ἡλίου δύντος.
- 20) Ἄμα τῇ ἑφ' γιγνομένη καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινον.
- 21) Ἦκουε Κύρον ἐν Κιλικία ὄντα.
- 22) Ἦκουε τοὺς πολεμίους ταραττεσθαι.
- 23) Σύνησμεν ἡμῖν αὐτοῖς ἀσκηταὶ ὄντες τῶν καλῶν κάγαθῶν ἔργων.
- 24) Ἀκούσας ταῦτα ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σατραπεύειν.
- 25) Ὅπως τε ταῦτα γίγνηται τοῖς φίλοις οὐκ ἀποκάμνεις μηχανώμενος.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

ΧΡΟΝΙΚΗ

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Συνήθως συνοδεύεται ἀπὸ τα ἐπιρρήματα: <i>εὐθύς, ἄμα, μεταξύ, ἔτι, αὐτίκα, ἄρτι, ἤδη</i> (αναφέρονται στη μετοχή)	
<p>☞ Ἰσοδυναμεῖ με δευτερεύουσα χρονικὴ πρόταση καὶ ἐκφράζει:</p> <p>A) ΣΥΓΧΡΟΝΟ στο παρὸν ἢ στο παρελθόν ἀρνηση σὺ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εἶναι χρόνου ἐνεστώτα. • Ἀναλύεται σε δευτερεύουσα χρονικὴ πρόταση: <i>ἐν ᾧ, ὅτε + οριστικὴ ἐνεστώτα ἢ παρατακτικῆς.</i> <p>B) ΠΡΟΤΕΡΟΧΡΟΝΟ ἀρνηση σὺ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εἶναι συνήθως χρόνου αορίστου καὶ το ρῆμα τῆς πρότασης ἱστορικοῦ χρόνου. • Ἀναλύεται σε δευτερεύουσα χρονικὴ πρόταση: <i>ἐπεὶ, ὅτε + οριστικὴ αορίστου.</i> 	<p>▶ Ἀγησίλαος τοίνυν ἔτι μὲν νέος ὢν ἔτυχε τῆς βασιλείας (ἐν ᾧ ἦν).</p> <p>▶ Πολλαχοῦ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ (ἐν ᾧ ἔλεγον).</p> <p>▶ Ἄμα ἑφ' πλείοντες καθορώσι τὰς ναῦς μετεώρους (ἐν ᾧ ἔπλεον).</p> <p>▶ Καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Ἀρκαδίας (ἐν ᾧ πρόεισι).</p> <p>▶ Ἄμα ταῦτα εἰπὼν ἀνέστη (ἐπεὶ εἶπεν).</p> <p>▶ Ἀργεῖοι δὲ τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου.</p> <p>▶ Ἀποβλέψας πρὸς ἡμᾶς εἶπε (ἐπεὶ ἀπέβλεψε).</p>
Συνήθως συνοδεύεται ἀπὸ τα ἐπιρρήματα: <i>εἶτα, ἔπειτα, οὕτω, ὡδε, τότε, ἐνταῦθα, ἐκ τούτου, μετὰ ταῦτα.</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Ἡ μετοχή που δηλώνει το προτερόχρονο μπορεῖ νὰ μεταφράζεται καὶ παρατακτικῶς. 	<p>▶ Συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς ἔλεξε τοιάδε (αφοῦ συγκέντρωσε ἢ συγκέντρωσε καὶ).</p>

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Η μετοχή που είναι συνημμένη σε όρο τελικού απαρεμφάτου ή υποτακτική ή προστακτική λέγεται χρονικοῦποθετική (άρνηση <i>μή</i>) και αναλύεται: <i>ὅταν, ἐπειδάν + υποτακτική</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Βουλευόμενος παραδείγματα ποιῶ τὰ παρεληλυθότα (ἐπειδάν βουλευῆ). ▶ Δειπνήσαντες ἀπελαύνετε (ἐπειδάν δειπνήσητε). ▶ Φοβούμενοι μη ἀναβάντες ἐπὶ τὰ τέγη βάλλωσιν ἡμᾶς... (ὅταν ἀναβώσιν).
<ul style="list-style-type: none"> • Η μετοχή που είναι συνημμένη σε όρο τελικού απαρεμφάτου δηλώνει προτερόχρονο στο μέλλον και είναι προτιμότερο να μεταφράζεται παρατακτικά. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Περιήγγειλαν τῷ ναυτικῷ παρασκευασαμένω πλεῖν ἐς Λευκάδα (ἐπειδάν παρασκευάσῃται). Ἐδωσαν ἐντολή στο ναυτικό, αφού προετοιμαστεί να πλεύσει ή να προετοιμαστεί και να πλεύσει.
<ul style="list-style-type: none"> • Είναι δυνατόν δυο χρονικές μετοχές αορίστου να μη συνδέονται μεταξύ τους. Αυτό συμβαίνει, γιατί η πρώτη εκφράζει προτερόχρονο σε σχέση με τη δεύτερη και η δεύτερη σε σχέση με το ρήμα. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Δειπνήσαντες οἱ στρατιῶται, ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα ἀνεχώρησαν (αφού δειπνήσαν οι στρατιώτες, πήραν τα όπλα και αναχώρησαν).
<ul style="list-style-type: none"> • Οι χρονικές μετοχές ἀρχόμενος, τελευτῶν, διαλιπών, ἀνύσας, ἐπισχών ισοδυναμοῦν με χρονικά επιρρήματα ή με εμπροσθέτους προσδιορισμούς (στην αρχή, στο τέλος, μετά από λίγο, βιαστικά). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Τελευτῶν οὐχ ὁ λόγος, ἀλλ' ὁ καιρὸς ὑμᾶς ἐξοργιεῖ. ▶ Ὀλίγον χρόνον διαλιπών ἐκινήθη (μετά από λίγο). ▶ Οὐκ εἶπον ταῦτα ἀρχόμενος τοῦ λόγου; (στην αρχή).

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 41**

Να αναλύσετε τις χρονικές μετοχές σε δευτερεύουσες προτάσεις, να δηλώσετε τη χρονική βαθμίδα που εκφράζουν και να εντοπίσετε τα διακριτικά τους γνωρίσματα, αν υπάρχουν.

•• Απάντηση σελ. 217

- 1) Αθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν.
- 2) Προσβαλόντες δὲ τὴ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος.
- 3) Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιούμενοι αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμπρακον.
- 4) Ἐκεῖθεν εὐθύς ἐπισιτιώμενοι ἐπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοῦς.
- 5) Λύσανδρος, ὄρθρου ὄντος, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν.
- 6) Ἀλκιβιάδης κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὀρμούντας, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὀρμεῖν.
- 7) Κόνων ἰδὼν τὸν ἐπίπλου, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος.
- 8) Θεόπομος ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε.
- 9) Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες.
- 10) Θηραμένης καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐρωτῶμενοι εἶπον.
- 11) Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος πολὺς περιχεῖτο.
- 12) Προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξήλαθε.
- 13) Ὑμεῖς λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες τὰ ἐκ τούτων πράττετε.
- 14) Οἱ δὲ νιφόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ.
- 15) Εἰ δὲ τις μὴ ἐθέλει ξυμπλεῖν, πενήκοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν.
- 16) Αὕτη δ' ὑβρίζειν τότε' ἐξηπίστατο νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους.
- 17) Ὡς ἀπεχθὴς δυσκλεῆς τ' ἀπώλετο πατὴρ, ὄψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῷ χερί.
- 18) Μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοῖσι τις ἀλούς ἐπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλη.
- 19) Ἐμοῦ δὲ ζῶντος οὐκ ἄρξει γυνή.
- 20) Ἄνδρες εὐχονται γονὰς κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν.

▶ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ άρνηση οὐ

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>☞ Είναι κάθε χρόνου (σπάνια μέλλοντα).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύεται σε δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση: ὅτι, ἐπεὶ, ἐπειδὴ + οριστική. <p>☞ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ είναι συνήθως οι μετοχές ρημάτων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ βουλευτικών (βουλόμενος, ἐφιεμένος, ἐπιθυμῶν κ.ά.) ▶ δοξαστικών (δοκῶν, νομίζων, οἰόμενος, ἠγούμενος, κ.ά.) ▶ ψυχικού πάθους (ἀγανακτῶν, λυπούμενος, ἠδόμενος, χαίρων κ.ά.) ▶ γνωστικών (ἐπιστάμενος, γινώσκων, γνούς, εἰδώς, κ.ά.) ▶ αισθητικών (κυρίως των ρημάτων ὁρῶ, αἰσθάνομαι) ▶ στερητικών εκφράσεων ἢ εκφράσεων που δηλώνουν ταραχή, πάθος ἢ ἔχουν την έννοια του πρέπει. <p>☞ Όταν συνοδεύεται από το μόριο ὡς, δηλώνει υποκειμενική αιτιολογία και μεταφράζεται γιατί τάχα, με την ιδέα ότι ...</p> <p>☞ Όταν συνοδεύεται από τα μόρια ἄτε (δή), οἶον (δή), οἶα (δή), δηλώνει αντικειμενική αιτιολογία.</p> <p>☞ Όταν συνοδεύεται από το ὡσπερ, δηλώνει ψευδή αιτιολογία και μεταφράζεται λες και, σαν να ...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πολλές φορές μετοχή αιτιολογική ακολουθεί εμπρόθετο της αιτίας, ὅπως διὰ τοῦτο, ἔνεκα τούτου και άλλα παρόμοια. Σ' αυτές τις περιπτώσεις η μετοχή λειτουργεί ὡς επεξήγηση στον εμπρόθετο. • Όταν ακολουθούν τη μετοχή τα διὰ τοῦτο, διὰ ταῦτα, οὕτω..., αυτά επαναλαμβάνουν την αιτιολογία εμφαντικά. • Το ἄλλως τε και το ακολουθεί συνήθως αιτιολογική μετοχή ἢ αιτιολογική πρόταση (σπάνια υποθετική ἢ εναντιωματική μετοχή ἢ πρόταση). • Οι αιτιολογικές μετοχές τί παθῶν, τί μαθῶν, τί βουλόμενος κατάντησαν να λειτουργούν επιρρηματικά και μεταφράζονται γιατί, για ποιο λόγο. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Λακεδαιμόνιοι ἄγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον οὐ χειρωσάμενον σφίσιν Ἄργος (ἐπειδὴ οὐκ ἐχειρώσατο). ▶ Δαρκεῖος ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν σπουδῆ ἤλαννε βουλόμενος μέσον ἑαυτοῦ τε καὶ Ἀλεξάνδρον τὸν Εὐφράτην ποιῆσαι. ▶ Βουλόμενοι αὐτὸν ἀποκτεῖναι πέμπουσι Σαλαμινίαν ναῦν (ἐπεὶ ἐβούλοντο). ▶ Ἐπεμπον ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἠγούμενοι ἡσυχίαν ἔχειν (ἐπεὶ ἠγούντο). ▶ Ὅμως δὲ οἱ Ἡλεῖοι δεδιότες μὴ βία θύσασσι, ξὺν ὄπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. ▶ Γινόντες οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας τιμωρίαν οὖσαν ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρὸν. ▶ Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς προαισθόμενος φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν. ▶ Παντὸς μᾶλλον αὐτὸς ἀπορῶν οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν. ▶ Ταύτην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα ἔμειναν ἐν ἀπορίᾳ ὄντες. ▶ Τὸν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ εἶχον ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν. ▶ Οἱ μὲν ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοι τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι. ▶ Οἶον διὰ χρόνον ἀφιγμένος ἀσμενῆς ἦα. ▶ Ἦσαν γὰρ καὶ ἄνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγρούς καὶ κατασκευῆ, οἶα ἀπροσδοκῆτον τοῦ κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου. ▶ Βασιλέα τὸν μέγαν αὐτὸν προσαγορευόμενον ὡσπερ αἰχμάλωτοι γεγονότες. ▶ Λέγω δὲ τοῦδ' ἔνεκα βουλόμενος... ▶ Ὑμᾶς δ' ἡμεῖς ἠγησάμενοι καὶ ἱκανοὺς γῶναι καὶ ἀπλῶς ἂν εἰπεῖν ἂ δοκεῖ ὑμῖν, οὕτω παρελάβομεν ἐπὶ τὴν συμβουλήν. ▶ Ὅρῶν ὑμᾶς πεφοβημένους διὰ τοῦτο συνεκάλεσα. ▶ Χρὴ δὲ τὰ βέλτιστα ψηφίσασθαι τῇ πόλει, ἄλλως τε καὶ ὄρκους ὁωμοκότας καὶ περὶ Ἀλκιβιάδου μέλλοντας ψηφίσασθαι. ▶ Τί μαθόντες τοὺς θεοὺς ὑβρίζετε; ▶ Τί παθῶν τοῦτο ἐποίησας;

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 42** Να αναλύσετε τις αιτιολογικές μετοχές σε δευτερεύουσες προτάσεις και να δικαιολογήσετε το χαρακτηρισμό σας, όπου κρίνεται αναγκαίο.

⇒ Απάντηση σελ. 217

- 1) Οίμαι δεῖν περί τηλικούτων βουλευομένους δίδοναι παρρησίαν ἐκάστω τῶν συμβουλευόντων.
- 2) Ὡστ' ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες.
- 3) Ὅχλος πολὺς περιεχεῖτο φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν.
- 4) Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῶ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.
- 5) Τὰ τεῖχη κατέσκαπτον πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.
- 6) Ὁ δὲ πεισθεὶς τοὺς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον ἄρμωστήν συνέπραξεν αὐτοῖς πεμθῆναι.
- 7) Οἱ δὲ τριάκοντα, ὡς ἐξὸν ἦδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον τοῖς ἕξω τοῦ καταλόγου μὴ εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ.
- 8) Αὐτὸς ὡσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεισὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει.
- 9) Πέμπουσιν ἐς τὴν Κέρκυραν πρέσβεις ὡς μητρόπολιν οὖσαν.
- 10) Κορίνθιοι κατὰ τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἦσσαν ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων.
- 11) Κριτίας προπετής ἦν ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτείνειν, ἄτε καὶ φυγῶν ὑπὸ τοῦ δήμου.

▷ **ΤΕΛΙΚΗ ἀρνηση μὴ**

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ☞ Δηλώνει το σκοπό μιας ενέργειας. ☞ Βρίσκεται σε χρόνο μέλλοντα (σπάνια ενεστώτα) και ακολουθεί συνήθως ρήματα κίνησης ή σκόπιμης ενέργειας. Όταν το ρήμα που προηγείται δε δηλώνει κίνηση, η μετοχή συνοδεύεται από το μόριο <u>ὡς</u>. Μερικές φορές συνοδεύεται απ' αυτό το μόριο, ἔστω κι αν το ρήμα δηλώνει κίνηση· σ' αυτήν την περίπτωση δίνεται ἔμφαση στο σκοπό. ☞ Η τελική μετοχή χρόνου μέλλοντα αναλύεται σε δευτερεύουσα τελική πρόταση: ἵνα + υποτ. αορ. (από Α. Χ.) ἵνα + ευκτ. αορ. (από Ι.Χ.) ☞ Η τελική μετοχή χρόνου ενεστώτα αναλύεται: ἵνα + υποτ. ενεστ. (από Α.Χ.) ἵνα + ευκτ. ενεστ. (από Ι.Χ.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἀλέξανδρος Ἀμόνταν ἐπεμψεν εἰς Σάρδεις φρουρήσοντα (ἵνα φρουρήσειε). ▶ Προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τεῖχει ποιησόμενοι (ἵνα ποιήσαιντο). ▶ Ἀρταξέρξης συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀπόκτενῶν (ἵνα ἀποκτείνῃ). ▶ Τριῆρεις ἐξέπεμπον ὡς γῆς καὶ θαλάττης ἄρξοντες (ἵνα ἄρξαιεν). ▶ Ἦδη γὰρ καὶ ἦκον οἱ ξυμπρέσβεις ἀγγέλλοντες ἔχειν ἱκανῶς τὸ τεῖχος (ἵνα ἀγγέλλοιεν). ▶ Ἦκε δ' ἀγγέλλων τις ὡς Ἐλάτεια κατείληπται (ἵνα ἀγγέλλοι). ▶ Θηβαῖοι πρέσβεις ἐπεμψαν ἀθήναζε λέγοντας τοιάδε (ἵνα λέγοιεν).

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Τελική μετοχή σε χρόνο ενεστώτα τίθεται συνήθως, όταν ο σκοπός παρουσιάζεται διαρκών. Αυτό συμβαίνει κυρίως στους ιστορικούς συγγραφείς επί αποστολών πρέσβειων ή απεσταλμένων προσώπων. • Είναι δυνατόν δυο μετοχές να συνδέονται μεταξύ τους και η μια να είναι αιτιολογική και η άλλη τελική· σ' αυτή την περίπτωση η σύνδεση αφορά το αίτιο (αναγκαστικό - τελικό). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Καὶ τὸν μὲν Εὐρυμέδοντα ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν Σικελίαν μετὰ δέκα νεῶν ἄγοντα εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ ἅμα ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ ὅτι ἤξει βοήθεια (ἵνα ἄγη - ἵνα ἀγγείλῃ). ▶ Καὶ οἱ Ἕλληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ὡς ταύτη προσιόντος (τοῦ πολεμίου) καὶ δεξόμενοι αὐτόν (ἐπειδὴ πρόσεισι - ἵνα δέξαιντο).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 43

Να αναλύσετε τις τελικές μετοχές σε δευτερεύουσες προτάσεις και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

⇒ Απάντηση σελ. 217

- 1) Ἦκομεν ἐκκλησιάσοντας περὶ πόλεμον καὶ εἰρήνης.
- 2) Παρελήλυθα γὰρ οὐ χαριούμενος ὑμῖν οὐδὲ χειροτονίαν μνηστεύων, ἀλλὰ ἀποφανόμενος ἅ τυχάνα γινώσκων.
- 3) Ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπέπλευσε ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.
- 4) Οἱ Κερκυραῖοι στρατεύουσιν ἐπ' αὐτούς τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ φυγάδων ὡς κατὰξοντες.
- 5) Ἐπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον Κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσαντες.
- 6) Προέπεμψαν κήρυκα πρότερον πόλεμον προερούντα Κερκυραίοις.
- 7) Οἱ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρεσβευσόμενοι.
- 8) Ἦλθον οἱ Πέρσαι καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς παμπληθεὶ στόλῳ ὡς ἀφανιοῦντες τὰς Ἀθήνας.
- 9) Λέγουσιν ὅτι ἔρχονται ἐπὶ τοῦτο, γράμματα μαθησόμενοι.
- 10) Λύσανδρος ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 44

Να συμπύξτε τις παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις σε μετοχές.

⇒ Απάντηση σελ. 218

- 1) Οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες μάχη ἠττηντο ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐπεὶ Θηβαῖοι οὐ παρεγένοντο.
- 2) Ἐπεὶ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς Αἰγὸς ποταμούς.
- 3) Οἱ μὲν ἔφευγον εὐθύς ἔξω τῆς πόλεως, ἐπεὶ ἔδεισαν μὴ ἀποθάνοιεν.
- 4) Ὅτε Σέρξης ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι.
- 5) Ἀλώπηξ ὑπὸ τινος παγίδος τὴν οὐρὰν ἀποκοπεῖσα, ἐπειδὴ δι' αἰσχύνην ἀβίωτον ἠγείτο τὸν βίον ἔχειν, ἔγνω δεῖν καὶ τὰς ἄλλας ἀλώπεκας εἰς τὸ αὐτὸ προσαγαγεῖν.

- 6) Ἐπειδὴ ἔμαθεν ἄτρωτον ὄντα, ἀνατεινόμενος τὸ ρόπαλον ἐδίωκε.
- 7) Ὁ πατήρ πάν κλήμα καρπὸν φέρον καθαίρει, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ.
- 8) Ἐπεὶ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ἀνάγκη δὴ μοι χρῆσθαι τῇ φιλίᾳ Κύρου.
- 9) Μιλτιάδης, ὅτι μικρὸν ὄφειλε τῷ δημοσίῳ, ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ ἀπέθανε.
- 10) Ἐπεὶ ἐπεσιτίσαντο, ἐπλευσαν εἰς Αἴγυος ποταμούς.

▶ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ἄρνηση μὴ

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ☞ Δηλώνει υπόθεση και με το ρήμα της πρότασης σχηματίζει υποθετικό λόγο. ☞ Βρίσκεται σε κάθε χρόνο εκτός από μέλλοντα. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Τί γὰρ ἂν λαθῶν διεπραξάμην; (εἰ ἔλαθον). ▶ Οὐκ ἔστιν ἡμῖν μὴ νικῶσι σωτηρία (εἰ μὴ νικῶμεν).
ΜΙΑ ΜΕΤΟΧΗ ΕΙΝΑΙ ΣΥΝΗΘΩΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> • ὅταν το ρήμα της πρότασης βρίσκεται σε δυνητική οριστική, η μετοχή αναλύεται σε υπόθεση του μη πραγματικού. • ὅταν το ρήμα της πρότασης βρίσκεται σε δυνητική ευκτική, η μετοχή αναλύεται σε υπόθεση της απλής σκέψης. • ὅταν συνάπτεται σε ὄρο δυνητικού απαρεμφάτου ή δυνητικής κατηγορηματικής μετοχής, η μετοχή αναλύεται κατά περίπτωση σε υποθέσεις του μη πραγματικού ή της απλής σκέψης. • ὅταν το ρήμα της πρότασης είναι χρόνου μέλλοντα, η μετοχή αναλύεται σε υπόθεση του προσδοκωμένου. • ὅταν το ρήμα της πρότασης είναι χρόνου ενεστώτα και συνιστά γνωμική ή αποφθεγματική ρήση, η μετοχή αναλύεται σε υπόθεση της αόριστης επανάληψης στο παρόν - μέλλον. • ὅταν συνάπτεται σε λέξη ή ρήμα που εκφράζει δυνατότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Πῶς νῆσον οἰκούντων ταῦτ' ἂν ἐγίγνετο (εἰ ᾤκουν...) ▶ Σωθέντες ἴσως ἂν αὐθις ἔτι ποτὲ ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα (εἰ σωθείημεν...) ▶ Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν (εἰ μὴ κάμοις). ▶ Ἡμεῖς οἰόμεθα πλείονος ἂν ἀξιοὶ εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ (εἰ ἔχοιμεν - παραδοῖμεν → ἂν εἴημεν). ▶ Φανεροῦ γὰρ ὄντος τοῦ πράγματος οὐδεμίαν ἂν ἠγούμην εἶναι μοι σωτηρίαν (εἰ φανερόν ἦν → ἂν ἦν). ▶ Ἡγοῦμαι στρατεύσαντας ὑμᾶς βοηθήσαι ἂν Λακεδαιμονίοις (εἰ στρατεύσαιτε → ἂν βοηθήσαιτε). ▶ Ἀμελήσαντας ὑμᾶς οὐδεὶς εὐμενῶς ὑποδέξεται (ἂν ἀμελήσητε → ὑποδέξεται). ▶ Ἀμφοτέροι γὰρ πιστευθέντες τοὺς πιστεύσαντας ἀδικοῦσι (ὅτ' ἂν πιστευθῶσι). ▶ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι (εἰ ἔχοιεν → ἔσονται) Ἡ απλή σκέψη οφείλεται στο ἐνόμιζον. ▶ Νῦν δὲ ἔξεστὶ σοὶ μεθ' ἡμῶν γενομένῳ ζῆν καρπούμενον τὰ σαύτου (ἂν γένη).

▶ ENANTIΩΜΑΤΙΚΗ άρνηση ού (συνήθως)

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ☛ Λέγεται και παραχωρητική ή ενδοτική. ☛ Βρίσκεται σε κάθε χρόνο πλην μέλλοντα. ☛ Δηλώνει την εναντίωση ανάμεσα σ' αυτό που εκφράζει αυτή και το ρήμα. ☛ Ισοδυναμεί με εναντιωματική πρόταση και αναλύεται: <ul style="list-style-type: none"> α) <i>εί καιί + οριστ. ή ευκτική</i> <i>άν, εάν, ήν καιί + υποτ.,</i> όταν η εναντίωση γίνεται προς κάτι το πραγματικό και β) <i>καιί εί + οριστ. ή ευκτική</i> <i>καιί άν, ήν, εάν + υποτ.,</i> όταν η εναντίωση γίνεται προς κάτι το ενδεχόμενο ή το μη πραγματικό. ☛ Γίνεται σαφέστερη η σημασία της, όταν έχει μπροστά της τα <i>καιί, καιίπερ, καιίτοι, πάνυ, καιί ταύτα, ούδέ, μηδέ</i> ή, όταν κοντά στο ρήμα της πρότασης υπάρχουν τα <i>όμως, είτα, έπειτα</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Οί Αθηναίοι τήν μεγάλην δύναμιν τής πόλεως <i>καιίπερ πεπτωκυίαν</i> έπανορθώσουσι (εί καιί πέπτωκεν). ▶ Έλληνες <i>όντες</i> κατά τής Ελλάδος μάχονται (εί καιί εισί). ▶ Ούδέν έρω πρός ταύτα <i>έχων</i> είπειν (εί καιί έχω). ▶ Τούτων ούδέν <i>ποιήσας</i> αξιούς με απολέσθαι (εί καιί ούδέν έποίησας). ▶ Εισήλθετε ύμεις <i>καιίπερ ού διδόντος</i> του νόμου (εί καιί ούκ έδίδου ό νόμος). ▶ Πρώτον μόν γάρ <i>κελευόμενος</i> ύποτιμάσθαι ούτε αυτός ύπειτιμήσατο ούτε τούς φίλους είασεν (εί καιί έκελεύετο). ▶ Έπειδή τοίνυν πάντα <i>ποιούντες</i> ίκανήν δίκην παρ' αυτών ούκ άν δύναισθε λαβείν (καιί εί πάντα ποιείτε). ▶ Ανέβην ένθάδε κατηγορήσων Περικλέους <i>αναγκαίου μοι όντος</i> (εί καιί έστι - ός έστι).

α ΑΣΚΗΣΗ 45 Να αναλύσετε τις μετοχές σε δευτερεύουσες προτάσεις και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

⇒ Απάντηση σελ. 218

- 1) Τούτου μή συμφέροντός σοι ούκ άν ήμιν συνεβούλευσας.
- 2) Μη καταβαλόντος έμου αυτόν τώ κεραυνώ, ούδέ λείψανον ανθρώπων επέμεινεν άν.
- 3) Νοείς θάπτειν σφε Κρέοντος άντειρηκότος;
- 4) Όπλα μόν ούν έχοντες οióμεθα άν καιί τή άρετή χρήσθαι, παραδόντες δ' άν ταύτα καιί τών σωμάτων στερηθίηναι.
- 5) *Καιίπερ* άκηρύκτω πολέμω τών Φακέων χρωμένων, πεζή διεπορεύετο είς τήν Βοιωτίαν.
- 6) Τίς άν ήγούμενος μειονεκτείν νεώτερόν τι έπεχείρησε ποιείν;
- 7) Ούδέν χείρους έσεσθε παράδειμά τι άκηκότες.
- 8) Πολλόν έχθίαν έση σιγώσα.
- 9) Υπό τούτων ειρήνης ούσης άφηρέθητε τά δπλα.
- 10) Πολλήν δ' άν τοίς θεοίς χάριν σχοίην, μή διαμαρτών τής δόξης ής έχων περι σου τυγχάνω.
- 11) *Καιί γάρ* όνήσεσθε άκούοντες.
- 12) Όμως καιί τούτων ύπαρχόντων ούκ άν άποσταίην ών διανοήθην.
- 13) Μάλιστα δ' άν εύδοκιμοίης, εί φαίνιο ταύτα μή πράττων & τοίς άλλοις άν πράττουσιν έπιτιμώης.

- 14) Πῶς ἡ θεοὶς θύσομεν ἠδέως ποιοῦντες ἔργα ἀσεβῆ, ἢ πολεμίους πῶς μαχοῦμεθα, ἦν ἀλλήλους κατακαίνομεν;
- 15) Ἐξόν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστον καὶ χαλεπώτατον πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν.

▶ ΤΡΟΠΙΚΗ ἀρνηση οὐ

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> ☛ Δηλώνει τρόπο ενέργειας του υποκειμένου του ρήματος. ☛ Είναι συνήθως χρόνου ενεστώτα (σπάνια αορίστου· σ' αυτήν την περίπτωση έχει συνήθως αντικείμενό της το οὐδέν). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους. ▶ Ἐπορεύετο Κύρος τὸν Εὐφράτην ἐν δεξιᾷ ἔχων. ▶ Οἱ Θηβαῖοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς γῆς οὐδέν ἀδικήσαντες. ▶ Οὐδὲν δηώσας τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἀπεκρούσθη τῆς ἐμβολῆς. ▶ Ἦκε παρὰ βασιλέως φέρων χρήματα πολλά. ▶ Ἐπύαξα ἀφίκετο ἔχουσα τὸν υἱὸν αὐτῆς (με το γιο της). ▶ Κύρος ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος οὐδενὸς κωλύοντος. ▶ Διωκομένη ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλίῃ (με μεγάλη ορμὴ ἔπεσε σε φιλικό πλοίο). ▶ Τοῦτον οὐδεὶς χαίρων ἀδικήσει (ατιμώρητα). ▶ Ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος ἐδίδασκε τὴν Δεκέλειαν τειχίζειν. ▶ Ἐγὼ δὲ Πείσωνα ἡρώτων εἰ βούλοιτό με σῶσαι χρήματα λαβῶν. ▶ Εἰσι δὲ τινες τῶν Χαλδαιῶν οἱ ληζόμενοι ζῶσι (ζουν ληστικά, με τη ληστεία, ληστεύοντας, με το να ληστεύουν, ληστεύουν και ζουν).
<p>ΤΡΟΠΙΚΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ: ἔχων: συνέχεια, με - φέρων: βιαστικά, με μεγάλη ορμή - ἀνύσας: γρήγορα (θεωρείται και χρονική) - χαίρων: ατιμώρητα, χωρίς συνέπειες - κλαίων: με λύπη, όχι ατιμώρητα - λαθών: κρυφά - προσκείμενος: πιεστικά - διατεινόμενος: με κάθε προσπάθεια - φερόμενος: με ορμή.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι μετοχές ἄγων, φέρων, ἔχων, λαβῶν, χρώμενος, όταν αναφέρονται σε ρήματα κίνησης αποδίδονται καλύτερα με το με + αιτιατική. • Μια τροπική μετοχή αποδίδεται με πολλούς τρόπους: <ul style="list-style-type: none"> ▶ ως μετοχή ▶ με επιρρηματικό προσδιορισμό ▶ με εμπρόθετο προσδιορισμό ▶ με με το να ▶ ρήμα + καί ▶ με το χωρίς να (όταν είναι αρνητική) 	

≡ ΑΣΚΗΣΗ 46 Να προσδιοριστεί το είδος της επιρρηματικής μετοχής και να αναλυθεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 218

- 1) Ἀνθρωπος ὧν γίνωσκε τῆς ὀργῆς κρατεῖν.
- 2) Θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλείοις.
- 3) Ἐστάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων.
- 4) Προθύμως γὰρ τοῖς ἀδικουμένοις ἤξουσι βοηθήσοντες.
- 5) Αφικόμενος δέ, ὅπου ἦν ἡ φυλακή, ἐνταῦθα ἐδειπνοποιεῖτο.
- 6) Φεύγει ἐκ τοῦ στρατεύματος δείσας μὴ ἀδίκως ἄκριτος ἀποθάνῃ.
- 7) Τίς γὰρ ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν ὁρῶν τὸν βασιλέα πειθόμενον;
- 8) Ἀνήγοντο ὡς ἐπιπλευσοῦμενοι.
- 9) Πάντες δὲ ὦντο ἀπολωλέναι, ὡς ἐαλωκυίας τῆς πόλεως.
- 10) Ἀλλὰ θαρροῦντες ὀρμώμεθα.

- 11) Ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἔνεκα κερδέων πεποιήκατε.
- 12) Οἱ φυλάργυροι καίπερ χρημάτων εὐποροῦντες διατελοῦσι φοβούμενοι, μὴ λιμῶ διαφθαῶσι.
- 13) Ἀκοντίζοντες ἀπέκτεινον τὰ ζῶα.
- 14) Κακοῖς ὀμιλῶν καὶ τὸς ἐκβήση κακός.
- 15) Ὁ Πεισίστρατος ἦσθεῖς διὰ τὴν παρρησίαν αὐτοῦ ἀτελῆ πάντων ἐποίησεν.
- 16) Φαίη δ' ἂν ταῦτα καὶ αὐτὸς ἐλεγχόμενος.
- 17) Οἱ παῖδες ἄτε παῖδες ὄντες ἀεὶ ταχέως γελάσσονται καὶ κλαύσονται.
- 18) Πρὸς ταῦτα ἀναστάς Ξενοφῶν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν εἶπεν.
- 19) Νομίζων ὑμᾶς ἀμείνους εἶναι πολλῶν βαρβάρων διὰ τοῦτο προσέλαβον.
- 20) Οὐ νομοθετήσαντες περὶ αὐτῶν ἤκετε, ἀλλὰ κατὰ τοὺς νόμους ψηφιοῦμενοι.
- 21) Καὶ εὐθὺς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους ἤλεγχον.
- 22) Ἵτε θαρροῦντες.
- 23) Συναγαγὼν τοὺς στρατιώτας ἔλεξε τοιάδε.
- 24) Αὕτη ἡ παρασκευὴ θάττον πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει.
- 25) Τῶν δὲ σωμάτων θηλινομένων καὶ αἱ ψυχαὶ πολὺ ἀρρωστώτεραι γίνονται.
- 26) Ἀναστάς οὕτω δεῦρο ἐπορευόμεν.
- 27) Φίλους μὴ ἔχων ἔρημος εἶ.
- 28) Καὶ μάλα βουλόμενος ἀπάγειν τὸ στράτευμα ὁμῶς ἐκεῖ κατέμεινεν.
- 29) Προσεκύνθησαν Ὀρόνταν καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο.
- 30) Τελευτῶντες εἶργον αὐτοὺς οἱ Θράκες ἀπὸ τοῦ ὕδατος.

ΟΜΑΔΑ Β'

= Απάντηση σελ. 219

- 1) Δοκεῖ μοι τις οὐκ ἂν ἀμαρτεῖν εἰπών.
- 2) Καίπερ οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπρεσβεύοντο.
- 3) Διέβαινε καὶ ὁ Μιθριδάτης ἔχων τὴν δύναμιν.
- 4) Τελευτῶν οὖν ἐπὶ τοὺς χειροτέχνους ἦα.
- 5) Ἄτε οὖν νίκης ἐρῶντες μένοντες μάχεσθαι.
- 6) Οἱ Ἀθηναῖοι τοῦτον πολλὰκις ἑαυτῶν στρατηγὸν ἤρηνται ξένον ὄντα.
- 7) Τῶν ἀθλητῶν τοσαύτην ῥώμην λαβόντων οὐδὲν ἂν πλέον γένοιτο τοῖς ἄλλοις.
- 8) Οὐ δυνάμενοι δὲ τούτων τυχεῖν ἐστράτευσαν ἐπ' αὐτοῦς.
- 9) Ἵκε Μένων ἔχων δισχιλίους ὀπλίτας.
- 10) Προαιροῦνται μᾶλλον οὕτω κερδαίνειν ἀπ' ἀλλήλων ἢ συνωφελοῦντες ἑαυτοῦς.
- 11) Καὶ ἐπεμψέν τινα ἐροῦντα ὅτι ξυγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει.
- 12) Σχεδὸν δὲ οὕτω διακειμέθα, ὅτε μὲν γελῶντες, ὅτε δὲ δακρύοντες.
- 13) Ὁ γραμμάτων ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων.
- 14) (ἔρωσ ἐνέπεσε) τοῖς πρεσβυτέροις ὡς καταστρεψόμενοις ἐφ' ἃ ἔπλεον ...
- 15) Ὡστε ἐθελῆσαι ἐλθεῖν εἰς ὑμᾶς δοκιμασθησόμενον.
- 16) Ἰκανά μοι νομίζω εἰρηῆσθαι, καίτοι πολλὰ γε παραλιπῶν.
- 17) Οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχῶν ἤκεν.
- 18) Ἐκέλευσεν αὐτὸν ἤκειν ἄγοντα Ἐρετριᾶς καὶ Ἀθηναίους.
- 19) Ἀντιλέγων τις ὑπὸ τῶν τυράννων ἀπέθνησκεν.
- 20) Αἱ μὲν γυναικες οὐδὲ τὸν καπνὸν ὀρώσαι ἠνεῖχοντο, ἄτε οὐδέποτε ἰδοῦσαι πολεμίους.

- 21) Λέγει ὡς ὕβριστῆς εἰμί ὥσπερ μέλλων ἀληθῆ λέγειν.
- 22) Οὐκ ἂν ποτε ἀδικεῖν ἐπιχειρῶν τὰ δύο μέρη τῆς οὐσίας ἀπέδωκεν.
- 23) Τοῦ κυρίου μὴ ἐργαζομένου καὶ οἱ δοῦλοι παύοιεντ' ἂν ἐργαζόμενοι.
- 24) Ἐλθόντος τοῦ θανάτου οὐδεὶς βούλεται ἀποθανεῖν.
- 25) Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος τὴν στρατιάν πᾶσαν συντάττεν ὡς μαχομένους.
- 26) Ἐπειτα ἀπολιπὼν τοὺς θεοὺς ἐνθάδε μενεῖς;
- 27) Ἦν μὲν μένωμεν, σπονδαὶ ἔσονται, ἀπιούσιν δὲ καὶ προῖουσιν ἡμῖν πόλεμος ἔσται.
- 28) Κατηγοροῦσι τινὲς ἡμῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς βουλευομένων.
- 29) Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς;
- 30) Ὅποτε μοι δοκεῖ ὁ κατήγορος εἰπεῖν περὶ τῆς ἐμῆς ὕβρεως οὐ σπουδάζων ἀλλὰ παίζων.
- 31) Καὶ αὐτοῦ μεταξὺ ταῦτα λέγοντος ὁ Κλεινίας ἔτυχεν ἀποκρινάμενος.
- 32) Ἐάν εἰς πόλεμον ἢ πατρίς ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανοῦμενον, ποιητέον ταῦτα.
- 33) Οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ ληφθέντες ἀνήχθησαν ὡς βασιλέα.
- 34) Αἰσχύνονται ἂν μὴ ἀποδιδόντες χάριτας.
- 35) Θέλων καλῶς ζῆν μὴ τὰ τῶν φαύλων ποιεῖ.
- 36) Αἱ γυναῖκες τολμηρῶς αὐτοῖς ξυνηπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ.
- 37) Μικρὸν ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ.
- 38) Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ καὶ δίκην, ἵνα εἴεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί.
- 39) Φεύγοντες ἅμα ἐτίτρωσκον.

ΔΑΣΚΗΣΗ 47 Να χαρακτηρίσετε συντακτικὰ τὸ εἶδος τῆς μετοχῆς καὶ νὰ δικαιολογήσετε τὴ θέση τῆς, ὅπου κρίνετε ἀπαραίτητο.

⇒ Ἀπάντησι σελ. 220

- 1) Ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης οὐδὲν ἤττον ἐμοῦ πομπεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἶλετο.
- 2) Οἱ μὲν ἀργεῖοι ὡς μεμονωμένοι τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι, ὁ δὲ Ἅγις τῆς νυκτὸς ἀναστήσας τὸν στρατὸν καὶ λαθῶν ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους.
- 3) Πρῶτον μὲν ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε, ὥστε Φωκέας μὲν βούλεσθαι σωθῆναι, καίπερ οὐ δίκαια ποιοῦντας.
- 4) Ὅρων δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὄν, ἐπιπαριῶν ἐθάρσυνε.
- 5) Καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἕαρ ἤδη κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαυρον ὡς ἐρήμου οὐσῆς διὰ τὸν πόλεμον βία αἰρήσοντες.
- 6) Κρίνασα ἢ πόλις ἀνεπικλητότερον εἶναι Ἀγρησίλαον καὶ τῷ γένει καὶ τῇ ἀρετῇ τοῦτον ἐστήσατο βασιλέα. ..
- 7) Τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὅποτε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο.
- 8) Ἦκομεν ἱκετεύσοντες μὴ περιδεῖν ἡμᾶς εἰρήνης οὐσῆς ἀναστάτους ὑπὸ Θηβαίων γεγεννημένους.
- 9) Ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἀνδρας δυνατὸν ἦν, ἔδοξα τῇ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκεῖνοι δ' ἑαυτῶν κατηγορεῖν ἐφαίνοντο.
- 10) Οὐ γὰρ δίκαιον οὐτ' ἔργῳ ἀμαρτόντα διὰ ῥήματα σωθῆναι, οὐτ' ἔργῳ ὀρθῶς πράξαντα διὰ ῥήματα ἀπολέσθαι.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

ΣΥΝΗΜΜΕΝΗ

☞ **Συνημμένη** λέγεται η μετοχή της οποίας το υποκείμενο είναι όρος της πρότασης.

- *Αναγνούς Κύρος τήν ἐπιστολήν συλλαμβάνει τόν Ορόνταν.*
- *Αριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκοι.*
- *Απιούσι δέ ἡμῖν πόλεμος ἔσται.*

Η μετοχή *ἀναγνούς* είναι συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *Κύρος*, η μετοχή *ἀριστῶντι* στο αντικείμενο του *προσέτρεχον*, *Ξενοφῶντι* και η μετοχή *ἀπιούσι* στο *ἡμῖν*, που είναι δοτική αντικειμενική στο πόλεμος.

ΑΠΟΛΥΤΗ

☞ **Απόλυτη** λέγεται η μετοχή της οποίας το υποκείμενο δεν είναι όρος της πρότασης αλλά μόνο υποκείμενό της.

- *Καταστάσης τῆς ἐκκλησίας ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον.*
- *Δρυός πεσοῦσης πᾶς ἀνήρ ξυλεύεται.*

Τα υποκείμενα των μετοχών, *τῆς ἐκκλησίας*, *δρυός* δεν έχουν άλλη θέση στην πρόταση εκτός από αυτή του υποκειμένου.

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> • Είναι η μετοχή των προσωπικών ρημάτων σε ονομαστική πτώση αντί γενικής απόλυτης ή ονομαστική απόλυτη αντί συνημμένης (συντακτική ανακολουθία) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Ἐνταῦθα μαχόμενοι βασιλεὺς καὶ Κύρος, Κτησίας λέγει (ἀντί μαχομένων βασιλέως καὶ Κύρου).</i> ▶ <i>Ἐξῆν αὐτῷ ἀπηλλαγμένος πολλῶν πραγμάτων μισθῶσαι τὸν οἶκον (ἀντί ἀπηλλαγμένω).</i>
ΓΕΝΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> • Είναι η μετοχή των προσωπικών ρημάτων. • Κάθε επιρρηματική μετοχή μπορεί να τίθεται απόλυτα εκτός από την τελική (σπάνια η τροπική). • Το υποκείμενο της γενικής απόλυτης παραλείπεται όταν: <ol style="list-style-type: none"> α) εννοείται εύκολα από τα συμφραζόμενα (<i>πραγμάτων, ἀνθρώπων</i>). β) εννοείται μια γενική «<i>τοῦ θεοῦ</i>», «<i>τοῦ Διός</i>» ως υποκείμενο ρημάτων που δηλώνουν καιρικό φαινόμενο. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Κύρος ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος οὐδενὸς κωλύοντος.</i> ▶ <i>Ἐξέδωκα δύο ἀδελφὰς ἐπιδούς ἑκατέρα τριάκοντα μνᾶς καταλειφθείσης μοι οὐ πολλῆς οὐσίας (εἰ καὶ οὐ πολλὴ οὐσία κατελείφθη μοι).</i> ▶ <i>Εἰκὸς τοῖς πολεμίοις ἐναντίοις εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ φίλους, οὕτω δ' ἐχόντων (ενν. τῶν πραγμάτων).</i> ▶ <i>Ἀνηγάγετο ἐπὶ τὴν Κύζικον, ὄντος πολλῶ (ενν. τοῦ θεοῦ).</i>

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Πολλές φορές υποκείμενο μιας γενικής ή αιτιατικής απόλυτης τίθεται ειδική πρόταση· αυτή μπορεί να λειτουργήσει και ως επεξήγηση σε ένα ενν. τούτου. • Μερικές φορές για λόγους έμφασης έχουμε γενική απόλυτη αντί συνημμένης. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Σαφώς δηλωθέντος (ενν. τούτου) <i>ἔτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο.</i> ▶ Βοηθησάντων ὑμῶν προθύμως πόλιν προσλήψεσθε (αντί βοηθησαντες).
ΔΟΤΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> • Είναι η μετοχή των προσωπικών ρημάτων - σπάνια στη χρήση της - που συνήθως δηλώνει χρόνο. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Προϊόντι τῷ Κύρῳ ὁ πατήρ ἤρχετο λόγου τοιοῦδε (ἐν ᾧ Κύρος προήει). ▶ Ἐπλεον δεξιῶ κέρατι ἠγουμένῳ (ἐν ᾧ ἠγεῖτο δεξιὸν κέρα).
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	
<ul style="list-style-type: none"> • Είναι η μετοχή των απρόσωπων ρημάτων ή εκφράσεων που τίθεται σε αιτιατική πτώση ουδέτερου γένους ενικού αριθμού και σπάνια πληθυντικού. Η μετοχή αυτή ακολουθεί τη σύνταξη των απρόσωπων ρημάτων. • Είναι κυρίως εναντιωματική και σπανιότερα αιτιολογική, χρονική ή υποθετική. • Οι πιο συνηθισμένες αιτιατικές απόλυτες είναι οι μετοχές ἔξόν, προσήκον, ὄν, παρόν, μετόν, δεδομένον, ἐνόν, δόξαν, αἰσχρόν ὄν, οἶόν τ' ὄν, δυνατόν ὄν, ῥάδιον ὄν, ἀδύνατον ὄν. • Πολλές φορές και προσωπικά ρήματα τίθενται σε αιτιατική και όχι γενική απόλυτη, όπως, εἰρημένον, προσταχθέν, τυχόν, γεγραμμένον, λεγόμενον κ.ά. • Η μετοχή δόξαν ή δόξαντα παίρνει υποκείμενο όχι απαρέμφατο αλλά το ουδέτερο ταῦτα. • Πολλές φορές η αιτιολογική μετοχή ψευδούς ή υποκειμενικής αιτιολογίας μπαίνει σε αιτιατική απόλυτη και όχι γενική. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Καὶ ἔξόν μοι πολιτεύεσθαι μετ' ἐκείνων ἀδεῶς, εἰλόμην κινδυνεύειν μεθ' ἀπάντων ὑμῶν (εἰ καὶ ἔξην...). ▶ Μετεμέλοντό τε ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ καλῶς παρασχόν οὐ ξυνέβησαν (εἰ καὶ καλῶς παρέσχεν). ▶ Παρεκελεύοντο κραυγῇ οὐκ ὀλίγη χρώμενοι ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῷ σημήναι (ἐπεὶ δὴ ἀδύνατον ἦν). ▶ Σῶζειν τε αὐτόν καὶ τὰ τούτοις ἐψηφισμένα παρόν, συλλαβὸν ἀπήγαγεν (εἰ καὶ παρήν). ▶ Δεδογμένον αὐτοῖς ἀδύνατον ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκευοῖς οὖσιν (εἰ καὶ ἐδέδοκτο...) ▶ Οὐ δέχονται τὰς Ἀθηναίων σπονδάς, εἰρημένον κύριον εἶναι (εἰ καὶ εἰρηται...) ▶ Δόξαν δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν. ▶ Τοὺς υἱοὺς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμιλίαν ἄσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 49

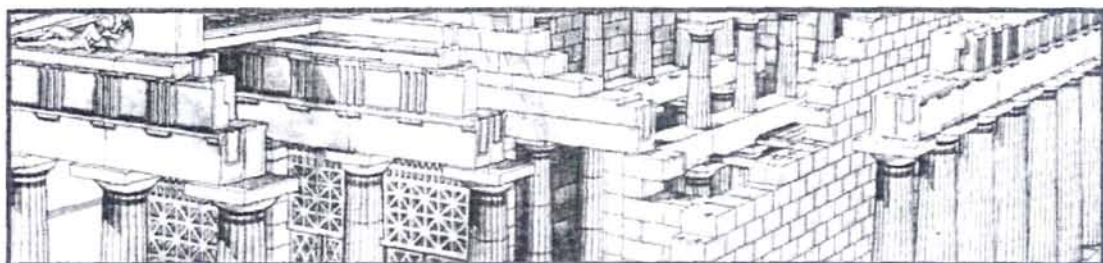
Να επισημάνετε τις απόλυτες μετοχές, να τις αναγνωρίσετε συντακτικά και να τις αναλύσετε σε δευτερεύουσες προτάσεις.

ΟΜΑΔΑ Α'

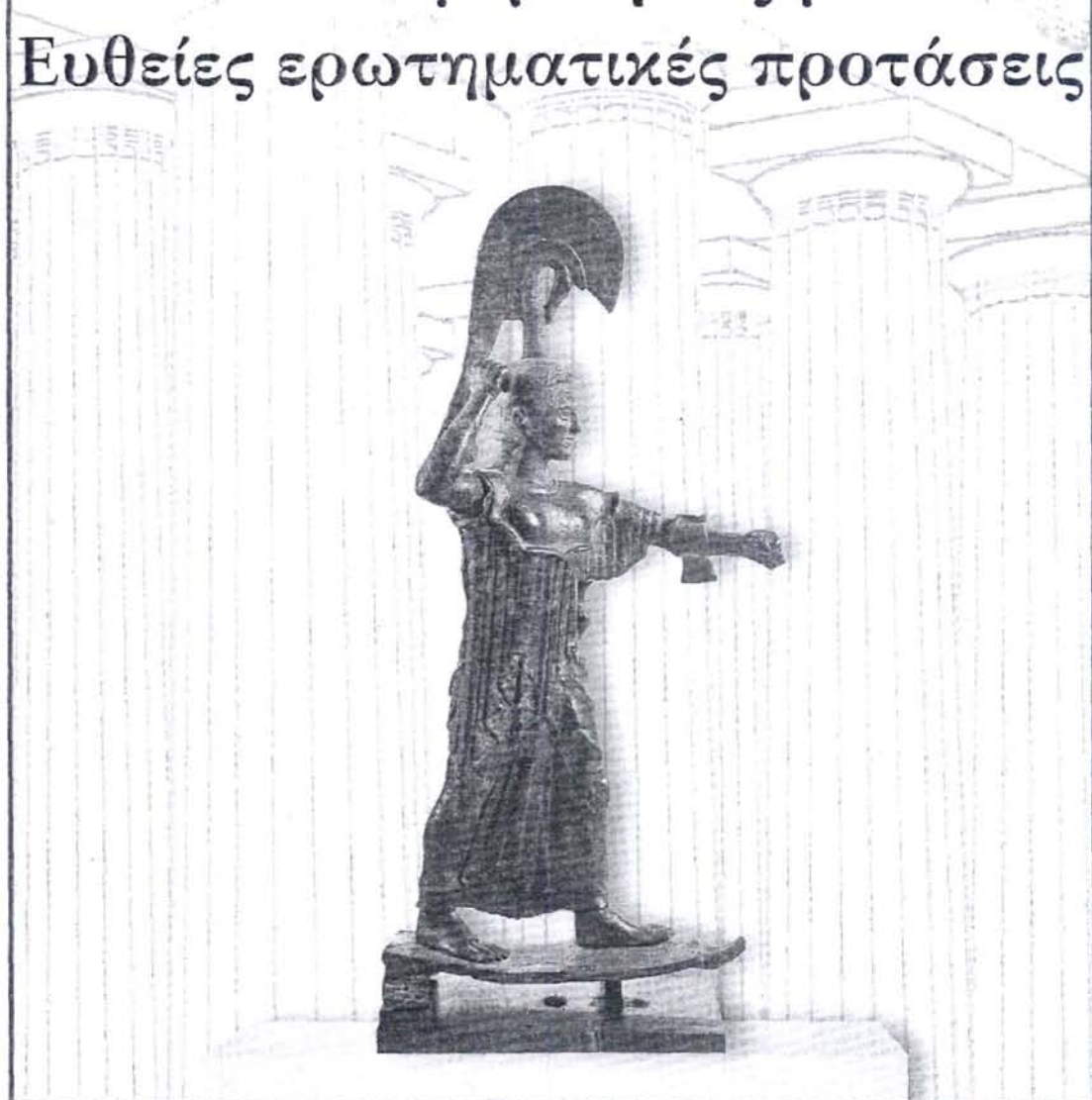
⇒ Απάντηση σελ. 220

- 1) Ὑποφαίνοντος τοῦ ἔαρος Ἀγησίλαος κλινοπετιῆς ἦν.
- 2) Ἐκεῖνοι εἰσελθόντες εἶπεν ὁ Κριτίας.

- 11) Πολλῶν πρὸς ὑμᾶς καταφυγόντων καὶ διαπραξαμένων ἄπανθ' ὅσων ἐδεήθησαν ἡγούμεθα μάλιστα ὑμῖν προσήκειν περὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως ποιήσασθαι πρόνοιαν.
- 12) Χαλεπαιόντων δ' αὐτῶ τῶν Θηβαίων καὶ λεγόντων ὡς διαφθεῖροι τὸ συμμαχικόν, οὐδ' εἰς τὸ συνέδριον ἤθελε καθίζειν.
- 13) Οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ' ἐν καλύβαις πνιγηραῖς ὥρα ἔτους διαιτωμένων ὁ φθόρος ἐγίγνετο οὐδενὶ κόσμῳ.
- 14) Ἄρτι δὲ ὄντος αὐτοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ, ἐξηγγέλη βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἀθροίζων καὶ ναυτικόν καὶ πεζὸν πολὺ στράτευμα ὡς ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.
- 15) Καὶ πολλῶν λόγων γενομένων τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου.
- 16) Ἀργεῖοι ἀναχωρησάντων αὐτῶν ἐσέβαλλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν.

Δευτερεύουσες προτάσεις
Αναφορική έλξη
Ευθείες ερωτηματικές προτάσεις

ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ:	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ὅτι: δηλώνει αντικειμενική γνώμη ▶ ὡς: δηλώνει υποκειμενική γνώμη ▶ ὡς ἄρα: το περιεχόμενο της ειδικής είναι ψευδές κατά τη γνώμη του λέγοντος.
--------------------	--

ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Από προσωπικά ρήματα λεκτικά, γνωστικά, αισθητικά, δεικτικά κ.ά <u>ως αντικείμενό τους.</u> • Από απρόσωπα ρήματα ή εκφράσεις: λέγεται, ὁμολογείται, ἀγγέλλεται, δηλόν ἐστι, φανερόν ἐστι κ.ά.) <u>ως υποκείμενό τους.</u> • <u>Ὡς ἐπεξήγηση</u> ουδετέρου αντωνυμίας - κυρίως δεικτικής - που θα έχει θέση υποκειμένου ή αντικειμένου. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΟΡΙΣΤΙΚΗ (πραγματικό) ▶ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ (μη πραγματικό) ▶ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ (δυνατόν γενέσθαι) ▶ ΕΥΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ (όταν εξαρτώνται από ρήμα ιστορικού χρόνου) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Λέγουσί τινες ὅτι πολλά ὑπισχνείται Κῦρος. ▶ Πάντες ἐξ ἑνὸς στόματος ὑμνοῦσιν ὡς καλόν ἐστίν ἡ σωφροσύνη. ▶ Ὅτι δὲ οὕτως ἐγίγνωσκε καταδηλότερον ἐγένετο, ἐπειδὴ καὶ ἡ δίκη κατεψηφίσθη. ▶ Ἦς ἄξιον ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ἵν' ἐπίστησθε ὅτι οὐκ ἂν εἰκότως αὐτοῦ ἀποψηφίζοισθε. ▶ Πείσανδρος καὶ Χαρικλῆς ἔλεγον ὡς εἶη τὰ γεγενημένα οὐκ ὀλίγων ἀνδρῶν. ▶ Ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζει θεός. ▶ Ἀκούω τινὰ διαβάλλειν ἐμὲ ὡς ἐγὼ ἄρα ἐξαπατήσας ὑμᾶς μέλλω ἄγειν εἰς Φᾶσιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Μερικές φορές το **ὅτι** βρίσκεται μπροστά από ευθύ λόγο· σ' αυτές τις περιπτώσεις πλεονάζει.
Εἶπεν ὅτι αὐτὸς εἰμί, ὃν ζητεῖς.
- ☞ Είναι δυνατόν οι ειδικές προτάσεις που συνδέονται μεταξύ τους να εναλλάσσουν τις εγκλίσεις, όταν εξαρτώνται από ιστορικό χρόνο.
Οὗτοι ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη.
(Ἡ οριστική δηλώνει το βέβαιο, η ευκτική του πλαγίου λόγου απλή γνώμη, εικασία).
Οἱ δὲ πρεσβῦται ἔλεγον πάντα τὰ γεγενημένα, καὶ νῦν ὅτι **πολιορκοῦνται ἐπὶ λόφου**, οἱ δὲ **Θράκες περικεκυκλωμένοι εἶεν αὐτούς**.
(Το περιεχόμενο της α' πρότασης εκφράζει κάτι το υστερόχρονο σε σχέση με αυτό της β').
- οχι ☞ Μετά από τα ρήματα **οἶδα, ἀκούω, μέμνημαι** κ.τ.τ. ακολουθεί πρόταση που εισάγεται με το χρονικό **ὄτε**, ισοδύναμο του **ὅτι**, για να δηλωθεί το χρονικό σημείο της πράξης. Η σύνταξη προέκυψε από παράλειψη της λέξης χρόνος.
Μέμνημαι (τοῦ χρόνου) ὄτε ἐγὼ σοὶ ἄρτι ἀπεκρινάμην.

Οι φράσεις (εὖ) οἶδ' ὅτι (βέβαια, βεβαιότατα), (εὖ) δῆλον ὅτι (προφανώς) ἔχουν επιρρηματική σημασία, ὅταν δεν ακολουθεῖ ρήμα ἢ ὅταν βασικός ὅρος τῆς πρότασης που ακολουθεῖ, προηγείται.

(εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν δεινοὶ φανείημεν ὄντες, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερ' εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη·

Οἱ μὲν πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι.

Πάριμι δ' ἄκων οὐχ ἔκοῦσιν οἶδ' ὅτι.

- ☛ Το ρήμα φημί συντάσσεται με ειδικό απαρέμφατο (σπάνια με ειδική πρόταση).
Οὗτοί φασι πολέμιοι ἔμοι ἤκειν.

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 50** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις δευτερεύουσες ειδικές προτάσεις, να δικαιολογήσετε την εκφορά τους και να δηλώσετε τη συντακτική τους θέση.

— Απάντηση σελ. 221

- 1) Ὅρατε δὲ κάκειν', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πολέμους πεπολεμήκατε καὶ πρὸς δημοκρατίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας.
- 2) Ἀπήγγειλεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἶτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι.
- 3) Προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίους.
- 4) Ὁ δὲ ἀντέλεγεν ὅτι οὐκ ἐγχωροίη τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομένοις μὴ οὐκ ἐκποδῶν ποιείσθαι τοὺς ἰκανωτάτους διακωλύειν.
- 5) Καὶ τοῦτο μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὀδε ὁ βωμός.
- 6) Ἀλλ' ἐννοεῖν χρή τοῦτο μὲν γυναῖχ' ὅτι ἐφύμεν, ὡς οὐ πρὸς ἄνδρας μαχομένα.
- 7) Οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἄνιάρως λέγεις;
- 8) Λέγει ὅτι οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς τὰ χρήματα.
- 9) Ἐπεὶ δὲ ἤκουσαν τὸ γεγεννημένον, ὅτι μὲν σφόδρα ἠνιάθησαν πᾶσι δῆλον ἐγένετο.
- 10) Ἐγὼ ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν πῶ ἐνδώσουσι.
- 11) Ἡμεῖς μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι πονηροὺς ἂν φαίημεν εἶναι τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας.
- 12) Ἀναμνησθήσονται γὰρ σου καὶ ὅτε εἰς Κυνὸς κεφαλᾶς ἀφικόμενος οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἐδήσας.
- 13) Τῶν Θηβαίων οἱ προεστῶτες ἐλογίζοντο ὡς εἰ μὴ μαχοίντο ἀποστήσειντο μὲν αἱ περιοικίδες αὐτῶν πόλεις, αὐτοὶ δὲ πολιορκήσειντο.
- 14) Ὁ μέντοι Ἀγησίλαος ἔλεγεν ὅτι δίκαιος εἶη ζημιῶσθαι.
- 15) Ἴσως ἂν εἶποιεν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσοφεῖν ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο ὁ δίκαιος ἄδικος.

ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ	<ul style="list-style-type: none"> • ολικής αγνοίας α) μονομελείς: <i>εί, άν, εάν</i> (σπανιότερα) β) διμελείς: <i>εί - ή, είτε - είτε, πότερον - ή, πότερα - ή</i> • μερικής αγνοίας: <i>αναφορικές αντωνυμίες & επιρρήματα ερωτηματικές αντωνυμίες & επιρρήματα</i>
-------------------	---

ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • από προσωπικά ρήματα που δηλώνουν ερώτηση, απορία, σκέψη, γνώση, αίσθηση, δειξη, άγνοια, επιμέλεια, φροντίδα, απόπειρα ως <u>αντικείμενό τους</u>. • από πρόσωπα ρήματα ή εκφράσεις με την παραπάνω σημασία <u>ως υποκείμενό τους</u>. • <u>ως επεξήγηση</u> ουδετέρου αντωνυμίας -κυρίως δεικτικής- που έχει θέση αντικειμένου ή υποκειμένου των παραπάνω ρημάτων. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΟΡΙΣΤΙΚΗ (πραγματικό) ▶ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ (μη πραγματικό) ▶ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ (δυνατόν γενέσθαι) ▶ ΑΠΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ (+άν) (απορία ή σκέψη περί του πρακτέου) ▶ ΕΥΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ (μετά από ρήματα ιστορικού χρόνου) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Ἦδη δὲ οὐδεις ὅποι στρατεύουσι.</i> ▶ <i>Πυθόιμην ἂν τίνα ἂν ποτε γνώμην περὶ ἐμοῦ εἶχετε.</i> ▶ <i>Ἐγέλασας ἐπ' ἐμοὶ ὡς οὐδὲ εἰδοῖτι ὅ,τι εἶη πλοῦτος.</i> ▶ <i>Ἐβουλεύοντο πῶς ἂν συμφορώτατα σφίσιν αὐτοῖς τὴν μάχην ποιήσαιντο.</i> ▶ <i>Τοῦτ' αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθὴ λέγομεν ἢ οὐ.</i> ▶ <i>Ἀπορῶ τί πρῶτον εἶπω.</i> ▶ <i>Ἡρακλῆς ἠπόρει ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται.</i> ▶ <i>Ὅμως δεῖ πειρᾶσθαι ὅπως σωζώμεθα.</i> ▶ <i>Ἀποροῦσιν πότερον εἰκὸς ἐστὶ φεύγειν ἢ μένειν.</i> ▶ <i>Ἀπορεῖται πότερόν ἐστι τὸ ἀγαθὸν μαθητὸν ἢ ἐθιστόν.</i>

▶ ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΓΝΟΙΑΣ: ΠΩΣ ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ		ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	
ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ	ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ	ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ	ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ
<i>τίς;</i>	<i>ὅς, ὅστις</i>	<i>ποῦ;</i>	<i>οὐ, ὅπου</i>
<i>πόσος;</i>	<i>ὅσος, ὀπόσος</i>	<i>ποῖ;</i>	<i>οἶ, ὅποι</i>
<i>ποῖος;</i>	<i>οἶος, ὀποῖος</i>	<i>πῆ;</i>	<i>ἦ, ὅπη</i>
<i>πότερος;</i>	<i>ὀπότερος</i>	<i>πῶς;</i>	<i>ὡς, ὅπως</i>
<i>πηλίκος;</i>	<i>ὀπηλίκος, ἠλίκος</i>	<i>πόθεν;</i>	<i>ὅθεν, ὀπόθεν</i>
<i>ποδαπός;</i>	<i>ὀποδαπός</i>	<i>πηνίκα;</i>	<i>ὀπηνίκα</i>

↳ Μεταφράζονται με οριστική

↳ Μεταφράζονται με οὐ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

• **ΑΡΝΗΣΗ**: Η άρνηση στις πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις είναι *οὐ*, όταν εκφέρονται με τις εγκλίσεις των προτάσεων κρίσης και *μή*, όταν εκφέρονται με εγκλίσεις των προτάσεων επιθυμίας.

Τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα οὐτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι οὐτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη οὔτε ...

- ☞ Μετά το απορηματικό *εἰ* η άρνηση είναι *οὐ*, όταν αυτός που ρωτάει περιμένει καταφατική απάντηση και *μή*, όταν αμφιβάλλει για την απάντηση (ναι ή όχι).

Ἐρωτᾶς εἰ οὐ καλή μοι δοκεῖ εἶναι ἡ ῥητορική.

Ἥρετό με εἰ μή μέμνημαι.

- ☞ Στις διμελείς πλάγιες ερωτήσεις η άρνηση στο δεύτερο σκέλος μπορεί να είναι *οὐ* ή *μή*.

Τοῦτ' αὐτό ἀπόκριται, εἰ δίκαια λέγομεν ἢ οὐ δίκαια.

Τοῦτ' αὐτό, εἰ χαίρεις ἢ μή χαίρεις, ἀνάγκη σε ἀγνοεῖν.

- ☞ Από ρήματα που δηλώνουν **επιμέλεια, φροντίδα, σκέψη** εξαρτώνται πλάγιες προτάσεις που εισάγονται με τα:

ὅπως + **οριστική μέλλοντα** (μετά από αρκτικό χρόνο)

ὅπως + **ευκτική μέλλοντα** (μετά από ιστορικό χρόνο)

ὅπως (ἄν) + **υποτακτική** (άρνηση *μή*)

1. *Σκοπῶμεν τὴν παρασκευὴν ὅπως ἴση καὶ δίκαια γενήσεται.*
2. *Κύρος καὶ τοῦτου ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσιτοι ἔσονται.*
3. *Τῶν ἄλλων ἐπεμελείται ὅπως ἂν θηρώσι.*

- ☞ Επειδή με τους παραπάνω τρόπους, *ὅπως* είναι γνωστό, εκφέρονται και ενδοιαστικές και τελικές προτάσεις πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί στη διάκριση· πρέπει να προσέχουμε δηλαδή τι δηλώνεται: *τρόπος* → πλάγια, *σκοπός* → τελική, *φόβος* → ενδοιαστική.

Οἱ νόμοι ἐπιμέλλονται, ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται (για να είναι, πώς θα είναι).

Φυλάττου, ὅπως μή καὶ σὺ ἐλάττους τὰς βούς ποιήσης (μήπως, για να μην...).

- ☞ Ακόμη, όταν πρόκειται να δηλωθεί έντονη προτροπή ή αποτροπή, συμβαίνει οι προτάσεις που εισάγονται με τον παραπάνω τρόπο (1,2) να είναι ανεξάρτητες φαινομενικά. Σ' αυτές τις περιπτώσεις υπονοείται το *ὄρα* ή *ὄρατε*, *σκόπει* ή *σκοπεῖτε*.

(Ὁρατε) ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς κέκτησθε.

- ☞ Μετά από ρήματα ή εκφράσεις που δηλώνουν απόπειρα ακολουθούν πλάγιες προτάσεις που εισάγονται με το:

ἔάν, ἂν, ἤν + **υποτακτική** (μετά από αρκτικό χρόνο)

εἰ, εἴ πως + **ευκτική** (μετά από ιστορικό χρόνο)

- Πολλές φορές η έννοια της απόπειρας δε δηλώνεται, οπότε πρέπει να την εννοήσουμε με τη φράση **πειρώμενοι ιδεῖν**.

Ἐπιβουλεύουσι ὑπερβῆναι τὰ τείχη, (πειρώμενοι ιδεῖν) ἤν δύνωνται βιάζεσθαι.

Ἐπεμψαν πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν αὐτούς.

Ἀποστέλλει Μελήσιππον εἰ ἐνδοίεν οἱ Ἀθηναῖοι.

- ☞ Και στις πλάγιες προτάσεις μπορεί να παρατηρηθεί εναλλαγή των εγκλίσεων, όταν εξαρτώνται από ιστορικό χρόνο.

Ἐκ δὲ τοῦτου ὁ Κύρος ἐπυνθάνετο αὐτῶν ὅπόσῃ ὁδὸν διήλασαν καὶ εἰ οἰκοῖτο ἡ χώρα.

Δ ΑΣΚΗΣΗ 51

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, να δικαιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφορά τους και να δηλώσετε τη συντακτική τους θέση.

⇒ Απάντηση σελ. 221

- 1) *Οὐδείς λογίζεται τοῦτο, ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἔσθ' ὑμῖν ὁ πόλεμος.*
- 2) *Λύσανδρος δὲ Φιλοκλέα πρῶτον ἐρωτήσας τι εἴη ἄξιος παθεῖν ἀρξάμενος εἰς Ἕλληνας παρανομεῖν, ἀπέσφαξεν.*

- 3) Θηραμένης και οί άλλοι πρέσβεις ἐρωτώμενοι ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης.
- 4) Τῇ δ' ὕστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην.
- 5) Ἦρξαντο βουλευέσθαι ὅπως ἂν αὐτοῖς ἐξείη τῇ πόλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο.
- 6) Ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν.
- 7) Ὅρα δὲ καὶ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχὴν ἂν σοι ἰκανῶς λέγηται.
- 8) Βούλομαι δ' ὑμῖν ἐν Λοκροῖς ὡς νομοθετοῦσι διηγῆσασθαι.
- 9) Προσῆκειν δὲ ἐγῶγε νομίζω τοῦθ' ὑμᾶς σκοπεῖν, ὅπως καλῶς ἔχοντας καὶ συμφέροντας νόμους τῇ πόλει θησόμεθα.
- 10) Ἐκεῖνοι διαρρήδην ἀπέδειξαν ἅ χρητὸν παιδα τὸν ἐλεύθερον ἐπιτηδεύειν, καὶ ὡς δεῖ αὐτὸν τραφήναι. ...
- 11) Δεῖ δὲ ὑμᾶς ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς ὅπως ἂν τάχιστα τε καὶ μάλιστα βλάπτωμεν τοὺς πολεμίους.
- 12) Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἤκε καὶ ἠρώτησεν εἰ ἤδη ἀποκεκρήμενοι εἶεν.
- 13) Εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάση σκόπει.
- 14) Φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατήρ ὡς ἀπεχθῆς δυσκλεῆς τ' ἀπάλετο.
- 15) Ἀλλ' ἴσθι ὅποια σοι δοκεῖ.

ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ

- **μή:** ὅταν δηλώνουν φόβο για κάτι ανεπιθύμητο
- **μή οὐ, ὅπως μή:** ὅταν δηλώνουν φόβο μήπως δε γίνει κάτι το επιθυμητό.

ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ

- Από προσωπικά ρήματα ή εκφράσεις που δηλώνουν φόβο (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὀκνῶ, φυλάττομαι κ.ά.) ὡς ἀντικείμενό τους.
- Από απρόσωπες εκφράσεις με την παραπάνω σημασία (φόβος

ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ

- ▷ **ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ**
(μετά από αρκτικό χρόνο)
προσδοκώμενος φόβος
- ▷ **ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ**
(μετά από ιστορικό χρόνο)
φόβος του υποκειμένου του ρήματος της πρότασης.
- ▷ **ΕΥΚΤΙΚΗ**
ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ
(μετά από ιστορικό χρόνο)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

- ▷ Δέδοικα **μή** τούτοις πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν.
- ▷ Ξενοφῶν ἐφοβεῖτο **μή** οἱ λειπόμενοι κάμωσι καὶ οὐ δύνωνται προΐεναι.
- ▷ Ἐδεδεισε **μή** κακὰ γένοιτο τῇ πόλει.
- ▷ Οἱ Κορίνθιοι δεισαντες **μή** προδιδοῖτο ὑπὸ τιναν ἢ πόλις, μετεπέμψαντο τὸν Ἴφικράτην.

ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>ἐστί, δέος ἐστί, κίνδυνός ἐστί κ.ά.) <u>ως υποκειμένο τους.</u></p> <p>• <u>Ως επεξήγηση</u> ουδετέρου αντωνυμίων.</p>	<p>▶ ΟΡΙΣΤΙΚΗ (φόβο για κάτι ανεπιθύμητο ή επιθυμητό)</p> <p>▶ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ (φόβο απραγματοποίητο στο παρελθόν)</p> <p>▶ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ (φόβο πιθανό στο παρόν - μέλλον)</p>	<p>▶ <i>Νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἡμαρτήκαμεν.</i></p> <p>▶ <i>Ἐδέδοικε μὴ παρεσκευασμένοι ἂν ἦσαν.</i></p> <p>▶ <i>Δέδοικα μὴ λέγοις ἂν τὸν πόθον τὸν ἐμὸν.</i></p>

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☛ Πολλές φορές παραλείπεται το ρήμα που εξαρτά τις ενδοιαστικές προτάσεις. Τότε η πρόταση που εισάγεται με τα *μὴ ἢ μὴ οὐ* + υποτακτική, αλλά και *ὅπως μὴ ἢ οὐ μὴ* + υποτακτική ή οριστική μέλλοντα, παρουσιάζεται φαινομενικά ανεξάρτητη (δηλώνουν φόβο προσδοκώμενο).

Ὅπως μὴ ποιήσετε, ὃ πολλὰκις ὑμᾶς ἐβλαψεν (ὄρατε).

Ὅπως μὴ ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς (ὄρα).

Μὴ φύγῃς τὸ μόρσιμον (οὐ δέος ἐστί).

ΑΣΚΗΣΗ 52

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις δευτερεύουσες ενδοιαστικές προτάσεις, να δικαιολογήσετε την εκφορά τους και να δηλώσετε τη συντακτική τους θέση.

⇒ Απάντηση σελ. 222

- 1) Παῦσαι μὴ φευρεθῆς ἄνους τε καὶ γέρων ἅμα.
- 2) Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν.
- 3) Ἐπορευθῆσαν δὲ περὶ ἕως Ἀπολωνίαν δεῖι τῶν Κερκυραίων μὴ κωλύωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιοῦμενοι.
- 4) Οἱ μὲν ἔφευγον εὐθύς ἔξω τῆς πόλεως δεισαντες μὴ ἀποθάνοιεν.
- 5) Ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε, φοβούμενοι μὴ ἀπόλησθε.
- 6) Τοῦτους ἀντὶ τοῦ ἀγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφούς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι. ...
- 7) Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δέιλῃν ὄψιαν, δεισαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθῶν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας.
- 8) Δεισαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἔς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν εἰς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν.
- 9) Ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων περιδεῆς ἐγένετο μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες.
- 10) Δέδοικα γὰρ μὴ διὰ τὸ πολλοῖς ἐπιτιμᾶν δόξω τισὶ προηρησθαι τῆς πόλεως κατηγορεῖν.

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 53** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις και να δηλώσετε τη συντακτική τους θέση.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 222

- 1) Οί Έλληνες ἤσθοντο ὅτι βασιλεὺς ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη.
- 2) Ἐνιοὶ φοβούμενοι μὴ ληφθέντες ἀποθάνωσιν, ὑπὸ τοῦ φόβου προαποθνήσκουσιν.
- 3) Δέδοικα μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ.
- 4) Εὐλαβοῦ μὴ φανῆς κακός.
- 5) Καίτοι σκέψασθ' ὡς ἐκόλαζον οἱ πρόγονοι τοὺς ἀδικούντας ἑαυτοῦς.
- 6) Ἀκούετε μὲν οὖν εὖ οἶδ' ὅτι καὶ ὑμεῖς Ἰάσονος ὄνομα.
- 7) Ὁ στρατηγὸς ἠρώτησε τοὺς στρατιώτας, διὰ τί οὐ ποιήσειαν τὰ κελευόμενα.
- 8) Οἱ βάρβαροι ἐφοβοῦντο, μὴ τῆς νυκτὸς οἱ Έλληνες ἐπιθῶνται αὐτοῖς.
- 9) Βασιλεὺς ἤκουσε Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ Έλληνες νικῶεν τὸ καθ' ἑαυτοῦς καὶ οἴχονται διώκοντες εἰς τὸ πρόσθεν.
- 10) Ἐρμῆς γνῶναι βουλόμενος ἐν τίνι τιμῇ παρ' ἀνθρώποις ἐστίν, ἤκεν εἰς ἀγαματοποιῶν, ἑαυτὸν εἰκάσας ἀνθρώπῳ.
- 11) Τράγος θεασάμενος αὐτὴν ἐπυρνήνετο εἰ καλὸν εἶη τὸ ὕδωρ.
- 12) Συνάψαντες τὰς χεῖρας διήλθον ἅπασαν τὴν χώραν, ἵν' ἔχοιεν τῷ βασιλεῖ εἰπεῖν ὅτι οὐδεὶς σφᾶς ἀποπεφευγῶς εἶη.
- 13) Ὅθεν δὴ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει.
- 14) Καίτοι ὑμεῖς τίνα τρόπον νενομίκατε περὶ τούτων, καὶ πῶς ἔχετε ταῖς διανοίαις, θεωρήσατε.
- 15) Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

➔ **ΟΜΑΔΑ Β'**

⇒ Απάντηση σελ. 223

- 1) Ἐφοβήθησαν μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ.
- 2) (ὁράτε) ὅπως μὴ αἰσχίον τῶν προγόνων πράξομεν.
- 3) Οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι.
- 4) Τοῦτό μοι δοκεῖ σκεπτέον, ὅπως ὡς ἐλάχιστα τραύματα λάβωμεν.
- 5) Θανάτου ἐτίμησαν, δηλὸν ὅτι ὡς πονηροῦ ὄντος.
- 6) Ἐκεῖνο ἐννοῶ, μὴ λίαν ἂν ταχὺ σώφρονισθεῖην.
- 7) Ἡρώτων τίς ἡ χώρα εἶη καὶ τίνι ἵπποι τρέφονται.

- 8) Ἐπιμελοῦνται ὅπως ἂν οἱ νέοι μηδὲν φυλάξαιτο.
- 9) Πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειράσαι εἰ δύναιτο ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν.
- 10) Οἱ μὲν Θηβαῖοι ὁμνῶναι ταῦτα ἐκέλευον βασιλεῖ καὶ ἑαυτοῖς τοὺς βουλομένους φίλους εἶναι, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπεκρίναντο ὅτι οὐκ ὁμῶμενοι ἀλλ' ἀκουσόμενοι πεμφθείησαν.
- 11) Ἀργεῖοι δ' ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους ἐπεκάλουν ὅτι ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παρεπλεῦσαι.
- 12) Ἔστι δ' ἀναγκαῖον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ προσῆκον ἴσως, ὡς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματ' ἀναμνήσαι.
- 13) Ὑμᾶς οὖν χρηρὲς ἐκ τούτων δοκιμάζειν τοὺς πολίτας, σκοποῦντας μὲν ὅπως ἦσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πεπολιτευμένοι, ζητοῦντας δὲ εἴ τις αὐτοῖς ἐγίγνετο ὠφέλεια τῶν πραγμάτων μεταπεσόντων.
- 14) Νῦν δὲ κελεύεις προστατεύειν μέ σου καὶ ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἂν μη παντάπαιιν ἀληθῶς πένης γένοιοι.
- 15) Ἡγούμαι δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ μὲν τοῦ νόμον καὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος οὐχ ἔξειν αὐτοὺς ὃ τι λέξουσιν.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ

- *ὅτι, ὡς, διότι* (αιτιολογικοί σύνδεσμοι).
- *ὅτε, ὁπότε, ἐπεί, ἐπειδή* (κυρίως χρονικοί σύνδεσμοι).
- *εἰ* (υποθετικός σύνδεσμος).

ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Από ρήματα ή εκφράσεις ψυχικού πάθους κυρίως, αλλά και από κάθε ρήμα ή έκφραση που απαιτεί αιτιολόγηση. • Ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας. 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ▷ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ▷ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ ▷ ΕΥΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ (μετά από ρήμα Ι.Χ.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ Αριαῖος ἐτύγχανε ἐφ' ἀμάξης πορευόμενος, διότι ἐτέτρωτο. ▷ Διὰ τοῦτο ἐπιτιμῶ, ὅτι πάλαι ἂν ἅπαντα ἀπώλεσατε. ▷ Δέομαι σον παραμείναι ἡμῖν ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνός ἡδίων ἀκούσαιμι. ▷ Οἱ Ἕλληνες ἐθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο. ▷ Οὐ θαυμαστόν εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

☛ Μετά από ρήματα ψυχικού πάθους ή παρόμοιες εκφράσεις (*χαίρω, θαυμάζω, ἠδομαι, ἀγαπῶ, αἰσχύνομαι, χάριν ἔχω, θαυμαστόν ἐστί, αἰσχρόν ἐστί, ἄτοπόν ἐστί* κ.ά.) ακολουθούν αιτιολογικές προτάσεις που εισάγονται με τα:

α. *ὅτι*: όταν το αίτιο παρουσιάζεται ή είναι πραγματικό.

Οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, ὅτι ὁ Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμπει οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο.

β. *εἰ*: όταν το αίτιο είναι πιθανό ή μπορεί να αμφισβητηθεί.

Οὐκ αἰσχρόν ἐστί, εἰ Ἀθηναῖοι ὄντες φοβήσεσθε βάρβαρον ἄνθρωπον;

γ. *ὡς*: όταν το αίτιο παρουσιάζεται υποκειμενικό.

Ἴσως ἂν οὖν τις ἐπιτιμήσειέ μοι, ὡς οὐκ ἐπαινώ τούσδε τοὺς ἄνδρας.

• **ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1:** Οι προτάσεις που εισάγονται με το *εἰ* παίρνουν υποθετική χροιά και δίνουν υποθετικό λόγο· η άρνησή τους είναι *μη* αλλά και *οὐ*.

• **ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2:** Πολλές φορές, από λόγους λεπτότητας, μπορεί να συναντήσουμε πρόταση με το *εἰ* και να δηλώνεται πραγματική αιτιολογία.

Καὶ μὴ μοι ἀχθεσθήτε, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων.

☛ Μια αιτιολογική πρόταση μπορεί να τεθεί ως επεξήγηση ενός εμπρόθετου προσδιορισμού της αιτίας.

Τούτου ἔνεκα κελεύω τοὺς θωρακοφόρους ἠγείσθαι, ὅτι τοῦτο βαρύτατόν ἐστί τοῦ στρατεύματος.

- ☞ Οι σύνδεσμοι *ἐπει* και *ὥς*, όταν βρίσκονται στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου και δεν υπάρχει άλλη κύρια πρόταση στην περίοδο ή ημιπερίοδο, εισάγουν **κύρια πρόταση**.
Ἐπει πλείων χρόνος, ὃν δεῖ με ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε.
- ☞ *Ἐπει* + προστακτική → κύρια πρόταση.
Ἐπει φέρ' εἶπέ, ποῦ μάντις εἶ σαφής.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ	<ul style="list-style-type: none"> • <i>ἵνα, ὅπως, ὥς</i> • <i>μή</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>ἵνα μή, ὅπως μή, ὥς μή</i> • <i>ὅπως ἄν, ὥς ἄν</i>
------------	---	--

ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Από ρήματα κίνησης ή σκόπιμης ενέργειας. • Ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού. 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ (μετά από αρκτικό χρόνο) σκοπός προσδοκώμενος ▷ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ (μετά από ιστορικό χρόνο) ο σκοπός διαρκεί στο παρόν και μέλλον, είναι δηλ. πράξη που ισχύει κάθε στιγμή. ▷ ΕΥΚΤΙΚΗ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ (μετά από ρήμα ιστορικού χρόνου). ▷ ΕΥΚΤΙΚΗ (χωρίς να προηγείται ιστορικός χρόνος) αυτό συμβαίνει είτε λόγω έλξης από προηγούμενη ευκτική ή γιατί ο σκοπός θεωρείται απλή σκέψη του λέγοντος. ▷ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ Εκφράζεται σκοπός απραγματοποίησης και προηγείται ευχή ανεκπλήρωτη ή κάτι που δεν έγινε. 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ <i>Ἀπέχεσθε τῶν ἀλλοτρίων, ἵνα ἀσφαλέστερον τοὺς οἴκους τοὺς ὑμετέρους κεκτήσθε.</i> ▷ <i>Ἄλλ' ὦρα σοι προστατεύειν ἐμοῦ, ὅπως μὴ τῷ ὄντι οἰκτρὸς γένωμαι.</i> ▷ <i>Ἐκκλησία τούτου ἐνεκα ξυνήγαγον, ὅπως ὑπομνήσω καὶ μέμψωμαι.</i> ▷ <i>Κῦρος ᾤετο φίλων δεῖσθαι, ὥς συνεργοὺς ἔχοι.</i> ▷ <i>Ἴσως δὲ πον ἀποσκάπτει ἢ ἀποτεριχίζει, ὥς ἄπορος εἶη ἡ ὁδός.</i> ▷ <i>Οἶμαι καὶ τούτου ἐνεκα ἀσκεῖν ἡμᾶς ..., ἵν' εἴ ποτε δέοι, δυναίμεθα αὐτοῖς συμφόρως χρῆσθαι.</i> ▷ <i>Εἰ γὰρ ὄφελον οἰοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵν' οἰοί τ' ἦσαν καὶ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ.</i> ▷ <i>Ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὥς μὴ ἐδύνατο ἐξαπατᾶν.</i>

☞ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Τελικές προτάσεις εισάγονται και με τα *ὅπως ἄν, ὥς ἄν* + υποτακτική, για να δηλωθεί ότι η πραγματοποίηση του σκοπού εξαρτάται από κάποια προϋπόθεση· τότε λανθάνει υποθετικός λογος.
Τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἄν ἐκμάθω.
Γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἐκουσίσις, ὅπως ἄν δύνῃ καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν.
- ☞ Σπάνια τελικές προτάσεις εκφέρονται με *δυνητική οριστική* ή *ευκτική*· και σ' αυτήν την περι-

πτώση λανθάνει υπόθεση.

Προσῆκεν εὐθύς λέγειν, ἵνα μᾶλλον ἂν ἐπιστεύετο.

Διεδίδου βοῦς, ὅπως ἂν θύσαντες ἐστιῶντο.

- ☛ Τελικές προτάσεις εκφέρονται και με οριστική μέλλοντα, όταν ο σκοπός προβάλλεται με βεβαιότητα.

Ἦσαν ἐς λόγους τοῖς ἰκέταις ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις.

- ☛ Κάποιες φορές ο ἵνα χρησιμοποιείται με την επιρρηματική **τοπική σημασία**.

Ἵωμεν ἐκεῖ, ἵνα (ὅπου) εἰσὶ πόλεις πολλαί.

- ☛ **Ἴνα τί, ὡς τί** + οριστική → βραχυλογική σύνταξη

Ὡ θαυμάσιε Μέλητε, ἵνα τί ταῦτα λέγεις (ἵνα τί γένηται, λέγεις...)

- ☛ Και στις τελικές προτάσεις μετά από ιστορικό χρόνο παρατηρείται το φαινόμενο της εναλλαγής των εγκλίσεων. Η υποτακτική φανερώνει σκοπό που παρουσιάζεται με βεβαιότητα, η ευκτική δηλώνει αμφιβολία, απλή σκέψη.

- ☛ Δες και τις σημειώσεις στις πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις για την εξάρτηση από ρήματα σκέψης, φροντίδας, επιμέλειας.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 54 Να διακρίνετε το αίτιο (αναγκαστικό - τελικό) στις παρακάτω προτάσεις και να δικαιολογήσετε την εκφορά.

⇒ Απάντηση σελ. 223

- 1) Ἄγε, ὦ βασιλεῦ Λακεδαιμονίων, ὅπως μηδεὶς ἴδη δακρύνοντας ἡμᾶς.
- 2) Ἀλώπηξ ὑπὸ τίνος παγίδος τὴν οὐρανὸν ἀποκοπεῖσα, ἐπειδὴ δι' αἰσχύνην ἀβίωτον ἠγείτο τὸν βίον ἔχειν, ἐγνω δεῖν καὶ τὰς ἄλλας ἀλώπεκας εἰς τὸ αὐτὸ προσαγαγεῖν, ἵνα τῷ κοινῷ πάθει τὸ ἴδιον ἐλάττωμα συγκρῦψη.
- 3) Οἱ Κούρητες ἔνοπλοι τοῖς δόρασι τὰς ἀσπίδας συνέκρουον, ἵνα μὴ τῆς τοῦ παιδὸς φωνῆς ὁ Κρόνος ἀκούσῃ.
- 4) Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον;
- 5) Ἕμαρτον, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε, εἰ ἐπέισθην υἱῷ πολλὰ ἰκετεύοντι.
- 6) Τοῦτο καὶ αἴτιον εἶη τοῦ διαφεύγειν τοὺς παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἰατροὺς τὰ πολλὰ νοσήματα, ὅτι τοῦ ὄλου ἀμελοῖεν.
- 7) Διὸ μὴ φθονήσητε τῇ πατρίδι περιβόητον γενέσθαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι τοὺς Ἀθηναίους ἐνίκησεν οὐ μόνον τοῖς ὅπλοις, ἀλλὰ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ.
- 8) Ἐπειτα ἀναμνήσω ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει εἶναι.
- 9) Ἀλλ' αὐτὰ ταῦτα καὶ νῦν ἦκω παρὰ σε, ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ διαλεχθῆς αὐτῷ.
- 10) Ἐγὼ δὲ ἐπεῖπερ ἄπαξ ἀναξίως ὦν ἐπολιτευσάμην ἠτύχησα, ἄχθομαι μὲν, ἀγανακτῶ δὲ οὐδέν.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 55 Στο κείμενο που ακολουθεῖ να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις και να δηλώσετε το συντακτικό τους ρόλο.

⇒ Απάντηση σελ. 224

Ἄλλων τε πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ἕνεκα, ὦ ἄνδρες, ἄξιον Ἡρακλέους μεμνησθαι, καὶ ὅτι τόνδε τὸν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος. ἐν μὲν γὰρ τῷ τέως χρόνῳ ἀλλοτρίως αἱ πόλεις πρὸς ἀλλήλας διέκειντο· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος τοὺς τυράννους ἔπαυσε καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ἐκάλυσε, ἀγῶνα μὲν σωμάτων

ἐποίησε, φιλοτιμίαν (δὲ) πλούτου, γνώμης δ' ἐπίδειξεν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τούτων ἀπάντων ἕνεκα εἰς τὸ αὐτὸ συνέλθωμεν, τὰ μὲν ὀψόμενοι, τὰ δ' ἀκουσόμενοι.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • ὥστε, ὡς • ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε • Ἐπονται κυρίως αντωνυμιῶν ἢ επιρρημάτων που δηλώνουν μέγεθος, ποιότητα, ποσό (τηλικούτος, τόσοσ, τοιοῦτος κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ἄρνηση οὐ ▷ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ἄρνηση οὐ ▷ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ ἄρνηση οὐ ▷ ΕΥΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΛΑΠΟΥ ΛΟΓΟΥ ἄρνηση οὐ ▷ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ἄρνηση μὴ ▷ ΔΥΝΗΤΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ισοδυναμεί με δυνατική οριστική ἢ δυνατική ευκτική 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ Ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ▷ Κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν ὀρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ. ▷ Πλοῖα ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε ἐξαιφνης ἂν ἐπιπέσοιτε. ▷ Ἐδοξεν αὐτοῖς τούτους κολάσαι καὶ κατασκευάσαι ὡς μὴ δύναιντο ἀπιστεῖν. ▷ Πρῶτον μὲν ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε, ὥστε Φωκέας μὲν βούλεσθαι σωθῆναι, Θηβαίους δ' ὅτιον ἂν ἐφησθῆναι παθοῦσιν. ▷ Οὕτως ἐσήμηναν οἱ θεοί, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γνῶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Ο σύνδεσμος ὥστε με απαρέμφατο δηλώνει:
- σκοπὸ ἐπιδιωκόμενο. Σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση ἡ προηγείται ῥῆμα ἢ ἐκφραση που δηλώνει σκόπιμη ἐνέργεια.
Πολλὰ ἂν χρήματα ἔδωκε Κλεαρίδας ὥστε ἔχειν Ἐρέτριαν.
Ἐχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον.
 - ὄρο, προϋπόθεση, συμφωνία (μεταφράζεται με τὸν ὄρο να, με τὴν προϋπόθεση να, με τὴ συμφωνία να...)
Σπονδὰς ἐποίησαντο, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν.
- ☞ Μετὰ τὸν Ὀμηρο, για να δηλωθεῖ αὐτὴ ἡ σημασία χρησιμοποιοῦνται τὰ ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε+απαρέμφατο ἢ οριστικὴ μέλλοντα· σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση πολλές φορές προηγούνται τὰ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε, ὅποτε ἡ συμπερασματικὴ πρόταση τίθεται ἐπεξηγηματικά.
Ἀφιεμέν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν.
Πάντα πόνον ὑποδύονται, ἐφ' ᾧ πλείονα κτήσονται.
Συνέβησαν ἐφ' ᾧτε ἐξίασιν ἐκ τῆς Πελοποννήσου.
- ἀσύμμετρη σύγκριση ἢ σύγκριση δυσαναλογίας: ἢ ὥστε + απαρέμφατο, ἢ ὡς + απαρέμφατο.

Τους μὲν παῖδας αὐτῶν ζηλῶ, ὅτι νεώτεροί εἰσι ἢ ὥστε εἰδέναι οἶων πατέρων ἐστέρηται.

- ☞ Ο ὥστε στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου και εφόσον δεν υπάρχει άλλη κύρια πρόταση εισάγει κύρια πρόταση και μεταφράζεται **επομένως**.

Ὡστε μοι δοκεῖ ὁ κατηγορος εἰπεῖν περὶ τῆς ἐμῆς ὕβρεως οὐ σπουδάζων ἀλλὰ παίζων.

Ὡστε νικῶντες τίνα ἂν ἀποκτείναιμεν;

- ☞ Ὡστε + προστακτική ή αποτρεπτική υποτακτική → κύρια πρόταση.

▷ **ΑΣΚΗΣΗ 56** Να δικαιολογήσετε την εκφορά των συμπερασματικών προτάσεων που ακολουθούν.

= Απάντηση σελ. 224

- 1) Ἄξιον αὐτοῖς ἐστί διακινδυνεύσαι, ὥστε ἢ ἔτι μείζω καταπαρᾶξαι ἢ στερηθῆναι καὶ τῆς γεγενημένης νίκης.
- 2) Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ' ὧτε εἰρήνην ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους.
- 3) Ὅσοι δὲ μὴ ἀφίγμεθα, διὰ τὸ φοβεῖσθαι ἀνακεκομισμένοι εἰσὶν εἰς ἐρύματα, ὥστε αὐτοὶ μὲν ἔχειν, ἡμᾶς δὲ ταῦτα μὴ δύνασθαι λαμβάνειν.
- 4) Τοσοῦτον δ' ἀπολέλοιπεν ἡ πόλις ἡμῶν περὶ τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὥσθ' οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν ἄλλων διδάσκαλοι γεγόνασιν.
- 5) Ὡστε ἐν τῇ ὄνῃ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος.
- 6) Ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ καὶ ὑμᾶς αὐτὰς σώζων ὥστε μῆτε ὑπ' ἀνθρώπων κλέπτεσθαι μῆτε ὑπὸ λύκων ἀρπάζεσθαι.
- 7) Ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελεῖν.
- 8) Αἰρεθέντες ἐφ' ὧτε συγγράφαι νόμους, καθ' οὓσιν αὖτε πολιτεύουσιντο, τοὺς μὲν ἀεὶ ἔμελλον συγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι.
- 9) Καὶ γὰρ τὰ πολλὰ Πρωταγόρας ἔνδον διατρίβει, ὥστε, θάρρει, καταληψόμεθα αὐτόν, ὡς εἰκόσ, ἔνδον. ...
- 10) Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον ἑτοῖμοι εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- ☞ Οι υποθετικές προτάσεις δηλώνουν την προϋπόθεση υπό την οποία μπορεί να συμβεί κάτι.
- ☞ Είναι προτάσεις κρίσης και επιθυμίας.
- ☞ Ἄρνηση **μή** και σπάνια **οὐ**.
- ☞ Η υποθετική (= υπόθεση) μαζί με την κύρια (= απόδοση) συνιστά υποθετικό λόγο.
- ☞ Εκφέρονται με οριστική, ευκτική και υποτακτική.

ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
1^ο είδος ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ		
▷ Εἰ + οριστική κάθε χρόνου	▷ Οποιαδήποτε ἐγκλιση (εκτός από δυνητική οριστική, όταν στην υπόθεση υπάρχει ιστορικός χρόνος).	▷ Εἰ μὴ τὸν αὐτόχειρα τοῦδε τοῦ τάφου ἐκφανεῖτε, οὐχ ὑμῖν Ἄιδης μόνος ἀρκέσει. ▷ Εἰ σέ τι δέδρακα, ἀπολοίμην. ▷ Εἰ ἐκεῖνα πέπραχεν, καλῶς ἂν ἔσχεν. ▷ Εἰ δοκεῖ σοι, στείχε.

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
2^ο είδος ΜΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ		
<ul style="list-style-type: none"> ▷ Εί + οριστική ιστορικού χρόνου 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ δυνητική οριστική ▷ οριστική παρατατικού απρόσωπων ρημάτων ή εκφράσεων + απαρέμφατο. ▷ ρηματικά επίθετα + ήν ▷ οριστική παρατατικού ή αορίστου των ρημάτων κινδυνεύω, βούλομαι, μέλλω + απαρέμφατο. 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ Τούτον εἰ τηλικούτον ὄντα ἀπεκτείνετε, οὐκ ἂν ἐγένοντο συμφοραὶ τοσαῦται τῇ πόλει. ▷ Εἰ ἐβούλου, ἐξήν σοι φυγῆς τιμήσασθαι. ▷ Εἰ μείζων ἡμῖν ὁ κίνδυνος ἐμελλεν εἶναι ἐκεῖ ἢ ἐνθάδε, ἴσως τὸ ἀσφαλέστατον ἦν αἰρετέον. ▷ Ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογί.
3^ο είδος ΑΠΛΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΛΕΓΟΝΤΟΣ		
<ul style="list-style-type: none"> ▷ εἰ + ευκτική 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ δυνητική ευκτική ▷ οριστική αρκτικών χρόνων ▷ προστακτική ▷ ευχετική ευκτική 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ Εἰ γὰρ νόμος μὴ δυνατόν τι φράζοι, εὐχῆς διαπράττειτ' ἂν ἔργον. ▷ Σὺ μέντοι εἰ μὲν ἀξίους ἡσυχίαν ἔχειν καὶ σιωπᾶν, ἐξεῖς ἡμᾶς ἐπιτηδεῖους. ▷ Εἰ τις τὰδε παραβαῖνοι, ἐναγῆς ἔστω τοῦ Ἀπόλλωνος. ▷ Εἰ συμβουλευόμει τὰ βέλτιστα, πολλὰ κάγαθά μοι γένοιτο.
4α είδος ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ		
<ul style="list-style-type: none"> ▷ Ἐάν, ἂν, ἦν + υποτακτική 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ οριστική μέλλοντα. ▷ κάθε μελλοντική έκφραση (προστακτική, δυνητική ευκτική, ευχετική ευκτική, οριστική ενεστώτα, αορίστου και παρακειμένου αντί μέλλοντα, υποτακτική προτροπική, ρηματικά επίθετα, δεῖ, χρή, προσήκει, πρέπει + απαρέμφατο, οριστική αρκτικού χρόνου + απαρέμφατο μέλλοντα, τελικές, ενδοιαστικές προτάσεις κ.ά) 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ Ἐάν ἐμὲ ἀποκτείνητε, οὐ ραδίως ἄλλον τοιοῦτον εὐρήσετε. ▷ Ἄν σε τοῦ λοιποῦ ἀφέλωμαι χρόνον, κάκιστα ἀπολοίμην. ▷ Ἦν θάνης σύ, παῖς ὄδ' ἐκφεύγει μόρον (ἐκφεύξεται). ▷ Ἐάν φυλάττωμεν, ἦττον ἂν δύναιντο ἡμᾶς θηρᾶν οἱ πολέμοιο. ▷ Ἦν ταῦτα φαίνωνται ὀρθά, ποιητέον ἐστί. ▷ Ἄν ... μάθητε, νομίζω ἀπιστήσιν τούτοις.
4β είδος ΑΟΡΙΣΤΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ - ΜΕΛΛΟΝ		
<ul style="list-style-type: none"> ▷ Ἐάν, ἂν, ἦν + υποτακτική 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ οριστική ενεστώτα ▷ ενεστωτική έκφραση (γνωμικό αόριστο ή παρακείμενο με σημασία ενεστώτα). 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ Ἐάν τις τὸν ἥλιον ἀναιδῶς ἐγχειρῆ θεάσασθαι, τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται. ▷ Ἦν τις τούτων τι παραβαῖνῃ, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν. ▷ Ἡ μὲν φύσις, ἂν ἡ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται.
4γ είδος ΑΟΡΙΣΤΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ		
<ul style="list-style-type: none"> ▷ Εἰ + ευκτική επαναληπτική 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ οριστική παρατατικού με ή χωρίς ἂν. ▷ οριστικού αορίστου + ἂν 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ Εἰ δὲ τις αὐτῶ περὶ τούτου ἀντιλέγοι, τὴν ὑπόθεσιν ἐπανήγεν ἂν. ▷ Εἰ τις καλῶς ὑπηρετήσῃε Κύρω, οὐδενὶ ἂν εἴασεν τὴν προθυμίαν ἀχάριστον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Το *εί* στις πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις συντάσσεται και με υποτακτική απορηματική.
- ☞ Η ευκτική στην υπόθεση της απλής σκέψης μεταφράζεται με οριστική παρατατικού.
- ☞ Η ευκτική επαναληπτική (υπόθεση της αόριστης επανάληψης στο παρελθόν) μεταφράζεται με το *κάθε φορά που* + οριστική παρατατικού, ενώ η απόδοση, με οριστική παρατατικού ή συνήθως και οριστική παρατατικού.
- ☞ **ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ** είναι αυτός που έχει:
 - α. μια υπόθεση και δυο ή περισσότερες αποδόσεις.
Εἰ παρειχόμεθα τὴν αὐτὴν προθυμίαν, εἴχετε ἂν Ἀμφίπολιν καὶ ἀπηλλαγμένοι ἂν ἦτε τῶν μετὰ ταῦτα πραγμάτων.
 - β. δύο ή περισσότερες υποθέσεις και μία απόδοση.
Ἡμεῖς οἰόμεθα, ἦν τὴν θάλατταν πλέωμεν πολλαῖς τριήρεσι καὶ (ἦν) βιαζόμεθα τὰς πόλεις, διαπράξεσθαι τι τῶν δεόντων.
 - γ. δύο ή περισσότερες υποθέσεις και δύο ή περισσότερες αποδόσεις.
Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησόμεθα καὶ (ἦν) τοιοῦτους ἡμᾶς αὐτοὺς παράσχωμεν, μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, πρὸς εὐπορίαν δὲ ἐπιδώσομεν.
- ☞ **ΕΛΛΙΠΗΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ἢ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΣΗ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ**
Το ρήμα της υπόθεσης ή της απόδοσης παραλείπεται, όταν εννοείται εύκολα από τα συμφραζόμενα.
Ἐὰν μὲν ζῶ, ζηλωτὰς ἔξω πλείονας · ἐὰν δὲ ἀποθάνω ἐπαινέτας πλείονας (ἔξω).
- ☞ Από παράλειψη του ρήματος της υπόθεσης προήλθαν ορισμένες εκφράσεις με επιρρηματική σημασία.
εἰ δὲ μὴ = ειδάλλως, στην αντίθετη περίπτωση, διαφορετικά.
Μὴ ποιήσης ταῦτα · εἰ δὲ μὴ, αἰτίαν ἔξεις.
εἰ μὴ = εκτός μόνο, παρά μόνο (μετά από άρνηση)
εἰ μὴ ἄρα = εκτός αν ίσως
ἐὰν ἄρα μὴ = αν ίσως όχι
ἐὰν μόνον = αρκεί μόνο να
εἰ μὴ ὅσον = παρά μόνον
εἴ τις καὶ ἄλλος = εἴπερ τις καὶ ἄλλος = περισσότερο από κάθε άλλο.
εἴπερ ποτέ = εἴποτε καὶ ἄλλοτε = εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε = περισσότερο από κάθε άλλη φορά.
ὥσπερ εἰ = ὥσπερ ἂν *εἰ* = ὡς *εἰ* = ὡς *εἰ ἂν* = ὥσπερ ἂν = καθώς, όπως ακριβώς.
- ☞ Η απόδοση είναι δυνατόν να παραλείπεται, όταν εννοείται το *καλῶς ἔχει* ή το *σκέψασθε, ὁρᾶτε, ἐνθυμήθητε*.
Καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθηται (καλῶς ἔχει) · εἰ δὲ μὴ (πείθεται), εὐθύνουσι ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς.
Εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ὑμᾶς ἰκανῶς διδάσκω, οἴους χρὴ πρὸς ἀλλήλους εἶναι (καλῶς ἔχει).
- ☞ Έχουμε **συνύπαρξη υπόθεσης και απόδοσης**, όταν μετά το *εἰ* ακολουθεῖ δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική.
Εἰ γε μὴδὲ δοῦλον ἀκρατὴ δεξαίμεθ' ἂν, πῶς οὐκ ἄξιον αὐτόν γε φυλάεσθαι τοιοῦτον γενέσθαι; (εἰ ἀκρατὴς εἶη, οὐκ ἂν δεξαίμεθα).
- ☞ Πολλές φορές υποθετικοί λόγοι σχηματίζονται με εισαγωγικά στοιχεία τους διαζευτικούς συνδέσμους *εἴτε...εἴτε, ἐάντε...ἐάντε, ἄντε...ἄντε, ἦντε...ἦντε* που προήλθαν από την ένωση των υποθετικών συνδέσμων με το συμπλεκτικό τε.
Ὅσπερ οὕτω γ' ἐχόντων οὐκ οἶδ' ὅτι ἂν τις χρήσαιτο αὐτοῖς, εἴτε νυκτὸς δέοι εἴτε καὶ ἡμέρας.
- ☞ Μερικές φορές συναντούμε υποθετική πρόταση με παρενθετική σημασία· σ' αυτήν την περίπτωση δεν αναζητούμε απόδοση.
Οἱ μὲν γὰρ τριακοντα ἐπὶ τοῦτο ἐχειροτονήθησαν, ἵνα κακῶς, εἴ πη δύναιντο, ὑμᾶς ποιήσειαν.

- ☞ Ακόμη είναι δυνατόν μια δευτερεύουσα υποθετική πρόταση να τεθεί επεξηγηματικά μιας άλλης υποθετικής.
- Εἰ ταῦτα λέγοιμι, ἀγῆσιλαόν τ' ἂν μοι δοκῶ ἄφρονα ἀποφαίνειν καὶ ἐμαυτὸν μωρόν, εἰ ἐπαινοίη τὸν περὶ τῶν μεγίστων εἰκὴ κινδυνεύοντα.*
- ☞ Μια υποθετική πρόταση μπορεί να πάρει θέση β' ὄρου σύγκρισης.
- Ἀγῆσιλαος ἐν ἀσφαλεστέρω ἦν ἢ εἰ ἔξω ἐστρατοπεδεύετο.*

➤ ΑΣΚΗΣΗ 57 Να αναγνωρίσετε τα είδη των υποθετικών λόγων.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 224

- 1) Τὸν γοῦν ἐμόν καὶ τὸν σὸν ἀδελφόν, ἦν σὺ μὴ θέλης, θάψω.
- 2) Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασὶν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον.
- 3) Μάλιστα δ' ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν.
- 4) Σκόπει ὄσω κάκιστ' ὀλοόμεθα, εἰ νόμον βία ψήφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν.
- 5) Οὐδέπω οἶδα, ὦ Κροῖσε, ἦν μὴ πρὸς τὸ τέλος ἀφίκη τοῦ βίου.
- 6) Τοῦτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν λέγοιτ' ἂν, εἰ μὴ γλώσσαν ἐγκλήοι φόβος.
- 7) Ἀλλὰ κείνοις ἂν ἤλγουν, εἰ τὸν ἐξ ἑμῆς μητρὸς θανόντ' ἄθαπτον ἠνσχόμην νέκυν.
- 8) Εἰ μὲν ταῦτα λέγων διαφθείρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἶη βλαβερά.
- 9) Ὁ Ἀγῆσιλαος τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ἐτίμα μὲν, εἰ τι καλὸν πράττειεν, παρίστατο δ' εἰ τις συμφορὰ συμβαίνοι.
- 10) Ἐὰν τούτους ὠνήσῃ, καὶ τούτον προσθήκῃ σοι δίδωμι.
- 11) Πολλὸν ἐχθίων ἔση, ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξῃς τάδε.
- 12) Εἰ μὴ τοῦτό σοι συνέφερον, οὐκ ἂν ἡμῖν συνεβούλευσας.
- 13) Εἰ οἱ λέοντες ἐγίγνωσκον γλύφειν, πολλοὺς ἂν ἄνδρας εἶδες ὑποκάτω τοῦ λέοντος.
- 14) Οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἔσται τῶν νῦν περὶ τῆς εἰρήνης γνωσθέντων, ἦν μὴ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ὀρθῶς βουλευσώμεθα.
- 15) Εἰ ταῦτα λέξεις, ἐχθαρή ἐξ ἐμοῦ.
- 16) Εἰ δὲ τοῦ χρόνου πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω.
- 17) Εἰ μὴ πατήρ ἦσθ', εἶπον ἂν σ' οὐκ εὖ φρονεῖν.
- 18) Ἄν αὐτῷ δίδῳς ἀργύριον, ποιήσει καὶ σὲ σοφόν.
- 19) Ὡ Κλεόμβροτε, εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους ἀνευ μάχης, κινδυνεύσεις ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν.
- 20) Διὰ γὰρ φιλοτιμίαν οὐκ ἀνέχονται ὀλιγορούμενοι, ἀλλ' ἀγανακτοῦσιν ἂν οἴωνται ἀδικεῖσθαι.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 224

- 1) Εἰ μὲν ἐλπίς ἐστὶν ὑμῖν σωθῆναι, συμβουλεύω μὴ παραδίδόναι τὰ ὄπλα.
- 2) Εἰ θάτερον ὀλιγορήσετε, πῶς οὐκ ἂν τὰ αἰσχίστα πάθοιμεν ὑπὸ Φιλίππου;
- 3) Ἥλιος εἰ μὴ ἦν, ἐν νυκτὶ ἂν διήγομεν.
- 4) Ἦν γλαῦξ ἀνακράγη, δέδιμεν.
- 5) Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο.
- 6) Ἐὰν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν, τοῦτοις θάνατός ἐστιν ἢ ζημία.
- 7) Εἰ Ἀγῆσιλαος τοὺς νέους γυμναζομένους ἴδοι, ἐπήνεσεν ἂν.
- 8) Εἰ δὲ τις τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦνθ' ὄρων φοβερόν προσπολεμῆσαι νομίζει, σωφρόνων ἀνθρώπων λογισμῶ χρήται.
- 9) Οὐκ ἂν τις ζῶη, εἰ μὴ τρέφοιτο.

- 10) Εἰ πάντες ἐβοηθοῦμεν ἀλλήλοις ἀεὶ, οὐδεὶς ἂν ἄνθρωπος ἐδεήθη τύχης.
- 11) Εἰ δὲ μετ' ἀληθείας τις σκοποῖτο ταῦτα, ἐνθὲνδε ἂν αὐτὸν μέγαν γεγενημένον ἴδοι καὶ ἄμαχον ἂν ὑπολάβοι.
- 12) Εἰ μὴ ποιήσουσι ταῦτα, ἐκσπονδοὶ ἔσονται.
- 13) Εἰ ἐθέλομεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν μὴ προκάμνειν.
- 14) Τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον.
- 15) Ἐξήν ὑμῖν ἐπικουρεῖν αὐτοῖς, εἰ ἐβούλεσθε.
- 16) Εἰ με Εὐθύφρων διδάξειεν, τί μᾶλλον ἐγὼ μεμάθηκα;
- 17) Εἰ Ἴκτορα ἀποκτενεῖς, καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖ.
- 18) Εἰ δὲ κύριος καὶ τῆς ἡμετέρας χώρας γενήσεται, πῶς οὐκ ἂν τὰ αἰσχίστα πάθοιμεν;
- 19) Ἦν πόλεμον αἰρήσθε, μηκέτι ἦκατε δεῦρο ἄνευ ὀπλῶν.
- 20) Ἐὰν ἀντέχη τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε.
- 21) Εἰ τι καλὸν ἔχεις, μετὰδος.
- 22) Ἦν τις τὸν οἶνον πίνῃ πρὸς ὑπερβολήν, αἰσχρὰ πάσχει καὶ γελοῖον θέαμα τοῖς ἄλλοις παρέχει.
- 23) Σωκράτης οὐκ ἔπινεν, εἰ μὴ διψῶν.
- 24) Οὐκ ἂν ἐγὼ ἐστασίαζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε.

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 58** Να μετατρέψετε τους υποθετικούς λόγους στα είδη που σας ζητούνται.

⇒ Απάντηση σελ. 225

- 1) Εἰ δὲ μὴ φανεῖτε τοὺς δρώντας ταῦτα, ἐξερεῖτε (απλή σκέψη, προσδοκώμενο).
- 2) Τὸ κλήμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλω (ἀόρ. επαν. στο παρελθόν, μη πραγματικό).
- 3) Ἄν σιωπῶ, οὐκ ἄρα οἰμώξομαι; (πραγματικό, απλή σκέψη).
- 4) Ἦν φαινόμεθα περὶ τὰ μέγιστα ταῦτα ἑξαμαρτάνοντες, ἀγορὰν τίς ἄξει θαρρῶν; (ἀόρ. επαν. στο παρόν-μέλλον, πραγματικό).
- 5) Εἰ ἐδυστυχήσατε καὶ τούτων ἡμάρτετε, ἂν ἐφεύγετε (ἀόρ. επαν. στο παρελθόν, προσδοκώμενο, ἀόρ. επαν. παρόν-μέλλον).

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 59** Να συμπληρώσετε την απόδοση του υποθετικού λόγου λαμβάνοντας υπόψη το είδος που σας ζητείται.

⇒ Απάντηση σελ. 225

- 1) Μέγα _____ (φρονῶ, ἀόριστη επαν. παρόν-μέλλον) τινες, ἦν ὑπόθεσιν ἄτοπον καὶ παράδοξον ποιησάμενοι περὶ ταύτης ἀνεκτῶς εἰπεῖν δυνήθωσι.
- 2) Εγὼ δ' εἰ μὲν ἑώρων νεωστὶ τὴν περιεργίαν ταύτην ἐν τοῖς λόγοις ἐγγεγενημένην καὶ τούτους ἐπὶ τῇ καινότητι τῶν εὐρημένων φιλοτιμουμένους, οὐκ ὁμοίως _____ (θαυμάζω, μη πραγματικό) αὐτῶν.
- 3) Εἰ περὶ πονηρῶν πραγμάτων ἔχοιέν τι λέγειν, περὶ γε τῶν καλῶν κάγαθῶν ῥαδίως _____ (εὐπορῶ, απλή σκέψη).
- 4) Μάλιστα δ' _____ (εὐδοκιμῶ, ἀόριστη επαν. παρόν-μέλλον), ἂν φαίνη ταῦτα μὴ πράττων ἅ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμῶν.
- 5) Ἐὰν δὲ ποτὲ σοὶ συμπέσῃ καιρὸς, _____ (ἐξανίσταμαι, προσδοκώμενο) πρό μέθης.
- 6) Εἰ ὧδε στρατευσόμεθα, οὐ _____ (δύναμαι, πραγματικό) μάχεσθαι.
- 7) Εἰ τι καλὸν πράττοιεν, _____ (παρίσταμαι, ἀόρ. επαν. στο παρελθόν) ὁ Ἀγησίλαος.

▶ ΛΑΝΘΑΝΟΝΤΕΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΠΟΥ ΛΑΝΘΑΝΕΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
☞ ΣΕ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ	▶ Πώς νήσον οικόκντων ταυτ' αν εγιγνετο (ει ωκουν → αν εγιγνετο).
☞ ΧΡΟΝΙΚΟΥΨΟΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ	▶ Ελθόντος του θανάτου ούδεις βούλεται αποθνήσκειν (δταν ελθη...)
☞ ΧΡΟΝΙΚΟΥΨΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ	▶ Έπειδάν (έπειδη + αν) άπαντα άκούσητε, κρίνατε.
☞ ΑΝΑΦΟΡΙΚΟΥΨΟΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ	▶ Λύουσι σπονδάς οί μη βοηθούντες οίς αν ξυνομόσωσι (οί μη βοηθούντες = οί αν μη βοηθώσι).
☞ ΑΝΑΦΟΡΙΚΟΥΨΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ	▶ Ούς αν γνώσι τούτων άδικούντας, τιμωρόνται (αν τινας γνώσι ...)
☞ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ	▶ Ούτω γάρ προς τό έπιέναι τοίς εναντίοις, εύψυχότατοι αν είεν (ει τοιοῦτοι είεν ... αν είεν).
☞ ΕΜΠΡΟΘΕΤΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ	▶ Άνευ όμονοίας ούτ' αν πόλις εύ πολιτευθείη ούτ' οίκος καλώς οικηθείη (ει μη είη όμόνοια ...)
☞ ΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	▶ Μάλιστα γάρ αν ό τοιοῦτος και τά της πόλεως βούλοιο όρθούσθαι (η ύπαρξη δυνητικής ευκτικής προϋποθέτει και τη λανθάνουσα υπόθεση): ει είη τοιοῦτος ... αν βούλοιο.
☞ ΕΥΘΕΙΑ ΕΡΩΤΗΣΗ	▶ Εξήμαρτέ τις άκων; συγγνώμη τούτω (ει τις εξήμαρτε άκων συγγνώμη (έστω) τούτω).

✎ ΑΣΚΗΣΗ 60

Να προσδιοριστούν τα είδη των υποθετικών λόγων που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση και να αναλυθούν.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 225

- 1) Τίνι αν άρέσκοι άνευ νόμων;
- 2) Ούκ αν δύναιο μη καμών εύδαιμονείν.
- 3) Ο μη δαρεις άνθρωπος ού παιδένεται.
- 4) Η ψυχή πολλά σφάλλεται διαφθαρείσης της διανοίας.
- 5) Ταῦτα παραβάς και έξημαρτάνων, τί αγαθόν έργάσει;
- 6) Πειράσομαι ό,τι αν δύνωμαι ύμάς αγαθόν ποιείν.
- 7) Τούς φίλους ενεργετούντες και τούς έχθροός δυνησεσθε κολάζειν.
- 8) Κύρος, ούστινας όρώη τά καλά διώκοντας, πάσαις τιμαίς έγέραιρε.
- 9) Ούτω γάρ αν πλείστονός φίλονός τοίς καθεστώσιν έχοιτε.
- 10) Ο δόξας σοφός ή αγαθός είναι κρατεί και άρχει.
- 11) Εγώ φιλω έμαντοῦ τέκνα' μαινοίμην γάρ αν.
- 12) Έπειδάν ό πόλεμος παρέλθη, αποδώσομεν ύμιν ταῦτα.
- 13) Φεύγουσι γάρ τοι χοί θρασείς, δταν πέλας ήδη τόν άδην είσορώσι τοῦ βίου.
- 14) Όστις μη άπτεται τών άρίστων βουλευμάτων, κάκιστος δοκει μοι είναι.
- 15) Ο μη εργαζόμενος μηδє έσθιέτω.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 226

- 1) Δίκαια δρών δικαίως αν θαρροίης τη παρά τών θεών βοηθεία.

- 2) Όκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ Κῦρος ἡμῖν δοίη, φοβοίμην δ' ἂν τῷ ἡγεμόνι ἐπεσθαι, ὃν δοίη.
- 3) Ἐποίησε ταῦτα; Οὐδείς ἂν αὐτοῦ ἀπεψηφίσατο.
- 4) Ἐπολεμεῖτε τοιοῦτον πόλεμον, ἐν ᾧ νικήσαντες ἐδουλεύετ' ἂν τοῖς τριάκοντα.
- 5) Μετὰ νόμων οἱ χρηστοὶ τῶν πονηρῶν περίευσιν.
- 6) Νῦν οὕτως ἔχει· ἀμαχεῖ ἐνθένδε οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀπελθεῖν.
- 7) Ὑμεῖς τοσαῦτα πράγματα ἐχούσης τῆς τυραννίδος ὁμῶς προπετῶς φέρεσθε εἰς αὐτήν.
- 8) Ὅσα Κῦρος ὑπ' ἄλλων ἐρωτῶτο, ταχὺ ἀπεκρίνετο.
- 9) Πολλάκις δὲ καὶ ὅπου μέλλοι ἀριστοποιεῖσθαι τὸ στράτευμα ἐπανήγαγε τὸ κέρασ.
- 10) Ὅπου στρατηγὸς σώως εἶη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν.
- 11) Οὐκ ἔστιν ἡμῖν μὴ νικῶσι σωτηρία.
- 12) Οὗτοι διαπτυχθέντες ᾤφθησαν κενοί.
- 13) Οἷς ἂν προσέχητε, τὰ δίκαια ποιήσετε.
- 14) Οὗτος περὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀδίκων καὶ τῶν καλῶν καὶ τῶν αἰσχρῶν ἐνομοθέτησεν, ὧν μὴ διαταχθέντων οὐκ ἂν οἶοι τ' ἡμεν οἰκεῖν μετ' ἄλλήλων.
- 15) Οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὄσους ἠβῶντας ἔλαβον.

ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ἢ ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΔΗΛΩΝΟΥΝ	ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ-ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
• ΕΝΑΝΤΙΩΣΗ ΣΕ ΚΑΤΙ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ εἰ καὶ + οριστική ἢ ευκτική ▶ ἔάν καὶ + υποτακτική ▶ ἂν καὶ + υποτακτική ▶ ἦν καὶ + υποτακτική 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὁμῶς. ▶ Ἐάν καὶ μὴ βούλωνται, πάντες αἰσχύνονται μὴ πράττειν τὰ δίκαια. ▶ Νικίας εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον εἶθιστο συκοφαντεῖν, τότε ἂν ἐπαύσατο.
• ΕΝΑΝΤΙΩΣΗ ΣΕ ΚΑΤΙ ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟ ΑΔΥΝΑΤΟ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ καὶ εἰ+οριστική ἢ ευκτική ▶ καὶ ἂν + υποτακτική ▶ καὶ ἦν + υποτακτική ▶ καὶ ἔάν + υποτακτική <p><u>Ὅταν ἡ κύρια πρόταση εἶναι καταφατική.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Καὶ εἰ μυθώδης ὁ λόγος γέγονεν, ὁμῶς αὐτῷ καὶ νῦν ῥηθῆναι προσήκει. ▶ Ἀνὴρ πονηρὸς δυστυχεῖ, κἂν εὐτυχῇ.
ἢ ΤΟ ΑΠΙΘΑΝΟ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ οὐδ' εἰ, μηδ' εἰ + οριστική ἢ ευκτική ▶ οὐδ' ἂν, μηδ' ἂν + υποτακτική <p><u>Ὅταν ἡ κύρια πρόταση εἶναι αρνητική κρίσης ἢ επιθυμίας.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἐνεκα χρημάτων μηδένα θεῶν ὁμόσης, μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλης. ▶ Οὐδ' ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ Φίλιππος, οὐδὲν μᾶλλον κινήσεσθε. ▶ Οὐδείς ἂν ἐτι πιστεῦσαι δύναίτο ὑμῖν, οὐδ' εἰ πάνυ προθυμοῖτο.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☛ Εἶναι δυνατόν ὁ καὶ νὰ ἀκολουθεῖ ἢ νὰ προηγεῖται υποθετικοῦ συνδέσμου, χωρὶς νὰ ἐκφράζει ἐναντίωση - παραχώρηση· σ' αὐτές τις περιπτώσεις εἶναι μεταβατικός, συμπλεκτικός, προσθετικός.

Ἀπαγγείλατε ταῦτα ἐμοὶ καὶ τῷ Ἰνδῷ· κἂν ταῦτα καλῶς ὑπηρετήσητε, χάριν εἶσομαι ὑμῖν τούτου (μεταβατικός).

Εἰ καὶ ταῦτα ἠδίκηκῶς φαίνεται... (προσθετικός).

Οἱ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι, κἂν μὲν ὑμᾶς ὀρώσιν ἀθύμους, πάντες κακοὶ ἔσονται, ἢ δὲ ὑμεῖς... (συμπλεκτικός).

ΑΣΚΗΣΗ 61

Να εντοπίσετε τις εναντιωματικές προτάσεις και να δικαιολογήσετε τον τρόπο που εισάγονται και εκφέρονται.

⇒ Απάντηση σελ. 226

- 1) Οὐκ ἂν ἐποίησα ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνᾶναι.
- 2) Οἱ θεοὶ ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς κἂν ἐν δεινοῖς ὡσι σώζειν εὐπειῶς, ὅταν βούλωνται.
- 3) Καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθης, σεαυτῷ συνειδήσεις.
- 4) Στέγαι δὲ εἰ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς εἰσιν, ἀλλὰ μὰ Δία οὐχ ἵπποις οὐδὲ θεράπουσιν οὐδὲ τῷ δήμῳ τῶν στρατιωτῶν.
- 5) Δι' ὃ καὶ οἱ πατέρες τοὺς υἱεῖς, κἂν ὡσι σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πόνηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσι.
- 6) Σκοπῶμεν, ὦ ἀγαθέ, κοινῇ, καὶ εἰ πη ἔχεις ἀντιλέγειν ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε καὶ σοι πείσομαι.
- 7) Ἐβουλήθη γινῶναι εἰ καὶ πρὸς τοὺς πατρώους οἰκέτας ὁμοίως διάκειται.
- 8) Καὶ ἐὰν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες μετὰ σοῦ ὦσιν, οἱ Λακεδαιμόνιοι μόνοι ἀντιτάξονται σοι.
- 9) Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς, κἂν ψευδεῖς ὦσιν.
- 10) Καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψης, ὕστερον ὀφθήσει.

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Με τους χρονικούς συνδέσμους <i>ὅτε, ὅποτε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὡς, ἕως, ἔστε, ἠνίκα, πρὶν</i>. • Με τα χρονικά επιρρήματα <i>ὁσάκις, ὀποσάκις</i>. • Με εμπρόθετες αναφορικές εκφράσεις <i>ἀφ' οὗ, ἀφ' ὅτου, ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἐν ᾧ, μέχρι οὗ, ἄχρι οὗ, ἕως οὗ</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΟΡΙΣΤΙΚΗ (ἀρνηση οὐ) δηλώνουν ορισμένο και πραγματικό γεγονός. ▶ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ + ἂν αοριστολογικό, ὅταν πρόκειται να δηλωθεῖ το προσδοκώμενο (στην κύρια πρόταση έχουμε μέλλοντα ή μελλοντική έκφραση) ή η αόριστη επανάληψη στο παρόν και μέλλον (στην κύρια πρόταση έχουμε οριστική ενεστώτα, γνωμικό αόριστο ή άλλη ενεστωτική έκφραση) (ἀρνηση μη). Οι προτάσεις αυτές λέγονται χρονικούποθετικές και σχηματίζουν λανθάνοντα υποθετικό λόγο. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς ἡ αὐλητρὶς ἠῆλισεν, ὁ Σωκράτης εἶπεν.</i> ▶ <i>Ἦν ποτε χρόνος, ὅτε θνητὰ γένη οὐκ ἦν.</i> ▶ <i>Ἐπὶ ἂν (ἐπεὶ+ἂν) ἔξω γενώμεθα, μηδεὶς ἴδη ἡμᾶς δακρύνοντας.</i> ▶ <i>Ὅταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλης τινὶ συμβούλῳ χρῆσθαι, σκόπει πρῶτον πῶς τὰ ἑαυτοῦ διώκησεν.</i> ▶ <i>Ὅταν ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντ' ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσε (γνωμικός αόριστος).</i> ▶ <i>Μαχοῦμεθα, ἕως ἂν σύμμαχοι ἀφίκωνται.</i>

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> Με χρονικές εκφράσεις <i>ἐπει</i> <i>πρῶτον</i>, <i>ἐπειδὴ πρῶτον</i>, <i>ἐπει - ἐπειδὴ τάχιστα</i>, <i>ὡς τάχιστα</i>, <i>οὐ πρότερον ... πρὶν</i>, <i>οὐ πρόσθεν ... πρὶν</i>, <i>πρότερον...</i> ἢ, <i>πρόσθεν...ἢ</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΕΥΚΤΙΚΗ - επαναληπτική, όταν δηλώνουν αόριστη επανάληψη στο παρελθόν (άρνηση <i>μή</i>)· στην κύρια πρόταση υπάρχει οριστική παρατατικού ἢ αορίστου + ἄν. ▶ ΕΥΚΤΙΚΗ - απλή, αν στην κύρια πρόταση υπάρχει δυνητική ευκτική ἢ δυνητικό απαρέμφατο· τότε δηλώνεται ἡ απλή σκέψη (άρνηση <i>μή</i>). ▶ ΕΥΚΤΙΚΗ του πλαγίου λόγου, όταν προηγείται ιστορικός χρόνος· ἡ ευκτική αὐτὴ στον ευθύ λόγο ισοδυναμεί με υποτακτικὴ + ἄν. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὅσακις Αθήναζε ἀφικοίμην, ἐπανηρώτων τὸν Σωκράτη. ▶ Ὅτε ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιτο, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον. ▶ Ὅποτε βουληθείητε, οὐ χαλεπῶς εἰρήνην ἂν ποιήσαιτε (εἶποτε βουληθείητε). ▶ Ὁ ἐκὼν πεινῶν φάγοι ἂν, ὅποτε βούλοιτο (εἶ ποτε βούλοιτο ... φάγοι ἂν). ▶ Ἦλλιζον ὑπὸ τῶν σφετέρων παιδῶν γηροτροφηθέντες, ἐπειδὴ τελευτήσειαν τὸν βίον, ταφήσεσθαι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Οι χρονικές προτάσεις σε σχέση με τὸ ρῆμα τῆς κύριας προτάσεως εκφράζουν τρεῖς χρονικές βαθμίδες:
- το προτερόχρονο:** συνήθως προηγούνται τῆς κύριας προτάσεως καὶ εισάγονται με τὰ *ἐπει*, *ἐπειδὴ*, *ἐπει - ἐπειδὴ τάχιστα*, *ὡς*, *ἀφ' οὗ*, *ἐξ οὗ*, *ἐξ ὅτου*, *πρὶν* (+έγκλιση).
Ἐπει δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα.
 - το σύγχρονο:** εισάγονται με τὰ *ὅτε*, *ὅποτε*, *ἡνίκα*, *ὀπηνίκα* καὶ μερικὲς φορές με τὰ ἐν *ᾧ*, *ἔστε*, *μέχρι*, *ἄχρι*, *ἕως* + οριστικὴ ενεστώτα ἢ παρατατικού.
Ἐν ᾧ ἀπλίζοντο, ἦκον οἱ σκοποί.
Ἡνίκα δέϊλη ἐγένετο, ἐφάνη ὁ κonioρτός.
 - το υστερόχρονο:** ακολουθοῦν κυρίως τὴν κύρια πρόταση καὶ εισάγονται με τὰ *ἔστε*, *ἄχρι*, *μέχρι*, *ὡς*, *ἕως οὗ*, *ἄχρι οὗ*, *πρὶν* (οχι πάντα) + υποτακτικὴ + ἄν ἢ οριστικὴ αορίστου ἢ ευκτικὴ.
Μαχοῦμεθα, ἕως ἂν οἱ σύμμαχοι ἀφίκωνται.
Βασιλεὺς ἐφάνη, πρὶν καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΡΙΝ

ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> Καταφατικὴ (σπανιότατα αρνητικὴ) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>πρὶν</i> + απαρέμφατο <u>μεταφράζεται</u>: <i>προτού να</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Ἀποπέμψουσιν αὐτὸν πρὶν ἀκοῦσαι.</i> ▶ <i>Λέγεται δ' ὡς ποτε ἦσαν οὗτοι ἀνθρωποὶ τῶν πρὶν μούσας γεγενῆσθαι.</i> ▶ <i>Πρὶν ἔχεσθαι τὰ ἄκρα, οὐκ ἐδεῖσθε εἰρήνης.</i>
<ul style="list-style-type: none"> Αρνητικὴ (τέτοια μπορεῖ να θεωρεῖται καὶ μια ερωτηματικὴ πρόταση). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>πρὶν</i> + οριστικὴ ιστορικοῦ χρόνου (δηλώνει τὸ πραγματικό). <u>μεταφράζεται</u>: <i>ἕως ὅτου</i>, <i>παρὰ αφού</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὐταὶ ἦκον.</i> ▶ <i>Ἐν Ἰσῶ οὐ πρόσθεν ἔφυγον, πρὶν Δαρεῖον φυγόντα ἦσθοντο.</i>

ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
• Καταφατική (σπανιότατα)	▶ <i>πρὶν</i> + οριστική ιστορικού χρόνου.	▶ Ἡγούμεν ἄνῆρ τῶν ἐκεῖ μέγιστος, <i>πρὶν</i> μοι τύχη τοιάδε ἐπέστη.
	▶ <i>πρὶν ἂν</i> + υποτακτική. Δηλώνεται σε σχέση με την κύρια πρόταση προσδοκώμενο ή αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον.	▶ Οὐ χρή με ἐνθένδε ἀπελθεῖν, <i>πρὶν ἂν</i> δῶ δίκην. ▶ Τίς ἂν κρίνειεν, <i>πρὶν ἂν</i> ἀμφοῖν μῦθον ἐκμάθῃ σαφῶς. ▶ Αἰσχρὸν ἡγούμεαι πρότερον παύσασθαι, <i>πρὶν ἂν</i> ὑμεῖς περὶ αὐτῶν ψηφίσησθε. ▶ Ἔδοξεν ἡμῖν μὴ ἐπιθέσθαι, <i>πρὶν</i> διαβαίειν (<i>πρὶν ἂν</i> διαβῶσι). ▶ Κύρος ὑπέσχετο τοῖς Ἑλλησι μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, <i>πρὶν</i> αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε (<i>πρὶν ἂν</i> καταγάγω).
	▶ <i>πρὶν</i> + ευκτική του πλαγίου λόγου· στον ευθύ λόγο ισодυναμεί με <i>πρὶν ἂν</i> + υποτακτική.	▶ Ὅλοιο, <i>πρὶν</i> μάθοιμι.
	▶ <i>πρὶν</i> + ευκτική λόγω έλξης.	

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Χρονικές προτάσεις εισάγονται και με τα *πρότερον...ἢ, πρόσθεν...ἢ, ὕστερον...ἢ* και εκφέρονται όπως όλες σχεδόν οι χρονικές προτάσεις.
Οὐ πρότερον ἐνέδοσαν ἢ αὐτοὶ κατὰ τὰς ἰδίας συμφορὰς περιπεσόντες ἐν σφίσι ἐσφάλησαν.
Ἰππίας ἐπὶ τοὺς ὀπίτας, πρότερον ἢ αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἄπωθεν ὄντος, εὐθύς ἐχώρησε.
- ☞ Οι προτάσεις που εισάγονται με τα *ὅτε, ὅποτε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ* εκφράζουν και την αιτία· γι' αυτό αποκαλούνται και χρονικοαιτιολογικές.
Χαλεπὰ τὰ παρόντα, ὅποτε ἀνδρῶν ἀγαθῶν στερόμεθα.
Ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν.

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 62** Να δηλώσετε τη χρονική σχέση που εκφράζουν οι χρονικές προτάσεις σε σχέση με την κύρια (σύγχρονο, προτερόχρονο, υστερόχρονο).

⇒ Απάντηση σελ. 226

- 1) *Οὐ πρότερον ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτόν, πρὶν ἐζημίωσαν χρήμασιν.*
- 2) *Αἱ νῆες ἐκόπτοντο, πρὶν ἀνάγεσθαι.*
- 3) *Βασιλεὺς ἐφάνη, πρὶν καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον.*
- 4) *Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα.*
- 5) *Ἐπειδὴν ὁ πόλεμος παρέλθη, ἀποδώσομεν ὑμῖν ταῦτα.*
- 6) *Ὅποτε τὸν μισθὸν ἔχοιμεν, ἀπίοιμεν ἂν.*
- 7) *Ἐκεῖνη γάρ, ὅταν πόλεμος ἦ, στρατηγούς ἡμᾶς αἰρεῖται.*
- 8) *Καὶ γὰρ τῆς ὑγιείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀρρωστίας ἀναμνησθώμεν.*
- 9) *Ὅτε δὲ αὐτὴ ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν.*
- 10) *Ἐπεὶ τὰ πράγματα κατέστη, πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ χρήματα ἀπήτουν.*

ΑΣΚΗΣΗ 63 Να δικαιολογήσετε την εκφορά των χρονικών προτάσεων.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 226

- 1) Όταν μὲν γὰρ ἀποβλέψωσιν εἰς (τοὺς) τὰς τιμὰς καὶ τοὺς πλοῦτους καὶ τὰς δυναστείας (ἔχοντας), ἰσοθέους ἅπαντες νομίζουσι τοὺς ἐν ταῖς μοναρχίαις ὄντας.
- 2) Ὅποτε θύοι Κριτῶν, ἐκάλει Ἀρχέδημον.
- 3) Ἐπει δὲ ὁ Κριτίας ταῦτα ἤκουσε, ἀπῆλθεν.
- 4) Ὁ ἐκὼν πεινῶν φάγοι ἄν, ὅποτε βούλοιο.
- 5) Μισθοῦ στρατεύονται οἱ Χαλδαῖοι, ὅποταν τις αὐτῶν δέηται.
- 6) Ὅποτε χειμῶν εἶη νοτερός, ἀπέλειπον τὰς ἐπάλξεις.
- 7) Θίβρων ἐπολιόρκει Λάρισαν, ἐπεὶ οὐκ ἐπειθετο.
- 8) Ἐγὼ δὲ ὅποταν καιρὸς ἦ, ἤξω πρὸς ὑμᾶς.
- 9) Ἐπειδὴ ἔαρ ὑπέφαινε, συνήγαγε ἅπαν τὸ στρατεύμα εἰς Ἐφεσον.
- 10) Ὅταν πόλεμος ἦ, στρατηγούς ἡμᾶς αἰρεῖται.
- 11) Ἐπειδὴ δὲ τάναντία ὀρώ τούτων ἐπιχειροῦντας ὑμᾶς, οἶομαι δεῖν ἀντειπεῖν.
- 12) Ὅποτε ἴδοιμι καθήμενον καὶ βλακεύοντα, ἤλαννον.
- 13) Νόμος αἰσχρὸς, ὅταν κύριος ἦ, τῆς πόλεως ὄνειδός ἐστι τῆς θεμένης.
- 14) Ὅποτε μὴ χειμῶν κωλύοι ἐφωρμει.
- 15) Ὅτε τοῖνον ταῦθ' οὕτως ἔχει, προσῆκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν.
- 16) Ὅτ' εὐτυχεῖς μάλιστα, μὴ μέγα φρόνει.
- 17) Καὶ ὅποτε δέοι γέφυραν διαβαίνειν ἢ ἄλλην τινα διάβασιν, ἐσπευδεν ἕκαστος βουλόμενος φθάσαι πρῶτος.
- 18) Ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμοτήριον, ἐσήμηνε παρὰ τὸν Σωκράτην.
- 19) Ἐπεὶ, ὦ Σώκρατες, θέασαι ὡς μέγα σοι ἐρῶ τεκμήριον τοῦ νόμου.
- 20) Οὐδεὶς γάρ, ὅταν ἐχθρῶν κρατῆ τότε φίλων ἔρημος γίγνεται.
- 21) Τί οὖν, ἔφη, ποιοῦσιν, ἐπὶν αἰσθάνονται;
- 22) Συνῆν δὲ ἐμαυτῷ, ὅποτε ἡσυχίας ἐπιθυμήσαιμι.
- 23) Ὅποτε προσβλέψειέ τινας τῶν ἐν ταῖς τάξεσιν, εἶπεν ἄν.
- 24) Ὅτε ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιτο, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 227

- 1) Ἐπειδὴν γὰρ τι δόξη καὶ ψηφισθῆ, τότε ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει ὅσον περ πρὶν δόξαι.
- 2) Οὐ ὄντες ναυμαχήσετε, ὅταν βούλησθε.
- 3) Κόνων ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἰστία.
- 4) Οἱ δὲ τριάκοντα ἠρέθησαν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη.
- 5) Ὡς δὲ εἶπε ταῦτα, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται.
- 6) Τριῆρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς ὅτε ἤρχοντο πολεμεῖν.
- 7) Τοῦ τε χρόνου τὸν πλείστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης, μέχρι οὗ οἱ Κορίνθιοι ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ.
- 8) Ἀγησίλαος ὅποτε μεταστρατοπεδεύοιτο, ἐπεμέλετο καὶ τούτων.
- 9) Παῦσαι, πρὶν ὀργῆς κάμῃ μεστῶσαι λέγων.
- 10) Ὅταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.
- 11) Ἐπειδὴν εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον ἐγγραφῶσιν, ὀμνύουσιν πάντες οἱ πολῖται.
- 12) Μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοῖσι τις ἀλοῦς ἐπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλη.

- 13) Οὐ πρότερον ἂν κατεβηθήκεις πρὶν ἢ τὴν ἀνοδὸν ἐσκέψαι.
 14) Ὅταν δὲ τὸ τῆς ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνη τις, χρὴ τούτων ἐπιλαθέσθαι.
 15) Ὡς δὲ ἔμαθεν ἄτρωτον ὄντα, ἀνατεινόμενος τὸ ῥόπαλον ἐδίωκε.

ΑΣΚΗΣΗ 64

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις δευτερεύουσες προτάσεις, να δικαιολογήσετε την εκφορά τους και να δηλώσετε τη συντακτική λειτουργία των ονοματικών προτάσεων.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 227

- 1) Τοὺς συνόντας ἐδόκει ποιεῖν ἀπέχεσθαι τῶν ἀνοσίων, ἐπεὶ περ ἡγήσαιντο μηδὲν ἂν ποτε θεοὺς διαλαθεῖν.
 2) Κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν.
 3) Κἂν ὡσι σὺφρονες οἱ νιεῖς, ὅμως οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν.
 4) Βούλομαι σπεισασθαι, ἐφ' ᾧ μήτε αὐτὸς ὑμᾶς ἀδικεῖν μήτε ὑμᾶς καίειν τὰς οἰκίας.
 5) Εἰ μὴ καθέξεις γλώσσαν, ἔσται σοι κακά.
 6) Ἄγνω ὅπου ἐσμέν.
 7) Ἄλλ' ὀρωδῶ μὴ τοῦναντίον γένηται.
 8) Αὐτοῦ διατριψόμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται.
 9) Σχεδόν, ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ὁ ἥλιος ἐδύετο.
 10) Κίνδυνός ἐστι μὴ λάβωσι προστάτας αὐτῶν τινὰς τούτων.
 11) Ὅταν εἰς Μήδους ἔλθω, οἶμαι ἐκείνους ῥαδίως νικήσειν.
 12) Ὡστε, ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε ὄψεσθε καὶ ἐμὲ ἀφθονώτερον διαιτώμενον.
 13) Εἰ καὶ πολλῶ ἔτι πλείω ὑπέσχον, οὐκ ἂν ἐπεισᾶς με τοῦτο ποιεῖν.
 14) Οὐκ ἂν προείμην ὑμᾶς, ἐπεὶ φίλος ἄπαξ ὑμῖν ἐγενόμην, οὐδ' εἰ ἔτι κάκιον πράξαίτε.
 15) Δεῖ τὸν νόμον τιθέντα τοῦτο μάλιστα σκοπεῖν, ὅπως ὡς εὐδαιμονέστατοι ἔσονται οἱ πολῖται.
 16) Ἐδόκει αὐτοῖς ἀπιέναι, μὴ τις ἐπίθεσις γένηται.
 17) Ὡς εἶδον τὴν σφοδρότητα τῆς ἐφόδου, εὐθύς ἐκπλαγέντες ἔφυγον.
 18) Ἐτήρουν ὅπως μηδὲν τῶν πατριῶν καταλύσουσι.
 19) Κόλαζε τὰ πάθη, ἵνα μὴ ὑπ' αὐτῶν κολασθῆς.
 20) Ἐμάχοντο μέχρις οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέπλευσαν.
 21) Σιγᾶθ' ὅπως μὴ πεύσεται τις.
 22) Κύρος τὰς ναῦς μετεπέμψατο, ὅπως ὀπλίτας ἀποβιβάσειεν.
 23) Εἴ πού τι ὀρώη βρωτόν, διεδίδου.
 24) Οὐδεὶς δταν ἐχθρῶν κρατῆ, τότε φίλων ἔρημος γίνεταί.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 228

- 1) Καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἶη εἰ πρὸς τὰ δῶρα καὶ τὰς θυσίας ἀποβλέπουσιν ἡμῶν οἱ θεοὶ ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν ψυχὴν.

- 2) Διὰ τοῦτο δύο ᾧτα ἔχομεν, στόμα δέ ἐν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἤττονα δέ λέγωμεν.
- 3) Εἶχον τὰ δρέπανα ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς τὴν γῆν βλέποντα ὡς διακόπτειν, ὅτω ἐντυγχάνοιεν.
- 4) Γελά δ' ὁ μωρός, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾗ.
- 5) Ἀνδρὶ ἐκάστω δάσω πέντε μνάς ἀργυρίου, ἐπὶ εἰς Βαβυλῶνα ἔλθωμεν.
- 6) Ἔως μὲν ἂν παρή τις, εὐ λέγεις, ἐπειδὴν δ' ἀπέλθη, κακῶς.
- 7) Περιεμένομεν ἕως ἀνοιχθεῖ τὸ δεσμοτήριον.
- 8) Πρὶν τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσιν.
- 9) Δέδοικα μὴ λελήθαμεν τὴν εἰρήνην ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι.
- 10) Εἰ δοκεῖ, πλέωμεν.
- 11) Ἦδιον ὑπομένομεν τοὺς πόνους, ἐάν, ὧν ἔνεκα πονοῦμεν, εἰδῶμεν.
- 12) Εἰ τῷ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιῶς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει, ἡσυχίαν ἦγε.
- 13) Μετὰ τὸν θάνατον τῶν στρατηγῶν ἐδόκει τοῖς Ἑλλήσιν ἀκήρυκτον τὸν πόλεμον εἶναι, ἔστ' ἐν τῇ πολεμῖα εἶεν.
- 14) Καὶ παρήγγειλεν, ἐπεὶ δειπνήσειαν, συσκευασαμένους πάντα ἀναπαύεσθαι καὶ ἐπεσθαι, ἥνικ' ἂν τις παραγγείλῃ.
- 15) Οὐδ' εἰ πρὸς Θηβαίους πολεμήσαιμεν, οὐδὲν ἂν πάθοιμεν.
- 16) Εἰ δὲ καθ' ἡμῶν τοιοῦτον λάβοι καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς οὐκ ἂν ἐφ' ἡμᾶς ἔλθοι; ..
- 17) Παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακὴν, ὡς διανοεῖται αὐτὴν λῦσαι Τισσαφέρνης νυκτός, ἐάν δύνηται, ὡς μὴ διαβῆτε ἀλλ' ἐν μέσῳ ἀποληφθῆτε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυγος.
- 18) Λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμεν, ἵνα ὠφελοῖν αὐτόν...
- 19) Μὴ σπεῦδε πλουτεῖν μὴ ταχὺ πένης γένη.
- 20) Οὐ μὴν ἀλλ' ἐγωγε, εἰ τις αἰρεσὶν μοι δοίῃ, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἐλοιμήν.
- 21) Δοκεῖ ἡμῖν ἐπιμελεῖσθαι ὅπως τοὺς ἀδικούντας ἐξευρήσομεν.
- 22) Οἱ ἐν Ἰθώμῃ ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ὧτε ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου.
- 23) Θαυμαστὸν γάρ μοι ἐδόκει εἶναι, εἰ τοὺς ἀσθενεῖς ζῶντας θάπτομεν.
- 24) Ἐνόμιζον λαθεῖν ἂν, ὅποτε βούλοιντο, τοῦτο ποιοῦντες πολλῶ ἦσσαν.
- 25) Ὅποτε, ὦ Σώκρατες, τὸ φιλοσοφεῖν αἰσχρὸν ἠγησαίμην εἶναι, οὐδ' ἂν ἀνθρώπων νομίσοιμι ἐμαυτὸν εἶναι.
- 26) Ἐγὼ δ' ἠδέως μὲν ἄν ἐώρων, ἃ καὶ συνοίσειν ἐμελλε, ταῦτ' ἐν ἡδονῇ πράττειν ὄνθ' ὑμῖν, ἵνα καὶ χαριζόμενος καὶ χρηστὰ λέγων ἐφαινόμην.

Σ ΑΣΚΗΣΗ 65

Να αναγνωρίσετε τις προτάσεις που εισάγονται με τα *εἰ, ἐάν, ἂν, ἦν*. Των υποθετικών προτάσεων να δηλωθεῖ το εἶδος του υποθετικού λόγου και των πλάγιων να δηλωθεῖ η συντακτικὴ θέση.

⇒ Απάντηση σελ. 228

- 1) Καὶ εἰ μὴ παρ' οὐδενός μαθεῖν δύναται τις τὴν Φιλίππου πλεονεξίαν, ὡδὶ λογισάσθω.

- 2) Εἶ σε μισῶ, ἀπολοίμην.
- 3) Οὐκ οἶδ' εἴ τιμι διαφέρει ὁ τυραννικός βίος τοῦ ιδιωτικοῦ βίου.
- 4) Τόδε ἐπισκεψώμεθα, εἰ ἡμῖν ὁμολογεῖς.
- 5) Ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, εἰ μετὰ τινος ὀρθότητος εἴη.
- 6) Ἦν γάρ μὴ ἡμεῖς ἴωμεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, οὗτοι ἡμῖν ὅποταν ἀπίωμεν ἐψονται καὶ ἐπιπεσοῦνται.
- 7) Ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος οὔτε στρατηγός οὔτε ἰατρός ἐστιν, οὐδ' ἐάν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἰρεθῆ.
- 8) Πάντες ποταμοί, ἦν καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἴωσι, προϊοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται.
- 9) Σωκράτης ἐθαύμαζεν, εἰ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον πράττειτο.
- 10) Σκέψασθε εἰ ἄρα τοῦτο μικρότατον πεποιήκασιν οἱ βάρβαροι.
- 11) Δηλώσει ὁ ἀνὴρ εἰ τῷ ὄντι κήδεταί τῶν Θηβαίων, ὥσπερ λέγεται.
- 12) Ἦρετο τὸν δῆμον εἰ οὐκ αἰσχύνοντο.
- 13) Σκέψαι ἐάν τόδε σοι ἀρέσκη.
- 14) Ξενοφῶν ἤρετο Κύρον εἴ τι παραγγέλλοι.
- 15) Εἰ μὲν ἀνάγκη μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι, ὅπως ὡς κράτιστα μαχοῦμεθα.
- 16) Πολλῶν κακῶν ἀπαλλαγείεν ἂν οἱ ἄνθρωποι, εἰ πολέμων ἀπέιχοντο.
- 17) Οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ ταῦτα ποιῆσαι οὐ τολμήσετε;
- 18) Ἐρωτᾷ αὐτοὺς εἰ ποὺ ἤσθηται ἄλλον στρατεύματος.
- 19) Ἐπήρνοντο τὸν θεὸν εἰ παραδοίεν Κορινθίους τὴν πόλιν.
- 20) Ἐάν ἔχωμεν χρήματα, ἔξομεν φίλους.
- 21) Ἀτοπον ἂν εἴη, εἰ μηδὲν ἐμοῦ λέγοντος αὐτοὶ βοᾶτε.
- 22) Θαυμάζω δὲ τῆ τε ἀποκλήσει μου τῶν πυλῶν καὶ εἰ μὴ ἀσμένους ὑμῖν ἀφίγμαι.
- 23) Ἀγησίλαος ἐτίμα τοὺς ἀνθρώπους, εἰ τι πράττειεν καλόν.
- 24) Ἐάν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανήλωσε καὶ τὸ μεμνησθαι τὴν χάριν.

▷ ΑΣΚΗΣΗ 66

Να συμπληρώσετε τα κενά, επιλέγοντας το σωστό τύπο που βρίσκεται στην παρένθεση.

⇒ Απάντηση σελ. 229

- 1) Εἰ _____ (θέλεις, θέλης) εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς.
- 2) Ἐάν _____ (ἔλθοι, ἔλθη, ἦλθε) ὁ λύκος δεῦρο, φονεύσομεν, ὦ τέκνον, αὐτόν.
- 3) Σὺ εἶπε ἡμῖν τί _____ (λέγοις, λέγης, λέγεις).
- 4) Πολεμίους πῶς μαχοῦμεθα, ἦν ἀλλήλους _____ (κατακαίνωμεν, κατακαίνομεν, κατεκαίνομεν);
- 5) Ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις _____ (καταριθμησώμεθα, καταριθμησαίμεθα).
- 6) Καὶ γάρ ἂν παραντίκα κρύψης, ὕστερον _____ (ἂν εἶδες, ὀφθῆσει).
- 7) Ὅταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ _____ (μέλλεις, μέλλοις, ἐμελλες, μέλλης) τινὶ συμβούλῳ χρῆσθαι, σκόπει πρῶτον πῶς τὰ ἑαυτοῦ διόκησεν.
- 8) Κατηγορεῖς πρὶν (ἔμαθες, ἔμαθες ἂν, μαθεῖν).
- 9) Ἡρώτα εἰ _____ (οἰκοῖτο, οἰκῆται) ἡ χώρα.
- 10) Ἐλεγον ἐλευθέρους ἂν _____ (ἦσαν, εἶεν, εἶναι) ἐκείνους, εἰ τοῦτο ἔπραξαν.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΑΠΛΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Με αναφορικές αντωνυμίες <i>ὅς, ὅστις, ὅσπερ, οἶος, ἡλικός ...</i> • Με αναφορικά επιρρήματα <i>ὅπου, ὅπη, ὅπως, ὅσω ...</i>
------------	---

ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΧΡΗΣΙΜΕΥΟΥΝ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
• ΟΡΙΣΤΙΚΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ▶ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει. ▶ Παρηγγέλλετο χειροτονῆσαι οὐς θηραμένης ὑπέδειξε.
• ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ ▶ ΠΑΡΑΘΕΣΗ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Φίλιππος ἔστιν ὅ,τι ἂν εἶποι τις. ▶ Φίλον, ὃ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι φασιν, οἱ πολλοὶ ὅπως κτήσουσι οὐ φροντίζουσι.
• ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ ἀρνηση οὐ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ▶ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ▶ ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΑΙΤΙΟ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ὡ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην, ὃ,τι σοι δοκεῖ. ▶ Ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων, οὐς ἠῦρισκον ἐκπεπτωκότας.
• ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ▶ ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Πεισθεὶς ὑφ' ὧν ἐπέισθης. ▶ Οἷς ταῦτα ἀρέσκει, κάλαμον φέρειν ἐδόκει. ▶ Τισσαφέρνης σατράπης κατεπέμφθη ὧν αὐτὸς πρόσθεν ἦρχε.
• ΕΥΧΕΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ ἀρνηση μή	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ▶ ΠΡΟΕΞΑΓΓΕΛΤΙΚΗ ΠΑΡΑΘΕΣΗ ▶ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἦν τύχῳ διαλεχθεὶς ἐνδεέστερον ὧν οὗτος προσδοκᾶν πεποίηκεν ... ▶ Ὑστερον δ' αὐθις οὐ πολλῶ, ὅπερ φιλεῖ ὄμιλος ποιεῖν, στρατηγὸν εἶλοντο. ▶ Οἱ βάρβαροι ἔφευγον, ἢ ἕκαστος ἐδύνατο (τόπο). ▶ Οἱ Πελοποννήσιοι ἀνεχώρησαν ἐμμεΐναντες χρόνον, οὐ εἶχον τὰ σιτία (χρόνο). ▶ Συμβουλευώ σῶζεσθαι ὑμῖν ὅπη δυνατόν (τρόπο). ▶ Μέμφονται αὐτοῖς ὧν πρόσθεν ἐποίουν (αἰτία). ▶ Ὅπλα κτῶνται, οἷς ἀμύνονται τοὺς ἀδικούντας.
	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΔΟΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΙΚΗ 	

ΑΣΚΗΣΗ 67

Να αναγνωρίσετε τις δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις και να δηλώσετε τη συντακτική τους θέση.

— Απάντηση σελ. 229

- 1) Ἐπει πλείων χρόνος ὃν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε.
- 2) Ἀλλ' οἶδ' ἀρέσκουσ' οἷς μάλισθ' ἀδεῖν με χρή.
- 3) Μὴ μοι θάνης κοινά, μηδ' ἂ μη ἔθιγες ποιῶν σεαυτῆς.
- 4) Ὅστις δ' ὑπερβάς ἢ νόμους βιάζεται, ἢ τοῦπιτάσσειν τοῖς κρατοῦσιν ἐννοεῖ, οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν.

- 5) Σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν ὅσα λέγει τις.
- 6) Ἄπερ λέγουσι εἶναι ἀπαθῆ καὶ ἀναλλοίωτα διὰ τὴν στερρότητα.
- 7) Ἐγὼ δὲ ἂν οἶδα Κλέοβιν καὶ Βίτωνα ἡγούμαι εὐδαιμονεστάτους γενέσθαι.
- 8) Δεύτερος ἂν εἶη Τέλλος ὁ Αθηναῖος, ὃς ἐν τε ἐβίω καὶ ἀπέθανεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος.
- 9) Εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαι σε ὑπέρτερον καὶ μάρτυρα ἂν τε εἶδες ἂν τε ὀφθήσομαι σοι, ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ σε ἀποστέλλω ἀνοίξαι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.
- 10) Τούτων Διόμιλος ἦρχεν, ὃς ἦν φυγὰς ἐξ Ἄνδρου.
- 11) Ὅστις ἐαυτὸν φιλεῖ μετ' ἐμοῦ μαχέσθω.
- 12) Ἦν τις Φιλλίδας, ὃς ἐγγραμμάτευσεν τοῖς πολεμαρχοῖς.
- 13) Κύρος παραγγέλλει Ἀριστίπῳ ἀποπέμψαι πρὸς ἐαυτὸν, ὃ ἦλθε στράτευμα.
- 14) Ὁ πάντων θαυμαστότατον, Σωκράτη μεθύοντα οὐδεὶς πώποτε ἑώρακεν.
- 15) Τῷ κυνί, ὃς οὐδὲν τοιοῦτόν σοι παρέχει, μεταδίδωσ οὐπὲρ αὐτὸς ἔχεις σίτου.
- 16) Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὖρον καὶ βωμόν ἐν ᾧ ἔπεγέγραπτο...
- 17) Βασιλεὺς δὲ ἦν οὗτος Θεσπιῶν, πρὸς ὃν ἀφίκετο Ἡρακλῆς ἐλεῖν βουλόμενος τὸν λέοντα.
- 18) Οὐκ αἰσχυνῶ τὰ ἱερά ὄπλα οὐδὲ λείψω τὸν παραστάτην ὅπου ἂν στοιχίσω.
- 19) Λέγεται τούτους μόνους σωθῆναι, ἀφ' ἂν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χωρίον.
- 20) Ἐξ ἂν ἔσται πᾶσι φανερόν.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ

ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ		
<ul style="list-style-type: none"> Από ρήματα ψυχικού πάθους ή δικαστικά. 	<ul style="list-style-type: none"> Με τις εγκλίσεις των προτάσεων κρίσης. 	<ul style="list-style-type: none"> Σφόδρα ἀμαθῆς Κροίσω ἐδόκει εἶναι Σόλων, ὃς οὐκ ἐβούλετο αὐτὸν εὐδαιμονεστάτον κρίνειν.
ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ		
<ul style="list-style-type: none"> Από ρήματα κίνησης ή σκοπίμης ενέργειας. 	<ul style="list-style-type: none"> ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΜΕΛΛΟΝΤΑ (ἀρνηση μή) 	<ul style="list-style-type: none"> Παῖδες δὲ μοι οὐπω εἰσίν, οἳ μὲ θεραπεύσουσιν (=ἵνα θεραπεύσωσιν). Οὐ γὰρ ἐζήτησαν ῥήτορα, δι' ὅτου δουλεύσουσιν (= ἵνα διὰ τούτου δουλεύσωσιν).
ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ		
<ul style="list-style-type: none"> Προεξαγγέλλονται από τα οὕτω, τοιοῦτος, τοσοῦτος κ.λ.π. 	<ul style="list-style-type: none"> Με τις εγκλίσεις των προτάσεων κρίσης (ἀρνηση οὐ). 	<ul style="list-style-type: none"> Τοιοῦτος φίλος εἶ, ὃ Σώκρατες, οἷος συλλαμβάνειν με. Οὐδεὶς οὕτως ἀνόητός ἐστιν, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται.

ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Πολλές φορές προηγούνται οι αντωνυμίες τοιούτος, τοσοῦτος · τότε η ὁσος ισοδυναμεί με το τοσοῦτας ὥστε και η οἴος με το τοιούτος ὥστε .	▶ Με απαρέμφατο (άρνηση μή).	▶ Οὐκ ἔστι τοσαῦτα χρήματα, ἃ ἡμᾶς ἀποτρέψει τοὺς ἀδικούντας κολάσαι. ▶ Τοιοῦτοι ἔσονται οἱ πολῖται οἵοι μή ἐφίεσθαι πονηροῦ τινος. ▶ Ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον (τοσοῦτον ὅσον).

4 ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ - ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- ☞ **ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ:** Με αναφορικές αντωνυμίες και αναφορικά επιρρήματα.
- ☞ **ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ:** Ανάλογα με τις αντίστοιχες υποθετικές προτάσεις και μαζί με την κύρια πρόταση σχηματίζουν υποθετικούς λόγους.
- ☞ **ΑΡΝΗΣΗ:** *μή*
- ☞ **ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΗΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗΣ ΣΕ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ**
 - ♦ Ανάλογα με το είδος του υποθετικού λόγου χρησιμοποιούμε και το σύνδεσμο.
 Για το πραγματικό, το μη πραγματικό, την απλή σκέψη και την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν χρησιμοποιούμε το *εί*.
 Για το προσδοκώμενο και την την αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον αντικαθιστούμε το αοριστολογικό *άν* με το υποθετικό *άν*.
 - ♦ Η αναφορική αντωνυμία - επίρρημα **αντικαθίσταται** από την αντίστοιχη αόριστη αντωνυμία - επίρρημα όπως: *ὅστις* → *τις*, *οὗτινος* → *τινος*, *ὅπως* → *πως* κ.ο.κ.
 - ♦ Η ἐγκλίση δεν αλλάζει.

ΕΙΔΟΣ Υ.Λ.	ΑΝΑΦΟΡΙΚΟΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ	ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ	▶ <i>Ἄ μή οἶδα, οὐδέ οἶμαι εἰδέναι.</i> ▶ <i>Ὅτω δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα.</i>	▶ <i>Εἴ τινα μή οἶδα, οὐδέ οἶμαι εἰδέναι.</i> ▶ <i>Εἴ τινι δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα.</i>
ΜΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ	▶ <i>ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο οἱ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν.</i>	▶ <i>ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο... εἴ τινες ἐνθάδε ἦσαν.</i>
ΑΠΛΗ ΣΚΕΨΗ	▶ <i>Ὅπου εἶεν πολλοὶ δίκαι, οὐκ ἂν γένοιτο οἱ πολῖται φίλοι.</i>	▶ <i>Εἴ που εἶεν ... οὐκ ἂν γένοιτο ...</i>
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ	▶ <i>Προθύμως ποιήσουσιν, ὅ,τι ἂν σὺ αὐτοῖς ἐπιστείλης.</i> ▶ <i>Ὅτι ἂν πρὸς ταῦτα λέγη, ἀπαγγελλάντων δεῦρο.</i>	▶ <i>Προθύμως ποιήσουσιν, ἂν τι ἐπιστείλης.</i> ▶ <i>Ἄν τι πρὸς ταῦτα λέγη, ἀπαγγελλάντων δεῦρο.</i>
ΑΟΡΙΣΤΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΠΑΡΟΝ ΜΕΛΛΟΝ	▶ <i>Οἱ τύραννοι ὄν ἂν βούλωνται πλοῦσιον παραχρῆμα ἐποίησαν.</i> ▶ <i>Ὅθς ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικούντας, τιμωροῦνται.</i>	▶ <i>Ἄν τινα βούλωνται ..., ἐποίησαν.</i> ▶ <i>Ἄν τινας γνῶσι ..., τιμωροῦνται.</i>
ΑΟΡΙΣΤΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΠΑΡΕΛΘΟΝ	▶ <i>Πολλὴ ἀφθονία ἦν τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, ὅπου τις καὶ Κύρον αἴσθοιτο.</i>	▶ <i>Πολλὴ ἀφθονία ἦν τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, εἴ που τις καὶ Κύρον αἴσθοιτο.</i>

ΑΣΚΗΣΗ 68

Να τρέψετε τις αναφορικές επιρρηματικές προτάσεις στις αντίστοιχες επιρρηματικές και να προσδιορίσετε τα είδη των υποθετικών λόγων που έχουν ως υπόθεση αναφορικούποθετική πρόταση.

⇒ Απάντηση σελ. 230

- 1) Κολάζουσι δὲ καὶ ὃν ἂν ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι.
- 2) Παρ' ἐμοὶ δὲ οὐδεὶς μισθοφορεῖ, ὅστις μὴ ἴκανος ἔστιν ἐμοὶ ἴσα πονεῖν.
- 3) Θανμαστόν ποιεῖς, ὃς οὐδὲν ἡμῖν δίδως.
- 4) Ὅτω ἐντύχοιεν, ἐκτεινον.
- 5) Ἄ μὴ ἠπιστάμεθα πράττειν οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν.
- 6) Παρεσκεύαζον ναυτικόν, ὅ,τι πέμψουσιν ἐς Λέσβον.
- 7) Κύρος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε βούλοιο γυμνάσαι ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους.
- 8) Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι.
- 9) Μαίνεται ὃς εὐχεται θανεῖν.
- 10) Ὅ,τι ἂν συμβῆ, τλήσομαι.
- 11) Ὅρμῶντο γ' ἂν θᾶττον ὅποι δέοι.
- 12) Σοὶ δ' ἴζεται ὄνειδος, ὅστις οὐκ ἤμυνας.
- 13) Εἰς τοῦτο ἐχθρὰς ἐληλύθασι, ὥστε ἐπιβουλεύουσιν ἡμῖν.
- 14) Οὐς ἂν ἴδω τὰ καλὰ καὶ τ' ἀγαθὰ ἐπιτηδεύοντας, τούτους τιμῶ.
- 15) Ὅν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος.
- 16) Ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντας ἄνδρας ἐλέσθαι, οἱ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσι.
- 17) Οὐς μὴ ἠῤῥισκον, κενοτάφιον αὐτοῖς ἐποίησαν.
- 18) Ὅπου δ' ἂν ἀναγκασθῆ ἡ γῆ χερσεύειν, ἀποσβέννυνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι.
- 19) Εγὼ ὀκνοῖην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κύρος δοίη.
- 20) Ὅσοι γονεῖς τοὺς παῖδας νοθετήσουσιν, ὅταν δέη.
- 21) Οὔτε ἄξιοι ὀργῆς ἂν εἶεν, οἱ τῷ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν αἰτιοὶ τούτων ἐγένοντο.
- 22) Πρεσβείαν πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ.
- 23) Αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ὑμῖν ὅ,τι ἂν δέη πείσομαι.
- 24) Τῶν κατηγορῶν θαναμάζω οἱ ἀμελοῦντες τῶν οἰκείων ἐπιμελοῦνται τῶν ἀλλοτρίων.
- 25) Δώσω ἡμῖν ἡγεμόνα, ὃς ὑμᾶς διὰ τῶν ὀρέων ἄξει.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΒΟΛΙΚΕΣ

ΑΝΑΦΟΡΑ	ΠΡΟΗΓΕΙΤΑΙ	ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΠΟΙΟΝ	τοιούτος τοιόσδε	οίος όποιος	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΟΡΙΣΤΙΚΗ όταν το περιεχόμενο θεωρείται ή είναι πραγματικό. ▶ ΕΥΧΕΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ ▶ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ + ἄν 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Τοιαῦτα δεινά ἡμῖν γεγόνασιν, οἷα οἱ θεοὶ τοῖς ἐχθροῖς ποιήσων.</i> ▶ <i>Τοιούτους εἰκὸς αὐτοὺς ἐσεσθαι, οἷους ἂν ἡμᾶς ὄντας αἰσθωνται.</i>
ΠΟΣΟ	τοσοῦτος τοσόσδε τοσοῦτον τοσοῦτω	ὅσος ὅσος ὅσον ὅσῳ ὅσον	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ ▶ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ▶ ΑΠΛΗ ΕΥΚΤΙΚΗ <p>Όπως και οι υποθετικές</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Όσῳ δὲ ἡ τῆς πόλεως δύναμις ἐλάττω γέγονε, τοσοῦτῳ ἢ τούτων ἠϋξῆται.</i> ▶ <i>Σίτῳ τοσοῦτῳ ἐχρήτο Σωκράτης, ὅσῳ ἠδέως ἦσθιε.</i>
ΤΡΟΠΟ	οὔτῳ ᾧδε ταύτῃ	ὡς, ὅπως, ὡσπερ, ἤπερ, ἢ καθάπερ	ἀρνηση οὐ, μή	<ul style="list-style-type: none"> ▶ <i>Οὔτῳ ζῶσιν, ὡσπερ ἂν οὐδὲ δοῦλος ἐβούλετο ζῆν.</i> ▶ <i>Ἀνάγκη οὖν βοηθεῖν τῷ πατρὶ καὶ ἐμαυτῷ οὔτως, ὅπως ἂν δύνωμαι.</i>

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

στις παραβολικές προτάσεις

- ☛ Μερικές παραβολικές προτάσεις λειτουργούν εντελώς παρενθετικά, δηλαδή το περιεχόμενό τους δε συγκρίνεται με καμιά άλλη. Τέτοιες είναι:
 - ὡς οἶμαι = κατά τη γνώμη μου
 - ὡς ἐγὼμαι = κατά τη γνώμη μου
 - ὡς ἐμοὶ δοκεῖ = κατά τη γνώμη μου*
 - ὡς εἰκός = ὅπως είναι φυσικό
 - ὡς ἔοικε = ὅπως φαίνεται
 - ὡς παραδέδοται = ὅπως ἔχει παραδοθεῖ, κατά την παράδοση.
- ☛ Πολλές φορές στις παραβολικές προτάσεις παραλείπεται εύκολα ὅτι μπορεί να εννοηθεῖ ἀπό τα συμφραζόμενα. Ἀπό τις παραλείψεις αυτές προήλθαν διάφορες βραχυλογικές εκφράσεις που εισάγονται με το ομοιωματικό ὡς.
 - Σωκράτης ἀπεκρίνατο ὡς ἂν (ἀποκρίναιτο) πεπεισμένος μάλιστα πράττειν τὰ δέοντα.*
 - Ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη (οὔτῳ), ὡσπερ (καταλαμβάνεται τις) ἐν ἵπποδρόμῳ ἐκπλαγεῖς.*
- ☛ Οι πιο συνηθισμένες ἀπό τις βραχυλογικές εκφράσεις είναι:
 - ♦ ὡς + εμπρόθετο.
 - Καὶ ἄλλοι τινες ἦκον ὡς (ἤκουσιν ἄνθρωποι ἦκοντες) ἀπὸ τῆς πομπῆς.*
 - Ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν (ὡς ἀνάγονται ἐπὶ ναυμαχίαν).*
 - ♦ ὡς + μετοχή
 - Συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν (ὡς συλλαμβάνει τις ἄνθρωπον ἀποκτενῶν).*
 - ♦ ὡς + ονομαστική
 - Ἦν δὲ Βρασιδᾶς οὐκ ἀδύνατος, ὡς Λακεδαιμόνιος (ἀνὴρ ἔστι).*

* **ώς + αριθμητικό**

Είχεν όπλίτας *ώς* πεντακοσίους.

* **ώς + επίρρημα**

Ει οὖν ἐπιθυμῆς εὐδοκιμεῖν τε καὶ θαυμάζεσθαι ἐν τῇ πόλει, πειρῶ κατεργάζεσθαι, *ώς* μάλιστα (κατεργάζεται τις) τὸ εἶδέναι, ἀ βούλει πράττειν.

* **ώς + δοτική (δοξαστική)**

Αὐτοὶ γε, *ώς* ἐμῆ δόξῃ, παραλόγως σκοποῦσιν.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το *ώς* και το *ὡσπερ* μετά την παράλειψη του ρήματος πολλές φορές συντάσσονται με μετοχή απόλυτη (αιτιολογική).

Ὡσπερ ἐπικλήρον οὐσης τῆς συμφορᾶς ἦκει ἀμφισβητήσων.

☞ ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

☞ Η αναφορική αντωνυμία *ὅς, ἣ, ὃ* στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου και εφόσον στην περίοδο ή ημιπερίοδο δεν υπάρχει άλλη κύρια πρόταση, τότε εισάγει κύρια πρόταση και ισοδυναμεί με δεικτική αντωνυμία.

Πέμπονσι χιλίους ἵππεις καὶ Χειρίσοφον στρατηγόν. *Οἱ* (οὗτοι) ἀφίκοντο εἰς Πέλλαν.

Φοβούμενοι δὲ καὶ ἄκοντες ὁμως οἱ πολλοὶ συνηκολούθησαν *ᾧν* (τούτων) εἰς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

☞ Το *ἐστι* με αναφορικές αντωνυμίες ή επιρρήματα δημιουργεί επιρρηματικές εκφράσεις. Οι πιο συνηθισμένες είναι:

– *ἐστιν ὅς, ὅστις* = τις, κάποιος

ἐστιν ὅθεν = από κάπου

– *οὐκ ἐστιν ὅς, ὅστις* = οὐδείς, κανείς

ἐστιν ἔνθα = κάπου

– *οὐκ ἐστιν ὅστις οὐκ* = πᾶς, ὅλοι

ἐστιν οὐ = κάπου

ἐστιν ὅπου = κάπου

ἐστιν ἵνα = κάπου

οὐκ ἐστιν ὅπου = οὐδαμοῦ, πουθενά

οὐκ ἐστιν ὅπου οὐκ = πανταχοῦ, παντού

ἐστιν ὅπως = κάπως

ἐστιν ὅτε = ενίστε, μερικές φορές

οὐκ ἐστιν ὅτε οὐ = πάντοτε

ὅ,τι μὴ = εκτός από, πλην

ὅσον οὐκ = σχεδόν

ὅσον μόνον = σχεδόν μόνον

ὅσον τάχος = όσο γίνεται πιο γρήγορα

ὅσον οὐκ ἤδη = στη στιγμή

ὅσον οὐπω = αμέσως, μετά από λίγο

οὐκ ἐστιν ὅπως = οὐδαμῶς, με κανένα τρόπο

οὐκ ἐστιν ὅπως οὐκ = ὅπωςδήποτε, εξάπαντος

ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΕΛΞΗ

<p>☞ Η αναφορική αντωνυμία κανονικά πρέπει να συμφωνεί με τον όρο στον οποίο αναφέρεται στο γένος και τον αριθμό· η πτώση της ρυθμίζεται από τη θέση που έχει μέσα στην πρόταση που ανήκει.</p>	<p>▶ Έστι δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα. ▶ Ἐμοὶ ὀργίσεσθε, ὅς οὐδενός οἶομαι ἦττων εἶναι.</p>
<p>☞ Η αναφορική έλεξη παρατηρείται συνήθως, όταν το ρήμα της αναφορικής πρότασης συντάσσεται με αιτιατική· σ' αυτήν την περίπτωση η αναφορική αντωνυμία αντί να μπει σε πτώση αιτιατική, όπως απαιτεί η σύνταξη του ρήματος, μπαίνει σε πτώση γενική ή δοτική, όπως απαιτεί ο όρος αναφοράς.</p>	
<p>Κατά την έλεξη του αναφορικού συμβαίνουν τα εξής</p>	
<p>1. Αν ο προσδιοριζόμενος όρος είναι δεικτική αντωνυμία, παραλείπεται την εννοούμε με όλα τα στοιχεία του αναφορικού (γένος, αριθμό και πτώση).</p> <p>2. Αν ο προσδιοριζόμενος όρος είναι ουσιαστικό, συνήθως μετατίθεται στο τέλος της αναφορικής πρότασης μετά την αντωνυμία (κατά κανόνα χωρίς άρθρο).</p>	<p>▶ Ἐμμένομεν οἷς ὠμολογήσαμεν (τούτοις, ἃ ὠμολογήσαμεν). ▶ Εἰσφέρετε ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει (ἀπό τούτων, ἃ ἔχει). ▶ Μίνως παλαιάτατος ὧν ἀκοῆ ἴσμεν (τούτων, οὓς... ἴσμεν). ▶ Δικαίως ἂν μοι πιστεύοις, οἷς εἴρηκα περὶ τῆς πόλεως (τούτοις, ἃ ...) ▶ Ὁ Σόλων ἐποιεῖτο πρόνοιαν ἐν ἀπασὶ οἷς ἐτίθει νόμοις (αντί: ἐν ἀπᾶσι τοῖς νόμοις, οὓς ἐτίθει). ▶ Ἄλλὰ τοὺς νῦν πολιτικούς ἄρχοντας ἀπεικάζων οἷς ἄρτι ἐλέγομεν ναύταις (αντί: ἀπείκάζων τοῖς ναύταις οὓς ἄρτι ἐλέγομεν) ▶ Προελήλυθε σὺν ἧ εἶχε δυνάμει (σὺν τῇ δυνάμει, ἣν εἶχε).</p>
<p style="text-align: center;">ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΕΛΞΗ</p>	
<p>☞ Στην αντίστροφη έλεξη ο προσδιοριζόμενος όρος παίρνει την πτώση του αναφορικού που ακολουθεί. Στην περίπτωση αυτή, καθώς η δευτερεύουσα πρόταση παρεμβάλλεται, διασπάται η συνοχή της κύριας.</p>	<p>▶ Τὴν οὐσίαν, ἣν κατέλιπε τῷ νιεί, ἀξία ἐστὶ δέκα ταλάντων (αντί ἢ οὐσία, ἣν ...) ▶ Τὸν ἄνδρα τούτον, ὃν πάλαι ζητεῖς ..., οὗτός ἐστι ἐνθάδε (αντί ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὃν ...) ▶ Κρατησάντων Συρακουσίους, ἐφ' οὓς ἐπέμψθημεν (αντί Συρακοσίων, ἐφ' οὓς ...) ▶ Ἄς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις (αἱ δὲ σκέψεις, ἅς σὺ λέγεις) ▶ Οὐδενὶ ὄτω οὐκ ἀπεκρίνατο (οὐδεὶς ἐστιν, ὄτω ...)</p>
<p>ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Πάρα πολύ σπάνια έχουμε έλεξη και όταν η αναφορική αντωνυμία έπρεπε να ήταν σε πτώση ονομαστική ή δοτική.</p>	<p>▶ Παρ' ὧν βοηθεῖς οὐκ ἀπολήψει χάριν (παρὰ τούτων, οἷς βοηθεῖς). ▶ Μεταδίδει τῆς τροφῆς, ἧς καὶ αὐτὴ τρέφεται (ἧ καὶ αὐτὴ τρέφεται).</p>

ΑΣΚΗΣΗ 69

Να επισημάνετε την αναφορική έλεξη και τον όρο αναφοράς.

= Απάντηση σελ. 230

- 1) Τίς ἡ ὠφέλεια τοῖς θεοῖς τυγχάνει οὐσα ἀπὸ τῶν δῶρων, ὧν λαμβάνουσιν;
- 2) Τοῖς μὲν ἄλλοις οἷς ἔχομεν οὐδὲν τῶν ζώων διαφέρομεν.
- 3) Καλλικρατίδας πρὸς αἰς παρὰ Λυσάνδρου ἔλαβε νῆασι προσεπλήρωσεν καὶ ἄλλοθεν πεντήκοντα ναύς..
.....
- 4) Καθ' ἐν ἑκάστον ἐπισκοπεῖτε ὧν εἶπεν ὁ θεός.
- 5) Τονναντίον οὐ μέλλω λέγειν συμβῆσεται ὑμῖν.
- 6) Θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δηλῷ, πάσας ἀνεῖλον. *Αντίστοιχα εἶξιν*
- 7) Σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς ὁ πατήρ κατέλιπεν.
- 8) *ἐκ τούτων* Ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, κρίνατε.
- 9) *τούτων* Ὦν ἔλαβεν ἡ πόλις ἀπασί μετέδωκε.
- 10) Ανάγνωθι τοὺς ἠδίστους ὧν γέγραφας τῶν λόγων.
- 11) *τῆς δυνατείας* Τὴν δύναμιν, ἣν ὑμεῖς φατε ἔχειν με, δεσπότης γενήσομαι. *Αντίστοιχα εἶξιν*
- 12) Ὁ Κύρος ἐκέλευσε τὴν τοῦ Ασσυρίου σκηνὴν κατασκευάσας ὡς βέλτιστα τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἢ εἶχον)....
.....
- 13) Τούτους ἄρχοντας ἐποίησεν *ἢ κατεστρέφετο* χώρας.
- 14) Ωμολογήκαμεν ἐμμενεῖν ταῖς δίκαις, αἷς ἂν δικάζη ἡ πόλις.
- 15) Συγγνώμην ἀλλήλοις ἔχομεν ὧν τ' ἐποίησαμεν ὧν τ' ἐπάθομεν.
- 16) *ἐκ τούτων* Τάσδε δ' ἄσπερ εἰσοράς... χωροῦσαι. *Αντίστοιχα εἶξιν*
- 17) Μεγάλη τε ἦν, εἰς ἣν ἀφίκοντο κώμη. *Αἰτίουσαν εἶξιν*
- 18) Ἦν ἂν τις κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων οἷς ἔπραττεν ἐκεῖνος, μέμψις καὶ κατηγορία.
- 19) Ἐφάσαν οὐδέποτε ὑφήσεσθαι, ἦν παρὰ τῶν πατέρων παρέλαβον *Μεσσηνῆν*, ταύτης στερηθῆναι.
Μεσσηνῆν *Αντίστοιχα εἶξιν*
- 20) Τοῦτο ὁμοίον ἐστὶ ὧ νῦν δὴ ἐλέγετο.
- 21) Εἰ πάντες ἠθελον οἱ παιδεύειν ἐπιχειροῦντες ἀληθῆ λέγειν καὶ μὴ μείζους ποιεῖσθαι τὰς ὑποσχέσεις ὧν ἠμελλον ἐπιτελεῖν, οὐκ ἂν κακῶς ἦκουον ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν.
- 22) Οἷς γὰρ ἠτύχηκεσαν ἐν Λεύκτροις, οὐ μετρίως ἐκέχρητο.
- 23) Νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ ὧν νῦν ἐρῶ κρίναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας.
- 24) Νῦν ἐξεῖη Λακεδαιμονίους πάντων ὧν ἐπεποιήκεσαν αὐτοὺς τιμωρῆσασθαι.
- 25) Ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι τί χρῆ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις.
- 26) Τῷ κυνί, ὃς οὐδὲν τοιούτόν σοι παρέχει, μεταδίδωσ οὐπὲρ αὐτὸς ἔχεις σίτου.

ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • ολικής αγνοίας (ο ερωτών αγνοεί ολόκληρο τό περιεχόμενο· η απάντηση είναι ναί ή όχι, ή άλλο βεβαιωτικό μόριο, πάνυ μὲν οὖν, πῶς γάρ οὐ, μάλιστα, ἔστω, οὐδαμῶς κ.ά.) • μονομελείς ἄρα, ἄραγε, ἦ, οὐκουν, οὐκοῦν, μῶν (μὴ οὖν), ἄρ' οὐ, ἀλλά, ἀλλ' ἢ και χωρίς μόριο. • διμελείς πότερον (-α) - ἦ • μερική αγνοίας • ερωτηματικές αντωνυμίες • ερωτηματικά επιρρήματα (τίς, πότερος, ποῖος, πόσος, ποῦ, πότεν, πῆ, πῶς, πότε κ.ά.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▷ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ▷ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ▷ ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ ▷ ΑΠΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ (ἀρνηση μὴ) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ἄρα οὐδὲν κακὸν πείσεται; Πῶς γάρ οὐ. ▶ Οὐκουν και τοῦτο ἀληθές ἐστί; ▶ Ἀρ' εἰμί μάντις; ▶ Μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔγωγε. ▶ Πότερον καθεύδεις ἢ ἐγρήγορας; ▶ Τοὺς εὖ ποιήσαντας τοῦτ' ἀφελώμεθα; ▶ Πότερον αἱ γυναῖκες φρονιμώτεραί σοι δοκοῦσιν εἶναι ἢ οἱ ἄνδρες; ▶ Τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, Κρίτων; ▶ Πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποῖμεθα αὐτά; ▶ Τίτι ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων; (οὐδενί ἂν ἀρέσκοι). ▶ Ποῖ ἄγωμεν και παρά τίνας τοὺς κάμνοντας τὰ σώματα; (παρά τοὺς ἱατρούς...)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- ☞ Ευθείες ερωτήσεις εισάγονται και χωρίς κανένα μόριο, παρά μόνο με τόν τόνο της φωνής
Εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν;
- ☞ Οι ευθείες ερωτήσεις στον πλάγιο λόγο τρέπονται σε πλάγιες ερωτήσεις
Πότεραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι;
Ἡρακλῆς ἠπόρει ποτέραν τῶν ὁδῶν τράποιτο.

ΑΣΚΗΣΗ 70

Να αναγνωρίσετε τις δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις και να καθορίσετε τη συντακτική τους λειτουργία.

⇒ Απάντηση σελ. 231

- 1) Τοῦτο μὲν ἴστε ὅτι οὐδ' ἂν ἔγωγε ἐστασίαζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε.
- 2) Ἀπεκρίνατο ὅτι βουλευσοῖτο περὶ αὐτῶν ὅ,τι δύναιτο ἀγαθόν.
- 3) Εἶπον ὅτι ἂ μὲν ὁ ἀρχῶν ποιοίη, οὐκ ἀρέσκοι σφίσι.
- 4) Ἀπεκρίνατο ὅτι μανθάνοιεν ἂ οὐκ ἐπίσταντο.
- 5) Ἐδέδισαν μὴ καταλυθεῖν ἂν ὁ δῆμος.
- 6) Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες ὅ,τι ἀποκρίνωμαί σοι.
- 7) Οἶδα ὅτι οὗτος οὐδὲν τῶν ὀρωμένων τιμώτερον κέκτηται, ἀλλὰ τὰ μὲν ἄψυχα καλλωπίζει, τὴν δὲ ψυχὴν ἀκόσμητον ἔχει.
- 8) Καίτοι ὑμεῖς τίνα τρόπον νομομίκατε περὶ τούτων, και πῶς ἔχετε ταῖς διανοίαις, θεωρήσατε.
- 9) Οἱ δὲ και τάδε ἀνέγραψαν, ἐρέσθαι μὲν τοὺς ἑταίρους αὐτὸν ὅτω τὴν βασιλείαν ἀπολείπει.
- 10) Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησιν αὐτούς.

ΑΣΚΗΣΗ 71

Να αναγνωρίσετε τις προτάσεις που εισάγονται με τα *οτι, ό,τι, ός, όστις, μή* και να δηλώσετε τη συντακτική θέση των ονοματικών προτάσεων.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 231

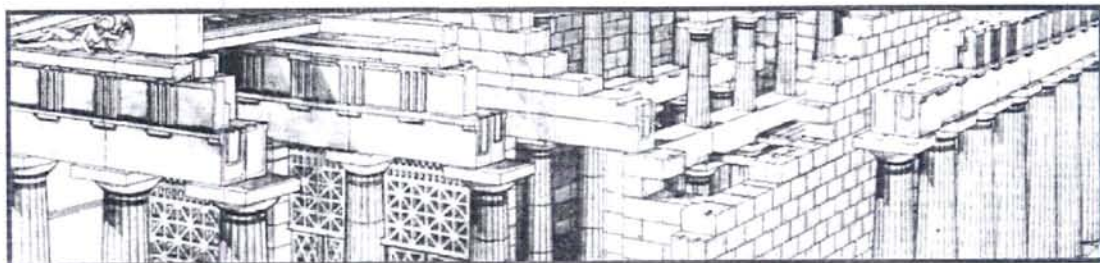
- 1) Ελογιζόμεν *οτι* και τούτου του άνδρος *εγώ* σοφώτερος *είμι*.
- 2) Όστις βούλεται όρθώς ζητείν, τάδε *χρή* ποιείν.
- 3) Όρατε μή πάθωμεν *άπερ* πολλούς μέν λέγουσιν *έν* θαλάττη πεπονθέναι.
- 4) Ηγγέληθ *ότι* ήττημένοι είεν.
- 5) Εχομένης τής Αμφιπόλεως *οί* Αθηναίοι τούς συμμάχους *έφοβού*ντο μή *άποστώ*σιν.
- 6) Εύ *ίσθι* τούτο *ότι* ούχ *έκώ*ν άμαρτάνω.
- 7) Ασκούντες γούν κάκεινοι *διετέλεσαν* *άπερ* έργα άρετής νομίζεται.
- 8) Ό *άν* πάντες *οί* θεοί *μισώ*σιν, *άνόσιόν* *έστιν*.
- 9) Δίκαιος *άν* *είη*ς *ότι* ούκ *έξαπατά*ς *έπί* πλεονεξία.
- 10) Ναυτικών *κατεσκεύαζον* *ό,τι* πέμψουσιν.
- 11) Πάσι *δέος* ήν, μή *ματαιία* *άν* γένοιτο *ή* στρατεία.
- 12) Τίς *ούν* ούτως *δυστυχή*ς *έστιν*, *όστις* *έαντόν*, *γονέας*, *τάφους*, *πατρίδα* *ένεκα* *κέρδους* *βραχέος* *προέσθαι* *βουλή*σεται;
- 13) *Οί* *δέ* *άνδρες* *είσιν* *οί* *ποιούν*τες *ό,τι* *άν* *έν* *ταίς* *μάχαις* *γίγν*ηται.
- 14) Εύ *ίστε* *ότι* *έψον*ται *ύμίν* *και* *πειρά*σσονται *μιμεί*σθαι.
- 15) Ό,τι *άν* *συμβή* *τλή*σομαι.
- 16) Φοβούμαι *δέ* *μή* *τινας* *ήδονά*ς *ήδοναί*ς *εύρή*σομεν *έναντία*ς.
- 17) Ούκ *έχω* *ό,τι* *χρή*σωμαι *αυτώ*.
- 18) Ένιοι γάρ φοβούμενοι *μή* *ληφθέν*τες *άποθάν*ωσι *προαποθνή*σκουσιν *ύπό* *του* *φόβου*.
- 19) Έφοβείτο *και* *τούτο*, *μή* *πατήρ* *άποθάν*η.
- 20) Ό,τι *μέλλ*ετε *πρά*ξειν, *εύθυ*ς *πράτ*τετε.
- 21) Ηρετο *ό,τι* *είη* *τό* *σύνθη*μα.
- 22) Εκείνο *δέ* *χρή* *γνώ*ναι *ότι* *ούδέν* *έστι* *κερδα*λεώτερον *του* *νικάν*.
- 23) Μακάριοι *οί* *δεδω*γμένοι *τής* *δικαιο*σύνης *ένεκα*, *ότι* *αυτώ*ν *έστιν* *ή* *βασι*λεία *τώ*ν *ούρανών*.
- 24) Ό *φεύ*γων *είση*σε *σκοπών* *ό,τι* *άποκρί*νηται.
- 25) Ξενοφών *είπεν* *Ανα*ξιβίω *ότι* *άπαλλά*ξειτο *ήδη* *άπό* *τής* *στρα*τιας.

ΟΜΑΔΑ Β'

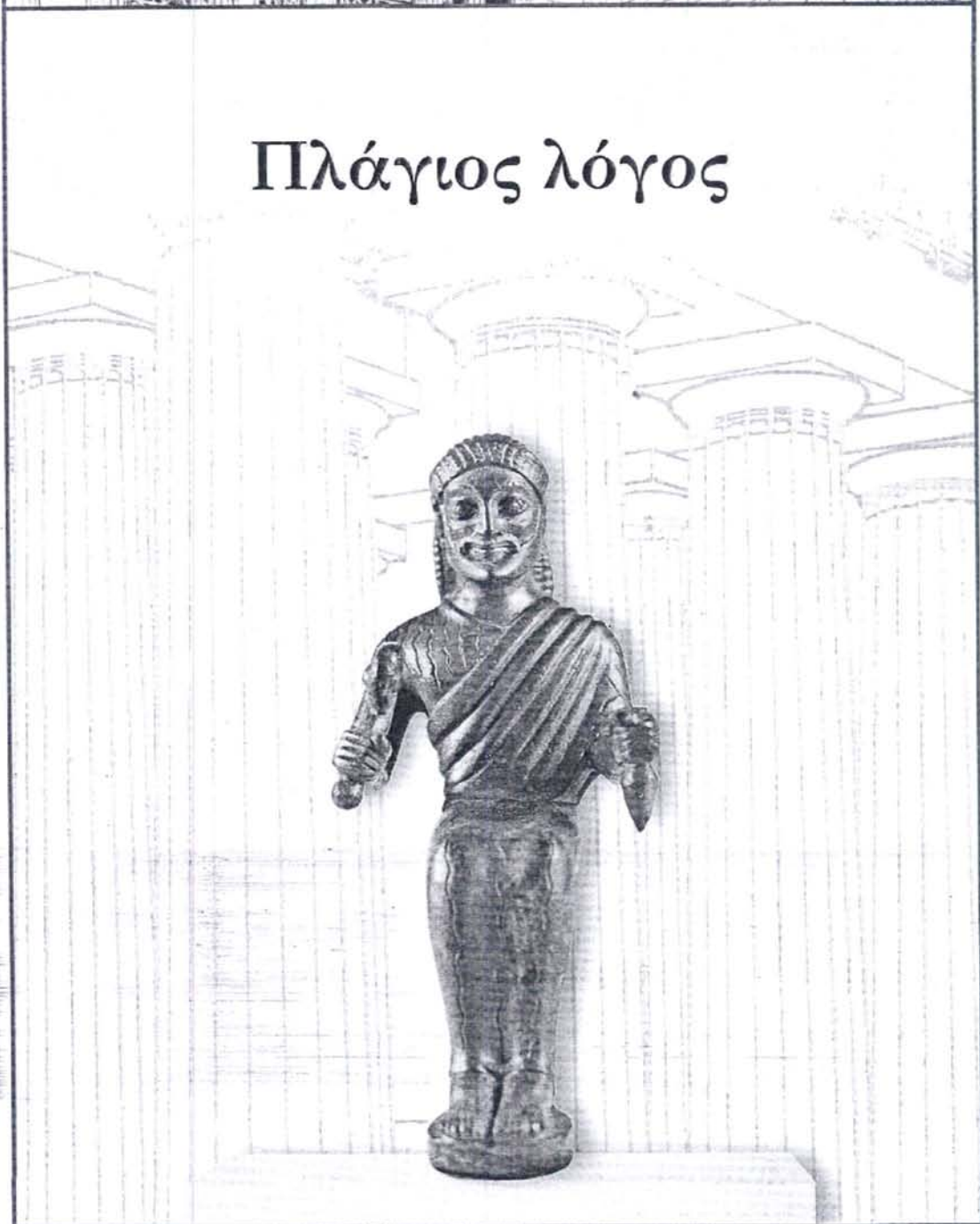
⇒ Απάντηση σελ. 232

- 1) Απολέσειεν *άν* *ούς* *ήκιστα* *βού*λοιο.
- 2) Α *δ'* *άν* *μάθ*η *τις*, *ταύτα* *σώ*ζεσθαι *φι*λει.
- 3) *Και* *ήχ*θοντο, *ότι* *τάς* *ύπαρ*χούσας *οικία*ς *έδει* *καθαι*ρείν.
- 4) Σε *δ'* *έρω*τώ *διά* *τούτο*, *ότι* *άρι*στα *άν* *μοι* *δοκεί*ς *είκά*σαι *τούτο* *έν* *τώ* *παρό*ντι.
- 5) Υπό *πολλών* *δέ* *έρω*τώμενος *ό,τι* *άγγέ*λλοι, *ούδενί* *άπεκρί*νατο.
- 6) *Και* *έπνί*γετο *όστις* *νείν* *μή* *έτύ*χανεν *έπιστά*μενος.
- 7) Όστε *προσ*ήκει *τούτους* *εύδαι*μονεστάτους *ήγεί*σθαι, *οίτι*νες *ύπέρ* *μεγίσ*των *και* *καλλί*στων *κινδυνέ*σαντες *ούτως* *τόν* *βίον* *έτε*λεύτησαν.
- 8) Έστι *τις* *ούτως* *άφ*ρων *όστις* *οί*εται *άν* *ήμά*ς *περι*γενέσθαι.
- 9) Παρ' *έμοι* *δέ* *ούδεις* *μισθο*φορεϊ, *όστις* *μή* *ίκανός* *έστιν* *έμοι* *ίσα* *πονείν*.
- 10) Ούδέν *δεινόν* *έστι* *μή* *έν* *έμοι* *στή* *ή* *διαβ*ολή.
- 11) Εάν *σύν* *άφ*θονα *έχ*ης, *εύ* *οίδ'* *ότι* *και* *έμοι* *άν* *είη* *λαμ*βάνειν.
- 12) Σοί *ούν*, *ώ* *Σώ*κρατες, *εγώ* *έπα*γγέλλομαι *και* *διδά*σκειν *και* *έλέ*γχειν *έμέ* *ό,τι* *άν* *βού*λη.
- 13) *Και* *τίς* *ούτως* *έστιν* *άναί*σθητος *όστις* *ούκ* *άν* *άλγ*ήσειε *τοιαύ*της *διαβ*ολής *περί* *αυτό*ν *γιγ*νομένης;

- 14) Υπόπτενε μὴ ἀπάτης ἔνεκα λέγοιτο.
- 15) Οἶδα ὅτι πάντες εἰώθασι πλείω χάριν ἔχειν τοῖς ἐπαινοῦσι ἢ τοῖς συμβουλευούσιν.
- 16) Ἦν δ' ἐρωτᾷ ὅπου εἰμί, λέγε τᾶληθῆ ὅτι ἐπὶ τοῖς ὀρίοις.
- 17) Νομίζω γὰρ ὅστις ἐν πολέμῳ ἂν στασιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν.
- 18) Ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι κατέχουσι τὴν Ἀκρόπολιν μὴδὲν ἀθυμεῖτε.
- 19) Φεύγει ἐκ τοῦ στρατεύματος δείσας μὴ ἀδίκως ἄκριτος ἀποθάνῃ.
- 20) Ὁ Φίλιππος ἐν φόβῳ ἦν, μὴ καὶ ταῦτα προειληφότος, εἰ πρὸ τοῦ τὸν Φωκέας ἀπολέσθαι ψηφίσαισθε βοηθεῖν, ἐκφύγοι τὰ πράγματ' αὐτόν.
- 21) Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος εἶπεν ὅτι γελοῖον εἶη, εἰ οὕτως ἔχοι.
- 22) Εὐλαβοῦ μὴ φανῆς κακός.
- 23) Ἠπόρουν ὅ,τι χρή ποιεῖν.
- 24) Ἐφοροὶ οὖν ἱκανοὶ μὲν εἰσι ζημιῶν ὃν ἂν βούλωνται.
- 25) Ἀγησίλαος ὑπέστη, ἐὰν δώσιν αὐτῷ τριάκοντα Σπαρτιατῶν, διαβήσεσθαι εἰς τὴν Ἀσίαν.

Πλάγιος λόγος

Λεκτικά → είν. πρ
 → είν. ατ. πρ
 ΑΥΣΤΙΣΤΙΣ → είν. ΑΝΑΡΕΘ
 ΓΝΩΣΤΙΣ → είν. πρ
 ΑΙΣΘΗΤΙΣ → είν. ΑΝ
 → είν. πρ.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΥΘΥ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ εξαρτάται από ρήματα λεκτικά, γνωστικά, αισθητικά, δοξαστικά, ερωτηματικά, κελευστικά, προτροπικά, απαγορευτικά.

Κατά τη μετατροπή του ευθέος λόγου σε πλάγιο παρατηρούνται τα εξής:

ΘΕΩΡΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	
	ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ	ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ
<p>☛ Οι κύριες προτάσεις κρίσης μετατρέπονται σε ειδικά απαρέμφατα του πλάγιου λόγου κρίσης ή σε ειδικές προτάσεις ή σε κατηγορηματικές μετοχές.</p> <p>ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ: ειδικά απαρέμφατα από δοξαστικά ρήματα, ειδικές προτάσεις ή ειδικά απαρέμφατα από λεκτικά ρήματα και ειδικά απαρέμφατα ή ειδικές προτάσεις ή κατηγορηματικές μετοχές από γνωστικά ή αισθητικά ρήματα.</p> <p>☛ Τα ειδικά απαρέμφατα και οι κατηγορηματικές μετοχές συνοδεύονται από το δυνητικό «άν» στην περίπτωση που η έγκλιση της μετατροπόμενης πρότασης είναι δυνητική οριστική ή ευκτική.</p> <p>☛ Οι ειδικές προτάσεις στον πλάγιο λόγο διατηρούν την γκλιση τους. ΜΟΝΟ στην περίπτωση που εξαρτηθούν από ρήμα ιστορικού χρόνου (Ι.Χ.) μετατρέπουν την οριστική σε ευκτική του πλάγιου λόγου.</p> <p>☛ Μερικές φορές είναι δυνατόν, για διάφορους λόγους, να διατηρείται η οριστική και με τά από ρήματα ιστορικού χρόνου.</p>	<p>☛ Οὐδέν ἐστι ἀδικώτερον φήμης.</p> <p>☛ Βασιλεὺς κοινὸς ἐχθρὸς τῶν Ἑλλήνων ἐστι.</p> <p>☛ Οἱ στρατιῶται χαλεπῶς φέρουσι.</p> <p>☛ Ἀνήγοντο καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι.</p> <p>☛ Οὐκ ἂν ἀποδοῖμεν τοὺς νεκροὺς.</p> <p>☛ Οὐκ ἂν ἐδυνάμην τοῦτο ποιεῖν.</p> <p>☛ Βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι περὶ παντὸς ἂν ποιήσαιτο.</p> <p>☛ Παραδίδομεν ὑμῖν Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ νόμον.</p> <p>☛ Οὐδέν δέομεθα χρημάτων.</p> <p>☛ Ἠγεῖται Θώραξ Λακεδαιμονίους.</p>	<p>▶ Λέγει ὡς οὐδέν ἐστι ἀδικώτερον φήμης (οὐδέν εἶναι ἀδικώτερον).</p> <p>▶ Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν τῶν Ἑλλήνων εἶναι βασιλέα.</p> <p>▶ Ξενοφῶν αἰσθάνεται τοὺς στρατιῶτας χαλεπῶς φέροντας (χαλεπῶς φέρειν - ὅτι χαλεπῶς φέρουσι).</p> <p>▶ Ξενοφῶν αἰσθάνεται ὅτι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀνάγονται ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι (καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀνάγεσθαι ἐκ τῆς Χίου πελαγίους - ἀναγομένους).</p> <p>▶ Οἱ Θηβαῖοι εἶπον ὅτι οὐκ ἂν ἀποδοῖεν τοὺς νεκροὺς (οὐκ ἂν ἀποδοῦναι...)</p> <p>▶ Ἡμεῖς αἰσθανόμεθα τοὺς Θηβαίους οὐκ ἂν ἀποδόντας τοὺς νεκροὺς (οὐκ ἂν ἀποδοῦναι).</p> <p>▶ Οὗτος ἐδήλωσεν ὅτι οὐκ ἂν ἐδύνατο τοῦτο ποιεῖν.</p> <p>▶ Ἡμεῖς ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς περὶ παντὸς ἂν ποιήσαιτο ἡμᾶς ἀπολέσαι.</p> <p>▶ Κριτίας λέγει ὅτι παραδιδόασιν αὐτοῖς Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ νόμον.</p> <p>▶ Οἱ σοφισταὶ ἔλεγον ὡς οὐδέν δέοιντο χρημάτων (οὐδέν δεῖσθαι χρημάτων).</p> <p>▶ Οὗτοι ἔλεγον ὅτι ἠγούτο Θώραξ Λακεδαιμονίους (ἠγεῖσθαι Θώρακα)</p>

ΘΕΩΡΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	
	ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ	ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ
<p>☞ Άλλες φορές μετά από ρήμα ιστορικού χρόνου παρουσιάζεται εναλλαγή των εγκλίσεων.</p>	<p>◀ Ἡ πόλις ἡμῶν τετείχισται ἤδη. ◀ Πόσοι ἐστέ καὶ τί ποιεῖτε;</p>	<p>▶ Θεμιστοκλῆς εἶπεν ὅτι ἡ πόλις σφῶν τετείχισται ἤδη. ▶ Οὗτος ἠρώτα ὁπόσοι εἰσὶ καὶ ὅ,τι ποιοῖεν.</p>
<p>2 ☞ Οι κύριες προτάσεις επιθυμίας (υποτακτική βουλευτική, ευχητική ευκτική, προστακτική) μετατρέπονται στον πλάγιο λόγο σε τελικά απαρέμφατα του πλαγίου λόγου επιθυμίας.</p>	<p>◀ (Ὡ στρατιῶται), ἀνοίξατε τὰς πύλας. ◀ Πλέωμεν ἐπὶ Συρακούσας. ◀ Μὴ θέωμεν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἐπάμεθα. ◀ Μὴ τούτων ἀποψηφίσθηθε.</p>	<p>▶ Μειδίας ἐκέλευσε (τοὺς στρατιώτας) ἀνοίξαι τὰς πύλας. ▶ Νικίας παρήνει πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας. ▶ Ἐβῶν ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ ἀλλ' ἐν τάξει ἐπεσθαι. ▶ Συμβουλευῶ ὑμῖν μὴ τούτων ἀποψηφίσασθαι.</p>
<p>3 ☞ Οι ευθείες ερωτηματικές προτάσεις μετατρέπονται στον πλάγιο λόγο σε πλάγιες ερωτηματικές· αυτές διατηρούν την έγκλιση του ευθέος λόγου στον πλάγιο λόγο. ΜΟΝΟ στην περίπτωση που εξαρτώνται από ρήμα ιστορικού χρόνου μετατρέπουν την οριστική ή την υποτακτική απορηματική σε ευκτική του πλαγίου λόγου.</p>	<p>◀ Ὁ δεδρακῶς κακῶς τὸν βίον ἐκτρίψειε. ◀ Τίνες ἐστέ; ◀ Τίν' ἂν γνώμην περὶ ἐμοῦ εἴχετε; ◀ Ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιμην; ◀ Σῶκράτες, οἴσθα τι ἀγαθόν; ◀ Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι; ◀ Πότερον πέμπωμέν τινας ἢ πάντες ἀπίωμεν; ◀ Εἰ βούλεσθε ἀδεῶς ζῆν, ἴτε θαρροῦντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ◀ Ἐπειδὴν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει. ◀ Αἰτῶμεν πλοῖα, ὡς ἀποπλέωμεν.</p>	<p>▶ Κατεύχομαι τὸν δεδρακότα κακῶς τὸν βίον ἐκτρίψαι. ▶ Ἐρωτᾷ αὐτοὺς τίνες εἰσὶ. ▶ Ἡδέως ἂν πυθοίμην ὑμῶν τίν' ἂν γνώμην περὶ ἐμοῦ εἴχετε. ▶ Μειδίας ἠρώτα ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο. ▶ Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρετο εἰ τι ἀγαθὸν εἰδείη. ▶ Ἡρακλῆς ἠπόρει ποτέραν τῶν ὁδῶν τράποιτο. ▶ Κλέαρχος ἐβουλεύετο εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἀπίοιεν. ▶ Συμβουλευεῖ αὐτοῖς, εἰ βούλονται ἀδεῶς ζῆν, ἰέναι θαρροῦντας ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ▶ Λέγουσιν οἱ ποιηταὶ ὡς, ἐπειδὴν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει. ▶ Εἰς εἶπεν (ἐλθόντας παρὰ Κυρον) αἰτεῖν πλοῖα, ὡς ἀποπλέοιεν.</p>
<p>4 ☞ Οι δευτερεύουσες προτάσεις στον πλάγιο λόγο διατηρούν την έγκλιση τους. ΜΟΝΟ στην περίπτωση που εξαρτώνται από ρήμα ιστορικού χρόνου μετατρέπουν την οριστική ή την υποτακτική (με ή χωρίς το ἄν) σε ευκτική του πλαγίου λόγου.</p>	<p>◀ Εἰ Φοιβίδας βλαβερά πέπραχε, δίκαιός ἐστι ζημιούσθαι. ◀ Μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθε, πρὶν ἂν τῶν ἡμετέρων πέσῃ τις ἢ τρωθῇ.</p>	<p>▶ Ἀγησίλαος ἔλεγε ὅτι, εἰ Φ. βλαβερά πέπραχως εἶη, δίκαιος εἶη ζημιούσθαι. ▶ Ὁ μάντις παρήγειλεν μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι πρὶν τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθεῖη.</p>
<p>5 • Στις υποθετικές προτάσεις το ἔάν, ἄν, ἦν μετατρέπεται σε εἰ, ὅταν η υποτακτική γίνεται ευκτική του πλαγίου λόγου.</p>		

ΘΕΩΡΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	
	ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ	ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ
	<p>◀ Κρίνωμεν τὸν νεκρὸν προδοσίας κὰν δόξη προδότης ὦν ἐν τῇ χώρᾳ τεθάφθαι τὰ τε ὅστᾳ αὐτοῦ ἀνορύξωμεν καὶ ἐξορίσωμεν ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ὅπως ἂν μὴ κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ ὅστᾳ τοῦ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν προδιδόντος.</p> <p>◀ Ἐὰν δώτε ἐμοὶ τούτους, διαβήσομαι εἰς τὴν Ἀσίαν.</p>	<p>▶ Ὁ δῆμος ἐψηφίζετο κρίνειν τὸν νεκρὸν προδοσίας κει δόξειε προδότης ὦν ἐν τῇ χώρᾳ τεθάφθαι τὰ τε ὅστᾳ αὐτοῦ ἀνορύξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ὅπως μὴ κέοιτο ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ ὅστᾳ τοῦ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν προδιδόντος.</p> <p>▶ Ἀγησίλαος ὑπισχνεῖτο, εἰ δοῖεν αὐτῷ τούτους, διαβήσεσθαι.</p>

➤ ΑΣΚΗΣΗ 72

Νὰ εξαρτηθούν οι προτάσεις από τα ρήματα που είναι σε παρένθεση και να αποδοθούν με όλες τις δυνατές εκδοχές.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 232

- 1) Φιλοκλῆς ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων (Οὗτος ἔλεγεν).
- 2) Ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη (Ἀθηναῖοι ἐγνώσαν).
- 3) Ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα (Ἡμεῖς γιννώσκομεν).
- 4) Οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι ἀλλὰ καὶ περὶ θεοῦ ἀσεβέστατοι (Ἡμεῖς ἐνομίζομεν).
- 5) Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; (Κλεόκριτος ἠρώτησεν).
- 6) Ὡ πάτερ, οὐδ' ἂν κελεύσαιμι εὐσεβεῖν εἰς τοὺς κακοὺς (Αἴμων ἔλεγεν).
- 7) Δράτῳ, φρονεῖτω μείζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἰῶν (Κρέων ἐκέλευεν).
- 8) Οὐ τὰν ἔλοις ἦσσω γε τῶν αἰσχρῶν ἐμὲ (Αἴμων ἐνόμιζεν).
- 9) Ἐπειδὴν τι δόξη καὶ ψηφισθῆ, ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει (Οὗτος ἐνόμιζεν).
- 10) Τί γένοιτ' ἂν ἔλκος μείζον ἢ κακὸς φίλος; (Κρέων ἠρώτα).

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 232

- 1) Μέγιστον μαρτύριον ἢ ἐλευθερία τῶν πόλεων (Οὗτος ἔλεγεν).
- 2) Ἐγὼ, ὦ Φαλίνα, ἄσμενος ἐόρακα (Ὁ δὲ εἶπεν).
- 3) Πάντες ἐπαινοῦσι τὸν ἄνδρα καὶ φασιν σοφώτατον εἶναι λέγειν (Ἡμεῖς ἐγνώμεν).

- 4) Τι οὐ βαδίζομεν παρ' αὐτόν, ἵνα ἔνδον καταλάβωμεν; (Οὔτοι ἠρώτων).
- 5) Μῆτε γέλωτα προπετῆ στέργε μῆτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου. (Ἰσοκράτης Δημόνικον συνεβούλευε).
- 6) Καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθης, σεαυτῷ συνειδήσεις (Ἡμεῖς νομίζομεν).
- 7) Ἄνευ τούτων οὐκ ἂν δυναίμεθα στρατεύεσθαι (Οὔτοι ἔγνωσαν).
- 8) Παῦσαι, ὦ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν λόγον (Οὔτος ἐκέλευε).
- 9) Σκοπῶμεν, ὦ ἀγαθέ, κοινῇ, καὶ εἴ πη ἔχεις ἀντιλέγειν ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε. (Οὔτος παρήνει).
- 10) Οἱ ἄλλοι πάντες ὤμνυσαν ἐμπεδώσειν ταῦτα (Οὔτοι ἔγνωσαν).
- 11) Ὑπερκαί ἐρωτᾶτε (Ἐφη ὁ Ἀγησίλαος).
- 12) Ἐγὼ εἰμὶ ὁ καὶ ὑμᾶς αὐτὰς σώζων (Λέγεται τὸν κύνα εἰπεῖν).
- 13) Ἐχεις τι κεισῆκουσας ἢ σε λανθάνει πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακά; (Ἀντιγόνη Ἰσμήνην ἠρώτα).
- 14) Φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, ὡς νῶν ἀπεχθῆς δυσκλεῆς τ' ἀπώλετο πατήρ (Ἰσμήνη Ἀντιγόνην ἐκέλευε).
- 15) Μὴ 'μοῦ προτάρβει τὸν σὸν ἐξόρθου πότμον (Ἀντιγόνη Ἰσμήνην ἐκέλευε).
- 16) Ἐθίζε σαυτὸν μὴ εἶναι σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννον (Οὔτος παρήνει).
- 17) Ἴωμεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους (Ὁ λοχαγὸς ἐκέλευε τοὺς στρατιώτας).
- 18) Πέμπωμεν ἢ πάντες ἀπίωμεν; (Οὔτος ἐβουλεύετο).
- 19) Μανθάνουσι ἂ οὐκ ἐπίστανται (Οὔτος ἔγνω).
- 20) Πέντε μνᾶς δώσω ἐκάστῳ ὑμῶν (Κῦρος ἔλεγεν).
- 21) Εἰ μὴ καταβῆσεσθε οἰκήσοντες, κατακαύσω τὰς κώμας (Σεύθης ἔγνω).
- 22) Ὁ Σώκρατες, ἔχεις ἂν με διδάξαι τί ἐστὶ νόμος; (Ἀλκιβιάδης ἤρετο).
- 23) Ἐν ᾧ ἂν τὸ δαίπνον παρασκευάζεται, ἐγὼ καὶ σὺ τὰ δίκαια διασκεψόμεθα (Δερκυλίδας ἔλεγεν).
- 24) Ἄν τι βούλησθε, εἶπετε (Ὁ στρατηγὸς ἐκέλευσε).
- 25) Ὅτε τι χωρίον ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα οὐ προσβατὸν θανάτω; (Σωκράτης ἤρετο).

⊗ ΑΣΚΗΣΗ 73

Έχοντας υπόψη τους κανόνες μετατροπής του ευθέος λόγου σε πλάγιο να θέσετε τον κατάλληλο τύπο του ρήματος που βρίσκεται στην παρένθεση.

⇒ Απάντηση σελ. 233

- 1) Ἰσμήνη ἔλεγε ὅτι οὐκ ἄτιμα _____ (ποιοῦμαι).
- 2) Ἀντιγόνη ἔγνω Ἰσμήνην μὲν τάδ' ἂν _____ (προέχω, μτχ. ενεστ.), αὐτὴ δὲ τάφον χώσουσ' ἀδελφῶν φίλιτάτῳ _____ (πορεύομαι, μτχ. μέλλοντα).

- 3) Κρέων τὸν φύλακα ἠρώτα εἰ οὐκ _____ (οἶδα) καὶ τότε ὡς ἀνιαρῶς _____ (λέγω).
- 4) Κρέων τὸν φύλακα ἔλεγεν _____ (κομίζω) ἑαυτὸν, ἢ _____ (θέλω) ἔξω βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον.
- 5) Ἀντιγόνη ἐνόμιζεν τὴν τυρρανίδα πολλὰ τ' ἄλλα _____ (εὐδαιμονῶ) καὶ _____ (ἔξεστι) αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἂν _____ (βούλομαι).
- 6) Κρέων ἐκέλευε τὸν γέροντα _____ (παύομαι, ἀόρ.) μὴ _____ (ἐφενρίσκομαι, παθ. ἀόρ.) ἄνους τε καὶ γέρων ἅμα.
- 7) Κρέων ἀνηρώτα εἰ οὐ τοῦ κρατοῦντος ἡ πόλις _____ (νομίζομαι).
- 8) Οὗτος ἔλεγεν ὅτι καὶ οἱ θρασεῖς _____ (φεύγω), _____ (ὅταν) πέλας τὸν αἰδην τοῦ βίου _____ (εἰσορῶ).
- 9) Κρέων ἔλεγεν Αἴμονα _____ (πτύσας) τὴν παιδα ὡσεὶ τε δυσμενῆ _____ (μεθίημι, ἀόρ.) ἐν Αἴδου τήνδε νυμφεύειν τινί.
- 10) Κρέων Ἰσμήνην τὴν νεύουσαν εἰς πέδον κᾶρα ἠρώτα πότερον _____ (φημί), ἢ _____ (καταρνούμαι) μὴ δεδρακέναι ἐκεῖνα.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

Κατὰ τὴ μετατροπὴ τοῦ υποθετικοῦ λόγου τοῦ ευθέος λόγου σε πλάγιο, γιὰ τὴν ἀπόδοση (κύρια πρόταση) ἰσχύουν ὅσα γενικὰ γνωρίζουμε. Ἡ ὑπόθεση διατηρεῖται ἀμετάβλητη, ὅταν ἐξαρτάται ἀπὸ ρῆμα ἀρκτικοῦ χρόνου καὶ μεταβάλλεται σε ευκτική τοῦ πλαγίου λόγου, ὅταν ἐξαρτάται ἀπὸ ρῆμα ἱστορικοῦ χρόνου. **Μόνο** ἡ ὑπόθεση τοῦ μὴ πραγματικοῦ διατηρεῖται ἀναλλοίωτη ἀπὸ οἰουδήποτε καὶ ἀν ἐξαρθῆ, ὅπως φαίνεται καὶ στο παρακάτω σχῆμα.

ΟΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ	ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ	
	ΑΠΟ ΑΡΚΤΙΚΟ ΧΡΟΝΟ	ΑΠΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΟ
1. εἰ + οριστική (πραγματικό)	διατηρούνται ἀναλλοίωτοι	→ εἰ + ευκτική
2. εἰ + οριστική (μὴ πραγματικό)		→ εἰ + οριστική
3. εἰ + ευκτική (ἀπλή σκέψη)		→ εἰ + ευκτική
4. ἄν... + υποτακτική (προσδοκώμενο)		→ εἰ + ευκτική
5. ἄν... + υποτακτική (ἀόριστη ἐπανάληψη στο παρὸν - μέλλον)		→ εἰ + ευκτική
6. εἰ + ευκτική ἐπανάληπτική (ἀόριστη ἐπανάληψη στο παρελθόν)		→ εἰ + ευκτική

ΑΣΚΗΣΗ 74

Να ἐξαρθῆτε τὶς υποθετικές προτάσεις ἀπὸ τὰ ρήματα ποὺ εἶναι σε παρένθεση, ἀποδίδοντας τὶς ἀποδόσεις με ὅλους τὶς δυνατές ἐκδοχές.

⇒ Ἀπάντηση σελ. 233

- 1) Ἄν ἐμοὶ διδώσ ἀργύριον, ποιήσω καὶ σὲ σοφόν (Οὗτος ἔλεγεν).
- 2) Ἐχθίων ἔση, ἐάν μὴ κηρύξης τάδε πᾶσι (Ἀντιγόνη ἔγνω τὴν Ἰσμήνην).

- 3) *Εἰ δοκεῖ σοι, στείχε (Οὗτος ἐκέλευεν).*
- 4) *Εἰ μὴ πατὴρ ἦσθα, εἶπον ἂν σ' οὐκ εὖ φρονεῖν (Αἴμων ἔλεγεν).*
- 5) *Εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον οὐκ ἐάσουσιν (Ἰσοκράτης ἔγνω).*
- 6) *Εἰ δέ τις μὴ ἐθέλει ξυμπλεῖν, πεντήκοντα δραχμὰς καταθεῖς μενέτω (Οὗτος ἐκέλευεν).*
- 7) *Ἄλλ' ἄνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν πόλλ' αἰσχρὸν οὐδὲν (ἔστι) καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν (Οὗτος ἐνόμιζεν).*
- 8) *Ἐὰν ἔλθῃ ὁ λύκος δεῦρο, φονεύσομεν, ὦ τέκνον, αὐτόν (Ἡ γραῦς ἔλεγεν).*
- 9) *Τὸ κλήμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλω (Χριστὸς εἶπεν).*
- 10) *Ἐὰν τούτους ἀνήσῃ, καὶ τοῦτον προσθήκῃ σοι δίδωμι (Ἀγαλατοποιός ἔφη).*

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ ΣΤΟΝ ΕΥΘΥ

ΘΕΩΡΙΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>☞ Η οριστική, η δυνητική οριστική, η δυνητική ευκτική και η απορηματική υποτακτική του πλαγίου λόγου διατηρούνται στον ευθύ λόγο.</p>	<p>Π.Λ.: Λέγουσιν ὅτι Κύρος πολλά ὑπισχνεῖται. Ε.Λ.: Κύρος πολλά ὑπισχνεῖται. Π.Λ.: Ἐβουλεύοντο οἱ Θηβαῖοι πῶς ἂν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος λάβοιεν. Ε.Λ.: Πῶς ἂν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος λάβοιμεν; Π.Λ.: Ἡρακλῆς ἠπόρει ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. Ε.Λ.: Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι; Π.Λ.: Ἀπεκρίνατο ὅτι οὐτ' ἂν αὐτὸς Σερίφιος ὦν ὀνομαστὸς ἐγένετο οὐτ' ἐκεῖνος Ἀθηναῖος. Ε.Λ.: Οὐτ' ἂν ἐγὼ Σερίφιος ὦν ὀνομαστὸς ἐγενόμην οὔτε σὺ Ἀθηναῖος.</p>
<p>☞ Το ειδικό απαρέμφατο τρέπεται σε οριστική του χρόνου του.</p>	<p>Π.Λ.: Λέγεται Ἀρχίδαμον περὶ Ἀχαρνὰς μείναι. Ε.Λ.: Ἀρχίδαμος περὶ Ἀχαρνὰς ἔμεινε. Π.Λ.: Ἀκούω κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας. Ε.Λ.: Κώμαί εἰσι καλαὶ οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπέχουσαι. Π.Λ.: Ὑπισχνούντο αὐτοὶ θρέψειν τοὺς φρουρούς. Ε.Λ.: Ἡμεῖς θρέψομεν τοὺς φρουρούς.</p>
<p>☞ Η κατηγορηματική μετοχή μετατρέπεται σε οριστική του χρόνου της.</p>	<p>Π.Λ.: Τὸν ἄνδρα τοῦτον ὕμιν ἐνδεικνύω σίτον εἰς τοὺς πολεμίους εἰσαγαγόντα. Ε.Λ.: Ὁ ἄνθρωπος οὗτος σίτον εἰσήγαγε εἰς τοὺς πολεμίους. Π.Λ.: Ἦιδεσαν Σωκράτη ἀνταρκέστατα ζῶντα. Ε.Λ.: Σωκράτης ἀνταρκέστατα ζῆ.</p>
<p>☞ Το δυνητικό απαρέμφατο ή η δυνητική κατηγορηματική μετοχή ισοδυναμούν με δυνητική οριστική ή δυνητική ευκτική.</p>	<p>Π.Λ.: Ἀρχίδαμος ἠλπίζε τοὺς Ἀθηναίους τὴν γῆν οὐκ ἂν περιδεῖν τμηθῆναι. Ε.Λ.: Ἀθηναῖοι οὐκ ἂν περιδοῖεν τὴν γῆν τμηθῆναι. Π.Λ.: Οἱ Πέρσαι οἰοῦνται τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ τοὺς θεοὺς ἂν ἀμελῶς ἔχειν. Ε.Λ.: Οἱ ἀχάριστοι καὶ περὶ τοὺς θεοὺς ἂν ἀμελῶς ἔχοιεν. Π.Λ.: Ἐλεγον ἐλευθέρους ἂν εἶναι ἐκείνους, εἰ τοῦτο ἔπραξαν. Ε.Λ.: Ἐλεύθεροι ἂν ἦσαν, εἰ τοῦτο ἔπραξαν.</p>
<p>ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το δυνητικό απαρέμφατο και μετοχή ενεστώτα ισοδυναμεί με δυνητική ευκτική ενεστώτα ή δυνητική οριστική παρατατικού. • Το δυνητικό απαρέμφατο και μετοχή αορίστου ισοδυναμεί με δυνητική ευκτική ή δυνητική οριστική αορίστου. • Το δυνητικό απαρέμφατο και μετοχή παρακειμένου ισοδυναμεί με δυνητική οριστική υπερσυντελικού ή δυνητική ευκτική παρακειμένου. 	<p>Π.Λ.: Βρασίδης ἠγείτο οὐκ ἂν περιγενέσθαι, εἰ δείξειε τοῖς ἐναντίοις τὴν ὄπλισιν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ. Ε.Λ.: Οὐκ ἂν περιγενοίμην, εἰ δείξαιμι τοῖς ἐναντίοις τὴν ὄπλισιν τῶν μετ' ἐμοῦ. Π.Λ.: Ἦν πέμψητέ με, οἶμαι ἂν ἔλθειν καὶ τριήρεις ἔχων καὶ πλοῖα. Ε.Λ.: Ἦν πέμψητε με, ἂν ἔλθοιμι ... Π.Λ.: Ἦιδεσαν τὴν πόλιν μάλιστ' ἂν ὀργισθεῖσαν, εἴ τις εἰς τὰ μυστήρια φαίνοιτ' ἔξαμαρτάνων. Ε.Λ.: Ἦ πόλις μάλιστ' ἂν ὀργισθεῖ, εἴ τις εἰς τὰ μυστήρια φαίνοιτ' ἔξαμαρτάνων.</p>

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΥΝΗΤΙΚΟΥ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ Ή ΜΕΤΟΧΗΣ

ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ
<ul style="list-style-type: none"> ◀ όταν αναφέρεται στο παρελθόν. ◀ όταν εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (συνήθως). ◀ όταν υπάρχει δευτερεύουσα πρόταση (υποθετική, χρονική, αναφορική) που εκφέρεται με οριστική ιστορικού χρόνου. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ όταν αναφέρεται στο παρόν - μέλλον. ▶ όταν υπάρχει δευτερεύουσα πρόταση (υποθετική, χρονική, αναφορική) που εκφέρεται με ευκτική ή υποθετική πρόταση (άν, εάν, ήν + υποτακτική), ή χρονικούποθετική (όταν... + υποτακτική) και αναφορικούποθετική (όπου αν + υποτακτική). ▶ όταν εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (συνήθως) ή από δοξαστικό.
<ul style="list-style-type: none"> ☞ Το δυνητικό απαρέμφατο είναι δυνατόν να ισοδυναμεί με δυνητική επαναληπτική (οριστική παρατατικού ή αορίστου + άν), όταν στην πρόταση υπάρχει επιρρηματικός προσδιορισμός του παρελθόντος (τότε, πρόσθεν, πρό) και εκφράζεται αόριστη επανάληψη στο παρελθόν. ☞ Το τελικό απαρέμφατο του πλαγίου λόγου επιθυμίας μετατρέπεται σε: <ul style="list-style-type: none"> • προστακτική, εφόσον το ρήμα εξάρτησης είναι κελευστικό ή παραπλήσιας σημασίας. • υποτακτική, εφόσον το ρήμα εξάρτησης είναι προτρεπτικό, παραινετικό ή κυρίως όταν προκύπτει πρώτο πρόσωπο. • ευχετική ευκτική, εφόσον το ρήμα εξάρτησης δηλώνει ευχή ή κατάρα. ☞ Η ευκτική του πλαγίου λόγου μετατρέπεται σε οριστική του χρόνου της ή σε υποτακτική (με ή χωρίς το «άν»). <ul style="list-style-type: none"> • Σπανιότερα, η ευκτική του ενεστώτα και του παρακειμένου μετατρέπονται σε οριστική παρατατικού και υπερσυντελικού αντίστοιχα, όταν ο λόγος αναφέρεται στο παρελθόν. • Μετατρέπεται σε οριστική όταν βρίσκεται σε προτάσεις κρίσης (ειδικές, αιτιολογικές κ.ά.) 	<p>Π.Λ.: <i>Ἀκούω Λακεδαιμονίους τότε ἐμβαλόντας ἄν καὶ κακῶσαντας τὴν χώραν ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου πάλιν.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Εἰ (ὁπότε) ἐβάλοιεν καὶ κακῶσαιεν τὴν χώραν ἀνεχώρουν ἄν ἐπ' οἴκου πάλιν.</i></p> <p>Π.Λ.: <i>Ἐκέλευσεν ἡμᾶς ἐκβαλεῖν τοῦτον τῆς χώρας.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Ἐκβάλετε τοῦτον τῆς χώρας.</i></p> <p>Π.Λ.: <i>Ἐκέλευσε τοὺς Ἕλληνας οὕτω ταχθῆναι, ὡς νόμος ἐστὶ αὐτοῖς τάττεσθαι.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Ὡ Ἕλληνες, οὕτω τάχθητε, ὡς νόμος ὑμῖν ἐστὶ.</i></p> <p>Π.Λ.: <i>Εἰς εἶπεν στρατηγούς ἄλλους ὡς τάχιστα ἐλεύσθαι.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Στρατηγούς ἄλλους ὡς τάχιστα ἐλώμεθα.</i></p> <p>Π.Λ.: <i>Ἐδόκει τοῖς στρατηγοῖς πέμψαι τοὺς πελταστὰς προκαταληψομένους τὸ ὄρος.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Πέμψωμεν τοὺς πελταστὰς ...</i></p> <p>Π.Λ.: <i>Προσηύχοντο θεοῖς ἰλεως καὶ εὐμενεῖς δέχεσθαι αὐτούς.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Ὡ θεοί, ἰλεως καὶ εὐμενεῖς δέχοισθε ἡμᾶς.</i></p> <p>Π.Λ.: <i>Κλεάνωρ ἔλεγεν ὅτι αὐτῷ δοκοῖη κράτιστον εἶναι πλεῖν εἰς Φᾶσιν.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Δοκεῖ μοι κράτιστον εἶναι πλεῖν εἰς Φᾶσιν.</i></p> <p>Π.Λ.: <i>Οἱ στρατηγοὶ διηγούντο ὅτι αὐτοὶ πλείοιεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Ἐπλέομεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους.</i></p> <p>Π.Λ.: <i>Ἀπήγγελλεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἶτα δὲ κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἵεναι.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Λύσανδρος τέως κατέχει με, εἶτα δὲ ἐκέλευεν εἰς Λακεδαίμονα ἵεναι.</i></p> <p>Π.Λ.: <i>Περικλῆς προηγόρευε τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι Ἀρχίδαμος οἱ ξένος εἶη.</i></p> <p>Ε.Λ.: <i>Ἀρχίδαμος ἐμοὶ ξένος ἐστί.</i></p>

- Μετατρέπεται σε **υποτακτική απλή**, όταν βρίσκεται σε πρόταση επιθυμίας (ενδοιαστικές, τελικές κ.ά.)
- μετατρέπεται σε **υποτακτική** που συνοδεύεται από το αοριστολογικό ἄν, όταν βρίσκεται σε χρονική ή αναφορική πρόταση (όχι πάντα).
- Μετατρέπεται σε ἄν και **υποτακτική**, αν πρόκειται για υποθετική πρόταση η οποία σε συνδυασμό με την απόδοση δίνει υποθετικό λόγο του προσδοκωμένου ή της αόριστης επανάληψης στο παρόν - μέλλον.
- Η **ευκτική του πλάγιου λόγου** μιας πλάγιας ερωτηματικής πρότασης μετατρέπεται σε:
 - ◀ σε **οριστική**, αν εξαρτάται από απλό ρήμα ερώτησης και σε
 - ◀ **υποτακτική απορηματική**, αν εξαρτάται από ρήμα απορίας ή αν υτον ευθύ λόγο προκύπτει πρώτο πρόσωπο (συνήθως).
- Η υποτακτική απορηματική μετά από ρήμα ιστορικού χρόνου διατηρείται, εφόσον πρόκειται για άποψη του υποκειμένου του ρήματος και όχι του συγγραφέα.

ΠΡΟΣΩΠΑ-ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

- Όταν το υποκείμενο του ρήματος εξαόλησης και του πλάγιου λόγου συμπίπτουν τότε υπερισχύει το **πρώτο** πρόσωπο. Είναι δυνατόν όμως το **δεύτερο** πρόσωπο του πλάγιου λόγου να διατηρείται στον ευθύ.

- Π.Λ.:** Ἐχαλέπαινον, ὅτι αἰσθοῖντο τοὺς πολεμίους ὄντας.
- Ε.Λ.:** Χαλεπαίνουσι, ὅτι ἤσθοντο τοὺς πολεμίους ὄντας.
- Π.Λ.:** Ἐλεγεν ὁ κῆρυξ ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπως βοηθήσει τοῖς τυράννοις, πράγματα παρέχοι.
- Ε.Λ.:** Ὁ Ἀγησίλαος, ὅπως βοηθήσῃ τοῖς τυράννοις, πράγματα παρέχει.
- Π.Λ.:** Δερκυλίδας ἔλεγεν ὅτι, ἐν ᾧ τὸ δεῖπνον παρασκευάζοιτο, αὐτὸς καὶ ἐκεῖνος τὰ δίκαια διασκέψοιτο.
- Ε.Λ.:** Ἐν ᾧ ἂν τὸ δεῖπνον παρασκευάζεται, ἐγὼ καὶ σὺ τὰ δίκαια διασκεψόμεθα.
- Π.Λ.:** Ἡῤῥξαντο σωτήρια θύσειν, ἐνθα πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφίκοιντο.
- Ε.Λ.:** Σωτήρια θύσομεν, ἐνθα ἂν ἀφικώμεθα.
- Π.Λ.:** Ἐδοξεν αὐτοῖς προΐεναι, ἕως Κύρῳ συμμείξειαν.
- Ε.Λ.:** Προΐωμεν, ἕως ἂν Κύρῳ συμμείξωμεν.
- Π.Λ.:** Ἐδίδασκον τοὺς Θηβαίους ὡς, εἰ μὴ στρατεύσαιεν, κινδυνεύσαιεν οἱ Ἄρκάδες.
- Ε.Λ.:** Ἄν μὴ στρατεύσητε, κινδυνεύσουσιν οἱ Ἄρκάδες.
- Π.Λ.:** Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρετο εἰ τι εἶδειν ἀγαθόν.
- Ε.Λ.:** Οἶσθα, ὦ Σώκρατες, τι ἀγαθόν;
- Π.Λ.:** Ἡρώτα αὐτοὺς τίνες εἶεν.
- Ε.Λ.:** Τίνες ἐστέ;
- Π.Λ.:** Θηβαῖοι ἐπήροντο εἰ παραδοῖεν Κορινθίους τὴν πόλιν.
- Ε.Λ.:** Παραδῶμεν Κορινθίους τὴν πόλιν;
- Π.Λ.:** Εὐθύδημος διεσώπησεν σκοπῶν ὅτι ἀποκρίναιτο.
- Ε.Λ.:** Τι ἀποκρίνωμαι;
- Π.Λ.:** Κῦρος ἤρετο εἰ ἐκεῖνος εἶποι ὅτι γινώσκοι.
- Ε.Λ.:** Εἶπω ὅτι γινώσκω;
- Π.Λ.:** Οἱ Πλαταιεῖς ἐβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσιν εἴτε τί ἄλλο χρήσονται.
- Ε.Λ.:** Κατακαύσωμεν ἢ τι ἄλλο χρῆσώμεθα;
- Π.Λ.:** Ἐλεγεν ὅτι οὐδέποτε τοῦ ἔργου τούτου ἀποστήσοιτο.
- Ε.Λ.:** Οὐδέποτε τοῦ ἔργου τούτου ἀποστήσομαι.
- Π.Λ.:** Κῦρος εἶπεν ὅτι χρήματα δώσοι αὐτοῖς.
- Ε.Λ.:** Χρήματα δώσω ὑμῖν.
- Π.Λ.:** Μάθε δύσποτος γεγονέναι.
- Ε.Λ.:** Δύσποτος εἶ.

☛ Όταν μεταξύ των δυο υποκειμένων (του ρήματος εξάρτησης και του εξαρτημένου ρηματικού τύπου) υπάρχει σχέση επικοινωνίας αλλά τα υποκείμενα είναι διαφορετικά πρόσωπα υπερισχύει το **δεύτερο** ενώ, όταν δεν υπάρχει καμιά σχέση μεταξύ τους, υπερισχύει το **τρίτο**.

☛ Οι αντωνυμίες στον πλάγιο λόγο είναι δυνατόν να μετατραπούν στα άλλα πρόσωπα ή και να διατηρηθούν. Αυτό εξαρτάται από το ποιος ομιλεί και σε ποιους απευθύνεται. Επομένως, για την επιλογή του σωστού προσώπου επιβάλλεται να υποδυθούμε το πρόσωπο που ομιλεί.

Π.Λ.: Ἐκέλευσέ με τὴν ἐπιστολὴν οἰκαδε δοῦναι.

Ε.Λ.: Δὸς τὴν ἐπιστολὴν ...

Π.Λ.: Ἡ μήτηρ ἠρώτα τὸν παῖδα πότερον βούλοιο μένειν ἢ ἀπιέναι.

Ε.Λ.: Ὡ παῖ, βούλει μένειν ἢ ἀπιέναι;

Π.Λ.: Ἐνόμιζον τὸν βασιλέα κοινὸν ἐχθρὸν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων εἶναι.

Ε.Λ.: Βασιλεύς ἐστι ...

Π.Λ.: Ἀκούω Πισίδας καὶ Μυσοῦς λυπηροὺς ὑμῖν ὄντας.

Ε.Λ.: Πισίδαι καὶ Μυσοὶ λυπηροὶ ὑμῖν εἰσι.

Ε.Λ.: Ἐκ τίνος ἄρξεις τὴν πόλιν εὐεργετῶν;

Π.Λ.: Εἶπε ἡμῖν ἐκ τίνος ἄρξεις τὴν πόλιν εὐεργετῶν.

Ε.Λ.: Ὑμῖν δίδωμι τὴν Ἀλόνησον ἑμαντοῦ οὖσαν.

Π.Λ.: Φίλιππος ἄρχεται περὶ Ἀλονήσου λέγων ὡς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὖσαν.

Ε.Λ.: Παράμεινον ἐν τάξει.

Π.Λ.: Δέομαί σου ἐν τάξει παραμείναι.

Ε.Λ.: Ἐάν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, μηδὲν πω μοι πλέον ἔστω.

Π.Λ.: Ἀξιοί, ἐάν τοῦτο μόνον αὐτοῖς ἐπιδείξῃ, μηδὲν πω αὐτῶ πλέον εἶναι.

Ε.Λ.: Ἦν ὑμεῖς τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγητε, ποιήσομεν ταῦτα.

Π.Λ.: Κερκυραῖοι ἔλεγον ὅτι, εἰ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγοιεν, ποιήσοιεν ταῦτα.

ΑΣΚΗΣΗ 75 Να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος κρίσης σε ευθύ.

— Απάντηση σελ. 234

- 1) Ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν.
- 2) Φημί χρῆναι ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην πρὸς ἀπαντας ἀνθρώπους.
- 3) Ὅρατε ὅτι πολλοὺς πολέμους πεπολεμήκατε καὶ πρὸς δημοκρατίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας.
- 4) Ἀλκιβιάδης κατεῖδε ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὀρμούντας, τὰ δὲ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας.
- 5) Ἐλεγον αὐτοὶ στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον.
- 6) Τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν.
- 7) Ἡ βουλή δὴλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθρομβήσασα.
- 8) Τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ κάμοι κηρύξαντ' ἔχειν.
- 9) Σκόπει εἰ ἐξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάση.
- 10) Οἶομαι οὐ θεμιτὸν εἶναι ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χειρόνος βλάπτεσθαι.
- 11) Ἐτύγχανον λέγων ὅτι πολλοὶ καὶ καλοὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν σωτηρίας.
- 12) Κλέαρχος ἠρώτησεν εἰ ἀποκεκριμένοι εἶεν.
- 13) Πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν ὅ,τι σοὶ δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι.
- 14) Πονηροὺς ἂν φαίμεν εἶναι τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας.
- 15) Οὐδενὶ φασι πολέμιοι ἦκειν.

ΑΣΚΗΣΗ 76 Να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος επιθυμίας σε ευθύ.

⇒ Απάντηση σελ. 234

- 1) Τούς τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν κοινούς ἐχθρούς παραινῶ νομίζειν ἀπάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων.
- 2) Λύσανδρος ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν.
- 3) Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις.
- 4) Οἱ στρατηγοὶ ἐκέλευσαν αὐτὸν ἀπιέναι.
- 5) Κόνων ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος.
- 6) Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλευέσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων.
- 7) Τῇ ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν ἐν ἧ ἔδοξεν τοὺς τε λιμένας ἀποχωᾶσαι πλὴν ἑνός καὶ τὰ τεῖχη εὐτρέπιζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι.
- 8) Ἔδοξεν αὐτοῖς ἀποκτείνειν τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου.
- 9) Προεῖπον τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μὴ εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ.
- 10) Προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν προεῖπον Ἐπιδαμνίων τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι.
- 11) Οἱ Ἐπιδάμνιοι πέμπουσι ἐς τὴν Κέρκυραν πρέσβεις δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους.
- 12) Ὁ δὲ αὐτοῖς ἀνείλε παραδοῦναι τὴν πόλιν καὶ ἡγεμόνας ποιείσθαι.
- 13) Οἱ Κερκυραῖοι ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουροὺς καὶ οἰκητορας ἀπάγειν ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνον.
- 14) Ὑμᾶς ἀξιῶ προθυμοτάτους εἶναι εἰς τὸν πόλεμον.
- 15) Ἔδοξεν αὐτοῖς καθῆραι τὸ στρατεύμα.

ΑΣΚΗΣΗ 77 Να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 234

- 1) Λέγουσι τὸν Σωκράτη ἀδικεῖν.
- 2) Οἱ στρατηγοὶ ἑώρων τοῖς τε ἐπιχειρήμασιν οὐ κατορθοῦντες καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ.
- 3) Σὺν τῷ νόμῳ ἐκέλευεν ἀεὶ τὸν δικαστὴν τὴν ψῆφον θεῖσθαι.
- 4) Οἶδα ταῦτα οὐκ ἂν ἀληθῆ ὄντα.
- 5) Καὶ πολλάκις μὲν προηγόρευε τοῖς στρατιώταις τοὺς ἀλίσκομένους μὴ ὡς ἀδίκους τιμωρεῖσθαι.
- 6) Τισσαφέρνης ἔλεγεν οὐδένα ἀντιποιεῖσθαι βασιλεῖ τῆς ἀρχῆς.
- 7) Σωκράτης συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.
- 8) Κῦρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ ἤκειν.
- 9) Ἐξελέγξω τοῦτον καὶ παράνομα γεγραφότα καὶ ψευδῆ καὶ ἀσύμφορα τῇ πόλει.
- 10) Ἡ πόλις ἐπιστέλλει αὐτῷ βοηθεῖν ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι.
- 11) Ἀλέξανδρος ἔλεγε Παρμενίωνα ἀμαρτάνειν τῇ γνώμῃ.
- 12) Ὁμολογῶ τῶν ἄλλων μηδὲν ἂν δυνήθηνα διαλλάξαι τὰς πόλεις ταύτας.
- 13) Οὔτιοι ἔφασαν οὐκ ἐπιτρέψειν ταῦτα γενέσθαι.
- 14) Ἦγεῖτο γὰρ ἅπαν ποιήσῃν, εἴ τις χρήματα αὐτῷ δίδοι.
- 15) Ἦσθοντο τὴν πόλιν καταληφθεῖσαν.

- 16) Φανήσεται ταῦτα ὠμολογηκώς.
- 17) Λέγομεν ὑμῖν τὰς σπονδὰς μὴ λύειν.
- 18) Ἡὔχετο πρὸς τοὺς θεοὺς τὰγαθὰ αὐτῷ δίδοναι.
- 19) Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξη, εὐθύς ἀποπέμψει αὐτόν.
- 20) Ὁ πατήρ παρήγεσε τοῖς παισὶ ῥάβδων δέσμην κομίσει.
- 21) Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευσαν Μαντινέας τὸ τεῖχος περιαιρεῖν.
- 22) Ἰσακὶν οὐδένας ἄλλους εἰς ἐλευθερίαν ἂν τὰ πράγματ' ἐξάγοντας.
- 23) Κόνων ἐγνώ τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα.
- 24) Λύσανδρος Φιλοκλέα ἠρώτησε τί εἶη ἄξιος παθεῖν ἀρξάμενος εἰς τοὺς Ἕλληνας παρανομεῖν.
- 25) Ἦρξαντο βουλευέσθαι ὅπως ἂν ἐξεῖη αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 235

- 1) Συμβουλεύω ὑμῖν μὴ τούτων ἀποψηφίσασθαι.
- 2) Κατέμενεν εὐ εἰδὼς ὅτι λέξοιεν οἱ πολῖται.
- 3) Παρεκελεύοντο Κύρω μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὀπισθεν ἑαυτῶν τάττεσθαι.
- 4) Μηδεὶς οἰέσθω με λέγειν ὡς ἔστι δικαιοσύνη διδακτόν.
- 5) Ἐφη Ἀρετὴ πρὸς Ἡρακλέα, εἰ τὴν πρὸς αὐτὴν ὁδὸν τράποιτο, σφόδρ' ἂν αὐτόν τῶν καλῶν κάγαθῶν ἐργάτην ἂν γενέσθαι.
- 6) Ὁ δὲ Περικλῆς ἔλεγεν ὅτι πολλὰ καὶ ἄλλα ἔχει ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, εἰ θέλοιν ἀρχὴν τε μὴ ἐπι-
κτᾶσθαι.
- 7) Ἐπεμελείτο ὅπως ὡς βέλτιστος ἔσοιτο.
- 8) Ἐλεγεν ὅτι ἅπας λόγος, εἰ ἀπειὴ τὰ πράγματα, μάταιόν τι καὶ κενὸν φαίνεται.
- 9) Ἡρώτα εἰ ἄλλη τις μετάληψις χωρὶς τούτων γένοιτο.
- 10) Ὁ λοχαγὸς ἤρετο τὸν στρατηγόν, εἰ τι παραγγέλλοι.
- 11) Ἐνιοὶ λέγουσιν, ὅτι οὐδ' εἰ βούλοιο Κύρος, δύναται ἂν ἀποδοῦναι, ὅσα ὑπισχνεῖται.
- 12) Ἀστυάγης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κύρος ἐμπλησθεῖη θηρῶν.
- 13) Τισσαφέρνης ὤμοσεν Ἀγχιλάω, εἰ σπεύσαιτο, ἕως ἔλθοιεν οἱ παρὰ βασιλεῖα ἄγγελοι, διαπράξεσθαι
αὐτῷ ἀφεθῆναι αὐτονόμους τὰς ἐν τῇ ἀσίᾳ Ἑλληνίδας πόλεις.
- 14) Σεῦθης ἔλεγεν, ὅτι, εἰ μὴ καταβήσονται οἰκήσοντες, κατακαύσει αὐτῶν τὰς κώμας.
- 15) Προεῖρητο αὐτοῖς ὑπὸ Φορμίωνος μὴ ἐπιχειρεῖν πρὶν ἂν αὐτὸς σημήνη.
- 16) Οἱ Θηβαῖοι ἀπεκρίναντο ὅτι οὐ παραδώσοιεν τὰς πόλεις, οὐδ' εἰ κελεύσαιεν οἱ θεοί.
- 17) Δαρεῖος πέμψας ἐπὶ τὰς ναῦς Δάτιν ἄρχοντα εἶπεν ἦκειν ἄγοντα Ἐρετριᾶς καὶ Ἀθηναίους.
- 18) Τὸν ἐπιτιμῶντα ἠδέως ἂν ἐροίμην τῆς ποίας μερίδος ἐβούλετ' ἂν γενέσθαι τὴν πόλιν.
- 19) Τῶν στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες μὴ ἵεναι πάντας τοὺς λοχαγούς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεῦειν Τι-
σσαφέρνει.
- 20) Ἦκουον δ' ἐγωγέ τινας ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι.
- 21) Ὁ δὲ λέγει ὅτι οὐκ ἐδόκει αὐτῷ ἔρημα καταλιπεῖν.
- 22) Αποθνήσκοντες γὰρ ἐπέσκηψαν καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς φίλοις ἅπασιν τιμωρεῖν ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν Ἀγόρατον. ..
- 23) Θηραμένης καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐρωτώμενοι ἐπὶ τινὶ λόγῳ ἦκοιεν, εἶπον ὅτι ἦκοιεν αὐτοκράτορες περὶ
εἰρήνης.

- 24) Πρὸς ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν εἰρήνην ὑμᾶς ποιησασθαι νομίζω, ὁπότε βούληθεῖητε.
 25) Θηβαῖοι παρήσαν λέγοντες ὅτι ἀφίᾳσι τὰς πόλεις αὐτονόμους.

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 78** Να αναγνωρίσεις τα είδη των εξαρτημένων υποθετικών λόγων και να τους μετατρέψεις σε ανεξάρτητους.

ΟΜΑΔΑ Α'

⇒ Απάντηση σελ. 235

- 1) Ὁ Σάτυρος εἶπεν τῷ Θηραμένει ὅτι οἰμῶξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν.
- 2) Εἰ ταῦτα διαπραξαίμην, ἤλπιζον χρήματα λήψεσθαι.
- 3) Οἱ Συρακόσιοι ἐνόμιζον, εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων καὶ Ξυμμάχων, καλὸν σφίσι τὸ ἀγώνισμα ἐς τοὺς Ἕλληνας φανεῖσθαι.
- 4) Ἄπαντες ἐγίνωσκον ὅτι, εἰ τινὰς θορυβουμένους αἰσθοῖτο Κύρος, τὸ αἴτιον τούτου σκοπῶν κατασβεννύει τὴν ταραχὴν πειρῶτο.
- 5) Κύρος ἐνόμιζεν, εἰ τοὺς Μήδους ἀσθενεῖς ποιήσειε, πάντων τῶν περὶ ῥαδίως ἄρξειν.
- 6) Οἱ φίλοι προσιόντες τῷ Κλεομβρότῳ ἔλεγον ὅτι εἰ ἀφήσοι τοὺς Θηβαίους ἀνεὺ μάχης κινδυνεύσοι ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν.
- 7) Τῶν Θηβαίων οἱ προεστῶτες ἐλογίζοντο ὡς εἰ μὴ μαχοῖντο, ἀποστήσονται μὲν αἱ περιοικίδες αὐτῶν πόλεις, αὐτοὶ δὲ πολιορκήσονται.
- 8) Ἔλεγε τοὺς παῖδας ἀγανακτεῖν, εἰ οἴοιντο ἀδικεῖσθαι.
- 9) Ἀγασίλαος ὑπέστη, ἂν δῶσιν αὐτῷ τριάκοντα μὲν Σπαρτιατῶν, δισχιλίους δὲ νεοδαμῶδεις, διαβήσεσθαι εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ πειράσεσθαι εἰρήνην ποιῆσαι ἢ ἂν πολεμεῖν βούληται ὁ βάρβαρος, ἀσχολίαν αὐτῷ παρέξειν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.
- 10) Καὶ ἀναξίβιος ὑπισχεῖτο, εἰ διαβαίεν, μισθοφορὰν ἔσεσθαι τοῖς στρατιώταις.

ΟΜΑΔΑ Β'

⇒ Απάντηση σελ. 235

- 1) Ἔλεγον αὐτοῖς ὅτι, εἰ μὴ ἦλθον, ἐπορεύοντο ἂν ἐπὶ βασιλέα.
- 2) Λύσανδρος εἶπεν ὅτι ὑποσπόνδους ὑμᾶς ἔχοι, εἰ μὴ ποιήσετε ἂ Θηραμένης κελεύοι.
- 3) Ἐγὼ ἡγοῦμαι καὶ τὴν πόλιν ἡμᾶς ἄμεινον οἰκήσειν καὶ βελτίους ἔσεσθαι καὶ πρὸς ἀπάσας τὰς πράξεις ἐπιδάσειν, ἣν παυσώμεθα τῆς ἀρχῆς τῆς κατὰ θάλατταν ἐπιθυμοῦντες.
- 4) Εἰ δέ μοι παραγένοισθε, οἴμαι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ῥαδίως ἀπολαβεῖν τὴν ἀρχήν.
- 5) Ἔλεγον ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἦκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτούς, ἂν σπονδαὶ γένηνται, ἄξουσιν ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια.
- 6) Κύρος δηλώσας ὅτι ἔτοιμοι εἰσὶ μάχεσθαι εἰ τις ἐξέρχοιτο, ἀπήγαγεν τὸ στράτευμα.
- 7) Ἀξιοί τις, ἂν τις ἐν τοῖς ὀπλίταις ἀναφανῇ, τούτῳ συγγνώμην ἔχειν.
- 8) Οὐκ ἠγνόει Εὐβουλίδης ὅτι, εἰ λόγος ἀποδοθήσοιτο καὶ παραγένοιτό μοι πάντες οἱ δημόται καὶ ἡ ψήφος δικαίως δοθῆι, οὐδαμοῦ γενήσονται οἱ μετὰ τούτου συνεστηκότες.
- 9) Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπειγόντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμὸν, οἰόμενοι ῥᾶσιν τι σφίσιν ἔσεσθαι, ἣν διαβῶσι τὸν ποταμὸν.
- 10) Οἴμαι δ' ἂν εἰ τις αὐτούς τοὺς παραταξαμένους ἐρωτήσειεν πότερ' ἡγούνηται ταῖς αὐτῶν ἀρεταῖς ἢ τῇ παραδόξῳ καὶ χαλεπῇ τύχῃ καταρθωθέναι καὶ τῇ τοῦ προεστηκότος αὐτῶν ἐμπειρίᾳ καὶ τόλμῃ οὐδέν' οὐτ' ἀναίσχυντον οὔτε τολμηρὸν οὕτως εἶναι.
- 11) Νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ ὧν νῦν ἐρῶ κρίναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας.

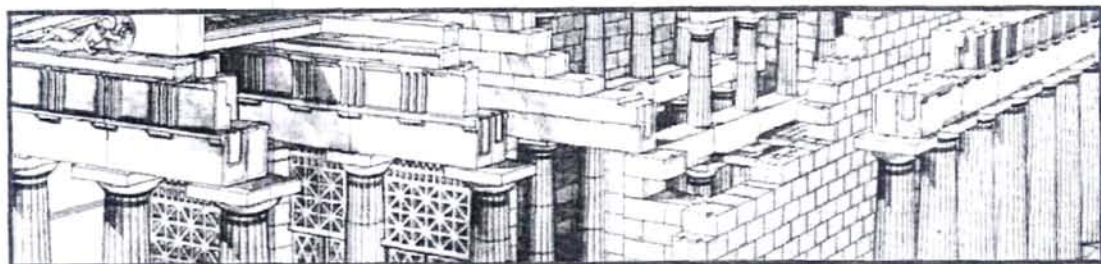
- 12) Καί γάρ οἶδε οἱ ἐφεσθηκότες οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψαι, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον.

➤ **ΑΣΚΗΣΗ 79** Να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ.

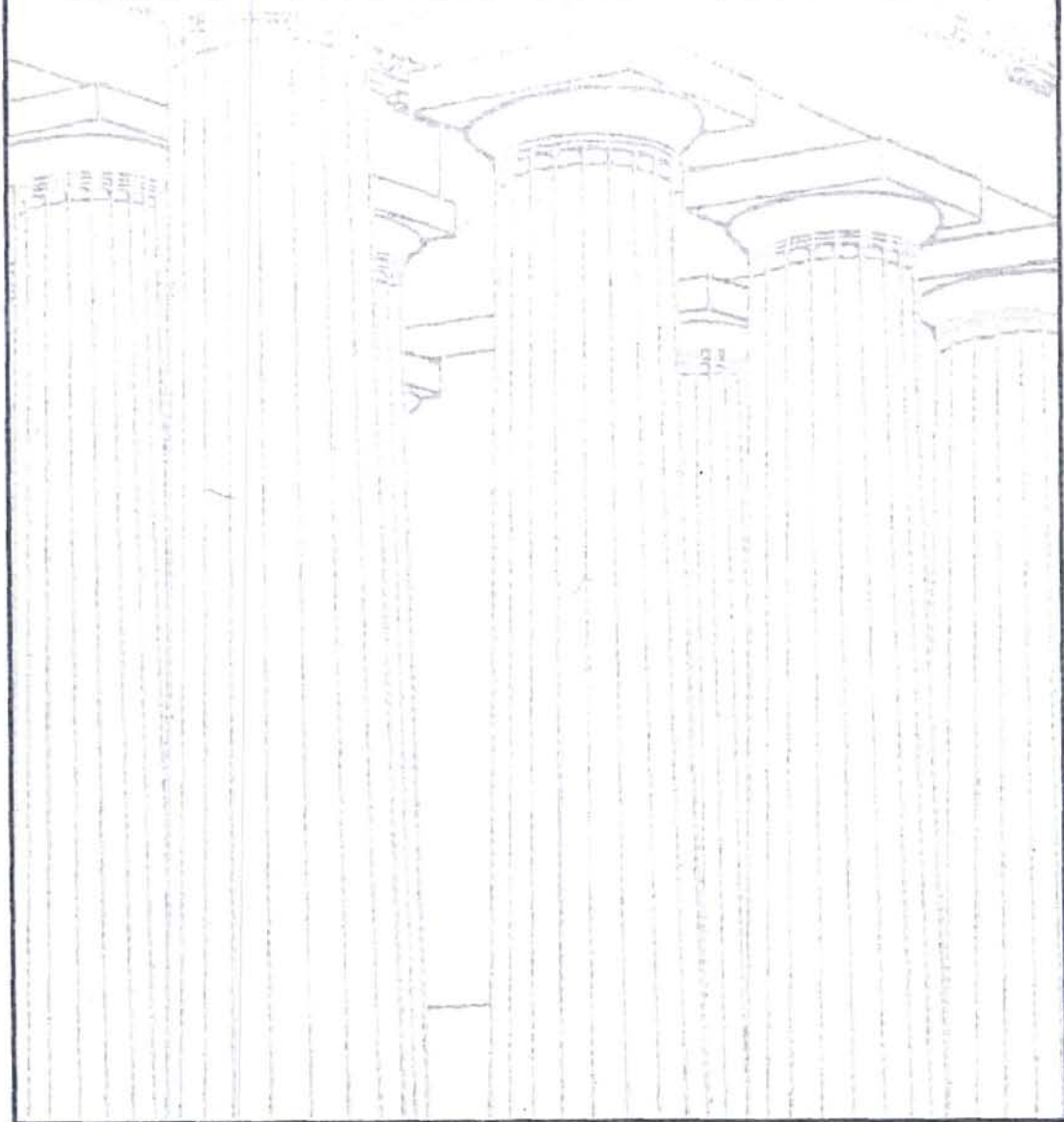
⇒ Απάντηση σελ. 236

- 1) Ἐκ δὲ τούτου εὐθύς τοῖς στρατιώταις παρήγγειλε συσκευάζεσθαι ὡς εἰς στρατείαν.
- 2) Ταῖς πόλεσιν προεῖπεν ἀγορὰν παρασκευάζειν.
- 3) Ἐπέστειλε δὲ καὶ Ἰωσι πέμπειν πρὸς αὐτὸν εἰς Ἐφεσον τοὺς στρατευσομένους.
- 4) Καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσασθαι ἐκέλευεν ἐκείνους τε καὶ Λακεδαιμονίους ὅτι βούλεται, τοὺς τε ἄλλους στρατιώτας παύσασθαι φονεύοντας. Καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευεν.
- 5) Ἐδοξεν αὐτοῖς ἐλθούσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέσθαι καὶ ὠφελίαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκεσθαι.
- 6) Ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ὀλύμπια Ἀργεῖοι τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν.
- 7) Ἦκομέν ἱκετεύσοντες μὴ περιδεῖν ἡμᾶς εἰρήνης οὐσης ἀναστάτους ὑπὸ Θηβαίων γεγεννημένους.
- 8) Φησὶ γάρ με τοὺς στρατηγοὺς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα.
- 9) Οἱ Θηβαῖοι ὀμνύναι ταῦτα ἐκέλευον βασιλεῖ καὶ ἑαυτοῖς τοὺς βουλομένους φίλους εἶναι.
- 10) Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπεκρίναντο ὅτι οὐκ ὁμούμενοι ἀλλ' ἀκουσόμενοι πεμφθεῖσαν.
- 11) Τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐχ ἠσσησθαι, τὴν δὲ ἀταξίαν βλάψαι.
- 12) Πρῶτον μὲν οὖν πέμψαντες πρὸς τοὺς Μαντινέας ἐκέλευσαν αὐτοὺς τὸ τεῖχος περιαιρεῖν.
- 13) Ὅ δὲ παρητεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν.
- 14) Περὶ τούτων δ' ὄντος τουτουῖ τοῦ ἀγῶνος ἀξιῶ καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν ἀκοῦσαί μου περὶ τῶν κατηγορημένων ἀπολογουμένων δικαίως.
- 15) Ὅμολογῶ συμβουλεύσαι τῷ δήμῳ διαλύσασθαι πρὸς Φίλιππον καὶ τὴν εἰρήνην συνθέσθαι.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

➤ ΑΣΚΗΣΗ 1 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 16

- 1) τὸ σιγᾶν: υποκ. του ἔστι,
- 2) ἡ εὐσέβεια: υποκ. του ἔστι,
- 3) τὸ λακωνίζειν: υποκ. του ἔστι, τινά: υποκ. του λακωνίζειν,
- 4) τὸ φυλάξαι: υποκ. του ἔστι, (τινά): υποκ. των απαρ.,
- 5) τὸ νικᾶν: υποκ. του ενν. ἔστι, τινά: υποκ. του νικᾶν,
- 6) οἱ επτά: υποκ. του ἔλεγον,
- 7) οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ: υποκ. του φαίνονται,
- 8) ἡ αναφορική πρόταση υποκ. του ἔστιν, ὅστις: υποκ. του οἶεται, τοὺς ἄλλους: υποκ. του πράξειν,
- 9) ὁ μὲν: υποκ. του εἶπεν, ὁ δέ: υποκ. του ἀπεκρίνατο,
- 10) ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε: ειδική πρόταση, υποκ. του δῆλόν ἔστι, Μέγαρα: υποκ. του ἀφέστηκεν (αττική σύνταξη),
- 11) περὶ τοὺς πεντακοσίους: υποκ. του ἀπέθανον,
- 12) πρὸς ἐσπέραν: υποκ. του ἦν,
- 13) ἐπὶ δέκα στάδια: υποκ. του κατεσκάφη,
- 14) ποιῆσαι: αναρθρο ἀπαρέμφατο ως υποκ. του ἔστι, ὑμᾶς: ενν. υποκ. του εἶναι,
- 15) καθ' ἕκαστον: υποκ. του ἦν,
- 16) ὅτι συμμάχων δεῖσεται: ειδική, υποκ. του δῆλόν ἔστι.
- 17) τιμωρεῖν: τελικό απαρ. υποκ. του ἀπροσώπου προσήκει, ὑμᾶς: υποκ. του τιμωρεῖν.
- 18) μὴ ἀμφοτέρων ἡμαρτήκαμεν: ενδοιαστική, υποκ. του φόβος ἔστι.
- 19) κούφισαι: τελικό απαρ., υποκ. του χαλεπὸν ἔστι,
- 20) γενέσθαι: τελικό απαρ., υποκ. του ἔξεστι, ὑμᾶς: υποκ. του γενέσθαι,
- 21) σύ - οἱ φίλοι: υποκ. του ἔσχετε,
- 22) Κύρος: υποκ. του ὑπέσχετο και του δώσειν,
- 23) εἶναι: τελικό απαρ., υποκ. του προσήκει, ὑμᾶς: υποκ. του εἶναι,
- 24) τὰ ἔθνη: υποκ. του ἦν (αττική σύνταξη),
- 25) τὰ μὲν - τὰ δέ: υποκ. των ρημ. ἀπολείπει, παραμένει (αττική σύνταξη),
- 26) τὰ παιδεύοντα: υποκ. του ἔστι,
- 27) ταῦτα: υποκ. του ἔχει (αττική σύνταξη),
- 28) μήτηρ καὶ γυνή: υποκ. του λωβάται,
- 29) θανεῖν: υποκ. του καλόν ἔστι, (μὲ): υποκ. του θανεῖν,
- 30) τὰ κέρδη: υποκ. του ἐργάζεται,
- 31) εἶναι: υποκ. του χρή, γυναῖκας: υποκ. του εἶναι.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 1 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 17

- 1) ἡ τυρανίς: υποκ. του εὐδαιμονεῖ, δρᾶν - λέγειν: υποκ. του ἔξεστιν, αὐτήν: υποκ. των απαρ.,
- 2) σύ: υποκ. του ἐπιθυμῶ, ἐγώ: υποκ. του ἐπιχειρῶ και παιδεύειν, φιλοσοφεῖν: υποκ. του ἀκμῆ ἔστι, (σε:) υποκ. του φιλοσοφεῖν, ἐγώ: υποκ. του ἐπανορθῶ, τοὺς: υποκ. της μετ. φιλοσοφοῦντας,
- 3) εἶναι: αναρθρο ἀπαρέμφατο ως υποκ. του ἔστι, τινά: ενν. υποκ. του εἶναι,
- 4) εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν: υποκ. του θαυμαστόν ἔστι,
- 5) οὗτοι: υποκ. του ἔφασαν, τοὺς στρατιώτας: υποκ. του ἐλθεῖν, του ἐθέλειν και πίνειν (ετεροπροσωπία),
- 6) τὰ διαβατήρια: υποκ. του προὐχῶρει (αττική σύνταξη), αὐτοῖς: υποκ. του θυομένοις, αὐτοί: υποκ. του ἀπῆλθον,
- 7) πρόσδεια: υποκ. του προσδεῖ,
- 8) μεταμέλεια: υποκ. του μεταμέλει,
- 9) ἡμεῖς: υποκ. του ἐδρῶμεν, κίνδυνος: υποκ. του ἐκινδυνεύετο,
- 10) εἶναι: ειδικό απαρ., υποκ. του ὁμολογεῖται, τὴν πόλιν: υποκ. του εἶναι,
- 11) σύμπαντες καὶ καθ' ἕκαστους: υποκ. του ἐβουλεύοντο,
- 12) Το μέτεστι συγγνώμης ἰσοδυναμεῖ με το μετουσία ἔστι συγγνώμης, ὁπότε υποκείμενο του ἔστι εἶναι μετουσία,
- 13) δεῖ χρημάτων=ἐνδειά ἔστι χρημάτων, ἐνδεια: υποκ. του ἔστι,
- 14) γίνεσθαι: υποκ. του εἰκός ἔστι, αὐτούς: υποκ. του γίνεσθαι.
- 15) κληρονομεῖν: υποκ. του πρέπει, τοὺς παῖδας: υποκ. του κληρονομεῖν,
- 16) σύ: υποκ. του εἶπέ και του ἤδησθα, μὴ πράσσειν: υποκ. του κηρυχθέντα (λειτουργεῖ ἀπρόσωπα),

- 17) ταῦτα: υποκ. του ζῆ και του ἴφάνη (αττική σύνταξη), οὐδείς: υποκ. του οἶδεν,
 18) ὁ πρυτανεύσας: υποκ. του φανήσεται και ἀφηρημένος,
 19) διαφέρειν – εἶναι: υποκ. του προσήκει, τοὺς ἀμφισβητούντας καὶ φάσκοντας: υποκ. των απαρ.,
 20) ἐγώ: υποκ. του νομίζω,
 21) ἀπεικάζειν-μιμείσθαι: υποκ. του αἰσχρόν ἐστι, τοὺς γραφεῖς: υποκ. του ἀπεικάζειν, τοὺς παῖδας: υποκ. του μιμείσθαι,
 22) τις: υποκ. του ἦ, τὸ μανθάνειν – τὸ μὴ τείνειν: υποκ. του ἐστι,
 23) φιλεῖν: υποκ. του δεῖ, (τινα): υποκ. του φιλεῖν,
 24) οἱ δευτερεύουσες πρωτάσεις: σε θέση υποκ. του δεδήλωται, ὅσα: υποκ. του ἐπράχθη (αττική σύνταξη), ἡ μάχη: υποκ. του ἐγένετο, Κύρος: υποκ. του ἐτελεύτησε, οἱ Ἕλληνες: υποκ. των ἐλθόντες, ἐκοιμήθησαν, οἰόμενοι, νικᾶν, Κύρον: υποκ. του ζῆν,
 25) ὑπερβαλέσθαι: υποκ. του ῥαδίον ἐστι, ἐφικέσθαι: υποκ. του χαλεπόν ἐστι, (τινα): υποκ. των απαρ.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 2

Ομάδα Α'

== Ερώτηση σελ. 20

- 1) αἵτιοι: κατηγ. στο Λακεδαιμόνιοι,
- 2) νομοθέτης: κατηγ. στο Σόλων,
- 3) ὠμολογηκότες: κατηγ. μετ. σε θέση κατηγορουμένου στο οὔτοι,
- 4) τοῦτο: κατηγ. στο ῥητορική,
- 5) φιλοσοφεῖν: κατηγ. στο λακωνίζειν,
- 6) πηδάλιον: κατηγ. στο γυνή,
- 7) νῦν: κατηγ. στο τὸ πάλαι,
- 8) μετεώρους: επιρρηματικό κατηγ. του τόπου στο ναῦς,
- 9) ἀμφί τὰς μυριάδας: κατηγ. στο οἱ Πέρσαι,
- 10) περὶ τοὺς χιλίους: κατηγ. στο οἱ πελτασταί,
- 11) εἰς μυρίους: κατηγ. στο οἱ μισθοφόροι,
- 12) ὁ προδούς: επιθ. μετ., ως κατηγ. στο οὔτος,
- 13) ὁ ἄδικος: κατηγ. στο οὔτος,
- 14) δυσμαθεῖς: κατηγ. στο οἱ γηράσκοντες,
- 15) ἀπεχθής-δυσκλεής: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 16) πρεσβευτήν: κατηγ. στο αντικ. του ρ. ἐκείνον,
- 17) ἀθροαί: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 18) ἀργυρίδιον καὶ χρυσίδιον: κατηγ. στο πλοῦτον,
- 19) μείζων: προλ. κατηγ. στο περιβόλος,
- 20) κοινωνούς: κατηγ. στο αὐτούς,
- 21) τριταῖος: επιρρ. κατηγ. του χρόνου στο ἄγγελος,
- 22) βέλτιστα: κατηγ. στα ταῦτα,
- 23) πρῶτοι: επιρρ. κατηγ. τάξης-σειράς στο οἱ στρατηγοί,
- 24) ἐκούσας: επιρρ. κατηγ. του τρόπου στο ναῦς,
- 25) φίλοι ἢ πολέμιοι: κατηγ. στο ενν. ἡμεῖς,
- 26) πρᾶγμα: κατηγ. στο γυνή,
- 27) ἐπίστασθαι: κατηγ. στο τὸ αἰσθάνεσθαι,
- 28) φίλτατον: κατηγ. στο πατρίς,
- 29) ὑπτιος: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 30) μέγας: προλ. κατηγ. στο Φίλιππος,
- 31) ἀπράκτους: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 32) ἄσμενοι: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 33) ἀπαθείς: επιρρ. κατηγ. του τρόπου, πολεμίοις: κατηγ. στο ενν. αὐτοῖς,
- 34) ἄγγελοι: επιρρ. κατηγ. του σκοπού,
- 35) εὐγενής-κακή: κατηγ. στο ενν. σύ,
- 36) ἀμήχανος: κατηγ. στο ενν. ἐγώ,
- 37) ὄρκιος: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 38) κρεμαστοί: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 39) κέρδος: κατηγ. στο αὐτ',
- 40) ἀρώσιμοι: κατηγ. στο γύαι.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 2 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 21

- 1) διάδοχον: επιρρ. κατηγ. του σκοπού στο τινά,
- 2) ἀθεράπευτον: προλ. κατηγ. στο οὐδέν,
- 3) θρασύς: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 4) πλησία: επιρρ. κατηγ. του τόπου,
- 5) φίλτατον: κατηγ. στο πατρίς,
- 6) ἀκρίτων: επιρρ. κατηγ. του τρόπου στο ένίων,
- 7) ὄλβιον: κατηγ. στο άνθρωπον,
- 8) διδασκάλους καὶ κυρίους: κατηγ. στο έαυτούς,
- 9) μέγιστον: προλ. κατηγ. στο όνομα,
- 10) μέγας: προλ. κατηγ. στο ό ποταμός,
- 11) μετέωρος: προλ. κατηγ. στο ό δεσπότης,
- 12) δεσπότην: κατηγ. στο μηδένα,
- 13) έν ὄπλοις: κατηγ. στο οί στρατιῶται,
- 14) προστάτης: κατηγ. στο ενν. οὗτος,
- 15) βοηθοί: επιρρ. κατηγ. του σκοπού,
- 16) γέρων: επιρρ. κατηγ. του χρόνου στο τις,
- 17) ταχύς: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 18) αἰφνίδιος: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 19) όνομαστοί: προληπτικό κατηγ. στο παίδες,
- 20) ἀσφαλή καὶ εὐτακτον: απλά κατηγ. στο πορείαν,
- 21) πολεμιώτατον - έπιτηδειότατον: κατηγ. στα τόν μέν - τόν δέ αντίστοιχα,
- 22) ἄθροοι: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 23) ἄκοντος: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 24) τελευταίον: επιρρ. κατηγ. τάξης σειράς,
- 25) ἀσφαλή: κατηγ. στο φιλίαν,
- 26) σύμμαχον: κατηγ. στο Λάμψακον,
- 27) δίκροτοι-κεναί: κατηγ. στα αἱ μέν-αἱ δέ,
- 28) τριταίος: επιρρ. κατηγ. του χρόνου,
- 29) ὑποσπόνδους: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 30) αὐτοκράτωρ: επιρρ. κατηγ. του τρόπου, δέκατος: επιρρ. κατηγ. τάξης σειράς,
- 31) αὐτοκράτορες: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 32) ἄπρακτοι: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 33) ὑποσπόνδους: επιρρ. κατηγ. του τρόπου,
- 34) συγχορευταί-συμφοιτηταί-συστρατιῶται: απλά κατηγ. στο ήμεις,
- 35) μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος: απλά κατηγ. στο πόλις,
- 36) ἔλκος: κατηγ. στο τι-φίλος,
- 37) κενοί: κατηγ. στο οὗτοι,
- 38) αὐτόπρεμνα: επιρρ. κατηγ. του τρόπου.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 3

⇒ Ερώτηση σελ. 22

- 1) βελτίονας,
- 2) κερδαλέας - έπιζημίους,
- 3) σοφιστάς - κρείττονας,
- 4) άπεχθής - φίλος,
- 5) σκυθρωπόν - σύννουν,
- 6) άθάνατον,
- 7) ίσοθέους,
- 8) άσφαλεστάτην καὶ βεβαιωτάτην,
- 9) κέρδος - ζημίαν,
- 10) πλούτον - κίνδυνον.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 4

⇒ Ερώτηση σελ. 24

- 1) Ιάδμονος: γεν. κατηγ. κτητική,

- 2) μνών: γεν. κατηγ. αξίας,
- 3) λίθου: γεν. κατηγ. της ύλης,
- 4) τών σοφών: γεν. κατηγ. διαιρετική,
- 5) ἀρετῆς: γεν. κατηγ. ιδιότητας,
- 6) τρόπου: γεν. κατηγ. ιδιότητας,
- 7) ταλάντου: γεν. κατηγ. αξίας,
- 8) τών κρατούντων: γεν. κατηγ. κτητική,
- 9) Τισσαφένους: γεν. κατηγ. κτητική,
- 10) τοῦ πονούντος: γεν. κατηγ. κτητική,
- 11) ποδῶν: γεν. κατηγ. ιδιότητας,
- 12) δαπάνης: γεν. κατηγ. ιδιότητας,
- 13) τών ἀγαθῶν: γεν. κατηγ. διαιρετική,
- 14) τών γερόντων: γεν. κατηγ. διαιρετική,
- 15) λίθου: γεν. κατηγ. της ύλης,
- 16) κλεπτῶν - τῆς ἀληθείας: γεν. κατηγ. κτητικές,
- 17) τρόπου: γεν. κατηγ. ιδιότητας,
- 18) τῆς γνώμης: γεν. κατηγ. ιδιότητας,
- 19) ἀνδρός: γεν. κατηγ. ιδιότητας,
- 20) πατέρων: γεν. κατηγ. κτητική - καταγωγής,
- 21) τών στρατευομένων: γεν. κατηγ. διαιρετική,
- 22) Περιάνδρου: γεν. κατηγ. κτητική,
- 23) παντός: γεν. κατηγ. ιδιότητας,
- 24) μαρμάρου: γεν. κατηγ. ύλης,
- 25) αὐτῶν: γεν. κατηγ. διαιρετική,
- 26) σεαυτῆς: γεν. κατηγ. κτητική,
- 27) τοῦ κρατούντος: γεν. κατηγ. κτητική,
- 28) ὧν: γεν. κατηγ. κτητική,
- 29) ὀποτέρων: γεν. κατηγ. κτητική.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 5

Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 27

- 1) ἐπιβουλήν: σύστοιχο αντικείμενο στο ἐπιβουλεύουσι.
- 2) πόλεις: αντικείμενο του αἰρούσιν,
- 3) τὴν ἐκβασιν: αντικείμενο του φυλάττουσιν,
- 4) ἐορτάς: σύστοιχο αντικ. του ἐώρταζον - δίκας: σύστοιχο αντικ. του ἐδικάζοντο,
- 5) τὰς πύλας: αντικ. του ἀνέφξαν,
- 6) τὴν ἀρετὴν: αντικ. του θαύμαζε,
- 7) τοιαύδε: προσδιορισμός του συστοίχου αντικ. στο ἔλεγον,
- 8) πληγὴν: σύστοιχο αντικ. του παῖσον,
- 9) κινδύνους: σύστοιχο αντικ. του ἐκινδύνευσε,
- 10) δέησιν: σύστοιχο αντικ. του δέομαι,
- 11) ἀγῶνα: σύστοιχο αντικ. στο ἠγωνίσαντο, πολλά: προσδιορισμός του συστοίχου αντικ. στο ἔπαθον,
- 12) δουλείαν: σύστοιχο αντικ. στο δουλεύουσι,
- 13) πολλούς: αντικ. στο ἤγαγε,
- 14) μέγα: σύστοιχο αντικ. του βεβλάφθαι,
- 15) νόσον: σύστοιχο αντικ. στο ἐνόσει,
- 16) τοὺς παῖδας - διδασκάλους: ἄμεσο και ἔμμεσο αντικ. στο ἐπέτρεπον,
- 17) πολλά: σύστοιχο αντικ. του κενδυνεύκαμεν,
- 18) τοὺς οἰκέτας: αντικ. του ἐξέπεμψε,
- 19) τὸν δακτύλιον: αντικ. στα περιελάμενος - ἔρριψεν.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 5

Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 27

- 1) βίον: σύστοιχο αντικ. του ζῶ,
- 2) τὸν ἄρχοντα: αντικ. στο φοβείσθαι, φυλακάς: σύστοιχο αντικ. του φυλάξειν,

- 3) τὸν λόγον - αὐτοῦ: αντικ. του ἀφελέσθαι,
- 4) εὐτύχημα: σύστοιχο αντικ. στο ἠτύχησαν,
- 5) Εὐβοεῦσιν - ἐπιστολάς: ἔμμεσο και σύστοιχο αντικ. του ἐπιστέλλει,
- 6) αὐτόν: αντικ. στο εἶλοντο,
- 7) τὸν δῆμον: αντικ. του ἦρεν,
- 8) ἄς: αντικ. του ὀνομάζομεν,
- 9) ἦνπερ: σύστοιχο αντικ. του ὠρμήσαμεν,
- 10) τὰ βέλτιστα: σύστ. αντικ. στο μανθάνειν,
- 11) ὁδόν: σύστ. αντικ. στο ἐπορεύθησαν,
- 12) ὄσια: σύστ. αντικ. στο πανουργήσασα,
- 13) πᾶσι-τάδε: ἔμμεσο και ἄμεσο αντικ. του κηρύξης,
- 14) με-δυσβουλίαν: αντικ. στο ἔα, τὸ δεινόν: επιθ. προσδ. του παραλειπόμενου συστ. αντικ. του παθεῖν,
- 15) τὰ ἀμήχανα: επιθ. προσδ. του παραλειπόμενου συστ. αντικ. του θηρᾶν.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 6

→ Ερώτηση σελ. 27

- 1) ἀνεκτοὺς λόγους,
- 2) πολλά,
- 3) τάσδε δράσεις,
- 4) πολλάς ἄλλας εὐδαιμονίας,
- 5) ταῦτα,
- 6) τούσδε λόγους,
- 7) πλείστας ἐξαμαρτίας,
- 8) πλείστας ὠφελείας,
- 9) πλείονα μαθήματα,
- 10) μείζονας λόγους.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 7 Ομάδα Α'

→ Ερώτηση σελ. 30

- 1) πολέμου (επιθυμίας),
- 2) πάντας-ἐλπίδων (πλησμονής),
- 3) πάντων (αρχής),
- 4) Αἰσχίνου (στέρησης),
- 5) βασιλείας (επιτυχίας),
- 6) τοῦ σώματος (αμελείας),
- 7) τῆς πεδιάδος (σύνθετο με την πρόθεση ὑπέρ),
- 8) τιμῶν-κινδύνων (μετοχής),
- 9) ἐμοῦ (επιμέλειας),
- 10) τῶν λόγων: αντικ. του γέμει (πλησμονής),
- 11) τῆς ἀνδραγαθίας: αντικ. του διεπειράτο (ἀπόπειρας),
- 12) τῆς Πύλου: αντικ. του ἐπύθοντο (αἰσθησης),
- 13) κακοδαιμονίαν - εὐδαιμονίας: αντικ. του ἠλλάξαντο (το εὐδαιμονίας εἶναι και γενική της αξίας ἢ του τιμήματος),
- 14) ὧν ἤκουσεν: αναφορική πρόταση, αντικ. του ἐπιλαθόμενος (λήθης),
- 15) ὧν διενοήθη: αναφορική πρόταση, αντικ. στο ἀποσταῖην (απομάκρυνσης),
- 16) τῶν κινδύνων: αντικ. του μετέχειν (μετοχής),
- 17) τῶν κινδύνων: αντικ. του μετέχειν (μετοχής),
- 18) ἐμοῦ: αντικ. του καταψεύσασθαι (σύνθετο με την πρόθεση κατά),
- 19) τῶν αὐτῶν: αντικ. του ἐπεθυμοῦμεν (επιθυμίας),
- 20) τῶν στρατειῶν: αντικ. του ἀπελείφθη (στέρησης),
- 21) τῶν ὑποχωρούντων: αντικ. του ἐνέπλησαν (πλησμονής),
- 22) αὐτῶν: αντικ. του κατεψηφίζετο (σύνθετο με την πρόθεση κατά),
- 23) τῆς ἐλευθερίας: αντικ. του ἀρχεῖν (ἐναρξης).

ΑΣΚΗΣΗ 7 Ομάδα β'

Ερώτηση σελ. 30

- 1) ὅτου ἂν βουλώμεθα: αναφορικούποθετική, αντικ. του τευξόμεθα (επιτυχίας),
- 2) αὐτῶν: αντικ. του κατεγνώσθη (σύνθετο με την πρόθεση κατά),
- 3) ὑμῶν - ἀποδείξαι: αντικ. του δέομαι, πᾶσιν - ὡς ... ἐφίεσθε-ἐπιμελίσθε-ἀκούετε: αντικ. του ἀποδείξαι, χρημάτων: αντικ. του ἐφίεσθε (επιθυμίας), τῆς πόλεως: αντικ. του ἐπιμελίσθε (επιμέλειας), τῶν συμβουλευόντων: επιθ. μετ. αντικ. του ἀκούετε (αίσθησης), αἰσχρά: σύστοιχο αντικ. του συμβουλευόντων,
- 4) Νικοκλέους: γενική κατηγ. της καταγωγής,
- 5) παιδείας: αντικ. του ἐπιθυμῆς (επιθυμίας),
- 6) μηδέν: σύστοιχο αντικ. του ἀδικῶν, νόμου: αντικ. του δεῖται,
- 7) τοὺς συνόντας: αντικ. του ὠφέλει,
- 8) τοῦ πλήθους: αντικ. του προκινδυνεύειν (σύνθετο με την πρόθεση πρό),
- 9) τῶν ἄλλων: αντικ. του ὑπερέχει (υπεροχής) και γενική συγκριτική,
- 10) μὴ ξυντρίψωσι...: ενδοιαστική, αντικ. του ἐφοβούντο, τῶν νεῶν: γενική διαιρετική από το ενν. μέρος,
- 11) μοίρας: αντικ. του μεταλαμβάνει (μετάληψης),
- 12) Φιλίππῳ - τῆς ἐλευθερίας: αντικ. του παρακεχωρήκατε,
- 13) τοῦ γέρωσ: αντικ. του ἀξιωθῆναι (λειτουργεῖ και ως γενική της αξίας) - τεκμηρίων: αντικ. του προσδεῖται,
- 14) αὐτῶν: αντικ. του διεπλήσθη,
- 15) τῶν διατριβόντων: αντικ. του καταφρονήσῃε - τὴν ἀλήθειαν: αντικ. του ζητεῖν - ψευδῆ: σύστοιχο αντικ. του λέγειν,
- 16) πάντων: αντικ. του ἀποστερεῖσθαι - τῶ: αντικ. του συμβαίνει,
- 17) αὐτοῖς - τῆς βραδύτητος: ἔμμεσο και ἄμεσο αντικ. του ἐνεκάλει (το ἄμεσο λειτουργεῖ και ως γενική της αιτίας),
- 18) τὰ μικρὰ: αντικ. του ὑπερβαλέσθαι, τῶν δε: αντικ. του ἐφικέσθαι (επιτυχίας),
- 19) δόξης: αντικ. του ὀρεγομένους (επιθυμίας), παιδείας: αντικ. του ἀντιποιουμένους (σύνθετο με την πρόθεση ἀντί),
- 20) τῶν ἰδίων-τῶν κοινῶν: αντικ. του φροντίζοντες (φροντίδος),
- 21) ὦν: αντικ. του ὀρεγομένους (επιθυμίας), ἔργων: αντικ. του ἀπέχεσθαι (αποχής),
- 22) τῆς ἀρετῆς: αντικ. του ἐφικέσθαι (επιτυχίας),
- 23) τῆς ἀρετῆς: αντικ. του ὀλιγωρῶν (αμέλειας),
- 24) τῶν ἀγαθῶν: αντικ. του ἀπέλαυε (ἀπόλαυσης), τῶν ὑπαρχόντων: αντικ. του ἐπεμελεῖτο (επιμέλειας),
- 25) ἀκουσμάτων: αντικ. του πεπληρωμένον (πλησμονής),
- 26) τῶν σπουδαζόντων: αντικ. του καταφρόνει (σύνθετο με την πρόθεση κατά),
- 27) τῆς διανοίας: αντικ. του προτρέχει (σύνθετο με την πρόθεση πρό),
- 28) τῆς δόξης: αντικ. του διαμάρτομι (ἀποτυχίας),
- 29) τοῦ ψηφίσματος: αντικ. του ἐπελάβετο (φροντίδας).

ΑΣΚΗΣΗ 8 Ομάδα Α'

Ερώτηση σελ. 32

- 1) κακοῖς: αντικ. του ὁμιλῶν (επικοινωνίας),
- 2) τῷ Κλεάρχῳ: αντικ. των ἐχαλέπαινον - ὠργίζοντο (ἐχθρικής διάθεσης),
- 3) τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις: αντικ. του πιστεύοιτε (ευπειθείας),
- 4) τῇ γνώμῃ: αντικ. του χρωμένοις,
- 5) τοῖς νόμοις: αντικ. του πείθεσθε (ευπειθείας),
- 6) τῷ ἀνδρὶ: αντικ. του πείσομαι (ευπειθείας),
- 7) τῇ πόλει: αντικ. του ἀμύνειν (φιλικής διάθεσης),
- 8) τάφροις: αντικ. του ἐνετύχανον (σύνθ. με την πρόθ. ἐν),
- 9) ἑαυτοῖς ἢ τοῖς ἀνθρώποις: αντικ. του φθονοῦσιν (ἐχθρικής διάθεσης),
- 10) ταῖς γυναῖξί: αντικ. του ἀρμόττουσι (ἀρμόζον),
- 11) θεῶ: αντικ. του μάχεσθαι (ἐχθρικής διάθεσης),
- 12) τῶν κινδύνων - ὑμῖν: αντικ. του ἐκοινώνησαν (δίπτωτο - κοινωνίας),
- 13) τῇ βίᾳ: αντικ. του πρόσσεισι (σύνθ. με την πρόθ. πρόσ),
- 14) ἵππῳ - πλούτῳ: αντικ. του χρήσθαι,
- 15) τοῖς ποσίν: αντικ. του ἀρμόττει (ἀρμόζον),
- 16) ἡδοναῖς: αντικ. του κεράννυνται (μείξης),
- 17) ταλάντῳ: αντικ. του ἰσοῦνται (ισότηας),

- 18) τῇ μητρί: αντικ. του διηλλάχθη (συμφιλίωσης),
- 19) τοῖς κάτω: αντικ. του ἀρέσκειν (αρεσκείας),
- 20) θυμῷ: αντικ. του εἶκε (υποχώρηση),
- 21) τῇ γυναικί: αντικ. του συμμαχεῖ (σύνθετο με την πρόθεση συν),
- 22) τοῖς πεπραγμένοις: δοτική της αιτίας στο ὀργίζομαι,
- 23) ἀλλήλοις: αντικ. του συνεβόων (σύνθετο με την πρόθεση συν),
- 24) Ὀλυνθίοις: αντικ. του ἐπεχείρισεν (εχθρικής διάθεσης),
- 25) τοῖς ἔχουσι: αντικ. του φθονεῖτε (εχθρικής διάθεσης),
- 26) τοῖς ἀνοσιωτάτοις: αντικ. του πείθεσθε (ευπειθείας),
- 27) ἀλλήλοις: αντικ. του προσιόντες (επικοινωνία),
- 28) Ἀθηναίοις: αντικ. του σπένδεσθαι (συμφιλίωσης).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 8 Ομάδα β'

➤ Ερώτηση σελ. 33

- 1) τῷ Φοιβίδα: αντικ. του ἡγείται,
- 2) οὐδενί: αντικ. του διηλλάγην (συμφιλίωσης),
- 3) τοῖς ὄρκους και σπονδαῖς: αντικ. του ἐνέμεινε (σύνθ. με την πρόθ. ἐν),
- 4) ἀλλήλοις: αντικ. του ἐπέπιπτον (σύνθ. με την πρόθ. ἐπί),
- 5) τοῖς Λακεδαιμονίοις: αντικ. του ἀπαντῶσι (επικοινωνία),
- 6) συμφοραῖς: αντικ. του περιπεπωκότας (σύνθ. με την πρόθ. περί),
- 7) τοῦ υἱέος - δειλίαν: αντικ. του καταγνώναι (η αιτιατική λειτουργεί και ως αιτιατική της αιτίας),
- 8) ὑμῖν: αντικ. του ἤρεσκεν (αρμόζον),
- 9) ἡμῖν: αντικ. του συνεργούσι (σύνθ. με την πρόθ. σύν),
- 10) τοῖς κακοῖς: αντικ. του περιέπεσεν (σύνθ. με την πρόθ. περί),
- 11) τοῖς πεισθείσι: αντικ. του δίδωσιν, τοῖς καιροῖς: αντικ. του πεισθείσι (ευπειθείας),
- 12) Πελοποννησίοις: αντικ. του εἶκειν (υποταγής),
- 13) ἡμῖν: αντικ. του παρφοδομήκασι (σύνθ. με την πρόθ. παρά),
- 14) τῷ κάμνοντι: αντικ. του συσπεύδειν,
- 15) Θραξίν - Σκύθαις: αντικ. του διαγωνίζεσθαι (ἀμίλλας),
- 16) τοῖς Ἀθηναίοις: αντικ. του ὀργίζομαι (εχθρικής διάθεσης),
- 17) οἷς μάλισθ' ἄδειν με χρή: αντικ. του ἀρέσκουσα, οἷς: αντικ. του ἄδειν (αρεσκείας),
- 18) κακοῖς: αντικ. του εἶκειν (υποχώρησης),
- 19) γνώμαις: αντικ. του ἐφέψομαι (ακολουθίας),
- 20) προσποιοιμένοις: αντικ. του ἐπιτιμᾶν (σύνθετο με την πρόθεση ἐπί),
- 21) σοι: αντικ. του συμβουλεύειν (σύνθ. με την πρόθ. σύν), ἀνθρώποις: αντικ. του ὀμιλεῖν (επικοινωνίας),
- 22) τοῖς ὄρκους: αντικ. του ἐμμένων (σύνθ. με την πρόθ. ἐν),
- 23) σεαυτῷ: αντικ. του πρέπειν (πρέπον),
- 24) τοῖς βελτίστοις: αντικ. του χρῶ,
- 25) σοι: αντικ. του πρέπει (πρέπον),
- 26) αὐτοῖς: αντικ. του πληριάζουσιν (επικοινωνία),
- 27) ταῖς διανοίας: αντικ. του ἐναντιοῦσθαι (ἐναντίωσης).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 9 Ομάδα Α'

➤ Ερώτηση σελ. 35

- 1) παρησιάν - ἐκάστω: αντικ. του δίδοναι (δίδωμί τινί τι),
- 2) χάριν - τοῖς θεοῖς: αντικ. του ὀφείλειν (ὀφείλω τινί τι),
- 3) αὐτοῖς - γέρας: αντικ. του προσάπτωμεν (προσάγω τινί τι),
- 4) ἐμέ - τῶν πατρώων: αντικ. του ἀπεστέρηκε (ἀποστερῶ τινά τινος),
- 5) ἀπαντας - τῆς πατρίδος: αντικ. του ἐξήλασαν (απομάκρυνσης),
- 6) ἡμᾶς - τοῦ πάθους: αντικ. του ᾤκτειρεν (η γενική της αιτίας),
- 7) θάλπους-ψύχους-σιτίων και δούλοις: αντικ. του μεταδίδοναι (μετάδοσης),
- 8) μου - τά πράγματα: αντικ. του ἀκούση (ἀμεσης αντίληψης), σοι - τήν ἀλήθειαν: αντικ. του ἐρῶ (λέγω τινί τι), μοι - τοῦ μαθήματος: αντικ. του φθονήσης (η γενική της αιτίας),

- 9) σε - τής άβουλίας: αντικ. του αϊτιάσονται (η γενική της αιτίας), σου - τήν αιτίαν: αντικ. του καταγνώσονται (ρ. δικαστικό), τόν δλεθρον - τήν Έλλάδα: αντικ. του ειργάσω (εργάζομαι τινά τι), σε - δειλίαις: αντικ. του διώξονται (η γενική της αιτίας),
- 10) πολλά - τούς παρόντας: αντικ. του άνηρώτα (το πρώτο σύστοιχο),
- 11) τῷ βουλομένῳ - τοῦ πλούτου: αντικ. του μετάδος (η γενική είναι διααιρετική),
- 12) μύρμηγγας - τροφήν: αντικ. του ἤτει (αἰτῶ τινά τι),
- 13) τὸ ὕδωρ - τῷ βασιλεῖ: αντικ. του προσήνεγκαν (προσφέρω τινί τι),
- 14) σε - τιμών: αντικ. του αξιώσουσι (η γενική της αξίας ή του τιμήματος),
- 15) Κύρον - μισθόν: αντικ. του αἰτεῖ (αἰτῶ τινά τι),
- 16) Ἀθηναίους - ἐκπολεμήσαι: αντικ. του συνεβούλευε, Φιλίππῳ: αντικ. του ἐκπολεμήσαι,
- 17) ἡμᾶς - τής άσεβείας: αντικ. του ἐτιμωρήσαντο (η γενική της αιτίας),
- 18) σίτου-τροφης-αἰχμαλώτους: αντικ. του μεταδιδόναι (μεταδίδωμι τινί τι(νος)), τέχνης-ἐπιστήμης-τοῖς πολέμοις: αντικ. του οὐ μεταδοτέον,
- 19) τοὺς Ἕλληνας - τοῦ φόβου: αντικ. του ἔπαυσαν,
- 20) με - πλούτου: αντικ. του ἐκβαλεῖν (ἐκβάλλω τινά τι(νος)).

» ΑΣΚΗΣΗ 9 Ομάδα Β'

— Ερώτηση σελ. 36

- 1) Γυλίππῳ - εαυτόν: αντικ. του παραδίδωσι - αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακοσίοις: αντικ. του πιστεύσας (ρήμα εὐπειθείας),
- 2) θανάτου: αντικ. του ὑπήγον (ὑπάγω τινά τι(νος)),
- 3) τοὺς καλοὺς κάγαθοὺς - κακόν: αντικ. του ειργάζετο (εργάζομαι τινά τι),
- 4) ὑμῖν - Θηραμένην: αντικ. του παραδίδομεν (παραδίδωμι τινί τι),
- 5) Μέγαρα καὶ Θήβας - τῶν ὑποχωρούντων: αντικ. του ἐνέπλησαν (ἐμπίμπλημι τινά τι(νος)),
- 6) πολλά: σύστ. αντικ. του κεικινδυνεύκαμεν,
- 7) ὑμᾶς - τῷ δήμῳ: αντικ. του παραδόντες,
- 8) σοί - κάμοί - τοιαῦτα: αντικ. του κηρύξαντα ἔχειν (κηρύττω τινί τι),
- 9) μηδενί - τοῦργον: αντικ. του προμηνύσης (δίπτωτο),
- 10) πᾶσι - τάδε: αντικ. του κηρύξης (δίπτωτο),
- 11) ἄνδρας - δόμων: αντικ. του ἐξάνιστησι (ἐξανίστημι τινά τι(νος)),
- 12) τοὺς ἔχοντας - πλείω: αντικ. του ἐβλαψε (δίπτωτο με σύστ. αντικ.),
- 13) τούτων - ἀλλήλοισ: αντικ. του κοινωνοῦμεν (δίπτωτο),
- 14) σοι - λόγον: αντικ. του ἀπέσταλκα,
- 15) αὐτοῖς - χρήματα - δόξαν - φίλους: αντικ. του ἐνεχειρίσεν (δίπτωτο),
- 16) οἷς: αντικ. του χρώμενον (χρώμαι τινι), τής καλοκαγαθίας: αντικ. του ὀρέγεσθαι (επιθυμίας).

» ΑΣΚΗΣΗ 10 Ομάδα Α'

— Ερώτηση σελ. 42

- 1) ὁ βασιλεύς: παράθεση στο Αρχίδαμος,
- 2) τόν Θετταλόν: παράθεση στο Μένωνα,
- 3) τῶν κατηγορῶν: παράθεση στο ἡμῶν,
- 4) ἐλπίζοντες - ἀθυμοῦντες: ἐπεξήγηση στο οὐτω,
- 5) ἡ νῆσος: παράθεση στο Σφακτηρία,
- 6) εὐχαῖς τε καὶ θυσίαις: ἐπεξήγηση στο ὦ δυνάμεθα,
- 7) Θεμιστοκλῆς: παράθεση στου ενν. ἐγώ,
- 8) οἱ βασιλεῖς: παράθεση στο Ἅγις και Κλεομένης,
- 9) Ἄνδροτίωνα λέγω: ἐπεξήγηση στο ἀνθρώπῳ πονηρῷ,
- 10) τὸν ὑποκριτήν: παράθεση στο Ἀριστόδημον,
- 11) ἵνα ἀγαθοὶ γένωνται: ἐπεξήγηση στο τούτων ἔνεκα,
- 12) ἡ τάξις τῶν νόμων, ἡ ψήφος τῶν δικαστῶν, ἡ κρίσις: ἐπεξήγηση στο τρία,
- 13) τὸ μέγιστον: προεξαγγελτική παράθεση,
- 14) τοὺς Λακεδαιμονίους: παράθεση στο ὑμᾶς,
- 15) χωρίον ἰσχυρόν: παράθεση στο Φυλήν,
- 16) αὐτῶν: γενική παραθετική στο σφετέρους,
- 17) τής ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος: ἐπεξήγηση στο δύο πραγμάτων,

- 18) ὅ,τι βούλεται: επεξήγηση στο τούτο,
- 19) ὁ χρόνος: επεξήγηση στο κοινός ἰατρός,
- 20) ὁ δεσπότης: επεξήγηση στο εἰς,
- 21) ποτέ μὲν γελῶντες – ποτέ δὲ δακρύνοντες: επεξήγηση στο οὕτω,
- 22) φιλεῖν ἀλλήλους: επεξήγηση στο ἓνα,
- 23) τῶν πτωχῶν: παράθεση στο ἡμῶν,
- 24) κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης: επεξήγηση στο πάντων τῶν αἰσchrῶν,
- 25) αὐτῶν: γενική παραθετική στο ὑμετέρους,
- 26) κέρδος καὶ δέος: επεξήγηση στο ἀμφότερα,
- 27) καλόν τι χρῆμα καὶ μέγα: παράθεση στο ἔλαφον,
- 28) ὁ παύσων: παράθεση στο Ἰαίδης,
- 29) τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεία: επεξ. στο διπλᾶ ἀγαθὰ,
- 30) ὅτι ταῦτα ἀξιόλογα...: επεξ. στο τούτο, τὸ ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς: επεξ. στο ἐκεῖνο,
- 31) ὅτι ὄρκος ἐστὶ: επεξ. στο τοῦθ',
- 32) ἐπιστήμης στερηθῆναι: επεξ. στο αὐτὴ μόνη,
- 33) διπλοῦν ἔπος: παράθεση στο μήτηρ καὶ γυνή,
- 34) οὗτοι ἄλλος: επιμεριστική παράθεση (σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 10 Ομάδα Β'

•• Ερώτηση σελ. 43

- 1) ἡ τιμωρία καὶ ἡ δωρεῖά: επεξήγηση στο δύο,
- 2) ὅπερ μέγιστον: προεξαγγελτική παράθεση,
- 3) καὶ σώματα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους: επεξήγηση στο ἅπαντα,
- 4) ἀβέβαιον πράγματος: περιγραφική παράθεση στο χρημάτων,
- 5) τὸ μέγιστον: προεξαγγελτική παράθεση,
- 6) ὁ θαυμαστότατον ἀκούσαι: προεξαγγελτική παράθεση,
- 7) τὸ μαθεῖν ἐν ὅπλοις μάχεσθαι: επεξήγηση στο μάθημα,
- 8) λύπην Μενελάω: παράθεση στο Ἑλένην κτάνωμεν,
- 9) ὁ Ἀμπρακιώτης - μάντις: παραθέσεις στο Σιλανός τις,
- 10) παῖς: παράθεση στο Λεύκιππος,
- 11) τὸ δὲ μέγιστον: προεξαγγελτική παράθεση,
- 12) τοῦ βασιλέως: παράθεση στο Μίδου,
- 13) Ὅμηρος: επεξήγηση στο οὗτος,
- 14) καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν δούλον: επεξήγηση στο δύο,
- 15) ἐκ τε γῆς καὶ θαλάσσης: επεξήγηση στο ἀμφοτέρωθεν,
- 16) μαιεύεσθαι με ὁ θεὸς ἀναγκάζει: επεξήγηση στο τότε,
- 17) ὁ Ἀθηναῖος: παράθεση στο Χάρης,
- 18) πίστις οὐ σμικρά: παράθεση στο κείνται πεσόντες,
- 19) πότερον ἡδῖον ζῶσιν: πλάγια ερωτηματική επεξήγηση στο τούτο,
- 20) αὐτῶν: γενική παραθετική στο σφετέρων,
- 21) Τὸ τῆς παροιμίας: προεξαγγελτική παράθεση,
- 22) εὐγνώμων τρόπος: επεξήγηση στο ἐν φίλτρον,
- 23) Σικελιώται: επεξήγηση στο οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ γείτονες αὐτῶν,
- 24) τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν: επεξ. στο ἐν ἦθος,
- 25) οἱ Λακεδαιμόνιοι: παράθεση στο ἡμεῖς,
- 26) ἐστάναι: επεξ. στο οὕτω ἔχειν,
- 27) γυνὴ κακὴ...: επεξ. στο τούτο,
- 28) ὁ καὶ πάντων δεινότατον: προεξαγγελτική παράθεση,
- 29) τὸ ἔχειν τὰς ἐλπίδας: επεξ. στο ἐν,
- 30) ὅτι ἀρκέσει...: επεξ. στο τούτο, οὗτοί εἰσι...: επεξ. στο ἐκεῖνο,
- 31) πόλιν Ἑλληνίδα: παράθεση στο Κερασούντα.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 11 Ομάδα Α'

•• Ερώτηση σελ. 46

- 1) μεγάλω: επιθ. προσδ. στο ἀξιώματι,

- 2) τὸ δεξιόν: επιθ. προσδ. στο κέρας, αἱ Ἀττικάι: επιθ. προσδ. στο νῆες,
- 3) ὁ οἰκείος: επιθ. προσδ. στο πόλεμος,
- 4) ἦδε: επιθ. προσδ. στο ἡμέρα, πολλῶν: επιθ. προσδ. στο κακῶν,
- 5) ἢ παρὰ Διονυσίου: επιθ. προσδ. στο βοήθεια,
- 6) διεσπαρμέναις: κατηγ. προσδ. στο ναυσί,
- 7) βαρβαρικῶ: επιθ. προσδ. στο στρατεύματι,
- 8) αἱ δημοκρατούμεναι: επιθ. προσδ. στο πόλεις, τοῖς κειμένοις: επιθ. προσδ. στο νόμοις,
- 9) ὄλην: κατηγ. προσδ. στο νύκτα,
- 10) ἄκροις: κατηγ. προσδ. στο ἄκροις,
- 11) μέσῳ: κατηγ. προσδ. στο αἰθέρι, λαμπρός: επιθ. προσδ. στο κύκλος,
- 12) ἕκαστος: κατηγ. προσδ. στο ἄνθρωπος, δύο: επιθ. προσδ. στο πῆρας,
- 13) τὴν ἐν Ἀθήναις: επιθ. προσδ. στο τὴν δημοκρατίαν,
- 14) πλήρη: κατηγ. προσδ. στο μισθόν,
- 15) οἱ Ἀθηῆνσι: επιθ. προσδ. στο δικασταί,
- 16) γραῦς: επιθ. προσδ. στο γυνή,
- 17) μεγάλοι: κατηγ. στο πύργοι,
- 18) πάσας: κατηγ. προσδ. στο πόλεις, τὰς ἐν τῇ Ἑλλάδι: επιθ. προσδ. στο πόλεις,
- 19) ἀπλήν: κατηγ. προσδ. στο ἐσθῆτα,
- 20) μόνοι: κατηγ. προσδ. στο θεοί,
- 21) ἄκρους: κατηγ. προσδ. στο πόδας,
- 22) αὐτός: κατηγ. προσδ. στο Μένων,
- 23) κοινόν, αὐτάδελφον: επιθ. στο κάρα,
- 24) μόνη: κατηγ. προσδ. στο σύ,
- 25) σμικρῶ: επιθ. προσδ. στο χαλινῶ.

ΑΣΚΗΣΗ 11 Ομάδα Β'

Ερώτηση σελ. 47

- 1) παλαιῶν: επιθ. προσδ. στο χρόνων, πολλῶν: επιθ. προσδ. στο ψηφισμάτων,
- 2) τὰ πονηρά: επιθ. προσδ. στο κέρδη, μικράς: επιθ. προσδ. ἡδονάς, μακράς: επιθ. προσδ. στο λύπας,
- 3) δημοκρατουμένη: επιθ. μετ., κατηγ. προσδ. στο πόλει, τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας: επιθ. προσδ. στο ἀδικίαν, τὸν ἑαυτοῦ: επιθ. προσδ. στο νόμον,
- 4) ταύτας: επιθ. προσδ. στο ἐπιβουλάς, ἐκείνοις: επιθ. προσδ. στο ἔργοις,
- 5) πάντες: κατηγ. προσδ. στο οἱ μετ' αὐτοῦ, τοῖς τῆς πατρίδος: επιθ. προσδ. στο νόμοις,
- 6) ξένης: επιθ. προσδ. στο ενν. χώρας,
- 7) μόνῳ: κατηγ. προσδ. στο ἐνί,
- 8) ἐκάστην: κατηγ. προσδ. στο ἡμέραν, τοῖς ἐνθάδε: επιθ. προσδ. στο θεοῖς,
- 9) παρασκευαστάς: επιθ. προσδ. στο ἀνθρώπους,
- 10) ἔλευθέραις: κατηγ. προσδ. στο ταῖς ψυχαῖς,
- 11) τὰ τοῦ σώματος: επιθ. προσδ. στο δυστυχήματα, τοῖς τῆς ψυχῆς: επιθ. προσδ. στο ἐπιτηδεύμασιν,
- 12) μεγάλοι: επιθ. προσδ. στο πύργοι, δέκα: επιθ. προσδ. στο ἐπάλλξεων,
- 13) τὴν ἐναντίαν: επιθ. προσδ. στο ενν. ψῆφον,
- 14) φιλίας: κατηγ. στο χώρας,
- 15) ταύτην: επιθ. προσδ. στο τὴν ἐγκράτειαν,
- 16) ἢ τοῦ βασιλέως: επιθ. στο ὕβρις,
- 17) τὸν ἀγαθόν: επιθ. στο Κρέοντα,
- 18) ποῖον – τι: επιθ. στο κινδύνευμα,
- 19) τοῦδε: επιθ. στο τάφου, μόνος: κατηγ. στο Αἰδης,
- 20) τῶν νῦν: επιθ. στο παρόντων,
- 21) μόνοι: κατηγ. προσδ. στο ἡμεῖς,
- 22) τὴν βασιλέως: επιθ. στο χώραν,
- 23) τέτταρας: επιθ. στο ἡμέρας,
- 24) πᾶσαι: κατηγ. στο αἱ πόλεις,
- 25) πολλαί - παντοδαπαί: επιθ. στο θεραπεῖαι.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 12

= Ερώτηση σελ. 47

- 1) Εγώ οίμαι καταφανές ὑμῖν ἅπανσι τοῦτ' εἶναι, ὅτι Μενεκλῆς οὐ παρεφθόνη, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οὗτος νυνί.
- 2) Οὔτε φυγαί τοσαίδε ἀνθρώπων καὶ φόνος ἐγένοντο, ὁ μὲν κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὁ δὲ διὰ τὸ στασιάζειν.
- 3) Ἐμοῦ δὲ Λυσίμαχος αὐτοὺς τοὺς λόγους μάλιστα διαβέβληκεν.
- 4) Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ τὰ παρόντα, ὅποτε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα.
- 5) Αὐτοὶ ἐνδεεῖς ἐσμέν τῶν καθ' ἡμέραν.
- 6) Πέμπουσι μετὰ Εὐκλέους τοῦ στρατηγοῦ Θουκυδίδην τὸν Ολόρου.
- 7) Εγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ κάγαθ' ὑμᾶς εἰσιν εἰσγασμένοι.
- 8) Ὡς ἔνευ, οἱ Κορητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην ἐν πᾶσιν διαφερόντως εὐδόκιμοι τοῖς Ἕλλησιν.
- 9) Θαυμάζω εἰ μηδεὶς λογιζεται τοῦθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἑάσουσιν.
- 10) Ἐπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον Ληστήν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα.
- 11) Ἐλαβον δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν.
- 12) Οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διήκεν.
- 13) Εγὼ, ἀνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κοιτία εἶναι ἐξαλείφειν μῆτε ἐμὲ μῆτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται.
- 14) Ἡμεῖς ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους.
- 15) Αὐτοὶ Ἀθηναῖοι τολμήσαντες ἐνίκησαν αὐτούς.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 13

= Ερώτηση σελ. 48

- 1) Θώραξ ὁ Λακεδαιμόνιος (ὃς ἦν Λακεδαιμόνιος).
- 2) Σθενέλαον ἀρμοστήν (ὃς ἦν ἀρμοστής).
- 3) Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον (ὃς ἦν φυγάς Ἀθηναῖος).
- 4) Καλλίβιον ἀρμοστήν (ὃς ἦν ἀρμοστής).
- 5) Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν (ἢ ἦν ἀποικία), Κυλλήνην τὸ Ἡλείων ἐπίγειον (ὃ ἦν ἐπίγειον).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 14 Ομάδα Α'

= Ερώτηση σελ. 55

- 1) τῶν πάντων: γενικὴ διαιρετικὴ (μόνοι), τῆς σωτηρίας: γενικὴ τῆς αἰτίας ἢ αντικ. (αἰτίοι),
- 2) οἴνου – σίτου: γεν. αντικ. (πλουσίαν),
- 3) τῆς Χερρονήσου: γεν. διαφ. (ἐν Ἐλαιούντι),
- 4) τῶν νεῶν: γεν. διαφ. (αἰ μέν),
- 5) τούτου: γεν. συγκρ. (καλλίων),
- 6) γνώμης: γεν. διαφ. (ποῖ),
- 7) ταλαίνης: γεν. αἰτίας (οἶμοι),
- 8) ἀναρχίας: γεν. συγκρ. (μεῖζων),
- 9) τοῦ χωρίου: γεν. αντικ. (φύλαξ),
- 10) ἀργυρίου: γεν. ὕλης (μνάς),
- 11) τῆς ἡμέρας: γεν. διαφ. (δῖς, τρεῖς),
- 12) τῆς πόλεως: γεν. που δηλώνει χωρισμό, ἀπομάκρυνση (γεν. αντικ.),
- 13) τῶν τυρράνων: γεν. υποκ. (πάθημα),
- 14) πυρός: γεν. περιεχ. (θύακα),
- 15) τῆς διανοίας: γεν. υποκ. (ἀργίαν),
- 16) ἀνδρὸς καὶ γυναικός: γεν. αντικ. (ποιητής),
- 17) σου: γεν. κτητ. (κιβωτός), τῶν ἱματίων: γεν. περιεχ. (κιβωτός),
- 18) τῆς πόλεως: γεν. αξίας (ἄξιοι),
- 19) χρυσοῦ: γεν. ὕλης (ὑποδήματα, ἱμάτιον),
- 20) τοῦ γεγεννημένου: γεν. αἰτίας (ἠτιῶντο).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 14 Ομάδα Β'

= Ερώτηση σελ. 56

- 1) Καδμείων: γεν. διαφ. (μόνη),
- 2) τοῦ πάθους: γεν. αντικ. (ξύμπλου),
- 3) τῆς ἐχθρας: γεν. αντικ. (διάλυσιν),

- 4) τῆς πόλεως: γεν. κτητ. (μέγεθος),
- 5) μωρίας: γεν. διαιρ. (εἰς τοῦτο), τῶν καθ' ἡμέραν: γεν. αντικ. (ἐνδεεῖς),
- 6) ἡμέρας: γεν. ιδιότητος (πλοῦν), Παριῶν: γεν. κτητική (ἀποικία).
- 7) τῶν ἐμαντοῦ: γεν. διαιρ. (πολλά),
- 8) τῆς ὕβρεως: γεν. διαιρ. (ἐνταῦθα),
- 9) πάντων: γεν. διαιρ. (μάλιστα),
- 10) τῶν Ἀθηναίων: γεν. κτητ. (βουλή),
- 11) ὄρων: γεν. που δηλώνει χωρισμό, απομάκρυνση (γεν. αντικ.),
- 12) τοῦ θυμοῦ: γεν. συγκρ. (ἤττους),
- 13) τῶν ιδιωτῶν: γεν. συγκρ. (ἤττον),
- 14) τούτων: γεν. αντικ. (μάστιγας), τῶν συμπλεόντων: γεν. διαιρ. (πολλούς),
- 15) τῶν ὀρωμένων: γεν. διαιρ. (οὐδέν),
- 16) τῆς Ἑλλάδος: γεν. αντικ. (εὐνοίαν),
- 17) Μηλίων: γεν. διαιρ. (ὄσους),
- 18) τοῦ πλοῦτου: γεν. αιτίας (ζηλῶ),
- 19) τοῦ τέκνου: γεν. κτητ. ἢ αντικ. (νυμφεῖα),
- 20) τῶν ὀρθομένων: γεν. κτητ. (σώματα).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 15 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 56

- 1) τῶν ἀνθρώπων: γεν. διαιρ. (πολλοί),
- 2) σιδήρου: γεν. τῆς ὕλης (μάχαιραν),
- 3) ἀνδρῶν καὶ νεῶν: γεν. του περιεχ. (πλήθος),
- 4) ἀνδριάντων: γεν. αντικ. στο ἄξιοι,
- 5) τοῦ πολέμου: γεν. συγκρ. (καλλίω),
- 6) ὁμολογούντος: γεν. κατηγ. τῆς ιδιότητος (τὸ σιγᾶν),
- 7) ἀνθρώπου: γεν. συγκρ. (ἀγριώτερον),
- 8) τῆς ἐσπέρας: γεν. διαιρ. (ὀψέ),
- 9) τῶν ἄλλων: γεν. αντικ. (διδάσκαλοι),
- 10) αὐτοῦ: γεν. αντικ. (κόλαξ),
- 11) τῆς σοφίας: γεν. τῆς αιτίας (θαυμάζομεν),
- 12) Κύρου: γεν. συγκριτική (προτέρα),
- 13) βασιλέως: γεν. υποκ. (ἐπιτορκίαν),
- 14) γραμμάτων: γεν. αντικ. (ἄπειρος),
- 15) Ἀθηναίων: γεν. διαιρ. (πλειστοί),
- 16) καλοῦ: γεν. αντικ. (ἀμιγές),
- 17) τῶν δεινῶν: γεν. υποκ. (φόβος),
- 18) τῆς ἡμέρας: γεν. διαιρ. (πηνίκα),
- 19) θανάτου: γεν. τῆς αξίας (ἄξια),
- 20) τῶν κακῶν: γεν. τῆς αιτίας (οἴμοι),
- 21) ποδῶν: γεν. τῆς αναφοράς (ὡς ἔχοι),
- 22) ὀλίγου: γεν. τῆς αξίας (ἐτίμων),
- 23) μνῶν: γεν. τῆς αξίας (ἄξιαν),
- 24) τοῦ ἀγαθοῦ: γεν. συγκρ. (ἕτερον),
- 25) χρημάτων: γεν. αντικ. (ἐπιθυμητικόν).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 15 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 57

- 1) Πανσανίου: γεν. αντικ. (μῖσος), τῶν συμμάχων: γεν. υποκ. (μῖσος),
- 2) ἄρχοντος: γεν. κατηγ. τῆς ιδιότητος (κινδυνεύειν),
- 3) ἡμῶν: γεν. κτητ. ἢ γεν. υποκ. (ἀμαρτίας), τῶν ἐναντίων: γεν. υποκ. (διανοίας),
- 4) τῶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις (καλῶν): γεν. διαιρ. (μέγιστον),
- 5) αὐτῶν: γεν. παραθετική (ἡμέτερα),
- 6) θανάτου: γεν. τῆς ποινῆς (διώκω),
- 7) τοῦ τείχους: γεν. διαιρ. (ἐνν. μέρος),

- 8) ἑκατέρων: γεν. διαφ. (τις), εὐνοίας ἢ μνήμης: γεν. αναφοράς (ὡς ἔχει),
- 9) θανάτου: γεν. της ποιητής (δίκη),
- 10) ἐμοῦ: γεν. συγκρ. (ἦττον),
- 11) τῶν βαρβάρων: γεν. αντικ. (ἐξέτασιν και ἀριθμόν),
- 12) σίτου: γεν. της ιδιότητας (μέτρα), ἀργυρίου: γεν. της αξίας (ἄξια),
- 13) σίτου και οἴνου: γεν. αντικ. (μεσταί),
- 14) Σπαρτιατῶν: γεν. διαφ. (τριάκοντα),
- 15) τῶν ἐπιτηδείων: γεν. διαφ. (τινά),
- 16) ἡμῶν: γεν. συγκρ. (ἀδικώτερον),
- 17) τῶν ἐπιθυμιῶν: γεν. συγκρ. (κρείττω),
- 18) γυναικός: γεν. συγκρ. (ὑστερον),
- 19) σου: γεν. κτητ. (πάντα),
- 20) ἐπιστήμης: γεν. αντικ. (πλέων).

Δ ΑΣΚΗΣΗ 16

⇒ Ερώτηση σελ. 57

- 1) τοῦ ἐνιαυτοῦ: γεν. διαφ. (ἄπαξ),
- 2) Ὀλύμπου: γεν. παραθετική (ὄρος), τῶν θεῶν: γεν. υποκ. (κατοικία),
- 3) τούτου: γεν. συγκρ. (συντομώτερος),
- 4) τῶν Θετταλῶν: γεν. κτητ. (κοινόν),
- 5) τῆς νυκτός: γεν. του χρόνου (ἀναστήσας),
- 6) μηνῶν: γεν. της ιδιότητας (μισθόν),
- 7) τοῦ πλάτους: γεν. της αιτίας (ῶ), τῆς θυείας: γεν. κτητ. (πλάτους),
- 8) τοῦ τρόπου: γεν. της αιτίας (εὐδαιμόνισα),
- 9) τῶν δικαίων: γεν. συγκρ. (ἄλλα),
- 10) τῶν ἐλευθέρων: γεν. συγκρ. (ἦττον),
- 11) ἡμερῶν: γεν. της ιδιότητας (ὄδόν),
- 12) τῆς νυκτός: γεν. του χρόνου (ἔκρουε),
- 13) αὐτοῦ: γεν. του τόπου (κατέλιπε),
- 14) τῶν στρατιωτῶν: γεν. αντικ. (λάθρα),
- 15) ἀσεβείας: γεν. διαφ. (οἶ),
- 16) τῆς νυκτός: γεν. του χρόνου (νέμονται),
- 17) φόνου: γεν. της αιτίας (ὑπόδικος),
- 18) τῶν σωμάτων: γεν. της αναφοράς (ἔχει ἄριστα),
- 19) ψυχῆς: γεν. αντικ. (δεσπότηι),
- 20) τῶν στρατηγῶν: γεν. υποκ. (σύνοδος),
- 21) τοῦ χειμῶνος: γεν. του χρόνου (ἐπηρμένον ἦσαν),
- 22) ἐτῶν: γεν. κατηγ. της ιδιότητας,
- 23) τῶν εὐσεβῶν: γεν. κτητ. (χώρος),
- 24) τῶν ἄλλων: γεν. συγκρ. (ἄμεινον),
- 25) τῶν συμβουλευόντων: γεν. διαφ. (ἐκάστω).

Δ ΑΣΚΗΣΗ 17

⇒ Ερώτηση σελ. 58

- 1) τῆς σωτηρίας: γεν. αντικ. (ἀπό κατηγ. μεταβατικής ἔννοιας),
- 2) τῶν χειρῶν: γεν. αντικ. (ἀποτέμνουσι τὰς χεῖρας),
- 3) θεῶν: γεν. υποκ. (βούλονται οἱ θεοί),
- 4) τοῦ κριτοῦ: γεν. υποκ. (ἀνταποδίδωσι ὁ κριτής),
- 5) τῆς πόλεως: γεν. αντικ. (ἐγκωμιάζουσι τὴν πόλιν),
- 6) τοῦ ὕδατος: γεν. αντικ. (ἐπαινεῖ τὸ ὕδωρ),
- 7) τυρράνων: γεν. υποκ. (ψηφίζουσι – κρατοῦσι οἱ τυρράνοι),
- 8) τοῦδε: γεν. αντικ. (σὺ κήδη τοῦδε),
- 9) χρεῶν: γεν. αντικ. (ἀποκόπτει χρέη),
- 10) τοῦ κυνός: γεν. υποκ. (λέγει ὁ κύων).

≡ ΑΣΚΗΣΗ 18

⇒ Ερώτηση σελ. 60

- 1) Οὐδενί γάρ φασι πολέμιοι ἦκειν, ὅστις μὴ πολέμου ἐρᾷ.
- 2) Ἦυρε ἐκεῖ τοὺς ἐφόρους καὶ τῆς πόλεως τὸ πλῆθος χαλεπῶς ἔχοντας τῷ Φοιβίδα.
- 3) Αἱ ἡλευθερωμένοι τῶν πόλεων βασιλεῖ χάριον ἴσασιν.
- 4) Ὅριστο ζημία τοῖς ἀμαρτάνουσι θάνατος, ὥστε καὶ τοὺς λάχανα κλέψαντας ἢ ὀπίωραν ὁμοίως κολάζεσθαι τοῖς ἱεροσύλοις καὶ ἀνδροφόνους.
- 5) Ἄμα δὲ ἡμέρα οἱ δορυφόροι παρεγένοντο ἐπὶ τὴν ἔπαυλιν.
- 6) Τοῖς ἐκφέρουσιν εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας τὰ τῆς πόλεως ἀμαρτήματα τοσαύτην ἔχετε χάριον ὅσῃν οὐδὲ τοῖς εὖ ποιούσιν.
- 7) Ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν.
- 8) Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἄμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν.
- 9) Τῷ μὲν πρότῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν.
- 10) Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν ἤγεν, ὁρώσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρω.
- 11) Ἄξιον ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίους, παραδιδόναι τὸν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν.
- 12) Ἐστρατοπεδεύοντο φυλακῆς ἔνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι φίλιαι σφίσι ἦσαν.
- 13) Τοῦτο δ' ἴσθ' ὅτι ἄνους μὲν ἔρχῃ, τοῖς φίλοις ὀρθῶς φίλη.
- 14) Εἰ τοι σφε τιμᾶς ἐξ ἴσου τῷ δυσσεβεῖ.
- 15) Ἄγαγε τὸ μῖσος, ὡς κατ' ὄμματ' αὐτίκα παρόντι θνήσκη πλησία τῷ νυμφίῳ.

≡ ΑΣΚΗΣΗ 19 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 63

- 1) ἰδία καὶ δημοσία: δοτ. τρόπου,
- 2) στόλῳ: δοτ. συνοδείας,
- 3) τιμωρίας: δοτ. μέσου,
- 4) σπουδῇ: δοτ. τρόπου,
- 5) ῶ: δοτ. χρόνου,
- 6) ἐρημία: δοτ. αιτίας,
- 7) τῷ ὄντι: δοτ. τρόπου,
- 8) ἡμέρα: δοτ. χρόνου, χειρῖ: δοτ. οργάνου,
- 9) ἀρτάναισι: δοτ. οργάνου,
- 10) ὄσῳ: δοτ. ποσού, βία: δοτ. τρόπου,
- 11) ταύτη: δοτ. τόπου,
- 12) τῇ νυκτὶ: δοτ. χρόνου,
- 13) ναυσί: δοτ. συνοδείας,
- 14) ἡμέρα: δοτ. χρόνου,
- 15) μισθοῖσι: δοτ. μέσου,
- 16) ἐκείνοις – τοῖσδε: δοτ. αιτίας,
- 17) χαλινῷ: δοτ. οργάνου,
- 18) τοῖς λόγοις: δοτ. μέσου,
- 19) δεινότητι: δοτ. αναφοράς,
- 20) ὀλίγῳ: δοτ. ποσού.

≡ ΑΣΚΗΣΗ 19 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 63

- 1) τοῖς ὄρκοις: δοτ. χρόνου,
- 2) μόρῳ: δοτ. τρόπου,
- 3) χειρῖ: δοτ. οργάνου,
- 4) βία: δοτ. τρόπου,
- 5) χρόνῳ: δοτ. χρόνου,
- 6) τούτοις: δοτ. αιτίας,
- 7) ταύτη: δοτ. τρόπου-τόπου,
- 8) κύκλῳ: δοτ. τρόπου,
- 9) τρόπῳ: δοτ. τρόπου,
- 10) τῷ λόγῳ: δοτ. μέσου,

- 11) λόγῳ - ἔργῳ: δοτ. τρόπου, στόλῳ: δοτ. συνοδείας,
- 12) ἐπιδαίς: δοτ. μέσου,
- 13) τρόπῳ: δοτ. τρόπου,
- 14) τοῖς ἐπαίνοις: δοτ. τρόπου,
- 15) κοινῇ: δοτ. τρόπου,
- 16) τύχη καὶ καιρῷ: δοτ. μέσου,
- 17) ὄσῳ: δοτ. ποσού,
- 18) μηνί: δοτ. χρόνου,
- 19) τῷ λιμῷ: δοτ. αιτίας,
- 20) προθυμίᾳ: δοτ. τρόπου,
- 21) παρασκευῇ - ναυτικῷ: δοτ. αναφοράς,
- 22) ναυσί - στόλῳ: δοτ. συνοδείας,
- 23) τῇ ἡμέρᾳ: δοτ. χρόνου,
- 24) τῇ δυνάμει: δοτ. αναφοράς,
- 25) τῇ στρατιᾷ: δοτ. συνοδείας.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 20

⇒ Ερώτηση σελ. 64

- 1) τῇ Ἀττικῇ: δοτ. αντικ. (ὄμορος),
- 2) τοῖς κακοῖς: δοτ. αντικ. (ὄμιλία),
- 3) ἀνθρώποις: δοτ. αντικ. (δύσνους),
- 4) ὑμῖν: δοτ. αντικ. (ταυτά),
- 5) ἐκείνῳ: δοτ. αντικ. (ὄμοίως),
- 6) Κυαζάρη: δοτ. αντικ. (ὑπήκοος),
- 7) φύσει - νόμῳ: δοτ. αντικ. (συγγενεῖς),
- 8) τῇ ἐλπίδι: δοτ. τρόπου,
- 9) ταῖς δούλαις: δοτ. αντικ. (ὄμοίαν),
- 10) τῇ ἡμέρᾳ: δοτ. χρόνου,
- 11) λιμῷ: δοτ. αιτίας,
- 12) λίθοις: δοτ. του οργάνου,
- 13) τοῖς Ἑλλησι: δοτ. αντικ. (εὔνοι),
- 14) Διονυσίοις: δοτ. του χρόνου,
- 15) πολλῶν: δοτ. του μέτρου ἢ της διαφορᾶς,
- 16) θανάτῳ: δοτ. του μέσου,
- 17) νηί: δοτ. της συνοδείας,
- 18) τῇ πόλει: δοτ. αντικ. (πολέμια),
- 19) πεζῇ - πλοίοις: δοτ. του τρόπου - μέσου,
- 20) ἀνδράσι: δοτ. της συνοδείας,
- 21) δυνάμει: δοτ. της συνοδείας,
- 22) τῇ ἡμέρᾳ: δοτ. του χρόνου,
- 23) τῇ πόλει: δοτ. αντικ. (κακόνους),
- 24) ὄσῳ - τοσοῦτῳ: δοτ. του μέτρου ἢ της διαφορᾶς (φρονιμωτέρους και κάλλιον ἀντίστοιχα),
- 25) τῇ ἀποκλήσει: δοτ. της αιτίας,
- 26) αὐτῷ: δοτ. αντικ. (προσφιλεῖς),
- 27) αὐτοῖς: δοτ. αντικ. (πολεμιώτατον).

Ετερόπρωτο προσδιορισμό συνιστούν τα παραδείγματα: 1-7, 9, 13, 18, 23, 26, 27.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 21

⇒ Ερώτηση σελ. 65

- 1) τῆς πόλεως: γεν. της αφετηρίας,
- 2) τῆς Σπάρτης: γεν. της αξίας,
- 3) τῆς ἀνοίας: γεν. της αιτίας,
- 4) δυνάμει - πονηρίᾳ: δοτ. της αναφοράς στα διέφερεν - πρῶτος ἀντίστοιχα,
- 5) τοῖς ποσίν - τῇ γλώσσει: δοτ. του μέσου,
- 6) πειθαρχίας: γεν. αντικ. στο τεκμήριον,

- 7) τῶν ἐπιτηδείων: γεν. αντικ. στο ἔνδειαν,
- 8) σοι: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου,
- 9) τῷ μεγέθει: δοτ. αντικ. στο ἴσους,
- 10) τοῖς λίθοις: δοτ. αιτίας, οἷς: δοτ. του οργάνου,
- 11) τῷ ἀρότρῳ: δοτ. του οργάνου,
- 12) τοῖς ἀνθρώποις: δοτ. αντικ. στο ἔμφυτα,
- 13) χρημάτων: γεν. αντικ. στο ἐπιθυμία,
- 14) τῆς νυκτός: γεν. του χρόνου,
- 15) τῷ τάχει - ῥώμῃ: δοτ. της αναφοράς στο καταδεέστερο,
- 16) μοι: δοτ. αντικ. στο φίλον,
- 17) ἀπάτη: δοτ. αντικ. στο παραπλήσιον,
- 18) ἀγνοία: δοτ. της αιτίας,
- 19) ἀνάγκη: δοτ. της αιτίας,
- 20) μωρίας: γεν. διαίρ. στο εἰς τοῦτο,
- 21) μισθοῦ: γεν. της αξίας ἢ του τιμήματος,

	Ετερόπτωτοι	Επιρρηματικοί
Γενική	τῆς Σπάρτης, πειθαρχίας, τῶν ἐπιτηδείων, χρημάτων, μωρίας, μισθοῦ, τῆς ἀγνοίας	τῆς πόλεως, τῆς νυκτός
Δοτική	δυνάμει - πονηρία, τῷ μεγέθει, τοῖς ἀνθρώποις, τῷ τάχει - ῥώμῃ, μοι, ἀπάτη	τοῖς ποσίν - τῇ γλώσσει, τοῖς λίθοις - οἷς, τῷ ἀρότρῳ, ἀγνοία, ἀνάγκη

➤ ΑΣΚΗΣΗ 22 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 68

- 1) μὰ τοὺς θεοὺς: ομωτική έκφραση,
- 2) χρόνον: αιτ. χρόνου,
- 3) ἀρχήν: αιτ. χρόνου,
- 4) τὴν φύσιν: αιτ. αναφοράς,
- 5) τρόπον: αιτ. τρόπου,
- 6) πλοῦν: αιτ. τόπου,
- 7) ἡλικίαν - ψυχὴν: αιτ. αναφοράς (νεανίσκος, γενναίος),
- 8) τι: αιτ. αιτίας,
- 9) τοσοῦτο: αιτ. ποσοῦ,
- 10) τὸν ὀφθαλμόν: αιτ. αναφοράς,
- 11) τὰ πολιτικά: αιτ. αναφοράς,
- 12) μὰ τὴν ἐστίαν: ομωτική έκφραση,
- 13) τὸ λοιπόν: αιτ. χρόνου,
- 14) οὐδέν: αιτ. ποσοῦ,
- 15) τι: αιτ. αιτίας, τὰ πολλά: αιτ. χρόνου - ποσοῦ.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 22 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 68

- 1) ἡμέρας: αιτ. χρόνου,
- 2) πλῆθος: αιτιατική της αναφοράς (δισχίλιοι),
- 3) τὴν τέχνην: αιτιατική της αναφοράς (δεινός),

- 4) τὰ ὄμματα: αιτιατική της αναφοράς (διαφθείρονται),
- 5) πάντα: αιτιατική της αναφοράς (κράτιστος),
- 6) στάδια: αιτιατική του τόπου,
- 7) τί: αιτιατική της αιτίας,
- 8) τί: αιτιατική του σκοπού,
- 9) χρόνον: αιτιατική του χρόνου,
- 10) πρῶτον - χρόνον: αιτ. του χρόνου,
- 11) τὸ κλέος: αιτιατική της αναφοράς (ἀθάνατοι),
- 12) τὸ γένος: αιτιατική της αναφοράς,
- 13) ἔτη: αιτ. του χρόνου,
- 14) σταδίους: αιτ. του τόπου,
- 15) τοσοῦτον: αιτ. του ποσού,
- 16) οὐδέν ἤττον: αιτ. του ποσού,
- 17) θάνατον: αιτ. της ποινής,
- 18) ὄ,τι: αιτ. της αιτίας,
- 19) τοὺς ὀφθαλμούς: αιτ. της αναφοράς,
- 20) μήνας καὶ πλείω: αιτ. χρόνου.

» ΑΣΚΗΣΗ 23 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 72

- 1) ἐμοί: δοτ. προσωπική του ποιητικού αιτίου,
- 2) αὐτοῖς: δοτική προσωπική,
- 3) τούτῳ: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου,
- 4) ἡ: δοτική προσωπική κτητική,
- 5) νῶν (ἡμῖν): δοτική προσωπική ηθική,
- 6) τοῖς Ἀθηναίοις: δοτική προσωπική της αναφοράς,
- 7) μοι: δοτική προσωπική ηθική,
- 8) αὐτοῖς: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου,
- 9) αὐτοῖς: δοτική προσωπική,
- 10) Κριτία: δοτική προσωπική αντιχαριστική,
- 11) σοί: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου, μῶρῳ: δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου,
- 12) αὐτοῖς: δοτική προσωπική κτητική,
- 13) αὐτοῖς: δοτική προσωπική χαριστική,
- 14) αὐτοῖς: δοτική προσωπική,
- 15) αὐτῷ: δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου,
- 16) σοί: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου,
- 17) ἡμῖν: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου, τῷ χρόνῳ: δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου,
- 18) ἡμῖν: δοτική προσωπική ηθική,
- 19) υἱέσι: δοτική προσωπική χαριστική,
- 20) αὐτῷ: δοτική προσωπική αντιχαριστική, τοῖς ἐχθροῖς: δοτική προσωπική χαριστική,
- 21) τῇ Ἑλλάδι: δοτική προσωπική χαριστική,
- 22) ὑμῖν: δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου,
- 23) Ξενοφῶντι: δοτική προσωπική της αναφοράς,
- 24) τοῖς ἰατροῖς: δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου,
- 25) ἡμῖν: δοτική προσωπική κτητική.

» ΑΣΚΗΣΗ 23 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 73

- 1) ἡμῖν: δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου,
- 2) αὐτοῖς: δοτική προσωπική κτητική,
- 3) τοῖς Λακεδαιμονίοις: δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου,
- 4) αὐτῷ: δοτ. προσωπική χαριστική,
- 5) τῷ τυράννῳ: δοτ. προσωπική αντιχαριστική,
- 6) οἱ: δοτ. προσωπική ηθική,
- 7) αὐτῷ: δοτ. προσωπική του κρίνοντος προσώπου,

- 8) τῷ Κύρῳ: δοτ. προσωπική κτητική,
- 9) τῷ ἱερεῖ: δοτ. προσωπική του ποιητικού αἰτίου,
- 10) ὑμῖν: δοτική προσωπική,
- 11) ἐμοί - μαίαις: δοτ. προσωπική κτητική,
- 12) ὑμῖν: δοτική προσωπική,
- 13) τοῖς ἀθηναίοις: δοτική προσωπική της αναφοράς,
- 14) τοῖς ἀνθρώποις: δοτική προσωπική,
- 15) τίνι: δοτική προσωπική χαριστική,
- 16) σοι: δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου,
- 17) σοι: δοτική προσωπική κτητική,
- 18) σοφῷ: δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου,
- 19) Ἀθηναίοις: δοτική προσωπική ηθική,
- 20) τοῖς τέκνοις: δοτική προσωπική χαριστική,
- 21) ὑμῖν: δοτική προσωπική ηθική,
- 22) αὐτοῖς: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου,
- 23) τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα: δοτική προσωπική του ποιητικού αἰτίου,
- 24) (τινί): δοτική προσωπική αναφοράς,
- 25) μοι: δοτική προσωπική ηθική.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 24 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 76

- 1) τῶνδε: γεν. συγκριτική,
- 2) ἀναρχίας: γεν. συγκριτική,
- 3) γυναικῶν: γεν. συγκριτική,
- 4) ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας: β' ὅρος, ἢ + ομοιότροπα,
- 5) τούτων: γεν. συγκριτική,
- 6) οὐ: γεν. συγκριτική, ἢ τὸ τυχεῖν: β' ὅρος, ἢ + ομοιότροπα,
- 7) ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου: β' ὅρος, ἢ + ομοιότροπα,
- 8) ὑμῶν: γεν. συγκριτική,
- 9) τούτου: γεν. συγκριτική,
- 10) ἢ ὑμᾶς αὐτούς: β' ὅρος, ἢ + ομοιότροπα,
- 11) ὑμῶν αὐτῶν: γεν. συγκριτική,
- 12) ἢ φεύγειν: β' ὅρος, ἢ + ομοιότροπα,
- 13) ἢ φενακίζειν δυναμένων: β' ὅρος, ἢ + ομοιότροπα,
- 14) γυναικός: γεν. συγκριτική,
- 15) παρὰ τὰ μνημονεύμενα: εμπρόθετη εκφορά,
- 16) ἢ ὥστε δύνασθαι: β' ὅρος, ἢ ὥστε+απαρ. (σύγκριση δυσαναλογίας),
- 17) ἢ ζῆν: β' ὅρος, ἢ + ομοιότροπα,
- 18) τῶν αἰσχροῶν: γεν. συγκριτική,
- 19) ἢ (μετὰ) τρόπων: β' ὅρος, ἢ + ομοιότροπα,
- 20) ἢ τῷ ἴσῳ: β' ὅρος, ἢ + ομοιότροπα,
- 21) ἢ κατὰ τοὺς νεκρούς: β' ὅρος, ἢ κατὰ+αιτ. (σύγκριση δυσαναλογίας),
- 22) ἑαυτοῦ: γεν. συγκριτική,
- 23) ἢ κατ' ἀνδρα ἰών: β' ὅρος, ἢ κατὰ+αιτ. (σύγκριση δυσαναλογίας),
- 24) ἐν τοῖς εὐδοκίμωτατοι: Το ἐν τοῖς επιτείνει τον υπερθετικό βαθμό.
- 25) πρὸ τοῦ δικαίου: β' ὅρος, πρὸ+γενική.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 24 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 77

- 1) ἀρετῆς: γενική συγκριτική (σεμνότερον - βεβαιοτέρων),
- 2) ἢ ἄρχειν: β' ὅρος σύγκρισης (ἢ+ομοιότροπα),
- 3) ἢ βιασαμένοις: β' ὅρος σύγκρισης (ἢ+ομοιότροπα),
- 4) ἢ αὐρίων: β' ὅρος σύγκρισης (ἢ+ομοιότροπα),
- 5) τούτων: γενική συγκριτική (χείρους),
- 6) ἢ βασιλεῖ: β' ὅρος σύγκρισης (ἢ+ομοιότροπα),

- 7) ἢ τούτοις: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ+ομοιότροπα),
- 8) ἀντί τοῦ αἰσχροῦ βίου: β' ὀρος σύγκρισης (ἀντί+γενική),
- 9) πρὸ ἀδικίας: β' ὀρος σύγκρισης (πρὸ+γενική),
- 10) παρὰ τὰ μνημονεύμενα: β' ὀρος σύγκρισης (παρὰ+αιτιατική),
- 11) ἢ κατὰ δάκρυα: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ κατὰ+αιτιατική, σύγκριση δυσαναλογίας),
- 12) ἢ κατὰ τὴν οὐσίαν: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ κατὰ + αιτιατική, σύγκριση δυσαναλογίας),
- 13) ἢ ὥστε δύνασθαι: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ ὥστε + απαρέμφατο, σύγκριση δυσαναλογίας),
- 14) ἢ ὡς ἂν τις ᾤετο...: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ και ολόκληρη πρόταση),
- 15) ἢ πάσχουσι: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ και ολόκληρη πρόταση),
- 16) πλὴν τούτου: β' ὀρος σύγκρισης (πλὴν+γενική),
- 17) ἢ ἵνα τύχωσιν: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ και ολόκληρη πρόταση),
- 18) ἢ ὥστε φέρειν: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ ὥστε + απαρέμφατο, σύγκριση δυσαναλογίας),
- 19) ἐν τοῖς δικαιοτάτοις: το ἐν τοῖς επιτείνει την έννοια του υπερθετικού,
- 20) ἢ τοιῶνδε: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ + ομοιότροπα),
- 21) ἢ φθόνου: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ + ομοιότροπα),
- 22) ἢ τοῖς Συρακοσίοις: β' ὀρος σύγκρισης (ἢ + ομοιότροπα)
- 23) ἐμοῦ: γενική συγκριτική (ἦττον) - ἀντί τοῦ κατηγορεῖν: β' ὀρος σύγκρισης (ἀντί+γενική).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 25

→ Ερώτηση σελ. 79

- 1) ἐπὶ ξένια: τελικό αίτιο (ρήμα σκόπιμης ενέργειας),
- 2) ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ: αναγκαστικό αίτιο (προηγείται ρήμα ψυχικού πάθους),
- 3) ἐπὶ θήραν: τελικό αίτιο (προηγείται ρήμα κίνησης),
- 4) ὑπὸ Νικάνδρου: ποιητικό αίτιο (προηγείται ρήμα παθητικό),
- 5) αὐτοῖς: ποιητικό αίτιο (ρήμα συντελικού χρόνου),
- 6) ἔνεκα ἔχθρας - ἔνεκα χρημάτων: αναγκαστικό αίτιο- τελικό αίτιο (το ρήμα στη δεύτερη περίπτωση λειτουργεί ως σκόπιμης ενέργειας),
- 7) ὑπὸ λύπης: αναγκαστικό αίτιο (το ρήμα απαιτεῖ αιτιολόγηση),
- 8) διὰ τοῦτο: αναγκαστικό αίτιο (ρήμα ψυχικού πάθους - η αιτιολογική πρόταση που ακολουθεῖ λειτουργεί ως ἐπεξήγηση στον ἐμπρόθετο προσδιορισμό),
- 9) σοι: ποιητικό αίτιο (ρηματικό επίθετο σε -τέος),
- 10) κατὰ θέαν: τελικό αίτιο (ρήμα κίνησης),
- 11) πᾶσιν: ποιητικό αίτιο (ρήμα συντελικού χρόνου),
- 12) ἐπ' ὠφελείᾳ: τελικό αίτιο (ρήμα σκόπιμης ενέργειας),
- 13) τούτου χάριν: τελικό αίτιο (ρήμα σκόπιμης ενέργειας - η δευτερεύουσα τελική πρόταση που ακολουθεῖ λειτουργεί ως ἐπεξήγηση στον ἐμπρόθετο),
- 14) ἔνεκα τοῦ λαβεῖν: τελικό αίτιο (ρήμα σκόπιμης ενέργειας),
- 15) ἡμῖν: ποιητικό αίτιο (ρηματικό επίθετο),
- 16) αὐτῶ: ποιητικό αίτιο (ρήμα συντελικού χρόνου),
- 17) ὑπὸ τοῦ φόβου: αναγκαστικό αίτιο (ρήμα που απαιτεῖ αιτιολόγηση),
- 18) ἐκ βασιλέως: ποιητικό αίτιο (παθητικό ρήμα),
- 19) διὰ τοὺς παῖδας: αναγκαστικό - τελικό αίτιο,
- 20) ἡμῖν: ποιητικό αίτιο (ρήμα συντελικού χρόνου).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 26

→ Ερώτηση σελ. 80

- 1) ἡμέρα: δοτική του χρόνου - ἀπὸ τῆς ναυμαχίας: ἐμπρόθετος του χρόνου (ἰφειηρία).
- 2) μετὰ τοῦτο: ἐμπρόθετος της χρονικής ακολουθίας.
- 3) ἡμέρας: αιτιατική του χρόνου (χρονική διάρκεια).
- 4) ἐπὶ μῆνας: ἐμπρόθετος του χρόνου.
- 5) κατὰ τὸν ἀγῶνα: ἐμπρόθετος του χρόνου.
- 6) μετὰ τὰ Ὀλύμπια: ἐμπρόθετος του χρόνου (χρονική ακολουθία).
- 7) μετὰ τὸν μέλλοντα: ἐμπρόθετος του χρόνου.
- 8) τέλος: αιτιατική του χρόνου
- 9) τελευτῶντος: χρονική μετοχή.

10) ὑπὸ τὸν σεισμόν: εμπρόθετος του χρόνου.

▷ ΑΣΚΗΣΗ 27 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 83

- 1) προμηνύσης μηδενί: υποτ. απαγορευτική, (σε κανένα να μην φανερώσεις), κεῦθε: προστακτική, (κράτησέ το κρυφό),
- 2) ἴδοις ἄν: δυν. ευκτική, (μπορείς να δεις),
- 3) δώσεις: οριστική, ἴω: υποτ. απορηματική, (να πάω;),
- 4) εύρεθείη: ευχ. ευκτική, (μακάρι να βρεθεί),
- 5) ἐφυμνείτω: προστακτική, (ας παρακαλάει),
- 6) χρήσαι καὶ νίκα: προστακτικές, (να χρησιμοποιήσεις - νίκα),
- 7) ὀλίγου ἔλαβον: οριστική, (παρά λίγο να...),
- 8) ἐλάχιστου ἐδέησε: οριστική, (πολύ λίγο ἔλειψε να...),
- 9) εἰ γὰρ γενοίμην: ευχ. ευκτική, (μακάρι γίνω),
- 10) εὔροις ἄν: δυν. ευκτική, (μπορείς να βρεις),
- 11) ἄν ἠλπισα: δυν. οριστική, (θα ἠλπιζα),
- 12) μήπω ἴωμεν ἀλλὰ δεῦρο ἐξαναστῶμεν: υποτ. αποτρεπτική και προτρεπτική, (ας μην πάμε ακόμη - ας παραμείνουμε),
- 13) εἶθ' ἦσθα: ευχ. οριστική, (μακάρι να ἦσουν),
- 14) ἄγετε πειρώμεθα: υποτ. προτρεπτική, (ας προσπαθήσουμε),
- 15) ἄν γενέσθαι: δυν. απαρέμφατο, (θα μπορώσαν να συμβούν),
- 16) οὐδέποτε ἄν εἶη: δυν. ευκτική, (ποτέ δε θα μπορούσε να είναι),
- 17) διατρίψωμεν: υποτ. προτρεπτική, (ας παραμείνουμε),
- 18) εἶη: ευχ. ευκτική, (μακάρι να είναι),
- 19) δεδαπάνηκα: απλή οριστική, (έχω ξοδέψει),
- 20) ἄν ἀπέστην: δυν. οριστική, (θα απομεινώνουνα),
- 21) μηδεὶς προσδοκησάτω: προστακτική (κανείς ας μην περιμένει),
- 22) μικροῦ δεῖν ἐκράτησεν: οριστική, (παρά λίγο να νικήσει),
- 23) ὠφέλε ζῆν: ευχ. οριστική, (μακάρι να ζούσε),
- 24) εἰ γὰρ ὠφελον οἰοί τ' εἶναι: ευχ. οριστική, (μακάρι να μπορούσαν),
- 25) ἴθι ἐξετάσωμεν: προτρ. υποτακτική (εμπρός ας εξετάσουμε).

▷ ΑΣΚΗΣΗ 27 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 84

- 1) ἐβουλόμην: απλή οριστική (θα ήθελα να έχω),
- 2) τὸ ἐπὶ τούτῳ: ὅσο εξαρτάται από...
- 3) ἄν ἔλαθεν ὀρμώμενος: δυνητική οριστική (δε θα εξορμούσε κρυφά),
- 4) σκέψασθε - ἐνθυμήθητε: προστακτικές (εξετάστε - θυμηθήτε),
- 5) εἶθ' ὠφελος λιπεῖν: ευχετική οριστική (μακάρι να πέθαινες),
- 6) δράσω: υποτακτική απορηματική (τι να κάνω;),
- 7) φοβούμεθα: απλή οριστική (φβούμαστε),
- 8) μή καταπροδιδῶμεν, ἀλλ' ἐπίωμεν: υποτ. αποτρεπτική - προτρεπτική (ας μην προδίνουμε, αλλά ας βαδίζουμε),
- 9) εἶθε συμπράξειαν: ευχετική οριστική (μακάρι να συμπράξουν - βοηθήσουν),
- 10) ὀκνοῖην ἄν: δυν. ευκτική (θα ἴσταζα),
- 11) ἄν ἀφείλετο: δυν. επαναληπτική (κανένα δεν απομάκρυνε),
- 12) εὐτυχοῖς καὶ παρέχοιεν: ευχτικές ευκτικές (μακάρι να ευτυχεῖς και να δίνουν - προσφέρουν...),
- 13) ὀλίγου ἐδέησα: απλή οριστική (λίγο ἔλειψε να...),
- 14) ἐπιστευόμην: απλή οριστική ἤμουν της εμπιστοσύνης), ἄν ἐπεμψαν: δυν. οριστική (θα ἔστελναν),
- 15) ἄπιτε: προστακτική (φύγετέ)
- 16) εἶθ' ἀπέθανον: ευχετική οριστική (μακάρι να πέθαινα),
- 17) μηδέποτε ποιεῖ: προστακτική (ποτέ μην κάνεις),
- 18) ἴθι ἀνάγνωθι: προτρεπτική προστακτική (εμπρός διάβασε),
- 19) ἐθεώμεθα: οριστική (βλέπαμε - θαυμάζαμε),
- 20) σκοπῶμεν: απορηματική υποτακτική (να εξετάσουμε;),

- 21) δηώσουσι: οριστική (θα λεηλατήσουν),
- 22) εύτυχοίς και τύχοις: ευχετικές ευκτικές (μακάρι να ευτυχείς και να πετύχεις),
- 23) αν σκοποίμεθα: δυν. ευκτική (θα εξετάζαμε - μπορούμε να εξετάσουμε),
- 24) όλιγου είλον: οριστική, (λίγο έλειψε να κυριεύσουν),
- 25) έδει: οριστική παρατατικού αντί δυνητικής οριστικής (έπρεπε - θα έπρεπε),
- 26) πορισώμεθα: υποτακτική προτροπτική (ας εξασφαλίσουμε),
- 27) μηδενί πονηρώ χρώ: απαγορευτική προστακτική (κανένα κακό μην κάνεις παρέα),
- 28) έπεφόβηντο: οριστική (είχαν τρομοκρατηθεί),
- 29) δείξωμεν: υποτακτική προσηυπτική (ας δείξουμε),
- 30) μέλει: οριστική (τι μας νοιάζει)
- 31) αποθνήσκωμεν - μηδέποτε γενώμεθα: προτροπτική - αποτροπτική υποτακτική (ας πεθάνουμε - να μη γίνουμε ποτέ),
- 32) κατέπλησεν: οριστική (επέπληττε).

ΑΣΚΗΣΗ 28

⇒ Ερώτηση σελ. 85

- 1) μαινώμεθα, ἀπολώμεθα,
- 2) έλθοι,
- 3) δοκοίη,
- 4) γένοιτο, επέλθοιεν,
- 5) απέλθητε,
- 6) μή μέλλωμεν,
- 7) κομίζοις,
- 8) έση,
- 9) βλάψειε,
- 10) συμβούλευσον,
- 11) ήθέλησεν,
- 12) εισελθέτω,
- 13) φοβηθή,
- 14) διηρώτων,
- 15) ίδιοι.

ΑΣΚΗΣΗ 29 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 87

- 1) αν προσθείμην: δυνητικό,
- 2) όταν μή σθένω: αοριστολογικό,
- 3) όταν εισορώσι: αοριστολογικό,
- 4) αν αποσταίην: δυνητικό,
- 5) αν γένοιτο: δυνητικό,
- 6) αν γενέσθαι: δυνητικό,
- 7) όσφ αν συλλεγώσι: αοριστολογικό,
- 8) όποι αν ήγώνται: αοριστολογικό,
- 9) έπειδάν γένηται: αοριστολογικό,
- 10) αν διδώς: υποθετικό,
- 11) αν έπιτύχοις: δυνητικό,
- 12) όποτέρων δ' αν δικασθή: αοριστολογικό,
- 13) είπον αν: δυνητικό,
- 14) κ αν ώσι σώφρονες: υποθετικό,
- 15) έπειδάν ξυνιώσι: αοριστολογικό,
- 16) αν δύναισθε: δυνητικό,
- 17) αν λάθης: υποθετικό,
- 18) αν έχειν: δυνητικό,
- 19) όπως αν βλάπτωμεν: αοριστολογικό,
- 20) όταν νομοθετώμεν: αοριστολογικό.

ΑΣΚΗΣΗ 29 Ομάδα Β'

Ερώτηση σελ. 88

- 1) **ἂν λέγῃς**: υποθετικό, εισάγει υποθετική πρόταση (αν λες κάτι αντίθετο μ' αυτά),
- 2) **ὄν ἂν ἔλησθε**: αοριστολογικό, εισάγει αναφορικοῦποθετική πρόταση (ὅποιον τυχόν εκλέξετε),
- 3) **ἂν ἀκούσασθε**: δυν. ευκτική (θα ακούγατε, μπορείτε να ακούσετε),
- 4) **κομίζοις ἂν**: δυνητική ευκτική (μπορείς να φύγεις),
- 5) **ἂν πῶς διακωλύσωμεν**: απορηματικό (μηπως και εμποδίσουμε),
- 6) **ἂν ὀργισθεῖσαν**: δυν. κατηγ. μετοχή (θα ὀργίζονταν),
- 7) **οὐκ ἂν δύναιο**: δυν. ευκτική (δε θα μπορούσες),
- 8) **ἂν εἶναι**: δυν. απαρ. (θα υπήρχαν),
- 9) **ἂν ἀρέσκη**: υποθετικό, εισάγει υποθετική πρόταση (αν ἀρέσει...),
- 10) **ὅπου ἂν κρατῶμεν**: αοριστολογικό, εισάγει αναφορικοῦποθετική πρόταση, (ὅπου τυχόν - αν κάπου επικρατούμε - νικούμε), **δυναίμεθα ἂν**: δυν. ευκτική (εἶναι δυνατόν να...),
- 11) **ὅταν ἔχη**: αοριστολογικό, εισάγει χρονικοῦποθετική πρόταση, (ὅταν ἔχει),
- 12) **ὡς ἂν μάθῃς**: αοριστολογικό, εισάγει τελική πρόταση, (για να μάθεις),
- 13) **ὄν ἂν βούλωνται**: αοριστολογικό, εισάγει αναφορικοῦποθετική πρόταση (ὅποιον τυχόν θέλουν),
- 14) **κάν ὀρώσι**: υποθετικό, εισάγει υποθετική πρόταση (και αν βλέπουν),
- 15) **ἐβούλετ' ἂν**: δυνητική οριστική (θα ἤθελε), **ἤς ἂν θείημεν**: δυνητικό (στην οποία θα τοποθετούσαμε),
- 16) **ἐλοίμην ἂν**: δυνητικό (θα προτιμούσα),
- 17) **βούλεσθαι ἂν**: δυνητικό (θα ἤθελε),
- 18) **ἂν ὄντας**: δυνητικό, (θα ἦταν),
- 19) **ἂν πλείοις**: δυνητικό (θα ἐπλεεζ),
- 20) **ἀπέθανεν ἂν**: δυνητικό (θα πέθαινε).

ΑΣΚΗΣΗ 30

Ερώτηση σελ. 90

- 1) **ἄδειν**: τελ. απαρ. υποκ. του χρή,
- 2) **συγκείσθαι**: ειδ. απαρ., υποκ. του ὁμολογεῖται,
- 3) **μὴ ἐπιλαθώμεθα**: ενδοιαστική πρόταση, υποκ. του κίνδυνός ἐστι,
- 4) **ὅτι ἀμαρτάνουσι**: ειδική πρόταση, υποκ. του φανερόν ἐστι,
- 5) **ἐλέγξαι**: τελ. απαρ., υποκ. του χαλεπόν ἐστι,
- 6) **συναγαγεῖν**: τελ. απαρ., υποκ. του ἔδοξεν,
- 7) **ἀπολλύναι**: τελ. απαρ., υποκ. του προσεστέτετο,
- 8) **(ἔνδεια)**: ενν. υποκ. του ἐνδεί,
- 9) **(εὐτυχήματα)**: ενν. υποκ. του ηὐτύχηται,
- 10) **ποιεῖν**: τελ. απαρ., υποκ. του ἐστί,
- 11) **ἀγαθὸν εἶναι**: τελ. απαρ., υποκ. του ἔδοξεν, **ποιεῖσθαι**: τελ. απαρ., υποκ. του ἀγαθὸν εἶναι,
- 12) **σῶσαι**: τελ. απαρ., υποκ. του οἶόν τ' εἶναι,
- 13) **(μέλησις)**: ενν. υποκ. του μελήσει,
- 14) **λογίζεσθαι**: τελ. απαρ., υποκ. του ἐξεστί,
- 15) **χαλεπώτατον εἶναι**: ειδ. απαρ., υποκ. του δοκεῖ, **πράξαι**: τελ. απαρ., υποκ. του χαλεπώτατον εἶναι.

ΑΣΚΗΣΗ 31 Ομάδα Α'

Ερώτηση σελ. 93

- 1) **ἀρεστόν**: κατηγ. στο οὐδέν, προσωπική σύνταξη,
- 2) **ιτέον ἂν εἶη**: ἀπρόσωπη σύνταξη (δέοι ἂν ἰέναι),
- 3) **φρονητέον (ἐστί)**: ἀπρόσωπη σύνταξη (δεῖ φρονεῖν ὑμᾶς),
- 4) **ἀδικητέον εἶναι**: ἀπρόσωπη σύνταξη (δεῖ ἀδικεῖν),
- 5) **πειστέον ἐστί**: ἀπρόσωπη σύνταξη (δεῖ πείθεσθαι τοὺς παῖδας),
- 6) **ἂν ἦν αἰρετέον**: προσωπική σύνταξη (ἔδει ἂν αἰρεῖσθαι),
- 7) **βιωτόν ἐστί**: ἀπρόσωπη σύνταξη (ἄξιόν ἐστί ζῆν),
- 8) **οἱ ἐπίκλητοι**: προσωπική σύνταξη (υποκ.), **ἄπρακτοι**: προσωπική σύνταξη (επιρρ. κατηγ. του τρόπου),
- 9) **φιλητέον ἐστί**: ἀπρόσωπη σύνταξη (δεῖ φιλεῖν),
- 10) **οὐκ ἀποστατέον εἶη**: ἀπρόσωπη σύνταξη (οὐ δέοι ἀφίστασθαι),
- 11) **πρακτέον ἐστί**: ἀπρόσωπη σύνταξη (δεῖ πράττειν),
- 12) **χρηστέον ἐστί**: ἀπρόσωπη σύνταξη (δεῖ χρῆσθαι τοὺς ἀμαρτάνοντας),

- 13) φυλακτέον ἔστί: απρόσωπη σύνταξη (δεῖ φυλάττεσθαι τοὺς ὀλιγαρχικούς),
- 14) ἀποστατέον εἶναι: απρόσωπη σύνταξη (δεῖν ἀφιστάναι τοὺς Ἀθηναίους),
- 15) νομοθετητέα εἰσὶ: προσωπική σύνταξη (δεῖ νομοθετεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 31 Ομάδα Β'

→ Ερώτηση σελ. 94

- 1) ἄχρηστοι: προσωπική σύνταξη (κατηγορούμενο),
- 2) βιωτόν ἔστί: απρόσωπη σύνταξη (οὐκ ἄξιόν ἔστιν ἐμὲ ζῆν),
- 3) ἀφύλακτος - ἄκληστος: προσωπική σύνταξη (κατηγορούμενα στο Πειραιεύς),
- 4) εὐδιάβατοι: προσωπική σύνταξη (κατηγορούμενο στο ποταμοί),
- 5) ποιητέα εἶναι: απρόσωπη σύνταξη (ἐδόκει ταῦτα δεῖν ποιεῖν αὐτούς),
- 6) τιμητέα ἔστί: προσωπική σύνταξη (πᾶσαν δικαίαν πράξιν δεῖ τιμᾶσθαι (ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων),
- 7) ἐπιχειρητέον ἡμῖν: απρόσωπη σύνταξη (δεῖ ἐπιχειρεῖν ἡμᾶς),
- 8) ἀδιαβάτους: προσωπική σύνταξη (κατηγορούμενο στο ποταμούς),
- 9) βουλευτέα εἶναι: απρόσωπη σύνταξη (δεῖν βουλευέσθαι τοὺς Ἀθηναίους),
- 10) φροντιστέον ἔστί: απρόσωπη σύνταξη (δεῖ φροντίζειν ἡμᾶς),
- 11) αἰρετέον ἔστί: απρόσωπη σύνταξη (δεῖ αἰρεῖσθαι ἡμᾶς),
- 12) ἀμυντέα ἔστί - ἤσσητέα ἔστί: απρόσωπες συντάξεις (δεῖ ἀμύνειν - οὐ δεῖ ἠττᾶσθαι),
- 13) ἀπάτη: ἡ δοτική εἶναι του μέσου,
- 14) εὐ ποιητέοι εἰσὶν: προσωπική σύνταξη (τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν δεῖ εὐ ποιεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν),
- 15) προσβατόν ἔστί: απρόσωπη σύνταξη (οὐ δυνατόν ἔστί προσβαίνειν τοῖς ἰππεύσι),
- 16) διαπορευτέα εἶναι: προσωπική σύνταξη (δεῖ διαπορευέσθαι ὑφ' ἡμῶν ταῦτα τὰ ὄρη),
- 17) ποιητέα ἔστί: προσωπική σύνταξη (δεῖ ποιεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν) και απρόσωπη (δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς),
- 18) ἀναγκαστέον ἔστί: απρόσωπη σύνταξη (δεῖ ἀναγκάζειν ἡμᾶς),
- 19) σκεπτέον ἔστί: απρόσωπη σύνταξη (δεῖ σκοπεῖν ἡμᾶς),
- 20) ποιητέον ἔστί: απρόσωπη σύνταξη (δεῖ ποιεῖν),
- 21) τόν ἀστράτευτον: προσωπική σύνταξη (αντικείμενο στο ἐᾶ),
- 22) ἐνθυμητέον ἔστί: απρόσωπη (δεῖ ἐνθυμείσθαι),
- 23) πειρατέον ἔστί: απρόσωπη σύνταξη (δεῖ πειρᾶσθαι),
- 24) οἱ αἰρετοί: προσωπική σύνταξη, (υποκείμενο στο ἀγγέλλουσι).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 32 Ομάδα Α'

→ Ερώτηση σελ. 101

- 1) ἰέναι: Τ.Α., υποκείμενο του απροσώπου χρή,
- 2) παραβῆναι: Ε.Α., αντικείμενο του ἔλεγεν,
- 3) εἶναι: Τ.Α., υποκείμενο του απροσώπου προσήκει,
- 4) πολεμήσαι: απαρέμφατο της αναφοράς (ἀνοία),
- 5) εἶναι: Ε.Α., αντικ. του ἔγνω,
- 6) διελέγχειν: Τ.Α., αντικ. του φοβοῦμαι,
- 7) τειχίζειν: απαρέμφατο του σκοπού,
- 8) μὴ ζῆν: ἐπεξηγήση στο τοῦτο,
- 9) ἐπισιτίζεσθαι: απαρέμφατο του σκοπού,
- 10) εἰπεῖν καὶ ἀπαγγεῖλαι: απαρέμφατα του σκοπού,
- 11) φέρειν: απαρέμφατο της αναφοράς (δυνατώτεροι),
- 12) πλάσαι: απαρέμφατο της αναφοράς (δεινότητος),
- 13) εἶναι: Ε.Α., αντικ. του ὁμολογούνται,
- 14) ὡς συνελόντι εἰπεῖν: ἀπόλυτο απαρέμφατο του σκοπού,
- 15) τιμᾶν: ἐπεξηγήση στο οὕτως,
- 16) ἐκποδῶν ποιεῖσθαι: Τ.Α., αντικ. του συμβουλεύω,
- 17) εἰσιέναι: απαρέμφατο του σκοπού,
- 18) διδάσκειν: Ε.Α., αντικ. του δοκοῦσιν,
- 19) ἀποθανεῖν - σῶζεσθαι: Τ.Α., υποκ. του αἰρετώτερόν ἔστι,
- 20) κατὰ τοῦτο εἶναι: ἀπόλυτο απαρέμφατο της αναφοράς,
- 21) κληρονομεῖν: Τ.Α. υποκείμενο του πρέπει,
- 22) μὴ ἀμαρτάνειν ἀλλὰ εἶναι: Ε.Α. αντικ. του ἂν ὑπολάβοιμεν,

- 23) ἀποφαίνειν: Τ.Α. αντικ. του ἐπειράτο,
- 24) ἐπαινεῖν: Τ.Α. αντικ. του ἐπιχειρήσειεν ἄν,
- 25) ἐπιτιμᾶν: Τ.Α. υποκ. του ἀξιόν ἐστι, παιδεύειν: Τ.Α. αντικ. του προσποιουμένοις,
- 26) θάπτειν: Τ.Α. αντικ. του νοεῖς,
- 27) θανεῖν: Τ.Α. υποκ. του καλόν ἐστι,
- 28) ἀδεῖν: Τ.Α. υποκ. του χρή,
- 29) θηρᾶν: Τ.Α. υποκ. του πρέπει,
- 30) παθεῖν: Τ.Α. αντικ. του ἔα.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 32 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 102

- 1) χρῆναι: Ε.Α., υποκ. του ἀπροσώπου δοκεῖ - ποιεῖν: Τ.Α., υποκ. του ἀπροσώπου χρῆναι,
- 2) ἄν κρῖναι: Ε.Α., αντικ. του νομίζω,
- 3) δεῖξαι: ἀναρθρο ἀντί ἐναρθρου ἀπαρ. σε θέση υποκ. του ἦν,
- 4) ἐπιμεληθῆναι - προστατῆσαι: ἀπαρέμφατα του σκοπού,
- 5) ἀνάγκη εἶναι: Ε.Α., αντικ. του οἶονται - διάγειν: Τ.Α., υποκ. του ἀνάγκη εἶναι,
- 6) κολάσαι: Τ.Α., αντικ. του ἄν δύνασθε,
- 7) ἐνδείκνυσθαι - ἔχειν: ἐπεξήγηση στο ἐκεῖνο, εἰπεῖν: Τ.Α., αντικ. του ἔχειν,
- 8) θαρσύνειν: ἀπαρέμφατο της ἀναφοράς (ικανώτατος),
- 9) τὸ ἐπ' ἐκείνοις εἶναι: ἀπόλυτο ἀπαρέμφατο της ἀναφοράς,
- 10) φάρξαι: ἐπεξήγηση στο ἃ διενόηθησαν,
- 11) ὡς ἀπεικάσαι: ἀπόλυτο ἀπαρέμφατο της ἀναφοράς,
- 12) ἐπανιέναι: Τ.Α., υποκ. του ἀπροσώπου ὡρα ἄν εἴη,
- 13) γίγνεσθαι: Ε.Α., αντικ. του φησὶ,
- 14) στερηθῆναι - εἶναι: Τ.Α., υποκ. του χαλεπόν ἐστι,
- 15) ὄρᾶν: ἀπαρέμφατο της ἀναφοράς (στυγνός),
- 16) παρέξειν: ἀπαρέμφατο της ἀναφοράς (ἀσχολίαν), στρατεύειν: Τ.Α., αντικ. του παρέξειν,
- 17) ὡς δὲ συντόμως εἰπεῖν: ἀπόλυτο ἀπαρέμφατο του σκοπού, καταμεμαθηκέναι: Ε.Α., αντικ. του δοκῶ,
- 18) στρατοπεδεύσαι: ἀπαρέμφατο της ἀναφοράς (ἐπιτήδειος),
- 19) ἔχειν: Ε.Α., αντικ. του πυνθανόμενος,
- 20) ζῆν: Τ.Α., αντικ. του βούλεται - ποιεῖν: Τ.Α., αντικ. του ἐπιθυμῶ,
- 21) ἄν ὁμολογήσαι: δυν. Ε.Α. αντικ. του οἶμαι, προσήκειν: Ε.Α. αντικ. του ἄν ὁμολογήσαι, παῦσαι - διαφυλάξαι - ποιῆσαι: Τ.Α. υποκ. του προσήκειν,
- 22) εἶναι - ἔχειν: Ε.Α. αντικ. του νόμιζε,
- 23) διαφέρειν - εἶναι: Τ.Α. υποκ. του προσήκει, εἶναι: Ε.Α. αντικ. του φάσκοντας,
- 24) ὑπερβαλέσθαι: Τ.Α. υποκ. του ῥάδιόν ἐστι, ἐφικέσθαι: Τ.Α. υποκ. του χαλεπόν ἐστι,
- 25) παιδεύειν: Τ.Α. αντικ. του ἐπιχειρῶ, φιλοσοφεῖν: Τ.Α. υποκ. του ἀκμῆ ἐστι,
- 26) συμβουλευεῖν: Τ.Α. αντικ. του μέλλομεν, ἀπέχεσθαι - ὀρέγεσθαι - ὀμιλεῖν - οἰκονομεῖν: Τ.Α. υποκ. του χρή,
- 27) μὴ πράσσειν: Τ.Α. υποκ. του κηρυχθέντα,
- 28) ὀρέγεσθαι - ἐμμένειν - μανθάνειν - ἀναγιγνώσκειν: Τ.Α. υποκ. του δεῖ,
- 29) ὥστε μὴ θανεῖν: ἀπαρεμφατική συμπερασματική πρόταση,
- 30) πρὶν μεστῶσαι: χρονική ἀπαρεμφατική πρόταση.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 33

⇒ Ερώτηση σελ. 103

- 1) οὔτοι: Υ του ἐφικέσθαι (Ταυτοπροσωπία),
- 2) τὸν μὴ πεπληρωμένον: Υ του διατεθῆναι (Ἐτεροπροσωπία),
- 3) (βροτούς): Υ του ἴστασθαι (Ε),
- 4) ἐγὼ: Υ του ὑποθέσθαι (Τ), σύ: Υ των ἐπιδούναι και εὐδοκιμῆσαι (Τ),
- 5) τοὺς ὄρεγομένους: Υ των ἀπειρώς ἔχειν και συλλέγειν (Ε),
- 6) δαίμονας: Υ του πρόνοιαν ἴσχειν (Ε),
- 7) (τινά): Υ του φιλεῖν (Ε),
- 8) (τοῦτον): Υ του ποιεῖσθαι (Ε),
- 9) (ὕμᾱς): Υ του διδόναι (Ε),

- 10) ὑμᾶς: Υ του ὀφείλιν (E),
- 11) τὰς ταχίστας: Υ του ἐπεσθαι (E),
- 12) αὐτόν: Υ του ἀπιέναι (E),
- 13) Λακεδαιμόνιοι: Υ του ἀνδραποδιεῖν (T),
- 14) οὗτοι: Υ των συγγράψαι - συγγράφειν - ἀποδεικνύναι (T),
- 15) αὐτούς: Υ του χρήσθαι (E).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 34 Ομάδα Α'

➤ Ερώτηση σελ. 105

- 1) τὸ πράξει - τὸ κελεύσαι: υποκείμενα του ἔστι,
- 2) τοῦ νομίζειν: γενική διαιρετική στο εἰς τοῦτο,
- 3) τῷ ἐθέλειν: ἐπεξήγηση στο τούτω,
- 4) τῷ λογίζεσθαι: δοτική του τρόπου,
- 5) τὸ διδάξει: υποκείμενο του εἶναι,
- 6) τοῦ χειροῦσθαι - τοῦ προσάγεσθαι: αντικείμενα στο ἐπεμέλετο,
- 7) τοῦ μὴ καταδύναι: γενική ἑναρθρου απαρ. που δηλώνει σκοπό,
- 8) τὸ ἐρᾶν: υποκ. του γίγνεσθαι - ἐκ τοῦ ὄρᾶν: εμπρόθετος της προέλευσης,
- 9) ἐπὶ τῷ κεκτῆσθαι: εμπρόθετος της αιτίας,
- 10) τοῦ μὴ φεύγειν ἔνεκα: εμπρόθετος του σκοπού,
- 11) τὸ λαβεῖν - τὸ ἀναλώσαι: υποκείμενα του εἶναι,
- 12) τὸ ὑπομνήσκειν: υποκείμενο του ἔστι, τῷ ὄνειδίζειν: δοτική αντικειμενική στο ὅμοιον,
- 13) τὸ ἄρχεσθαι: αντικείμενο του καλοῦσι,
- 14) τὸ μὴ πιστεύεσθαι: ἐπεξήγηση στο τοῦτο,
- 15) τὸ πράττειν: υποκείμενο του προσήκειν,
- 16) τῷ μελετᾶν: εμπρόθετος του τρόπου - μέσου,
- 17) τῷ ἐρωτᾶν: αντικείμενο του χρήσθαι,
- 18) τὸ μὴ ἐθέλειν: ἐπεξήγηση στο ταύτην,
- 19) ἀντὶ τοῦ εἶναι: εμπρόθετος της αντικατάστασης,
- 20) τοῦ ποιῆσαι: αντικείμενο του ἀπέχω.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 34 Ομάδα Β'

➤ Ερώτηση σελ. 106

- 1) τὸ πράσσειν: Υ του οὐκ ἔχει,
- 2) τὸ μὴ εἰδέναι: Αντικ. του ἔσομῃ,
- 3) τὸ σεμνύνεσθαι - τὸ σπουδάζειν: Υ του ἔστι, τοῦ σκώπτειν - τοῦ παίζειν: γεν. συγκριτικές,
- 4) διὰ τὸ εἶναι: εμπρόθετος της αιτίας,
- 5) τὸ μὴ (δρᾶσαι): αντικ. του ἀπαρνούμαι,
- 6) τὸ ἐπιτάσσειν: αντικ. του ἐννοεῖ,
- 7) τὸ μανθάνειν - τὸ μὴ τείνειν: Υ του ενν. ἔστι,
- 8) τοῦ μὴδένα ἐπεξιώναι: γενική του σκοπού,
- 9) τῷ δύνασθαι: δοτική αιτίας,
- 10) ἄνευ τοῦ θαυμάζειν: εμπρόθετος της εξαίρεσης,
- 11) τοῦ πραχθῆναι: αντικ. του ἀπέχει,
- 12) τοῦ γίγνεσθαι: αντικ. του ὠρέγοντο,
- 13) τὸ λαβεῖν: αντικ. του νομίζουσι,
- 14) διὰ τὸ φοβεῖσθαι: εμπρόθετος της αιτίας,
- 15) ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι - ἐπὶ τῷ κρίνειν: εμπρόθετος του σκοπού,
- 16) διὰ τὸ μήπω τεθεωρηκέναι: εμπρόθετος της αιτίας,
- 17) διὰ τὸ μήπω ἐξηπατήσθαι: εμπρόθετος της αιτίας,
- 18) ἔνεκα τοῦ ποιῆσαι: εμπρόθετος του σκοπού, ἐπὶ τῷ καταστήσαι: εμπρόθετος του σκοπού,
- 19) εἰς τὸ ἀκούσαι - εἰς τὸ λαλήσαι: εμπρόθετοι της αναφοράς,
- 20) τὸ ἀμελεῖν: αντικ. του ἔκρινε.

≍ ΑΣΚΗΣΗ 35

⇒ Ερώτηση σελ. 108

- 1) οἱ παριόντες: υποκ. του εἰώθασιν (οἱ παρίασι),
- 2) τῶν γνωσθέντων: γεν. αντικ. στο ὄφελος (τούτων, ἃ ἐγνώσθη),
- 3) τῶν συμβουλευόντων: γεν. διαιρετική (τούτων, οἱ συμβουλεύουσι),
- 4) παρὰ τῶν διαβαλλόντων: εμπρόθετος της προέλευσης (παρὰ τούτων, οἱ διαβάλλουσι),
- 5) τοὺς ἀδικούντας: παράθεση στο ἄλλους (οἱ ἀδικούσι), τῶν κακῶς πεπονθῶτων: γεν. αντικειμενική στο ἐχθροὺς (τούτων, οἱ κακῶς πεπόνθασι), τοὺς καταλύοντας καὶ μεθιστάντας: αντικ. του νομίζειν (τούτους, οἱ καταλύουσι καὶ μεθιστᾶσι), τῶν ἐπιθυμούντων: γεν. αντικ. στο ἐχθροὺς (τούτων, οἱ ἐπιθυμοῦσι),
- 6) τοὺς ἀπολώλατας: αντικ. του πενθοῦντες (τούτους, οἱ ἀπολώλασι),
- 7) εἰργασμένην: επιθ. προσδ. στο πόλιν (πόλιν, ἢ εἰργασται),
- 8) τῶν ἀπολλυμένων: γεν. του περιεχομένου στο πλήθος (τούτων, οἱ ἀπώλλυντο),
- 9) τὸν βουλόμενον: υποκ. του ἰέναι (τούτον, ὃς ἐβούλετο),
- 10) ἐπὶ τοὺς ἀδικούντας: εμπρόθετος της εναντίωσης (ἐπὶ τούτους οἱ ἀδικούσι),
- 11) τὸν θανόντα: υποκ. του καλύψαι (τούτον, ὃς ἔθανε), εἰσορῶσι: παράθεση στο οἰωνοῖς (οἱ εἰσορῶσι),
- 12) φέροντες: επιθ. προσδ. στο ἄνδρες (οἱ ἔφερον),
- 13) ὁ δρῶν: υποκ. του ἀνιᾶ (ουσιαστική),
- 14) τοὺς δρῶντας: αντικ. του φανεῖτε (τούτους, οἱ ἔδρων),
- 15) τὴν νεύουσαν: παράθεση στο σε (ἢ νεύεις),
- 16) ὁ κηρύξας: κατηγ. στο Ζεὺς (ὃς ἐκήρυξε),
- 17) ὁ κατθανών: υποκ. του μαρτυρήσει (οὗτος, ὃς κατέθανε),
- 18) τοῖς θανοῦσι: (τούτοις οἱ ἔθανον),
- 19) ὁ παύσων: παράθεση στο Αἴδης (ὃς παύσει),
- 20) τῶν ὀρθουμένων: γεν. κτητική στο σώματα (τούτων, οἱ ὀρθοῦνται).

≍ ΑΣΚΗΣΗ 36 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 112

- 1) ἀφηρημένος - οὐ βεβοηθηκότες (φανήσεται - φανήσονται),
- 2) ὄρμουντας - μετιόντας - ἔχοντας (κατεῖδε),
- 3) διεφθαρμένα (ἔγνω),
- 4) ἐπιθορυβήσασα (δήλη ἐγένετο),
- 5) ἀμαρτάνοντες (παύσασθε),
- 6) ἦκοντας (ἦισθοντο),
- 7) καλχαίνουσα (δηλοῖς),
- 8) τιμώντας (εἰσορᾶς),
- 9) θανουμένη (ἐξήδη),
- 10) καταρτυθέντας (οἶδα),
- 11) τρέφων (ἐμάνθανον),
- 12) θνήσκουσα (ἀρκέσω),
- 13) ὦν (φανεῖται),
- 14) δυναμένη (ἔστι),
- 15) διεστῶσας (εὐρήσομεν),
- 16) λέγων (ἐτύγχανον),
- 17) καθιζάνουσαν - λαμβάνουσαν (ὀρώμεν),
- 18) δικάζοντες (διατελοῦσι),
- 19) ποιῶν (χαίρει),
- 20) ὦν (ἴσθι).

≍ ΑΣΚΗΣΗ 36 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 113

- 1) ἐγνωκότες (ὑπάρχειν),
- 2) ζῶντας - ὄντας (ἦιδεσαν),
- 3) μὴ ὄντες (συνήδεσαν),
- 4) φθειρομένους (περιορᾶν),
- 5) προδοῦσα (ἀλώσομαι),
- 6) ἀτωμένους ἢ σεσωσμένους (ἀν ἴδοις),

- 7) κηρυχθέντα (ήδησθα),
- 8) δρώσα (τυγχάνειν),
- 9) λυσσώσαν (είδον),
- 10) άφανδάνοντα (έφυ),
- 11) ποιουμένη (αίσχύνομαι),
- 12) άπιστήσασαν (έλλον),
- 13) έξαμαρτάνοντα (όρώ),
- 14) συλλαμβάνουσαν - συναγωνιζόμενον (όρώ),
- 15) όλιγωρών - ήαθυμών (διετέλεσεν),
- 16) όντες (τυγχάνουσι),
- 17) φροντίζων (φανείην),
- 18) μανθάνοντες (διάγουσι),
- 19) έγκαλούντα (εύρίσκωσι),
- 20) προσιόντας (όρώ).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 37

⇒ Ερώτηση σελ. 113

- 1) Αθηναίοι έώρων αυτούς έν όδω ότι είεν - είναι.
- 2) Ισθι άνόητος ότι εί - είναι.
- 3) Περι τά μέγιστα ταύτα φαινόμεθα ότι έξαμαρτάνομεν - έξαμαρτάνειν.
- 4) Οι έν τη Καδμεία ήσθοντο Ισμηνίαν ότι είργμένος είη - είρχθαι.
- 5) Όρώ τούς μη άσκούντας τά σώματα ότι ου δύνανται - ου δύνασθαι ποιείν τά του σώματος έργα.
- 6) Αγησίλαος δυνατώτατος ών φανερός ήν τοίς νόμοις ότι λατρεύοι - λατρεύειν.
- 7) Όρώ και Θηβαίους νύν δείσθαι - ότι δέονται ύμών μη περιδειν άπολομένους τούς σώσαντας ύμάς.
- 8) Ανανδρίας ένεκα δειχθήσεται ταύτα ότι πεποίηκε - πεποιηκέναι.
- 9) Οι Έλληνες έμαθον Κύρον ότι τεθνηκώς είη - τεθνηκέναι.
- 10) Τοίς τε έπιχειρήμασιν έώρων ότι ου κατορθοίεν - κατορθοούν και τούς στρατιώτας ότι άχθοιντο - άχθεσθαι τή μονή.
- 11) Φαίνονται δ' ήμών οι πρόγονοι τοσοϋτον άπάντων ότι διήνεγκον - διενεγκείν.
- 12) Σαφώς έπέδειξεν αυτούς ότι ψεύδοιντο - ψεύδεσθαι.
- 13) Έγνω την έσβολήν ότι έσοιτο - έσεσθαι.
- 14) Εύρήσεις δε και σύ έμέ άληθή ότι λέγω - λέγειν.
- 15) Όρώ γάρ ότι ανθρώπων ουδείς άναμάρτητος διατελεί - ουδένα ανθρώπων άναμάρτητον διατελείν.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 38

⇒ Ερώτηση σελ. 114

- 1) Φανερώς έφρόντιζον,
- 2) φανερώς ουκ έφθόνει,
- 3) έβεβοηθήκεσαν,
- 4) άεί δικάζουσι,
- 5) ένενυήκει,
- 6) λάθρα είσηλθον,
- 7) ώς άεί έχει,
- 8) άεί εύδοκιμεί,
- 9) συνεληλύθεσαν,
- 10) έκέκτηντο,
- 11) έγένοντο πρό.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 39

⇒ Ερώτηση σελ. 114

- 1) Έγνω ό Αρχίδαμος τούς Αθηναίους ουδέν πω ένδώσοντας,
- 2) Μαθούσαι δε την άπάτην και Λεύκιππον έπιβουλεύοντα αύταις, πάσαι μεθίεσαν εις αυτόν τας αίχμάς,
- 3) Οίδα τούτον ουδέν τών όρωμένων τιμιώτερον κεκτημένον,
- 4) Εγίγνωσκεν την πορθουμένην και έρημουμένην χώραν ουκ άν δυναμένην πολύν χρόνον στρατεύμα φέρειν,

- 5) Ἦκουσεν βασιλέα χρηστὸν ὄντα,
- 6) Οὗτος ἔγνω τὴν φιλοσοφίαν μόνην φάρμακόν οὖσαν τῶν τῆς ψυχῆς ἀρρωστημάτων καὶ παθῶν,
- 7) Ὅρας ἡμᾶς ὄντας ὑμῶν κρείττονας;
- 8) Ἐγὼ δὲ σαφῶς οἶδα κινδυνεύουσας τὴν Μεσσηνίην,
- 9) Οἱ Θηβαῖοι ἤσθοντο ἐξηπατημένοι,
- 10) Οἱ Ἕλληνας ἤσθοντο βασιλέα ἐν τοῖς σκευοφόροις ὄντα.

ΑΣΚΗΣΗ 40 Ομάδα Α'

— Ερώτηση σελ. 115

- 1) οἱ ἑξαμαρτάνοντες: επιθετική (αοριστολογική) μετοχή, υποκείμενο του εἰσίν (οἱ ἑξαμαρτάνουσι),
- 2) χαλεπαίνοντας: κατηγορηματική μετοχή (ὄρων),
- 3) ὄντα: κατηγ. μτχ. (ὄρωμεν),
- 4) ὠφελούμενος: κατηγ. μτχ. (ὕπομένει),
- 5) καταλυθείσαν: κατηγ. μτχ. (ἐπέϊδομεν),
- 6) ὁ φεύγων: επιθ. (αοριστολογική) μτχ. υποκ. του φεύγει (ὅστις φεύγει).
- 7) ὄντα: επιθ. (κυρίως αναφορική) μτχ., παράθεση στο ἐμέ (ὅς ἦν κηδεστής).
- 8) διαλεγόμενου: κατηγ. μτχ. (ἤκουσα - ἀμεση αντίληψη),
- 9) αἱ παραδοῦσαι: επιθ. (κυρίως αναφορική), κατηγ. στο αἱ φύσεις (αἱ παρέδωσαν),
- 10) τοῖς συνοῦσιν: επιθ. (ουσιαστική), αντικ. στο ἐδείκνυ - ὄντα: κατηγ. μτχ. (ἐδείκνυ),
- 11) γελῶν: κατηγ. μτχ. (παῦσαι) - διατελῶν: κατηγ. μτχ. (αἰσχύνη) - γελῶν: κατηγ. μτχ. (διατελῶν),
- 12) τοῖς σιτίζουσιν: επιθ. (κυρίως αναφ) μτχ., δοτ. αντικ. στο ὅμοια (τούτοις, οἱ σιτίζουσιν),
- 13) συσκευαζόμενος, βαδίζων, τρέχων: κατηγ. μτχ. (ἀπείρηκα),
- 14) μισοῦντες: κατηγ. μτχ. (γίγνονται),
- 15) τοῖς μὴ ἔχουσι: επιθ. (αοριστολογική) μτχ., αντικ. στο διαλέγεσθαι (οἷς μὴ εἶχον),
- 16) τοὺς φεύγοντας: επιθ. (ουσιαστική) μτχ. αντικ. του ἀποφαίνωσι και της κατηγ. μτχ. ἡμαρτηκότας (ἀποφαίνωσι),
- 17) πολεμοῦντες - προκινδυνεύοντες: κατηγ. μτχ. (φανερόν ἐποίησαν),
- 18) πάσχων: κατηγ. μτχ. (ἀνέχου),
- 19) ἀπολιπούσα: κατηγ. μτχ. (ἀρχεται),
- 20) δυναμένοις: επιθ. (κυρίως αναφ) μτχ., επιθ. προσδ. στο ἀνθρώποις (οἱ δύνανται),
- 21) προσιόντων: κατηγ. μτχ. (αἰσθάνεται - ἀμεση αντίληψη)
- 22) βουλομένοις: κατηγ. μτχ. (συνήδειν),
- 23) ζῶντα: κατηγ. μτχ. (ἤδεσαν),
- 24) οὐ ποιήσαντα ἄν: δυν. κατηγ. μετχ. (εὐ ἤδει), τὰ δέοντα: επιθ. (κυρίως αναφ) μτχ. (ταῦτα, ἃ ἔδει),
- 25) πάσχοντες: κατηγ. μτχ. (ἠνείχοντο).

ΑΣΚΗΣΗ 40 Ομάδα Β'

— Ερώτηση σελ. 115

- 1) τὰ παρόντα: επιθετική (κυρίως αναφορική), επιθ. προσδ. στο πράγματα (ἃ πάρεστι) - ἔχοντα: κατηγ. μτχ. (ὄρω),
- 2) τῶν ναυμαχησάντων: επιθ. (κυρίως αναφορική) μτχ, επιθ. προσδ. στο ἀνδρῶν (οἱ ἐναυμάχησαν),
- 3) ὦν: επιθ. (κυρίως αναφορική) παράθεση στο Περικλῆς (ὅς ἦν),
- 4) ὁ μὴ ἀδικῶν: επιθετική (αοριστολογική) μτχ., υποκ. του ἐστιν (ὅς μὴ ἀδικεῖ ἢ ὅς ἂν μὴ ἀδικῆ),
- 5) ἐκκεκαλυμμένας: επιθ. (κυρίως αναφορική) μτχ., κατηγ. προσδ. στο ἀσπίδας,
- 6) εὐδαιμονοῦντας: κατηγ. μτχ. (καταλείπω),
- 7) ὁ μὴ ἔχων: επιθ. (αοριστολογική), υποκ. του ενν. ἐστι,
- 8) ὁ ἀδικήσας - ἐπιβουλεύσας: επιθ. (κυρίως αναφορικές), κατηγ. στο οὗτος (ὅς ἠδίκησεν καὶ ἐπεβούλευσεν),
- 9) ὦν: επιθ. (κυρίως αναφορική) μτχ., παράθεση στο Ναυκλείδας (ὅς ἦν ἔφορος),
- 10) ἀναμνήσας: κατηγ. μτχ. (εὐ ἐποίησας),
- 11) τοὺς εὐ φρονοῦντας: επιθ. (ουσιαστική) μτχ., υποκ. του φαίνεσθαι - προαιρουμένους: κατηγ. μτχ. (φαίνεσθαι).
- 12) ἐθέλοντας: κατηγ. μτχ. (ὑπάρχειν),
- 13) οἱ μὴ χρησάμενοι: επιθ. (αοριστολογική) μτχ., υποκ. του φεύγουσι (οἱ ἂν μὴ χρῆσονται),
- 14) εὐ ποιῶν: κατηγ. μτχ. (νικᾶν).
- 15) ἐσπίπτον: κατηγ. μτχ. (εἶδον).

- 16) τῶν ἀπόντων: επιθ. (κυρίως αναφορ.) μτχ., επιθ. προσδ. στο φίλων (οἱ ἀπεισι) – πρὸς τοὺς παρόντας: επιθ. (κυρίως αναφορ.) μτχ., εμπρόθετος του ενῶπιον (οἱ πάρεισι),
- 17) ὁμολογούμενος: κατηγ. μτχ. (έστιν),
- 18) τῶν φασκόντων: επιθ. (κυρίως αναφ.) μτχ., γενική διαφ. (πολλοί) (τούτων, οἱ φασι),
- 19) δύντος: επιθ. (κυρίως αναφ.) μτχ., επιθ. προσδ. στο ἡλίου (ὃς ἔδν),
- 20) γιγνομένη: επιθ. (κυρίως αναφ.) μτχ., επιθ. πρυσδ. στο ἔω (ἡ ἐγίγνετο),
- 21) ὄντα: κατηγ. μτχ. (ἤκουε - ἔμμεση αντίληψη),
- 22) ταράττεσθαι: ειδικό απαρ., αντικείμενο του ἤκουε (αβέβαιη φήμη),
- 23) ὄντες: κατηγ. μτχ. (σύνισμεν).
- 24) δεῖν: ειδικό απαρ., αντικ. του ἔγνω,
- 25) μηχανώμενος: κατηγ. μτχ. (οὐκ ἀποκάμνεις).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 41

→ Ερώτηση σελ. 117

- 1) ἐν ᾧ ὠρμῶντο, σύγχρονο,
- 2) ἐπεὶ προσέβαλον, προτερόχρονο,
- 3) ἐν ᾧ ἡριστοποιοῦντο, σύγχρονο (ἐνταῦθα),
- 4) ὅτε ἐπεσιτίσαντο, προτερόχρονο (ευθύς),
- 5) ἐν ᾧ ἦν ὄρθρος, σύγχρονο, ὅταν ἀριστοποιήσωνται, υστερόχρονο,
- 6) ὅτε κατεῖδε, προτερόχρονο,
- 7) ἐπεὶ εἶδεν, προτερόχρονο,
- 8) ὅτε ἀφίκετο, προτερόχρονο,
- 9) ἐπεὶ ἀφείσαν, προτερόχρονο,
- 10) ὅτε ἠρωτῶντο, σύγχρονο,
- 11) ἐν ᾧ εἰσήσαν, σύγχρονο,
- 12) ὅτε προσήλθε καὶ διελέχθη, προτερόχρονο,
- 13) ὅταν λάβητε καὶ ἀπαγάγητε, υστερόχρονο,
- 14) ὅτε ἐνίφοντο, σύγχρονο,
- 15) ἐπειδὴν καταθῆ, υστερόχρονο,
- 16) ὅτε ὑπερέβαινε, σύγχρονο,
- 17) ἐπεὶ ἤραξεν, προτερόχρονο,
- 18) ἐπειδὴν ἀλλῶ, υστερόχρονο,
- 19) ἐν ᾧ ζῶ, σύγχρονο,
- 20) ἐπειδὴν φύσωσι, υστερόχρονο.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 42

→ Ερώτηση σελ. 119

- 1) ἐπειδὴ βουλευέσθε, διδόναι παρησίαν,
- 2) ἐπειδὴ - ὅτι ἐπένθουν, οὐδεὶς ἐκοιμήθη,
- 3) ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο, ὄχλος περιεχεῖτο,
- 4) ἐπειδὴ ἀντίειπον - συνεπήνεσαν, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην,
- 5) ἐπειδὴ ἐνόμιζον, πολλῆ προθυμία,
- 6) ἐπειδὴ ἐπέισθη, συνέπραξεν,
- 7) ἐπεὶ ἐξῆν, (υποκ. αιτιολ. λόγω του ὡς),
- 8) ὡς εἰ ἤγετο, (ψευδούς αιτιολ. λόγω του ὡσπερ),
- 9) ἐπειδὴ - ὡς ἦν, (υποκ. αιτιολ. λόγω του ὡς),
- 10) ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν,
- 11) ἐπειδὴ ἐφυγεν, αντικ. αιτιολ. λόγω του ἄτε.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 43

→ Ερώτηση σελ. 120

- 1) ἵνα ἐκκλησιάσωμεν, ἤκομεν,
- 2) ἵνα χαρίσωμαι - μνηστεύσω - ἀποφήνωμαι, παρελήλυθα,
- 3) ἵνα ἀπαγγείλειε, ἀπέπλευσε,
- 4) ἵνα καταγάγῃ, προηγείται το ὡς λόγω του ὅτι το ρήμα δεν δηλώνει κίνηση (στρατεύουσι),

- 5) ἵνα πολεμήσαιεν, ἔπλεον,
- 6) ἵνα προείποι, προέπεμψαν,
- 7) ἵνα πρεσβεύσαιντο, ἦλθον,
- 8) ἵνα ἀφανίσαιεν, ἦλθον,
- 9) ἵνα μάθωσι, ἔρχονται,
- 10) ἵνα ἀπαγγείλειε, ἔπεμψε.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 44

⇒ Ερώτηση σελ. 120

- 1) Θηβαίων οὐ παραγενομένων,
- 2) οὐκ ἀνταναγαγόντος Λυσάνδρου,
- 3) δείσαντες,
- 4) Ξέρξου ἐλθόντος,
- 5) ἡγουμένη τὸν βίον,
- 6) μαθῶν ἀτρωτον ὄντα,
- 7) πλείονα καρπὸν φέρον,
- 8) ὑμῶν οὐ βουλομένων συμπορεύεσθαι,
- 9) μικρὸν ὀφείλων,
- 10) ἐπισιτισάμενοι.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 45

⇒ Ερώτηση σελ. 122

- 1) εἰ μὴ τοῦτο συνέφερον, μη πραγματικό,
- 2) εἰ μὴ κατέβαλον, μη πραγματικό,
- 3) εἰ καὶ Κρέων ἀντίρρηκεν, πραγματικό,
- 4) εἰ ἔχοιμεν – εἰ παραδοίμεν, απλή σκέψη,
- 5) εἰ καὶ ἐχρῶντο, διεπορεύετο,
- 6) εἰ ἡγείτο, μη πραγματικό,
- 7) ἂν ἀκηκάοτες ἦτε, προσδοκώμενο,
- 8) ἂν σιγᾶς, προσδοκώμενο,
- 9) εἰ καὶ ἦν εἰρήνη, ἀφηρέθητε,
- 10) εἰ μὴ διαμάρτοιμι, απλή σκέψη,
- 11) ἂν ἀκούητε, προσδοκώμενο,
- 12) καὶ εἰ ταῦτα ὑπάρχοι, απλή σκέψη,
- 13) εἰ πράττοιεν, απλή σκέψη,
- 14) ἂν ποιῶμεν, προσδοκώμενο,
- 15) εἰ καὶ ἔξεστι, πραγματικό.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 46 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 123

- 1) ὦν: αιτιολογική μετοχή, (ἐπεὶ ἄνθρωπος εἶ),
- 2) θέλοντος: υποθετική μετοχή, (εἰ θέλοι),
- 3) ἔχων: τροπική μετοχή (δεν αναλύεται),
- 4) βοηθήσοντες: τελική μετοχή, (ἵνα βοηθήσωσι),
- 5) ἀφικόμενος: χρονική μτχ. (ἐπεὶ ἀφίκετο),
- 6) δείσας: αιτιολογική μτχ. (ἐπεὶ ἔδεισε),
- 7) ὄρων: υποθ. μτχ. (εἰ ἑώρα),
- 8) ὡς ἐπιπλευσοῦμενοι: τελική μτχ. (ἵνα ἐπιπλεύσαιεν),
- 9) ὡς ἐαλωκνίας: αιτ. μτχ., υποκειμενικής αιτιολογίας, (ἐπειδὴ ἐαλώκει),
- 10) θαρροῦντες: τροπική μετοχή,
- 11) ὄντες: εναντ. μτχ. (εἰ καὶ ἔστε),
- 12) καίπερ εὐποροῦντες: εναντ. μτχ., (εἰ καὶ εὐποροῦσι),
- 13) ἀκοντίζοντες: τροπική μτχ.
- 14) ὀμιλῶν: υποθ. μτχ. (ἂν ὀμιλῆς),
- 15) ἦσθεις: αιτιολ. μτχ. (ἐπειδὴ ἦσθη),

- 16) ἐλεγχόμενος: υποθ. - εναντ. μτχ. (καί - εἰ ἐλέγχουτο),
- 17) ἄτε ὄντες: αιτ. μτχ., αντικ. αιτιολ. (ἐπειδὴ εἰσὶ),
- 18) ἀναστάς: χρονική μτχ. (ἐπεὶ ἀνέστη),
- 19) νομίζων: αιτιολ. μτχ. (ἐπειδὴ ἐνόμιζον),
- 20) νομοθετήσοντες - ψηφιοῦμενοι: τελική μτχ. (ἵνα νομοθετήσητε - ψηφίσησθε),
- 21) εὐθύς ἀγαγόντες: χρονική μτχ. - ἐπεὶ ἤγαγον,
- 22) θαρροῦντες: τροπική μτχ.,
- 23) συναγαγών: χρονική μτχ. (ἐπεὶ συνήγαγε),
- 24) πορισθεῖσα: υποθ. μτχ. (ἂν πορισθῆ),
- 25) θηλυνομένων: χρονικο ὑποθετική μτχ. (ὄτ-αν θηλύωνται),
- 26) ἀναστάς: χρονική μτχ. (ἐπεὶ ἀνέστη),
- 27) μὴ ἔχων: υποθ. μτχ. (ἂν μὴ ἔχῃς - εἰ μὴ ἔχεις),
- 28) καὶ βουλόμενος: εναντιωμ. μτχ. (εἰ καὶ ἐβούλετο),
- 29) καίπερ εἰδότες: εναντιωματική μτχ. (εἰ καὶ ἤδεσαν),
- 30) τελευτώντες: χρονική μτχ. (λειτουργεῖ ἐπισηματικά: στο τέλος).

ΑΣΚΗΣΗ 46 Ομάδα Β'

→ Ερώτηση σελ. 124

- 1) εἰπών: υποθ. μτχ. (εἰ εἶποι),
- 2) οὐ βουλόμενοι: εναντιωματική μτχ. (εἰ καὶ οὐκ ἐβούλοντο),
- 3) ἔχων: τροπική μτχ.,
- 4) τελευτών: χρονική μτχ. (λειτουργεῖ ἐπισηματικά, στο τέλος),
- 5) ἄτε ἐρώντες: αιτ. μτχ. αντικειμενικής αιτιολογίας, (ἐπεὶ ἐρῶτε),
- 6) ὄντα: εναντιωματική μτχ. (εἰ καὶ ἐστί),
- 7) λαβόντων: υποθ. μτχ. (εἰ λάβοιεν),
- 8) οὐ δυνάμενοι: αιτιολ. μτχ. (ἐπειδὴ οὐκ ἐδύναντο),
- 9) ἔχων: τροπική μετοχή,
- 10) ἢ συνωφελοῦντες: τροπική μετοχή, β' ὅρος σύγκρισης,
- 11) ἐροῦντα: τελική μτχ., (ἵνα εἶποι),
- 12) γελῶντες - δακρῦντες: τροπικές μτχ., ἐπεξήγηση στο οὕτως,
- 13) βλέπων: εναντ. μτχ. (εἰ καὶ βλέπει),
- 14) ὡς καταστρεφόμενοι: αιτιολ. μτχ., υποκειμ. αιτιολ. (ἐπειδὴ - ὅτι καταστρέφονται),
- 15) δοκιμασθησόμενον: τελική μτχ. (ἵνα δοκιμασθῆ),
- 16) καίτοι παραλιπών: εναντ. μτχ. (εἰ καὶ παρέλιπον),
- 17) ἐπισχών: χρονική μτχ. (λειτουργεῖ συνήθως ἐπισηματικά),
- 18) ἄγοντα: τροπική μτχ.,
- 19) ἀντιλεγών: χρονική - υποθετική (ὄτε - εἰ ἀντιλέγοι),
- 20) ἄτε ἰδοῦσαι: αιτιολ. μτχ., αντικ. αιτιολογίας, (ἐπειδὴ οὐκ εἶδον),
- 21) ὡσπερ μέλλων: αιτιολ. μτχ., ψευδούς αιτιολογίας, (ὡσπερ εἰ μέλλει),
- 22) ἐπιχειρῶν: υποθ. μτχ. (εἰ ἐπεχειρεῖ),
- 23) μὴ ἐργαζομένου: υποθ. μτχ. (εἰ μὴ ἐργάζοιτο),
- 24) ἐλθόντος: χρονική - υποθ. μτχ. (ὄτ-αν ἔλθῃ),
- 25) ὡς μαχομένους: τελική μτχ. (ἵνα μαχέσαιντο),
- 26) ἀπολιπών: εναντιωματική μτχ. (εἰ καὶ ἀπέλιπες),
- 27) ἀπιούσιν καὶ προϊούσιν: υποθ. μτχ. (ἂν ἀπίωμεν - προϊώμεν),
- 28) ὡς βουλευομένων: αιτιολ. μτχ., υποκ. αιτιολ. (ἐπεὶ οὐ βουλευόμεθα),
- 29) μὴ μεμαθηκώς: εναντιωματική μτχ. (εἰ καὶ μὴ μεμάθηκεν),
- 30) οὐ σπουδάζων, ἀλλὰ παίζων: τροπική μτχ.,
- 31) λέγοντος: χρονική μτχ. (ἐν ᾧ ἔλεγε),
- 32) τρωθησόμενον ἢ ἀποθανοῦμενον: τελ. μτχ. (ἵνα τρωθῆ - ἀποθάνῃ),
- 33) ληφθέντες: χρονική μτχ. (ἐπεὶ ἐλήφθησαν),
- 34) μὴ ἀποδιδόντες: υποθ. μτχ. (εἰ μὴ ἀποδιδόειν),
- 35) θέλων: υποθ. μτχ. (ἂν θέλῃς - εἰ θέλεις),
- 36) βάλλουσαι: τροπική μτχ.,
- 37) λαχών: εναντιωματική μτχ. (εἰ καὶ ἔλαχεν),

- 38) δείσας: αιτιολογική μτχ. (ἐπεὶ ἔδεισε) - ἄγοντα: τελ μτχ. (ἵνα ἄγῃ),
 39) φεύγοντες: χρονική μτχ. (ἐν ᾧ ἔφευγον).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 47

➤ Ερώτηση σελ. 125

- 1) εἰδώς: εναντιωματική (νοηματική αντίθεση),
- 2) ὡς μεμονωμένοι: αιτιολογική, υποκειμενικής αιτιολογίας λόγω του ὡς, ἀναστήσας: χρονική, προτερόχρονο, λαθών: τροπική,
- 3) καίπερ ποιοῦντας: εναντιωματική (λόγω του καίπερ),
- 4) ὄρων: αιτιολογική, ἀθυμοῦν-ὄν: κατηγορηματικές (ὄρων), ἐπιπαριών: τροπική,
- 5) τελευτῶντος: γενική απόλυτη, χρονική μετοχή - ἔχοντες: τροπική - ὡς οὔσης: γενική απόλυτη, αιτιολογική - αἰρήσοντες: τελική,
- 6) κρίνασα: αιτιολογική,
- 7) ὄντων: γενική απόλυτη, αιτιολογική μετοχή - κείμενον: κατηγορηματική (ἴδοι),
- 8) ἵκετεύσοντες: τελική (ἤκομεν) - οὔσης: γενική απόλυτη, αιτιολογική (εναντιωματική) μετοχή - γεγεννημένους: κατηγορηματική (περιδεῖν),
- 9) ἀπολογούμενος: χρονική μετοχή (σύγχρονο),
- 10) ἀμαρτόντα-πράξαντα: εναντιωματικές (αναφορικές),
- 11) διαχειμάσοντες: τελική (ἀπέπλευσαν),
- 12) σκοποῦντας - ζητοῦντας: τροπικές, ἐπεξήγηση στο ἐκ τούτων - πεπολιτευμένοι: κατηγορηματική (ἦσαν) - μεταπεσόντων: γενική απόλυτη, χρονική μετοχή,
- 13) βιαζόμενοι - οἰόμενοι: αιτιολογικές μετοχές (ρήματα ψυχικού πάθους - δοξαστικό αντίστοιχα),
- 14) φάσκοντες: εναντιωματική - προέμενοι: χρονική - ἀποπλέοντες: κατηγορηματική (ὠχοντο),
- 15) βουλόμενος - ἐπικείμενοι: αιτιολογικές μετοχές,
- 16) γενομένων: γενική απόλυτη, εναντιωματική μετοχή - γενομένου: γενική απόλυτη, αιτιολογική μετοχή,
- 17) ὄντος: γενική απόλυτη, χρονική μετοχή - ἀθροίζων: κατηγορηματική μετοχή (ἐξηγγέληθη),
- 18) ξυναθροισθέντες - ἀναλαβόντες: χρονικές μετοχές,
- 19) ἀμελήσας: χρονική - ἀμελήσαντας: χρονικούποθετική - ὁμωμοκότητας: αιτιολογική μετοχή,
- 20) πρέπουσαν: κατηγορηματική (ἂν γενέσθαι), ὀρεγόμενος, ἀπεχόμενος: υποθετικές (ἂν διοικῶν).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 48

➤ Ερώτηση σελ. 126

Εἰδώς (αιτιολογική) γὰρ ἄπαντας ἀνθρώπους περὶ πλείστου ποιούμενους (κατηγορηματική) τοὺς παῖδας τοὺς αὐτῶν καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ μάλιστα ὀργιζομένους (κατηγορηματική) τοῖς εἰς ταῦτ' ἐξαμαρτάνουσιν (επιθετική), καὶ τὴν ὕβριν τὴν περὶ ταῦτα μεγίστων κακῶν αἰτίαν γιγνομένην (κατηγορηματική), καὶ πολλοὺς ἤδη καὶ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν δυναστευσάντων (επιθετική) διὰ ταύτην ἀπολομένους (κατηγορηματική), οὕτως ἔφυγον τὰς αἰτίαις ταύταις ὥστ' ἐξ οὗ τὴν βασιλείαν ἔλαβον, οὐδενὶ φανήσομαι σώματι πεπλησιακῶς (κατηγορηματική) πλὴν ἑαυτοῦ γυναικός, οὐκ ἄγνοῶν (αιτιολογική - τροπική) ὅτι κάκεῖνοι παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοκιμοῦσιν, ὅσοι περὶ μὲν τὰ τῶν πολιτῶν δίκαιοι τυγχάνουσιν ὄντες (κατηγορηματική), ἄλλοθεν δέ ποθεν αὐτοῖς ἐπορίσαντο τὰς ἡδονάς, ἀλλὰ βουλόμενος (αιτιολογική) ἅμα μὲν ἑαυτὸν ὡς πορρωτάτω ποιῆσαι τῶν τοιοῦτων ὑποψιῶν, ἅμα δέ παράδειγμα καταστήσαι τὸν τρόπον τὸν ἑαυτοῦ τοῖς ἄλλοις πολίταις, γινώσκων (αιτιολογική) ὅτι φιλεῖ τὸ πλῆθος ἐν τούτοις τοῖς ἐπιτηδεύμασιν τὸν βίον διάγειν ἐν οἷς ἂν τοὺς ἄρχοντας τοὺς αὐτῶν ὀρώσιν διατρίβοντας (κατηγορηματική).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 49 Ομάδα Α'

➤ Ερώτηση σελ. 128

- 1) ὑποφαίνοντος: χρονική μτχ. (ὄτε ὑπέφαινε),
- 2) εἰσελθόντες: ονομ. απόλυτη ἀντὶ γενικής απόλυτης χρονικής μτχ., (ἐκεῖνων εἰσελθόντων (ἐπεὶ ἐκεῖνοι εἰσήλθον),
- 3) δύνοντος: γενική απόλυτη χρονική μτχ. (ὄτε ἔδυνε),
- 4) μὴ κελευσάντων: γεν. ἀπολ. υποθ. μτχ. (εἰ μὴ ἐκελεύσατε),
- 5) ἐξόν: αιτ. ἀπόλ. εναντ. μτχ. (εἰ καὶ ἐξῆν),
- 6) ὥσπερ ἐξόν: αιτιατ. ἀπόλυτη, αιτιολ. μτχ. ψευδούς αιτιολ., (ὥσπερ εἰ ἐξεσσι),
- 7) μὴ ἐλθόντων: γεν. ἀπόλ. υποθ. μτχ. (εἰ μὴ ἦλθετε),
- 8) καὶ μεταπεμπομένου: γεν. ἀπόλ. εναντ. μτχ. (εἰ καὶ μεταπέμπεται),

- 9) ὄντων: γεν. απόλ. χρονική μτχ., (ἐν ᾧ ἦσαν...).
- 10) τελευτώντος: γενική απόλυτη χρονική μετοχή, (ἐν ᾧ ἔτελεύτα), – ὡς οὔσης: γεν. απόλ. αιτ. μτχ., (ἐπειδὴ ἦν ἔρημος),
- 11) ποιούντος: γεν. απόλ. χρονικούποθ. μτχ., (ὅταν ποιῆς),
- 12) διαλιπούσης: γεν. απόλ. χρον. μτχ., (ὅτε διέλιπεν ἡ ἡμέρα),
- 13) μὴ ἐργαζομένου: γεν. απόλ. υποθ. μτχ., (εἰ μὴ ἐργάζοιτο),
- 14) νοσοῦσης: γεν. απόλ. χρον/υποθ. μτχ., (ὅταν νοσῆ),
- 15) ὄντος: γενική απόλυτη, αιτιολ. μετοχή, (ἐπειδὴ ἦν).

Δ ΑΣΚΗΣΗ 49 Ομάδα Β'

• Ερώτηση σελ. 129

- 1) ὡς καταστησομένων: γεν. απόλ. αιτ. μτχ., (ἐπειδὴ καταστήσεται),
- 2) ἀπηλλαγμένος: ονομ. απόλ. χρονική μτχ., ἀντί συνημμένης (ἀπηλλαγμένῳ),
- 3) ἐπιπεσών: ονομ. απόλυτη ἀντί γενικής απόλυτης, χρονική μτχ. (ἐπιπεσόντος),
- 4) ἀποβλέψας: ονομ. απόλυτη ἀντί συνημμένης χρονικής μτχ. (ἀποβλέψαντι) - (ἐπεὶ ἀπέβλεψα),
- 5) ἐπιφαινόμενον: γενική απόλυτη, αιτιολ. μτχ. (ἐπειδὴ ἐπεφάνετο),
- 6) ἂν σφαλείσαν: αιτιολ. μτχ. αιτιατική απόλυτη ἀντι γενικής απόλυτης, (ἂν σφαλείσης), (ἐπειδὴ οὐκ ἂν ἐσφάλη),
- 7) εὐέλπιδες ὄντες: ονομ. απόλυτη ἀντί συνημμένης, αιτιολ. μτχ. (εὐέλπισιν οὖσιν),
- 8) οὐ μετόν: αιτ. απόλ. ἐναντ. μτχ., (εἰ καὶ οὐ μέτεστι),
- 9) προσταχθέν: αιτιατ. απόλυτη ἐναντιωματική μετοχή, (εἰ καὶ προσετάχθη),
- 10) οὔσης: ἐναντ. μετοχή, (εἰ καὶ ἐστὶ εἰρήνη),
- 11) καταφυγόντων καὶ διαπραξαμένων: γενικές απόλυτες, αιτιολ. μετοχές, (ἐπειδὴ κατέφυγον καὶ διεπράξαντο),
- 12) χαλεπαινόντων - λεγόντων: γενικές απόλυτες αιτιολογικές μετοχές, (ἐπειδὴ ἐχαλέπαινον - ἔλεγον),
- 13) ὑπαρχουσών - διαιωμένων: γενικές απόλυτες αιτιολογικές μετοχές, (ἐπειδὴ οὐχ ὑπῆρχον - διητῶντο),
- 14) ὄντος: γεν. απόλ. χρον. μτχ., (ὅτε ἦν),
- 15) γενομένων: γεν. απόλ. χρονική μετοχή, (ἐπεὶ ἐγένοντο) – γενομένου: γεν. απόλ. αιτ. μετοχή, (ἐπειδὴ ἐγένετο σεισμός),
- 16) ἀναχωρησάντων: γεν. απόλ. χρονική μετοχή, (ἐπεὶ ἀνεχώρησαν).

Δ ΑΣΚΗΣΗ 50

• Ερώτηση σελ. 134

- 1) ὅτι ... πεπολεμήκατε: ειδική πρόταση, επεξ. στο κάκεινο, οριστική (πραγματικό),
- 2) ὅτι κατέχει – κλεῦοι: δυο ειδικές προτάσεις, ἀντικ. του ἀπήγγειλεν, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί ἐξαρτάται ἀπὸ ἰστ. χρ. (ἀπήγγειλεν),
- 3) ὡς χρή...: ειδική, ἀντικ. στο λέγων, οριστική (πραγματικό),
- 4) ὅτι οὐκ ἐγχωροῖη...: ειδική, ἀντικ. στο ἀντέλεγεν, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί ἐξαρτάται ἀπὸ ἰστ. χρ. (ἀντέλεγεν),
- 5) ὅτι ἀρκέσει...: ειδική, επεξ. στο τοῦτο, οριστική (πραγματικό),
- 6) ὅτι ἔφθυμεν...: ειδική, επεξ. στο τοῦτο, οριστική (πραγματικό),
- 7) ὡς λέγεις: ειδική, ἀντικ. στο οἶσθα, οριστική (πραγματικό),
- 8) ὅτι ... γίγνεται: ειδική, ἀντικ. στο λέγει, οριστική (πραγματικό),
- 9) ὅτι ἠνιάθησαν: ειδική, υποκ. του δήλον ἐγένετο, οριστική (πραγματικό),
- 10) ὅτι ... ἐνδώσουσι: ειδική, ἀντικ. του ἔγνω, οριστική (πραγματικό),
- 11) ὅτι ἂν φαίμεν: πρόκειται για περιφραση (οἶδ' ὅτι=βέβαια),
- 12) ὅτε ... ἐδήωσας: χρονική ἀντί ειδικῆς προτάσεως,
- 13) ὡς ἀπουτήσοιντο – πολιορκήσοιντο: ειδικές, ἀντικ. του ἐλογίζοντο, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί ἐξαρτάται ἀπὸ ἰστ. χρ.,
- 14) ὅτι δίκαιος εἶη: ειδική, ἀντικ. στο ἔλεγεν, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί ἐξαρτάται ἀπὸ ἰστ. χρ.
- 15) ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο: ειδική, ἀντικ. στο ἂν εἶποιεν, δυν. ευκτική (δυνατὸν γενέσθαι στο παρὸν - μέλον).

Δ ΑΣΚΗΣΗ 51

• Ερώτηση σελ. 136

- 1) ὑπὲρ ὧν ... ἐστ' ὁ πόλεμος: πλάγια, επεξ. στο τοῦτο, μερικής αγνοίας, οριστική (πραγματικό),

- 2) τί εἶη...: πλάγια, αντικ. του ἐρωτήσας, μερικής αγνοίας, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστ. χρ. (ἐρωτήσας - ἀπέσφαξεν),
- 3) ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν: πλάγια, αντικ. του ἐρωτώμενοι, μερικής αγνοίας, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστ. χρ.,
- 4) ἐφ' οἷς ποιοῖντο: πλάγια, αντικ. του ἀπήγγελλον, μερικής αγνοίας, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστ. χρ.,
- 5) ὅπως ἂν ἐξεΐη: πλάγια, αντικ. του βουλευέσθαι, μερικής αγνοίας, δυν. ευκτική (δυνατόν γενέσθαι στο παρόν - μέλλον),
- 6) εἰ ἄρα κωλύοιντο...: πλάγια, αντικ. στο ενν. πειρώμενοι ἰδεῖν, ολικής αγνοίας, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστ. χρ.,
- 7) ἐάν ... λέγηται: πλάγια, επεξ. στο σκέψεως τὴν ἀρχήν, ολικής αγνοίας, υποτ. απορηματική (απορία για το πρακτέο),
- 8) ὡς νομοθετοῦσι: πλάγια, αντικ. στο διηγῆσασθαι, μερικής αγνοίας, οριστική (πραγματικό),
- 9) ὅπως...θησόμεθα: πλάγια, επεξ. στο τοῦθ', μερικής αγνοίας, οριστική (πραγματικό),
- 10) ἃ χρη - ὡς δεῖ...: πλάγιες, μερικής αγνοίας, αντικ. στο ἀπέδειξαν, οριστική (πραγματικό),
- 11) ὅπως ἂν βλέπτωμεν...: πλάγια, μερικής αγνοίας, αντικ. στο ἐξηγεῖσθαι,
- 12) εἰ ... εἶεν: πλάγια, ολικής αγνοίας, αντικ. του ἠρώτησεν, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστ. χρ.,
- 13) εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάση: πλάγιες, ολικής αγνοίας, αντικ. στο σκόπει, οριστική (πραγματικό),
- 14) ὡς ἀπώλετο: πλάγια, μερικής αγνοίας, αντικ. στο φρόνησον, οριστική (πραγματικό),
- 15) ὅποια σοι δοκεῖ: πλάγια, μερικής αγνοίας, αντικ. στο ἴσθι, οριστική (πραγματικό).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 52

— Ερώτηση σελ. 138

- 1) μὴ 'φρευθηῆς...: ενδοιαστική, αντικ. στο παῦσαι, υποτακτική (φόβο προσδοκώμενο),
- 2) μὴ ἦκοιεν: ενδοιαστική, αντικ. στο φοβούμενοι, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστ. χρ.,
- 3) μὴ κωλύονται...: ενδοιαστική, αντικ. στην περιφραση δέει τῶν Κερκυραίων, υποτακτική (φόβο του υποκειμένου),
- 4) μὴ ἀποθάνοιεν: ενδοιαστική, αντικ. στο δείσαντες, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστ. χρ.,
- 5) μὴ ἀπόλησθε: ενδοιαστική, αντικ. στο φοβούμεναι, υποτακτική (φόβο προσδοκώμενο),
- 6) μὴ τολμήσωσι - μὴ μηχανίσωνται - μὴ ἐπιθυμήση: ενδοιαστικές, αντικ. στο φοβούνται ἢ επεξ. στα αντικ. του φοβοῦνται, υποτακτική (φόβο προσδοκώμενο),
- 7) μὴ κρατήσκειν καὶ διαφθείρειεν...: ενδοιαστικές, αντικ. στο δείσαντες, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστ. χρ. (ιστορικός ενεστώτας),
- 8) μὴ ἀποπεμφθῶσι...: ενδοιαστική, αντικ. δείσαντες, υποτακτική (φόβο προσδοκώμενο),
- 9) μὴ ἐπιπλεύσωσιν...: ενδοιαστική, αντικ. στο περιδείης ἐγένετο, υποτακτική (φόβο προσδοκώμενο),
- 10) μὴ δόξω...: ενδοιαστική, αντικ. στο δέδοικα, υποτακτική (φόβο προσδοκώμενο).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 53 Ομάδα Α'

— Ερώτηση σελ. 139

- 1) ὅτι ... εἶη: ειδική πρόταση αντικ. του ἦσθοντο, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ιστ. χρ. (ἦσθοντο),
- 2) μὴ ... ἀποθάνωσιν: ενδοιαστική πρόταση, αντικ. του φοβούμενοι, εκφέρεται με υποτ. και δηλώνει φόβο προσδοκώμενο,
- 3) μὴ ἐπιλαθώμεθα ...: ενδοιαστική πρόταση, αντικ. του δέδοικα· εκφέρεται με υποτ. και δηλώνει φόβο προσδοκώμενο,
- 4) μὴ φανῆς κακός: ενδοιαστική πρόταση, αντικ. του εὐλαβοῦ· εκφέρεται με υποτ. και δηλώνει φόβο προσδοκώμενο,
- 5) ὡς ἐκόλαζον: πλάγια ερωτηματική, αντικ. του σκέψασθε· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό,
- 6) εὐ οἶδ' ὅτι: η φράση αυτή ισοδυναμεί με το επίρρημα **βεβαιότατα**, εφόσον δεν την ακολουθεί ρήμα.
- 7) διὰ τί οὐ ποιήσειαν ...: πλάγια ερωτημ. πρόταση, αντικ. του ἠρώτησεν, εκφέρεται με ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται από ρ. χρόνου,

- 8) **μὴ ἐπιθῶνται ...**: ενδοιαστική πρόταση, αντικ. του ἐφοβούντο· εκφέρεται με υποτ. (παρ' ὅτι εξαρτάται ἀπὸ ΙΧ), γιατί δηλώνει φόβο του υποκειμένου,
- 9) **ὅτι ... νικῶν και οἰχόνται**: ειδικές προτάσεις, αντικ. του ἤκουσε· ἔχουμε εναλλαγή των εγκλίσεων,
- 10) **ἐν τίνι τιμῇ ... ἔστι ...**: πλάγια, αντικ. στο γνῶναι, μερικής αγνοίας, οριστική (πραγματικό),
- 11) **εἰ καλὸν εἶη...**: πλάγια, αντικ. στο ἐπυνθάνετο, ολικής αγνοίας, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται ἀπὸ ρ. χρόνου,
- 12) **ὅτι ... οὐδεὶς ἀποπεφευγῶς εἶη**: ειδική, αντικ. στο εἶπεῖν, ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται ἀπὸ ρ. χρόνου,
- 13) **ὅτι ... ἔχει**: ειδική, αντικ. στο θεωρήσαι ἢ επεξ. στο θεῖον, οριστική (πραγματικό),
- 14) **τίνα ... νενομίκατε – πῶς ἔχετε ...**: πλάγιες, αντικ. στο θεωρήσατε, οριστική (πραγματικό),
- 15) **ὅτι ... εἰσελεύσεται**: ειδική αντικ. στο λέγω, οριστική (πραγματικό).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 53 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 139

- 1) **μὴ...χωρήση**: ενδοιαστική πρόταση, αντικ. του ἐφοβήθησαν, υποτακτική (παρ' ὅτι εξαρτάται ἀπὸ ρήμα Ι. χρ.), γιατί δηλώνει φόβο του υποκ. του ρ. της πρότασης,
- 2) **ὅπως μὴ...πράξομεν**: ενδοιαστική πρόταση, αντικ. στο ενν. ὁρᾶτε· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει φόβο προσδοκώμενο,
- 3) **ὡς οὐκ εἰσι τοιοῦτοι**: ειδική πρόταση, αντικ. στο οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό,
- 4) **ὅπως ...λάβωμεν**: πλάγια ερωτ., επεξήγηση στο τοῦτο· εκφέρεται με υποτ. απορηματική και δηλώνει ἀπορία για το πρακτέο,
- 5) **δηλὸν ὅτι ὡς πονηροῦ ὄντος**: το δηλόν ὅτι, ἐφόσον δεν το ακολουθεῖ ρήμα, ισοδυναμεί με το ἐπίρρημα *φανερὰ*,
- 6) **μὴ ἂν σωφρονισθεῖην**: ενδοιαστική πρόταση, επεξήγηση του ἐκεῖνο· εκφέρεται με δυν. ευκτική και δηλώνει φόβο πιθανό στο παρόν – μέλλον,
- 7) **τίς...εἶη καὶ τίς...τρέφονται**: πλάγιες ερωτημ. προτάσεις, αντικ. του ἠρώτων· εκφέρονται ἡ πρώτη με ευκτική του πλάγιου λόγου (δηλώνει εικασία) και ἡ δεύτερη με οριστική (δηλώνει το πραγματικό),
- 8) **ὅπως ἂν...φυλάξαιντο**: πλάγια ερωτ., αντικ. του ἐπιμελοῦνται· εκφέρεται με δυν. ευκτική, γιατί δηλώνει το δυνατόν γενέσθαι,
- 9) **εἰ δύναιντο...**: πλάγια ερωτημ. πρόταση, αντικ. του πειράσαι· εκφέρεται με ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται ἀπὸ ρ. ιστ. χρ. (πειράσαι-ἔδοξε),
- 10) **ὅτι ... οὐ πεμφθεισαν**: ειδική, αντικ. του ἀπεκρίναντο· εκφέρεται με ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται ἀπὸ ρήμα ΙΧ.,
- 11) **ὅτι ἔασειαν...παρὰπλεύσαι**: ειδική, αντικ. του ἐπεκάλουν· εκφέρεται με ευκτική του πλάγιου λόγου, γιατί εξαρτάται ἀπὸ ρήμα ΙΧ.,
- 12) **ὡς εἶχε τὰ πράγματα**: πλάγια ερωτ., μερικής αγνοίας, αντικ. του ἀναμνήσαι· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό,
- 13) **ὅπως ἦσαν ... πεπολιτευμένοι - εἰ τις ... ἐγίνετο**: πλάγιες ερωτ., αντικ. των μετοχῶν σκοποῦντας και ζητοῦντας ἀντίστοιχα· ἡ πρώτη μερικής αγνοίας, ἡ δεύτερη ολικής αγνοίας, μονομελής· εκφέρονται με οριστική και δηλώνουν το πραγματικό,
- 14) **ὅπως ἂν μὴ γένοιο**: πλάγια ερωτ., μερικής αγνοίας, αντικ. του ἐπιμελεῖσθαι· εκφέρεται με δυνητική ευκτική και δηλώνει το δυνατόν γενέσθαι,
- 15) **ὅτι λέξουσι**: πλάγια ερωτ., μερικής αγνοίας, αντικ. του οὐχ ἔξειν· εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 54

⇒ Ερώτηση σελ. 143

- 1) **ὅπως μηδεὶς ... ἴδη...**: τελική πρόταση, υποτακτική, σκοπό προσδοκώμενο,
- 2) **ἐπειδὴ ἤγειτο...**: αιτιολογική, οριστική, πραγματικό, **ἵνα...συγκρῦψη**: τελική, υποτακτική, σκοπό προσδοκώμενο,
- 3) **ἵνα μὴ ἀκούση**: τελική, υποτακτική, ο σκοπός αναφέρεται στο παρόν –μέλλον,
- 4) **ἵνα ἔχω...**: τελική, υποτακτική, σκοπό προσδοκώμενο,
- 5) **εἰ ἐπέισθην...**: αιτιολογική, αἴτιο πιθανό ἢ ἀμφισβητούμενο,
- 6) **ὅτι ... ἀμελοῖεν**: αιτιολογική, επεξήγηση,

- 7) ὅτι ... ἐνίκησε...: αιτιολογική, οριστική, πραγματικό,
- 8) ἵνα εἰδῆτε: τελική, υποτακτική, σκοπό προσδοκώμενο,
- 9) ἵνα διαλεχθῆς: τελική, υποτακτική, ἐπεξήγηση,
- 10) ἐπειδήπερ ἠτύχησα: αιτιολογική, οριστική, πραγματικό.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 55

⇒ Ερώτηση σελ. 143

ὅτι συνήγειρε: αιτιολογική, προσδιορισμός της αιτίας,
ἵνα συνέλθωμεν...: τελική, υποτακτική, σκοπό που διαρκεί στο παρόν – μέλλον.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 56

⇒ Ερώτηση σελ. 145

- 1) ὥστε ἢ καταπραῖαι ἢ στερηθῆναι: ἐκφέρονται με ἀπαρέμφατο, σκοπό ἐπιδιωκόμενο,
- 2) ἐφ' ὧτε...ἔχειν: με ἀπαρέμφατο, ὄρο, προϋπόθεση, συμφωνία,
- 3) ὥστε...ἔχειν...μὴ δύνασθαι...: δυο συμπερασματικές, με ἀπαρέμφατο, σκοπό ἐπιδιωκόμενο,
- 4) ὥστε...γεγόνασιν...: οριστική, πραγματικό,
- 5) ὥστε ἐν τῇ ὥνῃ ... (ἔστι): κύρια πρόταση,
- 6) ὥστε μῆτε κλέπτεσθαι...μῆτε ἀρπάζεσθαι...: συμπερασματικές, με ἀπαρέμφατο, σκοπό ἐπιδιωκόμενο,
- 7) ἐφ' ᾧ ... καθελείν: με ἀπαρέμφατο, ὄρο, προϋπόθεση, συμφωνία,
- 8) ἐφ' ᾧτε συγγάμῃ...: με ἀπαρέμφατο, ὄρο, προϋπόθεση, συμφωνία,
- 9) ὥστε καταληψόμεθα...: οριστική, πραγματικό,
- 10) ὥστε μένειν: με ἀπαρέμφατο, σκοπό ἐπιδιωκόμενο.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 57

Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 148

- 1) προσδοκώμενο,
- 2) πραγματικό,
- 3) απλή σκέψη,
- 4) πραγματικό,
- 5) αόριστη επανάληψη στο παρόν – μέλλον,
- 6) απλή σκέψη,
- 7) μη πραγματικό,
- 8) πραγματικό,
- 9) αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 10) προσδοκώμενο,
- 11) προσδοκώμενο,
- 12) μη πραγματικό,
- 13) μη πραγματικό,
- 14) προσδοκώμενο,
- 15) πραγματικό,
- 16) πραγματικό,
- 17) μη πραγματικό,
- 18) προσδοκώμενο,
- 19) πραγματικό,
- 20) αόριστη επανάληψη στο παρόν – μέλλον.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 57

Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 148

- 1) πραγματικό.
- 2) πραγματικό.
- 3) μη πραγματικό.
- 4) αόριστη επανάληψη στο παρόν -μέλλον.
- 5) αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.
- 6) αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον.
- 7) αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

- 8) πραγματικό.
- 9) απλή σκέψη.
- 10) μη πραγματικό.
- 11) απλή σκέψη.
- 12) πραγματικό με σημασία προσδοκωμένου.
- 13) απλή σκέψη.
- 14) αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.
- 15) μη πραγματικό.
- 16) απλή σκέψη,
- 17) πραγματικό με σημασία προσδοκωμένου,
- 18) πραγματικό,
- 19) προσδοκώμενο,
- 20) προσδοκώμενο,
- 21) πραγματικό,
- 22) αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 23) αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 24) μη πραγματικό.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 58

⇒ Ερώτηση σελ. 149

- 1) εἰ μὴ φανοῖτε... ἂν ἐξεῖποτε, ἂν μὴ φανήτε... ἐξερεῖτε,
- 2) εἰ μὴ μείνειε... οὐκ ἐδύνατο, εἰ μὴ ἔμενε ... οὐκ ἂν ἐδύνατο,
- 3) εἰ σιωπῶ ... οὐκ οἰμώξομαι, εἰ σιωπῶμι ... οὐκ οἰμώξομαι,
- 4) ἦν φαινόμεθα... ἄγει, εἰ φαινόμεθα... ἄγει,
- 5) εἰ δυστυχήσατε καὶ ἀμάρτοτε... ἐφεύγετε, ἂν δυστυχήσητε... φεύξεσθε, ἂν δυστυχήσητε... φεύγετε.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 59

⇒ Ερώτηση σελ. 149

- 1) φρονῶσι,
- 2) ἂν ἐθαύμαζον,
- 3) εὐπορήσουσι/ἂν εὐπορήσειαν,
- 4) εὐδοκμεῖς,
- 5) ἐξαναστήση (μέλλ.),
- 6) δυνησόμεθα,
- 7) παρίστατο.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 60 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 150

- 1) ἄνευ νόμων: εἰ μὴ εἶεν νόμοι → τίνοι ἂν ἀρέσκοι (απλή σκέψη).
- 2) μὴ καμών: εἰ μὴ κάμοις → οὐκ ἂν δύναιο (απλή σκέψη).
- 3) ὁ μὴ δαρείς: ὅς ἂν μὴ δαρῆ → ἂν τις μὴ δαρῆ → οὐ παιδεύεται (αόριστη επανάληψη στο παρόν μέλλον).
- 4) διαφθαρείσης: ἂν διαφθαρή → σφάλλεται (αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον).
- 5) παραβάς καὶ ἐξαμαρτάνων: ἂν παραβῆς καὶ ἐξαμαρτάνης → ἐργάσει (προσδοκώμενο).
- 6) ὅ,τι ἂν δύνωμαι: ἂν τι δύνωμαι → πειράσομαι ποιεῖν (προσδοκώμενο).
- 7) εὐεργετοῦντες: ἂν εὐεργετήτε → δυνησεσθε (προσδοκώμενο).
- 8) οὐστinas ὀρώη: εἰ τις ὀρώη → ἐγέραιε (αόριστη επανάληψη στο παρελθόν).
- 9) οὐτω: εἰ ποιοῖτε → ἂν ἔχοιτε (απλή σκέψη).
- 10) ὁ δόξας: ὅς ἂν δόξη → ἂν τις δόξη → κρατεῖ καὶ ἄρχει (αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον).
- 11) ἐγὼ φιλῶ: εἰ μὴ φιλοῖην → ἂν μαινοίμην (απλή σκέψη)
- 12) ἐπειδὴν παρέλθῃ: ἀποδώσομεν (προσδοκώμενο)
- 13) ὅταν εἰσορῶσι: φεύγουσι (αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον)
- 14) ὅστις μὴ ἄπτεται: εἰ τις μὴ ἄπτεται - δοκεῖ (πραγματικό).
- 15) ὁ μὴ ἐργαζόμενος: ὅς μὴ ἐργάζεται - μηδὲ ἐσθιέτω (πραγματικό).

» ΑΣΚΗΣΗ 60 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 150

- 1) δρῶν: εἰ δρῶης, ἂν θαρροίης (απλή σκέψη)
- 2) ἄ...δοίη: εἴ τινα δοίη → ὀκνοίην ἂν (απλή σκέψη). ὄν...δοίη: εἴ τινα δοίη → φοβοίμην ἂν (απλή σκέψη)
- 3) ἐποίησε ταῦτα: εἰ ἐποίησε → ἂν ἀπειψηφίσατο (μη πραγματικό).
- 4) νικήσαντες: εἰ ἐνίκησατε → ἐδουλεύετ' ἂν (μη πραγματικό).
- 5) μετὰ νόμων: εἰ εἰσὶ νόμοι → περίεισιν (πραγματικό).
- 6) ἀμαχεί: εἰ μὴ μαχόμεθα → οὐκ ἔστιν ἀπελθεῖν (πραγματικό).
- 7) ἐχούσης: εἰ καὶ ἔχει → φέρεσθε (πραγματικό).
- 8) ὅσα...ἐρωτῶτο: εἴ τινα ἐρωτῶτο → ἀπεκρίνετο (ἀόριστη επανάληψη στο παρελθόν).
- 9) ὅπου μέλλοι: εἴ που μέλλοι → ἐπανάγαγε (ἀόριστη επανάληψη στο παρελθόν).
- 10) ὅπου ... εἴη: εἴ που εἴη → παρεκάλουν (ἀόριστη επανάληψη στο παρελθόν).
- 11) μὴ νικῶσι: εἰ μὴ νικῶμεν → οὐκ ἔστι σωτηρία (πραγματικό).
- 12) διαπτυχθέντες: ὅταν διαπτυχθῶσι, ὠφθήσαν (ἀόριστη επανάληψη στο παρόν μέλλον).
- 13) οἷς ἂν προσέχητε: ἂν τισὶ προσέχητε, ποιήσετε, (προσδοκώμενο)
- 14) μὴ διαταχθέντων: εἰ μὴ διετάχθησαν, οὐκ ἂν ἦμεν (μη πραγματικό).
- 15) ὅσους ἔλαβον: εἴ τινας ἔλαβον, ἀπέκτεινον (πραγματικό).

» ΑΣΚΗΣΗ 61

⇒ Ερώτηση σελ. 152

- 1) οὐδ' εἰ μέλλω: εισάγεται με το οὐδ' εἰ, γιατί η κύρια είναι κρίσης αρνητική, εκφέρεται με οριστική (πραγματικό),
- 2) κἂν ὦσι: εισάγεται με το κἂν, γιατί η κύρια είναι καταφατική και εκφράζει εναντίωση σε κάτι το ενδεχόμενο, εκφέρεται με υποτακτική (ἀόριστη επανάληψη παρόν - μέλλον),
- 3) καὶ ἂν λάθης: εισάγεται με το κἂν, γιατί η κύρια είναι καταφατική και εκφράζει εναντίωση σε κάτι το ενδεχόμενο, εκφέρεται με υποτακτική (προσδοκώμενο),
- 4) εἰ καὶ εἰσίν: εναντίωση σε κάτι το πραγματικό, εκφέρεται με οριστική (πραγματικό),
- 5) κἂν ὦσι: εισάγεται με το κἂν, γιατί η κύρια είναι καταφατική και εκφράζει εναντίωση σε κάτι το ενδεχόμενο, εκφέρεται με υποτακτική (ἀόριστη επανάληψη παρόν - μέλλον),
- 6) καὶ εἰ ἔχεις: υποθετική, εισάγεται με το εἰ (ο καὶ εἶναι συμπλεκτικός), εκφέρεται με οριστική (πραγματικό),
- 7) εἰ καὶ διάκειται: πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο του γυνῶναι,
- 8) καὶ ἔαν ὦσιν: εναντιωματική, εισάγεται με το καὶ ἔαν, γιατί η κύρια είναι καταφατική και εκφράζει εναντίωση σε κάτι το ενδεχόμενο, εκφέρεται με υποτακτική (προσδοκώμενο),
- 9) κἂν ὦσι: εναντιωματική, εισάγεται με το κἂν, γιατί η κύρια είναι καταφατική και εκφράζει εναντίωση σε κάτι το ενδεχόμενο, εκφέρεται με υποτακτική (ἀόριστη επανάληψη παρόν - μέλλον),
- 10) καὶ ἂν κρύψης: εισάγεται με το κἂν, γιατί η κύρια είναι καταφατική και εκφράζει εναντίωση σε κάτι το ενδεχόμενο, εκφέρεται με υποτακτική (προσδοκώμενο).

» ΑΣΚΗΣΗ 62

⇒ Ερώτηση σελ. 154

- 1) προτερόχρονο,
- 2) υστερόχρονο,
- 3) υστερόχρονο,
- 4) προτερόχρονο,
- 5) προτερόχρονο,
- 6) σύγχρονο,
- 7) προτερόχρονο,
- 8) προτερόχρονο,
- 9) σύγχρονο,
- 10) προτερόχρονο.

» ΑΣΚΗΣΗ 63 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 155

- 1) υποτακτική, ἀόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 2) ευκτική επαναληπτική, ἀόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 3) οριστική, πραγματικό,

- 4) απλή ευκτική, απλή σκέψη,
- 5) υποτακτική, αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 6) ευκτική επαναληπτική, αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 7) αιτιολογική - χρονική, πραγματικό,
- 8) υποτακτική, προσδοκώμενο,
- 9) οριστική, πραγματικό,
- 10) υποτακτική, αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 11) αιτιολογική, πραγματικό,
- 12) ευκτική επαναληπτική, αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 13) υποτακτική, αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 14) ευκτική επαναληπτική, αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 15) χρονικο - αιτιολογική, πραγματικό,
- 16) χρονικο - αιτιολογική, πραγματικό,
- 17) ευκτική επαναληπτική, αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 18) ευκτική επαναληπτική, αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 19) κύρια πρόταση,
- 20) υποτακτική, αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 21) υποτακτική, αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 22) ευκτική επαναληπτική, αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 23) ευκτική επαναληπτική, αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 24) ευκτική επαναληπτική, αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 63 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 155

- 1) υποτακτική, αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 2) υποτακτική, προσδοκώμενο,
- 3) οριστική, πραγματικό,
- 4) οριστική, πραγματικό,
- 5) οριστική, πραγματικό,
- 6) οριστική, πραγματικό,
- 7) οριστική, πραγματικό,
- 8) ευκτική επαναληπτική, αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 9) απαρέμφατο, ενδεχόμενο,
- 10) υποτακτική, προσδοκώμενο,
- 11) υποτακτική, αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 12) υποτακτική, αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 13) οριστική, μη πραγματικό,
- 14) υποτακτική, προσδοκώμενο,
- 15) οριστική, πραγματικό.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 64 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 156

- 1) ἐπεὶ περ ἡγήσαιντο: αιτιολογική, ευκτική πλαγίου λόγου (από ιστορικό χρόνο),
- 2) ἵνα ἀπερύκωσιν: τελική, υποτακτική (σκοπό προσδοκώμενο),
- 3) κὰν ὥσι: εναντιωματική, υποτακτική (αόριστη επανάληψη στο παρόν-μέλλον),
- 4) ἐφ' ᾧ μήτε ἀδικεῖν μήτε καίειν: συμπαρασυστατικές απαρεμφατικές (ὄρο, προϋπόθεση, συμφωνία),
- 5) εἰ μὴ καθέξεις: υποθετική, οριστική (πραγματικό με σημασία προσδοκωμένου),
- 6) ὅπου ἐσμέν: πλάγια, αντικείμενο του ἀγνοῶ, οριστική (πραγματικό),
- 7) μὴ γένηται: ενδοιαστική, αντικ. του ὀρρωδῶ· υποτακτική (φόβο προσδοκώμενο),
- 8) ἕως ἂν γένηται: χρονικοῦ υποθετική, υποτακτική (προσδοκώμενο),
- 9) ὅτε ἦν: χρονική, οριστική (ορισμένο και πραγματικό γεγονός),
- 10) μὴ λάβωσι: ενδοιαστική, υποκειμένο του κίνδυνός ἐστι, υποτακτική (προσδοκώμενος φόβος),
- 11) ὅταν ἔλθω: χρονικοῦ υποθετική, υποτακτική (προσδοκώμενο),
- 12) ὅταν ἔχητε: χρονικοῦ υποθετική, υποτακτική (προσδοκώμενο),
- 13) εἰ καὶ ὑπέσχον → οὐκ ἂν ἐπεισας: υποθετικός λόγος του μη πραγματικού,

- 14) *ἐπεὶ ἐγενόμην*: χρονική, οριστική (πραγματικό) - *οὐδ' εἰ πράξαίτε*: εναντιωματική, ευκτική (απλή σκέψη),
- 15) *ὅπως ἔσσονται*: πλάγια, επεξηγήση στο τούτο, οριστική (πραγματικό),
- 16) *μὴ γένηται*: τελική, υποτακτική (σκοπό που διαρκεί στο παρόν μέλλον),
- 17) *ὡς εἶδον*: χρονική, οριστική (πραγματικό),
- 18) *ὅπως καταλύσουσι*: πλάγια, αντικείμενο του ἐτήρουν,
- 19) *ἵνα μὴ κολασθῆς*: τελική, υποτακτική (σκοπό προσδοκώμενο),
- 20) *μέχρις ἀνέπλευσαν*: χρονική, οριστική (πραγματικό),
- 21) *ὅπως μὴ πεύσεται τις*: τελική, οριστική (σκοπός προσδοκώμενος),
- 22) *ὅπως ἀποβιάσειεν*: τελική, ευκτική του πλαγίου λόγου (ρήμα ιστορικού χρόνου),
- 23) *εἰ ὀρώη* → *διεδίδου*: αόριστη επανάληψη στο παρελθόν,
- 24) *ὅταν κρατῆ*: χρονικοὑποθετική, υποτακτική (αόριστη επανάληψη στο παρόν-μέλλον).

≧ ΑΣΚΗΣΗ 64 Ομάδα Β'

= Ερώτηση σελ. 156

- 1) *εἰ ἀποβλέπουσι*: αιτιολογική με υποθετική απόχρωση (πιθανό ή αμφισβητούμενο αίτιο),
- 2) *ἵνα ἀκούωμεν* - *λέγωμεν*: τελικές, επεξηγήση στο διὰ τούτο - υποτακτική (σκοπό προσδοκώμενο),
- 3) *ὡς διακόπτειν*: συμπερασματική απαρεμφατική (επιδιωκόμενο σκοπό),
- 4) *κἂν ἦ*: εναντιωματική, υποτακτική (αόριστη επανάληψη στο παρόν-μέλλον),
- 5) *ἐπὶ ἄνθρωπον*: χρονικοὑποθετική, υποτακτική (προσδοκώμενο),
- 6) *ἕως ἂν παρῆ* - *ἐπειδὴν ἀπέλθη*: χρονικοὑποθετικές, υποτακτική (αόριστη επανάληψη στο παρόν-μέλλον),
- 7) *ἕως ἀνοιχθεῖη*: χρονική - ευκτική επαναληπτική (αόριστη επανάληψη στο παρελθόν),
- 8) *πρὶν ἐξικνεῖσθαι*: χρονική απαρεμφατική, γιατί η κύρια είναι καταφατική (δυνατό ή ενδεχόμενο),
- 9) *μὴ λελήθαμεν*: ενδοιαστική, αντικ. του δέδοικα, οριστική (φόβο για κάτι το ανεπιθύμητο) - *ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι*: παραβολική ελλειπτική,
- 10) *εἰ δοκεῖ*: υποθετική (πραγματικό),
- 11) *ἐὰν εἰδῶμεν*: υποθετική, υποτακτική (αόριστη επανάληψη στο παρόν-μέλλον) - *ὧν ἕνεκα πονοῦμεν*: αναφορική προσδιοριστική (ενν. ταῦτα), οριστική (πραγματικό),
- 12) *εἰ μὴ ἦρσκε* → *ἡσυχίαν ἤγεν*: υποθετικός λόγος του πραγματικού,
- 13) *ἔστ' εἶεν*: χρονική, ευκτική του πλαγίου λόγου, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (ἀκήρυκτον εἶναι-ἐδόκει), προσδοκώμενο,
- 14) *ἐπεὶ δειπνήσειαν*: χρονική, ευκτική του πλαγίου λόγου, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (ἀναπαύεσθαι-ἔπεσθαι-παρήγγειλεν), προσδοκώμενο - *ἠνίκα ἂν τις παραγγείλῃ*: χρονικοὑποθετική, υποτακτική (προσδοκώμενο),
- 15) *οὐδ' εἰ πολεμήσαιμεν*: εναντιωματική, ευκτική (απλή σκέψη),
- 16) *εἰ λάβοι καὶ γένοιτο* → *ἂν ἔλθοι*: σύνθετος υποθετικός λόγος της απλής σκέψης,
- 17) *ὡς διανοεῖται*: αιτιολογική πρόταση- εκφέρεται με οριστική και δηλώνει πραγματικό - *ἐὰν δύνηται*: υποθετική πρόταση που σε συνδυασμό με το *διανοεῖται* λῦσαι δίνει προσδοκώμενο - *ὡς μὴ διαβήτη-ἀποληφθήτε*: τελικές προτάσεις με υποτακτική, σκοπό προσδοκώμενο,
- 18) *ἵνα ὠφελοῖην*: τελική, ευκτική πλαγίου λόγου (ρήμα ιστορικού χρόνου),
- 19) *μὴ γένη*: τελική, υποτακτική (σκοπό προσδοκώμενο),
- 20) *εἰ δοίη* → *ἂν ἐλοίμην*: απλή σκέψη,
- 21) *ὅπως ἐξευρήσομεν*: πλάγια, αντικ. του ἐπιμελείσθαι, οριστική (πραγματικό),
- 22) *ἐφ' ὅτε ἐξίασιν*: συμπερασματική, οριστική (όρο, προϋπόθεση, συμφωνία),
- 23) *εἰ θάπτομεν*: αιτιολογική με υποθετική απόχρωση, εξαρτάται από ρήμα ψυχικού πάθους και δηλώνει πιθανό ή αμφισβητούμενο αίτιο,
- 24) *ὅποτε βούλοιντο*: χρονική, ευκτική (απλή σκέψη),
- 25) *ὅποτε ἠγησάμην*: χρονική, ευκτική (απλή σκέψη),
- 26) *ἵνα ... ἐφαινόμην*: τελική πρόταση, εκφέρεται με οριστική ιστορικού χρόνου (στην κύρια πρόταση υπάρχει δυν. οριστική) και δηλώνει σκοπό απραγματοποίητο.

≧ ΑΣΚΗΣΗ 65

= Ερώτηση σελ. 157

- 1) *καὶ εἰ μὴ δύναται* → *λογισάσθω*: εναντιωματική (πραγματικό),
- 2) *εἰ σε μισῶ* → *ἀπολοίμην*: υποθετικός λόγος του πραγματικού,
- 3) *εἰ τι διαφέρει*: πλάγια, αντικ. του οὐκ οἶδα,

- 4) εἰ ἡμῖν ὁμολογεῖς: πλάγια, επεξήγηση στο τόδε,
- 5) εἰ εἴη → ἀξία ἐστὶ: υποθετικός λόγος της απλής σκέψης,
- 6) ἦν ἴωμεν - ὁπότεν ἀπίωμεν → ἐψονται καὶ ἐπιπεσοῦνται: υποθετική και χρονικοῦποθετική (προσδοκώμενο),
- 7) οὐδ' ἐὰν αἰρεθῆ → ἐστὶ: εναντιωματική (ἀόριστη επανάληψη στο παρόν-μέλλον),
- 8) ἦν καὶ ἴωσι → γίνονται: εναντιωματική (ἀόριστη επανάληψη στο παρόν-μέλλον),
- 9) εἴ τις πράττειτο: αιτιολογική με υποθετική ἀπόχρωση (πιθανό ἢ ἀμφισβητούμενο αἴτιο),
- 10) εἰ πεποιήκασι: πλάγια, αντικ. στο σκέψασθε,
- 11) εἰ κήδεται: πλάγια, αντικ. στο δηλώσει,
- 12) εἰ οὐκ αἰσχύνονται: πλάγια, αντικ. στο ἤρετο,
- 13) ἐὰν ἀρέσκη: πλάγια, αντικ. στο σκέψαι.
- 14) εἴ τι παραγγέλλοι: πλάγια, αντικ. στο ἤρετο,
- 15) εἰ ἀνάγκη ἐστὶ → δεῖ: υποθετικός λόγος του πραγματικού - ὅπως μαχοῦμεθα: πλάγια, επεξήγηση στο τοῦτο,
- 16) εἰ ἀπείχοντο → ἀπαλλαγείεν ἄν: υποθετικός λόγος του πραγματικού,
- 17) εἰ τολμήσετε: αιτιολογική με υποθετική ἀπόχρωση (πιθανό ἢ ἀμφισβητούμενο αἴτιο),
- 18) εἰ ἤσθηται: πλάγια, αντικ. του ἐρωτᾶ,
- 19) εἰ παραδοῖεν: πλάγια, αντικ. του ἐπήροντο,
- 20) ἐὰν ἐχώμεν: ἔξομεν: υποθετικός λόγος του προσδοκώμενου,
- 21) εἰ βοᾶτε: αιτιολογική με υποθετική ἀπόχρωση (πιθανό ἢ ἀμφισβητούμενο αἴτιο),
- 22) εἰ μὴ ἀφίγμαι: αιτιολογική με υποθετική ἀπόχρωση (πιθανό ἢ ἀμφισβητούμενο αἴτιο),
- 23) εἰ πράττειεν → ἐτίμα: υποθετικός λόγος της ἀόριστης επανάληψης στο παρελθόν,
- 24) ἐὰν λάθῃ → συνανήλωσε: υποθετικός λόγος της ἀόριστης επανάληψης στο παρόν - μέλλον.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 66

⇒ Ερώτηση σελ. 158

- 1) θέλεις,
- 2) ἔλθη,
- 3) λέγεις,
- 4) κατακαίνωμεν,
- 5) καταρμιθησαίμεθα,
- 6) ὄφθῃσει,
- 7) μέλλῃς,
- 8) μαθεῖν,
- 9) οἰκοῖτο,
- 10) ἦσαν.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 67

⇒ Ερώτηση σελ. 159

- 1) ὃν δεῖ: αναφορική προσδιοριστική (χρόνος),
- 2) οἷς χρῆ: αντικείμενο στο ἀρέσκουσα,
- 3) ἃ μὴ ἔθιγες: αναφορική υποθετική, αντικείμενο του ποιού,
- 4) ὅστις βιάζεται ... ἐννοεῖ: αναφορική υποθετική, υποκείμενο του οὐκ ἔστι τυχεῖν,
- 5) ὅσα λέγει τις: αντικείμενο του προσκοπεῖν,
- 6) ἅπερ λέγουσι: κύρια,
- 7) ὧν οἶδα: γεν. διαιρετική (εὐδαιμονεστάτους),
- 8) ὃς ἀπέθανε: αναφορική προσδιοριστική (Τέλλος ὁ Ἀθηναῖος),
- 9) ὧν εἶδες ... ὄφθῆσομαι: αναφορικές, γεν. αντικειμενική (μάρτυρα) εἰς οὓς ἀποστέλλω: αναφ. προσδιοριστική (λαοῦ - ἐθνῶν),
- 10) ὃς ἦν: παράθεση στο Διόμιλος,
- 11) ὅστις φιλεῖ: αναφορική υποθετική, υποκείμενο του μαχέσθω,
- 12) ὃς ἐγραμμάτευε: αναφορική, παράθεση στο Φιλλίδας,
- 13) ὃ ἦλθε: αναφορική, αντικείμενο του ἀποπέμψαι,
- 14) ὃ θαυμαστότατον: προεξαγγελτική παράθεση,
- 15) ὃς παρέχει: αναφορική προσδιοριστική (τῷ κυνί), οὐπερ ἔχεις: αντικείμενο του μεταδίδω (γεν. διαιρετική),

- 16) ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο: αναφορική προσδιοριστική (βωμόν),
- 17) πρὸς ὃν ἀφίκετο: επιρρηματικός προσδιορισμός κατεύθυνσης σε πρόσωπο,
- 18) ὅπου ἂν στοιχίσω: αναφορική υποθετική (προσδοκώμενο),
- 19) ἀφ' ὧν προσαγορεύεσθαι: αναφορική επιρρηματικός προσδιορισμός προέλευσης,
- 20) ἐξ ὧν ἔσται: κύρια πρόταση.

≡ ΑΣΚΗΣΗ 68

→ Ερώτηση σελ. 162

- 1) ὃν ἂν εὐρίσκωσι (αναφορικο-υποθετική), ἂν τινα εὐρίσκωσι → κολάζουσι (αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον),
- 2) ὅστις μὴ ἰκανός ἐστι (αναφορικο-υποθετική), εἴ τις μὴ ἰκανός ἐστι → μισθοφορεῖ (πραγματικό),
- 3) ὃς δίδωσ: αναφορικο-αιτιολογική, ὅτι σὺ οὐδὲν δίδωσ,
- 4) ὅτω ἐντύχοιεν: αναφορικο-υποθετική, εἴ τω ἐντύχοιεν → ἔκτεινον (αόριστη επανάληψη στο παρελθόν),
- 5) ἃ μὴ ἠπιστάμεθα: αναφορικο-υποθετική, εἴ τινα μὴ ἠπιστάμεθα → οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν (μὴ πραγματικό),
- 6) ὅ,τι πέμψουσι: αναφορικο-τελική, ἵνα τοῦτο πέμψωσι,
- 7) ὅποτε βούλοιο: χρονικο-υποθετική, εἴ ποτε βούλοιο → ἐθήρευεν (αόριστη επανάληψη στο παρελθόν),
- 8) ὅστις θέλει: αναφορικο-υποθετική, εἴ τις θέλει → ἀπαρνησάσθω καὶ ἀκολουθήτω (πραγματικό),
- 9) ὃς εὐχεται θανεῖν: αναφορικο-αιτιολογική, ἐπειδὴ οὗτος εὐχεται (ἔχει καὶ υποθετική ἀπόχρωση),
- 10) ὅ,τι ἂν συμβῆ: αναφορικο-υποθετική, ἂν τι συμβῆ → τλήσομαι (προσδοκώμενο),
- 11) ὅποι δέοι: αναφορικο-υποθετική, εἴ που δέοι → ὀρμῶντ' ἂν: απλή σκέψη,
- 12) ὅστις οὐκ ἤμυνας: αναφορικο-αιτιολογική, ἐπειδὴ οὐκ ἤμυνας,
- 13) ὥστε ἐπιβουλεύουσι: συμπερασματική· προεξαγγέλλεται με το οὕτως,
- 14) οὓς ἂν ἴδω: αναφορικο-υποθετική, ἂν τινὰς ἴδω → τιμήσω: προσδοκώμενο,
- 15) ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσι: αναφορικο-υποθετική, εἴ τινα φιλοῦσι → ἀποθνήσκει: πραγματικό,
- 16) οἱ συγγράψουσι: αναφορικο-τελική, ἵνα οὗτοι συγγράψωσι,
- 17) οὓς μὴ ἠῤῥισκον: αναφορικο-υποθετική, εἴ τινὰς μὴ ἠῤῥισκον → ἐποίησαν: πραγματικό,
- 18) ὅπου δ' ἂν ἀναγκασθῆ: αναφορικο-υποθετική, ἂν που ἀναγκασθῆ → ἀποσβέννυνται: αόριστη επανάληψη στο παρόν - μέλλον,
- 19) ἃ ἡμῖν Κύρος δοίη: αναφορικο-υποθετική, εἴ τινα δοίη → ὀκνοίην ἂν: απλή σκέψη,
- 20) ὅταν δέη → νοθετήσουσι: χρονικο-υποθετική (προσδοκώμενο),
- 21) οἱ ἐγένοντο: αναφορικο-αιτιολογική, ἐπειδὴ ἐγένοντο,
- 22) ἦτις ταῦτ' ἔρει: αναφορικο-τελική, ἵνα ταῦτ' εἴπη,
- 23) ὅ,τι ἂν δέη: αναφορικο-υποθετική, ἂν τι δέη → πείσομαι: προσδοκώμενο,
- 24) οἱ ἐπιμελοῦνται: αναφορικο-αιτιολογική, ἐπειδὴ οὗτοι ἐπιμελοῦνται,
- 25) ὃς ἄξει: αναφορικο-τελική, ἵνα οὗτος ἀγάγη.

≡ ΑΣΚΗΣΗ 69

→ Ερώτηση σελ. 166

- 1) ἀπὸ τῶν δῶρων, ἃ λαμβάνουσιν,
- 2) τοῖς ἄλλοις, ἃ ἔχομεν...,
- 3) πρὸς ταῖς ναυσί, ἃς ἔλαβε...,
- 4) καθ' ἕνα ἕκαστον τούτων, ἃ εἶπεν...,
- 5) τουναντίον τούτου, ὃ μέλλω...,
- 6) Θήκας, ὅσαι ἦσαν ... πάσας ἀνεῖλον,
- 7) σὺν τοῖς θησαυροῖς, οὓς ὁ πατήρ ...,
- 8) ἐκ τούτων, ἃ ἂν ἀκούσητε...,
- 9) τούτων, ἃ ἔλαβεν ...,
- 10) τοὺς ἠδίστους τῶν λόγων, οὓς γέγραφας...,
- 11) τῆς δυνάμεως, ἣν ὑμεῖς φάτε με ἔχειν...,
- 12) τῆ κατασκευῆ, ἣν εἶχον,
- 13) τῆς χώρας, ἣν κατεστρέφετο,
- 14) ταῖς δίκαις, ἃς ἂν δικάζη ...,
- 15) τούτων, ἃ ἐποίησαμεν καὶ τούτων, ἃ ἐπάθομεν,
- 16) αἶδε, ὅσπερ εἰσορᾷς ...,
- 17) ἣν ἡ κώμη, εἰς ἣν ἀφίκοντο,

- 18) τῶν ἐναντιωθέντων, ἃ ἐπραττεν,
- 19) ὑφήσεσθαι Μεσσήνης, ἦν
- 20) τούτω, ὃ ἐλέγετο,
- 21) τούτων, ἃς ἤμελλον ἐπιτελεῖν,
- 22) τούτοις, ἃ ἠτύχηκεσαν,
- 23) περὶ τούτων, ἃ ἐρῶ,
- 24) πάντων, ἃ ἐπεποιήκεσαν,
- 25) περὶ τούτων, ἃ λέγεις,
- 26) σίτου, ὄνπερ ἔχεις.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 70

➤ Ερώτηση σελ. 167

- 1) ὅτι οὐδ' ἂν ἐστασίαζον: ειδική, ἐπεξήγηση στο τοῦτο - εἰ εἴλεσθε → ἂν ἐστασίαζον: υποθετικός λόγος του μη πραγματικού,
- 2) ὅτι βουλεύσοιτο: ειδική, αντικ. στο ἀπεκρίνατο - ὅ,τι δύναιτο ἀγαθόν: αναφορικο-υποθετική, ὅ,τι ἂν δύναμαι → βουλεύσομαι, ἂν τι δύναμαι → βουλεύσομαι (προσδοκώμενο),
- 3) ὅτι οὐκ ἀρέσκοι σφίσιν: ειδική, αντικ. του εἶπον - ἃ ποιοίη ἄρχων: αναφορικο-υποθετική, υποκ. στο ἀρέσκοι (εἰ τινα ποιεῖ → οὐκ ἀρέσκει),
- 4) ὅτι μανθάνοιεν: ειδική, αντικ. του ἀπεκρίνατο - ἃ οὐκ ἐπίσταιντο: αναφορική, αντικ. του μανθάνοιεν,
- 5) μὴ καταλυθείη ἂν: ενδοιαστική, αντικ. του ἐδέδισαν,
- 6) ὅ,τι ἀποκρίνωμαί σοι: πλάγια, αντικ. του οὐκ ἔχω,
- 7) ὅτι κέκτηται - καλλωπίζει - ἔχει: ειδικές, αντικ. του οἶδα,
- 8) τίνα νενομίκατε - πῶς ἔχετε: πλάγια, αντικ. του θεωρήσατε,
- 9) ὅτω ἀπολείπει: πλάγια, αντικ. του ἐρέσθαι,
- 10) μὴ τι νεωτερίσωσι: ενδοιαστική, αντικ. του δείσας.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 71

Ομάδα Α'

➤ Ερώτηση σελ. 168

- 1) ὅτι ... εἰμί: ειδική, αντικ. στο ἐλογιζόμεν,
- 2) ὅστις βούλεται: αναφορικο-υποθετική, υποκείμενο του ποιεῖν,
- 3) μὴ πάθωμεν: ενδοιαστική, αντικ. στο ὁρᾶτε - ἄπερ ... λέγουσιν: αναφορική, αντικ. στο πάθωμεν,
- 4) ὅτι ἠττημένοι εἶεν: ειδική, υποκ. στο ἀπρόσωπο ἠγγέλθη,
- 5) μὴ ἀποστῶσιν: ενδοιαστική, ἐπεξήγηση στο τοὺς συμμάχους,
- 6) ὅτι ἀμαρτάνω: ειδική, ἐπεξήγηση στο τοῦτο,
- 7) ἄπερ ... νομίζεται: αντικ. στο ἀσκοῦντες,
- 8) ὃ ἂν πάντες ... μισῶσι: αναφορικοῦποθετική,
- 9) ὅτι οὐκ ἔξαπατᾶς: αιτιολογική,
- 10) ὅ,τι πέμψουσι: αναφορικο-τελική,
- 11) μὴ ἂν γένοιτο: ενδοιαστική, υποκείμενο,
- 12) ὅστις ... βουλήσεται: αναφορικο-συμπερασματική,
- 13) ὅ,τι ἂν γίγηται: αναφορικο-υποθετική,
- 14) ὅτι εἰφονται καὶ πειράσσονται: ειδική, αντικείμενο,
- 15) ὅ,τι ἂν ὅ,τι ἂν συμβῆ: αναφορικο-υποθετική,
- 16) μὴ εὐρήσομεν: ενδοιαστική, αντικείμενο,
- 17) ὅ,τι χρήσωμαι: πλάγια ερωτ., αντικείμενο,
- 18) μὴ ἀποθάνωσιν: ενδοιαστική, αντικείμενο,
- 19) μὴ ἀποθάνη: ενδοιαστική, ἐπεξήγηση στο τοῦτο,
- 20) ὅ,τι μέλλετε: αναφορικο-υποθετική,
- 21) ὅ,τι εἶη: πλάγια, αντικείμενο,
- 22) ὅτι οὐδέν ἐστι: ειδική, ἐπεξήγηση,
- 23) ὅτι ἐστιν: αιτιολογική, ἐπεξήγηση,
- 24) ὅ,τι ἀποκρίνηται: πλάγια, αντικείμενο,
- 25) ὅτι ἀπαλλάξοιτο: ειδική, αντικείμενο.

ΑΣΚΗΣΗ 71 Ομάδα Β'

Ερώτηση σελ. 168

- 1) οὓς ἦκιστα βούλοιο: αναφορικο-υποθετική, αντικ. στο ἀπολέσειεν ἄν,
- 2) ἃ δ' ἄν μάθη τις: αναφορικοῦποθετική,
- 3) ὅτι ... ἔδει: αιτιολογική,
- 4) ὅτι ... δοκεῖς: αιτιολογική, ἐπεξήγηση στο διὰ τοῦτο,
- 5) ὅ,τι ἀγγέλλοι: πλάγια ἐρωτηματική, αντικ. στο ἐρωτώμενος,
- 6) ὅστις μὴ ἐτύγχανεν: αναφορικοῦποθετική, υποκ. στο ἐπνίγετο,
- 7) οἵτινες ... ἐτελεύτησαν: αναφορικοαιτιολογική,
- 8) ὅστις οἶεται: αναφορική - συμπερασματική,
- 9) ὅστις μὴ ἔστι: αναφορικοῦποθετική,
- 10) μὴ στή: ενδοιαστική, υποκείμενο,
- 11) ὅτι ἄν εἴη: ειδική, αντικείμενο,
- 12) ὅ,τι ἄν βούλη: αναφορικο-υποθετική,
- 13) ὅστις οὐκ ἄν ἀλγήσει: αναφορικο-συμπερασματική,
- 14) μὴ λέγοιτο: ενδοιαστική, αντικείμενο,
- 15) ὅτι εἰώθασι: ειδική, αντικείμενο,
- 16) ἦν ἐρωτᾷ: υποθετική, ὅπου εἰμί: πλάγια, αντικ., ὅτι ἐπὶ τοῖς ὀρίοις: ειδική, αντικείμενο,
- 17) ὅστις στασιάζει: αναφορικο-υποθετική,
- 18) ὅτι κατέχουσι: αιτιολογική,
- 19) μὴ ἀποθάνη: ενδοιαστική, αντικείμενο,
- 20) μὴ ἐκφύγοι: ενδοιαστική, αντικείμενο - εἰ ψηφίσαισθε: υποθετική,
- 21) ὅτι γελοῖον εἴη: ειδική, αντικείμενο - εἰ οὕτως ἔχοι: υποθετική,
- 22) μὴ φανῆς: ενδοιαστική, αντικείμενο,
- 23) ὅ,τι χρῆ ποιεῖν: πλάγια, αντικείμενο,
- 24) ὄν ἄν βούλωνται: αναφορικο-υποθετική, αντικείμενο,
- 25) ἔάν δώσιν: υποθετική.

ΑΣΚΗΣΗ 72 Ομάδα Α'

Ερώτηση σελ. 175

- 1) Οὗτος ἔλεγεν Φιλοκλέα εἶναι στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων / ὅτι Φιλοκλῆς εἶη στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων,
- 2) Ἀθηναῖοι ἐγνώσαν ὅτι ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς κοιμηθεῖη / ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδένα κοιμηθῆναι / οὐδένα κοιμηθέντα,
- 3) Ἡμεῖς γινώσκομεν ὅτι ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα / τὴν βουλήν δῆλην γενομένην ἐπιθορυβήσασαν / τὴν βουλήν δῆλην γενέσθαι ἐπιθορυβήσασαν,
- 4) Ἡμεῖς ἐνομιζόμεν τούτους οὐ μόνον εἶναι περὶ ἀνθρώπους ἀδικωτάτους ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβεστάτους.
- 5) Κλεόκριτος ἠρώτησεν τοὺς ἄνδρας πολίτας τί ἑαυτοὺς ἐξελαύνουεν,
- 6) Αἴμων ἔλεγεν τῷ πατρὶ ὅτι οὐδ' ἄν κελεύσαιτο εὐσεβεῖν εἰς τοὺς κακοὺς / τῷ πατρὶ οὐδ' ἄν κελεύσαι,
- 7) Κρέων ἐκέλευεν τὸν Αἴμονα δρᾶν καὶ φρονεῖν μείζον ἢ κατ' ἄνδρα ἰόντα,
- 8) Αἴμων ἐνόμιζεν οὐ τὰν ἐλεῖν Κρέοντα ἑαυτὸν ἦσσω τῶν αἰσχροῶν,
- 9) Οὗτος ἐνόμιζεν, ἐπειδὴ τι δόξειε καὶ ψηφισθεῖη, ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχειν,
- 10) Κρέων ἠρώτα τί γένοιτ' ἄν ἔλκος μείζον ἢ κακὸς φίλος.

ΑΣΚΗΣΗ 72 Ομάδα Β'

Ερώτηση σελ. 175

- 1) Οὗτος ἔλεγεν ὅτι μέγιστον μαρτύριον εἶη ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων / μέγιστον μαρτύριον εἶναι τὴν ἐλευθερίαν τῶν πόλεων,
- 2) Ὁ δὲ εἶπεν τὸν Φαλίνον ἄσμενος ἑωρακένας / ὅτι ἄσμενος ἑωρακῶς εἶη,
- 3) Ἡμεῖς ἐγνώμεν πάντας ἐπαινεῖν τὸν ἄνδρα καὶ φάνας σοφώτατον εἶναι λέγειν / πάντας ἐπαινοῦντας τὸν ἄνδρα καὶ φάσκοντας σοφώτατον εἶναι λέγειν / ὅτι πάντες ἐπαινοῖεν τὸν ἄνδρα καὶ φαῖεν σοφώτατον εἶναι λέγειν,
- 4) Οὗτοι ἠρώτων τι οὐ βαδίζουεν παρ' ἐκείνον, ἵνα ἔνδον καταλάβουεν,
- 5) Ἰσοκράτης Δημόνικον συνεβούλευε μῆτε γέλωτα προπετὴ στέργειν μῆτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχεσθαι,
- 6) Ἡμεῖς νομιζόμεν ἐκείνον κὰν τοὺς ἄλλους λάθη, ἑαυτῷ συνειδήσειν,

- 7) Οὔτοι ἔγνωσαν ἄνευ ἐκείνων οὐκ ἂν δύνασθαι στρατεύεσθαι / οὐκ ἂν δυνάμενοι στρατεύεσθαι / ὅτι ἄνευ ἐκείνων οὐκ ἂν δύναιντο στρατεύεσθαι,
- 8) Οὔτος ἐκέλευε τὸν μακάριον παύσασθαι πολλάκις αὐτῷ λέγοντα τὸν αὐτὸν λόγον,
- 9) Οὔτος παρήγει τῷ ἀγαθῷ σκοπεῖν κοινῇ καὶ εἰ πη ἔχοι ἀντιλέγειν αὐτοῦ λέγοντος, ἀντιλέγειν,
- 10) Οὔτοι ἔγνωσαν τοὺς ἄλλους πάντας ὁμνῦναι ἐμπεδώσειν ἐκεῖνα / τοὺς ἄλλους πάντας ὁμνύντας ἐμπεδώσειν ἐκεῖνα / ὅτι οἱ ἄλλοι πάντες ὁμνύοιεν ἐμπεδώσειν ἐκεῖνα,
- 11) Ἐφη ὁ Ἀγησίλαος ἰέναι αὐτοὺς καὶ ἐρωτᾶν,
- 12) Λέγεται τὸν κύνα εἰπεῖν αὐτὸν εἶναι τὸν σφύζοντα καὶ αὐτὰς ἐκείνας,
- 13) Ἀντιγόνη Ἰσμήνην ἠρώτα εἰ ἔχοι τι κείσακούσειε ἢ λανθάνοι αὐτὴν πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακὰ,
- 14) Ἰσμήνη Ἀντιγόνην ἐκέλευε φρονῆσαι ὡς σφίσις ἀπεχθῆς δυσκλεῆς τ' ἀπόλοιτο πατῆρ,
- 15) Ἀντιγόνη Ἰσμήνην ἐκέλευε μὴ αὐτῆς προταρβεῖν ἀλλὰ τὸν ἑαυτῆς πότμον ἐξορθοῦν,
- 16) Οὔτος παρήγει αὐτῷ ἐθίζειν ἑαυτὸν μὴ εἶναι σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννουν,
- 17) Ὁ λοχαγὸς ἐκέλευε τοὺς στρατιώτας ἰέναι ἐπὶ τοὺς πολεμίους,
- 18) Οὔτος ἐβουλεύετο πότερον πέμποιεν ἢ πάντες ἀπίοιεν,
- 19) Οὔτος ἔγνω ὅτι μανθάνοιεν ἂ οὐκ ἐπίσταιντο / τούτους μανθάνοντας ἂ οὐκ ἐπίσταιντο / τούτους μανθάνειν ἂ οὐκ ἐπίσταιντο,
- 20) Κύρος ἔλεγεν ὅτι πέντε μνᾶς δώσοι ἐκάστῳ αὐτῶν / πέντε μνᾶς δώσειν ἐκάστῳ αὐτῶν,
- 21) Σεύθης ἔγνω ὅτι, εἰ μὴ καταβήσονται οἰκήσοντες, κατακαύσοι τὰς κώμας / κατακαύσων τὰς κώμας, εἰ μὴ καταβήσονται οἰκήσοντες / κατακαύσων τὰς κώμας, εἰ μὴ καταβήσονται οἰκήσοντες
- 22) Ἀλκιβιάδης ἤρετο τὸν Σωκράτη εἰ ἔχοι ἂν αὐτὸν διδάξει τι εἴη νόμος,
- 23) Δερικυλίδας ἔλεγεν ὅτι, ἐν ᾧ τὸ δεῖπνον παρασκευάζοιτο, οὔτος καὶ ἐκεῖνος τὰ δίκαια διασκέψοιεντο,
- 24) Ὁ στρατηγὸς ἐκέλευσε αὐτοὺς εἰπεῖν, εἰ τι βούλοιντο,
- 25) Σωκράτης ἤρετο αὐτοὺς εἰ εἶδειεν τι χωρίον ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ἐνθα οὐ προσβατὸν θανάτω.

Δ ΑΣΚΗΣΗ 73

= Ερώτηση σελ. 176

- 1) ποιοῖτο,
- 2) προέχουσαν, πορευσομένην,
- 3) εἰδεῖν, λέγει,
- 4) κομίζειν, θέλοι,
- 5) εὐδαιμονεῖν, ἐξεῖναι, βούλοιο,
- 6) παύσασθαι, ἐφευρεθεῖν,
- 7) νομίζοιο,
- 8) φεύγοιεν, ὅτε εἰσορῶεν,
- 9) πτύσαντα, μεθεῖναι,
- 10) φαίη, καταρνοῖτο.

Δ ΑΣΚΗΣΗ 74

= Ερώτηση σελ. 177

- 1) Οὔτος ἔλεγεν ὅτι, εἰ αὐτῷ διδοίη ἀργύριον, ποιήσοι καὶ ἐκείνον σοφόν / ποιήσειν,
- 2) Ἀντιγόνη ἔγνω τὴν Ἰσμήνην ἐχθίονα ἐσομένην / ἔσεσθαι / ὅτι ἔσοιτο, εἰ μὴ κηρύξειε ἐκεῖνα πᾶσι,
- 3) Οὔτος ἐκέλευεν αὐτὸν στείχειν, εἰ δοκοίη,
- 4) Αἴμων ἔλεγεν ὅτι, εἰ μὴ ἦν πατῆρ, εἶπεν ἂν αὐτὸν οὐκ εὖ φρονεῖν / εἰπεῖν ἂν,
- 5) Ἰσοκράτης ἔγνω ὅτι, εἰ δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσοιτο, τὸν παρ' αὐτοῖς δῆμον οὐκ ἔασοιεν / αὐτοὺς οὐκ ἔασομένους / οὐκ ἔασεσθαι,
- 6) Οὔτος ἐκέλευεν, εἰ τις μὴ ἐθέλοι ξυμπλεῖν, πενήτηκοντα δραχμὰς καταθέντα μένειν,
- 7) Οὔτος ἐνόμιζεν τὸν ἄνδρα, κεῖ τις εἴη σοφός, τὸ μανθάνειν πόλλ' αἰσχροὺς οὐδὲν εἶναι καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν,
- 8) Ἡ γραῦς ἔλεγεν τῷ τέκνῳ ὅτι, εἰ ἔλθοι ὁ λύκος ἐκεῖ, φονεύσοιεν ἐκείνον / φονεύσειν,
- 9) Χριστὸς εἶπεν ὅτι τὸ κλημὰ οὐ δύναιτο καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ μένειεν ἐν τῇ ἀμπέλῳ / οὐ δύνασθαι,
- 10) Ἀγαλματοποιὸς ἔφη τῷ Ἐρμῇ καὶ ἐκείνον προσθήκην αὐτῷ διδόναι, εἰ ἐκείνους ὠνήσειε.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 75

⇒ Ερώτηση σελ. 182

- 1) Ὑμεῖς χάριν τοῖς θεοῖς ὀφείλετε,
- 2) Χρῆ ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους,
- 3) Πολλοὺς πολέμους πεπολεμήκατε καὶ πρὸς δημοκρατίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας,
- 4) Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν αἰγιαλῶ ὄρομοσι, τὰ δὲ ἐπιτήδεια ἐκ Σησοῦ μετέρχονται/μετίασι,
- 5) Ἡμεῖς στρατηγοῦμεν, οὐ σύ,
- 6) Τὸ λειπόμενον ἀποκοτταβίσας εἶπεν οὗτος,
- 7) Ἡ βουλή εὐμενῶς ἐπεθορύβησε,
- 8) Τοιαῦτα ὁ ἀγαθὸς Κρέων σοὶ κάμοι κηρύξας ἔχει,
- 9) Συμπονήσεις καὶ ξυνεργάση;
- 10) Οὐ θεμιτὸν ἐστὶ ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονος βλάπτεσθαι,
- 11) Πολλὰ καὶ καλά ἐλπίδες ἡμῖν εἰσι σωτηρίας,
- 12) Ἀποκέκρισθε;
- 13) Τί σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι,
- 14) Πονηροὶ εἰσι οἱ τὰ τοιαῦτα ποιοῦντες,
- 15) Οὐδενὶ πολέμιοι ἦκομεν.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 76

⇒ Ερώτηση σελ. 183

- 1) Νομίζετε τοὺς τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν κοινούς ἐχθρούς ἀπάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων,
- 2) Ἀριστοποιησάμενοι εἰς τὰς ναῦς εἰσβαίνετε,
- 3) Αἱ τάχιστα τῶν νεῶν ἐπεσθε τοῖς Ἀθηναίοις,
- 4) Ἀπιθι,
- 5) Βοηθεῖτε κατὰ κράτος,
- 6) Ὡ σύμμαχοι, βουλευέσθε περὶ τῶν αἰχμαλώτων,
- 7) Τοὺς τε λιμένας ἀποχώσωμεν πλὴν ἑνός καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίζωμεν καὶ φυλακὰς ἐφιστῶμεν,
- 8) Ἀποκτείνωμεν τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι εἰσι Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδεμάντου,
- 9) Οἱ ἔξω τοῦ καταλόγου μὴ εἴσιτε εἰς τὸ ἄστυ,
- 10) Ἐπιδαμνίων ὁ βουλόμενος καὶ οἱ ξένοι ἀπαθείς ἄπιτε,
- 11) Μὴ περιοράτε ὑμᾶς φθειρομένους,
- 12) Παράδοτε τὴν πόλιν καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθε,
- 13) Ὡ Κορινθιοί, τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουρούς καὶ οἰκίτορας ἀπάγετε ὡς οὐ μετὸν ὑμῖν Ἐπιδάμνου,
- 14) Προθυμότατοι ἔστε εἰς τὸν πόλεμον,
- 15) Καθήρωμεν τὸ στρατεύμα.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 77 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 183

- 1) Σωκράτης ἀδικεῖ,
- 2) Οὐ κατορθοῦμεν τοῖς ἐπιχειρήμασιν καὶ οἱ στρατιῶται ἀχθονται τῇ μονῇ,
- 3) Σὺν τῷ νόμῳ αἰεὶ ὁ δικαστὴς τὴν ψήφον θέσθω,
- 4) Ταῦτα οὐκ ἂν ἀληθῆ εἶη,
- 5) Τοὺς ἀλισκομένους μὴ ὡς ἀδίκους τιμωρεῖσθε,
- 6) Οὐδεὶς ἀντιποιεῖται βασιλεῖ τῆς ἀρχῆς,
- 7) Ὡ Ξενοφῶν, ἔλθων εἰς Δελφοὺς ἀνακοίνωσον τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας,
- 8) Ὡ Κλέαρχε, ἦκε,
- 9) Οὗτος παράνομα γέγραφε,
- 10) Βοήθει ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι,
- 11) Παρμενίων ἀμαρτάνει τῇ γνώμῃ,
- 12) Οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἂν δυνηθεῖη διαλλάξαι,
- 13) Οὐκ ἐπιτρέψομεν ταῦτα γίγνεσθαι,
- 14) Ἄπαν ποιήσω, ἂν τις χρήματά μοι δίδῃ,
- 15) Ἡ πόλις κατελήφθη,
- 16) Ταῦτα ὠμολόγηκεν,
- 17) Μὴ λύετε τὰς σπονδάς,

- 18) Θεοί, τάγαθὰ διδοίητέ μοι,
- 19) Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξη, εὐθὺς ἀποπέμψω σε,
- 20) Ὡ παῖδες, ῥάβδων δέσμην κομίσατε,
- 21) Ὡ Μαντινεῖς, τὸ τεῖχος περιαιρεῖτε,
- 22) Οὐδένες ἄλλοι εἰς ἐλευθερίαν ἂν τὰ πράγματα ἐξάγοιεν,
- 23) Τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα εἰσί,
- 24) Τί ἀξιός εἰ παθεῖν ἀρξάμενος εἰς τοὺς Ἕλληνας παρανομεῖν,
- 25) Πῶς ἂν ἐξεῖη ἡμῖν τῆ πόλει χρῆσθαι.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 77 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 184

- 1) Μὴ τούτων ἀποψηφίσησθε,
- 2) Λέξουσιν οἱ πολῖται,
- 3) Ὡ Κύρε, μὴ μάχου, ἀλλὰ ὀπισθεν ἡμῶν τάττου,
- 4) Δικαιοσύνη οὐκ ἔστι διδακτόν,
- 5) Εἰ τὴν πρὸς ἐμὲ ὁδὸν τράποιο, σφόδρα ἂν τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἐργάτην ἂν γένοιο,
- 6) Πολλὰ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἂν θέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικταῖσθαι,
- 7) Πῶς ὡς βέλτιστος ἔσομαι;
- 8) Ἄπας ὁ λόγος, ἂν ἀπῆ τὰ πράγματα, μάταιόν τι καὶ κενὸν φαίνεται,
- 9) Ἄλλη τις μετάληψις ἐγένετο;
- 10) Ὡ στρατηγέ, παραγγέλλεις τι;
- 11) Οὐδ' εἰ βούλοιο Κύρος, δύναιτ' ἂν ἀποδοῦναι,
- 12) Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κύρος ἐμπλησθῆ θηρῶν,
- 13) Ἀγροίλαε, ἂν σπέιση, ἕως ἂν ἐλθῶσι ... διαπράξομαί σοι ἀφεθῆναι ...,
- 14) Εἰ μὴ καταβήσεσθε οἰκισσόντες, κατακαύσω ὑμῶν τὰς κόμας,
- 15) Μὴ ἐπιχειρεῖτε πρὶν ἂν ἐγὼ σημήνω,
- 16) Οὐ παραδώσομεν τὰς πόλεις, οὐδ' ἂν οἱ θεοὶ κελεύσωσιν,
- 17) Ἦκε ἄγων Ἐρετριᾶς καὶ Ἀθηναίων,
- 18) Τῆς ποίας μερίδος ἐβούλου ἂν γενέσθαι τὴν πόλιν;
- 19) Μὴ ἴτε μὴδὲ πιστεύετε...,
- 20) Οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς δώσομέν σοι καρποῦσθαι,
- 21) Οὐκ ἐδόκει μοι ἔρημα καταλιπεῖν,
- 22) Τιμωρεῖτε ὑπὲρ ἡμῶν Ἀγόρατον,
- 23) Ἦκομεν αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης,
- 24) Πρὸς ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν εἰρήνην ποιήσαίτε, ὅποτε βουληθείητε,
- 25) Αἰέμεν τὰς πόλεις αὐτονόμους.

➤ ΑΣΚΗΣΗ 78 Ομάδα Α'

⇒ Ερώτηση σελ. 185

- 1) Οἰμῶξομαι, ἂν μὴ σιωπήσω (προσδοκώμενο),
- 2) Ἄν ταῦτα διαπράξωμαι, χρήματα λήψομαι (προσδοκώμενο),
- 3) Ἄν δυνώμεθα κρατῆσαι... καλὸν ἡμῖν τὸ ἀγώνισμα φανεῖται (προσδοκώμενο),
- 4) Εἴ τινες θορυβουμένους αἰσθοῖτο Κύρος, ἐπειρᾶτο ... (ἀόριστη επανάληψη στο παρελθόν),
- 5) Ἄν τοὺς Μήδους ἀσθενεῖς ποιήσω, πάντων ῥαδίως ἄρξω (προσδοκώμενο),
- 6) Εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους ἀνευ μάχης, κινδυνεύσεις τὰ ἔσχατα παθεῖν ὑπὸ τῆς πόλεως (πραγματικό),
- 7) Εἰ μὴ μαχοῦμεθα, ἀποστήσονται μὲν αἱ περιοικίδες ἡμῶν πόλεις, ἡμεῖς δὲ πολιορκησόμεθα (πραγματικό),
- 8) Οἱ παῖδες ἀγανακτοῦσι, εἰ οἴονται ἀδικεῖσθαι / ἂν οἴονται (πραγματικό - ἀόριστη επανάληψη παρὸν - μέλλον),
- 9) Ἐάν δάτε μοι, διαβήσομαι καὶ πειράσομαι (προσδοκώμενο) - ἂν βούληται πολεμεῖν, παρέξω (προσδοκώμενο),
- 10) Ἦν διαβῆτε, ἔσται (προσδοκώμενο).

➤ ΑΣΚΗΣΗ 78 Ομάδα Β'

⇒ Ερώτηση σελ. 185

- 1) Εἰ μὴ ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλεία (μὴ πραγματικό),

- 2) Ὑποσπόνδους ὑμᾶς ἔχω, εἰ μὴ ποιήσετε ... (πραγματικό),
- 3) Ἄμεινον τὴν πόλιν οἰκήσομεν καὶ βελτίους ἐσόμεθα καὶ πρὸς ἀπάσας τὰς πράξεις ἐπιδώσομεν, ἣν παυσώμεθα... (προσδοκώμενο),
- 4) Εἰ δέ μοι παραγένοισθε, ῥαδίως ἂν ἀπολάβοιμεν τὴν ἀρχὴν (απλή σκέψη),
- 5) Εἰκότα δοκοῦμεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἦκομεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἱ ἡμᾶς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσι ἐνθεν ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια (προσδοκώμενο),
- 6) Ἐτοιμοὶ ἐσμέν μάχεσθαι, εἴ τις ἐξέρχεται (πραγματικό),
- 7) Ἐὰν τις ἀναφανῆ, συγγνώμην ἔχέτω (προσδοκώμενο),
- 8) Ἄν λόγος ἀποδοθῆ καὶ παραγένωνταιί μοι ... καὶ ἡ ψῆφος δοθῆ, οὐδαμοῦ γενήσονται (προσδοκώμενο),
- 9) Τῶν τι ἡμῖν ἔσται, ἣν διαβῶμεν τὸν ποταμόν (προσδοκώμενο),
- 10) Εἰ τις ἐρωτήσῃ, οὐδεὶς ἂν εἴη... (απλή σκέψη),
- 11) Εἰ μνημονεύσαίτε, ἂν κρίναιτε (απλή σκέψη),
- 12) Εἰ ἀνήσετε, οὐκ ἐπιτρέψομεν (πραγματικό).

» ΑΣΚΗΣΗ 79

⇒ Ερώτηση σελ. 186

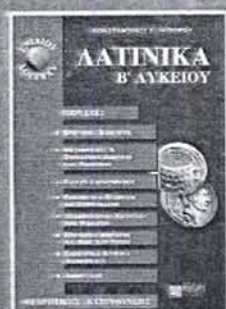
- 1) Ὁ στρατιώται, συσκευάζεσθε ὡς εἰς στρατείαν,
- 2) Ἄγοράν παρασκευάζετε,
- 3) Πέμπετε πρὸς ἐμὲ εἰς Ἐφεσον τοὺς στρατευσομένους,
- 4) Χρήσασθε ἐμοὶ ὄ,τι βούλεσθε, τοὺς ἄλλους στρατιώτας παύσασθε φονεύοντες / Ἰωργεῖτε,
- 5) Γενώμεθα σύμμαχοι καὶ πειρώμεθα...,
- 6) Ἐλθετε πρὸς ἡμᾶς,
- 7) Μὴ περιδέτε ἡμᾶς εἰρήνης οὐσης ἀναστάτους ὑπὸ Θηβαίων γεγεννημένους,
- 8) Σὺ ἀπέκτεινας τοὺς στρατηγοὺς κατηγορῶν,
- 9) Ὅμνυτε ταῦτα οἱ βουλόμενοι φίλοι εἶναι βασιλεῖ καὶ ἡμῖν,
- 10) Οὐκ ὁμούμενοι ἀλλ' ἀκουσόμενοι ἐπέμφθημεν,
- 11) Ἡ γνώμη ὑμῶν οὐχ ἡττηται, ἀλλ' ἡ ἀταξία ἐβλαψε,
- 12) Ὁ Μαντινεῖς, τὸ τεῖχος περιαιροῖτε,
- 13) Μηδὲν τούτων δράτε,
- 14) Ἀκούσατέ μου δικαίως ἀπολογουμένου περὶ τῶν κατηγορημένων,
- 15) Συνεβούλευσα τῷ δήμῳ διαλύσασθαι πρὸς Φίλιππον καὶ τὴν εἰρήνην συνθέσθαι - διαλύσασθε πρὸς Φίλιππον καὶ τὴν εἰρήνην σύνθεσθε.

Βιβλιογραφία

1. Ασωπίου Κ.: Περί ελληνικής συντάξεως, Αθήνα 1858.
2. Ασωνίτη Ν., Αναγνωστόπουλου Β.: Συντακτικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, Αθήνα 1978.
3. Γιαγκόπουλου Α.: Συντακτικό της αρχαίας ελληνικής, Θεσσαλονίκη, 1995.
4. Γιαγκόπουλου Α.: Ο αττικός πεζός λόγος, δομή και σύνταξη, Θεσσαλονίκη, 1997.
5. Ζούκη Γ.: Μεθοδική διδασκαλία του συντακτικού, Αθήναι.
6. Κατεβαΐνη Κ.: Συντακτικόν της ελληνικής γλώσσας, Αθήναι 1978.
7. Κηρυκόπουλου Μ.: Συντακτικό της αρχαίας ελληνικής, Αθήνα 1983.
8. Κύννερου Ρ.: Συντακτικόν της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, τ. Α' - Β', Αθήναι 1894.
9. Λορεντζάτου Π.: Ιστορικό συντακτικό της αρχαίας ελληνικής, Αθήνα 1938.
10. Μανδηλαρά Β.: Η δομή της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, Αθήνα 1983.
11. Μαυρομάτη Ε.: Συντακτικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, Θεσ-νίκη 1963.
12. Μαυρόπουλου Θ.: Συντακτικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, Θεσ-νίκη 1960.
13. Μουμτζάκη Α.: Συντακτικό της αρχαίας ελληνικής, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1989.
14. Μπαχαράκη Μ.: Συντακτικόν της αρχαίας ελληνικής, Θεσ-νίκη 1972.
15. Παπανδρεόπουλου Γ.: Συντακτικόν της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, Αθήνα.
16. Πασχαλίδη Δ.: Ασκήσεις συντακτικού της αρχαίας ελληνικής, Θεσ-νίκη.
17. Πετρονικολού Κ.: Συντακτικόν της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, Αθήνα, 1962.
18. Τζαβέλη Π.: Συντακτικό αρχαίας ελληνικής γλώσσας, Αθήνα 1983.
19. Τζαρτζάνου Α.: Συντακτικόν αρχαίας ελληνικής γλώσσας, ΟΕΔΒ, Αθήναι 1972.
20. Τζουγανάτου Ν.: Σύνταξις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας - ο υποταγμένος λόγος, Αθήναι, 1963.
21. Humbert D.: Συντακτικόν αρχαίας ελληνικής γλώσσας, Αθήναι 1957.
22. Liddel H. - Scott R.: Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής γλώσσας.

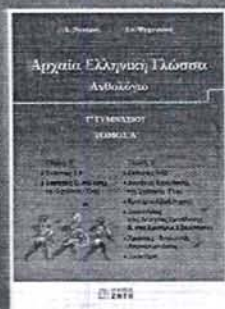
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

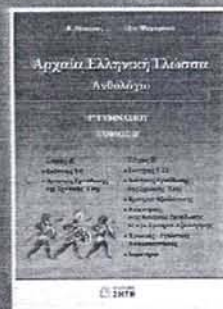
Κ. ΝΤΟΥΡΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ
Θεωρητικής κατεύθυνσης

Κ. ΝΤΟΥΡΟΥ
ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
Θεωρητικής κατεύθυνσης

Κ. ΝΤΟΥΡΟΥ & ΕΥ. ΨΥΧΟΓΓΙΟΥ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ΤΟΜΟΣ Α'

Κ. ΝΤΟΥΡΟΥ & ΕΥ. ΨΥΧΟΓΓΙΟΥ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΟ
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ΤΟΜΟΣ Β'

ISBN 960-431-929-9

9 789604 319299 >